

Naturalibus et doctria
libus iam quantu li
cuit sciencijs elucidatis
Jam ad vam phye sciaz
accedamq. q sic pficit
intellcam scdm q in diuin qdaz
existit in nobis sicut naturalis sciencia
pficit eundem pront e ad tempore/
Et quadmodu pfectus e a doctrinabus
ingenu ad continuu melina/ Sic
eni nate e pfici intellcam pclu 2m
omez ro forme pcrnc ca qua 2m
veru speclatiu Constat aut ex
hijs q subtali in natura qsidata
sunt omez difina roez formaz
phicaz contepla esse cu materia
q motu subiacet aut mutatoni
aut vtrz/ et id concipi oz eaz ccd
tepe sm q e in re tpali/ ppt q co
illud q sciencie declinandi multitudi-
scietur opinionu/ et plunge no pt
ad cofinatio et statu 7 veritatis sci
tum/ sicut recte dt ptholomeus
Ex hijs aut q in quadruuio bene
probata sunt/ sciunt omnes sciencias
doctriales inoim pre demostroms ac
cipe 2m roez difina forme/ que
licet ee habeat in phy et extra
phijca no inveniuntur/ cu roez difina
no habz conceptaz cu matia phisica
/nz 2m pma ecna depend3 ad phis
ma3/ & ex ea accipit principia
ecne & ideo in oim varietē phicaz

inventa in natura manet ut a sicut
circulus et quadratum et par et impar
et omnes proportiones numerorum et continui et
dyapenthe et dyatheseron in musica
et commixto in puncto et omnes stellarum
effectus et quecumque alia sunt huiusmodi.
Et sic ille status sunt formales secundum
propria occulta motu et mutatione caren-
tes ut a statu de se gerant specula-
tori ne experimentis habite sunt pocius
sciam in etiam de se presentem et ideo
tales quibus per speciem intelligentia ade-
pti iste de re nomine accepit et
doctrinales et disciplinales vocantur
et quia ex principiis non innitebantur quod di-
sciplina non chaeres accipit non uti per-
timorem notitiam docentur non indigen-
tes experientia ut dicit Aristoteles in ethicorum
hoc eo quod sint demonstratione doctore
constante intellectum disciplinis propter
quod et iuvenes inexperti plenum ma-
gis excellunt in istis quam in illis
que sunt in physicis speculabilibus in
quibus experientia multo plus con-
fert quam doctrina per demonstrationem. Spe-
culationes autem iste gradus sunt
manuductiones ad speculationem divinam
ut optime loquitur dicit marcus aberi-
tablubatus in epistola quadam de contempla-
tione eo ipso sunt ut enim hic speculato
existit intellectus noster in eo quod est
humanus sed in eo potius divinum quidam
existit in nobis, sicut enim subtiliter
dicit hermes Kenogestus in libro quem de
deorum ad esculapium collegam
conposuit homo verus est dei et mundi
ipse mundus per duplicem indagationem
exercitus physicam et doctrinalem
quibus utrisque virtute ratius humane prestat
hic non mundi gubernator proprie vocatur
sed ignotus attamen est deo plerumque
cum in mensas mundo hec est quo
et tempore accipiens persolvere divinam

Simile dicit [illegible]

que meo e plimie simplicis metta
qd add decoru ptacipat hc aut spe
culao e xxu altissimaru dmaru
q sut ee simplic dde et passiones
pt totepo eius tn qtd z tempe
michil accipientes pnoz ecndi ab
eis eo q posita sunt illis et cause
eoz et io illa stabilunt in ee oia
qtinua / z omia tempalia qd esse
stabilitu et fundatur supponit
et qd no quitur in sris doctibus z
phicz partes eius qtinui nd im
mobilis qsidantibus // Sic eni ca
3a causa in ordine / fundatur
in 2a et 2a in pmaria z pma
ria no fundat in aliqo s e funda
mentu oim sequentiu // Ita nalia
et doctrialia fundan in dims z
dma nd fundantur s fundat
ta matheta q phica // Caueds
at hic e error plorius qui dixit
nalia fudari in mathe et mathea
i dims / sic 3a ca fudar in 2a et
sic 2a fudar in pmaria et io dixit
mathea / pna ee nalibz q omo e
ffm // het causa erroris fuit q
vidbat quaz su qusioe int phica
et mathea et dma q ee moble
e ee qtim / z ee qtinuu e ee sube
et no ecomititur / et suba mobil
e suba qta / et suba qta e suba /
et no coutur // et q id aliqo no
coutur qua e na et ca prius
/ zau id q antecedit in qua / io
posuit dimensiones matheat
pna ee phy oz z hic e error q
in phic libris reprobaui
et itern in sequentibus huius scie
reprobabitur enim // dimensiones n
no sunt pna corpis 2m ee aqs /
s potius qseqa ee eius q e corpz

et subr̃ sna pna zm ee ratu quod
hz sit forma et ma et ig mabe
sublete in ee quod dat forma
dimsios sit linee et suppfices
et corpus mathai / ppt qz mata
zm ee actu hz / mesurari tonis
dyametris se ad angulos rectos
secantibus Est aut ma q subi
tur motui et tepi p ee qz a
forma phyca / et in hoc errabat
plo / ma at determata secundum
forma dante ee tm ostitut
secundum ieo qd subra z absolute /
Dima aut ca e autz ee qd dcia
quite et an eq q dciat quiete
rauoz et agioz / et hoc ino phyca
fundat sm ee et zm pnm q g o di
k frie q quite dciane / sz inquitur
ee no inquitu quite dciman
sz inquitu ee dtiale sola quite
e fundatu ee dctialis qualite actioz
et passioz et vtriqz illoz fun
dat in ee zm qd e simplex ee
actus exnis pme cene que e in
qua stat omis qpositi resolucio
vltima vltima hec enim no depe
det ab aliquo zm pna cendi eo q
pora q sit pna cendi no depen
dent a posteriubus ea ppt qz tam
phyca supponit ee corpus mole
et cu mathei supp ee quantum
vel discretu / lo supponit ee qma
expriis pnis ee pipm probai non
pt / sz oz q ee probetur ex pns
lose simpliat et io ia sna stabilic
sz sbr et pna om aaz sciarum
no enim stabiliri et fundari pnt
ab illis scis pticlabus inquibz
qz sit vel ee reliquntr vel su
ponunt / neqz etiam sit sic pma
tp ipa st om aaz pa fundata
no fundata magis qdā pcteipa

secundum natura // Et ex hijs 2o notā
seqr̄ q̄ in ita sapīa habeant fun-
dari et stabiliri et ppt' hoc ista stia
tuffēgnīca vocat q̄ ē d'na queda
nō d'riata gūtiue vel gūtiue q̄ fun-
dat̄ p pua ēē simplicit' q̄ tuste-
dut ēē sic votū phycū / vocat
aut ⁊ dīna qm̄ oīa ētia sunt
dīna ⁊ optima et prima / quibz
aut in ēē pfinitū ōplentur / ēē.
ēē em̄ qd' hēt stia ōsidat nō attr-
gtractū ad hō vel id ꝯ poans put
ē pma effluxiō dī ⁊ tale primū
an qd nō ē cautū ad // De hijs aut
in seqntibus pgetr̄ subtilius / Iste
r̄ tres sunt stie spēve et nō plures
/ sic in 2o lio de aīa nos dixisse
meminiq̄ q̄ stie logice nō consideant
ens nl ēntis ap̄ / s̄ poans inten-
tōnes 2as et res p sermonē portas
/ p qs nc ipuīm vcicu d' noto ad
ignotū 2m hmōi inferitez vel
pbanitez ⁊ io sic in seqntibus dictos
poans sut mei phyc spēve q̄ aqua
pe cēulis pphe theorice // morā-
les aut siue sic monastice siue yconō-
mice siue pollitice nō sūt gtēplan-
di gēa s̄ ut boni fiamq̄ ꝯ hy
ē theoricas aut excellit h dīna
qua nō tētāq eo q° sīdat oīm ētē
sbā et paones et sīla nō fundata
ab aīa ⁊ ipa ē mēta diui i nob̄
pfrō eo q̄ ē d' hijs spectabz q̄ nō
tenuit gtinui vel tēps / s̄ sim-
plices sūt et pē ab hmōi / esse
diuīd obvmbratibus ⁊ siue phi-
q̄ sīdat aīa ⁊ nō fundabit̄ ātīn-
tabiles qo sūt altiue ⁊ nobiles
dig̃re // digressio

*Capitulum 2m et est disgressio declarans
quod est hmōi stie sp̄uni subiectum et
est in eo disputata de tribus hominibus
ydonicornm que de subiecto sunt*

Quarens aut inse-
quentibus hmōi stie plē-
ing dicti sumq de e y d'
subs et passionibus stie istiq
in tū ad facilioez doctinaz oz
nos hic pliboare qone d' sbo
ppt' desputates d' subs pont
⁊ nō nulli em̄ fuerūt qui Causa
posuerūt ea in eo q̄ ea ē pma
nl vnquoq̄ qūe tēm ēē shm
hmōi stie Rone ita in tētes
q̄ ista stia considat d' causz
vltis ad q̄s resolvit' qūe
tā que 2m ordine nt sut
prime / et nullo stabilitum
et fundant̄ qūe cause prīes
⁊ 2rie nc ap ad stabilirj
pnt / ⁊ addentes ad hec pnt con-
firmaco q̄ stie in pābz stijs the-
orie / ē cū tam cōgnostiue
/ et cū prīus ea hmōi stati in
meta / hmōi stio ē celis
et stabilis in pōri sciencia
stabiliri nō possūt eo q̄ ipa
in ordine ultimis qūis arse
meth hz oz q̄ ipn ista stia con-
sidant̄ tāq prime an quas
simp' meth ē q̄ prias stabi-
lit̄ omnes causa ⁊ qūe prīn-
stia pma / ⁊ sīlo q̄sto prima
⁊ sīce stia stat psīdu
supptū in pōri sciencia p̄
ista p ea q̄sist simplicit
pma sit in quibz stit ꝯ q̄s
p ea dīmostiuu q̄ue nō st
simr' pma nō pstitz stīce
in pijs sīnugr̄ r ea q̄ simp'
pma sit et pa d'ineant ex
sibt ē in gīsto idē vnd sē
rplexoz qm̄ dispoes ipoz
nō sitis certe nōpficantur
nisi postqm in pmas sors

Reprobat eos q(ui) po(n)unt ea(m) [de] subiecto

sunt reducte. Ex hijs igitur et
huiusmodi tam ista acceperunt
opinionem. Sed q(uod) errent non
difficile est. Unde cum subiectum
est in sciencia ad quod sunt ad quem
partes reducuntur ptes et de quo consi-
deranda proprietates in ipsa et
ad quod consequuntur passiones
que in ea subiecto demonstrantur.
Certum autem est q(uod) substantia quali-
tas quantitas et huiusmodi non re-
ducuntur ad eam sicut ad partem que
considerantur de motu et proprietatibus ta-
lium omnium in hac sciencia diffinitur.
Similiter autem potentie esse et potentia et actus
potentia et actus sicut unum et
multum idem et diversum conveniens
et contrarium separatum et non separatum
et huiusmodi que sunt passiones entis
in sciencia valent et verificantur per eam
in esse non secundum tamen in
quantum prima. Et omnia passiones
inmixta sunt subiecto in sciencia omni
non potest esse subiectum sciencie huius. Se-
cundum aliqui qui dixerunt divinam et
divina subiectum esse in sciencia. Et
non fortior quam ad hoc adducunt
erat illa quoniam omnia que sunt
sicut diximus in phisicis inducunt
consideracione. Sunt enim simplicia
et sunt composita. Composita autem omnia
aut quantitate sola aut quantitate sunt
et contrarie sunt dilatata. Sim-
plicia vero sunt prima causa et
effluxiones divine sicut prime
et primum subsistens primi divine
prime intellectus et huiusmodi que
omnia separata sunt tamen a
magnitudine et tempore. Cum ergo
ex hijs et huiusmodi simplicibus
divinis fundantur omnia que ma-
gnitudine et tempore determinata
sunt et ipsa prima divina sunt
esse istorum sciencia ista et de deo et ta-
libus divinis sunt de subiecto. Adhuc autem
que magnitudine et tempore determinata sunt
ymaginatorie que sunt simplicium divinorum
et umbre sunt resultationes et tamen
de esse quantum illa prima imitari in
quo deficiunt ab illis tamen obumbi-
lantur et tenebrantur a dono esse appropinquant.
Ex qua consideracione constare dicunt
isti q(uod) rerum mundi prima fundata sunt
et inchoata divina de suo universitate
primo quod est deus et in ista sciencia
sunt de eternis omnium primus fundatur
et illa sciencia de deo et divinis supradictis
non dicitur quam diversi vocant professiones
divinas eo q(uod) sunt eterne prime simplices
a deo producte in quibus tota mundi
universitas fundatur. Platonem autem
hijs consentire videtur qui talia vocat
formas quarum ymagines esse dicit eas
formas substantias veritas et alia huiusmodi
que insensibiliter apparent. Secundum
eorum dogma Socrates qui hec ac-
cepit dogmata magistro huiusmodi. Post hoc dogmata
Aristoteles suscepit. Nunc tamen
tam hijs quam primi inducti positi ro-
tonantur eius non posse esse scien-
tiam sicut eo q(uod) subiectum est de quo aliquis
hunc sicut diffinitum ab ipso potest demonstrari. Nichil
autem est diffinitum ab eo ente potest q(uod) non dicitur
de ipsa esse demonstrabile et non scien-
tia essendi possit. Nunc si eius inquirimus
eius esset subiectum et divina stabilire
eius inquisite et principium et constare illa
inquirere ipsa omnia que sunt prima omnium et divina
sciencia omnia que sunt prima omnium et omnis
alie sciencie supponunt eo q(uod) nobi-
lissima sciencia et omnibus excellenti
sunt magis nobile tamen est invenire
scientiam. Quod autem erronea sit
hec opinio constat per hoc quod nichil

2a ro

Veritate... (margin) ... de subiecto

Rones declarant ... subiectum

2a

Reprobat eorum opinionem q(ui) po(nunt) deum et divina subiectum

idez quesitu e et subm maliqua
stia deus at et dma sepata qui
in ista stia subm vt ee no possut
2a Amp ptes d quibus multa dmo-
strant in stia no reduigr addm
sit ad qne ptij d ipis sine quitas
quis sit analogie attipatum
3a adhuc passiones in hac stia co-
sidate q sup inducte sut no sep
imediate dm t dma vt subm ee
no pt deus ling stie // io cum
Veritatem separationis de subiecto [illegible] p ppat na dutibus addm ee m
q eus e sbm inquitu eus t ea que
sequunt eus inquitu eus t ndm
quitu e hoc eus et paces eius
sit e ta tam suba accidens sepa-
tu t n sepatu pot et actu et
hmodi Cu em sit pina ia stia int
omes stias oz q ipa sit d pmo qo
aut e eus et stabiliet om
ptcularii pina ta qa tingra
nt stabiliri puit nisi p ea que
sut ipis pora t no sut aqua
eis pora ut ens t eut 2m q
ens pina no qz q eus ut pina
ptinpat integaung tu ppsupt
quidz om prium sz pina q st
excente 2m qd eus e // ozq omm
pina pta stiam stabiliantur
p hoc q ipa e d ente qd pium
e om fundamentu t nullo pcitz
an se fundatu // Secudo at dut
hij qui tam ut eendaz dut ee
sbm tas considazi in pobz stis
e plm sz poius in eis cosidanz
ea que insut ptibus entis tote-
ptis tu qu[illegible] et tempe / sz per
tas ptanz in ee ea que insunt
ptibus entis et io tae ille reducgr
in tas pinas que qsidanz ut illa

scientia quia ad eus inquitu
est eus t io ista no e de causa
ut de subis ppter q etiam
sire oine stabilitu accipit
ab illa qz tae q sunt inca
p q stiuq statu in causis
in ista stia cosidat no con
sidanz quia sit sbm sed
poius sit qda subs dua
probator t e poito t tu
pa qz processiones ille dme
quas indutit no sut pe
p hoc q sut dme sz p hoc
q ad eut p mi simpliciter
sut reducte t io pz q na
ipaz e absolute pina u
eius et oms sut ad eut co-
sequtes io solum eut sinz
e pium et sbm t aa cose-
quunt ad q sit pd t paces
eius talia [illegible] liq sit tata
dma t processioes sm es
no tn ee sz extra naz st
duxit pho t io illa pslia
no fundant in ipis per
mon illud q pz indixit.
sz d hoc nobis loquuz eut
ingerendi in hmoi stie hio
1o Secudo at ut decente
dut dinore posse disti
sm e qz ad no hoc ptat
intetoz eozo licet em ut
ad eus heat talem dnipi-
tatez / sz tn quia quia
adeius modu qda qdig
ad psimj t ptine mo
dnipist qui posset qd
hoc q in ee molifte qm
sit sbo sibi / sz h dut pas-
siones entis sz in ee pl Solvit rationes dictorum [illegible] et sbm

Quod dicit Damascenus talia est solutio quoniam et si daretur quod continuum se non possit probari in esse tamen plures entium quorum se sunt partes quantitatis multa possunt probari in esse et sufficit ad hoc quod aliqua sit subiectum scientie

Solutio ad rationem

generalis scientie supponunt eo quod talia omnia et principia stabiliuntur in ipsa quod cum his tantum subiectis scientiis non pertinet scire scientia vel artes particulares. Hec dicit et prima non probantur hic pertinet ea que sunt tradita ut ipsa et proxima sed potius per alias prima stabiliunt ea que prima sunt non in eo quod prima sed resoluta et reducta ad omnes vel partes entium quod est quod est ens et non cum quod est hoc ens. Etiam ad secundas rationes in ipsa naturam sumitur reperiuntur partes que tamen nil penitus mittere probat prius non eo modo quo sunt ipsa et prima sua omnia relinquuntur per hoc omnia esse stabilita in scientia ista prima sunt et ipse et dignitate scientie reperit quod solum sit subiectum tamen sed quod incidit quod est tamen ipsa quod subalterne scientie inceta ipsum et concludat vel generica et sic est metaphysica et geometrie et similiter in scientia naturali tradita et similiter in scientia naturali que traduntur in libro physicorum et scientia de celo et mundo et aliis scientiis naturalibus. Dicit autem quidam Latinorum ligere per

Latinorum persuasiones

tradunt dicunt esse solum theologiam scientie eo quod nobilissime scientie dicit esse nobilissimum subiectum et prime scientie primum solum et dicunt divinum et altissime altissimum et theologi multa ponunt sunt locabet genera que et hinc more latinorum quod omnes distinctiones solutionem esse reputat dicentes subiectum tribus modis dici in scientia scilicet quod quinque fit et sunt de quo tamen de quo in scientia de quo et primo modo dicit ens in illa scientia subiecti et deo tamen et deo dicit et hanc partem solam a toto sed agnadaz sui pte dignissima vocari divina. Et ego tales locatas generis in suis dictionibus abhorreo eo quod adducit eos admirari errores distinctionem etiam non approbo per rationes in physicis inductas. Nec video ideo sit quod divina dicitur. Omnia enim apud naturam divinitatem entium manifestissima dicuntur ipsa sunt et nobilissima et omnibus prior. Et hec sunt ens et entis per se et prima sunt per se per audita et deo et honorabilissimorum et mirabilium et certissimorum per totum et ideo in quaddam sunt pertinet est ista ita quia non multo prima volumus physicam.

Capitulum tertium et est digressio declarans qua unitate et qualiter hec scientia sit una

Hec etiam scientia una est quoniam licet de multis rebus tamen de illis est prout reducte sunt in ens ut partes et prout sunt entis quedam in eo quod est ens et cum ens in omnibus genere unitate sed analogie quod unitas non est quod cuiusque dicitur sed multorum ad unum respicientium non quod per unam rationem est in illis ut etiam per diversas rationes est in illis sicut quidam male dicunt sed potius sic quod illa diversa aliquo sit unius est definiens in definitione sit quolibet diversorum modorum et sic ens omnis quod simpliciter unum est per

sicut ens quod substantia est et accidens illius
et eiusdem entis ut quantitas et
aliqua eiusdem qualitatis corporis et hec
unitate unitur scientia huius sine tan
tum que sunt plures eius et habeant
unitatem unitur ad partes et hec est in
mediate substantie passionibus
que insunt ei sic quidem unitur scientia
et tunc extendit illa unitas qua
tum extendit illa immediate subiecti
ad quascumque passiones demonstrationis eius
ille propria istius et eiusdem sic pro
batur in eo eidem absque unione quibus
subiectis nec demonstratis unitatem
degenerum quia altius Et hec est
unitas propria sic eius quod est de nova
vel doctrinalis quia cognitio autem
in eo subiecto maxime confert ad sue
demonstrationes quod est terma aut passiones
sunt prime et simplices sicut in propri
subiectum vero ex huius viam quia ad stabi
liendum omnia quecumque supponantur in
scientia aliis et sic non est unitatem vel
particularum scientiam quia hec non non
conferret ad stabiliendum principia
sicut iam sepius dictum est // Ita
igitur quod ista scientia sit theorica et qua
lis theorica et cuius et de quo
sit sicut de subiecto et qualis // Adhuc
quali unitate sit una tamen ad pre
subiecti quam ad partes declarari sit a
nobis hoc modo //

Capitulum tertium de primo principio generationis
scientie ex parte nostra quod est naturale
sciendi desiderium

Quia igitur ista scientia est
philosophia non accipiens ab
aliis sed ab ipsa omnes
alie sine accipientes incipiemus
ordinentes sicut quantum aliquid
omnis alie supponunt et prius
sicut quantum studentes in propo
sitione // dicunt stabilimus

MNES HOMINES NATURA SCIRE DESIDERANT

etiam 2m ea que sunt sue scientie
scripam / 2o autem stabiliamus ea ex
parte sensibilis, incipientes stabilire
[illegible] proprium et remotissimum scientie
principium / subicientes iam quecumque
in serie inferioribus a nobis sunt pro-
bata sint dubitata a nobis quod primum
quod non potest esse vanum desiderium habe-
re primum sciendi et tot speci
generis desiderium / hoc enim supposito
probabimus quod omnes homines sciendi desi-
derant et tamen non sit vanum desiderium
erit hoc desiderium ad imprehendum
de sensibilibus inclinatum primum / et
per consequens erit id desiderium primum scie-
ntie primum // In 2o autem hoc [illegible] sic
probabimus quod omne quod est in multis
per unam causam convenit vel speciei generis
in illis / est in aliquo primo principio
quod est causa omnium in quibus existit
Est autem cognitio rerum unum quoddam
quod existit in multis naturis per
species cognitionis sensibilis et intel-
ligibilis et talis ergo quod primum
aliquo sit in quo cognitio sit prima
quod est causa cognitionis utriusque
Ad hunc quidem [illegible] imperfectum et
perfectum sit in uno et eodem 2m po-
testatis divisas per imperfectum [illegible]
ad perfectum sic ad finem [illegible]
prima hac propositione dicit Eustra-
tius loquens quod omnis cognitio per-
cipit in ea existens [illegible] a fonte
cognitionis intellectualis et quod
illa forma primus cognitionis exi-
stet sensibilis vel intellectualis
nisi a fonte intelligentie procedit
Ex hoc enim quod nos ita dicimus
candor lucis intelligentie forma
existit / primum potest esse cognitio
obumbrata / quidam sentiunt [illegible]

sensibile operato vero faciens
cognitionem intellectualem Ex quo autem
accipitur quod in uno quod primo est sen-
tire non propter ad quendam est nisi propter
cognitionem sensibilem cognitio autem se-
nsibilis ordinatur ad cognitionem intel-
lectualem ut ad finem et perficitur
in illa Huius itaque dictum supplet
dicto quod in solo homine inter alia
animalia sensuum est delectatio propter
ipsum sentire et acquirere sensibilium cog-
nitionem utilitatem nocivi vel
convenientis quod cum ipso sensibili accipitur
Alia enim alia non sentiunt utuntur sensibus
propter delectationem quam habent in ipsa
sensibili cognitione sed propter nociva ut
convenientia quod cum ipso accipit sensibili
apprehensio propter quod licet coloribus ut
sonis nec musicis nec odoribus
neque ulterius sensibilibus delectantur nisi
propter nutrimenta convenientia sed ad vite
ipsorum quomodo vel aliquomodo homo
autem solus delectatur in usu sensuum sensi-
bilium ut patet ex sensibilibus propter et
[illegible] propter ipsum sentire propter omnem ad
intentionem delectationem quomodo vel incom-
modum nec quamcumque aliam utilita-
tem ad vitam consequentem et hoc est
delectari in ipsa cognitione sensibilium
cum quod cognitio [illegible] quasi fonte [illegible]
emanat [illegible] hominis [illegible]
sit intelligentis non enim delectatio in co-
gnitione sensibili nisi in ordine ad in-
tellectualem quo non delectatur in co-
gnitione sensibilium nisi propter intellectuale
et delectatur in cognitione sensibilium
quod [illegible] alia propter utilitatem
signum est quod natura scire desiderat
Omnes enim per hoc quod sunt homines
per intellectum in spe [illegible] hominem con-
stituti naturaliter scire desiderant
Et huius signum est causa vera

Hic Albertus sequens Aristotelem [illegible] causa [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] ista [illegible] [illegible] ut [illegible] in [illegible]

Signum autem sensuum
dilectio

preter enim et utilitatem propter
se ipsos diliguntur

Signum autem quod omnes debent
scire illa littera significat

Et Maxime aliorum quae est per oculos

non enim ut agamus

sed etiam nihil agere debentes ipsum videre pre omnibus ut dicam aliis eligimus

Causa autem est quia hic maxime sensuum cognoscere nos facit

Et multas differentias demonstrat

Contibyle enim e delectatio sensuum
in aliquo accepta in apprehensione
sensibilium propter omnem utilitatem
aliam consequentem ad vitam in qua
nuntiat de consequente vel non conse-
te propter se ipsos inquantum sunt sensibilium
cognitivi tamen diligimus et libenter
exercemur ad sensibilium cognitionem. hoc
autem inter alios sensus maxime fit
in exteriori visus quod fit per oculos
preciositate enim oculorum delectamur
non solum ut agamus operationem consequentes
ad vitam ad convenientias vel dirigentes
oculos nostri. Sed etiam cum nihil o-
portet nobis agere etiam hoc quod videre que-
rimus. concupiscimus enim videre propter
ipsum videre potentibus aliis sola cu-
riositate videndi. Huius autem causa
est quam diximus quod in sensibilium
cognitione quod sic alia utilitate de-
lectamur ad scientiam inter vero ordinata
et propter ipsam appetitur. Et quia visus
per hoc quod plures sensibilium differentias ostendit
certificat magis omnibus aliis
sensibus cognoscere facit expressius enim
omnibus aliis sensibus certificat vi-
sus sensata communia et sensata per
accidens. Et ea que videntur tam
corporalia quam incorporalia quia per que lux
videntur in actu lucis et irradi-
Et ista sunt plurime forme omni-
um corporalium. plures ergo differentias
sensibilium certificat visus quam alius
sensuum aliorum. quia non magis et cer-
tissime certificat res et non minus
certificat visus omnibus aliis
sensibus et ideo maxime cognoscere facit
Et tamen duo sunt sensus disciplina-
les visus et auditus et visus
deserviet discipline inquantum est

per mixtor auditu no enim q̄s ē per
doctrinā / nec doctrina fiet n̄ p̄ qā
scientia iā generata ē et directa in
animo docentis / Nos aūt loquimur
hic de primo scīe generato s. nō fati
mento de auditu ut auditus
extrinsecus ē delectabile / sicut visus dic
igitur uno concludit q̄ omnes ho
mines nā scire desidant tu enim
hoc desidm̄ sit omni quorum in spe
d'ata est nā, v'a hoc est desi
derium nāle et nāz spei quis :- s. 7 c

Cam 4 tū et est disgressio declans q̄d
est nāle sciendi desiderium ad scire
et unde provenit tota diūsitas studiorum

Diceret aūt fortasse aliqs
quē ē ita nā que in hoīe
sit quia omnes homines scire
desidant / hō aūt studet
adipisci q̄d desidat et si desidat
id nā · vehementius erit id desidm̄ /
et p̄ hoc vehementius attendet
ad studium / et o in multis hominib̄
videmus / Ambos nāt nō desidare
nisi q̄d ē d'ūe pfectione · cū sit nō
habitum / sit ē in scīe primi physicorum
tentum a nobis · q̄d desiderium ē in
pfecti ad bonum et optimum et ū
tinq inchoatō ē in ipso, s. aptitu
d'stat / nā sic desidaret nisi p
aliquid simile q̄d ē in eo ad bonum et opti
mum · sic hīe desidat bonum et
femina masculum, nō desidat in quā
tīe, ut q̄ sic sit sit gnā masculo
et bono et gnāi nō desiderat quā
s. ponq desiderat in quātum inpfecta
sic hīe aūt lz bonum et femina ma
sculi, etc. oz q̄ sit hoc, p̄t q̄d
intellectus possibilis ē sicut tabula
rasa ad scibilia pparatus i nā,
quia omnes hoīes desiderant scire.

Et q̄ corruptele consuetudinum
et assuetionum a nā deducunt
homines ut p̄o ethicorum pro
batum est · id nā nō p̄t semp
movere ad studium s. manet
in potentia et virtute / quibus
habitibus nāle bonum corrupte
tibus · et impedientibus ne
in actum procedat / Non
enim vehementius attedit ad studium q̄ delectationes passio
num in actu, s. cum nāz
instinctus tū cū fortiores
dñantur concupiscentie i nāles
corrupte consuetudines / verum
etiam q̄ id q̄d desiderat d'pfectione
nē ē hominis inquantum
homo exitus / et id scilicet atti
gens nō altatus s. pfectus
ē sit ondimus s. o physicorum
et methorum libro 2o / Nec hoc
repete oz papue cū scīa subtiles
ad hoc inducimus conces in
scīa quā scīs nūs edidimus
de nā anime et contemplationes /
Cū aūt sit q̄d homines
nā scire desidant et desidm̄
nō sit infinitum oz q̄ mali
quo scie · desidm̄ id stetdi
finiri quiescat / hoc aūt non
p̄t ee nisi in 10 scie q̄d ē ta
lis luminis omnium scitorum et eam
tibi nō ē n' intellectus di
vinus · vti vndecimo huius
scīe libro demonstrabimus s.
nō quietat desidm̄ sciendi
nisi q̄o ē deus vel nā q̄ius
sit exitus / s. ponit secundum
hoc q̄o ē causarum altis
simarum · tinq scīa causarum eius
q̄ sit eciā ē ro° omnium artificiatorum
et luminum scitorum omnium sicut ars ē vatu

et ideo dicit Auicenna in quinto super undecimum methaphysice artis capitulo quod de intellectu diuino est desiderata scientia ab hominibus. Isti autem prompti sunt addiscendi et fine sunt habitis et non disputatis inter medios et maxime dignitas qui quedam violentia passionum eos deducit ad studendi studio. Quando autem magis nec bonum scepties ad inquisitionem proveniunt. Et eorum quorum est intellectus qui minuit in puero est et quo sensibilis species calor et humoris liniosi non constat frigidum congelans ut terra data per calidum quiescens illi student bene et libenter in diuinis et in sensibilibus rebus. Quorum autem organum ymaginationis optime disposita ad tenendum figuras per temperatum siccum et gracile non congelans frigidum temperatum est et intellectus inflexus ad eum hii doctrinalibus et mathematicis gaudent studiis et humgdi. Quorum autem medullosum et plenum est organum sensus cum spiritu lucido et non commixto et non pigro per frigidum congelatus qui erant non bene tenent figuras et intellectus est reflexus ad spiritum. Et hii gaudent speculationes naturales. Quorum autem congelati sunt spiritus non bene clari propter frigus impressas detruncant tamen sig rettesonta et delectantur in ipsis nec profundantur in aqua via speculationis. Declinis autem et humgdi in physicis declaratum est a nobis ubi de organorum complexionibus et de natura locorum habitualium locuti sumus. Ex inductis ergo patet quod primum in sciente principium sciendi est ut desiderium quo omnes homines natura scire desiderant. c 6

Capitulum vi de propriis que insunt primo scientia in scientibus que sunt sensus et memoria

Post hoc autem inquirende sunt potentie que insunt in sciente scientia. Dicamus igitur quod alia sunt secundum quam communia principiis actibus cum aliis est similis anima et sentire sentiendi potentias vite ipsis sentientibus animalibus est. Est autem primo humgdi actus alius scilicet somnus et est vigilia. Sunt enim animalia communiter quia in quo habitu sensus est sopor et deinde utitur prior sunt vigilia que est expansio sensuum extra ad sensibilia. Et sic prima facultas cognitionis et prima nature naturalis potentia sciendi sunt. In primo dicitur scientia in nobis et primo principium sunt hec principium et primum suscepta est hoc cognitionis sunt ex genere animalis et non ex deca constitutiva hominis. Dicamus quod sunt sensus qui primum dat sciendi facultatem et hec potentia. Et ex hiis que in secundo de anima et in libro de sensu et sensato de hiis determinata sunt planum est quod sensus est tactus qui est fundamentum aliorum sensuum. Et hic est cuius complexio mollis et recedens ab excellentiis contrariorum

Vir precedit dignitate studiorum

Textus talis secti

Animalia quidem igitur natura sensum habentia fiunt

disposita

organum ymaginationis retinens figuras

Quid sive addidit sunt de studio studiosus

Non videtur dicit et potest

ad medium venit qr ex temperantia et ex
conseparatione celi aliqualiter appropinquat
Et ideo prima sortitur magnam similitudinem
motori celi Et ideo huius studii potentia
et ex mollitie est in ipso spiritus aliis
dispositio qui vehit formas cognitionis
Et quo adheret duo efficiat apprehensio
cognitionis sensibilis sensibilis quo
ad accipere Sed tamen scire non per virtutem
sensibilium apprehensione sed potentia exdu-
obus aliis in isto conveniunt unum est
interius sensibilium acceptorum sensibilium
eo quod ille est una de interioribus sensibus
sensibilibus acceptis Intentio autem per se
accepti est que per se acceptio et horum
duorum cum 2o et 4o et in memoria ac-
ceptis non fit nisi per memoriam et
una accepta ex ambabus hiis non
fit nisi per rationem / propter que tamen nisi
invaniente sensitiva sed nos distinguere
in generibus aliorum et videmus in quo
conveniunt ista tamen secundum principia
Ditaque ut sic dixerunt animalia
in suis generibus / sensuum huiusmodi
conveniunt / licet quedam animalia
virtutem vitant propter eorum interius
manifesta Sed quibusdam aliis ex sen-
sibus horum actum factis / memoria non
est facta quoniam non tenent sensata a
apprehensa propter sui complexionis a-
quea frigiditatem et humiditatem que
immobilitat immobilitat spiritum ani-
malem formas sensibiles descen-
tem Sicut apparet in mustacem
quibus quod obiectis flabellis statim
se ingerunt lesionibus immemores
nec ad ictus conferunt se capiatis non
ad intelligunt hic memorie sensibiles
/ Et ideo quia talium sit nulla huius
prudentie sed in semper sola conveniunt
persequuntur et in secura fugiunt
/ Quibusdam non ex sensu vero in actum

Rnud scire adderet spiritus sensibilis cognitionis

Rō lite di hic et pulae

Ex sensibus aut quibusdam
memoria non fit

Quibusdam vero fit

Propter hoc quidem alia prudentia fiunt

facto sit memoria primo acceptorum
sensibilium / et cum memoria non tantum sit the-
saurus vel conservatio formarum
sensibilium sensu acceptarum sed intentionum
[illegible] boni et mali ami-
ci et inimici et huiusmodi cum sensibus
ab estimativa acceptorum sit in hoc
ideo de memoria et estimativa provenit
et propter hoc quod alia prudentia sunt: alia ha-
bentia [illegible] ex memoria.
Alia vero solum sensu vigentia sunt im-
prudentia. Dicuntur autem memorativa
non sunt propter prudentiae rationem
que est actus [illegible] cum ratione. Vera enim
prudentia que in nobis
est ad vitam conferentium. Sed non huiusmodi
rationem habent memoria utuntur loco rationis
et ordinant actiones suas sic quodammodo
per quandam utilitatem et felicitatem
similitudinem. Sicut est videre in apibus
et granibus et multis huiusmodi a-
nimalibus. Sed tamen apes quamvis
[illegible] vigent solum memoria cum
sequitur quod a longinquis locis col-
[illegible] et deducunt ad propria lo-
ca dulcia et [illegible] constant ad-
huc et alia aliqua non sunt
memoria et sensu sed propter [illegible]
est sed propter sunt duo dicta et cum
pluribus auditus non omnibus sed
quandam sine ratione. Contingit autem
dupliciter percipere auditum [illegible]
quandam non [illegible] cum [illegible]
utilitatem conferentium et cum [illegible]
sonus vel vox audita est [illegible]
producens ideam quod est [illegible]
[illegible] ante fugere vel [illegible] ad
[illegible] auditus vel
lectos. Alia est percipere auditum
[illegible] auditus est [illegible]
[illegible] et hoc [illegible]

ponit alia dicta ... non ... memoriam et ... audiunt

de auditu ... [illegible]

Alia uero

videmus percipere audiuntur et hec quibus sunt auditum, tum memoria quibus sine sensibilitatis presupponit. videmus enim ea alia disciplinabiliora quam ea que non sunt facultate memorandi huiusmodi auditorum. Habent enim alia per sonos et nomina audientium conservant eam memoriam et ad voces vel sonos similes agunt. multa filia disciplinantur ambiguis disciplinas enim hec vocum quarumque doctrinam accepta per auditum per sensus auditus sentiunt voluntate disciplinabilium. Nec attendimus hic proprietatem doctrine vel discipline que intellectualis est. Sed voluntate disciplinam erudicionem per quam similia fieri per erudiuntur tamquam inutiles et simie et psittaci et huiusmodi. Cum autem hec erudicio sit duplex artes liberales videlicet et mechanice videntur plura alia imbui quam in liberales faciles quasdam artes per saltus et tripudio vel cantum vel ad huiusmodi fantasiis quam mechanicas. Simea enim quam mechanicorum actum imitantur. Ipsi sunt accepti ad homines sicut liberales autem artes sunt quas ipse et non propter ad volunt per quam in mepcionem artes et tripudium et saltus et pugilatum et coreamenti et cetera huiusmodi quorum exercitia sunt delectanti. Mechanicas autem voco quasdam que non propter se sed propter alterius utilitatem quomodo sit est fabricatio non propter fabricare sed propter ensem et huiusmodi que sunt multa. Hec sufficiunt per cetera sunt methaphisice. Est autem differentia inter prudenciam et disciplinam quam ea cetera sunt et quibus sunt quam prudencia est sagacitatis quedam circa consequentia

Quod hic vocat disciplinam

Secundum quas artes imbuta bruta

Quod non competit ad artes liberales

Mechanice que sunt

Ponit differentiam inter prudenciam et disciplinam

disciplinabiliora non potentibus memorari

Simea

Prudentia igitur fiunt sine
sine adiscere quecumque sonos
audire non potentia sunt
ut apes, et utique si aliud
genus utique animalium est huiusmodi

Adiscunt autem quecumque cum me-
moria et hunc habent
sensum

Animalia quidem igitur ymag
inationibus et memoriis vivunt

Experimenti autem parum partici
pant

ad vitam exitus ex memoria quecunque
acceptarum cum ipsis firmaturum specialis
sunt. Disciplina autem est sagacitas
circa ea de quibus est ars ex memoria
sonorum sicut quod sunt signa rerum per modum
receptum ex nomine igitur illa alia
sunt prudentia quedam sunt disciplina
quorum memorantia que sunt signorum
per modum nominis suscipere sunt signa
rerum audire non possunt, ut apes
que cum audiunt sonos non tamen secundum
modum auditus audiunt et si aliquid
aliud aliud genus huiusmodi in hoc est ut
cum auditus sonorum non simpliciter
auditum possunt sed virtute estimativa
tale sentitis a qualitate designato
per nomen rei per sonum ad modum nominis.
Addiscunt autem ad disciplinam quecumque
alia cum memoria reservatur
in tenentes motivas rerum
et sic sicut habent auditum vel ad modum
prememoratum. Ex omnibus sic inducit
concluditur quod alia vivunt in regimine
sue vite solis ymaginationibus et me-
moria, dicimus cum ista dicta
quod ymaginatio est specierum sensibilium conservatio
prout sunt ymaginationes rerum et hoc modo
usque memorie est ymaginatio, me-
moria autem tractatio specierum preteritarum
conveniens ad vitam ad quas intendit
secundum premotum. Etiam intellectus aplicans
propterea talia vocantur. Hec igitur
alia quecumque ex talibus regimine vite
accipiunt parum experimenti participant
Et cum dico sic experimenta hic
est formale sed est acceptio similis
ex multis aliquis tale quod est memoria
consentis quia non participant experimen-
to nisi tamen id quod est tale est in ipso
sicut in istis de aliis dicimus quod canis
serpentem ob pugnas vulneratas
se sentiens accipit lactucam

Pa[illegible] rerum textum

Quid sit ymaginatio

Quid sit memoria

Intentio

formalem experimenti [illegible]

disciplinam theorica ne potentiam memorari

agrestem et cedit ad pugna Sz hominum
genus secundum omnem suam diversitatem
viget in suis operibus arte et scientiis
Ars quia ars est recta ratio factivorum ha-
bitus et indiget rationibus activis
et contemplativis et de hiis in ethica
determinatum est a nobis Licet omnium genus hominum
sit una natura secundum speciem determinata
..rt et in multitudine tamen complexione secundum diversam
facultatem complexiones et habitationes
Sz in tota latitudine illa et ambitu
percipiat artibus quamcumque et
rationibus in contemplatione et more
secundum virtutem De facultatibus igitur
suis potentialibus ex quibus perfectionem
possibilem accepit determinatum sit hoc
modo

Capitulum septimum de formalibus in nobis
scientiam generantibus que sunt experimentum
et universale

Est autem ut dicit sit principium artis et
Vte aut dr scientie et ut dicitur accipitur
modo primo est in multis confusum
commixtum in illis secundum quod est ex mul-
torum quod secundum sensum notius est sicut
11o ph confusum est in principio physicorum Alio modo
primum est de multis unum separatum per
rationem ab illis Sz nos introducta-
tionum facere que sunt prima generationis
sic quod formaliter generat eam in
nobis hoc enim est ut Sic enim in
nullo differt quin secundum rationem potentia-
tem et secundum quod fortius complexione ge-
nerationem ostendens Ex quo enim hic
scientia omnem stabilit scientiam a nulla
alia accipiens sed omnibus stabilimen-
tum largiens oportet quod hec que dicta
sunt in ista doctrina scientia Hoc igitur
sic primum utique suppeditatum in motum
deducens dicamus igitur quod ex quo
hominum genus viget arte et rationibus
quia in generatione artis et scientie
que per rationem est hominibus perfecta sunt

Hominum autem genus arte
et rationibus

Est autem experimentum ex memoria habitus

Eiusdem namque rei multe memorie unius experientie potentiam faciunt

fiunt memorie / sic ex memoria prius
acceptorum per sensum et ex sensu ex-
periri eiusdem rei rem precedentis :
Multe etiam memorie in effectibus
similibus accepte faciunt in hominibus
potentiam unius experimenti / potentiam — Experimentum unius rei
autem dico non actum quia sic nos memini
docuisse in ethicorum sicut dictum est actus — Actus duplex
in physicorum unus quidam permixtus et
imperfectus et imperfecti actus qui est mo- — & Motus
tus et alius impermixtus et completus
completi et perfecti actus qui est forma — Forma
Ita dupliciter est actus in potentiis dice-
mus quidam permixtus potentia
imperfectus et imperfecti actus qui
non stabilit potentiam sicut est opinio — & opinio
que adhuc fluctuat ad oppositum
sicut et ipsa potentia est oppositorum
et habet esse sicut via / Et alius qui est per-
mixtus habens de se totum in toto completus
potentiam sicut est scientia et intellectus et sapientia — Scientia
Accepto autem universalis in singularibus
confusis et permixti est actus imperfectus
et ideo potentie licet unionem et similitudinem
ex parte hoc dicendum est quod memorie multe
unius et eiusdem rei in universali ipsius permi-
xti confusionem experimenti parit potentiam
et non actum simpliciter et imperfectum //
et quia experimenti potentia similiter quia sicut est
actus imperfectus sicut est scientia sicut motus
in physicorum sicut est forma sit terminus mo-
tus / in quo finis est motus / et immo-
tum esse est forma / et sic experimenti in
fine experiendi in quo est rem sufficienter
experiri esse est scientia // Est autem experimentum
arti simile non tamen ars // Est enim — Quid sit Ars
ars regula factivi operis certam
universalem habens rationem quod per modum actus
inest artifici / Experimentum autem est — Experimentum quid sit
regulans opus per acceptum universalis con-

Et fere videtur [scientie et] arti simile experimentum esse

fusi in vlis z io potentialit regit
ypt q ar secept fallit ex defectu
regulantis et uo tm ex defectu re
rta qua e opus ars aut ing
fallit ex defectu regulantis et hic
e ro va et eta s fallit quz per
actus ex defectu eorum inquibus
facto qsistat ypt que fine i ipo
si de qtingetibus nil obuiusceat
ff qsequi artifex ut dicitur in tho
pici Qu st ut supius dixmus
p alia alia z in pars experimenta p
ticipant / homines at zm pfectu
/ accidit et accedit homini scia
et ars per experimentum sic in phys
accedit scientia p motu Sciencia qda
in experimento qtemplatiuum ars aut in
experimento factibilium Experiencia
cum arte facit sic ait palos
phus recte dicens Sz inexpiencia
facit casum Quemadmodum cum in phys
ca q e ta p actus in hys q ypt
aliq fiunt ita in actibus eorum q fiunt
p nos q omnia fiunt ypt aliq expi
menti porro facit casus pse eorum
que a nob ypter aliq fiunt Et hec
e ars in fine regulans et dirigens
opus / inexpiencia aut si per
tigat ad finem sine regulante sicz
qtingit hoc fit casu sic no ex
ptis aqua sanat saluare non
intendentibus / s ca dans media
na sanitatis perfecta ars aut
fit z quar et pficitur in nob
cu ex multis no qfusis / qda
experimento p depatoz vlis mte ta
per voiez vain et etaz / vna ex
omnibus abstracta fit de silibus conv
acceptio vlis / inquaistana no cep

Cum fallit experimentum

Cum ars

Casus quid sit

Homini at scientia z ars p
experientiam eveniunt

Experientia quidem cum artem
facit sic ait Polus, inex-
periencia casum

Fit autem Ars cum ex multis
experimentalibus conceptibus
vna fit uelut de similibus
acceptio

Acceptionem quidem enim habere quod Callie et Sorcati tali egritudine laborantibus hec contulit et ita multis singularium experimenti est

Quod autem omnibus huiusmodi secundum unam speciem determinatis hac egritudine laborantibus contulit flecmaticis aut colericis aut estu febricitantibus artis est

Et tunc experimenti potio producta
est ad actum completum et reputatum
et simplex quod prius in confusione mul-
torum est acceptum secundum autem quod universale preter
et singulare sit multorum et aliorum
similiter quia si pateret et non preveniret
multa in uno non unum faceret affe-
ctum nec una esset dependeret noticia
namque hec noticia est quod pluribus et fortibus
et aliis pluribus eiusdem complexionis et
etatis et habitationis et diete temporis
etatum et periodi et omnium talium
circa hanc egritudinem et ex causa ea
et eorum simptomatum insudantibus
sic laborantibus hoc iam contulit sicut
scamonica ad colere purgationem
et unum quodque sicut in multis probatum
invenimus sine instantia experimenti
est / quod autem universaliter omnibus contulit
singulariter secundum unam speciem complexionis
determinati sunt et hac passione sive
egritudine laborantibus sicut si con-
tulit prima similibus flecmaticis hoc est
ex flecmate laborantibus / aut co-
lericis aut sanguineis et melan-
colicis intense vel adusta febricitantibus
artis est / quia hoc est acceptum cum
ratione universali et causa // Hec igitur
sunt scientie et artis in hominibus generatio-nis

Capitulum 8m et est digressio declarans
solutionem dubitationis platonis

Dubitabit aliquis de hiis
que dicta sunt eo quod non
per scientia et ars ex hiis
generari videntur. In doctrinalibus enim
non in multis dicit expertum in
uno viso triangulo quod triangulus est
rectilineus habet tres angulos equos

Universale quo-dam est in multis

prima ratio

duobus rectis per tertiam zonam
habent in omnibus in quibus sunt zonae
nec in uno polo est reperire sicut
quod stellae fixae super polos orbis si-
gnorum rotatae perficiant in triginta
sex milibus annis circulum et hoc
tamen esse per demonstrationem scit astro-
nomus. Quippe autem tamen esse scit
sensibilis sensu particulis immixta for-
te videbitur. Actum quod in uno accepti-
sit, sit eorum quibus est zona sub
quinque una sit nec 19 ...
aut talium sunt dictarum zonarum
accipit solutionem quam metaphysicos
nos dixisse meminimus quia mathema-
ticus non multum indiget tempore et ex-
perimento et quod talia probantur per com-
puta quae et sunt separata etiam in tali
... excellunt eminentes ipse
est in caeli orbibus et stellarum moti-
bus quae regulares sunt motum
per gradus et partes caeli. Et hoc acce-
pto tempore motus per unum gra-
dum scitur tempus totius ma-
gni. Hoc autem et huiusmodi conna-
tus sunt de quibus est scientia cum processus ex-
sit demonstrationibus propter effectus ratio-
ne velle dixerunt scientiam circa unam
scientia non indiget experimento secundum in
artificialibus et physicis et sapien-
tibus sensus est quod in his ex re-
... quae sunt magna et quanti-
tate ... eo quod contingentes sunt et
... magna et excellens super
... ~~multitudo~~ altitudo sit in
nobis ... specialibus ... ratio aliquid
... acceptis ... posset fieri
saepe et diligenter experiri propter
... quantum experimento
non ... aut scientia. Et hoc est solutio
... per instrumenti mathematici
... acceptis

non est perfecta ... singula
ad singula neque perficientes
qui in uno acceptibile est, vel
per eundem modum sit in
aliquo. Quod autem Platonis animam
dicunt omnem scientiam esse in anima
nec accipi aliquam per experimen-
tum et doctrinam, nullatenus
fateor rationem. Quod enim dicunt
quod eum qui quaerit experimento
aut invenire scitum esse aut non
invenire potest. Et si quidem non
potest invenire frustra est inqui-
sitio. Si autem invenit per aliquid
scit se invenisse quod invenit
aut nescit se invenisse. Tunc
numquam cessabit ab inquisitione.
Si autem scit se invenisse
per aliquid scit ac non scivit.
... et quod similiter quod
invenit iam in se tunc erunt.
Ergo omnia quae inveniri possunt
iam ante erunt ... simplices
... sunt autem perfectae
simplices et eiusdem speciei qualitates
et formae non possunt cum eadem
in eodem subiecto esse. Ergo iam
sit in anima cum ... simplicibus
... perexperimentum et
doctrina nihil ... in anima
sed per talia excitata anima ad
... ea quae prius ...
hoc dicit Boetius in de consolatione
philosophiae dicens quod si Platonis
musa personat ... quod quisque
discit immemor recordatur.
Omnes autem hae descriptiones
sunt erroneae quia hoc ...
... est quod sit in sua potentia

actus alicuius preexistit illius
actus inchoatio ita et in intellectu
possibili est inchoatio conclusionis preexistit
modo quodam, aliter enim
non esset possibile ipsa principalibus habere
actum et quo [illegible] sit in
ipsa dignitatum notiones quas
quisque probat auditas vel
ad notionem hanc quam facit
per experimentum et doctrinam possibilem
tamen tinderet notitiam ./ Quod
vero conclusionis habitus est principaliter
secundum formam principalem inchoatam et possibilem
est intima sit a materia
remediari ex posse conclusionis non exit
ad actum nisi per aliquid agens quod est
in actu completo et determinato ita
etiam intellectus possibilis non exit
actum quo forma inchoate conclusionis
nisi per aliquid quod est in actu com-
pleto et determinato et hoc est expe-
rimentum vel quod superius monet vel
doctrina monens sic quod superius
[illegible] non loquitur de generatione
sicut per doctrinam quam intendimus
de prima generatione et ideo non fit
per doctrinam quam doctrinaliter
non generatur scientia nisi per aliquid
ita generata est in anima docentis
Sicut autem possibilitas materie generetur
et determinatur sine motu
tunc contingens actum comple-
tum ita determinatur conclusionis et
possibilis actus adquisitu no-
titiam et fit secundum universale quod
querit per hoc quod determinat ad
speciem quesitum / Et quod dicit
quod non fit nisi [illegible]
dico quod perfecto verum est hoc
secundum hoc modo / quod fit est [illegible]
et tamen imperfecte et quasi [illegible]
fit [illegible] etiam confusa

forma completa Cum autem perfecte fit
perfecte certum est per eam determinata efficitur
illius ./ Sed plures hec non considerant
et ideo formam posuerunt generationibus et
sic principium de quibus nos cognovimus locis
et temporibus insequentibus subtiliter
inquiremus ./

Capitulum nonum de comparatione artis et ex-
perientie secundum commentatorem et alium

Sic igitur determinatis generationibus
artis et scientie earumque facultatis
necnon eorum principias acceptis
sunt in nobis et eam que generativas
determinat artis ad experimentum ut melius
intelligatur principium et ulterius procedendi
tamen igitur quod experientia videtur penitus
differre [illegible] ab arte in hoc quod operatur
per actum et acceptionem sui cognitionem
est relata ad actum qui de operatione circa
singula existens actus omnis hec intelli-
gitur ad complementum actus et complementi
principium actus qui ab actu nomen accipit
et ad operationem ./ Unde non accipitur
actum nisi per operationem ./ Hoc autem gratia
ex ipsis probatur nominibus
diffinitis quoniam experientia est cognitio
singularium ex multis accepta memoriis
circa quam singularia est actus / Ars autem ut
in 6o ethicorum patet est circa ratione
factivus habitus ./ Sed si attendamus
perfectum in operibus quod est in agendis
principium operationis et dicta inter experientiam
et artem in hoc quod expertos magis
videmus perfecte in opere sine exercere
quando quod eos qui sine experientia
habent artis rationem ./ Causa autem ea
est quia sicut diximus experientia
est cognitio singularium in una intellectus
memoratorum quam scientie non
separat ab illis et est dirigens

7 Sed et expertos magis proficere videmus
sine experientia rationem habentibus Causa autem
est quia experientia quidem singularium est cognitio

Vide textum infra 7

a t o
Ad agere quod
igitur experientia
non videtur differre
ab arte

o t o

Soluit rationem earum

Non sepat ab illis ab illis etc dici
gens i ipo e gnum hns ca q est
actus Ars aut e accepco vniusa
liu a singularibus sepator q no
nisi potentia ad singla respiciunt
Actus aut et gnationes omes quo
cumq sive pse sive per accidens
siuna sive artificiator sit inlu
sict ca siue hoc dmostiu vel id
et p hc indicedo i vno et hoc
sufficit cu in omnibus penitus
eadez sit ro Ille eni qui e me
dicus no sanat he n zm accius
s pse sanat a plonez a sortem
cu accidit ee hominez Si eni per
se ponamus sanate et sanatu
dicimq q h medicus zm medi
cina sic h et mic opantus sanat
huc egru sic hic et mic isaniate
Cu aut ee hois inquantu hic sa
natq ho e sic ee forma homis
ut ca et sic ee huma hominis ut
sbt vel pfici p ipm ee pui e ho
ut subiecti e ee mne aplexionate
ex gris et sic respicit egrotare
et sanare et sanu ee et sic abiri
ei hoc et ad advent ei et no per
hoc q e ee hominis ut forme vel
cae sequitus go medicus cu hitu ne
ee huma hominis opat no tn opa
ca esse hominis inquay e ee hois
n per actus sz qr opa ca eu
tu pse ronis accidit ee hoiez
Si igit sine experimento qs roz
artis hcat id in vli accepto et
ee quoda sit cognoscat Sz in ho
vli sive ignoret multotus quid
curacoy si medicus e peccabit
Dico aut sive i vli accipiendu
ignarai qr hec ars sit scitus hita
tu roe ca acto q dirigit in ope art

ars vero vlium

Actus autem et omnes gene
rationes

circa singular sunt

Non enim hominem medicus sanat
nisi secundum accidens zm sed aut
calliam aut socratem aut aliquid
sic dictorum cui esse hominem accidit

est vle sctm sine pticu et ideo
pticulare tm applicari dz id vle pbat
actiui oz ¶ t° nid sepe ignorabim.
etia sit sciamus theorice qma nescim
modu qmo pparandu vel dandu
e. cu si sanare ppe sit tabile et
vle no sz peraciue nisi pbinet
expertis. ca sanita q rez ars sine
expimto hns vle potentia tm
pticularibus applicabilez et ca
qr vle no e operatio h peraciue
ex hoc at inuenitur qz qz forma
in sensibus ofusa opatis vm qua
da memoriaz et sensum collig
qd experiencie cognito mens ad opus
sit forma generata mixti ofucione et
cogitacione mens i mam h qz q ... ins
forma i nam trpponit eo qz ut
na q mens ut dixmus in tr°
de memo^a z cinpsira et ex illa
sit na est arte tutior z io melius
expertus attigit fine opis arte
aut no e diligens inst ut
sua opa pficta et io si sit expgia
sit frequenter peccabit licet aut
sit experiencia arte pcellat vtili
tate operis. tn ars experiencia
nobilite cognitionis sciare at etiam
dicere hoc e & audita inducere
et obviare dicit magister arbi
trimur ee per arte qz per expi
mentu et cu hoc opulam arti
fices art rones habetes sapie
tores ee qz qz expertos tanqz omns
sapia magis ei magis sequatur
scipm scire eodm rom qz expti
ee esse ca sua^ia // Ca at hoc
qz artifices sciunt cam qz e re
faciendorum illi no hoc e expti
nesciunt caz / expti em no causa
quid, sz tm sz sciant qz sic est
sz ppt qz sic sit nesciunt artifices

Ars qui
pcellat
pcurita

aut sit pfite com artis heant sciunt
cam efficiente z matz et ppt q hoc e
fine illa e ro dirigentis in ope ar-
tis Un architectonicas dicimus
i 2o phisicor Utrumq denomina
ex ipis nomine pncipalit signant
nobiliores q esse circa qplures qua
artificiator Et huius signat ipo
nomine pncipaliter mag sive et
artifices illos et sapientores Ca
al hg sig e q architectonice
sciunt factor sive artificiator-
tas q alii no hent com ca
Illi go ingn sciunt Et hij qui di-
cunt manu artifices sive opi-
ales no q matz et efficientez in omni-
bus motibus fiat cognoscunt
artificiato s tm scdm su forma
sigt z ista vtunt in ope sic mi-
litans utr gladio Et cum cu ar-
chitectonice nobilit agant scien-
tes cam efficientem et matz et for-
ma et finem operales sive manu
artifices no opant s n q sit fine
ad actu sic agunt inanimata p
forma posita in actu agendi se
exercit ipe Sz in hoc e dra q
inanimata et animata no cognoscente
aiam et etia animata q cogtoz hunt
s no artis scientiam eo q nullo
pticipant com agunt pformaz
sua vim sic na opatur aut
sic opatur aia no opa n ne
istincta sic vegetia et sensia Sz
manu artifices licet no heant
cogtoe q constitit spez no q q
ptit exn nl imaz idunt ino-
tibz effcut s put eserz ad opus
illius spei ipin opa tn sic ex
forma consuetudinali que usu acqri
et hoc magis vtiaz ad opus
Et hui denoiacones facimus
tamq no sit artifices sapientes
sm hoc q ptici sive opati sut

operales

Sed potius quoniam hec qui rationem habent
et causam habent et causam efficientem et materiam
et finem cognoscunt. Cum igitur expe-
rientia sit operativa sit vsualis utique
ex auditu. Ars autem per doctrinam et
causam artis magis attendit ad scientiam
quam experimentum quoniam nobiliter agit.
Adhuc autem omnino videtur esse signum scientis — Signum scientis
esse scientem sive posse doctrinaliter do-
cere per causam et rationem. Videtur autem posse
docere artis et non experimentum. Et ob
hoc concipimus quod ars magis sit scientia
quam experimentum. Artifices enim possunt
ex habitu artis docere precipue et sic
architectonici. Hii autem et aliqui
dicuntur inexperti et manuartifices
sive vsuales docere per causam et rationem
non possunt. Amplius autem neque sensuum
dicimus esse scientiam sive sapientiam cum enim
sensibus singularium cognitiones maxime sint
proprie quia universale non est cognitum
in se est cum particularibus inmixtum sicut
diximus in principio physicorum. Sed preclare
sensatis posse indicativi sunt tamen
propter quid est res quid est dicere non dicitur. Non
enim indicat sensus propter quid ignis est
calidus. Possibile ergo quod est circa sin-
gularia dicta quia est propter quod unumquodque
se habet ad scientiam et sapientiam quod id
quod est circa actum singularium dicta causa
propter quod etiam experimentum est unum
tamen scientiis tamen scientia et sapientia
quam ars inter ex scientiis in credibilibus.

Capitulum decimum de convenientia et differentia artis
ad artem in admiratione qua imitatur
sapientem et ab aliis distinguentem

Sicut autem diximus convenientiam
et differentiam artis et experi-
menti ita nunc ad do-
cendum prestito convenientiam et differentiam

artis ad arte assignem et videamus
q artium magis sit sapie similis
q sapitor agit arabibus a phis
magis sapiencial appellat q eminen-
tate votat sapie magis filius
Dicam at primo in quo ois ars cu
omni conveit arte Cu at sit experi-
encia pr vle sit primum art et
scie ghus e q re q quamq arte
pivecom ssilii hoc e cognicom
ssiler primo accipit / admirando
quat id qd e vle quez i homib
scisu hoc e cogitez ssilem siu in
ssiv sii i mecomis siu i expt arte
sta sii oi n que homib ssili q ghe
vle gfusu et mixtu ssibz 2m ssom
nam k lit i pno d phico audit
dmegtu e et hoc no e primum art
et scie 2m q sit sinb ppnixtu e
s prout e pcom ad rez simplice
et tam d ductum p induccom alit
n i sinb adhuc gfusu obpbratu
e ex me dspediciye et variabilez
ec et no pt ee pfcta et cte q
primum ars at e tu ioc cta scams
ghtus ut dcm e metaphe Cu at
sit incret ivciens aplz arte vlr
quez i oib hoib pncis et sem-
bus ssiles cogtez no admira-
bit solu id q imira agna ptili-
tate agmte uma ut ad tucla
ptinete / Cuma sup hitu ghe
vbilitas magis sit lisinb iqbus
e actus q dcti Gz mirabit
sic mirat sapius q imitando
pit cam piqz i q stat rea de-
mostro et lo cta et mirabit
sic mirat ab aliis distinguens
q et ptq delucte diffez q
tinq vor et re singula e ppus
dnys ab aliis distingunt Dico at
q no solu hz imitari pt vtilita-
tez · invetor q tu i arte duo sit

Est enim fere hic textus et est adulte
et vite tñd expte ia q opat^e oz
pinuiaz vtile tā q est ad q^d sit
ad fine opis e opus artis sz q
hoc lz glie ars cu expimento z.
et expteia opaz p forma gstrinis
i modu nē opantis id hoc no su.
ficit. sz ex alia pte qua ars e cu
tta tame ars oz mirai artifice
sic mira^e sapius et abaliis disti.
guēdi q vlt^o quez simlr mirai
sbilm cognitm / hoc e i^e in quo
dis ars cu oim arte gst. scda aut
artiu e in mo iq admiratiois qui
tu plures p inventoz repte sit artes
q q da ad neciā sunt vtilia vite
similis sic mechanice vote q sut
panifica medicina lanifica mi.
litaz architecta et hm̄i // q dam
no q sit ad introductio sit admiculm
sciazi ut gra loica ethica poetica
et hmōdi artibz inden e q hmōdi
qualis dicte sunt artes q vz vlt^a
quez in hominibz sensu sit sapius
t sic distinguiēd sic sapientes
ne magis sapientiales i eo q^d ma.
gis exaltado se assp^s attēd^e ad
silone admira cult^s sapiens et
ab aliis gst distinguiēd. Et hoc
wt d^c ps ipz hoc e sapient
ta ab aliis distinguit nō sunt
ad alim vtile eo q sut no insuiz
in quibz ouus vtilitas psint
opacois Dis aut admiratiō
sapiut et disti e tac d' invant
hp et wt q ipo consistit in spe
culatione et no in opibus // thing
aut signum e q hmōdi sapientes
sic repte sut pyca tamq oms
artes ad vtilitate existēs q n
os sic admirantes / sunt li re
pte inuēte Cum n artes vtili
chinates inuete fuiss nō fuiss

hitu omn et ocaſiões occaſiõis liber-
tas inquirend' ꝺſiderētibꝫ iñuiſſ bi-
te Et ſi fuiſſent ſtie inuēte ad mi-
cantes ad inſtitutez ne ſiuiſſ ex-
ſiuius yſus moꝺ inquirendi inue-
ſtigando et ſi illis nō aueſt͠ inv-
tile ſiuiſſ admirabiles ſtudiuet in-
veſtigare ſiuꝫ aut aliq ſigni
ē ꝙ tales ſtie nō ad vtilitatē relate
ut adinuentm ſꝫ ꝑſe ſc̄ire ꝑ vnu ſte
ꝯſiderare ſiuut vꝑte ſut in hijs lo-
cis vbi diuitibꝫ ad comodū et ad
iuiclm cētibus principijs ſtudij
vbi erant primū pphantes et ſic
cta egypti et in egypto ꝓbprimum
ꝯſtituerunt artes mathematicas
ꝺocmales dīmo ve ibi nanqꝫ libis
poſſeſſoibꝫ ꝺocmata ſacerdotum
libe ativius gens ſtudē acceſſae
Ēit go ꝺꝯt ars ab arte peries
nigris tunc antedē ad ſapientes
et ab alie ꝺꝯt admirator ſuectu
ac hic ſexto ū ꝺ intellectualibꝫ uti-
bus determinatū ē ꝺtm ē ꝙ ſtie
art et ſtie ꝺcā ibi ex omn hm
ꝙ ſut ſilm generl tñ ad eo ꝙ
intellect ſut ꝺhatū ē ſiue at
gra nūc argz illaz introduxim⁹
hoc ē tñ ſapia ſit omnis ſtie vtq
et vlem poſſe loꝫ eā que ſimpl
ſtia ꝺnoiatur ex cta primas caꝯ
et pn̄m et hoc ē ꝙ oē opinant²
Artifex aut magis ē ſtia expertes
ꝙ experimentū hn̄s Iut ar-
tifices aut architectores mag
ꝺ cta cās ꝙ ille qui dr manu
artifex ſu vſualis Quib aut
ſpere ſtie magis ſut cta cauſas
ꝙ pꝛiꝛe cham ſeſtu at exiduet
ē ꝙ ia q ē ſapia ē ſtia cta quaſ-
da cauſas ꝺmbꝫ qui ē cta pimas
vꝫ cas et per hc cas pꝫ qualr
ſtia et ſapientia et ars ſtant in
nobis Capm vndecimū de ꝯgrentia arte
cum ſapia et ſtia et ꝺrā araū in maior
et minori ſilitudine

Tercio at primu e ingnio c ii
qut oib artib quocumque mo
considerata hec e q quicumque
invenit quamcumque arte oz
illu mirari ab aliis q e ult comunem
in hominib sensum Nec uno sensu
illu tm qui simplex e apprehensivus
sensibilium propter ptike ma Sz in quo
modo sensu omnez homines sensibilem
cognitionem q cu in hoie sit poten
tior q in aliis alibus eo q e acce
pto utilit invexit et consumpsit in simili
bus inveniens arte non ke mirari
nisi et cau trez cia q sunt ultra
omnem cogitaz i sensibili accepta sensu
et memoria et experimento Dominan
hec ta sunt in hominib sensibilibus co
gnitionis Dicit at q inveniens arte
sit nunc mirari q distens a ceteris
spus arte p doctrina no sit incipit
ab admiratione quia tunc incipet
ab effectu sz statim a doctore accipit
cau. inveniens at arte quicumque que
ex sensu et memorie et experimento in
tulit ab admiratione cae illius et tocius
investigat cam ad qua agonia
quada suspenditur Dum admirat
in arte qua invenit solum se sentit
ad utilitate similez et ad delectacionez
ho oz eu mirari caz et eo dunes
hoc Dicit admirari sapiens qui
cam prima qrit et sic mirari differz
a ceteris que ab aliis omnibus di
stingunt dyscitur Dicit n enim non
esse ars inventa tu eoe certa et
tae cogitae scitur dicitur Sic enim
dissinit ars et e p intellectualem
virtutem sic dum e intellectum In
hoc l[?] procientibus omnibus artibus
in qua dixit tu in hoc quinque
et unu in hoc sapie scied sunt
plunus cum artibus repetis quibus
dam qda ad utilitate similibus

nemaz qbusda no admiralu in-
stitionis discernebibus arbitradu
e q ff eo sunt sapientiores hoc
e sapie magis scire quo non
ad utilitatem existunt plus sz
id qd putaui ult tegz scire
in hominibus tamquam alleuiam
tu in arte duo sit id sz ca
q e ex tac anides nel plurium co-
gnitone et facto arte facta
ta scientia in qua ars no dest
a ssibili cognitione existunt sz in
cognitione tale accidit ad sapiaz
Et io quanto magis elevatur ad eoz
que e per cam tanto magis re-
cedit a ssibus i qbz e utilitas p-
fecto Et io si agna e simpliciter
cognita cam pt omnes relaciones
ad utilitatem q e in ope ista ma-
re sapiealis e ut d̄t dimicina
sic scie mathce que sunt scit ce-
lebrite hiis et ad opus deservi-
unt. Sicut signum e q p cognit-
onis artes ad utile ultimi tunt
et ad inveniendum instituto inventores
excepte sunt ia cca athenas
et alibi ic theolie q utilitates
cazj inquire ceperunt qr si omnes
alie p q excepte fuissent anng omi-
patrie occasionem no ha-
buissent ad querendum sapie rones
scpt q phs in
ex vulgari scriptie et indigene
agro constitutis athenis et exercit-
ta iuventute ordinata milicia
et certis omnibus adhibitis ad
commodum vite pertinentibus liberato a
curis aio phylosophiam athenis et
athadie inceptum e Signum at
huius e q i ... habitabili primo
excepte sunt scie mathce hoc e sace-
dotales a ssibus separate in huius loco
ubi primo liberi a curis necessariis vite

studuerunt. Unde circa egiptum mathematice
sue primum artes substiterunt. ibi
namque gens sacerdotum liberis redditibus
a regibus donatis in scola intrare
et studere concessa est. ipse quod oracius
dicit / sit michi frugum copia anni
ipse pabo. Cum igitur ubi hec sue
ubi sint invente ubi omnia ad
necessitatem et ad intellectum discrimenta
fuerunt reperta et ab hiis qui acius
liberatem habebant animum constat
quod non ad utilitatem sint invente sed
potius ad contemplationem causarum earum
que mirari volentes principalium in hominibus
cognicionem et ideo ille maxime sint sa-
pientes similes et artibus aut causarum
indagine mirantur earum ultra sen-
sibilem cognicionem altiores ingenii sunt
sapientiales sicut architectonica sa-
pientia hoc est quod usualis et mechani-
cis viriter imitantur egiptios.
ipse quod et plato narrat sacerdotem Sacerdos egipcius
dixisse egipcium Ogygie et grecum puer est
et non est in vobis ulla cana sapientia
In ethicorum autem iam declaravimus que
sit differentia artis et sciencie et omnium gene-
rum aliorum intellectualium cadunt
que ibi assignamus differentias. Ista
autem verba hic non inducimus
ex intentione principali sed ipse hoc quod sci-
amus quod omnibus sapientibus videtur
quod illa sciencia que inter ceteras magis
denominatur a sapientia maxime oportet
inter primas causas ante quas nulle
sint et circa prima dico et causas
esse rerum constitutivas. prima
que licet pluribus modis dicantur
tamen secundum intencionem proposita prima
hic diximus quod sic sunt fiunt se ha-
bent ad alia et omnia alia per ipsa
et per ipsa reseruntur ad ipsa sicut est
ens et unum et verum et bonum et

himoi quedam alia quam hec magis
sapientie nomen et rationem participant quam
experti et architectonici magis par-
ticipant ipsum quam vsuales quam ma-
nuartifices vnde eo quod manum vtens
ad opus apotholesmate quod preparat
artifex sicut iudex vtens gladio quem
preparat a fabro ferrario non com-
pendamus in eo in specie ad actum et
via prout scire magis sapientie no-
participant quia actiue et preceptiue
via sanat causam entium qua quidem
sapientia vocatur a magistro licet
exponendo quod sapientia est circa quasdam
causas et quedam principia f. 20

Tractatus secundus primi capituli in quo agitur
de proprietatibus sapientie illius scilicet :-
Capitulum primum Qualiter dicatur sapientia et
quomodo prima propter rationes sapientis
et scientie

Quoniam autem in hac
nostra intentione querimus
ea que vere sapientie habent
nomen et rationem ostendendum est nobis
circa quales causas et circa quale est principium
Accipiat fortassis manifestum si primo
comprehendamus descriptiones et opiniones
quas ab antiquis philosophis habemus
approbatas veritate eius quidem licet
quibus accepted qua generatione praestat
prout quod audiet omnes eruditio antiquos
in philosophia qui tradiderunt quod
sicut proprie dicimus esse sapientem
prima qui omnia maxime scit sicut decet et non
cognitionem quod scit de ipsis singulariter
Tamen cum omnia scit non sicut omnia sunt
in existentia quod sunt circa eum et non quedam
causas et quosdam non et te omnia causas no
non sciat in illo quod sunt causas entibus cum quidem
esse sed cum quod ipsum est actus sunt sunt
entibus posse cum quod entis Illecum so-
le sciat causas omnes esse et non esse
ad causas causatis sicut procedit Tunc eius
iste sit dicitur perfectus non ab alio sed

prima scire sapientia considerantes quod
nō dēr physice vel mathematice capabea
quibus scit esse et subiecte singu-
laretur licet suppont ab illo per ipso
Tō 2ª maxime ascendet ultra quem
in hominibus cognitorum nō licet statim
eorum quod scit 2m unumquodque possibiliter
quia nō accipit vite necessarie in ipsa
sic sensus et memoria et experiens
hic potens scit quae scit primas causas
causatis etc. Hic 12 unam accepto sa-
pientis accepta penes medium per
quod scit absolute relatum ad scibile ex
sententia per primum 2m 2m primum est ipse
tunc per id ante se accepta sententia
scire. Prima autem 3ª et ultima ra- B 3ª
tione dicens hunc esse sapientem qui
cognoscit difficilia duplici difficul-
tate cognoscuntur quia sunt difficilia
homini cognoscere et difficilia no-
scere 2m se ipsa. Quae enim difficilia
appo sunt homini sunt remotissima et
haec sunt prima ante quem nihil est pre-
cedens. Haec enim homo difficiliter
cognoscit quia intellectus hominis tar-
dus et tempore cognoscere natus est.
Ista autem intellectualia intellectualia sunt
super intellectum divinum quod quidem solus
locus est singuli veritatum plurimarum
et haec etiam in se cognoscere levi-
lemia etiam divino intellectum sicut
probatur est quod tum deo sit difficiliter
intellectualia esse unum difficile est
intelligibile intelligibile ex impressione
alterius aut expressione sui ex
sui autem impressione nō levia sunt
cognoscere quamvis prima intelligi dicit
quae forma nō quia sunt postea valde
permixta sunt sed licet 2m motus
et temporis. Ex sui autem perfectione
nō levia sunt cognoscere quae omne
prius intellectum pervenit sicut
deus deorum deus qui non
intelligitur nec nascat nisi per

per formā sui cāi p̄mi n̄r et
d̄uiceps etiā d̄r p̄hūs q̄ nō habz
nomē et q̄ destruit linguē ab
enūciatiōne eius et talia p̄ont
p̄ut vna declarātur scīa // Iterū
ē acceptio sapientis et ē data cū
p̄portiōe scibilis sui p̄p̄ adm̄itēdu
humanū qui accipit addiscat
hūc dicimꝰ ēē sapientiorē alia oēs
scīam qui ē cercior et doctissimꝰ
causaꝝ ꝯ in hoc q̄ d̄r cās q̄re illa
sūt cās q̄ aliē et hᶜ accepto sa
pientis est accepta p̄ceteris sui
in agere // Sunt autē diuerse
cause que ex p̄babilioribꝰ exis
tant et sūt doctissimi causaꝝ
et dicitꝰ cīnꝰ que magis q̄ aliē
cāe sūt q̄ reddunt cās q̄ causaꝝ
sūt cāe in hoc q̄ sunt et in hoc
q̄ cāe p̄z cīu. mutaciōe etiā pa
scienti q̄ ille que distant q̄
cause que distant ex hijs que
concepta sunt cīunā ideo
uel quia r̄ n̄ istanō sunt de ēē
r̄m q̄d ē ēē s̄ sunt dīuo cendi
quodā // Et tunc ille doctissimꝰ
ē cāꝝ q̄ reddit cās q̄ magis oī
bus influūt qui influunt et
nullis aliis influētibus et
mille aliaꝝ influunt p̄ ystis
Cāe eni iste simplices sunt ꝯ
stantes et cautes cīne aliquꝰ
ēē in q̄ntū ē ēē / sic p̄z in tercio
moli hoc eni ipm̄ esse nō hz
apud motus et mobilꝰ cuius
esse sit r̄m naꝝ cum iā s̄ habz
ipm̄ a p̄uis sub̄e r̄m q̄ sunt
p̄ma sub̄e ꝛ p̄ma mobilis r̄m
sunt ēē et q̄ p̄ma sūt habet
a p̄uis ipius esse et ꝯ p̄ma
p̄ma esse magis sūt eius cāe
p̄uis aliis dico aūt ēē sunt
non esse ulte aliquid nō accepiu

tm magnitudine etiam sbita
motum prima motus ig cm esse
pria ve sunt pria agentibus oia
alia pria hut qd sit pria fius
igitur de sapiente questionibus
sit supponitur dicamque illam scientiam vam
esse sapientia que pse est scientia
ita qi sui ipius causa et hoc est
qi gra sui ipius quesimo et uolita
et questa et tamen finis ppt qi sue
uoluntas e ipsamet scia sic enim
pz ex ia dicitur no pt ee ea sue
sue ipsamet scia si a sapientia adest
probatum et in ee stabilitum accipiat
sz pomus ia agna accipit cui
ia sibi scite ee sit ut eit vltim
scie et vnus sapia q tm ia datum
l in ethicorum // Dz autem ipsa met
omnium prima ee tam scire // Amplius
si no gra sui ipius volita sit
oz q no sit sapia q si deturque
ppt ad vtile vel ad quid adminiculabitur
ipm esse quesita et volita illa ppt
quam quesitum erit altera ee di
gnior q ista l illa no sunt vnus
sic et vltim sz pomus ia ptei
q illa quing hoc aut e et hypo
stasim quia pomus illam sapientiam
ee sapiam que no et ppt alterum
aliquid Sapie enim id e ut in ethicorum
dectiam lost q sit totius scie
tia vltim et maxime dicit
sibilis exitu // hic oz magis
hz nom sapie q ille scie que
quorumlibet vtilium ea questa sunt
uel adminiculantes ad alia quegum
que sit l ita scia ue et ppo
hz nom sapie // digressio

Capitulum . Sexta . Et est digressio declarans
solutionem dubitationum que videntur esse
contra inducta de diffinitione sapientie

Cordis et
edictis
hac sciencia
sapiam
vocari

qua

Dubitabit aut forsasse ali-
quis utrum sit sapiam esse cir-
ca prima et non tamen unum
quemque sciam hoc Tamen cum tamen in lo-
gicis ostensum est in ethicis probatum est quod
per quemcumque certitudinis inter certitudinis
est et in quibus principiis non sunt demonstra-
et non in quantum ipsa est non imponitur ideo est
imperfectissimum genus sciendi et sic
illa scientia quod enim stabilit prima est in
perfectiori modo scita scientia quod non nichil
perfecte sciat Amplius si ex talibus
certificat magis certificat quam illa
non sunt principia nec prius sed sunt
quedam causa sunt quia non est res sed non
sunt causa propter quod est res Amplius si se
se habeat ita scientia tunc omnium accidentium
scientiarum scita continebunt substantia cognitio
quia sed sicut et hic species subtile
eorum non intelligens est cuius est demonstrare
species et quid est humanum Tales du-
bitationes plurimas obiciunt imperiti
que omnia solvere non est difficile si
ea que dicta sunt admemorata
reducentur Unum enim principia
non dicit antiquitate generis omnium
esse sed abundantia causalitatis et cum
quaslibet prima esse quod activis et effectivis
est causa simplex effectibus non
accepta tamen magnitudine et tempore durant
tamen et esse primis cum demonstrationes per
quantitate et per motum demonstratur et non
potest sine mobile esse tamen hoc quod
est esse rei et primum non pertingit
prima essendi quod prima mobilis
in eo quod mobile prima esse potest
non sunt aprioris esse vel et prius
esse stabilita et posita et hoc
est sciendi genus perfectissimum
Propter causa iam esse scitula et quibus
tamen esse primo et non accepta et
esse tales quod est et propter quod est esse
demonstratione et non demonstrata magnitudine

et demonstratur quantitate quodam esse ad-
dit esse simplicium quod non continere
subesse sicut species sub genere
sed se habet ad ipsum ex additione
ideo non omnes alie scientie sunt
partes eius sicut species sunt partes
generis et quia aliquis addit mo-
bile super esse prima et talia sunt
tempore et passiones et partes ho-
spacies sunt et demonstrate ex principiis
illius quibus non subalternatur
insubalternatur tamen ex principiis
et talis principiis sine subalternatis
concludentium passiones sub-
alternatorum sicut patet in perspectiva
et geometria quam in perspectivis
quantitas rei ipse probatur
per quantitatem anguli concursus in
oculis trianguli cuius basis est
res visa quantitas vero anguli
non scitur nisi per prima geometrie
Similiter est in aliis sicut ad
prima rei esse et prima et prius
non se habet ad passiones que sunt
corporis mobilis tamen quomodo
ut ad passiones quibus mensura-
bilis in eo quod est mensurabile
sed oportet esse talibus tamen
prima prius et stabilita in esse
propria et causa tales passiones
in esse proximus et ipsius
subiectis Igitur sic clarum est
qualis sapientia est de scientiis primis
ante omnia et pre omnibus
et de omnibus certitudinibus
et perfectionibus et qualiter
ipsa non est de ipsis tamen unum
quemque sciam huius sed potius
tamen unum quemque quod de ipsis habet
sciam scita proprietatis quemcumque
fideat eo quod autem esse pure ad
dictum autem de scripsit haec tamen
unum quemque sciam sicut experti
quam prius ex memoriis

certam licz de vno q° cognitionis

Capitulum tertium qualiter hec sapientia sit antiquior et prima ordinatrix et precedens omnes alias vel fundans

Expeditis autem sequitur quod ista sapientia sit antiquior et prior omnibus scientiis aliis quibus famulantur. Famulantur autem dominis suis tribus modis. Famulatur autem illa que est quesita non propter scire, sed propter opus, sicut vult artes que mechanice vocantur. Famulantur secundo id quod quarto propter hoc quod est modus quidam et administralis ad ad, sicut logica sicut famulantur. Tertio autem dictos modos famulantur ille quas non querimus ut sunt cognitionis propter se fl. in quibus sit felicitas vltima, sed potius ut querimus eas quod in eis inveniuntur intelligentia que incorporata per lucem videmus propter incorporatam coloribus. Eas ut id quod propter se est et lumine primum et intellectualis est nos est in ipsis separando colligimus et ex hoc in nobis perficimus theoremata prima et firma quorum declarata propter ea in quibus complet felicitatem sit dum esse et pi et simpliciter et hec partes sunt in physica et mathematica. Et hoc modo alie due speculationis partes famulantur sapientie ambe et illa est prior et antiquior eis, et quod in via compositionis procedentium prima esse simpliciter constituunt et tamen esse quod est in aliis procedit. Si autem consideretur in via resolutionis, esse aliorum resolvitur ad esse consideratum in ista, propter prior et antiquior sive etiam Et ut ita liceat loqui omnibus aliis esse probatur. Unde ~~si~~ si: congruum est quod iustum et dignum officium sapientis esse dicitur officium sapientis et non ab alio quodam ordinetur

sed ipse magis ordinet omnia alia. Cu-
ius enim omnis ordo sit secundum comparationem quia
unum est prius et alterum posterius esse
debet, ideo est ordinare eius qui est prior
et perfectioris sicut patet. Conveniens
autem ab omnibus quod in priori non
est ratio posterioris sed potius prius
est in ratione posterioris et ideo sapiens
qui omnia priora considerat omnia est
ordinare sequentia. Amplius autem sapi-
entis est quod non sibi persuadeatur
ab alio sed potius ab ipso sapiente
persuadere debet minus sapienti. Cu-
ius enim stabiliat minus sapientem
quia oportet ipsum persuadere aliis, non sibi
ab aliis. Dicit autem persuadere non
demonstrare vel docere quia prima non
demonstrantur vel doceri possunt. Sed tamen
quasdam persuasiones quas facit
hic sapiens sicut quod non contingit
simul affirmare et negare de aliquo et
huiusmodi. Omnes autem tales conceptiones dicte
sunt [illegible] conceptiones de sapien-
te et sapientia et omnia illa que in
conceptionibus illis dicuntur maxime
necesse est sic esse cum quod maxime est sapiens
eo quod [illegible] novit quod prius scien-
tia sicut patet quod ipse dicat [illegible]
quo ad subiectum et prima [illegible]
dum etiam procedere sic dicit prima
conceptio de sapiente. Hec autem eadem
vel difficilia sunt hominibus ad
cognoscendum quia maxima sunt una
in sensibus eo quod sunt remotissima
a sensibus. Certissime etiam maxime
sunt sicut dicit conceptio 2a de sapiente
scita quia maxime prima sunt et
sicut que sunt de simplicioribus sunt certiora
tamen ex additione sicut patet ad quinta
que ex paucioribus sunt certiores
sicut dicit quod sunt ex additione sicut
arismetica que in demonstrando non

no egreditur generis distinctio
est quam geometria que in multis
passionibus egreditur genus continui
immobilis et insensibilis sicut enim
primo posteriorum declaratum est non
est consuetum demonstrationem inveniri
in arithmetica in magnitudinibus
demonstranda in magnitudines autem sicut
Geometria enim considerat magnitudines
non solum continuas et immobiles, sed etiam
insensibiles et quantitates, ut in libro
quinto Theorematum euclidis, quantitates
aut que mensurantur, et omnis duarum
quantitatum continuantium proportio unius ad
unum, et ideo et in multis passio-
nibus magnitudinum demonstranda
geometria scilicet exadditione ad ar-
ismetricam, quia tales passiones demonstrantur
de magnitudine dicta vel significata per
partes dividentes eam magnitudines cum
hec non considerans divisione continui
tales passiones non competere, sunt enim
continuis proprie ut quem exadditione se
habet ad distinctum et cum eodem modo se habet
prima ad mobilis ut est mobile, ad
prima esse prima et simpliciter Expanditur
autem est sapientia dicta sua parte sicut
expanditur est consueta geome-
tria, Expanditur autem dicitur id quod
est simplicitatis esse quam alie sunt expan-
ditibus sunt certiores eo modo constitu-
tiones quo ad certificant ad certificata
ab eis Ista ratione quia simplex potius
ex parte ... est multi-
plex additionibus, est certissima simul
et prima, et sine indigentia est inde
monstrationibus quam tam indiget
omnes sicut se habent ille que non sunt
exadditione ad eas que exadditione
sunt, sicut enim quedam magnitudines sunt
quedam unum et non illi competunt ma-
gnitudines ita esse corporis mobilis

in eo quod mobile est quoddam esse expriment
subbe fluentis et tamen eius esse subbe
est conceptum tum motu et ma. Est ergo
ista sapia scilicet prima omnium et ideo vocata
philosophia prima, ceterae autem posteriores do-
centur per omnes posteriores denominantur.

Capitulum tertium Qualiter prima philosophia est
via doctrinalis et maxime desiderata

Est autem ista prima philosophia et do-
ctrinalis maxime ut doct-
rinales scilicet enim expressis huius
constat. Illi docent qui causas principales
ceciderunt de singulis dicunt. Tamen igitur
nostre intellectuale et scire sit maxime
propter causas, intellectus et scire eius maxime
sunt in quae sunt illius quod maxime
est scibile. Hoc autem sic exhibitum con-
stat esse eius quae primas principiorum causas
assignat. Hoc autem probatur ex hoc
quod quaerens scire non propter aliud sed propter id ipsum
scire quod quis desiderat maxime de-
siderabit scire id est scientiam quae maxime
est scientia ex hoc quod plene satisfacit
desiderio scientis in hoc quod prima
docet, illa quae non tenuit aliquid
inquirendum. Talis autem est ista quae pre-
probatum est est eius eius quod maxime scibi-
lis est quantum ad modum sciendi quod
est causa prima et principium ostendit aliquid
secundum simpliciter, prima enim et
causae sunt maxime scibilia quae
ad medium per quod fit demonstratio
et igitur ex his demonstrantur.
Ista autem non demonstrat determinata
consequentia quae scibilia sunt eius scilicet certa
que licet sic quo ad medium ab-
stractionis scilicet demonstrata accidentibus
et ideo destruit hominum scibilia
sunt in hoc quod omnibus scire fa-
cientia quae constituunt prima scilicet
enim differentes dicitur quod intellectus et re-
solutio ipsius ad genus primum quia
aliter non satis notificat differentiam

ita oz resolue causam q medium
est dimadz usqz ad prima causaz
que nō pōre se habet per quam
certificet sz certificat per se ipam
q sit pōe demonstrationes erunt ex
prius vis et quites demonstrans
ex hijs erunt que prima et vera ac
cepiunt fidez. De venire aut
i prima cam contingit dupl in gne
viz et extra genus. In gne quidem
sit in progressionibus distin vel conuni
ventis ad prima cam duitez q est
pdo et propter quid in sbe e. Extra
gng sit qn sit d ineato de gne
in genus sit in hijs que fuy
dicta sunt qn vnu genus sem
ex additone se hz ad ad sit qdam
magis se hz ad inij et hoc mo
ista scia licet altius genus scī
omnibus dat primas cas et ma
xime doctrales. Vnusqz aut desi
dat scire propter idem ipm scire cum
sne nō cotingit ut p cam mgis
scire magis desiderabit sz magis
scire e p magis doctrales cam
et maxime sc e p maxe doctrales
maxime aut doctrat e ia gō itaz
sciaz maxe desidabit. Sic igitur — due con clusis
due goes hntur talo vna qda
pbus q pima pphia maxime
e doctrales. Et alia que est
q cōm ista qo p hoc e maxime
doctralis maxe e desiderata
sciri et p hoc vltime pz q in
au hgt dixim q cat quare
omes homines na scire desidant
e desidui stiedi sit in fine no
stat ut scia ista ut i tota ista
scia stabit equalr ad omnia

Cunctisita quesita in ea sz stabit
et omnes questiones et universitates
et etiam partium et tamen principia quod est
intellectus divinus ex se producens
cuius universaliter totum bonum est in ipso
sicut totum bonum victorie est in duce
exercitus. Hec autem sequitur maxime
clare declarabuntur in libro undecimo

Capitulum quintum quale 1a scientia per hoc probatur
de eo quod omnium regimen boni est principalis
est et princeps scientiarum

Eodem autem declarationis modo
determinatur quod ista scientia principalis
et princeps scientiarum. Continetur
enim cuius scientiarum scientia non ignorat
cuius causa agenda sunt singula non
conveniens sz in cunctis agendis illa ma-
xime principalis est et magis prin-
cipalis servilis que servit ad id
in quo quidem 1a in principio ethico-
rum ostensum est a nobis. Est enim
hoc videre in quibusdam et in omnibus
in quibusdam quidem sicut in equestribus et
gladiatoria et frenifactiva et militari
civilitatis cum non ignorat cuius causa est
cuius causa agenda est singula in ipsis
actibus et quanta quantitate sunt vel hec equi-
stres enim que docet tractare equos
et parare ad cursum et omnem
equitum motum respicit hec ad bonum
militaris quia illi parantur equos
cum sequuntur milites equites
ab equo esse devictos. Adidem
autem bonum respicit factrix ar-
morum et gladiatoria et sagitta-
ria et frenifactiva artes hec
sunt omnes militari civilitatis
et subservientes artes et mili-
taris que cognoscit bonum et fi-
nem omnium iorum ordinat illas
et est princeps ipsarum in omnibus

aut agendis apparet hoc verum In Civili exemplum
esse in civili quidem quod humanum
bonum publicum non privatum consi
derat id omnes ordinat ad humanum
bonum sibi servientes sicut militarem
pictoriam venatoriam prefecturam
cultricem mercatoriam et omnes huius
generatas Et id omnium civitatum
princeps est et ordinat eas Sicut
enim iam dudum in auctoritate dictum
est ita est ordinantis cuiusque cogno
scere rationes et causas ordinis/ Bonum Bonum publicum
autem humanum publicum est causa et
ratio ordinis in hiis omnibus et id
civilis in hiis omnibus ordinat
Cum igitur prior est que considerat
unumquodque bonum prima et princeps
omnium aliarum que considerat id quod
est omni rei bonum/ Bonum autem omnis
rei est quod in omni et tota natura rerum
est bonum secundum quod diximus in 8o
physicorum quod natura est causa ordinis in
omnibus/ Bonum autem commune Bonum optimum
est bonum est participatio divini intelle
ctus quod ipse est efficiens et forma
et finis universitatis sive universitatis
Ad hoc enim est omne quod est et per
id agit quod agit et ipsum est causa
ordinis omnium secundum gradum cuiuslibet
entis/ quod vicinius illi esse est ipsum
nobilius et plura participare/ et
remotius esse ab eo est ipsum minus no
bilis et pauciora participare
et per modum participationis unum
quodque disparantur in gradu uni
versitatis Et per hoc est causa ordinis
universi et unumquodque necessario. ma Malum quid sit
lum autem nihil aliud est nisi infinitas
et corruptio in modis et commensura
tionibus sive proportionibus et ha
bitudinibus participandi bonum

illud 2m gradu uniuscuiusque ut
debitum perfici ut in bona ie e vigo·
rari et 2m totu esse quiescari
p'or' 2m natam et situ sic optia
participare id 2m analogiam uni
cuiusque gradum entis debita. hoc
Bonum est in prima agitur bonum e in prima ca sicut
victoria totius exercitus e in duce
exercitus et in exercitu et quadam 2m
parte participat victorie bonum ut
fraternitates ethnos et cognates mili
ti quidam aut plus ut armantes
militem aut aut impugne sic pu
gnantes milites alii eminent
participant ut vexilliferi totum
aut ipse dux ordinans et con
Concludit tinens exercitum hoc aut sic diximus
sensibile insceptibus declabit 2si
ferat em quod huc dictum e ad proposi
cionem quod viz ex omnibus que
inde declarasit in eadem scientia condi
nome quod quoniam e hic et hoc ergo
sit phia prima maxime doctrinal
et scientiarum principes Ex in dictis
em pz quod oz ista sapia et theo
ricam sine contemplationem omni prior
et primarum causarum non uniuscuiusque
sine unius pz sed ut omni ro e
bonum in omni na in ipa cit spe
culatur causa finalis omnium ro e
bonum in omni na bonum em hic
et ro que una e causarum et princi
scientia considerabit illam et per id
dignum e ea esse principalissimam
et principem omnium scientiarum.
Quod scientia illa non sit activa sed
contemplativa

Quod vero ista scientia non sit
practica palam e ex hoc quod
ad phisyandum mouit nos

qui primum philosophati sunt. Nam omnes
homines qui et nunc in isto nostro
tempore et primum antiqua tempora philosophati
sunt et non sunt moti ad philosophandum
nisi ad admiratione. Admiratio autem Admiratio quid sit
est agonia et suspensionem
cordis vel stupore magnum prodigii
in sensu apparentis. Ita quod commentator expositor
pariter dicit quod etiam admiratio similis
videtur timori vel motu cordis qui
est ex suspensione, sicut motus
admirationis vel agonia et sistole
cordis et ex suspensione desiderii
ad cognoscendum causam eius quod apparet
prodigium. Et sic tunc adhuc a principio
rudes philosophi inceperunt mirantes
erant quedam dubitabilium que promptiora
erant ad solvendum, sicut pictagorici
de numerorum passionibus et de pari
et impari et perfecto et habundanti
et diminuto numero. Deinde paulatim
procedentes ad rudes et minus
proficientes etiam de maioribus dubi-
tantes erant quorum causa non erat
adeo parata, sicut de passionibus Admiratio de astris
lune scilicet mansiones accessiones
et eclipses et de hiis que fiunt circa
solem et astra, sicut sol declinat
usque partem equinoctialem quod
celi circulus signorum transit temporibus
inequalibus, quod eclipsatur, quod equat
tempus generationis et corruptionis
...et similiter quod astra
moventur a locis suis et non
...ymaginum quod motu proprio
est super polos circuli signorum
et motu diurno super polos
mundi, et similiter ignorantes
scientiam astrorum admirabantur. Similiter Admiratio in philosophia
autem proficientes plus et plus
in philosophia mirari ceperunt de
generatione universi querentes utrum
mundus esset factus vel non

Vtrum mundus esset factus vel
non q̄ dat dubitat et miratur
ignorans vt / est aut admiratio
motus ignorantis procedentis adm
prehendu ut sciat sciat tam eius
de quo miratur / tunc signum e q
ipse philomites e in hunc modum
plus e qua fabula sua construitur
ex ipso ex mirandis // Dicitur aut
philomites poeta admirantem
fingere fabulas / mitos enim pro-
ducta fabulam sonat et phylo-
mites sonat amator fabularum
s' pa producta / Est enim inga-
tyte logice que poetica dicitur
et / poesis fingit fabulam ut
excitet admirandum / et q admiratio
altius excitet ad inquirendum et sic est
philosophus sit enim de presente et pura
contemplatione miratur plus in qua fabu-
la non intenditur nisi excitatio
admirandum causas diversum delimiorum
aque et ignis exorbitationum stel-
larum erraticarum per veniencium ut
per admirationem causa queratur et sciatur
veritas et ideo poesis modum dat
perswadendi sicut alie scientie logicales mo-
dum probandi propositum argumento per-
fecto vel imperfecto / Poesis aut
non dat modum admirandi per
quod excitatur inquirens licet quo ad
admensuratum metri poeta sit sub-
gesta / tamen quo ad intencionem logice e
poesis pars queda // Commissis
aut hiis redeamus ad propositum di-
centes quod admirans ignorans
susprendicitur ad tamen // propter quod
sciat quod miratur et ille non probatur
ut aliquid agat vtilium sed tantum ut fu-
giat ignoranciam Non aut fugit
ignoranciam ni perscire quod non probatur
nisi propter scire // Finis aut prectator

Philomites

Poesis quid dicta et fabula quasi scientia poetica

Reducit ad propositum

est scire et vitas, et prius omnibus
finis est eorum quo scire scitur in nature
te sunt speculative. Cum igitur perscruti
sunt scientiam propter notitiam simpliciter
et non causa utilitatis alicuius. Te-
statur autem hic etiam id quod accidit
philosophantibus. Scitur enim iam pre-
habitis dixit fere omnibus
que ad necessitatem et utilitatem
sunt vite et ad pigritiam sive volu- Voluptas facit pigros
ptatem superfluam que ex lectione
pigros facit et similiter iam inventis
que sunt ad maximam eruditionis
tunc primo a curis libero animo et
ad medium querendi eruditionem incipit
inquirere. Hinc prudentia sive notitia
que ex admiratione prodigiorum
exorta est. Palam igitur est quod non
querimus propter aliquam aliam necessitatem
vel utilitatem nisi propter scire simpliciter.
Cum igitur scientia maxime gratis sit,
illa scientia etiam magis inter omnes
est speculativa

Capitulum quod sola scientia sit libera
et quot modis dicitur liberalis scientia

Ista igitur scientia est speculativa
sola est libera inter scientias. Et
huius ratio est quia sicut dicitur
homo liber qui sui ipsius causa est et non
causa alterius, ita scientia dicitur libera que nullius
alterius utilitatis vel scientie causa est. Ex quo
est ex predictis manifestum soli
isti scientie conveniunt. Dicuntur quedam
scientie liberales et quedam exercitia
liberalia. Sed aliud est esse scientiam liberam
et aliud est esse scientiam liberalem. Quia Libera
liberam esse scientiam est nullius precipue
ut in demonstratione esse obnoxiam et
in fine sui ipsius esse tamen ita quod
similis querendi causa et sciendi gratia

sit in ipa met scia Illa enim stat
in se ipsa no indigens aliqua aliarum
et ideo nulli ancillatur Et non geo-
quia vult meta e ancilla ~~quibus~~ demon-
strationibus distinctis Et omnis scia
ex additione se habet ad aliam
ancillatur illi Et cum omnis sciencia
de pte I scia ente ex eius additione
se habeat ad istam / omnis scia an- 39
cillatur isti ergo libera erit in se-
quentibus aliis libertate dat quidam
in hoc quod eius certitudine in his
que supponit administrat / hec enim li-
bertas sit ab obligatione quia
liberales ergo non sufficiunt // liberalis aut
e quod non quidam e libera secundum libertatem
sed quendam modum Secundum vero urgit
quod in aliis ve libertas multo magis
fortissimus e similitudinis experte sci-
bilis et medii p q sit et sic
totum physicum negotium motum sub-
iacet et unitum ppt quod non persistit
quia e de ira secundum errori in phys
magnus est et diversis diversorum
opiniones et ideo scia phys non e libera
secundum potius obnoxia e forma physi
vanet et ideo non e libere principalis
sciendi / Tertia aut in alius quod
ut diximus omnes proveniunt
intellectui forma non libere causat
sciam et ideo nec physica nec prima
physica ~~sue dicuntur~~ sue dicuntur liberales
secundum potius sue incertitudine formas
stabiles habentes quod primum liberum
sit sciendi in ipsis Et intellectui
non proveniunt hec enim non liberalis
Mathematice quae dicuntur liberales dicitur quia non alteri vtiles tamen quia
et libere scire facit sapientem scia
dubitationi non obnoxia et inde
sint liberales scie que dicuntur esse de
quadruuio arismetica musica geome-
tria astronomia / hoc ex libertatis

mo. liberales dicuntur ille que sunt ad
intellectum quia ille sunt de intellectibus
rerum que non subiacent varieta-
ti et permutationi. Intellectum propter quod libere
scitur quod quietur in ipsis et non est
error in eis nec varietas opinionum
quia opinionum diversitas accidit ex errore
et sunt 3es in numero que vocantur trivium
scientia videlicet logica et rethorica que tri-
plicem modum libertatis non habent quamvis
sint accepte eo quod omnis ille propter
alias inquiruntur. Expedictius autem
superius accipitur causa quia ille libere
sunt eo quod ab omnibus libere sunt
inquisite, tamquam cura necessitatis
animus occupatus phantasiari non potest
sed dicitur omnino liber et acutus eva-
cuatus. Et secundum hunc modum loquendi
quadruviales et divine et physice
generales libere dicuntur, non liberales.
Quidam autem quidam dicunt omnes scientias liberales di-
ce quod a libro scribendo, quia est intellectus
in libro scribendi tunc fuerit nullam
secundum rationem quia sic artes mechanice
per doctrinam in doctore recepte essent
liberales. Excercitia autem liberalia
sunt que non vilitatis actinguntur operari
operis gratia sed exercentur propter seipsa
sicut sunt tripudium et simpho-
nia et huiusmodi et opera in liberalibus
opponuntur mechanica in qua operari vi-
litatis adulteratur scire quia scire in
talibus non propter scire inquiritur
sed propter operationem vel operari propter
quod theoreticum est id scire quod non
sciungitur gratia sui sed sciunt operare sicut
molendinum vel edificare. Libere autem scientia
divina servili opponitur quia omnes
alie serviunt ad divinam scientiam
respiciunt ipsa autem divina ad nullam
igitur libera pura vocatur et sapientia.

Libere sciencie

Confirmat aliorum questio

Mechanice opponuntur liberalibus

Libera scientia opposita servili

Causa 8m q[uod] sci[enti]a ista est di[vi]na et
divine possessionis non humana
neq[ue] humane poss[essi]onis

Eadem aut[em] de ca[usa] iuste pu
tatur q[uod] possessio eius sci[enti]e
non e[st] humana s[ed] divina
na[tura] humana eni[m] mult[is] in loc[is]
ministrat et ancilla e[st] et remunt
ta q[uam] sit in ipsa / p[ro]pt[er] q[uod] q[ui]da[m]
sacerdotu[m] arabie dixisse fert[ur]
Ve nobis homines qui comptati
est in nu[mero] bestiar[um] et laborat
servitute recepta ne ex nob[is] na
sta[rum] lib[er]nq[ue] cu[m] lib[er]in holi[bus]
e[st] om[n]is laborant ad q[ue]modu[m]
et q[uo]d in ip[s]is di[vi]nu[m] e[st] no[n] inten
dentes Arist[oteles] aut[em] maxie ancilla na[tura]
hu[m]ana ei[us] acceptor sci[enti]e sicut
p[atet] ex dictis Et q[ui]a ea q[ue] p[ro]ced[it] sci[enti]
sci[enti]e ut s[cili]c[e]t et re rei mix[tum] et
ip[s]a colligit abst[r]ahendo [et] separando
a mixtis et co[n]fusis et co[n]fidendo
et colligendo q[uo]d in mult[is] disp[er]su[m]
est Ideo etia[m] instincta sciendi
sit de scientia ex q[ua]busda[m] in q[ui]da
sit e[st] eius [et] ubi omnis argu
menta b.// p[ro]pt[er] q[uo]d ad eo inq[ui]sitio sci[enti]a
homi[ni]s disturnsima vocat[ur] disciplina
Alii inquisitione eni[m] incipitur
et incipit ab admiracione sicut
p[atet] ex p[re]missis[?] Stud[ium] e[st] kna[?]
q[uod] sci[enti]am simplicem colligit ex
co[n]iunctis q[ui] ex addicione se h[abe]t ad sim
plicia et q[ui] in illis simplicia co[m]
sunt et confusa / Ambros[ius] eni[m]
tenet et s[ecundu]m dicitur e[st] homi[ni]s
intellectus p[ro]pt[er] q[uo]d possessio illius
qua nos inq[ui]rimus sci[enti]e no[n] e[st] hu
mana Simplicia eni[m] semper
et ver[u]m /

exuna intelligentia simplex ppe
fortaur. lotu eo mo quo inferius
lotus de sciam Talis aut in
intelligendo no e homis intelius
est aut no omo simplex etiam
intellectus humanus ppt aliu
modu quoniam no e causa rez
sz potius causatus a rebus no
pficit n ferat ad res accipiendo
rerum tas et pria a rebus / ergo
incipies nunc e q sit plus ab
illis q intellectibus ppt q sim
plicissis no omo pportonalis est
rm q e in nob z voca humana
et qu simplicium et diuo℞ a q
percipit nec puta no hoc ex
hoc q e humana pape sz ex
hoc q percipiat a qo diui /
Simplicissimo℞ g scia no Sacram
e humana possessio per nam
sz id qd d ea hetur huius pouqz
e q possessio data ad mutu /
Trismegistus eni dicit dt pos Hermes
sso℞ ee eo in quo p nam sedz
quicto mee rebus ipso z hoc
no sedet ho in cognitone ssilim
no diuissem diuissimo℞ ilim
sz intellectus simplex eu e rerum
p sua scium exiis ppe e diuoz
scm tin in ulla eni ppe actual
diuina na cogniter ex pghoribus
no accipit sz ex ipsa z certitudine
tate q ipamet ipa e eum verum
phabens intellectus composita simpli
temporalia i tpalit inhia intelligit
intelliges q ipm e ifinitus fit et
io diuina no humana ppe possessio
e eius ppt q dixit Symonides Symonides
poeta q solus deus i scido poeta
hz honore. sz sic no e homis
huius scie possessio sic no e digni
omnes viz /

Non q̄re ſtatim hinc q̄ omnis
2m ſcripm et ſcripſit ſcripſu ē ſua
et id nō poſſeſſiue ſʒ in q̄ſtine
animo accipitur / dicto aut vir
qm mulieb̄s ē animi ad ſſiciā
reſolui per frigidu et motū ſpē
amatis ſiſtens ⁊ timidu viſoſu
malos ſpus et inobedientes ad
mistiis dnile aut p calidu
bn monens et ſtudiu ſubtile
bene mole ad ſimpliciā attoli
et etiā / qm talem aſſibus
alienato multu et remoto yꝯcen
ing agnateng percipi mteco
/ hac eni d cauſa dixit ſymoi
des et cete eius collige poete
q primu diuu invidit homi
ſtatz et id mtetu homis refle
ctit ad q̄ſim ⁊ tempo ut ſꝑ
ymaginibus et ſſualibus de
tentq nunꝗ aſſurgat ad ſimpñ
mtetu ſʒ incipiens deu poetaꝝ
ſi nō zly fabularꝝ dictis accipiaꝛ
lex ſ' acꝗ ex fabula dre mte
dit q vir principi diuu invi
die ſibi acet / ex hoc ſe² q nunꝗ
ꝑfcti et optimi ſʒ mꝑfcti et
infortunati ſunt dy omnes
qm invidia nō ē paſſio mſi
eius cuꝗ bono pt̄ pariſicari
ad altiꝗ bonū ul excelli ab ipo
et p hoc effici miꝗ // Et ld dt
plo q invidia ab optis longe
eſt relegata ⁊ ꝑpo tea ab omn̄
potente et id diuo invidu ee
nō q̄t et o triaz poete mte
dunt / ſʒ ſim integumeta pro
ubiorū et fablarꝝ multa fingut
motꝰ carantes mendatii /
Intendunt eni pro invidia doꝝ
in altiſſimo et ſume dectabili
locare ſtatt ſtatim et ita

deum invidū dixit

Invidia quid sit

Plato

desideriu hominis ad ipsam excitare
q natu e desideriu homi[n]is
altiora magis appete[re] ppt q[uo]d
dicit deos haut invidisse sciaz
ne i altissima scia, h[ab]o dyis
[im]pertare et minuetur honor
diuinis ppt q[uo]d etiaz referunt
appollonez ypocratez kohum
percussisse silentio ne sibi in
futuru p[ro]nosticatione prestare

Tam q[uod] sola illa sit dupr
honorabilissima

Per eadem etiam q[uo]d dicta
sunt probatur haut ipsaz
honorabilissimaz esse
si enim honor premiu e virtu-
tis ut in primo ethicoru determinatu est
quis e omnium dignissimaz virtutu
honore dignissimaz hec aut est
que maxime e diuina nec dubiu est
sapiaz esse virtute maxime diuinaz
ei qui attribuit eo in eaz et eius
esse i actu ut felicitate contempla-
tiuaz Sapientia igitur sola ho-
norabilissima est eo q[uod] solum maxime
diuina e duo ista e de qua scientiaz
maxime diuina e qua maxime
habet deus, de aut ut ex antecedenti
calo constat haut habet solus
et simplex Et si dicatur h[ab]et h[ab]ere
eaz h[ab]et eaz non simpliciter sed in
quiscentia et discursiue et continue
modu h[ab]et eaz deus ita q[uod] modo
simplici h[ab]et eaz solus qui modus
est possibilis quo ad scientiam et in ea
habet maxime eaz Si qua ergo
sciarum diuinarum sit scientium diuinorum
ea tamen scia que de ea est, sed hec
vtraque deus enim in omnibus
videtur aliqua causarum et quidam erit

Consilia principiu per hc at id
pum q ipe e ca entis pua
aut solus d est aut maxe
sui est qui sucipiut gtepla
tioy omia scire simple et in
tepabit et in mlit phabendo
scita secundu speaces zm q sius
intellectus spes spez e solius
dei e scita aut ipe nosse non
e solius d s maxe sui e //
Sit go dui sapia excite diu ppt
ppt modu tuy ppt scita ppt
vtruqz hoiu est honoabilissia
licet i alie queda sunt mgr
nate ad vite regime sic sunt
Architectonice et ciuiles z me
dicina nulla tn int omib est
dignior qui ista sic qui ex
anglitis p3 ie que sut opaties
Apothelon Apothelmatu qh
humane vite coserua qnitatis
sunt maxime vtie q si illis
aut vita homis e a oino mala
a laboriosa ex 10 sapie intede
no pt / ppt q a in 3o tho
dt hec q tepe nati magis
eligendu est deitaz q phaz ncarb
q tpe natiu paz psit
phaz magis occupato animo
cca pcurationem necessariorum et
io mg debito sistit i qstioi
miralis que inqrit maxe sa
pia // hc etia e causa q ise toty
mundus deditus est lucris
et panci intendunt chis q sut
psel causa stedi q tn hnana
sut zm qd hd tath e intetus
sic in ethyco de fidei e s ppt
hoc etia dicit Auroys serit
omes hoies exceptis paucis
honoandis viris ce cpnitados
in vnos bestiaz // ex hys et

Verbu Auerroys sup vide alia d... sa... ... solia ... ... et ... ...

clar e haut sciam ee digorez
Cam decimu de ordine doctrine
sapientie huius et qlit p contrariu
inchoat om omem rationem

Oportet nos illius scie
ordine determinare qua
scia sapia maxime
doctrinalis est doctrinis p cas
oz ea incipe a cais et sic qua
ordo ipius ad quem ordinez
questionu aquibus incipit
in iquisitio dixing ia in auditu
q inchoat inqsitio ipius ab
admiratione om q ingruunt
sic cae et pra diuinit cui
talis cui admiratio huius e
ca inquisitionis in illa scia
cauit cui ab incipientibus
in hac scia si ita se hz ee rei
p cam quadmodu se hz an-
thonomata hoc e pse effectus
existentes et nd aaug cam
cause et hc qd quilibet ab
hns q nd speculan tam inqsi-
gisse et i tu Grunt cui hec
anthonomata aquas pse cas
hre b nesciunt q sit determinate
ca q dicens et ppe q huius
anthonomata sit pz in hiis q ignorant
cas passionu q fiut ex sole
7 motu suo circulo descende sub
circulo declivi q sic vota solis
conversiones ad signa eptetal et
celestialia et sic in math
sit i hiis q nescunt q dyamet
quadrati nd quisuram omnis
huius effectu et paonu cas
ignorantes ab effectibus et pas-
sionibus inchoant iquisitionem
ingrediendo tendentes ad cam ipsius
cui huius cam ignorantibus

minorum videlicet si inquiritur continuorum
minimorum aliquod non minimorum
acceptum per commensuratur alicui
minimo finito Et dico quod
non minimum in quantitate non est acci-
pere sed quodlibet accipitur non ut mini-
mum accipitur Et sic accipi non ut
aliquo ratione sumptum videat totum
et in aliquo minimo aliquo videtur
esse notum sicut dicitur tertio et
alibi et deinceps Cum igitur quare
quod quod incommensurari aliquibus cum in
aliquibus commensurari ei per partes causa
dyametri et lateris quadrati sed
non nunc sed aliquo cum minimum denominatio
accepte valde videtur mirabile ergo cum
tamen nescitur ergo dyameter non commen-
surari secundum Aristotelem cum in 2o physicorum
et quantitas continua si cum aliqua
dividatur stabit in aliquo minimo
diviso et non deveniet ad infinita Si
autem cum nulla dividatur non tam-
en dividi in puncta inmediate sta-
bit divisio Sic ergo dixerunt
statim dimensionibus dyametri et
lateris quadrati in uno minimo
cum potest mensurat totum videtur
minimum [illegible] non commensurari aliquo
proportionem minimum Intelligat igitur
in omnibus [illegible] quod admirationem
effectus sed ex doctrina dicimus
in quantum modum potest ut inchoa-
tum et devenit sic ad effectum
nunc probum quod in ... ubi prae
non dicimus cum conatur in quantum
passionis sicut fiunt quod per tortura
aliquorum diriguntur ille cum in
oppositum tentati lateris in curvatum
formam convexi curvant super formam
concavam et ergo ut quod superficies con-
vexa efficitur concava et concava
efficitur convexa Et tunc videt
ad quesitum tantum ista quod ex fa-
cere ergo quam admiras causam

et non solum faciunt admirari miss
per causam quia docet causam docentis autem cau-
sas mirari quia sciunt causam. Signum
enim, ut diximus, scientis est posse
docere. Cum enim discunt mirantur
a doctoribus secundum doctrinam a principio eius
rerum ordinatim inchoare a quo in-
choat admiratio. Vir enim geome-
tricus sciens causam non mirabitur
si dyameter non fiat commensu-
rabile lateri quadrati sciens omnia
quae commensurantur rerum aliquo numero parem
vel imparem se habere. Commen-
surari autem dyameter lateri neque
contingit in numero pari neque in numero
impari quia si deberet quod contingat in
numero pari sequitur quod numerus par sit
impar et si deberet quod contingant in
numero impari tunc sequeretur quod numerus
impar sit par. Et hoc autem iam a
nobis in geometria est determinatum.
Ea autem quae dicta sunt ad hoc sunt
inducta quia scientiarum via doctrine
per contrarium inchoat viam inquisitionis.
Tamen via inquisitionis inchoatur
a defectu et ad mira ... ignorant
causam. Via autem doctrine a causa incho-
at assignatione inexplicabilium mirantes
eo quod ipse sunt authomata et pro-
digiorum causas. Quamvis sic patet ex p-
hiis. Aliae scientiae propter exaddicione
se habent ad illam et ideo dignioris
causae in illa exaltantur et fundantur
per illam. Lumen quo intellectum illius
sapientie extollitur omnibus aliis scientiis
per ... que sunt in intellectu quo contra
et tempori adiunguntur naturalibus praecogno-
nantur. Paulatim autem quo magis
et magis accipit fumus excresolu-
tione intelligibilium physicorum et
mathematicorum ad divina. Et ideo quo ad
nos etiam inchoat hec scientia a physicis
et mathematicis et terminatur ad perfecta-
tiones divinorum propter quod ultimo docetur

Ad nob

et phi ab alijs stis in vanu
duda in ea laborant tota vita
nd aut p9 q induct et erudit
simus ex alijs p qm modu in
choaz9 sumentes ex ordine
doctrine ab altissimo que causarum
z prior. Que sc i m na 19
stie q nd qnus dem e et est
cca determinatu q sit intentio
in qua oz dre qm de eo q siue
desideram9 z in qua oz dre qz
de eo tota istaz methaph. disgressio

Cam videm9 et est disgressio
declarans de qbus est ista sapia et
in quo conf cum topica et zophistica
in hijs et in quo dif ab ipsis

Dubitabit aut fortasse ab
qui si ita sapia e esse
qd simpliciter est et ad eradi
catione e se hius esse
infinabile vel in mo vel ee declarati
qualiter videbit hic scia nd posse i
ge de prius 19 ee. Nulla en
scia omnino inqrit de sua sbi
principijs z vel q vel d causis
ee vel d principijs 19 ee sit nulla
em scia entis e scia ab hoc sc
m2 tercius solutiu s eaq dca
sunt admirentes subtiliter cuiusqz
sit em locag i domab in esse
dt omne q e ab alio hz ee et ab
alio hz q hoc e prima asumpci
qbi entis et esse dt ee eo qd
omne vl ad e inst actus ent
vl esse e q aut q e hoc e esse
hz ex eo q eradicone se habz
ad ens et determinat ip z ponit
in nu ~~prim~~ principiatu i et
cati nd sunt dicunt esse sz
q e hoc q distinctu hz ee palaz

est q sunt entis et ee qui hec
dixit adhuc maim e ex hoc q
idea sunt ens et ca z prim
Non em omne qz e scitu prim
hz qua sit ip9us prim qz
principiu et nd statetur ipsa
ad infinitu sz omne qd est debi
oz qd habeat causas et pria
qui intere z scire tca omnis
sciaz qtingit ex prius z caus
accepta ipsa ad cla z cz que
sciunt et hi qnus ca z prim
sunt qiena entis nd tn hoc
sq cause sunt et pria habent
ab hoc ente inesshali ut mo
q mathatu vl phycu est Sz
sunt qui hoc p intentu z ideo
neqz mathes neqz phica
habz loqui d eis neqz stabili
ca zm q hmgdi sunt. licet
qo ta mathes determinat d causis
et prius ipsis sibi nd tn de
terminac habent d ca zm q
ca e vl d prio zm q e prim
sz elinquit hoc prime phie
determinandu. Sequit i2 ex hijs
q hc scia e de 4or morinisdo
Est em de ente zm q e ens
z d ptibus entis z d e prim
d eorum est itz d quibus
ens zm q e ens q sit an ee Methaphisica est de quatuor

mathei vel phyci et io p ee
no dependent a mathco vel
phco accidit eni talibus in
phyn vel mathe ee q in
venit esse ex ipa et talia
sunt pna et ca tvm mfea
de qbus e sapia // 2m aut est
q e d' phys conceptis cu mo-
tu et ma t d' mathe 2m esse
in ma exntibus sic e d' motu
t ma et qntite t qnq diis
no e d' hys 2m q in ma sut
qn poons sic dixing cu ome
esse q e ab alio hz esse t ab eo
q hoc e sapia ista e d' ist 2m
q a pmis ex simplr hnt ee
t pchyta et mathes e d' eis
sm q apsnt pmis vel math
sz q hoc sut // Em aut e d'
hys q ad ea que nunc dicta st
hnt modu om t hec st sepa:
ta simo p ee sim vbqz et se
exncia sic e deus t intellig
2m ordines suos i qbz sunt
|| licet aut d' hys sit sapia ita
pz eu ex dict q vna d' eu de
bmibus hys e 2m esse no con
ceptu cu ma t tempe hec eni
fima e vmens de eo d' e ista
sapia t sic in qntu ipa accidu
ditubus predictis / gnet aut
ia scia cu ea pte logice q tho
pica dr et cu ea pte q dr sophis
ca vtraz ytaz Vam sic defe
ex istis sz dct ab vtraz sunt
in hoc q vtraz eatz sit ediz
cor et no 2m ee simplex eni
e d' hys sz eciã 2m ee additu
q e physici et mathici eo q
pcedut ex qbus q in singulis
inveni Sapia aut no est
d' hys nisi 2m ee simx et no
2m ee additu / dr aut hec a tho
pica spatit eo q illa ex veris
pmis esse docet veritatez
et gnat sciam vam t paz tho
pica aut ex ypoinb que sunt
signa in singulis invenita
gnat no docet vitate sz gnat
opinionez A sophysta aut dr
spalit in sole qm sophistagl-
vari qrit de apparente sapia
Sapiens aut no intendens
glam intendit doce vitatez
inlta digna gloria t honore //

Tractatus tertius primi libri methe
qui est de causis et principiis secundum
opinionem antiquorum physicorum
Capitulum primum de actione speciali et causali

Quoniam non iam per antedicta
manifesta sunt omnia
haec scilicet etiam de sapientia divina
quae necessaria sunt ad inve-
stigandum quaesita quae sunt principia
entis secundum quod est ens et accidentium
eius et omnia alia ex comparatione
illius scientie formas(?) scilicet causas
quae extra causas etiam sciencie omnia
alia quaecumque conveniunt. Tunc enim
singula quaesita non dicuntur scire quando
putamus nos non ignorare primas
causas non perfectum solum que omni-
bus dant causare. Dico autem que
sunt primae causae non perfectum
solum secundum rationem et virtute causandi
Sic enim virtus eius et ratio sunt
extendentes usque ad primas et sunt
completive similiter quaesitum omne. Causae
vero quattuor modis dicuntur quarum duae
quae licet tres earum concurrunt in una
tamen coincidunt modo tamen dicuntur
ipsae diversis. Unam autem causam dicimus
esse substantiam quae est forma quae per esse dat
esse hoc est complementum rei dat et rationem
Si enim quaeramus quare res est haec quod
est illud quaerit vel quod sunt sive
rei primum reducitur per resolutionem
ad ultimam rationem in qua stat diffi-
nitio rei et principia esse eius
est ipsum primum quod vel propter quid est res
hoc est hoc est ad quaerendum enim vel quod
quaeritur de forma et quiditate ei-
us et quaeritur sic per quare vel quid ipsa
esse causa et primum quiditatis
Unam autem causam dicimus esse materiam et hoc
duae causae sunt intrinsecae rei quia
hae causae sunt aliud dicimus esse causam
unum quod est principium motus quae

que est efficiens, movens materiam
ut inducat formam // Tercium
dicimus causam que habet secundum modum
oppositum. Et illa inchoat motum
et non terminat ipsum, hec autem est a
cuius causa fit totum quod fit et
hec est que est universaliter bonum que
est quidam finis omnibus motibus et omnibus
generationibus et ideo causa causarum vocatur
Et est quod per intencionem movet effi-
cientem et hec movet materiam et
educit formam. De hiis causis
sufficit quantum in physica intentam spe-
culativam est in physicis. Secundum tamen ea
que iam autem tacta sunt, licet de hiis clarior
speculacio in sapiencia de qua nunc
intendimus. Sciendum enim de
hiis, sicut quod quantum ad omnes et sunt
autem esse physicam et non de physicis
causis et per hiis non faciamus
mencionem nisi in quantum de eis
nisi sicut quod dependent a principiis
esse quantum quod est esse et sunt quantum esse
physicum quod est in ipsis. Dico autem
hunc de causis differentibus accipiat
tamen opiniones antiquorum in
ductores nobis priores in physica
contra venerunt probando ad
sententiam ... quantum quod est esse
et contra theorice vel sophistice
sed doctrinaliter sunt de utile primi
et simplices ex philosophis palam
enim erat exponentibus eorum questiones
inducimus quasi dicunt primam
esse quandam et causis via in sine me-
chanicis que nunc nobis est principalibus
erat atque opus sine utile vie iste
supervenientibus supervenit enim dicta
illorum sunt inter vie et ideo erat ma-
gne utilitatis in opere precedentis
autem enim in hac dicta atque sunt causae

q° antiqui no invenunt q
inpeniemus aut si no possit
etia magis atque respectiue his
quas iam enumerando induximus
Tam 2m de opinionibus et rationibus
dicentium unum solum esse principium
quod est materia in communi sumpta non determinata ad hanc vel illam nec ad unam
vel plures
Primum quidem phantasia
philosophorum opinati sunt
omnium eorum que sunt principia
esse in sola specie materie nulla enim
speciem eandem speciem que est in materia
permutans esse dixerunt nisi illa
tanquam speciem que est in materia et hanc
retulerunt tamquam ex entibus et
motibus // Rationem autem induxerunt
dicentes hoc esse vere primum et
tamen ex quo vero sunt omnia entia
sed accidente substantiam et esse secundum
se primum ingressus ex quo fiunt primo
et in quod corrumpuntur ultimo in fine
manente substantia et passionibus qua
litatum solum mutatis hoc est ele
mentum ut dicunt opiniones esse primum
et id idem dicunt esse primum eorum que
sunt omnium esse elementum autem
est quod est componitur primum et resolu
tione ultimum manens 2m quod primum
est primum in omni eo tamquam est elementum
sicut iam probatum est in precedentibus ho
minibus materia autem sic est ex quo res
primo et in quod corrumpitur ultimo
manente 2m esse materie una et
eadem immutata in passionibus materia
est principium // Dum autem ullam earum
et priorem nisi ipsam esse dixerunt
quoniam tamen principium in ratione ele
menti posuerunt formam autem que
ingreditur in rem non dixerunt
esse tamen secundum qualitatem sine predicatorum
eo quod non manet / Manere autem

sim subam dixit et de rone
principij et spt hoc ult dice-
bant sim esse subale contrarij
vel corrupti eo quod subale est ne-
ss et generat quod solid dicebat
cum esse subam // Arguebat
ex rone acdens quod quod est et ad
est vel ab est per subi corrupti
non est in eo veluti quod esse ipius
per forma aut dicebant esse
materie sic quod inest et non est
per me corrupcioni et ideo haut
non in esse dicebant veluti quod ad
partem ipius esse sed poterit ut
passioni sibi quod a sebo sed quod est et
non dat verum subo esse subm
dum est exiis in se completo et causa
alterius subsistendi in eo quod in eo
est non [illegible] [illegible] pars sic eius dicam
sortem esse ut contrarie simpliciter
generari corpus sit albus aut
nunc animam bonus vel musicus
ut dicam eundem simpliciter ne
subale esse corrumpi quod deponit
habitus dictarum formarum eo
in talibus mutabilibus mutabilibus
subm maneat quod est ipse sortes
sic nil aliorum dicitur simpliciter
generari vel corrumpi videtur
enim ipsi quod in omnibus mutationibus
oz esse unde agnus nam subiectum
motus et mutationis conservatur
cum sciuit quod quo sunt omnia
que fiunt sive ista una sit
uno sive plures una eius sic
oz esse cum sic vocat et licet omnes
antiqui conveniunt in hoc quod sola
ma est prima sed differebant
in hoc quod quidam plura corpora dixerunt
esse vel principium quidam aut unum
solum / differebant et in hoc quod ad

et aliud corpus 2m speciem descri-
bebant esse illius principium quidam
enim aquam et quidam aerem et quidam
ignem id principium esse dixerunt
philosophi autem sequentes declaraverunt
Hec autem istorum positio multorum an-
tiquorum temporibus fuit fulcita
que usque hodie apud quosdam perse-
verant fortiores autem rationes 6 [illegible]
eorum sunt inveniuntur que precipue
videbantur inducere ad singulorum
quod enim ut inquiunt quod unumquodque esse
primum est primum et ingenerabile et
incorruptibile per se et per accidens sicut
dare corruptibile per se vel per accidens
sed quod habet aliquid corruptionis sive
generationis primum [illegible] an primum
primum esset primum [illegible] et ibi 2 in in-
finitum constat autem 2m esse generabile
et corruptibile in hiis que generantur et
corrumpuntur quod forma non sit ex [illegible]
de primis principiis et contrariis et
forma sit [illegible] una [illegible] simul
et forma non erit primum [illegible] effectus
et forma non ponit [illegible] forma
et sic [illegible] quod ut efficientis [illegible]
[illegible] sola remanet materia [illegible] primum
esse [illegible] dicitur aliquid primum 2
primum [illegible] aut [illegible] est
simplex aut compositum compositum
autem non potest esse [illegible] compositi
est primum si autem dicatur esse uno
simplex sed quod primum a nullo sibi
coexistenti sit distinctum [illegible] cum
quod distinguitur in esse ab alio
ente per aliquid additum ad esse distin-
guitur esse cum est in quo conveniunt
uno [illegible] nec plura [illegible] est
idem [illegible] convenientie et differentie [illegible]
quod aliquid addatur super esse et sit di-
stinctionis causa [illegible] primum [illegible] com-
positum compositum autem probatum
fuit non esse posse primum [illegible]

debet quod principium primum in rerum
principiis licet simpliciter non sit nisi
primum et causa divina que est materia
quod habet substantiam que est materia sensitiva
3 in rebus ut videmus. Amplius omnis
forma non agat 2um quod est essencia
simplex sed 2m et quod ex magestate
sensitiva et effectus 2m intellectu ab
operacione relinquunt formam. Denotat autem
dicit omnia est est primum in sensibili materia
4 est primum solum. Amplius si dicatur
quod prima convenientis entis primum
2m quod in antiquis deum esse tunc
omnes quod id entis qui consequitur primum
sit simpliciter omnino ab uno et simili
non causatur ut unum proxime quo primum
quod immediate esse accidens non est nisi
dominum // Nec potest dici quid sit effectus
vel forma ad entis nec est in unum
quod habet ponitur ut potest substantiam que
causa moventis non movetur … subiecta
ut movendo dicatur inducta forma
non inducit eam ut in materia subita
et … relinquitur quod nihil eterne
sit permanentie ut materia subiecta
et aliis motu et in motu et per quod
nihil est primum et causa ut materia subiecta
habet enim sola est eternaliter permanens
sola simplex et prima … sit
omnia alia … adducunt autem huius
in sue porcionis confirmacionem quod omnis
materia aliquorum … …
suppositis quin … et … non
addunt super materiam nisi partium po-
sicionem … vel … sicut
enim motu. Videmus quarto ex
materia esse elementum 2m quod partes
magis distat vel unius sicut …
telum … ex ratione … ad
ad est nisi varium in partibus de
… et quod plus est quarto

dut doz et amaz nat exsub
tili namq zaro sem p duc qz
sspes pzim e ozt vite i dijs
t in simabunt s in hoc cedicaz
qz dij d celi lumoso sem pducti
i mortales sunt ppt longis
sima excellentiaz passionum in
kis scam vmod spalimodu
et in ipso celo aiiuab ay ceemo
zibudab ppt maiore ad pipso
um cueitez affinitatez pprits
ex subtili varo t claro ppto et
dbe esse dixerunt et aias et hoz
intellcm et matre t puzpm
et tam pma nag ee lapsebant.
Mr or duct sic e t hoc sepaa
declabunt qui fundamenta rom
q suppnu spla sunt t pyse m
tellecta sit Si qua ra tee dicuz
forma no zm esse corruptibilis
e s tm zm ee actu qz s in hoc
gnali et cozi zm ee aut no
gnia corrupiz etia in isto zm no eeacta
qz s in esse cp p se monz t
no p accns t zm hac su cosida
tocy infinis cindetuz qz e cu po
tencia hinc spa t tone t ipe
t ipa e pluz et ad ipam cedn
ceda in simile forma efficienti
zm qua ap pomz efficiens
t finis et to p hoc destruit
ro inducta t uod aut dicunt
simp a nullo distingui verum
e d eo qz p esolluetez intellcm
e sim t hoc no e nisi geeptu
sim cum qz no e conceptus in
s potius e incod plux q ke du no
tom sims ucl spcy oims sz de
simplici uel spcy oms s
simili zm ee no e hoc verz
qm simplicia pma zm ee scipis
distinguunt a scipis Illa eni sup

simplicit[er] co[mmun]i[ter] nocioru[m] entib[us] ad
dunt ee que sunt hoc q[uod] sunt et
p[er] hoc distinguunt ab inuice[m] et
cadunt in pluralitate[m] q[uam] distinctio
e[st] ca[usa] num[eri] Nec e[st] veru[m] q[uod] dicunt
forma[m] no[n] agere nisi p[er] esse q[uod] est
in subiecta ma[teri]a s[ed] p[o]t[iu]s agit
p[er] esse individuu[m] sicut e[st] q[uod] admo
probamus in fine 8ui phisicor[um]
esse simplice[m] et impartibile[m] et nullas
plulitates hre magne Nec
bene dicunt omni[um] solu[m] segni
omnia sunt q[uia] vnu[m] e[st] ca[usa] pluralitat[is]
q[uia] vnu[m] quanto sunt simplicius
tanto e[st] multiplicius et omo
ad has p[ro]batas multas p[ro]bates
istas d[e] th[e]ranicia tuc ex vim et
ut sunt dicta vel sapient
dem ista p[er]se ponto. Et nos
aut idem t[ame]n p[ro]fectu[m] na[tura]z dicit
esse diu[er]sa et animam et corpa re
ructus vel s[ed] rom[an]is q[uia] r[ati]o daciu[m]
raru[m] et densu[m] ee p[er]se dicit p[ro]ximu[m]
thingedi qualitati quale ponunt
no[n] habebunt vite operacionu[m]
nisi insit ca[usa] et p[ro]prium vite sicut
clare est ex hijs q[uae] in s[ecund]a de
a[n]i[m]a dic[tum] et subtilit[er] p[ro]bata sunt
het aut vite op[er]a p[ro]priu[m] t[ame]n ca
nil ponit esse i[n]te[r] uct armonia
a[n]i[m]a[e] ipius p[ro]pt[er] hoc thingedi
fruola q[ue] induxerunt p[ri]maz
materi[a]m a[n]i[m]a ee et p[o]s[sibi]le et
formas sicut hung ut dixit
esse passiones p[ro]prie intellect[us]
et q[uod] distinctu[m] in rebus et d[i]u[er]sa
a[n]i[m]a e[st] q[uod] e[st] o[mn]i[n]o distinctu[m] esse
s[ecundu]m p[ro]priu[m] et n[on] indistinctu[m]
a[n]i[m]a o[mn]ia exeunt s[ed] deus aut et
a[n]i[m]a et celu[m] elementu[m] distinctu[m]
ee q[uo]d h[abe]nt distinctio va[ri]a

de subiecto fit et ideo si distingueren
per intellectum tollantur inde ma-
nifeste omnium scilicet distinguentia
ante dicunt formas non substantiales
eo quod potentius fit per naturam ergo quod
distinguitur scilicet dicunt eas esse suc-
cessiones et hoc frivolum est ut
patet per praedicta tamen id intendunt
quod dicunt ex uno et eodem omnia
esse et ad finem unum omnia
redire. Ex hiis patet et substantiae
tale induxit positionem et dicit
in eo quod quid unum quidam plura quidam
vero quod dixerunt esse omnium rerum
principium //

Capitulum tertium de opinione Thales philosophi
qui aquam omnium dixit principium
esse et de rationibus eius

Thales enim milesius qui
unus erat de septem sapien-
tibus quos Apollo probavit
huius philosophiae maior princeps esse
videtur eo quod in eo maxime florent
et magis efficaces et speciales induxit
rationes. Aquam autem omnium esse primum
quia vero vidit quod primum terrae sit
subiecto omnium virtute humidi
esse obtinuit ideo terram super aquam
esse dixit quodam virtute continentem
per hoc quod in centro ponitur equale
ad omnia habere respectum. Inmo ira
enim mundo quod est aeternum secundum declaratur
est duo philosophorum locus medius
dicitur in mundo et quod est in minori
per gliceam tamen ab eo quod in maiori
et ideo aque ut intrinsecum locum
eum dixit esse medium procul
dubio cum isti fuerint de opinan-
tibus mundum esse aeternum sicut fere
omnes opinabantur antiqui //

Qz aut sit principiu oim for
sita inde opinatus e qz in
kmentu oim e humidu imbu
tu eiu oz ee i manatiu ei ghun
trit et receptiuu figuraz t forz
eius qz mitetr t id oz ipm ee
hale tio alieno t nd habile
pso et io nisime dixit humidu
dici esse imbuentu omne cor
aut incorporabile ei quod imitt
sit imbubi / esse humidu aut
licz tu sit spualle no sit in
corpale lo dixit humidu aque
imbuentu esse t nd aerem //
Adhuc qz imbuentu ad omez
imitti corpis mor ptez qo non
facit qui lemq e in duobus
elementis et ascendit in vno
tm ascendens // Dia aristotiles tha
les mitez dixit eo qz oima
capiut imbuitur sex augmitu
Nos aut augmitu e fuciminti
mento ignez eni videmq abhu
do imitez et tu dsfrat humidu re
vinanz nisi tunis et dsicatigs
/ Adhuc aut aerez ali imbibus
videmq q fuit aqua formanz
aeris accipientis terram eca
videmq humore cibata pduce
q producit Sol aut et ceteri
et luna et planete t vlte
astra humore imitez oceani
et paludu incathamidaz
tio dpim impleta et elevaz
vacua t aqui in cunsu ducta
et aqu e stationaria aqu aut
retrocedua hoc eni qz influit
et efluit sed manet e imbubi
ciu naz ut probat in libro p
iogenios humidu aque nd sollez

Non solū influit in omnia aā
s etiā effluit in plurīs et fo:
rmis quo ē nutrimentū om̄ aoz
// Ipē hoc etiā iste dicebat dilu:
uiū ex humidi ca fl // multo
eiū temporibȝ minuit effis
guttis aque ingredientibus
in alia elemēta paulatī dixit
suspendi et eandē inmittentibȝ
aque ptibus effluere ď subli
mi ex vno et ex omibus et
evenire diluuiū ... istis
rōnibus omnia dixit aq̄ in
tē humido intulit quia tā ex
eodē pricipio nāli gñentur
omnia et nutriant̄ quia id idē
om̄ gñatōnis ē idē humidū aqueū
... ad ipā vitate cogēm dix
duo esse in quibus ē vita hu
midū et calidū dixit calidū
nō esse per se vite cam sed
humidi passionē / quia cȝ aut est
pdō subi actiuȝ zm nāz pinci
piāz subiecto sic a cansa et
nō calidū ē ca uel principiū
qz calidū vitale caūr ab humido
... humidū simplr ē pīuȝ
et nō dicebat aiātia ysto humido
uome / inuitūr aut actu po
nebat vite pricipiū quia ad gē
omsio et plerūs aqz dicebo
vita ee motū quo nutrim
tū ē nāz assequēs et calidū nāle
quo ē digerens dicebat ee pas
sionē humidi sic paulo ante
xiuus ex quo cum fit aqz sic
ex mā et sēo hoc dicebat ee
om̄ eiūs pīuȝ // Ha igitur
de causa h dicta ē acceptio
opinionis // Nunc vidit iste
Thales quia semina ḡnatīua
cunctorū humida sūt naȝ cū eius
semen h sit quia signatas sistupit

generatorum ordo quia potentia recipiendi
semen bene suscipere deficiunt
propter autem bene suscipiendi est
humidum proportionabile aut nature declara
humido et hoc quod est in animalibus
omnibus sed quia tali potentiae
factorum originum non sunt in aliis nisi
ex potentiis predictis videtur Thali
quod humidum sit principium ex quo fiunt
omnia // Omnium autem humidorum
prima natura que est una est aqua
Igitur aqua est primum principium omnium //
Hec ergo Thalis est positio
et hanc ipse inductus est ex talibus
istis dixit rationes

Eam enim de opinione antiquissima que aquam et Tetim deam dixerunt omnium principium Stigem eam vocantes

f Dicunt autem alii quidam illius opinionis fuisse antiquiores et multi ante eam que nunc est generationem et antiquos qui primo de divinis theologizati sunt existimant. Ista enim est prior omnibus est opinio de physica putat autem de omni et tota natura existimandum est quod aqua sit principium omnium. Et ideo isti poetice fingentes fecerunt ut patet et Thetim deam aquarum quam uxorem Thei duo dixerunt esse parentes omnis generationis omnium rerum. Ratio autem quare posuerunt Occeanum fuit quia ipsius locus est aquarum et res in loco naturali sunt salute earum naturaliter et simpliciter et verius sine ulla turbatione et rationes huius et hec conveniunt rationi prius primi quia multa accidunt ei quod quando non sit per naturam et nessimum (?) ut sine turbatione contingere. Unde enim sit in secundo physicorum

probatum 2m idem sit motus
ad locum et ad formam locus qui
est tunc locus motus localis
erit etiam tunc motus ad for-
mam et vel inquit ex hoc sequitur
nam non sequitur quod ex loco est naturale
et ideo cum natura prius sit prima
et sequitur oportebat quod humorem
ponerent qui est in ipso loco humorem
Tertium autem inducens eos
dico fuit quia ex humore tincta
nasci videbant ut impediunt
talis. Secundum est quia humorem aque
videntes ad oceanum currere sunt
res moveri ad locum naturalem
Secundo autem quare posuerunt humorem
aquam quia est quod humidum aque
facile pinguescens et facile va-
porans et facile dilatabile
et facile figurabile est. Et cum pin-
pinguescens concrescit in corpus
solidum et cum vaporat operatur
in primum et cum dilatatur descen-
dit in membra et partes et cum fi-
gurat recepit aliud figuras
et membrorum et aliorum corporum horum
autem principes fuit Homerus
sive Hesiodus quod idem est et con-
venerunt cum precedentibus quod
in ordine elementorum aquam di-
xerunt esse in in centro cum
secundo fuit quod posuerunt totum celum
et stellas et deos pro creatores
et divinas virtutes quas habent
et viderunt quod virtus stellarum
et totius celi non congregatur
nisi in medio et ad medium
perpendiculariter incidit omnis
radius et virtus eorum
perpendiculariter autem incidens
vestigium in se ipsum et multipli-
catur et intenditur. virtus autem
plus quam intendi potest ex aqua
alio sit Et ideo quod ex omnibus

nisi refractis radiis in aqua
generatur. Thetim nomine aque
vocaverunt obstupere videntes
mota aqua. Sed quia non per substantiam
generetur aque id putabant
habere non ex proprio opinantes
nil esse proprium nisi quod per substantiam
constituit participatum vng re
generatum virtutibus deorum celestium
in unum aquam quidam vocant deorum
synodum quidam autem deorum sacra-
mentum. Synodum quippe propter
virtutem suarum congregationem in illo
loco. Sacramentum autem propter suorum
sacrorum munerum influxum in aquam ar-
lipam aut aquam in loco ubi erat
h munimina stigem vocaverunt hec
est palus infernalis. Infernalem
quippe propter locum infimum. palu-
dem autem propter fixionem in ea v-
tutum celestium quod in palude
magis figitur eo quod non fluit
sed in eadem semper manet aqua
in stagnis enim non paludibus
venenatur aqua de fundo fontalis
manantibus et ideo sepe venenata
non recipit stabiles virtutes. Et
in hac regnare dixerunt regem
stigis vel stige quod rege regna-
tiva virtute et formatricem
esse voluerunt in fabula
intelligendo immutabiles physicas
virtutes et iste virtutes sunt
semina rerum de quibus propheta dicit
habitat iustitia loquens autem homini
semetipsum ego faciam vobis
quod reddam ... et pax exeq
Hoc igitur sacramentum quod ex omnibus
honorabilissimum esse dicebant
eo quod primum est entium primum in
aqua. Quod autem lavitque
sive prius est in natura est

honorabilius sacramentum aut
preminentiam est omnibus hono-
rabilius i. est antiquius Dicunt autem
physici ex ... terram in medio
esse non posuerunt quia frigida
et sicca existit sentiunt ... non
esset receptiua ... Amplius dubi-
tantibus physicis utrum mo-
toris celi sit in circumferencia vel
in centro sic et ipse credit in quibusdam
Dicendum locis dure viri consenserunt
isti in hanc partem ... quod
verbis eius ... centro ...
posse ex immobilibus ... enim terra
quia ... alia quia est terra sed
potius ... ab ipso quod ...
Dixit ... ...
... et terram kata ce-
posuit ut ex figura et dimen-
sione latitudinis vacat possi-
... qui est inferior forte
... autem non est manifestum
... si aliqua antiquior et se-
niores sunt ... de natura et
... principiis Tales i. sensibiles
physici ... hic assimila-
... de prima ... et pro-
... sequentur eos qui pre-
cesserunt in secta ista ...
... est ... aliquando
... pone ... quod illi dixit
... autem ... sunt sic
illis ... sue sententie de
principiis ... non videtur ... causam
... et hanc vidit sub
obscure

Capitulum ... de opinione ... et Dio-
genis ...
... et Anaximenis

Anaximenes vero et Di-
ogenes cum dicunt ...
in hoc quod una solum
... esse dixerunt

Similit qui vna corpm dixerut
esse velut omi cam sz differe
bant ab aye in spe illius corpis
isti eni aerez poiez aq dixerūt
esse et aerez omi cam pnoz
fuit at anaxemenes iste phe
ĕpitiq nil omo pum ee dicens
nisi corpus // dyogenes aut
hiz gdone ut dr retina fuit
servus et exlibalium studiis li
bertati ē donatus / hic go et quida
alii aerē esse dixerut antigore
om maxime pricipiu simpliciu
corpm et p quid ecia pricipiu ee
cpositorum Rō aut inducens
adhoc fuit qz videbant istū hu
du cu frigido nō ee cam vi
te qua frigiditas ē qualitas ɔ
stens motu oius eni isti licet
ponerut vnu solu esse pricipiu
tn ponebant id esse ultariu
ptu agentiu sz oius illas
a sēō ceni dicebant sē passio a
sēō catm / qz i² frigiditas tollit
motu et cprimit ad centz ideo
hūidu cu frigido negabant
esse pum videntes qd calidu cu
hūido pno nō ē ū in aere
Amp hūidu nitens ē ingredies
inft pos cuq qo nutt² nō aut
ingredi pt nisi spirans et spiras
hz natura 7 forma aeris /
Amp cu calido hūidu movetur
ad ecuflentia et sic fluit ad oia
que in ecuflentia ɔtinent ɔstat
motus cvenit ɔstitutom iz
et c aer vr ee om et pum pum
Amp vehiculu oius virtutis
pres ē et ē fortid om 7 id dixrt
hū spm om ee pum et vite
cam et aiaz / ꝑ ꝑwasi co fuit

causa fuerunt ex hoc quod cetera cir-
fenciam ignis est qui est consu-
mptiue nature et destruit cuia
ipse sue vehemencia actionis/
Ista tercium aut videbant do-
minari qualitates mortificabas
et id medium elementorum transitum
et principium esse dixerunt ad
hunc omne corpus perueare vide-
runt id quod est morti corpe humidum
et id quod ex omnibus pervat vide-
batur omnium esse principium primum
videbant et ex aere aquam fi-
eri condensatione et in ignem mu-
tari per rarefaccionem et cum neque terra po-
terat esse principium secundum principiatum.
videbatur istis aere aque et ignis
esse principium et prior aqua igne
et terra hec priora sunt quod terra vi-
debatur cuius quod aer omnibus fuit
sit prior et per hanc et per hanc rationem
videtur principium esse nomen huius
et nam dicunt aut isti suppo-
nunt quod unum simplex vel simpliciter
principium sit dicentes vel simpli-
citer quo sit ex primo unum tamquam
substancia inerens efficitur ex ipso. Ex
quo enim generantur res et in quod
corrumpitur in fine substancia permanens sal-
va sed mutata secundum passiones
dixerunt esse principium secundum
iam autem declarata

Capitulum xiijum de Ypasso et Eraclito
ignem dicentes esse omnium rerum
primum principium

Ypassus autem metapontinus
et eraclitus eius
ephesius ignem dixerunt
omnium esse principium omnium
cum isti non quiescerunt

pncia mundi entis etiam corpori-
bus quod Epicuri phisici exeuntes mel
dixerunt mundi esse corpora Ceteri autem
omnes conveniunt in hoc quod rarum
et densum non sunt mundi principium cor-
poris postponentes sed Zoltaes est
dixerunt hoc universi entis esse
principium quod in genere corporum
est simplicissimum Est autem ignis
subtilissimum corporum speciebus sicut ignis
i est principium omnium Suppo-
nunt autem omnes isti tres propositiones
quarum una est quod primum est compo-
sitione primum et resolutione ul-
timum quia in ipso stat resolutio Se-
cunda est quia si ex compositum non esset
primum entis primum secundum esse a suis
supponentibus principatum Tertia est quod
non ens non est entis principium
sed potius ens est primum entis
non ens autem est entis negatio
Et prima quidem istorum videntes
quod rarum constantia et multiplicatione
partium componit compressum et quod compres-
sum resolvitur ad rarum et hec resolutio
stat in raritate ignis quia an-
tiquitus arbitrabatur ignem esse primum Ter-
tiam autem considerantes ignem
esse simplicissimum et ideo ad generatio-
nem conferentia in omnium iterum dixerunt
esse primum Simplex enim plicando
se producit compositum et contra
explicando se constituit et resolvit
simplex non ens enim non est principium
non entium et ideo corpus a nullo cor-
pore participari non potest Relinquitur
ergo quod participatur ab eo quod magis
habuit corporeitatem et hoc est dignissimum
corporum speciebus et hoc est ignis Sed

Sic cum in omni caliditate que corp
e primum quod est calidissimum ita
et inter corpora constitutorum unum di
xerunt esse principium quod maxime
habet corpeitatem / hoc autem est
ignis quia in physico corpore
ma non est amplioris extensio
nis susceptiua quam in igne ad
videbant autem hiis qui tam opinio
nem coram et in locorum dicebant
esse celum igneum et stellas igne
as et has videbant esse perpe
tuas et verum influxum fida esse
principia // Et cum perpetuum est prin
cipium non habet inicium principium non habet
est primum enim omne quod est ante de
principio autem principium perpetuum at
non est ut dicit de principiis //
Amplius ratione videbantur que vsque
hodie multos decepit quia id
quod mouet ad esse primum est lumine
et est id quod mouet ad esse omnia
corporalia lumine in quantum quod de celo
descendit et ideo dicebant esse definitio
nem lucentis corporis quod prius dispersa
fuerunt in prima et perpetua ini
tiata corpora et ex constituunt omnia
sicut cum est in lumine sicut se habet
non misceat et id hoc principium
dixerunt esse lumine et defluxum
corporis lucentis autem primum dixerunt
esse igne et igne omnium dixerunt
esse principium omnium // Addunt etiam
huius ad reflexionem luminis ubique
fit igne et operationibus ignis
sicut patet in speculis et aliis solidis
et politis soli diametraliter
oppositis sicut cum fit tunc resolu
tis dissolutio per rarefactio et exten
sio per calorem et illuminatio per
partium lucentis corporis in

influxione et cu sit prima in
omni natura. tu similitudine videba
lux ignis esse principiu est
aut na ignis lux vera et
ignis na est principiu adhuc
et addebant qui ignis asserit
vincendo omnia alia per naturam
activa quod licet principiu enim est posse
in alia et quod malla non possit
in ipsum et prima sit minima quantitate
et maxime virtute ut in libro de
celo et mundo dictum est // Ex
hiis igitur talibus isti igne
dixerunt omni entium principiu

Capitulum xl. de positione Empedo
clis et de principio mali entium

Empedocles non communis po
nens plures causas et
non unam solam posuit
expte cause multis esse quatuor elemen
ta. Cum enim hii singillatim alii
dixerunt materiam terram / sic enim
in libro de anima dixi ergo omnia
elementa iudicem singillatim acce
perunt preter terram hanc enim si
gillatim nullus posuit esse
inde omnium principium sed dixit esse
principium inde dixit causam esse empe
terra enim sola cum se existens dim
bas licet qualitates mortifica
tivas sive activas cum sit con
structiva et per hoc frigiditas
expressiva et per effectum expugnat
sed vite quod est humidum per se aut
expugnat calido quod est actum
vite per hoc aut quod partes con
stringit fortius repugnat
motui spiritus quod omni vivunt
qui sit causa vite opera vectori
est et omnis vite formator
et vector cum sit a fonte vite

q celu dixit ee corp via est
remotissima no mobi bonitates
eius participant quam cu omne
q est eedit adiuncta exercidat
se usus vite principia qm pt
et adapiat se ad ipm, tra mo
tu suo recalt a pluribus vite
et esse tu in libr uile principi
ee t ymo sit inchoatu uon
pt tra sola ee pm uile vel ca
thing aut testimonium qlion
participare forme celestis esse t
diuine qeluties / hys q sint t
propriu sit ad ne cludse eo
q in illis in quibus exhingtur
cu corpe spetuo tra sola qua
priuata e illo t hz priuacom
illi apposita q esse opand ppt
q no e ypa ipse in secund qne
qsimile huius celisti / hys
ir et silibus tanta diu e tam
ipse sola no esse pudy / Et
tantu ipse soli et celo multas
didit dras et ipm ignems
esse fateba sic p omis aliq
ita h oima sic tot dras dedit
oppositas et ypa ipse accepta
nichil dixit pterc dum dnes
q sol e vere calida rotunda
alba et mota ppt vite principu
quo e in ipa ista dixit q terra
est nigra frigida immobilis
ppt vite priuaciom fui dixit
q tra no u uny cu alijs
esset uile principiu vim et
solu igitur posunt eumdem
nu ppt altram t thing so
in sequentibus optime declarabit
loco videns etiam corp ea q
sunt figas tene t formas
et conside cans in eis esse
solliditatem querit hic mobil
his inst tra causari posse

qm hmidu aque et si formas
quasda teneat tn nulla pse
tenet figuraz nec. foiz nec soli
ditate pstat qiuis. gra et virt
tus formaz ssbilium sit p ypm
siccum at q e in igne moui
lis ad cui fentiaz et io nd tenz
s ee dissipat figuras et p mispet
et gfundit formas que ad ypm
perveniunt. hac igr nouitate
terraz cu aqs p mixta z no p
se sola inte principiu esse dixe
ciup z in hoc bn dixit et
sapient. ffuit aut d' de
secta epicuroz et io entib princ
no dixit ee nisi corpalia et
sola corpa confitebat esse prin
cipu et igne celestez pcipue
plimpadas flamas syderz
temibz principa ee deu. Z nino
aut quatcuns omo dixit
ideo qu aqs dixit eni nichil
simple quari deno ee ad ee
z nil corpi de ee in nd esse
s poruus ia vota elementa dixit
Zm ome esse sunt p manen
et quari ves exeis p ggregaz
quozda ex vno mixto z corpi
segregatone mum mixtum
ex tribus elemntis z ves denoiat
q magis habundat in eis
qu in eis p ggregaz quorunda
partium elementarum sit quacio
q aut effectum sit in hung di
quacion tum enip pgath erit
manifestum

Cam 9m de posicione anaxagore
de principio mali

Anaxas aut qpatota
empedoclis alubo eni

erant italici sed anaxag fuit
tinus ela tomenus emp similis
pgea in olla ulcani sepultus
q etia eadem d' causa dictus
emp vocatus ab antiquis
etate tpis qui post fuit emple
s operibus phye script
multo fuit pcior quoad
paucis princ. multis imaginna
bilius emp eni multo q
emp pnunciavit de principio
mult licet in aliis melius
q emp dixit sic de mixte tri
agulte et separato et mixto
multo melius dixit q emp
fit igr Anaxagoras prin
infta dixit sed omnia corpa
homogenia vocata nunc equivalente
infinita existencia dico aut
homogenia quecumque sunt unius
forme et rois in toto et in omnibus
ptibus difinit acceptis et hec
sunt que dividi dicit dunsicere
homini Nozitum eni quelibz
pars p divisione accepta qua
est et similit quelibz pars
lactis e lac et sile quelibz
ps sanguinis e sanguis
ratio no omnia h talia dixit
esse pna infinita s quedam videt
esse filia actu et ape ec dispa
sic radix et ramus sunt in
arbore que tn equalit hapi
heant ppem operatum tn dispa
sunt et sic est de ligno in
arboribus divisis et silr de car
ne in aliis divisis et hmoi
q accepit dus vasa hoc
esse principi ead sic sicut
in plantis et sanguine
et humore in loco sanguinis
esse princ multe in alibus
hec aut infinita dixit et

z uno et quantitate contra et hoc c
multitudine et magnitudine
esse infinita multitudine quidem
propter principia infinita in phisicis dixit
constitui ex hijs tamen in totis ipsis
quam in partibus totorum quantitate at
magnitudinis cogebatur illa
infinita ponere quia aliud in toto
separare et unum ex alio ita quod
aliquid non possit produci ex ipso
sed si in lacte esset finitus
et illo infinitus sanguis tandem
inveniretur aliquod lac in quo
nihil esset sanguinis et ex illo
sanguis produci non posset quod falsum
est. Tercio in lacte sanguis que
non est infinitus et similiter
de aliis. Infinita enim dixit
esse passiones sub contrarie multitudinis
et non quantitatis sed et bene hoc
multa consistere. Cum tamen dicto
nichil ... ymaginacionem scola
consensit. De hoc autem decla-
ratur in phisicis. Iste autem re
omnibus antiquis phisicis dicit
generationem et corruptionem fieri congregatione
et segregatione solum
modo que sunt simul. Parmenides
et alii non dixit aliquid generari
vel corrumpi sed dixit omnia
talia manere sempiterna et
subiacentia simul et inviolata
...
nec iste dixit constituit
accidens enim hoc esse manens
ex quo fit res primo et ad quod
corruptum ultimo consideratur
omnia. Ethymogenia composita
ex homogeniis et resolvi in
ea. Dixit homogenia esse
materiam ethymogeniorum / principiis

eiu putrefact aiatibus z
plantis no remaneant vi
sibilia silia ex quibus coponi
ita nc visibilia manent elevata
pret terram sola z id dixit
hoc si q licet qlibz sit in
quolibz. tn denoitur ab ha
bundatori et id in terra q esdna
est mauz sagwis et cetera
silia Causa aut cogens Ana
xagora adhoc fuit q no vi
dit forte pnm z id posuit
omes formas esse ult mat
gne z spe aliquas determinatas actu
s3 late putauit et vnde q nil
educitur de aliquo nisi q ei ee
est in ipo nesciens i2 distinguere
esse 2m q est in potentia et
actu pro constanti vel posuit omes
formas ee in m actu mo spe
et gne determinatas z q formaz
gne spe z nuo determinataz
pna infinita no sunt u pxima
ia oportuit hoc supposito suppo
q essent infinita Qn aut
dissilia sunt qra oportuit q
dissilia no eent pna totius
hec sc2 ex dualibus ppionibus
quas et duaras z q gressit
phs / et ipsime sunt sibi
similit intellecte. Vna fuit q
nil educitur de aliquo nisi q est
in illo // 2a oe q e in aliquo
vno et simpliciter inordiate educitur
ex ipo Lu aut videt esse sim
pliciter p mat eduti ex alio
parebat esse ee in quolibet
actu s3 late sub forma ig
q habundat in eo z dixit ipt
ipo pna z cu vidit vna
motore no educitur ex pximo

sibi nichil proxima esse insita
licet necessitate coactus dixit
esse insita talia principia et
quia vidit quod forme non extrinsecus
conveniunt posuit eas omnes
esse intus sed latentes dicens
quod sit compositorum non est forma u-
niga que resultat ex simplicium
compositione ita etiam dixit gua-
tem esse ex forma aggregato
simplicium et corruptionem fieri
quia illa forma singulorum
aggregatorum fortius et multi
habuit plures sequaces
qui quidem nichil esse dixerunt
nisi manifestationem occulti
et isti in hoc quod ultimo dixerunt
est deducti sunt ex quadam
positione quam supposuerunt et vera
est scilicet quod non corrumpitur aliquid ex nichilo
sed id quod corruptionem vocamus
est dissolucio modi et commen-
suracionis et armonie compositorum
et per convenientes tales modos
et commensuraciones et armonias
generatur et per destitucionem talium
infirmatur et roboratur per confortan-
tes eorundem sed ex eius quod
non corrumpitur est ipse et unum
per ad exitus et quod est simplex
ipse est materia ipse et ipse est forma
ipse quia neque corrumpitur per se neque
generatur sed corrupto et quod sunt
compositum et licet id corrumpitur
licet generatur cum compositio sed
ponunt quod omnia composita
modis quibusdam componuntur
ita quod unum secundum modum parte
et aliud secundum modum actus cor-
rupto uno illo quo conveniunt

necesse ē ꝯposita sꝫ dissolui
Silr aūt de gñne sūatōne q
ē penes matiaꝫ et q̄titatē
ꝯuenientiū ad formaꝫ ꝯpo-
sitionis Armonia aūt ē ꝑfes
vtute actiuoꝝ et passiuoꝝ
quibus inexistentibꝫ et vniꝫ
hys ꝯstantibus ꝯstant subie
ctoꝝ hys dissolutis dissoluiꝫ
Ex hys iꝫ positionibus ꝯ phyoꝝ
pꝫ aliquibus cognoscere falaꝫ
tam d' mō eor cum sciuiūt
supius enūtataꝫ q̄ de eis
ꝑfectam mīus q̄ paꝫ nec
nil dixerunt de alys caīs
et ex dcīa nō satis cta ꝑ
mittanerunt sꝫ ꝑse pꝫ
Cam nomē de racōne ꝑ quam
coacti sunt antiqui ponere causaꝫ
mouentem cum causa matiali

Sic aūt procedentibus an-
tiquis i ꝑhyando ipsa
rei vitas via fecit am-
pliorē et de alys pūyꝫ
cogit sꝫ cum eum oīns antiqs
q̄ maxime q̄ vald' pauci erāt
qui ponebant eius vnū et
immobile vt mellisso et senon
q̄ maxe iꝫ ꝯtigit eum aliquos
q̄ omnis gnāco et corrupcio
est ex aliquo mīh pūo et poten-
tiali et nil scip̄ educat i actu
tūc oportuit q̄re q̄ hc ꝯtingit
q̄ gnāco ē ex illo sꝫ cum dicīg
nichil mouet seipm nec ali-
educat seipm d' poia ad actū
Et cum hoc debe ꝯsiderabiꝫ
ꝯdco de eodeꝫ // eꝫ cum eum
poū ms ē actū / et q̄ mōdo
educat ali de poū ad actū
est actū ꝑ ꝯo ista dūo sūt

idem in re oz q aliqd aliqd id
in re sit actu et id sit actu et
sic gdco de eod visitabimus
q e flius Relicti ergo alia de
caus h ma monstrez ostendebat
1a q esse ea ysta movens 2m rem
per moncta rem quick fuerint
q sicz ma no facit tusumire
seipm et liuigdi cona est in
artificiatis in hys nec lignu
nec es q sit ma subiecta de
artibus e ea tusumunds seipm
in forma artis lignu cum nd mo-
vedo seipm facit se lectu nec
es seipm movedo facit se statua
ydoli si aliqd ad a ligno et ere
2m rez e ea movens et faciens
19 movi mudez qua lignu fit lectu
et ydolu statua ymaginibus //
Dicedu aut hic q sic movz et
facit e ipe agens prima materia
subiecta 2m rem et rem talis
materia eius et effictus mag sunt
idez 2m re sic ia au probatu
est Contr 1a quartiq phyorz
tale tetigerunt viam in plurale
de huius de quibus imbatur a
pmo et pg talez viam inducta 1as
solu pmu unle esse dixerunt
nec abregiunt se in ssedcando
ultra ut omnes ampliarent.
ad ea q vere ipa velud ingessit
cis / Ceterj quidem eorz q dixerunt
unu solu esse pmu ctis q
dmeti apud semet ipos et vi-
dentes q plura oz pone pma
si concedent ipm unu esse
inmobile et inmobilez na. solum
dicentes ea esse inmobilez 2m
generatione et corruptione et hoc
antiquorz est q omes dixerunt

Anticipari non esse vel generationem et
corruptionem vel esse et non esse motum
secundum esse vel non congregationem et
segregationem in principium mixti. Et
unde [illegible] est [illegible] generationem et corruptionem
variam. Sed isti addiderunt quod omnem
aliam omnem mutationem secundum
locum et alterationem et augmentum
et diminutionem ens est immobile
et unum et hec positio est contra illos
et isti sunt Melissus et Zenonis
Sed Melissi [illegible] ut sequitur in
precedentia. supra inducte rationes
hoc dicunt scilicet Zenon autem negat
motum propter divisionem spacii qua
id quod movetur ut si divideretur
faceret infinita sicut [illegible] esse dis
putatum est in 6to phisicorum. Dicunt
omnes igitur qui [illegible] quidem
quod est unum solum [illegible] principium [illegible]
dicunt nullam generationem [illegible]
tamen quod moveretur [illegible] mi
permiscendi et ideo etiam id [illegible]
[illegible] esse [illegible] Adspiciunt
autem non generationem permiscendi [illegible]
tamen moveretur non in [illegible] quod ma
teries supra in dicta ratione non
solum [illegible] sed duas ponentes
[illegible] et [illegible] congregat de
ipsis [illegible] aut quod non solum
unum sed plura dicunt esse
principia [illegible] causam
moveter [illegible] permiscendi [illegible]
[illegible] quod [illegible] ipsum [illegible]
calidum et frigidum [illegible] qua
litates [illegible] mota
ita quod unum moveat et alterum
moveatur [illegible] ignis et ter
[illegible] ignem [illegible] movente
[illegible] nam aqua vero et terra
[illegible] motum [illegible]
[illegible] naturam
mobilem hic est [illegible] per

meinde vnum solum diceret quod
est esse cum ista sua positione
non sit dicere mouentem primam
esse subo et loco a materia separatum
secundum rationem tamen vt dicat parmenides
a sensibus coactus magis quam ad ratione
a primo istarum positionum dixinus
aliter enim non saluaret hypothesim
suam quod vnum solum esse cum plura
dicit vnde ideo inuenitur quod ponet
etiam a subo causa et ideo non tamen
primum secundum rationem. Alii autem anti-
qui enim principia dixerunt esse mouentes
distinctum a materia et separabilem ipsum
ponentes ab eo quod non exstiterunt ad-
uersarii tamen magis appropinquauerunt
veritati

Capitulum decimum de anaxagore et hermotimi opinione magis quam predictis declarante de principio efficiente

Post hos autem et tales cum
tali principia sic prius age-
bant iterum et ipsi coacti
ab ipsa veritate quesierunt
habitum sine consequens principium ac si non
sufficerent generare substantiam causare ex natura
materie ex quibus que dixerunt habitum
primum autem scilicet dico ideo quod ipsa opportet
considerato materia nobis supposita
per veritatem superius inducta rationis
requirit ponere efficientem causam
posita autem causa tamen videntur
quod omne efficiens mouet per formam
qua actu est et mouet naturam
ad formam similem in specie vnde forme
mouentis et ideo non quod formam
videntes subiectione causam sic veritatis
declarauit melius de efficiente cum
dixerunt quod efficiens mouet ad for-
mam determinatam et speciem que bene
mouens aut causam generantem mouens
magis quam non generans mouens
est ad hoc secundum generatam habet

et ideo dixerunt quod eorum que sunt quia
quedam habent hoc principium ipsius
esse et bene esse et que sunt ab hoc
medio et bene esse et bene est virtutem
quod optime sic non attingit 3o est
in celo que sunt 3 sunt in celis que sunt
ab huiusmodi contrario efficiente quia
nisi contrarie sit motus neces
sario esse ne bene esse verum est phy
antes sub obscure videntur for
ma sed non in voluntate causa formal
sed prout incidit medium sic efficiente
et ideo isti in nullo priorum nil pre
videntes addiderunt sed melius
declaraverunt de efficiente sine nume
ro quod physica sit aut probabiliter
quantitas forsan non est incipiens
igni et terram vel aqua talium e
lementorum esse causam convenienter
invenitur existimo est quod talia
principia in physica aqua talium causa
dixerunt esse / ignis enim et
terra et huiusmodi qualitatibus
sunt agentia non agunt nisi
ad formas suas causa aut
habitudo est quod efficacius eorum esse
ciens est verum quia aliter non est
causa et bene esse eorum consumit
et sunt necessario iterum conveniens est extimac
huiusmodi causa sibi ipsis ex ipsa
anthomata sunt effectata
quia iam confessum est quod nichil sibi
ipsi causa est insufficientius scilicet
non est conveniens quod ipsum bene habere
con optimum vincit igitur sed fortuna
tam sic cum imitari vult creat
aque alia causa quam sic in 2o phy
sicorum probatum est scientia
est causa nisi per accidens in
his que propter aliud et raro sunt
ista aut anthomata non vadunt
sed semper vel frequenter sunt ex igni

q causa efficiente habeant ad for-
ma declaratam et ordinatam et non
per accidens contra · dicens igitur
Anaxagoras inter antiquos intellectum
in mixtum et primum dicit
esse prior quam est primum movens
intellectum dico dante formas
sine suo quod ad res particulares
est forma sicut ars ad naturam artis o-
pratione subiecta et habet esse unum
principium sicut causam in aliorum ge-
neratione et in omni generabilium
et habet esse causa terminus mundi
et ordinis omnium formatorum
secundum suas formas || hic proto
tellia dicens aperit sicut puri-
ficans pares physicos circa prin-
cipia quia dicentes palam
aut quod Anaxagoras hos tangit
sermones videns enim quod intellectus
agentes sine forme constituunt
et declarant secundum quod lumine illud
misceretur corporibus sicut lux so-
lis mixta cum perspicuo et de-
clarato constituit colorum formas
dicebat intellectum agentem
sicut esse causam aliud et in esse mundi
et ordinis universi et
hic plus clare dixit Anaxagoras
(cum alii ante eum et opera
tota sunt habent causam hanc
dicendi (hinc tamen eum sicut
Anaxagoras tamen est illa formans
causam hic dicendi debet ||
dicunt quod sicut opinantes prin-
cipia consequentia posuerunt
principium formale esse causam
hinc nobis inest omnibus
moventibus in formis sue
convenienter esse potentiam || :

Capitulum undecimum de opinione
esiodi et parmenidis dicentium
amorem naturalem esse movens
principium

Est aut(em) opinio antiq(ua) q(uod) He-
siodus primus fuit q(ui) q(ue)si-
uit hoc moventis p(ri)ncipium
Similit(er) aut(em) si quis alius
ut Parmenides posuit p(ri)ncipium uni-
versi qui incipit ne(c) exprimunt
ut Parmenides / Parmenides
eu(m) (con)stans m(a)g(ist)re g(e)n(er)ation(em)
universi q(uod) p(rimu)m mundus factus
e(st) t(un)c fuit a(m)b(o)r(um) p(ri)m(u)m a(m)o(re)m
posuit q(uod) amor deo(rum) p(ro)videt o(mn)ib(us)
et p(re)cordinavit u(nu)m q(uod)p(er) et
a(l)i(u)d q(uod) p(ro)posuit et (con)ordinavit
p(er) am(or)is p(ro)videnciam sic u(nu)m
q(uod)p(er) p(ro)duxit in ordine et tempe-
(ra)ie et in hac p(ro)duccio(n)e ind(icat)
ei amor eo(rum) q(ui) (con)stituit ipsu(m)
et ex amore sibi i(n)dicto (con)mone(n)-
do ad s(e) (con)stitutos et posuit
amor(em) ut moventis p(ri)ncipiu(m)
Hesiodus u(er)o d(ici)t o(mn)i(u)m p(ri)mu(m) fuisse
chaos q(uo)d e(st) vacui(tas) (con)fusa in q(u)o
chaos mundus factus e(st) / Deinde ut
mundus factus e(st) terra pectore lata(m)
et facta terra pectore latam
natante s(upe)r aqua se includit
deus e(st) t(un)c et e(st) facta a more
movente q(ua) o(mn)ia (con)decet i(m)mortalia
q(ue) deos appellant sic sup(er)i(us)
digestu(m) est // Ab(s)ciss(um) e(ni)m se
dicit ab illo invidia longe releg(a)-
ta est et q(ue) faciunt ex p(ro)vide(n)-
cia faciunt et amore t(un)c
amorem influunt (con)iunct(i)o(n)e(m) u(nu)-
i(u)s g(e)n(er)is sic u(nu)m q(uod)p(er) a(l)i(u)d
amore diffinit(ur) d(ic)unt
amorem unitiva(m) q(ui)da(m) sup(er)iora
monstrat (con)iunct(ionem) p(ro)videncia
(con)iunct(io)ra aut(em) ad (con)iunct(ionem)
sup(er)io(rum) et ad q(ue)mcu(m)q(ue) (con)t(er)mina-
tum t(un)c amore dic(un)t
m(un)du(m) intellectualem c(e)lestem et

et n̄alez In omnibus cū hijs
superioribus ē proinde et ex pro-
portione animata bona infe-
rioribus influunt atque secunda
inferiora ē se recipient aptare
et adiuncta sibi bona cum dua-
logia nē quantum pertas ē assur-
gē germanorum aut in hijs bo-
nis coexistere et concordie simul
in unum Sit enim in omnibus
participare esse diuinum et boni
proportionis cum analogia ad
diuina se extendit sic non sit
naturam tamen quidam et plus
quoddam est in ipsis rerum existen-
tie res ipsas mouet con-
gregando et uniendo / hic autem
est mouens eadem prima
in deis quam proxima ex bono
amoris et medium est diui-
nitatis cum sin nē propriam ana-
logiam et hec mouet eandem
quam intellectuales deos quia intelligencia
illi concreti per modum cor-
poralium continetur sed separati mouentur
ad aggregandum libere continuum
amoris sed amor hic ē causa
que mouet causas ut dixit he-
siodus ad corpus promissionem
et mouet naturaliter totam naturam
et in hoc amoris vinculo om-
nia connexa sunt et se invicem conple-
ctuntur / In hoc igitur quidem etiam
hesyodus et parmenides et omnes
qui amorem primum esse dixerunt pro-
cedunt et deos eorum specialiter
distribuere quibus, unum conceptu et cor
et quibus peior in sequentibus

corū sit por et quis p9hor
in sequentibus similiter erit
meditare. Ambor aut quis
isti ponunt motum eternū et
per modū congregationis mo-
tuū unius ad aliū dicentes in-
feriora a superioribus nichil
penitus posse suscipere nisi
quia ex amore volunt im-
perturbato esse nullo tū
invidere nō possunt et larga
sit et ideo de bonis comunicāt
tū dant quantū suscipe vel
e conv̄so et ideo q plures dixit
esse quādā naturalē iustitiam
quā sibi invicē in bonis comunicāt
et bona distribuunt pro ungenus
secundū suā dignitate et hinc amorē
movens primū esse dixerunt
q nō tam naturalem movens esset
immortalia omnia quam dominum
celestium

Capitulum duodecim de opinione et motu
Empedoclis qui dixit contraria esse
principia moventia

Quia nō in natura est tota
motum et mutationum scientia
est in eis unum quia eo
eo q omnis mutatio est in contraria
corporis mobilis et quicquid mo-
vetur ipse est ad contraria movere
et nō solum in natura invenitur
ordinatum et bonum sed etiam in
ordinatio et turpe et inveniuntur
plura que sunt mala quam meli-
oribus et prima prīvenientia
contraria bonis ideo aquis philoso-
phorum induxit contraria mo-
ventia prima amorem et odium
unum ita q sigillatim singula
contraria sua habeant contrariae mo-
ventia considerant cum hi int

diximus quod omnis motus est
inter contraria sicut inter contrarias
formas qui vetus est motus
et simul [illegible] ideo isti
posuerunt contraria bonum et malum
sed contrarias formas bonum
voluntas id per quod non attingit
finem optimum malum ad id quod
adiacet in mobili et hoc est quo
est motus. videntes vero quod
motus non est inter contraria nisi
ponatur in contraria motum cum ipse
motus est actus imperfectus
et videntes iam secundum naturam motu
[illegible] exire de privacione
ad actum ex ista posuerunt esse
[illegible] motus turpe et bonum
et inordinacionem et ordinem.
Turpe enim dicunt privacionem
autem [illegible] pulchritudinis ad
actum et inordinacio dicitur eadem
privatio ordinis ad actum
[illegible] et alia quae formae sunt
contraria. hii autem videntes
non viderunt formas subiectas
tales sed solum dicebant
esse passiones ex motore in
naturam inductas quod contrariorum
effectum ipse quae sunt causae
[illegible] dicebant quod motus non per
[illegible] sed contraria et [illegible] dicebat quod
amor non est sufficiens motus
[illegible] sed contrarium amoris ponere
odium [illegible] ideo posuerunt
[illegible] dicebat ex generatio et
[illegible] simpliciter sed [illegible] generacionem
quandam per [illegible] congregacionem
et corrupcionem [illegible] segregacionem
odii amoris enim [illegible] unire
et congregare odii autem segre-
gare et disgregare hoc [illegible]
[illegible] vocant lite et amicitia

Convenit autem isti quod omnium amor
odium sit causa et naturalis amor
naturale bonum sit causa et amo-
rem esse medium adhuc principiis
tibus et odium ex medio adeo
invidie et malo quod thata-
ton appellabat quos peccata pla-
tonici ponunt catadepiones
redeuntes at subeste obstet
balbuciendo per in ipsa. dixerat
sed tamen istam sententiam conati
sunt dicere licet non expresserunt
per ipsa. patet enim ex positionibus
quas supponunt et ex quibus
procedunt quod ista sequitur ad in-
tentiones eorum. si quis enim
per complexionem sermonis exsequatur et ac-
cipiat secundum sententiam et veritatem
quod dicunt et non curet de verbis
imperfectis et quasi devenit bal-
buciendo secundum veritatem et invenie-
mat secundum eum quod amor est causa
amatorum sive perfectorum bonorum
odium vero est malorum secundum eundem.
dicta itaque si quis diceret
quod eius dicunt et primus invenit
quod bonum et malum sint principia
moventia forsitan bene diceret
tunc id quod deinde intendit re-
prehendens supposito quod prior
... sint causae inquietis ita
quod bonorum omnium causa moveat
sit bonum et malorum omnium causa
sit malum cum mundi quis dictum
est de hoc tamen in sequentibus
et per sententiam huius in principiis
et physicis moventibus eius va-
deat sed non in primo inquire-
tibus quam licet optimum princi-
pium sit optima adducit ut bene dixit
... tamen hoc in libro quare ma-
lum quod sit omnis mali causa quam
malum est infinitas et defectus

et nō producitur ex aqua effi
ciēte eā sed incidit ex defectu
aliq̄ pilorum sic dimitto meu
bro tatur in generacone sed nō
ē ad ꝑpositū 1² unus ipsi sic
diximus et usqz adhuc quod di
ximus balbuciendo antiqs cas
tetigerunt quas in 2° phyorum de
ciaimꝰ sed nāz et id prim quod vo
catur sōli motus p̄ⁱ mouens
tā obscure quē eūntiātes
et nō nō maifeste sed qualiter
in bellis pugillatis faciunt
primi ? ineruditi utitur fecerunt
t primi phyantes etenim sic
illi a pugillibꝫ tūda sepe
faciunt bonas plagas rrarū
balbucietes aquas de prīcipijs
protulerunt bonas sumas
at illi in pugnis faciunt
plagas ex scīa artis pugil
et ipsi in ꝑhyando usi sunt
sensualibꝫ vbis dē quibꝫ qui
dem sensualibꝫ enim vē nō usi
sunt nisi parū quia nō exhibi
sūe et g°lm sed tm exhibi
priorum prinorum atqz ex ipsa
veritati coacti sunt concedenda

Capitulum 13ᵐ qualiter anaxagoras
vtitur intellectū et principio mouente

Anaxagoras at quod arti
ficiale ad mundi generacō
ebere intellectu dico aut
mundi generacōm celi et elem
torum quod ex motu celi et ꝑporcōe
stellis ad celū generatur sicut in
scīa de celo et mundo dictū
est ? hic at sicut prima mo
tum locum in hiis cum prima

equatione sat artificiale ppo
ut intentu nam qui hec dubi
tat quare ca ex ntte e hoc
uelud per celum stellatum una
stella vel pluribus an qua
de causa e ep motus celuat
et adirte tunc oz q attribuat
p ca intentu hoc at sic p
ipe in 2o phnoz probatum
est Nam in phis alre
q in disciplinis sy disputa
tis em poti aut trinario
n d ntte ponit que sedm
phnos ponit pro aut non
ponit que si ponitur ego po
sito ante ut ponitur
aut sic si domus est oz poi
fundamentum et uo ergo et
hic in phis sic artificiat
ue e ntte n ex suppositione
finis De hiis aut in
phis sat declaratum e est
Includitur s qua ex causa
ntte est celorum unum esse
uniforme et alterum multi
forme et unum sicut unum mo
tu et ab alterum habet plures
et unum mobilium celorum
hec motum a planetis volu
hoc e regulariter sup polos
equinoctiales et circulos equino
parallelos et dextra mundi per
sinistram p volutum et alterum
habet motum planetis hoc est
erraticum sup polos zodiaci
et sup circulos zodiaco parallelos
a sinistro mundi p dextrum
rotatum hac enim ponere
declarare non possumus assigna
re qualiter ex hoc sunt
et permixti et omnes separati

7 primi intelligentis constituitur primi
ordinis integri et ex luce
prime 7 potentia intelligentie
primi ordinis ob umbratis
lucis tales prime qua vocant
intellectum anaxagoras educatur
orbis primus 7 id est uniformis
7 unius motus simplex et
ad planetas Item aliter ex luce
primi et lumine intelligentie
primi ordinis constituunt integra
ordinis 2 multiplicior quam intel-
ligentia primi ordinis et vir-
tutes luminis intelligentie ordinis
primi secundum integre 2 ordinis
in potentia exit orbis secundus
non uniformis duobus habens
motibus / et huius modi pla-
netas et similiter est de aliis
descendendo Non enim potest declarari
unitas ordinis mundi mo-
bilium primorum non deficitur
quod est aliqua ea ratione sic nec ne-
cessitas carentium et oppositum in
lumine non supposito habetur
7 ut generaliter dicatur nulla
declarabilis est generatas materie
nisi ex suppositione forme / que est causa
7 videlicet hylias et similiter quoque quidam
de diversitate primorum mobilium
necesse est declarare ex suppositione
motorum intelligentiarum 7 intellectus
primi et id anaxagoras satis
certificavit videlicet intellectum qui
dubitat de necessitate in mundi ge-
neratione quo ad mobilia
prima in quibus mundo declara-
tionem 7 In aliis vero quod non
sunt de mobilibus primis
secunda hoc generatione infinita
quod multa post prima neglectatur

sine pro causis assignat cum
intelligit Ista enim sumit mobilia
ad formam et qualitatem motus
dicit esse agregatorum homogenium
eorum et quia plura harum unius
forme sunt ab hoc dicit fieri
diuisionem et efficere ad formam
in quantitatem quemadmodum manifestum
dictum est || Hic autem dicendum est in
parte valde de primo motus dicit
ponere enim primum in mundi
generatione ad formam similiter
secundum et in aliis mobilibus
ad formam negare quorum corporum
in illis non aggregatorum similium ad
quedam est mobilia ponit primum
mouens et ad quedam non
hoc autem prouenit ex impositione
considerationis per omnia que procedunt
ad formam mouentem utrum
tibus eorum que mouentur in locis
et que mouentur in locis mouentem
utentibus integre et utrum
integre mouet in toto natura
et totius operis non efficitur
per hunc modum operis motus
integre et qualibet forma
specialium efficitur lumine integre
et qualibet formarum specialium effi
citur lumine integre et non
agregatorum similium et hoc igno-
rauit anaxagoras et tamen
bene et artificialiter interpretat
physicam in ista mobilium et in
loco suo quod habeant periculum
ad ubi tamen male et insufficienter
debebat in declarando mouentis
ad primum mobilium que sunt
in potentia ad formam secundum naturam in su-
fficienter dixit anaxagoras.
Capitulum 12m de dictis Empedoclis cir-
ca primum principium mouentium et malum

Emp aut magis
videtur causis quod iste quem
monea dicit ponit
omnibus adaptat th et ipse
insufficienter enumerat de causis
efficientibus sic moventibus
et quod peius est quia in causis quas
ponit non invenimus quod pocium
kyt et confessum est cum ipso et ab
omnibus aliis physicis Con-
fessum enim dicitur quod quibus animi
acceptum est et quod consensu probat
auditum et tales sunt due
positiones quarum una est quod ea que
prima sunt secundum prima peccatum
sunt prima et non per aliquid aliud
quam si per aliud aliquid sunt prima
tunc non sunt prima et hoc est contra ypo-
thesim Alia autem est quod ea que
ea que per extraneum sunt prima actiua
una et eadem actio habent in
omnibus et non sunt contrariam
actionem in omnibus et contraria
Et dixit Emp Vi enim
ponit amorem et odium prima
esse effectiua eo quod sunt effectiua efficacia
sic dicit prima ipso et simplices
et eiusdem habent actionem sic dicit
[illegible] ipso vel amoris non erat unire
congregare et similiter tamen in loco
[illegible] in [illegible] sic caloris actus
non est nisi calefacere et potentia odii
actus non est nisi separare et
secernere et econtrario [illegible] dictat Emp
multis in locis id quod est non sit
amor secernit et disgregat et odium
[illegible] et congregat [illegible]
[illegible] esse dicit Emp hoc
est chaos in quo omnia permixta
sunt distinctione in eorum species
ab odio tamen [illegible] multa [illegible]

ea que ad ignē ꝯstituūt gre-
miū ꝯtinēt in vnū ꝯuenīr
et similiter ꝯcurrūt eaque ad
singula aliorum elementorum ꝯstituenda
ꝯuenīt et cetera odiū sceriuēs in
toto ꝯcurrit in pluribus. Cum
aūt eā post annū magnū
iterū ex ꝯstitutis elementis
et elementatis ꝯueniūt amore
monente necesse ē ut intersit
pluribus que singula ꝯstitueret
secernat et ceteri amor singula se-
cernendo ꝯgregat in vnū sicut
odiū secernendo extremo collegit
ad singula et simplicium priorum
priorum actus contrarius sunt omni-
no toto et in pluribus et quod ē con-
sona ꝯfessa. Empedocles igitur
inter priores causam efficientem
videtur eā primo induxit quod
non ē vnum principium sed dessat quia
Empedocles at ꝯtrarius causas esse sunt
ipse dixit esse plura ꝯcur-
rere elementa et causa quidem dicta
supremus assignata ē quod sequitur motus
ē huius ꝯtraria et quod ꝯtrariorum ipse cause
monentes sunt quie sibi contrariis
moneant quemadmodum monere
ꝯueniūt prima. Et sic eorum potest
elementa tamen vero hiis que ut
duobus solis contrariis sicut
supra dixi. Ignē enim volunt
sed cum se sentiens ipse motū et
spetunitatem et ipse qui intelle-
ctibus flammis ymagine vidit in
ce ante cum aūt elementis
igni et eo quod ad centrū omnia
monentur et non spetina sunt
3 vna vero quam vna non uni
3 hic sunt terra aqua et aer
hō aūt ꝯiungens volūt ipse sunt
ex speculacione ne ipsorum elementorum

hoc igitur plures eorum sunt
diximus / sic sic dixit quod saltem
principia et qualitates et quot
sunt. Capitulum quidem autem de Leucippi
et democriti et pictagoras qui pone
bant iane athomos

Leotippus vero et amicus
eius democritus et ypi
tagoras phyci exintes dixerunt
prima elementa existentium
esse plenum et inane sive va
cuum / Ratio autem ipsorum fuit quia
videbant in corporibus duo esse
substantiam et quantitatem sive divisionem
et duo dicebant horum esse prima
principia i. dicebant esse vacuum
elementum substantie et inane dimen
sionum primas eorum dimensiones
dicebant esse vacuum quod non ad esse
dicebat nisi distancias loci sive
eius corpore nec corpore dicebat
distancias divisionum vacui
ergo quando rarum fit ex denso vel
e contrario dicebat hec divisionem
non ponentem per variam athomorum
descendentem ab athomo et interpositionem
distantia vacui et quando compressum
fit ex raro excedit athomorum
indistantiam rarum ergo nisi vacuum
sit in medio contingit quod quando compres
satur variorum duo vel plures atha
mi erunt in loco uno quod est
impossibile. Substantia ergo corporis
elementa excelente ex atho
mis corporibus et divisio ex
vacui interpositione / quando quantum
titas corpora athomalia mul
tiplicatur adinvicem vero habent
divisiones eo quod indivisibilia

sunt oz aut vltra omnia quia
vbate hui mobile divisibile
eo q omnia naturalia mobilia sunt
et omne mobile divisibile amplius
etiam esse quod participat res sit
prius activa simplex quod conti
et ut videmus quod hec duo con
stituunt corpora naturalia oz q.
ipsa quasi sunt esse insimplicia
et prima prima rebus gesta sunt
vacuum et plenum quod est corpus
athamum sive indivisibile habens
aut rationes illius positionis
quas induximus et illos in
duxit probatissimus illius
positionis defensor unum plenum
dixit esse velud ens et inane
velud non ens / esse et tunc quia
si ipsum poneretur esse ens esset
corpus et tunc non posset ipso
esse quod corpus et sic non posset
penetrare cum corpore pleno /
Dicit secundo plenum quod est solidum
quod idem est ens Inane vero sive
vacuum dicit non ens et ideo
dicit quod non est magis principium
corporum ens quam non ens quia
nec inane magis vel minus
est principium quam corpus solidum
athamum secundum eum vel corpus
aut quod vocat plenum dicit
esse corpus athamum hoc est
indivisibile et dicit quod ista duo
sunt tale cuiuslibet velud ca
usis sic et illi quod unum dicit
substantiam substantia sive materiam de quibus
in prius quasi tractatus diximus sed
dixerunt isti quod substantia corporum componitur
ex corporibus athamis et dime
sio distantiis inanis et

dā aut leucippus et d'mocrit̄
et xuchos xenchos quatuor
dicebant esse no numerō d' no
ee ad esse s3 porus sic illi
q̄ dixerunt unū aliqd ee naz
aliaz generabat passionibus
et qualitatibus eius q̄ mām sub-
iecta esse dicebat et dicebat
quoz ee alteratōz ita etiā dice-
bat quatuor alteratōz 2m primoz
pmaz qualitū vacuū et plenū
q̄ sunt raz et densū sic p3 p
andicta dicunt aut adhuc tales
a°z dicentes ee et dicunt vacuū
et plenū p numeraz varii et
spissi. has aut differe[n]tias
tas q̄ una sicut ... q̄ e ho
et alia ligni vel aliq̄ ad
dicunt esse tres scilz figurā athomoz
et ordinē ipsoz et positiones
in raro vel spisso grece enī
seqintantibus hoc dicit dya
vero sit anthis thimo a' dya
thingi aut drobin soluita
q̄ no e alia causa dicte veriū
hoz aut thundos sigā e. dya
thingi id ordo tropom aut
posiciō. dicebant enī athomos
aut esse rotundos et hos mo-
biles a acuti anguli et has
penetrativas a quadratos et has
stabiles ordine ut dixerunt
ex hoc q̄ primū eius figure vel
alterius ordinatur in compositione
corporis posicio aut ex hoc q̄ inde
figure ex velint vel existit
vel infra vel supra vel an vel re-
tro et cetera et causa verum
desas compositiones / huius aut

exem declabant in dentib' fran
dut eni q eisdez lris alii or
dinatis et alr sit dir come
dia et tragedie q̄ tn sint gpota
tamina laudis hoim uel vi
tuparacois eo q' i res figura
nota qn forma vocalis ipa dicit
a figa uel no solu qa sonu
s; qua sonat vocalis 2 q̄ eni
est a apud grecos apud nos
e e l vocat 2 aut dicit a
prima ordine qr profundiq
a q̄ e et simplitate lr figura
sue sonacionis et insonacono
bilitie dicit ablrs tn non
sit eiusd ordinacionis eo q
sic sonaus s; dicit coquat
sibi diaz pocione rone eo q
an volem q pgpcita aliter
sonat 7 in mete vocali qnta
uel ad inflecta sonat aliter
7 o md dicit̄ pocionibus sunt
tn voli multas vocs lrate dicas
et dicebant fac athomos
et fa 7 ordine 7 sibi dicit q
pocionis qpontos multas vald
pporcoin diat quare ceciat
aut hos etiaz sicut alios bal
bucniendo palpitasse circa vitatez
nesciendo eni distinguere inter
poyaz 7 actu videbant bene
eni q oz aq esse pnicipiu q e
na sibi et fundamti in corpi
bus 7 o putabant ee corpus
q supponebant eu omnibus
antiqs plus ex incipulo mi
sit no corpus aut putabant
esse mi corpis 7 r rxno corpe
no sit corpus simo 7 ead roe
ex ho hande no posse sit hoiez
no videntes dispositio int no
corpus omd mi rxius corpis
7 non corpus q ~~aim~~ no actu

est corpus sed porcia est corpus
et est fundamentum corporis. Sunt vero
supponentes ex corpore sensibili corpus
videbatur ab ipsa veritate coacti
quod daret illi corpori divisionem
esset quod sic putabant tunc primum
et id vocabant athomum ne-
scientes distinguere inter corpus
physicum et mathematicum quia corpus
primum physicum est aptum natum
mensurari tribus dyametris
ad rectos angulos undique se
secantes et hoc est quantum athomum
et post athomum et hoc est sola cor-
poris una et eidem quidem
tere intendebant sed non volebat
exprimere. Alii vero supponen-
tes ex nihilo nihil fieri et intelligunt
esse videntes in una prima substan-
tiam quod est sola et nescientes cor-
poralis est in ea divisio dixerunt
quod oportet principium dare divisioni-
bus et non invenientes divisiones
simplices duo in imaginatione po-
suerunt vacuum etc et hujusmodi in
corruptione vel compressione vel ra-
refactione corpora et congregationes
et figuras corporum [illegible] supra
dictis secundum ordinem et positionem
hec igitur de primis est positio
illorum de motu non unde hoc est
et qua de causa movetur in eis
existentibus et hiis aliis omnibus
in hoc similes existentes neglexe-
runt dicere inchoatum. De
duabus igitur causis visum est
primis a primis philosophantibus tamen
questio hec in quantum a nobis
dicitur est in auctoritatibus et hec dicta
sufficiant de positione antiquorum.

Tractatus 3[us] libri 3[i] qui est de opione stoicorum de principiis Ca[pitulu]m primu[m] de pictagoricis q[ui] dicebat m[at]h[ematic]os mathe[mat]icos esse principia

Stoycoru[m] aut[em] circa p[ri]ncipia
mit in alio te[x]tu. indutiq[ue]
assertones incipientes
a pitagoricis qui p[ri]mi principes
in hac s[ecund]a secta floruerunt
dicamq[ue] go p[ri]mo q[uod] om[n]es stoici
concurrunt in hoc q[uod] physicor[um] p[ri]ncipia
ponebant esse n[on] physica sic
epicurei in hoc q[uod] p[ri]ncipia
physicor[um] physica esse corpa pro-
hibuerunt sic p[atet] in aiuniibus
hiis opinionibus q[ua]s indu-
ximus t[ame]n h[uius] v[e]l phys et
an hos d[e] quibus in phys[ic]
illi qui vocat[ur] pitagorici tan-
gentes physicor[um] mathica p[ri]ncipia
esse p[ri]mi. int[er] hos phos dixerunt
ea in medium p[ro]trahentes et in
talibus p[ri]ncipiis q[ua]miti p[ro]c[ede]b[a]t
t[em]p[or]ibus physice sue dixerunt
q[uod] ea que sunt p[ri]ncipia mathor[um]
mathe[maticor]um sunt p[ri]ncipia om[n]i[um] p[ri]ncipior[um]
existencium Rom aut[em] bengassigu-
tes dixerunt q[uod] om[n]ia corpa
mobilia sunt [et] in motu consi-
deruntur et an corpa n[on] sunt
n[on] ordines intra[n]t c[ontra] p[ri]ncipia
hec n[on] q[ui]unt A[nim]u[m] v[e]l an corp[us]
mobile sit corporis [et] m[ag]is na[tura]m
p[ri]ncipia corporis q[ui]unt an p[ri]ncipia
corporis mobilis s[ed] q[uod] sunt p[ri]ncipia
p[ri]ncipior[um] [et] m[ag]is na[tura]m magis d[ic]unt
vocari p[ri]ncipior[um] q[uod] ea que sunt
p[ri]ncipia mobilis p[ri]ncipior[um] sunt
v[e]l p[ri]ncipia corpor[um] m[ag]is p[ri]ncipia
q[uod] ea que sunt p[ri]ncipia mobilis
[et] u[n]de quo p[ri]ncipia sunt p[ri]ora eo
magis sunt vera [et] p[ri]ncipia
p[ri]morum s[ed] p[ri]ncipia p[ri]ncipiorum sunt

pria corpis aut sut p[ri]ncipia
vel cuiuslibz quantitatis sunt
pria q constituunt ipm in esse
corpis 2m qd corpus e non
aut constituunt ipm in esse
corporis nisi mathematica igit[ur]
mathematica sunt pria corpis et
p[er] que sunt pria p[ri]ncipiorum
Pytagore error p[ro]venit ex
hoc q[uod] no distinguebatur
na corpis qua p[ro]eligit sibi
corpus mobile et q[uod] supponit[ur]
in ipo s[ed] cum hoc dictaverunt
ee corpus tribus dimensionibus
esse dimensum 2m ee corporis
constitutum impole e evadere
vonces indivisibilitas 7o puta
bant pitagorici p[er]suasi a quo
da signo no sufficienti q[uod]
vz corpus mobile per velox
& tardum divisibile est i infinitu
se ordinatum in bo naturam
physicorum Et cum divisio i infinitum
sit passio mathematici corporis
bz mathematicum corpus esse q[uod]
q[uod] supponitur in corpe mobili
physico hoc aut no e v[er]um
qm s[ed] corpus accipia[tur] sub for
mobilitat[is] solum s[ed] abstra
hit a mobili ad formam
& a figura vel motus & a fa
motus duli & b[ene] dividi motus
addibilis e in velocitate addicionem
tpis et addibilis in tarditate
ad dicionem spacij et ex ista
parte s[ed] divisio in infinitum
vera corpus physice s[ed] ma
thematice Corpus aut q[uod] subicit[ur]
in corpe sit mobile no e con
stitutum tribus dimensionibus
que p[er] vera sunt dyametros

sed potius hoc quod aptitudinem habet
extendi tribus dymensionibus. hec
autem est substantia in qua fundatur
cum ex mensura dyametrorum
etiam ipsa dimensio est que scilicet habet
aptitudinem et principia huius
corporis sunt cuiuscumque corporis
principia. hec autem habent sunt sensibilia
principia et hec ignorantes pitago-
rici fundatores incidunt in
errores apud quos sunt philosophie
persuasum quod mathematicorum principia
sunt sensibilium principia. sic pro-
fecerunt ulterius ingredientes quod
sunt prima principia mathematicorum
videntes dixit quoniam numeri sunt
Nam primi igitur mathematicorum sunt
eo quod numerum quidem dixit tantum primum
sunt pluralitas ab unitate pro-
cedunt formas simplices. Secundum
primam considerationem sunt etiam
eorum et entis et ipsius unitatis.
ideo ipsi coacti sunt isti speculatores
multas sententias in numeris quas a-
ptabant entibus sed etenim
ipse non facta per figuracionem
sunt etenim facta sic sunt qua-
lia et omnes sunt coacti sententias
aptare entibus quod ea que specu-
labantur in igne et aqua et terra
vel aere corporibus physicis
que elementa philosophi prima esse
dixerunt. Dicebant enim hoc
quod talis numerorum passio est iu-
stitia eo quod iustitia in communione
est cum medietate proportionis
geometrice et in distributione est
secundum medietatem proportionis
arismetice. Similiter talis numerus
passio est anima et talis anima est in-
tellectus quem dicebant quam nobilior
est anima. Admittebant sed admi-
ttebant scilicet cum proportionem dupli

et sensus se habet ad aliaz su-
periorez secundum proportionem sextuplam
et ad intellectum purum secundum proportionem
tripli; ymaginatio vero autem corporis
ad sensum quidez secundum proportionem
sesquiporte erit et ad animam no-
bilem secundum proportionem dupli et
ad intellectum purum secundum proportionem
quadrupli; Ex hiis enim proportionibus
se habet ad invicem unum duo
tria quatuor que sunt primi numeri quorum
unum est primus numerus secundum quod unus
est duo aut primus multus secundum quod
multum est ad infinitum tendens
et tria est primus finitus in numero
et quatuor est primus numerus multum con-
stitutum. Unde enim accidit et
multum et parium et finitum
et infinitum esse. Similiter
autem dicebant quod est in hiis
quatuor esse principium et tamen non
sit una et tempus et motus
talis enim proportio vel passio non
est una et talis est motus et
talis est tempus quia tempus ad mo-
tum se habet sicut proportio equalis
ad equalez et motus et mobile
sicut tria ad unum et natura ad formam
sicut duo ad unum et in omnibus
talia dicebant singulorum esse
principia similes numeros de quibus
speculabantur passiones et vocabant
harmoniarum quibus corpora
componebantur et ex insensibilibus
vel aliter invisibilibus principiis
constituebant dicentes hoc
unum secundum proportionem habet
etiam consonantia sicut subtriplum
aut ad triplum vel quadru-
plum dicit in hoc nihil
non mixto sicut dicebat enim
constitutum esse ex sex partibus quarum
quatuor dedit ulcatio talias

duas distribuit elementa aliis
Sic videlicet quoniam et alia ab aliis
que hic diximus 2m commentum
acceptam videntur assertiones istas
et non sunt prima omnis ne
existimat sic aliter probari est
ideo existimavit quod ea motorum
et prima sunt sic elementa
et prima contrariorum existentium sic
videlicet in unus est positio stoycorum
quem recipimus pictoris sunt
pitagoras vir utique potissimus
De quo ab omnibus philosophis primus
predicatum est primitus
dicta sua pro auctoritate de-
bet recipi et non amplius pro-
bationis debere exegi accepto
quod dicta sua inferente et quod ipse
dixit Ipse enim erat pita-
goras sicut dicit tullius in libro
De natura deorum [illegible] difficul-
tatem 2m et est digressio declarans
qualiter prima naturalia 2m stoicos
sunt principia cunctorum

Nos autem ad intelligendum
ad intellectum stoyce po-
sitionis capitulum digressionem
videtur cum nobis [illegible]
summa esse philosophorum dicimus et
incipientes ab hiis quomodo
peripatetici prima esse dicunt
Sic autem sit forma et materia
sic manifestum est ex declaratis
a nobis in 2o physicorum licet sint
tria principia motus privatio que
abiecit quantum in motu et
forma que generatur et forma
[illegible] tamen non sunt radicis
prima entis que sunt forma
et materia loquitur ergo de forma
dicentes an forma et unitas
sint eadem idem an [illegible] constat
quod sint eadem et intellectu

quod sic dicit euclides in 10
geometrie et pitagoras in
arismetica Unitas est qua que-
libet res est una per forma est
intellectus unitatis postius
concludit intellectum forme
et sic ergo forma per finiatur
per formam concluditur intellectus
unitatis Ex quo convincitur
idem intellectus esse forme et
unitatis modum tamen alium habet
unitas et alium forma quia in
se considerata est unitas sed con-
siderata prout eius spectat ad eius
esse quod dat rei est forma esse
autem dico forme spectivum
tamen quod effectum quod esse illud
est nisi diffusio forme in eo
quod est actu entis Ex hoc accidit
quod licet idem sit intellectus
unitatis et forme tamen modus
unitatis est simplicior quam mo-
dus forme quod sic clare videtur
esse quod est spectans forme que per
[illegible] spectate quod erat
esse votatur diffusio est for-
me in eo quod principat actu ens
di ergo tendit esse in potencias
entis quod est in principiat eas
et procedit se [illegible] sicut
lumen progredit a lucente
unitas ad quas res procedit
ipsa in potenciis omnis quod
est colligendo et unicando et
finiendo ipsa et tenendo et uni-
tatem et isti sunt actus phisice
quia est naturalis res videlicet forma
est prima per hoc quod est unitas
et si unitas est rei prima tunc per se
ipsa sit prima unitas est per se
primum principia omnis entis [illegible]
considerans id quod peripatetici primum
dicunt quod est illud scilicet eius consideracio
quod est scibile et fundamentum et quod ipsa

e in potentia et primum quod sustinet formam secundum est infinita sed finibilis Ex predictis ergo liquet nobis per hoc quod est verum primum aut per ista duo scilicet est principium per hoc quod est in se et inclinatum in similitudine ad formam et ad motum est primum quod per hoc quod est id quod est in se ipsa sed est primum ab actu principiatum. Si dicimus principium esse abstinentie participiatum primum ergo in primum per hoc quod est quo ista exeuntia est principium vel ea que sunt primum primum ens in sua essentia est participium et non tamen aliud ad ab ipso confert participare dualitas aut ista confert nobis participare sic unitas confert participare forme ergo binarius iste est primum nobis verum. Et non quia iste binarius ex unitate formali procedit prima. Constat autem ex hiis que in physicis disputata sunt de prima materia non esse secundum nec nisi per actus forme que inchoatiue est in ipsa hoc autem est esse forme in potentia esse igitur forme et in potentia sunt unitati que ex forme perfectioni est nobis dat unitatem et esse ille quale appetit nobis quando non est actu perfectum esse aut tale. Et ideo quod tale non est in simplici unitate potentialitatis, quod est primum ex hoc quod est principium primum primum mixtum. Est igitur status illius esse quod id quod est ex et unum veritatum informationis infinitatem continens quo unum totum ipse distinctionis est tamen infinitatem non per hoc quod est unum sed per hoc quod est affirmativum

sibi. Sic et unitas est principium verum ut una et binarius primum ut una. Sed hic est attendendum quod Pitagoras dixit esse duplicem unitatem scilicet instrumentalem formalem et univocam. Instrumentalem autem vocant unitatem abstractam a rebus quo utuntur ad res numerandas et hoc cum abstractum sit et omne abstractum ab aliquo fit ab illo non potest ille esse primum exeuntium principium. Formalem autem vocant unitatem quam ponunt res a uno et qua res ipse in pluritate essendi cognoscuntur et hec unitas est formale esse singulorum de singulis distributum et hec unitas adheret rebus et est primum esse rerum et naturalem autem unitatem vocant res ipsas unitas. Cum autem ad plures species numerum veniunt primum nobis verum sunt unitas forme et binarius materie et hec sunt prima verum prima. Sic ergo principiatum verum in entibus est unitas veritatis illius sed materie primum ergo etiam unitas est formalis et ideo participandi dicuntur in pluralibus instrumentalis unitas. Sicut adhuc est accipere in hiis que procedunt ab uno primo simplici quod est unum sed esse tamen illius unitatis multiplicatum unitatem uno dicimus hic rei unitatem dantem quod dixit Pitagoras. In hac enim processu unitas est prime quod simplicius est vadens in ipsa agentium unitate omnibus conveniens est unitas. Et ideo per simplicius et omnibus res unitatis pluralitate sic unitas pluralitate est omnibus

est omnibus inquam et principium et
causa et finis omnium rerum secundum
et lux prima principium et causa et
finis rerum omnibus esse tingentium
rei sit. hec autem lux in se re-
flexa et diffusa in celo primo
constituit intelligentiam que intelli-
git suam naturam et lucem per quam
constituitur. et hec in ea non sunt
equalia sed lux per quam constituitur
multo est nobilior quam substancia
constituta et ideo ex parte sue nature
magis agit et omni esse dat est
celum primum. Ex parte autem lucis
prime participate est constituens
intelligenciarum naturam. Sed nos in
ultimo libro presentis secundum primo de
omnibus hiis tractabimus sub-
tilius. Ex hiis tamen que hic dicta
satis intelligitur quod prima causa
lucis scilicet ex ipsa procedente est
lux bonitatis comunicata ani-
mis. Participata autem hec lux a
causa primo tamquam ipsa constituit
naturam est duo: constituens et con-
stitutum et hec est anima nobilis
intellectualis quam peripatetici
vocant motorem celi primi
in qua sunt forme quas per
motum celi explicat philosophus
phisicus in naturam. et est hec anima in-
tellectualis inquantum quod non est
actus alicuius corporis per lucem
qua constituitur licet philosophus quod est
constitutum in substancia non lux
deficiens secundum gradus et diversas
secundum potencias extra se manantes
lux autem intrans in opa-
ca materia conficitur eni
hic tunc operans et tres
sunt ibi infectiones quam lux

participata in se reflexa dat subiectum
terminus et corpi obumbratam
dat naturam secundum corporeitatem nata
organum dictum armonie ad
sensibilia per quod sensibus est
ta .// adhuc lux mixta
mobili celesti et huius moto:
constituit naturam quam inveni-
dens materie eius quod est corpo-
incidit ei secundum quod est lux
primum verum lucis per substanciam sed
incidit ei per constitutum in anima
nobili. Sic est alia ecce et
tunc materia est secundum ei primam et
hec est substancia lucis esse lucis
integram et esse in substancia sic
eo quod et substat luce in
anima nobili et tamen eius ma-
teris corporali materie et hoc est
quadrivialiorum quia tenuatque a prima
procedit unitate in genere vel
secundum loquendo ab unitate prius
procedit binarius quod est anima
in genere et ab unitate per
binarium procedit ternarius
et ab unitate per binarium
ternarium prius procedit quater-
narius. Si autem spectes animam
et sensum et corpus sigilla-
tim accipiantur multi erunt
numeri et multe numerorum proporci-
ones et hoc est quod sunt verba
bonorum pitagore differens
dixit Boecius de substancia
unum in primo arismetice talite
loquens. Omnia que a prima
rerum natura constituta sunt
numerorum videntur ratione for-
mata hoc enim fuit principale
in animo conditoris exemplar

//hinc enim quod elementorum multitudo innudata et hinc temporum vices hic motus astrorum et celi quasi conversio. Ex hiis igitur intelligi potest ea que dixit pitagoras et ex hiis scitur quod ea que dixit non dixit sine magna phya.

Capitulum 3m qualiter pitagoras mundos entibus adaptavit et que ista esse dicebat et per quam racionem

Redeamus igitur dicentes quod hoc modo totum celum armoniam esse dixit et numerum et quamquam ipse pitagoras et sui habebant monstrare per demonstracionem sive confessa et ista aptabant colligentes ea in numeris et in armoniis et hoc est proporcionibus morum ad celi passiones et partes celi et ad totam ornacionem celestem eorum modo in non confessis et non certis et sic disputabant dubitando et querendo advocabat ad hoc solvendum et declarandum omne negocium nature verum continuarum. Dico autem quod considerantes numerum ea perfectum perfectus est quia continet in se omnem numerum simpliciter ideo species celestes que sunt prima corpora celestia et prima et simplices sive regulati motibus sunt modo decem. Nam autem nove tamen sunt manifeste septem planetarum et stellarum fixarum quoniam omnis spera dicitur spera stellarum ideo decimam fecerunt primam antictonia hoc est contramotum habentem quod vocabat motum planeti sicut diximus et de hiis nos certius in libro nostro de celo et mundo declaravimus ubi probavimus decem esse speras sive tamen novem posuerunt et pitagoras et aristoteles. Quamvis hec ita in hanc disputacionem opiniones pitagoricorum itemque hoc et in tractemus quod possunt esse verum exitum et quando omnia dicta sua et isti et superius dictas claudunt

60

causas nullas novas addicientes
videntur igitur et hij sicut alij
putare quod numerus sit principium ex-
sistentium et quod natura eorum
consistit sicut forma et quod passiones
et habitus eorum sint numeri quidam
dixerunt. prima vero elementa
numeri sunt et unum est dicunt
esse par et impar. quorum elemen-
tum hoc ex quo componitur res primo
et quod est in forma et non resolvitur
ad formam aliam et cum nichil
componatur ex aliquo similibus non
secundum unitatis esse elementum tam-
men licet sit principium eorum
sicut punctus linee et nunc
temporis. unde adhuc nichil componitur
ex omnino dissimilibus et naturaliter
remotis nulla penitus proportio-
nis affinitatem habentibus
sed ideo quod dissimilia ab uno pro-
orta sunt elementa compositionis
prima et sic se habent par et
impar in numeris et ideo sunt prima
compositionis eius. Impar quod est
sicut infinitum et par sicut
finitum quorum dubio est facta per
kgnalia non semper stat. dislo-
facta autem per inequalia stabit
sicut ostensum est in 3o metaphysice
et licet numerus ex additione sit
infinitus et non divisione tamen quia
de numero reali pitagorici loquuntur
et in illis par est principium infini-
tatis et impar stat in uno quod
per indivisionem contrariat impedientes
per equalem divisionem ideo dixerunt
quod est principium infinitatis. Aliquid
etiam in predicamentis quas ponit
pitagoras invenitur imparem
iungere cum infinito et parem
cum finito et non est par numerus in-
finitatis proprietatem quam cum in-
finitum respectum addiciendi.

numerus Impar numerus est qui omni
pari addidit unitatem Sicut
autem numerus par diffiniri non potest
nisi per ipsum nomen quod paritas
parium intrinsecarum primarum dicit
equalitatem ex quibus par con-
stat numerus in illis impar numerus
ut tamen imparitatis dicit adie-
ctam esse unitatem et impar
distinguitur per adiectum Ac sic in
illis tamen infinitatem des-
scriptis ut illi potius faciemus
mentionem // Dixit autem videtur
pitagoras quod omnia generata in ullo
diversa nil penitus comparuit
Et iterum vidit quod nil fit ex
non entibus existentibus omnino
dixerit quod unum sive unitas est
ex utrisque pari scilicet et impari
resolutio Et unitas est utrisque
pare unum et impare sic principium
Igitur ex pari et impari unum
et ex uno dixit esse numerum qui est par
vel impar et quia ecclesia est sic
in rali unum sic ad ordinem
quod binarius par procedit ex
unitate faciente et pluralitas
verum ex unitate singulis causis
prime sic sic deum est dixit unum
totum tamen quos admotores quod quo
ad ea que moventur in ipsis
et quo ad motum ipsorum omnia
hec numeri legari et cognoscere per
habeat et sibi elementa et que-
cumque natura constant //.

Tam enim de esse et de elementatoribus
quas principia posuerunt quidam
pitagorici

Horum autem pitagoricorum
quidam duas dixerunt
esse contrarias principiorum
Una quidem bonum et perfe-

una quidem boni et perfecti et
altera mali. Et has contrarietates coele-
mentis iungebant unum ex parte boni
suo quo elementa malo iungen-
tes. Et sic quia viginti erant
bona et decem mala coelemen-
talia iuncta decem faciebant
principia. Hoc est dicebant principia
omnia quae in tribus modis
variantur existentia ita quod quaedam
ordinantur ad alia ut aliquibus
accipiunt esse / quaedam autem sunt abso-
luta et non ad alia. Quaedam prima
existentia quaedam autem mobilia
sive mota dixerunt. Hec decem
ista tripliciter enim diversitatem
ad decem coelementariis principiis
sufficienter tradi. Prima non coe-
lementalis antequam dixerimus
esse enim principium finitum et infinitum
par et impar unum plura et ac-
cipiunt ista secundum ordinem
resolutionis ita quod prius per
causatur sequitur et resolutio-
nis. Finitum enim omne per
unum primo et par secundo sive per par
primum et per unum primo finitum
est quod finitum est tamen omnis
potentialitas par sibi incomple-
tus forme ad formam unitatis
forma reducta est et aliter non existens
perfecte et ideo eius pluralitas
et varietas potentia impar
sibi ad unum cum reducta non
est infinitum est. Similiter
autem in eadem coelementatione pone-
bant principia motus tria
coelementalia antequam videlicet dextrum
et sinistrum masculinum et femininum
quiescens et motum. Sic dictum
est in aliis nam quod prima quae
in hiis quiescentibus absolute co-
tinuant quod nullo modo movent

7 o e tung omnis bonitas e
intra ipm sic e vnitas pma
in qua inclusa e ing zmulli
viu² et hoc e pmu no mo
tu stabilis dans cuncta mo
veri et o e omnia alia formis
sigillas et mouimbus formas
sug inprimens et id masli
nu et qr formans est mo
uens ad locu sic in 8 tophyoz
probatu est id vbi habundz
virtz sic enciā sigillans
et fortis ibi e dextru r ppt
q kcia pitagorici pmi int
phos in pmo corpe formato
dextro et sinistro posuerunt
no zm figaz sz zm virtutez
dextru et sinistro distingue
tes // Eq no tung no omnis
bonitas zm actu intra est
p modu actpi² et id e infor
lad motu z e motu et qr id
sigilla² et capit ab alio alio
modo mouente et sigillante
e sam et qr sp regirat de
inpfecto ad pfectm et qz trahit
pcyaz sui ad mouet vnde
est sinistro // Sinistro em
e q trahi² in motu pq dextro
et p quod ad dextro fit regi
ratd hor aut coelementaria
que elig sunt in ente gnali
insiora posuit / et duas qz
coelementaciones in simul posuit
esse principia duas aut in
opposito secundu pma elem
tancia Unsimplici quidez
posuerunt tenu et tivm quoru
simplicit leue et simpliat
graue vera sit amedo ne lad

medium mota in ad aut leue
v ad aut que sunt curua et
reflexa et sursum et que circularem
influit. In igne quidem aer
In aere aut et igne aqua a
dorsum aut supremis intra q
aqua In aqua a et terra aer
et id hec etiam media et alterabilia
et impariam et et unitarem for
marum esse dixerunt quin tamen
hec tres formas recti circuli
et convexi Rectum aut tum vnde
2m aut ordinem inferiorum
ad frigidum ponebant lucem et
tenebras quam secundum qualitatem
verum tam spetio supremis corpe
participant ista que enim par
ticipant in actu et et impos
ssibilium luminosa sunt et lucet
sicut dixerunt lucem ignem
terre aut participant tum spe
cio spetio superiori in parte
ppitium bis sunt transparentia
aer et lingua et que prima
utroque sunt opaca et bis terre
grossa vocerunt et hi sunt in
elementis autem formas et qua
litates elementorum nil in
hoc fuerat dicentes nisi
quod prima subiecta elementorum ne
cessario erunt In uno simplici
aut 2m diversitatem supra finis
et motus dicebant primum
esse bonum et 2m infinitate
et defectum appropria primi motorem
tamen et formam fine dixerunt
esse malum et 2m operationem
variam tolerat quod infinitum ge
nerata mouet corpus quod
tali obliqui et uno sublimis
2m quod distinguunt vng
tinque produs e quadragulum

z alta pte longit9 / pmcta
sunt duo solsticia distinguen
profundu ab ante in retro et
duo equinoctialia ab ortu in
occasu Accepta distinguen
latu longu q3 referis quatuor
distinguit zin motu vetus
ab inferior ad superi9 ascendo
dicebant cu tm p quadra
tu ex ductu eiusdem linee i
seipam produnt sic dicatu
est in 2o geometrie Quadra
ngulu aut qd e longius al
ta pte efficit ex duo9 linea
ductu in alia quaru i2 inferior
equales habz actus piodi ad
statu et ad encertu planetes
et artus sic semicirculus sc
quo ordine ad statu secundu
equales medietates q sunt ce
rculi distinguunt ita q v
e coniugit ad statu quantitat
et alta ad sum velocit et
virtu et tria a quantite virtu
declinat sic diminutione qu
antitatis et e e preservat
velacitatem qua hor piodus
est circulus inscriptus quadra
to et lata quadrati sic me
sure totius sue duracionis
regulariter hac solu piod
nalez et boni ee posuerunt
sic z uncte inequalitate rcs
sc hz quatuor qui incrementa
et decrementa qui et virtu
inequalia sunt tunc gt maxi
meq hz i eo q paru crescit
virtus p9 acceptaz quantitatez
et velocit declinat et hor
piodos inscripta altri parte
longiori quadrangulo et
est ipor duor maner iure

et mala et cu egritudinibus
multis et infirma sunt ad
sci esse ad illas operationes
nales Sic v viginti quinque
predi in duobus sistrijs bona
et mala ordinata pitagorici
posuerunt quorum sunt decem qui
coelementalis accipiunt hoc est
finitum et infinitum par et im
par unum et plura dextrum et
sinistrum masculum et femi
quiescens motum rectum curvum
lucem tenebras bonum malum
quadrangulare quadratum altera
parte longius quadrangulum
Ut isti combus quas inducit
ximus ita prima esse dixerunt
uo multum a veritate deviantes
Cam sextum de tribus verbis
in realibus quod ob in hoc quem quod
vim dicunt esse omne quod est sicut
et pimenides et melissus
Hys aut ad scilicet videtur
sistere et aprobare alchi
meon de cromatia et vi
tate exortus aut cum iste a
chimeon recepit istam opinionem
a pitagoricis aut ex pitagori
ci suam positionem receperunt
ab isto alchimeo cum iste fuit
iam in etate robusta qui senio
confectus creverunt fuit pitago
ra et sic valde enunciavit
prima iterum cum pitagoricis alchi
meon enim dixit quod duo sunt
multa eo quod plurium sit multum
et hoc dixit alchimeon qui de
tiarunt genies humanorum de
aliis cum plantis et panz
logba in de humanis admo
res principalibus et in hys con
multine unitorum et unitum redu
xit ad duo genera quorum quod est
unitus et altera quod est unij
et hec duo habundantia viz

et desseccatiuus. Sed iste Alchimicon
non posuit contrarietates differentias
et plures [illegible] nam quot [illegible] qualescunque
quod fortuna et tamen contingentes
et illas plures [illegible] nam sicut album
nigrum dulce amarum bonum
malum magnum paruum [illegible] que
tamen contingunt. Hec enim contraria
posuit iste predictus ceteris de genere
indeterminate et quasdam aliquis
dixit esse principia et a quo principi-
ata pitagorici non determinant
quot et quas contrarietates dicunt
esse principia. Ex hiis philosophus ambo-
bus [illegible] est accipiendum quod contraria
sunt existencium principia. Et non potuit
accipi ab aliis qui generationem
negabant et unum solum principium
esse dicebant. Et si dicebant
plura esse principia non dicebant
agere et pati sed congregationem sicut
generationem et corruptionem per litem
et amicitiam quod non [illegible] contraria
eo quod non agunt et patiuntur
ab inuicem. Iterum accipitur ab
istis quod sunt illa dicunt enim principia
et contraria sed quod hoc contingit con-
ducere ad tres antiquos sciuimus
per has causas non satis plane
est articulatum sed distinctum
ab aliis philosophis. Videntur enim sicut coordi-
natione [illegible] sic in specie tali
et inde dicunt [illegible] et
plantarum substancias veras quod sunt
ex hiis sicut ex eis quod sunt sicut
[illegible] plantarum enim dicunt
generalia et ingeneralium dicunt
substancias esse ex principiis ex quo at-
res sunt vel fiunt et in eis
manentes [illegible] sufficit [illegible]
[illegible] ad presens spectat inter
antiquorum de principiis intencionem
spectare ex hiis que dicta sunt a nobis.

Capitulum tertium de opinionibus in qualibus
quod omnes in hoc conveniunt quod unum dicunt esse
omne quod est sicut Parmenides et Melissus

Sunt autem quidam physicorum
qui de omnibus entium prin-
cipiis enunciaverunt
asserentes ac si cuncta sint una sola
natura et tamen unum, nec et dixit
omnia per naturam esse unum
et idem et totam pluralitatem quae
est in rebus non esse nisi passionis
secundum non omnes quae dicunt dixerunt idem
uniformiter. Sed in tres opiniones
distinguuntur secundum rationes speciebus
In hoc tamen conveniunt omnes quod non
bene dicunt quod dicunt quia
in sillogismis quos inducunt pec-
cant et in materia falsas propositiones
assumendo et in forma quia sillogismi
quia non sillogizant secundum ordinem
in figura et modo physicorum nec
secundum hoc respectu. Conveniunt
etiam in hoc quod id quod dicunt
non est de natura dicam quod imag-
ti et principia auferunt et cum
naturalis scientie non est disputare
tamen ipsis. Omnes isti conveniunt in
hoc quod id unum quod dicunt
esse non est immobile vel igitur
in primis quamquam causas na-
turales quae debitate sint a
nobis in physico intellectum
congruit in hoc primo de ist-
quo ad primam causarum p-
scrutacionem in qua physica que-
ritur causarum naturalium
Isti enim non loquuntur nec quidam
physiologi qui naturaliter loquentes
ipsum ens unum esse sicut aere
vel aqua vel igne et unde cum
ostendebant motum secundum omnia
generant ex uno per motum
sicut ex una materia omnia esse
dicentes unum. Sed isti di-
cunt aliquo modo omnia esse unum

illi naturales qui physice loquuntur de
illo uno quod dicunt esse ergo
omnia sunt unum dicunt apparet di-
centes omne quod est contrariorum quo-
tiens non contradicunt. Sed isti non
physice loquentes dicunt unum
quod esse omnia et id dicunt esse immobile
et cum hoc tamen quod auferunt
motum istius speculationis sive
inquisitionis in qua singulis
eius inquirendum est inquirentes
est unum de eis disputare et
non physice naturalis. Et hec omnia
determinata sunt in primo physicorum
verum tamen ibi dixerimus. Dicit di-
ximus nos facere in dicto secundo
physicorum quod ex principiis non
potuimus habere viam quod ipsos
habet autem in aliorum existentes in
quaestione communis de naturali-
tate (?) ex loco latius de his
intelligens considerando propter quod ponens
eorum et rationes quibus ponunt
quod ponunt et in quo conveniunt et in quo
differunt ut videamus quod physice
dicta eorum contineant. Par-
menides dicit omnia esse unum
tantum tangens quod omnia sunt unum
secundum rationem forme et secundum quod ea que rerum (?)
speculatur quod ex intellectu non unum quod est (?)
omne. Dicit esse unum et quod esse
secundum naturam et ideo Melissus dicit
omnia esse unum infinitum et
immobile. Parmenides autem omnia
dicit unum esse finitum per formam
et in mole. Xenophanes non
qui primus fuit inter hos tres eo
quod Parmenides fuisse dicitur eius
discipulus. Dixit quidem omnia
esse unum sed nihil explanavit de
aliqua istarum naturarum utrum videlicet
sit unum per formam vel unum
per materiam et ideo Xenophanes
neutrum istorum visus est attingere

Sed respiciens ad totum celum
cum omnibus sibi coordinatis
dixit totum hoc unum esse quod est deus
et deum dixit omnia. Sed igitur di-
ximus in prehabitis hii pre-
mittendi sunt quo ad presentem
de phisicis tractatus quorum duo quidem
omnino scilicet melissus et xeno-
phanes qui parum rudiores et
agrestiores in solutionibus questionum
eo quod dicunt ipsum unum quod omnia
est esse infinitum et immobile. Parme-
nides autem aut aliorum certior
esse videtur quod motum aliquid dat en-
tibus licet abstrahat substantiale aufe-
rat generationem et ideo Parmenides
visus est dicere quod melius videns quam
dicte coguntur dicere sic Per-
menides quia scilicet preter ens est
considerans nihil est omnino quod ens
non distinguitur ab aliquo entium
et omne ens est una et eadem
natura entis indistincta et Per-
menides nil distinguitur
esse preter ens non ens vero quod est
preter ens solum designatur intel-
lectus esse. Si igitur aliquid preter-
ea est aliquid preter ens quod autem non
est aliquid preter ens est ens solum
quod omne quod aliquid est est ens so-
lum est. De hiis autem mani-
festius diximus in phisicis
libro primo. Sicut autem omnia
unum solum ens esse dicens
ab ipso per tractatus et sequentia
que apparent vel sunt dixit omnia
esse unum secundum rationem et quod est et
formam sed plura non veratur
informibus sensibus esse sicut preter
et ibi accidentalem motum
esse non negabit et ideo propter

unum omnia esse dixit in scriba
et esse rursus impossibilibus
duo ponit esse prima calidum
et frigidum ut ignem et terram
dicens esse prima Ex hys autem
quod principium est contrarietatem
entis est calidum quod motum secundum
a centro frigidum autem eo quod
privat motum et constringitur
ad centrum et nominat primum
esse per modum non entis Et hee
secundum sunt horum trium philosophorum
positiones et in quo conveniunt
et in quo differunt declaratum est
digressio
Capitulum xiii et est digressio de
errore Zenonis qui omnia
dixit esse unum

Rursus autem istorum
presentabimus positiones
ponentes unum et
defectum eorum et ponemus po-
sitionem Zenonis qui non
distinguentes de materia et forma
omnia dixit esse deum Innite-
batur autem iste rationibus
quarum quarum una est
quod corporum distinctio est secundum sub-
iectum quod intellectus attingit
per divisionem dicitur appositam
et exponit ab illo quod intellectum
non illius Et est quod omne
quod distinctum secundum esse subiecto
quod sibi et ipse est compositum
ex illa materia quod et differentia continue
re ipsum in actu Et quod est
de aliquo non dicitur differentia Et est
quod simplex omnino nulla secundum
dicitur se in esse distincto differenter

hec propositiones colliguntur ex hoc
alexandri greci cuiusdam philosophi ypati
cum opinione ystag zenonis.
et eciam sic sistererit. Accipiamus igitur
primo istam propositionem quod omne quod primum
de pluribus non consimiliter predicatur
de illis et non accidentaliter illis
quibus est una natura quedam que est substantialis
in omnibus illis. Deus enim predicatur
de deo, noys et materia prima non
consimiliter et non accidentaliter quibus
illis ergo una que substantia est in omnibus
illis. Licet sit dicere quod intentus
entis est intellectus primus et non
generis quod de hoc est ad propositum.
tamen concludendum est penitus dicta
hoc cum entis quibus dicit predicamentum
et pertinentibus non sunt de substantia sed
de substantia et accidente. Et si materia
prima et pertinentibus dicebant adhuc
esset aliquo modo communis intentus
entis in ipsis de quibus dicitur
et non licet aliquo eius detrahatur
ad hoc ab ipso intellectu entis
quia alias idem esset principium
essencie multorum adinvicem
et primum dicitur eorundem adinvicem
quod est impossibile. Redit ergo quod entis
predicatur de una dumtaxat natura et
uniuoce/ sicut magna quibus illis
Accipio igitur contrarium supponens positam
propositionem quod simplex non habet differentiam
et per consequens prima materia est
que non habet aliquam differentiam eo
quod omnis differentia est a forma pa-
tet est quia amixta forma quia
aliter non esset in potentia ad
omnem formam. ergo non
habet aliquam sub entis intentione
differentiam ergo ipsa nichil addit ad
suum entis. Eodem modo deus
habet prima causa est simplex

est et nulla sub entis intentio
differentiam addit. Et eodem modo no-
ys sive mens nichil addit
cum quod mens dicitur primum prima
et simpliciter naturam nec corpore
non contracta ad aliquam naturam
celestem vel anime relatiuam
alterius. Revertamur igitur
ad memoriam 3o supponens po-
sitam propositionem quod altera eque a quo
non differt differentia quod concludere
quod deus et noys et materia
prima sunt idem et unum ens
penitus eo quod quecumque nichil
sunt et nulla sub ente par-
ticipant differentia eadem sunt
deus autem noys et ma-
teria sunt sub ente ulla
entis differentiam participant
ergo deus noys et materia
prima sunt eadem. Si autem
daretur quod aliqua sub ente
differentiam participant ut modo
dictum est, id est ad eius quod est
in eis habeant se per additionem
sequeretur quod consistit composita
et hoc est contra rationem primi
quia primum non potest esse compositum
eo quod omne compositum posterius
suis componentibus dicitur esse talem
ex parte. Sunt autem ista
prima in omni natura deus noys
et materia. Sequitur igitur quod
sunt eadem in natura et esse
ultimus autem ex hiis pro-
bat Zenophanis omnia esse
substantialiter unum supponens
tres propositiones quarum una
est de conceptibilibus et nichil
est substantia rei. 2a est quod differentie
accidentales non variant

Quatuor ppones
ab o(mn)ibus co(n)cesse
phis a [illegible] dicu(n)t

1a pria

2a

3a

4ta

subam // 3a est q(uod) q(ua)ia esse
sunt accide(n)cia et in pro-
cessu sunt q(ua)si sunt p(r)ia
de essencia rei ex(is)tencia sunt esse
sube q(ua)ia / omnia aut(em) que
sunt p(er) p(ri)ma suppinis in
ducta / q(ua)le sunt / x(ri)sti suba
g(ener)o omnia que sunt sunt esse
sube q(ua)ia / non eni(m) posset
poni forma q(ue) e(st) suba p(re)cede(re)
mat(er)iam nisi poner(et) de luce
dei vel no(min)is / sic intellige(re)
h(oc) aut(em) est eadem ipsi materie
g(ener)o ut lume(n) cor(por)is non p(re)cedit
esse sube ipa forma / omnia
igitur sube esse sunt q(ua)ia g(ener)o
p(ri)ma p(ro)poni sunt illa non
sube g(ener)o sunt accidencia si-
ca(ut) sunt sic / Et 3a supp(osi)ta
p(ro)p(osi)to g(ener)o non distinguuntur
in esse subali sic dt p(ro)p(osi)to
2o supp(osi)ta / Ex hoc u(er)o co(n)clu(sio)
que (con)veniunt in esse subali sunt
subalit(er) / eadem sunt g(ener)o omnia
que sunt subalit(er) et in esse
subali eadem sunt // Amplius
p(ro)pones ab omnib(us) phis su-
posite sunt lu(m)en d(e) esse diui(n)o
qua(rum) una est id p(ro)prium
esse et etiam q(uod) idem subalit(er)
manet an(te) omnem et post
omnem motum // 2a e(st) id esse
diui(n)i q(uo)d esse p(er) ipm largit(ur)
omnibus q(ue) sunt / 3a e(st) di-
uin(um) ubiq(ue) p(er) esse / 4a est
diui ad sua(m) subam nullo
indige(re) // Ex hiis igitur
ita p(ro)cedebat ma(teri)a est q(ue)
an(te) omnem et post omnem
motum et in omni motum
manet eadem eo q(uod) e(st) in (con)c(ep)t(u)

et ingenita et p(er) eandem r(ati)onem
immobilis q(uia) si moueretur ad
esse ma(teri)a tunc ip(s)a [illegible] in esse in(ueni)r(etur)
et s(ecundu)m non subiacet q(uod) est s(ub)st(antia) su(bie)c(t)o
g(ener)o ipa e(st) immobilis (con)cla(usio)
adhuc ipa sola e(st) q(ue) d(icitu)r esse ip(s)a
omnibus largitur q(ue) sunt q(uia)
ipa p(re)stat omnibus subsiste(re) et
substare p(er) se ipam q(uo)d non p(re)stat
forma ex [illegible] si forma ponatur
p(er) se / eo q(uod) forma non e(st) funda-
mentu(m) et substans et sub-
sistens s(ed) potius s(ibi) e(st) inesse
fundata et in exlie s(imi)lit(er)
ipa e(st) in omnibus ubiq(ue) et s(em)p(er)
q(uia) in ra(tio)ne [illegible] s(imi)lit(er) h(abe)r(e) q(uod) q(ui)
a(liquo)d unu(m) e(st) in multis per una(m)
r(ati)onem exis(tente)s in illis oz q(uod) illud
sit p(er) se p(ri)mo in a(liquo) uno q(uo)d sit
ca(usa) o(mn)i(um) illoru(m) Sustine(re) aut(em)
et in se fundare formas et susti-
ne(re) eas e(st) suscipe(re) eas in o(mn)ib(us)
que sunt hoc aut(em) g(ener)o e(st) in o(mn)is g(ener)o
creata p(ri)mus fundat(ur) et suscipit
hoc aut(em) e(st) ma(teri)a g(ener)o ma(teri)a e(st) ubiq(ue)
et s(em)p(er) e(st) suscipie(n)s q(uia) ipa e(st) s(em)p(er)
s(imi)lit(er) ma(teri)a ad suu(m) esse
nullo penitus indiget q(uia) si
a(liquo) indigeret iam no(n) esset
p(ri)ma Congregabat e(rg)o xeno-
phones omnia h(ec) ista e(ss)e (con)p(ar)a(ta)
sunt esse diui(n)i largi(ri) esse
p(ro)p(ri)u(m) immobile omnibus das
mo(tu)m in ip(s)o omnibus p(ro)p(ri)u(m)
esse largie(n)s ubiq(ue) et ubiq(ue)
et s(em)p(er) e(ss)e nullo ad suu(m) e(ss)e
indige(re) et (con)cludebat q(uod) ma(teri)a
p(ri)ma sit deus d(icen)s q(uod) d(eu)s [illegible]
se accepta ma(teri)a e(st) in(com)p(re)hensibilis
et impassibilis g(ener)o et immo-
bilis eo q(uod) non patitur

aliud in moveatur et non moveatur
nisi sit difficile sicut in VIII° phisicorum
est probatum quod licet mobile sit e-
fficitur yle hoc a corporeitate
que advenit ei. Corporeitas
autem adveniens ei est accidens
ipsius. Ergo motus accidit ei
per suum accidens ipsius. Et similiter
dicit passio et [illegible] omnes diver-
sitates corporum et motuum et
passionum sunt ex hoc quod advenit
ex quantitate et corporeitate. Igitur
prima yle est in omnibus illis
indivisibilibus indivisibilis
et immobilis et impassibilis.
Multa autem corpora et multa
mota et multa pacientia sunt
omnis diversitas est ab accidenti-
bus et superstantibus advenientibus
et nulla diversitas est a substancia
sicut dixit Zenophanes colo-
bius eodem modo se habet nous ad
animam et alias ideas quo se
habet yle ad corpus et corpora-
lia. Quia nous in eo quod est simplex
non comprehendit formas corporum
nisi per accidens advenientes ei quod
facit ipsum et noym [illegible]
corporis et efficitur ymaginans
et senciens et paciens et
passibilibus et mobilibus appro-
priat. Sicut yle non distinguitur
a diversitatibus corporum eo quod sit
principium ita nous non distin-
guitur a diversitatibus animarum
eo quod sit principium et una
erat yle omnium corporum et una
nous omnium animarum. Quecumque
non differunt eadem sunt. Eadem
impassibile autem et immobile et
impassibile non differunt

ut nous et yle eo quod neutri
advenit qualitas et mobilitas
et passio ex quantitate advenientem
corporeitatem et quietem in se autem
sunt uno et eodem modo im-
passibilia. Ergo nulla differencia differunt
nous et yle. Igitur eadem sunt
per omnia. Eodem modo concludit
hic ambo esse deum et sic
intulit deum esse omnia
et sic deum corporalem ex parte
advenientem corporeitatem et sen-
sibilem ex parte eorum advenientibus
formis sensibilibus. Similiter
autem quidam alii imitati
sunt templorum facientes
in superioribus eorum ydolum
enim Palladis in superiori
fecerunt fuisse quod Pallas
est quod est et quod erat et
quod erit et quod vides cuius
peplum nullus umquam reve-
lare potuit. Et hec opinio
placuit Alexandro peripatetico
et aliquibus eo qui sequuntur David
de Dinanto. Asserunt sed
perfecte et profunde veri-
tatem intelligens docuit
quod deus est hic de causa
spectat ad hoc quod stan-
tones Zenophanis qui
eum in hoc produxerunt. Circa
quod ad totum celum respi-
ciens ipsum dixit esse deum.
Celum enim vocavit unum
mundi simplicia corpora dicens
deum corporeitate esse dista-
tem sed passionum divers-

ydolum Palladis

est
quod erat Pallas
erit
videtur

Alexander peri-
pateticus placet
hec opinio [illegible]

David de
dinando de quo
Thomas in summa contra
Gentiles capitulo
decimo septimo

esse celum, celum autem sive cor-
poreitate assumpsit passionem
dimensionis sicut elementum et omnia
sensibilia esse deum. digressio

Capitulum 8m et est digressio declarans
improbationem et solutionem rationum Ze-
nophanis [illegible]

Nec autem in errorem
in errore isto omnino
permaneat intellectus
licet nobis non sit hic curias po-
sitiones disputare tamen ad faci-
liorem doctrinam ista improbabi-
liter et rationes solvendo dimi-
serimus et tale ad intelligentiam
precedentium positorum. Dico igitur quod
sicut nos probavimus in 2o physicorum
quod motus et materia numquam
sunt res una sed patet ex parte
[illegible] quia si motus et materia
essent simul una res possibilis
sequeretur quod contraria essent
simul vera. Deus autem per
motum primum et materia prima
est motus primum et illa
duo numquam sunt esse res una
Quod autem deus sit causa
prima et motus primus et cetera
et sit causans per suam celestem
stratum probabitur autem
in undecimo istius scientie. Amplius
probatum est in 8o physicorum
quod primus motor licet sit esse
finitus per quantitatem nec virtutem
recipiat dimensionibus
sed oportet ipsum esse indivisibilem
et impartibilem nulla penitus
potentie habere magnitudinem
Si autem idem esset cum materia
posset esse in maiori maior
et in minori minor esse dicitur

potentia ut non posset esse idem cum
materia. Ad hoc autem primum regit
omnes res preter quod consistat
tum eis materia autem in nulla
rerum est nisi per unionem et
mixturam formis et virtutibus dictis
intellectus sit esse una forma
Rationes autem modo prima eorum
motum in unum quod nous et motus
et materia et yle non sunt idem
ergo satis patet per ea que scripsimus
in nostra epistola de natura anime
et contemplatione et immortalitate
ipsius et ideo ista relinquantur
Aggressiones enim et viles sunt
in philosophia qui hic ad consen-
tiendum movebunt. Ad positiones
quas ponit de sua prima significa-
tione supponit Zenophanes di-
cendo ad primam quod illa pro-
positio indicat quod [illegible]
distincti esse hic sub uno genere
intellectu aliquo nec per dispositionem
oppositas differentias conveniunt ab
illo illo sicut enim in integrali
de sola quantitate, quod dicunt
tamen videntur distinctum esse
hic cum uno genere intellectum
non genus quod est [illegible]
separato et toti esse ipsorum
et tamen per divisionem op-
positarum differentiarum non conveniunt
[illegible] sed probatur per divisionem
nec. Sic autem accipitur
de intellectu cuius quod est
aliquid genus tunc omnia
scripsit non intelligit Zenopha-
nes. Sicut enim est convenientia
sunt intellectus genus [illegible] de
quibus philosophi [illegible]

2a Ratio

2a philosophorum
Nous et materia
non sunt res una

Ratio 2a

per dictas oppositas exeunt ab ente
sed natura entis simplex est unum et
talia omnia sunt modi entis u-
nius quod ipse vel ens est sic ens
est substantia et omnis varietas accidentium
est secundum diversos modos esse substan-
tie cum ipsa sola substantia sit ens
~~unum vel~~ vel unum. Et tamen ens
non est unum et idem secundum quod est
inesita vel disposita qualitate
vel relata vel agens vel paciens
etc. et accidentium varietates
sunt non entia sed entis esse quod est
substantia. Idem autem ulterius pro-
cedit et dicit quod ens dividitur de se ipsis
diversis non diversa [illegible] et post hoc
maxime ipso est fieri quod ens per
prius est actuale et posterius est po-
tencia et ens simpliciter
est substantia que est hoc aliquid. Adhuc
autem aliquando [illegible] est quod ens
sit quod sit per unum modum [illegible]
sed per modum [illegible] sine
[illegible] et [illegible] ita quod
sit aliud quolibet modo utroque
quod secundum hoc aliquid esse quod causa
prime et [illegible] causato etc.
causa esse opposita [illegible]
et [illegible] et [illegible] esse causa
prima. Hinc autem [illegible]
[illegible] causa prima [illegible] etc.
non est [illegible] causato [illegible]
[illegible] omnibus entibus di-
[illegible] est hec divisio entis a se ipso
et entis ab alio et ens quod
[illegible] ens simpliciter
et [illegible] entitas [illegible] quod est
ab alio non est substantia sed pa-
[illegible] vestigium [illegible] et [illegible]
[illegible] quedam [illegible] et

non prius istius tamquam communis
nature que sit in ente a
se ipso et in ente ab alio et
[illegible] patet quod michi videtur protes-
sus quem precedit [illegible]
[illegible] et [illegible] quam
quod ponitur id quod distinctum
esse [illegible] sub una natura
communi sibi et aliis est opposi-
tio natura et diversa constitute
illa est non integrata de di-
stinctione [illegible] ut [illegible]
cum ipsa diversa distincti-
[illegible] esse sub una natura communi sibi
et aliis in qua est potestate
et tamen non est composita ex
illa natura et diversa constituente
sed est simul et simpliciter omnia pa-
riter ipsius [illegible] et distincta
et ex hoc nullam penitus
probatur [illegible] compositionem sed
deus et nobis et materia sim-
plex. Tercia autem [illegible]
est vera et maxima diversa
dicunt que se ipsis diversa sunt
et aliis diversa sunt differencia
[illegible] sic [illegible] et aliquando
se ipsis non diversa sunt sed ens
sunt diversa que sunt [illegible] et
[illegible] differencia [illegible]
diversa autem diversa sunt se ipsis
quod aliud diversum est diversa et
[illegible] habet hoc infinitum
[illegible] autem [illegible] est ut fiat
[illegible] in hoc [illegible] eo quod [illegible]
[illegible] sunt [illegible] cum
unum est quod [illegible] diversa sit
[illegible] Si autem in hoc
non fiat [illegible] est [illegible]

quod est in fine simplicitatis
est quorum habet et tamen nullas
habet ... Ex quibus satis
patet solutio totius prime sue
disputationis patet etiam quod
est aggregatum et sine disciplina
Ad hoc autem quod in 2a disputa-
tione de ... esse deus est di-
vino omnino sunt ... dictum
est. Similiter enim et parum
scientibus patet quod in pre-
supponitur quum mutationis sunt
subiectum omnis mutationis Deus
autem et Noys nullius sunt nec
possunt esse mutationis subiecta et quod
existentia ulterius assumunt
non esse mutationem ad yle ad
notum est quod yle est quod mutatur
ad formam et id licet non sit
mutatio ad yle tamen mutabile
non est yle ipsa. Deus autem
et Noys nec mutantur nec ad
ipsa potest esse mutatio aliqua et tamen
etiam sit dissimile patet
quod yle non est ... inter aliis
omnibus magis ...
et nil esse ... autem
quod dicit quod divinum est ...
largum et largiens ...
de se ipso hoc omnino verum est
quia hoc est ... in se et
in ... et tamen largitur
esse ... actu largitur et bo-
nitates que sunt in ipso
et ... divitiarum ...
Materia autem sive yle pau-
per ... est omnino nichil
de se largiens tamen totum
esse sit effectus forme
et avara omnia suscipi-
ens et ... omnibus indigens

et quod ultimus indiget eam
omnibus dare quod sit omnia sim...
est quia hoc dat forma per hoc
quod est ... de esse divino fundabi-
lis est in quo fundatur et recipitur
esse et ... ad hoc quod sit ...
eius 2m quod hic 3o est pau-
pertatis et ... ipsius
Similiter vero est hoc quod divinum
est ubique et semper secundum hoc
nullo ... quod partes est
hic et nunc et si tota sit ubi-
que hoc est ita quod pars eius una
est hic et ad partes alibi ... quod ...
in poetria atlas vocatur
qui ubique est et semper ...
separatim distensorum ... autem
per successione formarum in qua
... manet yle subiectum unum
et idem Deus autem ubique
est per rationem sue simplicitatis non
divisus ... et est ident-
... quod succedunt ibi for-
... ex tempore excellens
et ... et regens omnia
nulli ... omnibus
Quarta autem ... quod divinum
nullo indigens ad esse sim-
pliciter ... est de yle et de materia
omnino ... quod licet nullo in
indigeat ... tamen omnibus
indiget ad esse ... Ad hoc
enim ... omnino est quod ita et tot
et tantis indigeat sicut
ipsa et quod ad esse ... nullo
indigeat hoc ... quod hoc
primum in ratione ... et si ad hoc
aliquo indiget oporteret quod hoc
... prius primo et a-
liter hoc in infinitum est.

et infibiu et infinitu abhorez mete
omnis patz igitur h distiplina fu
roe facta est / q aut zo addunt
q yle setulidi se e inptibilis
et inmobilis et q yle accepta
corporeitate efficitur divisibilis et mo
bilis et accep qualitate efficit pas
sibilis et sensibilis et noys sitit
se ad acceptatoz ymaginacio
et sp9 et deus sile ad induine
tu qntit celorz et elementi / mul
ti e irrale et totu penitq ipole
et abhominale dre cum yle ee in
divisibile eam qui e zu se accepta
penitus sibi e tuc cum eu di
visibilis e potentia no actibus
hoc nd sunt dom atinq sacent
physicaz / Sumilit dre q p cor
poreitez assupta sit molis omq
sibi et a nobis implatu i phy
cm hoc cum manet corporeitas
ead i una in toto et in omni mo
tu et mutatione sit sm motus
et mutaco manet ide uno et
sm hic corpus nale gstitue dime
sionibus qntitiz et mathca zu
ge accep erunt pria physica et
q ambo sit absurda / apud
omnis qui ast noverit de spicia
phyph ao id in phy detiamq
corpus physicu ab aptine mesura
tionis trium dyametroz gstitui
et no ab actuali mensuraco qn
mathce zu ee acceptu / het
cum aptitudo sibi et ine que
unu unu manz et in toto mo
tu et mutatione et abhat hic
mobilite / rceptibilitate at
forme / het haut aut a se ipa
et si passibil de receptioitate

tur passibilitate a se ipa hz
yle Si aut passio est
acio tur passibilitate a
ctionz susceptibilitate et paoz
ipaz hz actiis susceptis
et zm actu agentibus q h
pao nusq sita abitat a sola
et no sit ii agentibus abi
rtez hoys et mutuo se
abicitabus a solo // Novs at
no sit se hz ad ymaginacoz
qnt eu noys in aia hoz
hz ymaginacoz hz illa expoi
organica sunq organu no
ii figis corpz et hic poui
sehit ab aie sua sendz
q ipa e endelechia corpis
organici physici hnt po
tentiaz ad vite opa et
no e ephat q ipa noys
aia essentiar ploc / q for
ma assimat corporaz sic
yste fatuq dixit et cui
alexs secutq e et fuit hic
prim hesis cuiqda cath
gti opinatis aiaz hre
effigiem membroz sicut
sit dimisioes corpz acapit
sunt yle eo q rce e noys
et yle ut isti dixit / op
tebit q sit yle corporeitate
vestita et qualitate disposita
nullu pesq hcat actuz
extra corpus qualitatis
pmixtionez / ita noys in
dutu sui aue qe di
visio ut ic dt nullaz
hz opacoim sepita a cor
pis inmensuraone et sihne
etc nulla in nob eet opacio

intellectum omo quod extra a deo
erat esse solum Sed isti conce-
dunt duitates pro se quod dt
aristotiles quod intellectus ut est cum
continuo et tempore sic nos in
phisica ondimus quod licet sit
cum continuo et tempore ipsa inte-
lligibilis acceptione tamen apud
inveniunt sine continuo et tempore
intellectus quod est ipsa rei veritas
et quiditas et tunc omnino sine
tempore et continuo / Sed aut
sed philosophus intuens se se
habere ad celum et ad mundum
et id esse Novum et ipse
et 2m hoc non dubitetur
esse sine continuo et tempore quando
sunt hic in omnibus rebus
esse intentus apud se et
cum continuo et tempore intelliget
in omnibus et in hoc 2m
prudentia dictus intel-
ligere in omnibus // Et si
dicat iste sic dixit
democritus quod hoc vero est
sed in quodam obruitur
corporeitate quod ad indicium
de rebus est et corporeus
et notum venire non potest
id est absurdum quod propter
forma et materia videtur 2m
potentiam forme aptatur
materia Sed ille potentes
habet hoc in omnibus apta-
cione organum potenti sic
operationes hominum loquitur
aut dum de absurdionibus
istorum virorum famosum
est // Ex dicto ergo patet intelligere

hos in physica aggressores et rusti-
cos et naturales eorum positiones
nullo modo existere
Capitulum nonum et est disgressio declarans
opinionem et rationes et solutionem rationum
Melissi

Melissus aut huius po-
sitionis subtilior articula-
ciam eo quod Zenophanes
non distinxit aut sed quia dixit
esse deum Melissus aut dixit quia
esse unum in materia primus subtiles
tribus quas ex principiis corporum
assumpsit quas putabat esse vas
una aut et prima formarum primum
est an materiam nichil esse omnino
de rebus naturalibus et subalternatis existentibus
/ 2m est forma vel quod ad nos care
et agere nisi actu sit et substan-
tificata / 3m aut forma non
substantificatam adhuc quod actu
sit et agat nisi per materiam / Et
aut est quia non esse subalter-
rerum sed esse actum tempore subalter
nec distinguunt ut in uno po-
nunt // Ex hiis igitur sic perfecte
primum est verum omnino aut quod unus
est de esse rerum et ex ipsa
est esse totum aut materiam nichil
est de esse verum et ex ipsa est
esse totum quod materia est solum
primum dum videlicet Si aut dictum
forma esse aut materiam tunc
non est actu neque agit nisi sub-
stantificata et fundata primam
sicut oportebat quod materia primam
formam fundans sit aut
prima materiam quod est absurdum

Si autem sit non fundata sed
prope hoc est corpus 3am proponet
et tunc queratur in quo sit
vel quale esse habet Et si dicatur quod
est in intellectu agente tunc igitur quod in
intellectu est sit secundum quid et non
simpliciter et actu tantum agens
id quod tantum est Ex hiis igitur
relinquitur formas generis ac
tive esse ex hoc quod fundatur in materia
et tunc esse in ea consequitur et tunc
nec 2m substantiam dispositat sed ut
per eam acta Cum propter hoc melissus
dixit esse actus id quod nil addit
de subalterne (?) materie eo quod subalternet
substantiam nec accepit per formam ad
venientem nec amittit eam ea
recedente et forma differentialiter
ut ex hiis materiam non diversificat
nisi innat nisi per accidens / Ideo
autem induxit id quod omnis for
ma qualitas quedam est et ingle
prius quod autem qualitas est secundum
non diversificat eo quod inter qua
litates sint in uno et eodem et
ipse et huiusmodi / Et ex hiis dice
bant materiam solam esse 3eram substantiam
et quod formis non dicitur nisi per
accidens id dixit omnia esse
subalterne unum et idem et tunc ex se
sit infinita materia / et non posset
distinguiri per formam Dixit
Dixit eam esse infinitam et
eum infinitum vel secundum quod moncia
dixit id unum esse infinitum et
in mole hoc autem nil secundum vitu
liter cum in ordine materie
nichil sit ante materiam et id sit
apta inter primum tamen simpliciter
forma est ante materiam tempore et

et substantia / Ipse enim efficiens
per se forma est omnium non quidem
appropriata omnibus et incor
porata sed plus in se omnia
formata et omnia faciens
ea / sicut primum non coeccule (?)
sed intime tamen omnibus et
per substantiam suam agens Nunquam
quod ex hiis est in utroque corpus
nostra (?) 19 una unius anime
in se est ut artifex ex his
et vel ut principio formalis
primus vel per accidens
vel per accidens sed per se et immediate
agit formam capitis cor
dis separat carnis ossis
et nervi et omnium aliorum
per hoc quod est forma totius
corporis Et hoc modo ut
artifex tale per se primum non
per accidens ut per aliud
ligit materiam et formas
et est que ea durationem et tempore
et substantia / quod autem forma
non sit actu nisi fundata
et substantificata in materia
pertinens de est fluxus ex
se materia conferet esse forme
licet est fluxus quod excepto forma
dat esse materie fortior vero est qui
forma manens dicta et
quanto plus manet foras
materiam substantia et esse et temporaliter
videlicet hic nomen forme et
id intellectus verius est
forma qua sensus et
intellectiva vero est forma
quam anima et deus maxime
est forma omnia formans

Ille aut forme q̄ in matia
sunt virgines vocant͛ eo q̄
sunt formaru͂ variatu͂ exulta
tones et iumitatos quitu͂
pmittit m̄e. ut dt plato
Ex hijs g° apparz ee no v͛
dicti mellissi / hez aut for
ma unt ofist m̄e d'ee m̄e
eo q̄ esse m̄e h̄ m̄ a se ppa
tu oppoito sola confert ee for
et matia suscipit id et disti
guit͛ et m̄a͛ expa ut for
ſ in quale p̄tur q̄ sit acu͂ hes
q̄titas q̄ ē qualitas eccules
q̄ ē ofens ee Et hec ignorant
mellissi tu͂ forma no p̄tur
p hoc quod ē ca͂ rei ſ p hoc
q̄d ē ee rei ſ d' hec mo
disputadi nō ē locus Er
go finita ē m̄a p formā
ut vna manz ut nisi ita.
qm̄ q̄ p̄s cuius claudit͛
m̄ finibus vnius forme di
ditur ab alt͂a et m̄atur
ab illa et tu͂ ia et finit͛
et io n͂ vnu͂ nec eius nt
m̄finitu͂ Sz q̄ q̄d impoi͂
sunt ad esse et ē impō
le no ee Sz quo ad q̄d
et ad quid moueat͛ Et ideo
no͂ vnu͂ eius infiitu͂ et
i mole sic dixt mellissi
agrestes eiu͂ et iste ē et
rusticus ē in philosophijs
no͂ simil͛ dispositus sic
et doctor fuit zenophanes
et io seruios istoz reliqu͛
q̄ sufficit id quod dictu͂
est i oditoz positonis eoz
dixmus eu͂ in phis͂ queda͂ de
ista opinione quesi addant͛ adea
que dicta sut magis et sufficius
oditoru͂

Capitulum decimu͂ et est digressio decla
rans prmenidis positioni͂ et vos eius
in quo peccavit

Parmenides aut ambobus
hijs rationabilius dixit ora
eiu͂ 2m forma͂ et ronez
dixit vnu͂ esse et fida͛ dicti
sui sup sex ppones quaz prima
est pricia͂ forme ee om͂ hume
tac pme / 2ª ē om̄e q̄d agit
ad inductoz forme et formatiu͂
ee virtute luminis tac pme et io
omnis cas tac agit 2m formaz
tac pme / 3ª nichil ee natu͂
n͂ q̄ aliud pme cause in esse
constitui͛ // 4ª ē lumē illud tac
pme p̄ 2a no multi͛ ci ſ po
tius 2ia pijni vniz // 5ª
ē lumē illud p̄re virtute om̄e
q̄d ē et fit et simplicit in se
stme o͂nia // 6ª et vltima
q̄ q̄ss sic id ē q̄d vē ē et sim
et vnu͂ ē no ee sit nl penitus
esse / pma aut illaru͂ ppoiu͂
ofitat p hoc q̄ oiūs causas
multiplices que in eodē genere
ē cause r̄duci͛ ad aliq̄ vnam
primā in eodē genere in quo
stat. et q̄ ē pma ca q̄ alit
in causādo nichil i inficitur
nulla aut ca formalis ac
cipi pt q̄ talit largissimi
oī eiu͂ q̄bz intelligund͂ sit
plena formis / ofitat p̄mā
tris lumē influit omnibus
intelligentijs / lumē vite for
mans om̄e q̄d ē hec · non
eni͂ largitur omnibus insi

p intelli[ge]tie lucez s[ecundu]m 2a aut
[con]stat p[er] hoc q[uod] 1a ta 2a et 3a
et c[eter]e d[e]inceps et q[uia] e[st] s[ecundu]m a p[ri]ma
causa et hoc no[n] p[otes]t esse i[n] ordie
causaru[m] s[ecundu]m illu[d] n[on] p[ri]ma inficeret
seq[ue]ntes lumine lumine suo / 3a
p[er] hoc p[atet] q[ui]a inde s[e]q[ui]t[ur] celi mo
tiones cu[m] v[ir]tute elementi et calo
re q[uo]d p[ro]p[ri]o informat v[ir]tutem
elementi ut q[uia] ea agat ad s[ecundu]m
maz substantie q[uod] virtus elementi
nu[m]q[uam] produceret / Similit[er] i[n]se
nue calor anime alis informis
calore celi et elementi et infor
mat ut s[ecundu]m ro[n]ez eius flat
actio ad forma[m] p[ri]mi et animatz
et c[etera] [et] in omnibus vide In ea
g[o] s[ecundu]m hunc s[e] h[ab]ebit s[ecundu]m cause
p[ri]me ad o[mn]es alias formas
2as et 3as et c[eter]e d[e]inceps // per
hoc aut[em] id manifestat[ur] v[er]itas
p[ro]p[ositi]o[n]is 3e q[ui] ergo 2e secunde
cause v[ir]tute causa[n]t ee[ss]e no[n] hab[e]nt
a se s[ed] a lu[min]e sup[er] eas a p[ri]ma
causa fluente / lumine p[ri]me
cause causa[n]t e[ss]e ob ee[ss]e / 3a
inc[i]pit in esse rat[i]o[n]e [con]stitu[tionis] in[fluentie]
a lu[min]e cause p[ri]me / 4a aut [con]stat
p[er] hoc q[uod] nil multiplica[tur] nisi
p[er] d[iffere]ntias dividentes ip[su]m / 2a
aut et omnia seq[ue]ntia no[n] s[un]t
de lu[min]e cause p[ri]me s[ed] s[un]t post
ip[su]m et i[de]o no[n] dividunt nec
multiplicant ip[su]m / 3a p[er] hoc
[con]stat p[ri]ma pars p[ro]p[ositi]o[n]is ge
2a aut p[atet] p[er] h[oc] q[uod] o[mn]e q[uo]d
e[st] ab uno s[ecundu]m multiplica[ti]o[n]e[m] unitu[m]
est et collectu[m] / et [com]p[re]hensivu[m]
eor[um] que sunt s[u]b ip[s]o q[ui]a ip[s]m
[com]p[re]hendit om[n]ia s[u]b illo et [con]stat
utraq[ue] pars h[uius] p[ro]p[ositi]o[n]is // Causa

aut[em] constat p[er] hoc q[uod]
nichil largit[ur] aliud n[isi]
p[re]habeat et contineat
illud v[ir]tute ad minus q[ui]a
q[ui]a aliter no[n] posset lar
giri ip[su]m / 6a aut[em] et
ultima [con]stat p[er] hoc
q[uod] [secundu]m nil p[ri]us est
nil esse / q[ui]a o[mn]e quod
est p[er] hoc est quod aliq[ui]d
esse habet et [con]stat
aut[em] ia per an[te] dicta
q[uod] o[mn]e esse e[st] lu[min]e p[ri]me
cause p[ri]me / et q[ui]a quod
p[ri]us h[oc] / est nil e[st] omni[n]o
p[ro]cedit ergo s[ecundu]m d[icta] p[ri]mi
esse ex n[ihi]l[o] in h[oc] e[st] lu[min]e
cause p[ri]me q[uod] e[st] un[um]
i[n] se no[n] multiplica
tu[m] per aliq[uo]d 2or[um] ergo
o[mn]e esse [con]tinuat q[ui]a
rei esse unu[m] simplex no[n]
multiplicatu[m] q[ui]a ad multipli
catio[n]e[m] esse s[equitu]r multiplicatio
eius q[uod] e[st] q[ui]a unica
ri [et] unu[m] esse s[ub]st[anti]ale
/ Adhuc q[ui]a p[otes]t esse e[st] nil
est s[ed] q[uod] p[otes]t esse e[st]
unu[m] simplex est p[otes]t esse
est ergo p[otes]t esse unu[m] s[im]
plex e[st] o[mn]i[n]o no[n] est
et nichil h[abe]t ergo est
p[ro]p[ri]o p[er] unu[m] q[uod]libet et
q[ui]a aute[m] q[uo]d terminatur
p[er] forma[m] s[ecundu]m est 2a
no[n] dixit o[mn]ia esse unu[m]
finitu[m] q[ui]a n[on] extra
esse ut motus e[st] et
esse e[st] o[mn]e e[st] esse ex
esse unu[m] simplic[iter]
p[ri]mu[m] Ideo dixit unu[m]

vnu ee omia finitu et
i mole et patet q hoc q°
dixit vnu esse omnia
finitu et in mole non
continuaunt dosp physica
magna rone. peccaunt
in hoc aut q posunt
premu p zm no multipli
cari tn cu za subiecta
sunt ipius pncipi constat
q pina p ee multiplicar
in ipis et c multa sunt
in gne et spe et uno
et vno .q. reuertitur
2 in pinus e vna
zm vnu pncipiu vnc
t principiata i he
e vno proportionis sive
analogie et no vnitas
zm esse atq spe.
Attende aut q aurois
dicit peccasse permeni
dem in hoc q illud
vnu q e omnia puta
bat esse vnitatem
que e diffe qntib
primu que e in mio i
hoc eo no credo nec
puto quia par expli
im physica sicut hat
vnu q qntas qui en
te et in gene no est
vnu q° pmu nume
no ee q porm bita
intelligencia e sicut
diximq het de potio e
et de peccato eius
z.. z.. iam h vnd e diffinitio

Cum vidimus quid in summa colligit
ex omnibus opinionibus inductis tam
epicureorum q Stoicorum et hoc qd
no ponit alia pt pdictis causis

Habitus aut hys ex oi-
bus dictis phys heredy-
tibus idem et sapientibz
xenoii rationem uniuscuiusqz po-
sitionis sue accipis ea q a
phys dixim^s, primus enim
Epicurus phys accipimus quod
principia rerum et formas
esse corpora ac naturaz et ignis
et hys similia sunt corporea
et talia pro phys Epicuri posi-
erunt sz deinde quia aliquando
eorum accipimus q principia exi-
stentium et factorz sit unum
ab aliis non accipimus q sint
ista sz tamen corporea prima ulumsz
tamen dicebamus q unum tamen
dicitur q plura prima sit cor-
porea non ponentibus ea in
alia specie qualitatis nisi in specie
ine aliquando non eorum de
Epicurorum accipimus q ponunt
ista tamen q ullem dixim^s et
tamen illa ista qua diximus de-
motus sine monete uel effi-
ciente et accipimus iterum illa que
est in motu aliquando Epi-
curus posita esse una simul
sic ab eschado qui non posuit
nisi aliquem deorum monetez
ab aliis non eiusdem secte ponentibus
phys ea duas accipimus duo
esse moue sic enim dicit mo-
ue lite et amicitia, alius
tamen Epicurus alij ab ytalicis ab-
sz ytalici abstrahimus dixit
de causis hiis et precipue de
mouente causa ytalia aut
sic anaxagoras, eamus et
enim sicut et illi distrahimus
aut intellectum agentez ut anaxagoras

aut duo mouentia posuerunt
ut emp(edocles) et tamen omnes isti ut di
ximus duabus tantum dictis causis
vsi sunt m(ateria)li viz et vnde motus
~~quidam eorum dixerunt esse~~ et al
tera horum viz que est vnde motus
quidam eorum dixit esse vna / qui
dam dixerunt esse duas / pita
gorici vero a quibus secta incep
it staycorum / duo quidem dixerunt
esse principia secundum eundem modum
causarum / materialis viz et formalis
quos modos superius ultimas
Cumatoris Sed addiderunt vnum
in posicione sua quod istorum est
proprium / dixerunt enim quod finitum et
infinitum / et vnitatem quam po
suerunt esse principia ea existentia
secundum istorum / non sunt alie nature
quam corporum / quia ista insunt
ut passiones subiectis sicut dicimus
quod finitum et infinitum et vnum
dicitur ignis finitus vel infinitus
vel vnus vel terra finita vel infinita
vel vna et ad tale corpus secundum
ipsum infinitum vel finitum et ipsorum
vnum quod sit finitas vel infinitas
et vnitates dixerunt horum
esse substantiam de quibus predicantur
sicut principia de principiatis // horum
tunc omnium veterum nos superius
assignamus in capitulo vbi pitagore
posimus rationem 2 ideo in(de) dixerunt
similiter substantiam omnium per modum
tamen sicut declaramus de hijs quod
causis et hunc modum quem
diximus continuauit inceperunt
autem isti pittagorici videre
et diffinire de ipso quod est sic
rerum quantitate sed valde simpliciter

et sine arte tetauint supfinalr
et no sibalia rei diffinierut
et tri primi inest hoc qdicit
rei tunc hoc putabant esse sbaz
rei sine qtitem / dictes enim for
maz no esse esse prim cun
q forma e / s in eo q e vnitas
et matiam no esse prim in eo
q ma s in eo quod e duo di
xerunt pptq qre tm ee vniti
et binaid q forme et matie
et idm subalez tm et prim
dixerunt esse omi ea exutm
s fcor et hoc e simile ac si a
liquis dicat q id e dupla
res et dualitas / sn binaris
et q esse omis dupli e ee binarij
/ eo q primo binaris gvenit esse
duplu ad vnu Sz fortasse
hoc no q e veru Sl cum indi
scte attipiat verum est / Sz
in aliis contingit q hoc idez
est ee dupli q binarij / qua
vni et eid rei accidit aliquo
aqua duplicitas potentie
et actus vel aliunos / tunc si
esse binarij districti et si
detur oppositu sequit q multa
erunt vnu solu qd binaris
vl trarius vl alius nus
i multitne districta qsistens
et vna sola res / q diffinitu
et terminatu ex actu et pom
ex omibus diffinientibus
e vnu solu et hoc inqiens
/ sequit enim qualiter addictor
pittagoricorum et e inqiens
magnum qua multa i nuo
et districtam qsistunt q simplr
sunt multa zimullomodo
vnu formalit / qtitas aut

dei simplex est unum et non multa
sicut probatur in primo libro
huius scientie de positionibus antiquorum
philosophorum epicureis et aliis sequen-
tibus stoycis tot causas quot
diximus est accipe et non plures
et patet quod nullam novam causam
addet supra dicta a nobis

Capitulum duodecimum de positione platonis
et modo quo collegit ea ex eracliti
et socratis philosophia. Et qualiter posuit ydeas
et quod ideas esse dixit et qualiter
una et qualiter plures dixit esse
ideas

Post omnes autem philosophias
dictas et diligenter in-
spectas que sunt ab omnibus
philosophis supervenit in philosophia
platonis negotium sive studium
et in multis quidem sequebatur pitta-
goricos aliqua tamen praeter hos habuit
ipsa que invenit per ytalicorum
de philosophis philosophiam. Quia cum con-
suetudo facile inducat ad opinandum
et quod consuetum est dici difficile est
movere ab eo qui consuetus audire id
quod convenit. Unde a iuventute philoso-
phandi tractatu et opinionibus
eracliti et epicuristarum philosophorum convenit
cum eis in opinionibus quibusdam
dicebat autem de sensibilibus philosophus
non posse scientiam esse eo quod hec
defluant et nunquam permaneant
in eodem statu. Agentibus enim
qualitatibus sensibus et patien-
tibus oppositis dixerunt fieri ob-
iectorum et continuam in subiecto
renovationem et ideo esse quod est for-
me speciei et effectus non
stat in talibus sed fluunt continue

et forma que in est ime similit
/ qd aut plurit no e una forma
sz forma pq forma et semp per
fluxu esse tu no esse et poni
tur actu et io cu omne nomen
imponatur ab una aliqua forma
/ dixerunt isti qd res tales / noia
re eorum signi · hre no possunt
/ et si hnt · dixunt isti qd infinita
signant eo qd in quolibet fieri
sunt fcta infinita sic ondimus
in lib phyorum // Tertius intu·
lerunt d quolibz sunt affirmare
et negare et isti plurimos auterunt
a studio phye nalis / eo qd despa·
verunt de scia natualium et
ista dicta Morum plato pacius
invenies nesciunt ita ee et
ideo porphirius dicit qd descedere
agualimus ad specialissima iubet
plato quiescere et eo qd ee individui
indivisibile et tunc nec potest sui
ee diffinitione no posset et
io de ipa no pt fieri disciplina
h i^a ita suscepit plato cratu
tulo et eraclitu opinionibus
Ab alia aut pte forte d mate·
Domai doctore plo et precipue
inter stoycos uno ita moralia
tm studente et negociante et
d phya naturali se no intro·
mittente licet d omnibus scis
plenus extitit in moralibus ipse
socrates quesivit vle per se
per qd diffinitio fit et p qd est
principium art et sic et ipse
socrates vle · primus querens fuit
qui instituit ad sententia veri·
tatis de danda diffinitione
ppha Ing^a tu qre et ppter
qd est dictum / et illud etiam

quo ad hoc incepit plo (Plato) pp(ro)pter
h(o)c ei(us) inquisicio fuit eciam de
aliis q(uam) de moralibus que sunt
physica hoc eni(m) fuit evidens et no(n)
convenie(n)s / sit hoc aute(m) p(ro)babilia
esse q(uod) illa sint co(n)tinue de fluencia
impossibile esse naz dixit cuiusq(ue)
rationem diffinicio(n)em de aliquo sensualiu(m)
eo q(uod) semp(er) transmutet(ur) / fuit ita
q(uod) tali ratione co(m)pulsus talia q(ue)ru(n)t
diffiniencia (et) q(uod) et p(ro)pt(er) q(uod) ditencia
appellavit eciam ydeas et sp(eci)es
ydea eni(m) grece latine e(st) forma
vel sp(eci)es / essencialia n(on) p(ar)ticularia
dixit o(mn)ia dici nominibus suaz
naz singulis instantibus sic socrates
dr̄ ho(mo) et brunellus dr̄ asinus
p(ro)pt(er) aut(em) yde ver(um) in q(ua)ntum
tales sunt (et) cu(m) ea in q(ua)ntu(m) for-
me sunt q(uod) e(st) esse rerum singulares
dixit eni(m) q(uod) a p(ar)ticipacionibus ydeali-
bus multa sint / et sunt de rati-
onibus eorum / o(mn)ia vero q(ui)a ad unaz
q(ua)mque ydealez sp(eci)em habet resp(ec)-
tum / (et) eo dicit sic cu(m) p(ar)tes
ydee unius a multis. plo (Plato) eni(m) mu-
tavit nome(n) dum pittagoriaz
in p(ar)ticipacionem pittagorici eni(m)
dicunt tu(m) ex q(ui)bus phy(si)ca su(n)t in illo
primoz mathor(um) i(n) numeros i(n) reb(us)
phy(si)cas sic p(ro)bat p(er) audiecta et
n(on) posuerunt p(ar)ticipacio(n)em s(ed) po-
tius totu(m) iniz imitari et sic
physicas res ex quibus sunt
similia plo (Plato) n(on) q(ui)a dixit ydeas
esse p(er)petuas / dixit indiminutam
in physica s(ed) p(ar)ti sic id q(uo)d
est corpore et vere nom(en) q(ui)a sine

id quod e corpe et vle nome q̄d
sine appellacom tr̄smuunt per
tropacoz vocans, hoc qꝫ i mutacoz
illi vocauerunt qꝛ eciā illi innos
pinos dixerut esse ꝓpetuos et
vles virtute, licet de vli sub
rōne vlis nō sentiunt aquaz
gsidacoz || In qm aut ta pitta
gorici qꝫ ptemici dimiserunt
et neglexerunt esse si sit ꝓpetu
ag imuto vel pticipato et sist
que sit illa si tn̄ possunt dq
esse ꝓpetu ptitipatoz sic mutacoz
qnalez diximq // plo enī dixit
sementez omnis nature facte
seu dōru et tōe eū dyꝫ infor
sunt ad pat exequdū in rebus
phycis // hc aut dicebat fieri
p lumē cause pme sic dixiq
in opinione pmeuld // zo luy
dixit ee omnis nē sementez
/eo qꝫ zm sua vtutez efficitz
omne qꝫ fit / luy aut e ad phyta
physica sic forma art ad maz
et sic lux adee / z subam co
loz et sic fortia que est in se
mine aīm et precipue homis
se hz ad signtas et ꝓpeꝫ menı
brt mebroz // ffor enī artis
nō inducitz in maiaz n̄ applicatz
vtuti manu artificis et vtuti
securis et ꝓpendiculum et
oim instrutoz per que deducitz
a mente sic intellectu ꝓpeto ar
tificis in maz z omnia in que
deducitz z quoz vtutibꝫ applu
catz / determinat ipam et infor
matz extra z per hoc quidez
qꝫ d'trant eaz toaptant ea
ptctantez matie informant
extra et id agunt ad ee qꝫ
e actus ipsius solius et
non alicuius eoz qbꝫ applicatz

domus enim non est actus secun-
vel prenominati formaliter loquendo
sed actus est formalis forme artis
domum facientis que est in anima archi-
tecti. Sic autem lux se habet ad co-
lores eo quod sicut diximus omnium co-
lorum lux est una et simplex yposta-
sis, applicata tamen superficiei cla-
re in qua plene diffundi potest
propter multum perspicuum terminatum
quod est in ea, producit albedinem,
applicata autem sic diffusa in
superficie minus de perspicuo terminato
habente, magis impeditur diffusio
et erit pallor et applicata ei
in qua est perspicuum aqueum
producit minorem claritatem vel
minus claram eo quod perspicuum aque
est clarius et est de aliis coloribus
eius ypostasis generationibus ita
quod in omnibus hiis lux coloris eius
ypostasis est una et per multa generans
diversa sicut istius efficiat et in
omnibus forma ad quam color
constitutivus non est nisi lucis sicut luminis
forma, propter quod eorum generis co-
lor motivus visus est secundum actum
sive lucidi effectum sive forma
lucidi quod lux vel lumen est sicut
in 2o de anima a nobis determinatum
est. Eodem modo formativa que
est in semine primo quidem in corde
se ponens una quidem est secundum substantiam
et formam et substantiali operatione
formam suam quod vite forma est generativa
primum accipit instrumentum per quod
per quod sic sine vite vectorem
tuttorum diversitate producit in se
cum una exsistens et per spiritum applica-
ta et influxa siccitatibus et hu-
miditatibus et caloribus et locis
et complexionibus membrorum ex uno quo

illorum distincte producit hoc in de
bitum quod est cerebrum vel hoc quod est
cor vel hoc quod est oculus vel pes
vel manus quia tunc omnia quibus
indiget format et continuat ad formam
suam que est vite hominis vel alterius
ho omnibus iam membrorum diversitatibus
concordat et ad vite operationes et
sua ad opus vite hominis vel alterius
tamen virtus formativa descen
dit in semine / et non est unum sed
omnem diversitate operationum continens
et informans sed quod producitur
esse / consistit quia calor igneus unum
et virtus celi ad et virtus elementi
iterum ad et unum quodque aliorum et
simul aliud et aliud producet
Hec quod etiam ex dicto permenidis
dicitur quod primum formans non dis
guitur et dicit quodque adinguere ferme
batur in toto in esse dicitur primum
ut quam tamen illa dubitacionem
dixit in primo physicorum / sed plus me
lius ista declaravit dicit primum
intellectum secundum quod in partes
quod mo est idem in toto et quod
mo esse diversitas sicut nos in pri
ncipio physicorum declaravimus Sic igitur
patet lux patri intellectus omnis
primum / primum est lumen una et simplex
et vola / virtute quidem et tamen plus
et in se ipsa precabens vera
omnis omnium formas excellentiorum
esse / quod sunt in ipsis quam in intellectu
primo sunt lux et vita ipsius
separati intellectus / et hec videa
prout exigit concingitur libera
omni motorum orbium et motivum
tocius orbis et consistunt cum
ipsis et ipsi desidant eum sicut
formatorem lumina sua propria / et modo
quod processionis eius est quod in prima
licet primum motum est

deriata procedit in 2m et ex eo
deriata procedit in 3m et procedit
dit in omnes omnes informans
et ab omnibus accipiens deriatorum
2o est sementem primum virtute
multiplicem dum decorum facere
et diis infidoribus tunc ipsis
que papitur ut exegnantur
cum per infusionem omnes et virtutes
celestium corporum per omnem prodi
mensura in omnibus luminarium
applicationibus praesentationibus
et radiationibus trigonis et
exagonis tetragonis cum accedo
quod recedo supra et ut vult dicam
in omnibus prodi partibus et
virtutibus et planetis et ad planetis
motum in circulo perfectorum et tunc
efficitur plus ex partibus deriata
et plena informis et sic infundit
ditur elementorum virtutibus et in
illis simpliciter deriata infert
omnia et infundit perfectam ge
nerandi et nunc perfectarum generan
ti et ex omnibus virtutibus illius
in iterum determinata et informis
est efficitur tunc hinc vel illi
nunc generata super in se quid
in eorum extra secundum omnes quibus de
terminatur duas virtutes et sic reddatur
id quod generatum et hoc est sementem
adde decorum accepturum ad paries exeo ad par
tem in tali autem infusione
super primum agit plus preualet
lumine motoris super virtutem
nunc corpore et agit ergo plus
vincit virtutes corpore et ma
gis occurrit lumine integrum
et patitur et primum intellectus

et in quo plus occidit lumen
efficit'. corruptile in quo aut
vincit · et irradiat non commixtum
me / lumine primi manet incorrup-
tibile et in aliquid in mixtum manet
et imaginem non commixtum id preceptu
dei dorum et id quod ex producto
sibi simile viderit ad se convenit
ad sedes sedeat et quod sibi displicet
displicet dimittit · corruptioni
ne et ipsis corruptioni subiacet
Ex omnibus ergo inducit per qua
vna originis idea vlis e eius v-
nite omnia habens et prebens pre
habens et continens ad unum et
quod multiplicatur ex respectu ad
ydata non in se sed quod multorum
est et per qualem exmente diuina
produxit inmateria Et hoc e eorum
omnibus platonis intento et ypte
sunt vlia ydee scilicet species que sunt
ante res et sunt multe et vna
origine eius vna et informate
lucem / multe aut ex diuersitatibus
sic vel aliter et hyle prima or
tibiente plus vel minus / tamen
aut portamus est que dicta
a nobis in primo capitulo
Cam 13m qualiter plato posuit
mathematica et principia materiale et formale
et in quo concordat cum pitagoricis
et in quo non concordat cum eis

Amplius aut preter sen
sibilia et ydeas plato
posuit mathematica corpora
que inter hec posita sunt inter res sen-
sibiles et ydeas tamen ab ydeis
quam a sensibilibus / a sensibus quidem
quod inter eorum sempiterna sunt
et immobilia a speciebus vero differt
quod sunt quam in similitudine conve-
nit sensibilia tamen species sunt eodem

Eadem enim species est vna et eadem
vnius multarum rerum et vnius
eius secundum formam et speciem mathematica
autem sunt in multis vnius rationis
sicut omnes circulus et omne qua-
dratum est vnius rationis inquantum sunt
eo quod abstrahunt a materia sensibili vnde
causa quinque regularia corpora que in
vltimo euclidis probatur adapta-
bat corporibus simplicibus
hoc autem non conveniunt speciebus
quas ydeas secundum diversitatem rerum
sunt diverse secundum rem sensibilia
autem capiunt materiam determinatam
[illegible] autem cuius proportiones inquantum
erat vel est male pertinguere
[illegible] se corpus et ideo putabat id
esse principium corporis mobilis
Corpus autem omne putabat con-
stitutum ex pluribus [illegible] et ideo
corpus naturale ex quinque complexe
causabat complexe [illegible] quod
non est verum sicut per antecedentia
satis est manifestum Cum autem
species ydeales sunt cause omnibus
[illegible] que sunt per naturam secundum platonem
putabat plato quod elementa species
ydealium omnia [illegible] essentie
cia/ posuit ergo quod causa materialis
omnium sit magnum et parvum parva
rerum [illegible] id quod est causa formalis
ut substantia est vnum quod est ydea
prima. dixit enim [illegible] quod sunt
magnum et parvum [illegible] et esse
species et numeros [illegible] principia
vnius ydee prime [illegible] illud vnum
ydeale primum dixit esse substantiam
rerum et vltimum ad [illegible] dicit
esse verum [illegible] id quoniam id
vnum esse quod [illegible] [illegible]

quadam sit sicut ex superius patz
inductis et id unum esse dicit
fieri numerum ex quantitate primum et
secundis et hunc numerum dicit esse for-
mas et species rerum omnium magnum
autem dixit compositum ex primis in-
fectis et magnum quidem esse sub numero
sed etiam magnum dixit esse simulta
vel infinita principia et In hijs autem
positionibus plato se dicit ut pi-
tagorici dixerunt non enim dicit
nisi quod ille dixit numeros mathematicos
esse principia plato autem posuit prin-
cipium esse numerum ydales In hoc
ergo quod dicit quod numeri sunt causa
substantiae sive formae entium ex entibus
similiter dicit ut pitagorici
pro infinito quod qui numerum unum pri-
ponit plato Ille secundum prin-
cipium unum dualitate infini-
tum id quod est materia dixit
plato compositum esse ex magno
et parvo et haec est prima positio
eius in qua dicit a pitagoricis
Aliud plato quidem posuit numeros
ydeales esse praeter sensibilia
eo quod rerum principia sive essentiae non
dependent ab illis sicut
per nullum superius est principia
essentia depen deb ab ipsorum
pittagorici vero numeros quos
dicebant esse principia dixerunt
et esse res ipsas sive formas
et non habere essentiam extra ipsas
res et adhuc pittagorici
non ponunt mathematica inter res
et numeros sicut plato mathematica
ponit esse inter species
et res sensibiles et Concordat
plato posuit unum et numeros
esse praeter res ipsas quasi formam

et nō dixit vnū tm̄ modo esse res
ipas ut pittagorici dixerūt et
q° ult° introduxit ydeas esse
ꝯ perscrutatorē de rōnibꝫ diffi
nitiuis sic dixīmꝰ i̇ auctoritatē
qm̄ tū vident q̄ nō contingit
scire n̄ p d'mōstrōem et d'mon
strōnis mediū est diffinitio
Investigabat diffinitōē et videns
q̄ in sensibilibꝫ nl̄ ē finitū et
manens q̄ sit rō oīm que sūt
diffinientiā c°x° res sensibiles
et c introduxit ydeas et o
sunt ideo qz pores phi nō
hebant certā resolutoriā do
ctrinē d'mōstrē q doct inveīre
rē diffinitōē in ea parte logice
q posteriora analetica vocantur
Isti aut̄ plonici dixerunt
et fecerunt in positōne sua
Dualitate nāꝫ aliqua priū
qz dixerūt eaꝫ esse māꝫ istē
ha aū dixīmꝰ hoc rō qz
sic omēs nūi pret primos q
pū sunt nūorꝫ generantur
ex dualitē ita ōmīa generant
ꝯ magno et pvo pmū aut̄
nūi sit vnitas et binarius
qz vnitas ē pmū nūi et
binarius ē pmū plis generant
aut̄ ꝯ dualitē magni et
pvi sū mē appebunt pont
tp cedant ꝯ quoda exemplo
sūi sigillo qz sic sigillū est
pt tera quā imprimit et
nō dat ei esse sūu sꝫ tm̄ for
mā sū māꝫ ita sigillant
ipe ydee māꝫ specieꝫ et nō
dant ei d' esse ppetuū sꝫ tm̄
formā hoc aut̄ nō ita ꝯtin
git sꝫ potius ꝯ g̃rio quia

nō ē rōle sic cōtinge hoc aut i
in sequentibus dimq sic erit maiori
sed quod nunc intendimus hoc est
quia platonici ex parte materie magni
et parvi dicta multa faciunt
sed sic dicunt sed ipse species
hoc generant non semel sigillando
quam ad virtutem sigillantis
verum cum in natura rerum ex materia
materia fit una mensura quantitas
ex qua fiunt res una sed illeque
induunt species in rebus sensibiles
sic sigillator et formator
unus et idem existens in specie et
forma separatus multas facit
species particulares in rebus sensibilibus
sicut est etiam aqua similitudinem
masculi ad feminam femina
enim ab uno motu masculi
fecundatur in eam masculus autem
separatus a femina multas imprimit
et sic dixerunt separatum
inductorem formarum multas imaginis
sigillationes et formationes et tales
sunt multe similitudines et imitationes
priorum qui dixerunt
esse principia ex priori quo quidem
dictum est modo plus declarant
de physicis nunc querimus
palam autem est ex hiis que diximus
quia non est usus nisi solum duabus
causis videlicet ipsa que est eius quod
quid est sive forma et illa que
est materia species enim sunt cause
eius quod quid est omnibus aliis
particularibus, species vero dixit
tamen esse per unum primum
principium omnia alia formans
vertitur Unum autem et ista que materia subiecta
de qua species dicitur species
aut sigillate esse sed sensibilibus
sensibilibus sed unum primum
formans sed esse in speciebus
materia autem subiecta qua

vtr plo e i dualitas q est
magnu et parvum sit dupli
cium adhuc bone et male i
motibus dividit cam elemt
compositi ydealib ita q singlis
dividit singlaz caz elm eius
boni e causa bonoru et elm
mali e ca maloz etia elemta
sit ydee bone et male q th
no optinit q existe ca quada
boni no oz ee cam formal
mali / et q malu e priva
et forma no bz et lo elemta
vez mgr z melius dicimus
investigasse quosda pmos phyos
qua ploz scit eius ul dua
vaz eo q illi ypa rerum natia
prim posuerunt plo aut e
natia pria q sunt rerum na
lium hec g dicta sit de opioe
platonis /

*Capitulum q nos adhuc opita caz
primo inmeratis cor causis et
detis intencoibus phorum*

Breviter go et suma
tim et pti pcursimus
declarando quomodo phy
et quo sunt quibus causis
dixerunt de pimis causis
rerum eorum et de ipa vite
rerum q e rerum quiditas ex
simplicibus et primis primis
constituta omia eius aliorum
de ca rdunt aut ad opioz
epicuri q posuit corpa aut
ad opinione stoycorum qui ma
thica posuit pria aut ad
opiniobz platonis qui consentit
in aqua ca unaqz / Quamvis
aut inducunt licet involu
te inducta sunt h tr ab eis

hemq q̄ omi loquitur d' pnije
et causis n9 dixit aqz nom
genus cause q° pret' cor qua
tatz e que anobis in 2o phyorz
phyorz sunt dissita qi qui
genus cae addire intendit
Sz omes phy sic d'ius solu
loquntes sine veritate ipa pma
pncipia loquantur obscure
qui potuit videre in poi
cionibus sicut approximare illis
causis quibus etiam genus
cae novum addere / illi naqz
phy q solu mam ex vna a
liqua sine plura et sine po
nat ea esse corpus sine in
corporea sicut plo qui dixit
mam ee dico magnum vel
et parvum Mathematici omes
qui ponunt causam materie
esse dicunt / Sicut aut et
vtalin qui dixit infinitu
exstitit partium quixtu esse
pmum et sicut eius q ignem
et terram et aqua et aere dixit
esse pmum mle / anaxas em
mles causa dixit esse istorum
quixtanus silum partu
sic 3z p dominata cantut
omes em isti sunt tangen
tes talem cam qua vocamus
mlem eius aut qz dicit
aut ignem solu aut aerem
solu aut aqua sola aut cor
pus medium qd est igne spis
sius et aere subtilius
omnes em isti tale corpus
qle potuit dixit ee mam
omes ho isti no tetigerunt
n' sola mam ut ex quo fieret
res nom non q no totale
mate hoc addicit
alij aut phorum locuti sunt
de ca vn e pmum motum sine

monete sit illi qui dixerunt
amorem et odium sive litem
et amiciciam id quod est idem
esse causas. Similiter autem et illi
ex causa a qua extinguebatur quoniam
Anaxagoras dixerunt intellectum esse mo-
vens sicut calidum vel frigidum
ut aqua Anaximenes. Nullus enim
horum in hoc genere causalitatis nomen
aliquid invenit quod habet com-
mune causalitatis sed omnes
in communi moventem dixerunt
esse quod posuerunt sicut unus an-
tiquorum plane et manifeste
dixit causam formalem quod quid erat
esse verum et substantiam eo quod esse et
quiditatem et rem dat quae sunt
maxime tamen hanc dixerunt
tamen illi qui species esse posuerunt
Platonici et illi qui posuerunt rerum
differentiam esse in speciebus
et illis in speciebus quae circum
tabilibus. Isti enim non posuerunt
species esse ut materiam speciebus
neque etiam ea quae sunt in speciebus
forma primum ut sicut linee prime
cause et unum unum de quibus
supra diximus posuerunt etiam
materiam speciebus neque sic posuerunt
species sicut ea a quibus pro-
veniat primum motus sicut
a movente et efficiente. Dixerunt
enim quod species magis sunt ea
immobilitatis et sunt in quiete
quam sint causa motus vel moventes
sed posuerunt dicentes quod species praestant
singularibus sicut sensibilibus aliorum
omnium a speciebus quod quid erat esse
propter hoc quod immobiles sunt
et quiescentes. Speciebus autem
unum quod est idea causae sunt
prestat esse illa non causam

q̄ ē causa actus sic pfectionis
et tusfinctionis (?) sim̄ rei et
ta motus h ē pt q ē idē
et vocatur cā finalis modo
quodā dicto si illo mō nō dicit
q̄ vere est sicut res talis finis
q̄ nō dicit ea pnt ē finis
intentionis mouentis finis
motus pnt desideriū mātie
in eā sic balbutiendo dicunt
ea pnt inclinat aliquo mō
ad effectē. Et ipm nō debant
quidam cū ponētes intellectū
agentē tinq facere pt aliq
est. et ponunt ipsos amorē
intētus ut bonū q̄ dāz ostas
dicat esse cās pt hō esse
bonū a quo inuidia ē longe
relegata. Et q bonū est
cū amore cāute ipsos quis fac
sic hoc mō intētu ut bonū po
nentes esse nō ponunt hoc
sicut pt q cānt q viz fit
cā pt quā sic finē sicut
id qd est cuius aut pt quā
fit sicut id quod fit i quo
excitan sic ponens ponit ea
esse cās sed ab hijs sic mota
eorū q̄ sunt tā eorū q̄ sunt
finis cū ē q in tipno mo
tus includit id q̄ fit et
tunc vlt. id nō mouet effius
et nō amor intētus illo ē
causa sic ponens mouens
sic ra dictū ē. Similiter aut
tilli q̄ dicit q̄ aīna sunt
unū aut eius primū sicut
Zenophanes et pmenides dicit
tēz tale ēē q̄ ē unā subā et
eius q̄ q̄ ē sic nō dicit hō
q ē esse hīngdi cā sic causa
finis q̄ nec dicit hīngdi
causa fieri hoc q fit sicut

causa finis i[d] accidit cuius modi
quodam dicitur id quod est causa salvat
bonum rei et finis dicitur etiam cum
actionis obsistere cum quod est differentia
efficientis ad movendum et fina
lis dicitur et ideo est finis accidens
dicitur et non simpliciter hoc enim ac
cidit finis quod in inclinatione sit effi
cientis voluntatis aut est finis
intentionis et motus tertia
quod sit ab illo differentia est de causis
et determinatum est quot et quae sunt
quintitas omnis inducti physicis
videtur testimonium plurium
unus superius dictatorum
per hoc quod alia quaestione talis
tamen addere non valet amplius
aut ex inductione philosophorum in ho
stoicibus patet quod est quod quaerenda
sunt prius in eorum ne pro
cedere per totum omnium causarum
aut alia modo fieri cum aliud inque
quaestio dicere cetera declarare omnino aut
unde vere vel falso quod inductione
philosophorum dixit et quid prius
probavit deinde sed et quod
habuit qualis quae continguit
de prius citius propter hoc deinde
cepit de his per eumque vi
dentes utrum vera sunt qui
dixerunt et utrum valentes
sunt rationes eorum etc.

Tractatus quartus de contradictione opinionum, inductarum de principiis rerum primus de contradictione quae dicitur Epicureorum qui ponebant corpoream materiam esse omnium, non tamen quod aliquid dicentes eam esse

Insipientes quod abhinc
ad contradictionem horum quae in
ducta sunt dicimus
quod contradictione omnium quod est
ponunt esse unam quandam

matiam q̄ e nā omi et hant
dicunt esse corpeaz hoc e me
sura q̄titatis cu̅ tez; facile pa
lam est / qm̄a multiplr̄ delinquut
diuite cu̅ loqunt de p̄dijs
et rones et rones nō pro
bantes inducunt / diuite
aut et insufficient̄ loquen
tes p̄mo insufficit ponunt
p̄nm̄ i̅ule corporea om̄
matiaz ponentes / nō put
n̄ matiaz corporis et non
ponunt matiaz incorporeorū
tū tn̄ sit et existat, intoca
sit suba 2m q̄ suba et gn̄e
2m q° eius / et om̄ia diuina
hic exit sut an corpeaz me
sura et sut in eis potentia
et actus et mā ꝛ subalis
forma, sic sepius in phisic
diximus // Amp aut diuite
loquūr de p̄ncip̄ijs gnalin
et corrup̄lm / q̄ cū coue Dre
taz gnacōms et corrupcōr
et coue phȳce tractare
de omib; corpibus absc̄i
lerunt motū q̄ui e moues
et efficiens in mā gnaliu̅
et corruptibilu̅ / cū tn̄ sic
sicut mouete mā nequaq̄
mouea ad gnacōm et cor
rupcōm, Amp aut diuini
inuti sut et insufficientes
q̄ cū ponunt eius maz
attingit eis q̄ suba et q̄ q̄
est utiq̄ eius ponat ēe
cam q̄ e valde insciens
Adhuc aut rones quib;
vtun inponēdo hoc vel
id corpus om̄m matiam ēe
s; vald' vane sut et debiles

/quo enim modo faciunt quidam sim-
plicium corporum per se solum omnium
esse tale principium / aut quomodo
per rationem faciunt quecumque posse so-
lum esse materiam omnium preter
terram cum speculentur in entibus
generationem ad invicem factam. dico
autem quod ponunt corpoream omnium
esse materiam aut ignem aut
aquam aut terram aut aerem aut plura
horum simul aut omnia aut aliquod tale
commune quedam horum ut dicunt sunt
ex ad invicem congregatione sive in-
spissatione sunt densa ex raris
quedam autem distractione sunt
tara ex densis horum autem quod
minime principium esse dicunt plurimum
differt enim eos in prius esse vel posterius
esse / eo quod isti supponebant
hoc esse elementum quod primum est
in compositione et posterius in resolu-
tione et in hoc conveniunt omnes
quidam autem dixerunt quod ipsum
componitur ex multis variis sub-
tilibus et resolvitur in ea ul-
timo et maxime isti omnes
opinabantur id minime esse maxime
elementum ex quo fit generatione
et inspissatione aliquid sicut
primum componente / tale vero
est quod minutissime partis et
subtilissimum est corporum unde
quicumque ponunt ignem esse male
principium omnium dicunt hec ma-
xime consonando / hac quia
dixerunt rationem Scilicet autem et
quicumque confitentur quidam aliorum
corporum esse elementale subtile

ruz in ptibus / predicta ratione
dicitur quod dictum / non enim pteriorum
phyorum unum solum corpus ma-
bim esse dicentium dignatus
est terram esse elementum / pstra
sus p indigesta rone / et ideo p
magnitudine et grossitie praat
tre dixerunt eam esse non elementum
/ cplibus aut aliorum trium elementorum
indite cpda / phyorum alorum pnm
accepit qui ipsum posuit omn
corporum esse matz / alii vero dixerunt
mattaz esse aqua alii vero aerem
hoc elementum esse dicunt / qui
enim pducte consenserunt com
/ dualis disturbabant rationibus
/ quia una sunt quod in titularj gnia
tione elementorum dempiter vide-
bant aqua optere esse subitam mu-
tationis salvatum / hoc aut ultm
est elementorum Et io gencie
tes spirius inducte roni di-
xerunt / id esse spissius igni
et aere subtilius Tra aut cre
dicebant igne spissius fut
qua videbant matiaz corpa
amplius exdi et tarisitati
no posse / cum extenditur
in igule 7 tu hoc quod igius
no sit dixerunt ipsum ing-
varb esse quod igne / aere aut
spissius dicebant ppt sueng
dtaz roz / quia subtile e ex
quo sit spissum et mgs spissi
resolvuntur / Tra vo sunt quod
videbant subtile spuale no
esse incorpabile et io tn ex
elemento corpa fiant / di-
xerunt elementum esse subtile
quod incorpable est / 2o e aq

qr humidu aq subtile e, eo
q e penetratiu partiu et part
partiu sic go et hys de caus
singulli elementorum inditte
incepit pret terra quam nullus
antiquorum posuit propter hoc
q ofessu ee bprimati sunt pri
su opom ex racio sic magna
ex puris, pryssu cius dicebat
qda magnu esse s ty id ele-
menti sit q sit pmu generatori
insimplitu generationibus et q
e oppositione pmi et esolutory
vltimum sic ofitebam qr no di
tut tra e elementu omni corpo
sic multi hoim ee dixerunt
multi namque dicunt q oia sit
tra qr tu no dicunt esse forma
aq materiaz || dixerunt esse
omnia attendentibus diversitata
et istud sitū prim sy hoc ul
illud, dicit enim poeta esio
dus q et homo dictus e tra
prim sy int corpa simplicia
ketca natare lato pectore
sup aq sic em ut vetat
esiodus otingit & antiqu
et publica sn vulgare esse
sustepeo qua omis sustepit
tra laut antiqt e duplex
vna qdi qm locus generationis
tra terrenu e et ibi e locus
pmg tre tud in pno pdun
bit mater z ma aliorum
alia aut id e q elemta oia
opota, maxime sut ex tra
et in ipaz maxe resolunt
Iste go sic sunt due secte

phyorū de mā corpm loquentū
bm go illorū prīa sectaz nec
recte nec bn̄ dicit sꝫ quꝫ hoꝝ
simpliciū corpm aqᵒ preeligūt
hui subtilissima est corpm sp̄e
et tm cordeꝫ neqꝫ videtur qui
ponit qᵒ elementū om̄ ē corpꝯ
qd ē igne grossius ꝛ aere sub-
tilius / qꝛ nichil hoꝝ ē subti-
lissimū corpm ꝛ id ꝛ id secundū
dicta eoꝝ nō est p̄mū eoꝝ
qᵒ dicitur sꝫ vō sꝫ dt p̄orē
secta qꝛ ē ḡnatione posterius
hoc ē remotius aḡnatō et ē
nā prius ī omnibꝯ et qꝛ ē den-
satū et ḡcretū ē posterius sine
longinquius aḡnaḡne tūc acci-
dit ḡtm dicta p̄orū aqua
cū tm hoc erit p̄or aere et
tra p̄or aqua et tn̄ tra ē elemē-
tū p̄mū ex quo cuncta alia p-
solutom ḡnant et q̄ p̄stat mā̄
ḡnant / Ista go sūt dicta
de opinionibꝯ eoꝝ vna causa
materialeꝫ quale diximꝯ inter
simplicia corpa /

Capm sm̄ ꝫ op de ḡdictione
opionis Empedoclis pla mālia
ponentis et ḡdem eius qd dt de
mouente p̄ncipio

Idē qꝫ sequit̄ ad dicen-
tibꝯ qui plura simplicia
corpa mā̄ om̄ sꝫ
dicunt dictū ē Empedocli qui
ponit 4or simplicia corpora
esse om̄ mā̄ hunc aūt oīꝫ
ḡtingit qdā inconueniencia
eadē cū hijs q ḡtingūt plurib⁹
qui vnū corpꝯ ponūt esse
mām / qdā vō sūt p̄pria inconueni-
entia ē accide nunc ꝛ ī quidēꝫ
cū illis etisti ḡtingunt / sunt

insufficietis diximus d' principiis
sicut et illi semp insufficienciaz
mre et efficient et forme ppm
aut inqilius est qd accidit emp
qz nos tinnus elementa quatu
ce exadibitez no salvata pnia
cui elemti sor in sbo quatoris
qi no semp in sbo tusimuo
igne et tra eod zm formaz
corpe manete / in to tusimuoe
igtius et tra et alia humgdi
no erut pma matia quatuis
de hys aut et humgdi in phis
dom est et ci go matia sit subm
quatoius pmu salvatu idez
et manes in to innicoine sicut
dictu est vsq fine pmi lib
v de pncipiis determiatu est dic
aut et emp no recte omo
nec omo irrobilr putandy est
dixisse de talib koz q mouet
vtrum vnu vel plura pt mo
nencia qd eni mouetez tam
posuit noble fuit z hc vite
fuit coacta / sic in aiabus dcm
est · qd aut lite ponit et ami
ticiaz que sut zm eu prima
monencia / et no dtiauit sbm
actonib et passionib eo:uz
no rem fuit // adhc sic du
bitbus sic dixit emp nite e qd
co tato altaco anfa z lib gm
et amicitia no sit uit p cgregaz
et segregatom / z no altataz in
in cgregatis z segregatis dic
aut ex calido no frigidu nec
ecq ex frigido calidu secudum
dicta emp / ipe eni no ponit
q ysta plures qrta qi matia
et subiti nc de que e v naz

sicut sepm manebs in tota tri
immitone que facta e ignis qu
fit ignis ex aqua, et q facta
e aqua qn fit aqua ex igne
no enim ponit n asenna lite
et anuticia et no dat eis nat
sbaz sed tm ggregacone et
segregacone sn ma sbicta
q v fit sub vtroq grioru
etc pz q insufficiet locutus
e d pmo pelas monete
Adhuc aut pone duo eque
pmg mone e pelta mgies
sitte e em q oms mltitudo
mongtiu et motuu reducta
ad pmu motu et pm mo
nes sic in suo ondimq phyor
Adhuc aut qm et si demq
lite mone et anuticia q
monebit lite aqu ut mo
neat pgq at no moueat
enip no d'tiamt et eadez
ro e d'amiticia etc qu h
dug monen nte e apmo
nes pone t hys scia mlta
sequntur ex dicto emp ipciu

Tamzm de gdon ad ponem anaxagore

Si quis at sustipe
voluit Anaxag
diceret duo ee elemta
su principia quoru vnu ipe
e putipiu et altiu elemtu
oz q suscipiat eu zm an
tiquoz positionem, quia th ipe
Anaxag no articlat, dico
aut articlare aut ad m
tentoz et intetu exprime
et profere Secutus eni ipe
Anaxag quosda dicentes

eaz esse ntiaz est aut illa
q̄ dixeims in p̄ceptis q vz
ex nichillo nichil fieri potest
sit et cu nō albu nl q p̄po
natiu esse d' natura albi al
bu nō fiet ex nō albo et eadē
rō fiet d' omnibus alijs ettro
genia aut fiunt ex p̄positione
homogeneoꝝ Similiter g° homo
genea fiūt elementa p̄ma ex
aut mixta et insita sit et in
distincta sic facta et exitia
oz q ex aliquo fiant in quo actu
sint omnia licet lateant g°
oz q p̄mu elementu sit mixtu
ex omnibus homogeneis in quo
actu sint sz latent // hanc
g° rōm ab antiquis lateaz
formaz ponētibus suscepit
anaxas et nō articlauit eaz
ut p'intellectu videt q eet dictu
omnia esse p'mixta et ad vniua
ctu mixti reducta // Est enim
mixtu sic nos in p̄mo p̄giamos
de tamq̄ inuisibiliu altitaz
adimpleret vnio z ho mō p̄o
articlauit anaxas p'intellectu
p̄bando q inuisibilia essent
et q nō zq esset natura mixti
et nā mixtionis // sz simplic'
accepit ho ab antiqs actu eet
ex natura sicut dixerunt accepit
i° ipm ho dicto mō absurdo
tū exiitte / q vz cum p̄mu
actu vni fuit p̄mixta
sequitur rōm ex ho tamq̄ inge
niorū vnū ē q̄ accidit p̄
syllogismū ea an ea oportere
p'exaste in p'mix q̄ q̄ſ cum
insentitur adiunbitez p'rams

altari nunc e abnuere, no altari
aut abnuere nisi q separatu est
ergo no mister admiscere nisi q
sit separata distincta // tertium at
inglebus, qr no e simplicibz aptu
tertium nam permisti tenuiz. dicere ergo
omnia permixta admiscere e ab-
surdu no enim permiscent ad
invicem nisi que sunt una bona
et excellentes qualitatu activaz
et passivaru frangibiles et inmi-
stabiles adinvicem // adhuc at
tertium inconveniens est qr tertium hoc
dictum passiones tamen illa
separantur a substanciis quia
per eadem rones sunt mixta actu
per quia ad mixta dicitur esse, quia
album no fit simpliciter ex no albo,
ut ardor ex no ardore, ergo actu
omnia permixta sunt et latet actu
existencia in mixto, sed contradictio e per
mixto et separato ergo actu sunt
separabilia a subiectis et actu sunt
simplicia patet ergo quod res suscepta non
sunt articulata. Si quis tamen
sequatur articulans ea que intendit
dicere Anaxagoras apparebit
multa mirabilia dicens quia in
veniret contrarius sibi ipsi, quoniam
namque in isto mixto nihil penitus
erat distinctum non e mixtum
palam quod nil erat verum dicere
de substantia illa permixta, si permixta
est sed nihil omnino potuit predi-
care de ea dico autem quod neque
album neque nigrum neque cerulum
aut colorem potuit aliquis predicare
de ea sed per omnes no colorata
erat. Si enim colorata esset ex
necessitate haberet colorem supradictorum
extremorum vel mediorum. Similiter

Similit aut per eadem rone et
etiam sic in minoribus seadem quaque
rone non erit ista subia mixta
aquo homogeniorum nec pt enim ee
aq quale vel aq quantu i vel
aliquorum aliorum homogeniorum. Si enim
aliqu talium in eet ei oportet q
esset in pte aqua determinatum entis
speciem. hoc aut impossibile est
q aq horu actu predicetur
de ipo sed q hec omnia ee primo
sed enim prius actu de mixto
tunc iam sunt discreta in actu
et non e hypothesim. quare enim
solu dt esse in prius mixtu et pu
rz et quod intelligentia dicit
et condicit sibi ipi. Exhibeat
eisdem dictis attendit huius qui
sequitur Anaxag dicit duo prin
q ponit vnu quidem q e agens
omnia intelligens. hoc enim dt esse
principium simplex et impermixtum. Al
terum aut q dicit Anaxag et in
varietatem omnis ponimus velud in
determinatum antequam determinatur et quandam
speciem participet Anaxag aut
dt hoc indeterminatum ex mixtura
et latentia materia aut dicitur
indeterminata ex privacione et parum
actus tanquam ipa e sibimet Ana
xagoras ergo nec recte nec pla
ne dt de principiis. maxime
quia intellectum ponit agens movere
et aliquid nec et tunc oportet q intellectus
habeat ante se motorem alium sicut
sicut in 8vo physicorum dicitur
et quia dicit mixtum irrationabiliter
ponens ipum sic dictum est
hic. sed tamen velud aliqui proximi
quidem dicto eorum qui dixerunt
de principiis et propinquius hinc
quam nunc. magis apparet quia
ex plo possunt dicere.

Rema etiam plato posuit datorem formarum deum dominum / aquam mone ... non sicut anaxagoras et posuerunt multi mixtum sicut testatur ... tangens opinionem eorum dicens aquam mare et vas quod tegit omnia celum unus erat toto nature vultus in orbe / quod dixere chaos ... sermones hii eorum si recipiantur ... sunt sermonibus principiorum que sunt causa generationem et corruptionem et motum solum / omnes namque ... philosophi solum ... et ... causas tales substantie que est generalis et mobilis etiam inquisitio eorum est insufficiens de substantia et prius substantie ... substantia ... eum speculatorem faciunt de omnibus existentibus et ponunt quod existentium que sunt ... naturalia et insensibilia sicut mathematica et divina / ... est quia sunt perscrutatores de utrisque generibus ... videlicet et insensibilium ... causa investigandum nobis est de eis quod bene aut quod non bene dicant ad ea que conveniunt nobis ad perscrutationem propositorum quo modo inquirimus in sapientia ista quam pre manibus habemus nunc ~:~

Capitulum XIII de contradictione ad positionem pictagoricorum et de numeris quos ponebant esse principia

Ergo philosophi qui primi fuerunt stoycorum et sunt vocati pittagorici cupientes supplere hanc quam dicta sunt de priorum insufficientiam visi sunt principiis et elementis extraneis ab eo modo quo usi sunt eis philosophi qui naturaliter et per naturalia principia locuti sunt

qma d'cuitantes rom eracliti
et zenonis et quorundam aliorum so
phyorum acceperunt prima sensibilia, so
no sensibilibus, acceperunt enim prima
de natura et que mathematicorum, et hec pro
sunt naturalia, nam mathematicorum d'minio que
sunt extra que partes earum que sunt
motu sunt, quia prima mathematicorum non
acceperunt nisi mathematicis, que immotu
sunt, et ideo enim prima sive que sunt
sine motu, et generaliter dicitur esse sine
motu, preter ea que sunt de astrologia
non quod astrologia considerat de imo-
bilibus et mobilibus considerat
prima motus sed ponens quantitates
et situm mobilium et motuum et qua-
litates temporum considerat in astris
per prima quantitatem mathematice et non
considerat naturas astrorum quibus disponi-
tur motum sed ea pars astrologie
que mixta est phylosophie de qua diximus
in 2o phyorum Sed redeamus ad pro-
positum dicentes quod pittagorici considera-
verunt et tetigerunt de omnia
et dicunt motum quarumcumque celi
et observant ea que accidunt circa
solem et lunam et alias stellas
et observant ea que accidunt circa
partes et operationes eorum dico
aut passiones sicut eclipsos et
preterea et situs eorum operatos
aut vero que fiunt secundum naturam
in calore frigore et ymbribus et
ventis et humidi hec enim omnia
diligenter observant pitagorici
et omnibus quies et partes dispensat
phylosophus quod quicumque dicunt principia
que non nisi sensibile et naturale omne
enim quod comprehendit id quod vocatur celum
et generatur dat esse sensibile eius et
ideo licet non naturalia posuerunt
prima tamen ipsa eadem principia
non attribuunt illi enti hec enim

omnia diligent obseruat pittago
rici hec eni principia q ponunt
sic diximus sufficiencia dicunt
esse q attedunt et exaltent ad
principiandum que sunt superiora
huius entia sicut celum vel
partes celi q nobilite et loco al
tiora sunt ceteris entibus qm
rones principiorum q sunt de na
et natu superiore eo q primum pre
tium dicat esse In naturalibus aut
natura superior nil est stans
et preterea Sic r dicunt de prius
punct ssibil s no dicunt p que
modum tantum motus no po
tentis primarius n sine fine fito
vel infinito p sibilis motus solu
et porto pare et impare mo
principiis Ex hiis eni no cat
motus Adhuc aut si dicatur
no esse motus no dicit illi quo
sit pole sit gnacio et corrupcio
esse sine motu cu tn generacio
et corrupcio generant sensibus
// Adhuc ex hiis qui ponunt prius
no dicunt quo pole sit gna
cionem et corrupcionem esse sine mo
tu cu tn gnacio et corrupcio
generant sensibus abhiis et ex hiis
q ponunt prius no dicunt qm pole
est esse operaciones ipsorum que gesta
sunt scimus et mouentur circa
celum // dimp sine demus et
concedamus ex hiis principiis de
ponunt pittagoras esse mag
nitudines sensibiles et ponit pitta
goras esse magnitudinem sine
et hoc ondatur p apparentes
alias probacionem et no fiat vis
in hoc alias qm magnitudines
et ex hiis composita possunt tn
ex hiis sic existilibus magnitudinibus

quecumque ab eis qualiter exhibentur
prima quedam corporum sunt levia
et quedam gravia sine gravitate ha-
bentia Ex hiis enim principiis sup-
ponunt ita sunt et dicunt ea ex
illis esse facta nil magis dicunt
sunt de mathematicis corporibus quam de
sensibilibus Sed nunquam aut mathematica nec
levia nec gravia esse in ideo et levia
gravia et levia enim quod talia non
constituuntur ad singuli principia Et
ex hiis ultimus sequitur quod de igne
enim quod est corpus naturale leve aut
de terra enim quod est corpus naturale
grave aut de aliis singulis corporibus
naturalibus nil penitus dixerunt
per singuli principia sit vel sunt
dictis existere de sensibilibus primum
principium etc. dimp(?) Leucippus ab
eis quoniam oportet accipere ea que dicunt
esse causas entium quorum quem sunt passiones
et motus ipse quod sunt causa
et principia eorum que sunt terra natura
celi et corporum que sunt facta ab initio
mundi et verum quod sunt nunquam tamen
ipsi dicunt nullum penitus dixerunt
aliud preter enim a quo constat mun-
dus a principio facte mundi tamen
eo fundatur super hoc quod non
principium excellit constitutum atque
corporis non quod incorporale illi bene
quod nunquam constituatur a principio mun-
di corpora incorporalia similiter moti-
rentur enim eadem movetur
substancia et non sit aliud nunquam
non est tunc oportet quod a quecumque ex
corporetur illis tamen corporum
quod est absurdum aut oportet quod aliquid
sit nunquam quomodo in ista constituuntur
tamen quod hypostasim et cont-
inuitatem quod in utroque sit mathematica

vna spes mi nō dēt ab a° psē
specie sicut ne forme eiusdem
spēi accepte sn matia diam
sunt · dut tn pittagoici mo
mathēco res ostitui nā tn
in hac pte eni sit res nota
nō dñs ee stabilē de qua nō
pt esse firma et stans scepto
sicialis sz ponnt ē d eg o
pinio et tūc insidnt ee ipsi
sic dut pittagoici vbi vo
desup et subtus ē in instegrna
tn ti sc nō dnisificat ita
id enī qd ē subtus non subiacz
ordini vto et c in instoria
dnāt in eo t° q est sup
ordine recto subiacet z c pz
q sup et subtus dnt tn in
instetia · similit aut distre
ō recal q queda res stant
dystrete sigs formis et sno
ee qda aūt sūt p mixte
ff et ē in eis semp nutto
forma enī hc ut dut pitta
gorici tn p sētn nō tamen
demōstroz ffaunt q hōm
dnisōru vnu q̄ ē nūg
et dnistas nūi zn quaz
nūg generat ex nūō · hanc
sanit verū dstate z ac
cidit z in hnc locū iaz qu
dam plitatez ee ostitutā
mag̃nu ex passōs tres
nūi sequitū singula lo
ca ita q alius nūg ēi vo
loco et alius in ad dm pi
ttagoram · dncamq go vtz
ih idez est h nūg q ē in
celo ostituens tolū q eun
dez spē et nūg oz accipe
sc ē hoz dnm q̄ · q ū
ilio sit et gnatur q̄ sūt

ssilia aut ille nus et alius cō
ssilia et tunc redit supius indu
cta ro q pittagoras. Fecit aut
pittagoras eundem num utraque
cstituente ee dixit tn plato
motus precedenti rone dixit
ee aliu et aliu num corruptibilem
et incorruptibilem Et dt q illi q
sunt intellectuales et incorruptibiles
sunt eade sensibiles et corporales
Dubius aut illa dubitas processit
ex hoc q pittagoras posuit numeros
mathematicos primum et ille vidit q
mathematica abs dcam hcent a
methe qui sunt eius generis
et speci et io dixit spectuorum
et sentium eos ee numeros.
Inlos aut ver matas pria
dixit plo et io dubitatum
dixit esse numeros dcsos et
precipue incorruptibilium et corruptibilium
Alius aut dicendi principia
posuerunt ut evaderent sophista
heracliti non enim videbant q
unigeniquas generis principia
oportet reduci sed sicut genus
sunt prima substantie ad substantiam et
prima qualitatis ad qualitatem
et prima corporis mobilis ad mo
bile ut videbant quare prima
corruptibilium reduci ad prima
incorruptibilium sicut omnis mo
tus reducatur ad motum primum
qui est causa eius et mota primus
ad movens primum quod est incorruptibile
et simplex De pitagorico
ergo dimittatur ad presens su
fficit enim ea que dixit tam
ge tantum nunc quo ad
presentem speculationem etc.

Cam 6tu et est 2ᵘˢ gdictio ꝯ plom
exht ꝙ idea poᵗ nō esse ppt ppw
ꝑ gnē de re silogisatur rei ist tw

Qui veo posuerunt
qᵒ multiplicat ydee
sunt pⁱᵃ cuiam pec
cant / pmū qndꝫ cū ipī sit
querentes causas extranum hoꝝ
q sūt ꝯsilia attulerunt alia
absq; eqlia numo isti dico
aut alia qua sepata q omnia
ist sensibus nō sunt / nō
ꝯ esse lōꝫ / ꝛ hocē / atꝫ qꝫ
velit pformas rerū nūare eꝫ
/ sīc ꝫ nūq pone sēt quelibꝫ
les pᵗ sua formaꝫ ponitur
in ulio / putet ꝙ nō possꝫ
esse res istas nūae / sīc ꝫ
nūo pone pantoribꝫ exntā
bus nūus ydeaꝝ sīc formaꝝ
/ ꝑ quas iste res ponūt nūa
in nūꝫ / qꝛ res nūande sup sint
nūo nūati ꝑ cū plūa fact
quibꝫ nūet / putet se tūc
posse nūare / Species enim
ydales sunt fere equales hiis
q ꝯsilia nūāng / nō enim sūt
pantores eis dico tū fere qm
exnāhibus hoꝝ ꝯsilia eqles
pūr ee ꝯpes ꝑ indignaco
excrescitint sup nūy ydaꝝ
de quibꝫ ydeis ꝯtendo cāꝫ
ꝯsilia pᵗcessig / ad ydas reꝝ
heracliti fulgientes / una qꝫ
enim ydaꝝ nome lꝫ / qne cū
istis quoꝝ causa e / et
rom dinsaꝫ / ꝙ sepati et
ꝯsilia nō ē una rō / eo ꝙ unū
est pᵗcium et aliud corp le
rca substāꝫ enim rerū q sunt

alia ab ydeis et hec sunt indi-
dua, sub quibus speciebus contenta
est unum quod est species in multis
et de multis, tam in corporibus
quam in sempiternis separatis, sed
ideo que in sempiternis sunt
et sensibilia per talia sunt sempiterna
sattulerunt platonici ad sensibilia in-
per ea ponant enim sunt
res in uno primo per suam
formam, et sic per suam formam
innatur et sic quod est a re
separatum unitat ea, et dat
esse, et ideo quod esse quasi ei in-
merat re et dat ei esse
sed diceret quod homo unus
una forma hominis puri
quod est ingenerabilis aliter dicit
Auroys hic dicere obiectio ari-
lem quod plato dicens quod
vocat unum equalem unum pare
et quod ingeneris sed dicere quod par
numerus unum numerat et non im-
par, tunc plato sed numerus
et dicta ista non sunt tanda
quia non est verum quod plato po-
suit numerum mathematicum et verum
primum et sed partibus unum vero
sed dicit et in arithmetica
et hec ~~diuersitas contingit~~ per
diuersitas contingit ex translatione
arabica que mendosa et
corrupta est. Concluditur ergo est
quod numerus sensibilium et numerus sub-
formarum, forme autem sunt
separate, ergo innatur sensibilia
alio quodam ab eis ablato
uno. Res autem unitate
formis suis non innatur

particularibus quod ipse res sunt
secundum formas tot esse / ad quas
assimilabilibus processibus quot
sunt sensibilia / est autem hoc inconveniens
secundum quelibet illarum formarum
quod ponitur separate / et enota / sed
sensibilia / cuiuslibet nominis extra
tamen ea que sunt de eis separata
non sunt vera / ad ea que per se
concepta sunt tamen manifeste / sed in separat
multis est unum preter unitatem de
illis / et similiter in multis concept
tamen manifeste est preter que vere per unum
de ipsis sed non est unum unotem
preter et tamen manifeste concept Si
ergo ista innaturaliter per separata sunt
per formas suas innaturaliter per ad
hanc rationem sibi ipsis quod non convenit
tamen eis nisi in intentione et particularitate
tatem unius / quod est absurdum
Et sic eadem ratione dicere superius
putet innatari per formas dicere communium
bonum et formula caius ydea liber
pi esse formam omnis quod ab
surdissimum est et falsum

Camentum et est secundo 2a contra plures
ex hoc quod idea potest non esse principium
rei intellectum per quem deus res sciens

Amplius autem quos innos
sunt plures ordinaque
secundum sit et esse habet
res ydeales autem nullo corporum
modorum / videlicet quod aqua
res separata possit esse
Iste sententia cum consciencia
dici autem plures precedens
est / Sermo autem quod ex
quibus non est potentie fieri
primum / expectet enim et

et intencionibus particularibus
ad nichil possumus sylogizare ex
quibus datum non est sciencia quia ex
speciebus et nocionibus vniuersalibus verum
quod sunt vbique et semper sylogisamus
ad qualibet verum demonstracionum
sed iste species et nociones ex qui-
bus sylogisamus non sunt corr-
quorum nos plerumque putamus eas
esse quia species ex quibus sylogisamus
omnia quecumque sunt sicut communes
[illegible] sunt scripte. Hee vero dicta sunt
contra id quod in assignacionibus est vnum
in multis vel ex multis non habens
esse separatum ab illis secundum negacionem
et sequitur simul discrecione quod id quod est vnum
in multis non habens esse separatum negatur
de quolibet. hoc autem est id contra quod
per intencionem acceptum aliquo particulari
corruptibilium intelligit quod vniuersale habet
esse in ipso et est extra ipsum ergo
sciencia non fit per nocionem et speciem
separatam. homo enim sensibilis demon-
stratorum est quidam intencio et forma
que est fantasia sed per vniuersale ab-
stractum intellectum ab eis sylogiza-
de eis sicut possumus de eis sylo-
gizare esset separatum ergo per hoc
quod separatum est ab eis nichil potest
sylogizari de ipsis ergo ydee non sunt
ponende [illegible] non propter [illegible]
sciencia [illegible] autem [illegible] et
sylogismorum quod sit omnibus [illegible]
sunt demonstraciones [illegible]
[illegible] medium est diffinicio dicens
quid est res quid rei [illegible] qua in secun-
do sylogizat [illegible] tales vanes
[illegible] demonstratorum non sunt vanes
[illegible] nisi [illegible] sylo-
gizantes cum per formas verum
sunt ex quibus sylogizat

quas grei vocat fazit eas
et accip ut esse ad alia, no quid
ad alia absolute sed spec earu
e quietu opacom, et reperi
qd pditas e alta, Et no absolute
accepta ut pse exus, sic pz
ex ipsa taliu nocom diffione
qm sspes e veru que ponu
in q ptu magis pmuip et
comuis eoru q pnut inquid
ptu magis gile et sic facile
e vide in alys go spes ex qui
bus vones tinsce procedunt
secundu esse dependent, ad ea
quoru sit esse et nocones, go
no hz esse absolutu et separa
sic dicimus logicales zmplone
et h e una specin et nocomu
pars ex quibus procedunt
vones certissime que de rebus
per ea que sunt essentia
libus de rebus silogizos.
Alia aut pars eonsider rom
que de rebus spealibus silogizat
et que de halime posterumas hois
getendit et in tho meo qd ho
sit solus et sine intellectus
hz h concludipur delectacio
que est contemplacione theore
matu esse pura et firma
ud hug cerui et hc sola nocio
sine spes in silo uno poita hz
esse separate, sic in qtitatibs
dimus sine probabimus, Et ideo
zin ordilies specu per quas
res hac qd sunt, sibilud
zy qd sens lia de quibus
no e intellectus sed fantasia
sic diximus, Et sunt nocones
vles ecinles sensibis de qui
bus e intelts et per ce no sut
separate et e intellectus ipse
spu e speaes. et uno homis

per que propa homi et passio
nes ocludunt et h' solutz habn
esse sepatu' nullo go mo per
finit et conez certissime de
re conclude pt // ex demo'
yda qua' nos ploma pomg
et id rones quas inducut
illi qui impont spes ydales
sept quas ponut ydeas/ au
ferut ea que mag ee volut
qua' ydeas ipas quas ponut
d'ij/ qui dnt esse ydas Cu
cu' yda nd sit i veta n' pt
ve pti et ecple q' subalis
filiedo sensilu' est/ oz q' ome
que pti ecule colligens mul
titudinez otentoru' sub ipo
pa sit ipis na' tempe et
rone sit in pno pthy oz ousa
est/ tale aut pti e ung
ad omez nuz sub ipo acceptu'
q' e binaig tuarius 3o de
alys 7o pty que e ydea se
pata existes ext pticlarla
h' yda nu' erit an pma
dualitatez go dualitas no
e prius ung q' e absurdu'
et zm zei vitatez et su
ponetes ydaig // Sup em
diximd et oudimg q' pg
moade lius pme cause
pmu' q' constitu' e' integu
p aut nug sepatus sit
au' pmu' binaru' est est
site ac si dicamg ee eleme
tatu' / au' elemetu' / cu' ty
elemetu' sit pmu' eleme'ti
oppon' cu' ung ex pmo ele
mento plalitat q' e binaig

et ipo principium pluralitatis
sicut sic unitas est principium distre-
tionis quia sic unitate divisa
ab aliis et in se indivisa sit
districtus in omnibus unitis
ita prima aggregatione districti
vel districto sit primum constitutum.
et hoc magis voluit esse plura
quam omnis ydeas eo quod hoc primum
principium unum tangit et constituit
multitudinem ydearum secundum quod ydee
sunt forme separate et districte
facientes et distinguentes ydeata
specialia et unum in hiis qui to-
fecerunt ydeam a prima originali
constitutum et constitutivum Sequitur autem
secundum rationes secundum quas ponunt
ydeas quod ad ad primis sit nota
et tempore et ratione eo quod est sunt
se absolutum diximus enim p
dictam quod per hoc quod est con
kis nota quorundam non esse sine
respectu ad illa prima autem sunt
secundum se sic prima unitas
et prima binas ydeas ydea
quantum unum quod separata est ad ad
est prior tamen binario primo quod ab-
solute et simpliciter est inter
unitas dicimus hic que dicta sunt
in genere sequuntur forma
alia in genere quare aliqui opi-
niones que sunt de ydeis et
rationes eorundem sequitur oppo-
nendo hiis que dicunt de primis
sequens enim et examinans rationes
eorundem primum plurima ex ipsis
rationibus eorum concludet in genere
talia Amplius ad eandem esti-
mationem rationis secundum quam

et ipse quia dicimus esse ydeas non
ponentur ydee specierum esse substan-
tiarum sed etiam multorum aliorum intersubstan-
tiam sine nota una in multis eius
que est sicut plurium ipse qua ponimus
ydeas non solum esse ita substancias incor-
ruptibiles et corruptibiles sed etiam de aliis
et sic quorum plurium est unum non solum
sunt de substantiis sed eciam aliorum sunt
multorum que sciunt ergo quod
ydea ydea que est communitas accidentium
habeat esse separatum philosophorum
quod habeat ydeam que est principium
sciendi ipsum hoc autem absur-
dum cum communitate accidentis quam ab aliquo
dicere esse separatum, et per se exi-
stere et secundum esse non habere esse nisi
in alio accidit autem mille ta-
lia inconveniencia. Si quis sequatur
rationes que ponunt de principiis
sit diximus.

Tamen tamen et est quarto doctrina quod Platonis
accepta sit ex veritate rei et in ve-
ritate ponendo ydeas opinionis.

Considerando autem ea que dicit
secundum veritatem et secundum opi-
nionem sic secundum opinionem
rationes qua ponunt ydeas
dicimus quod ydeas tunc ad esse
necesse est non species participabiles
a substantiis participatis substantialiter
non enim ydee participant
secundum accidens aliquid sed oportet quod ydeam
unumquodque participat inquantum
non est de subiecto predicatum de illo sed
substantialiter potest enim aliquid
participare aliquod predicatum
et substantialiter et per accidens et

et explicando dico ut si q
ptire/ subm pse duplo ut
binario ptiatur ꝑ ē sibale ptu
ipius/ ptiripabit etiā sem
pitno secundū attidens sicut
/cum duplo q sit sempitum
q sepatū ē ut dicit go spes
ista/ De multis est subaipoꝛ
et nō ptita per attidens spes
aut est sic de sibus predica
te subaz sequit qz hīt in spibus
q illic in seperatis qz etiā
in ill' multitudo colligitur
ad unū alq quē ptū d'ipis
/1ᵒ in separatis ꝯtate ē apperē
alq unū i multꝫ ptū de
illis q sit quis eē pret ea
de quibus ptu p idneos ꝛm
quas ponunt ydeas et tñ
ꝯtenus/ de illo quā qui s. q
una et eadem ydealis spēs
est ydearū ꝯtium unū quē
pdicatus et similiū partiti
pantium ab eis tunc ꝯ q
alq quē sit unice ptinꝯ
de sibus ptiripantibꝯ ydeas
et de ydeis quas ptiripiut
similia ꝛ hoc p exemplum
vidē possumꝯ qz cum mag
in dualitatibꝯ hic de mat
corruptibilibꝯ corꝑlibꝯ sin
gularibꝯ ꝛ in alijs dualita
tibus q sunt multe sed
sempitnē sunt et ipsa du
alitas q quē ē predicatū
unū et idez aut q magis
ē ptū quē unū ꝛ idē i ea
dualitate q ē h' sensibilis
ꝛ in ea q ē in sempiternis

et in corrupt non enim pt dici
q pticl commune eiusdem et
idez q e qualitas quit pticla
magis inest illis q istis
quando enim q accidit qua-
litati illi q sit sempiterna
z o no facit eam magis
in ea illa quam istis et ex hoc
sequi q ydeaz sunt ydee
et q ptic quiditas et forme
for que omnia sunt absurda
Si vo dicat pt hoc q no
eadm spes ptilla ab hys et
ill tale nobis quit ita et illa
nisi nomine z no ratione quo
tit ydea no dicet de sensibg
eum sua subalez tamen et sic
de sensibilibus esset z hec e
ptc pr labis vocat qui nomine
cardyam sive calyam vel
socratem hominez z statuaz
lignea hoim nulla inspi-
ciens rei et nec quiditatem
et tunc sequit q yde no
sunt forme seculi ptiate
et subalis sic no cardyas
homo p intentionem z nam
hominis lignei sive ydoli
q similitudo queda e ipsius
veritas go vi et lo quia
ponit ydea sunt accepta
ponant ydeas omo incluli
esse z hec intendimus.
Tam sim et est 2do simpta pes
hoc q sunt mobiles idee ca
motus et scienciaz et est vnū
impossibile

Maxime aut inter
omnia predicta con
siderauit aquinas sub
tilius dubitabit quod utilitatis
conferre possunt spes ydales
sempiterne secundum esse ipsis que
sunt facta vel corrupta de
uno sensibilium existentibus, ta
lis enim spes ydealis suppo
nit potest esse causa motus qui est
de subiecto ad subiectum nec potest esse cau
sa transmutationis actiue que est de non
subiecto ad subiectum vel de subiecto ad
non subiectum, et hoc est ideo quia mo
uetur, nam est immobilis, et alia
non mouet eam sicut patet quod
semen mouet in generatione homi
nis materiam generalem et ingreditur
in ea sicut spiritus, ingreditur
in corpus et virtutes celestes
non mouent materiam nisi prius
ingrediantur materiam, cum virtutibus
elementalibus sicut nos ostendimus
in decimo sexto libro de animalibus
quod si non esset virtus non tan
geret et si non tangeret non
ageret non sequeretur igitur aliquid
separatum aut esse huius nec
virtus est ut tangat nec
agit ergo nihil confert ad motum
vel transmutationem et nec ad scien
tiam similiter auxiliatur ydea, eo quod
secundum esse divisus aliquid est
quod sunt separata esse humana non
enim sunt separata esse scientia cor
que similia sunt quia nullius
substantia que est esse ipsius separa
tum licet esse ab ipso dicentem confert

et non tangit non agit, quod non
agit non sequitur aliquid etc.

sube et quiditates istorum
sensibilium secto non habuit esse
nisi in corporibus et motibus eius mo-
uent cum ipsis, et destruc-
tis impossibile est aliquod aliorum
remanere / sic autem non sunt sed
permanentia et separata sunt /
ergo distinctum genera esse / ab hiis
sensibilibus nil conferunt utilitatis
ad esse istorum sic autem separati
extra nec ad scientiam nec ad esse
conferunt tamen eadem sunt principia
essendi rei et cognoscendi ipsam
/ nec ista separata insunt par-
ticipantibus ea sensibilibus secundum
tamen ad esse / que est causa formalis
/ sic tamen forsan istas causas esse
existimabant illi qui ponebant
ydeas sicut diximus fieri album
ex hoc quod immisceretur color albus
subiecto ab extrinseco adveniens sic
esse mixtum prius est separatum
Et ad hoc facilius intendum
oportet nos hic anticipare ea que
posterius in septimo capitulo huius nono
probanda sunt dicimus ergo cum
doctrina aristotelis nulla forma immixta
est cum subiecto quod est materia sed
omnibus formis in materia sensibili
existentibus sit eductio earum
ad hoc quod in effectu actu
sit per motum qui est actus entis
in potentia secundum quod est in potentia
quod sic probavit aristoteles quoniam
si ydee est subiectum universalibus
et motus primum oportet in ipse
ipsa causa separatorum sed quibus
nullo modo est motus neque mo-
tus / est in transmutacionis quod convenie

abditur et hec primario
et e in ea q continue fit et
educit 7o ee est forme ete
q unu etidem ura manet
in toto actu 7o e subia mie
et p 9q hoc dixit no erat
iste forum unitonis et motu
/ Qo in interiori matie claudi
ee forme / in ea tm inchoato
qualit no exiret que acte
pta p motu forme qnd est
hic mixta per adventu abex
trinseco s intrinseco secreta
intellu eius 7 hec e ca q
unu e unus ne constitutum
ex ma 7 forma / s nd constitu
ex subo et accite Et io dixit
aristoteles q ma no intelligi 2
n per analogia ad forma
/ Dixe aut alie sut opiniones
de formis una quid platonis
q viz origo forme sit a data
re ab extrinseco influxe matie
7 hoc dixit plo et sm hoc
forme sunt sic ine sicut
sup liniite et no intrinsece per
ce 7 intellectu ine 7 sunt perpe
mixte / Alia aut e anaxagore
q dixit oma in oi esse
latu s latere et qno ad hoc
dico tn ma mix sunt et
minute ne et ee 7 intellectu
ine et qno ad hoc plo et
anaxag unu posuit s ca
sue positionis q sit una et
eadem / sima aut ista orta
sunt ex ppone qua omes
concesserunt antiqui q viz
ex nichilo nil fit omo 7
io cu forma fiat in actu
dicebant opts formam

prexiste ex qua fit et tunc devenerunt
ylo quidem a datore ad datorem
et ydeas Anaxagoras autem ad latentia
et dicebant formas preexistentes
esse mixtas simul Et ergo videns
ingenium que fit sequebantur ele-
git verum dicere quod sint per tale mix-
tionem quod predicto modo mixtas esse
cum materia servato valde nobilis
et subtilibus est quod sic patet
dicendo patet per verbis dixit licet
per hoc motum an se tamen sit di-
cendi habet et per ea inceta suc-
cessorem sunt eundem Et alii
quidem consenserunt istis facile namque
est colligere multa et valde
impossibilia ad talem opinionem
destruendam unum quod dicitur est unum
inconvenientissimum quod forma verum
et materia non sit unum est enim
est quod motus non est nisi actu
entis quod est impossibile secundum quod
nec motus est exitus de
potentia ad actum secundum quod est influxus
agentis in formam et quod materia non
est secundum motum ipsum secundum quod est tamen in qua
influit agens formam et
quod materia non desiderat aliquid nisi per
aliquid subtilius quod licet cum ipsa et
cum quolibet forma potest fieri
in quacumque materia cum per nichil
forme appetitur secundum formam similiter
me et quod quanto non est corporeitati
forme tamen et quanto nichil
aliud est nisi dato forme
a datore et ipsa materia non movetur
secundum potentiam ad ea quecumque ingre-
ditur forma et multa talia
facile impugnantur quod evidenter
decidentes tamen abhorrent istam po-
sitionem Adhuc autem non est his

contrarietas modus dicendi quo ex
speciebus sempiternis fiant alia ab
eis que sunt sensibilia corruptibilia
patet ergo omnino ad essendum et etiam verum
in valere esse ydearum oppinionem
Cam[?] contra contradictionem quorum plurimorum supra dictarum
penes ideas 2m quod dicunt exemplaria opi
ficis

Dicere vero quod species sunt
paradigmata sive
exemplaria esse ad
que respexit opifex qui fecit
istum mundum sensibilem, et quod ista
quibus alia ab exemplaribus participant
in isto mundo sensibili, et quod ille
forme sint ymagines illarum que
sunt in mundo archetypo sicut
dixit plato, hoc vaniloquium est
et est dicere fabulosas et poeticas
fabulas, dicit poemata enim fin
gentes talia, et tamen metaphorice
volentes corporali metaphora
significare veritatem utuntur, confundunt
purum intellectum, quod omnia vero
producit agens producit ad exem
plar sive ideam, dicere autem hoc
simpliciter et proprie sine metaphora
esse verum vaniloquium est quoniam
ad perfectam rationem agentis non
requiritur nisi quod habeat formam
que est principium actionis apud se. Sed
autem formam habet agens in effectu
per formam que est sua propria et naturalis
agens habet eam, quod ipsa est forma
per quam inest ei agere, et ideo non
agens indigeret exemplari
extra ad quod respiciat quod agit,
Convenienter ergo a platone quod sit
operans vel agens in rerum natura
quod fit ad ideas respiciens,
sine enim omni exemplari contingit
quod aliquid fit in natura simile illi ex

sit difficile sit enim aliquid quod quanto
est simile quanti aliquid non ergo ex
quod existere exemplar socratis separato
et non existere eo quod sit i e socrates
exemplar
exarmoneis pertis sui qualibus in
natura est ille sensibilis socrates
Similiter autem palam est quoniam enim
quod plurium exemplaria
ponantur propter quia plura quibus
componuntur particularia erunt
tot exemplaria quot sunt plura
quia quod sunt plura ipse ex quibus
sunt et sillogizatur ergo et si po-
natur socrates sempiternus ad quem
respiciens operator faciat istum
sensibilem socratem / oportet concedere quod illius
sempiterni socratis sunt exemplaria
plura / ergo genus et species plures
erunt exemplares socratis sicut
sunt hominis sensibilis plura omnia
ipse autem et substantia et hominis et
cum sibi erunt in antropos
hoc est ipse homines / qui est homo
separatus ergo species erunt species
ad pervia quod non dicit quoniam ponunt
exemplaria esse // amplius species
non erunt exempla solum sensibilium
sed etiam exempla ipsorum sicut
genus exemplar est speciei / et hic
tibi tunc id quod sit idem exemplar
sit ymago etiam unde sive forma
sive species sicut patet per ante dicta ex
quibus patent propositio erunt ymagines
sicut et iste forme quod sit in materia
et hoc est contra platonem dicentem formas
formates quod sunt separate non esse
ymagines / amplius quibus ratio
opinatus opinabitur impossibile
esse quod substantia formalis hoc est rei
quiditas et id cuius est illa
substantia sit in re separata / sicut

est ee eius tamq substa et no
sed aliud esse ab ipso ita quod
destructis illis quorum substa
impossibile est adhuc remanere substantiam
secundum esse / tunc sunt substantie re-
rum et licet hoc // quibus ergo eius
ydee separatim rerum esse tunc sunt
substantie rerum et licet hoc absur-
dum sit et contra opinionem
eorum tunc in phedrone sic dictum
quod species separate sunt cause et rerum
et fieri earundem. amplius autem
etiam si dentur existere species
tunc haec similia non participabunt
ea nisi ponatur aliquis movens in
materia quod faciat separata venire
in ista similia et totam in superiori
talis ordinatio esse impossibile //
adhuc autem / multa fiunt per
artem que sunt alia a speciebus quas
non dubitamus quod forme
artificiales sunt accidentes
unde / et ideo scimus talia non
habere species que per se existant
et sic domus et anulus fi-
unt sine speciebus separatis quare
haec non dicimus esse species
sicut iam diximus ergo tamen
artificialia innuitentur.
naturalia palam quod contingit
et alia que sunt naturalia et
esse et fieri propter tales causas
quantitatas tamen materia quales
et nunc dicte sunt esse in
artificialibus

Capitulum 10m de ydeis et positione
platonis quod numeri sint cause primarum

plato autem non solum
posuit ydeas esse
formas rerum et prima
sed etiam dixit ipsas

ee spes miz sic diximus supius
no aut dixit miz illud qui
in qua est distrete quat esse pium
sz porcius illud miz qui e spez
et ydearu habs eni dixit
unis et unoru pportonibus
metas gsisre res et in armo
meis gpportonibus ita ex pte
forme qui ex pte me ppt hoc
tripliciter dixit ee miz instru
mentalez viz quo reddit et me
sura euiusquam distrecta quatitas
et formale quo res qlibz poi
in uno et gstituit in porcoe
mui et malez qui e res sen
sibiles in pporcoy mui gstitutis
pcedemus go nunc qt istas rnco
dintes gsis ingenie seqr
nec etiamq hic d' hsis q dicit
Averoys quia no videntur
nobis esse aliquid realiz actus
intellectu dicamus go q si mi
quidz fortes sunt ydeales spes
p q inedu eunt illi mi
tanse zeeu exemplar tenean
illi vteru sit sic tanse verum
qz res hse gstitute sunt
aly quidz tatz ab illis numeris
sic si dicamus q vnus mus
tatus ab illis e ho qui e spes
et esse individuorum talius
mus etia ab illis tatus
e sortes individuus talius
iteru mus sub qui numeo
homis accipitur e callias
et d' ombus individuis
et quibus talibus pcedit et
quibus accept individuis
Ei aut sic dicat tuc quaerendum
q tali habent illi mi
separati ad res acceptas cum ma
Non enim e sufficiens dicta

Sra qua dicunt

est sufficiens dicta quia dicunt
quod illi sunt sempiterni et isti
non / ad hoc quod illi sit causa eterni-
tati quod enim aliquid sit sempiternum
non confert ei quod sit causa
precipue prout causa et finis
et forma , licet potius hoc quod
excellit constituat / sicut et in au-
ditis sepe diximus / Si vero
dicatur quod proportiones sine numeris
rationes , quia proportiones numerorum
sunt hic in sensibilibus substantiis
constitute / sicut symphonia quedam
proportio numerorum in sonis ita
etiam in armonia principiorum
constitutum substantia / istud non lon-
ge est a veritate , sed tamen hoc
omnis proportio consimilis in aliqua
natura passa est ab aliquo nam cuius
est ista proportio et ea substantia
constituta quorum sit ipse proportio
similia natura et si ita natura quesita
proportionata constituit substantias
esse in materia corporum sensibilium / et quod
et ipsi numeri sint proportiones illi-
me / et sunt proportiones alicuius
ad aliud / omnis enim proportio
est habitudo unius ad aliud sicut
est proportio partium materie carnis ad
formam carnis / et proportio dico
autem partes materie sunt tot partes
terre ad tot aque et tot aeris
et tot ignis et inspirationis
omnibus et compositum est similiter
dico autem equale quod hoc etiam
est sicut est x proportio in minus
primum ignis terre et aque
et ignis tunc etiam secundum quod an-
tropos hoc est per se homo sive
separatus homo sive per se ponatur esse unus

sme no / tn oz q fit pporcio
in pmis qsidam ternq aliud
fit qm ung q no e nisi in
pporcone qstituunt ipm / con
stat enim q nu simplex fz est
in eo potencia qtinens et actus /
nec ista sunt ad inuicem in
pporcone potencie ad actum / et
actus ad potencia / fc aut exus
in pporcone ez q no sunt ung
us erit ie ho ac. ung q fit p
illas res ex quibus i pporcone
qvenietibus qstitui et fc male
ho sepatus ung. vlts esse
ponitz a plone. dixit p ung
dr ee ydee quas pointit plo
ita q e ee tingdit ung fuact
ydeas fc anla dr ee ung
seprant mones fc dt plato
tn oz q ea que sunt singu
lariter formis ydeaz. videq.
q ex multis unitatibus fit ung
ung per aggregacoem / z ex
quibuscunqz nuris aggregatis
fit unus nuz quo aut ex
quibuscunqz speciebus aggregat
fit una species. Ez si li forte
dicat plo q no constituitur
ung ex nuris pino. fz ex unis
sine unitatibus nuri eo q nuq
est aggregacio pnitatum / et ita
dicat fh in formis fc millenaris
qstituitur ex decies centu et
centu ex decies decem / et decz
ex decies uno z decit. qstituco
omnis nuri usqz ad unitatez
q prim qstitutes e / et tuc
qitiung quomodo se habent v
nitates in uno qui formas
qstituunt / fc nas ille qstitues
fit z ung spei secundu naz

multa sequuntur inconvenientia quorum
primum inconveniens est quod ex hiis que
sunt unius speciei et nature
nichil fit omnino / quia ex homine
et homine nec etiam asino et
asino nichil fit et non est nisi
eius proportio aut in qua res con-
stituntur est discordia ad unum eorum
aliquam medietatem armoniam vel
geometriam vel musica similitudo
eorum aut est quod ponamus
aliquid fieri ex talibus / totum esset
eiusdem speciei / et sic omnia essent
eiusdem speciei quia ex eisdem unitatibus
fierent ex eiusdem speciei ydee et
ex ydeis eiusdem speciei fierent
ydata sensibilia et alia infinita
sequuntur inconvenientia Et si propter
hoc dicatur quod unitates non
sunt conformes sequitur statim quod
non eedem sunt sibi invicem uni-
tates separate que constituunt for-
mas / et sequitur tunc hoc quod non debe-
rent esse omnes omnibus admixte
/ ita quod qualibet sit alia in specie
ab alia // et hoc planum est videtur
quia cum ille unitates que formas
constituunt sint per naturam ante formas ydea-
ales / sic in esse formali consti-
tuentes eas / ipse sunt omnino separa-
te ab omni materia inmaterialiter
et sunt impassibiles / et tunc que-
cumque agnoscerent ab invicem
separate et sic impassibiles existentes
unitates et non est causa fu-
gere volenti effugere dictam /
Talia cum dicta nec rationabilia
sunt ~~nec~~ constantia per firmum nec
sunt confessa intelligentie, sed sunt
propria ipse nota quod sunt non

nõ sunt sic forte ꝯstituentes
unius Amplius autem cum unius tria
quod est arismetica arismetica
sic generis diffinitionis ꝯstitutiue principiis
entis vel forma ꝯstituit / ergo
quod aliud est accipere a numero formas
facere nisi istud facere / itaque quod
sit arismetica / quod enim vnitas
nichil ꝯstituit in numero et sic
generis ex numeris binarii arismetica
quod est determinati generis
et vnum indeterminati generis
quomodo forsitan ꝯstituit ydeas
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
autem cum ea que vltimo dixi
numerus quoniam constituit ydeas
medium est inter numerum simpliciter
arismeticum et ipsas ydeas co-
stitutas / omnia autem que sunt
iuxta aliquam fine media aliquorum
[illegible]
ex hiis ex quibus sunt / sic
oppositorum mediorum [illegible]
[illegible]
autem sunt ex aliquibus que sunt priora
ad ipsa media / licet non sit
[illegible]
sic [illegible] media [illegible]
que [illegible] ad ipsa sunt [illegible]
sic [illegible]
[illegible]
formarum [illegible]
[illegible]
[illegible] forme ydeales
[illegible] ꝯstituunt res [illegible]

it mete ronc mu qua ligan-
tu ꝯfibilibus et ſꝫ illa im-
medij ſunt inter eas et ꝯfpa
pma / ita nec e mīus ma-
thīos q ꝯstit formas eſſe
medios int ydeas Amplius
aut cm h q dicta ſunt v-
nitates q ſit in dualitate
ꝯstitucte ydeas ſunt ad alias
pores ſe vnitates dualitat
hic pōi e ea. 7 hoc e impoſſibile
cu vna vnitatu nl addat
sup alia / eo ꝙ vtraqꝫ abom-
nibꝫ aliata ſepata ſunt
ſic pꝫ p audita Amp e ito
uno medio q'ramꝯ / cre ille
iugꝫ e. vnu ſunt collectm ſic
ꝯpḣiſtw · Dico aut vnū ꝙ
ſimple e vnu / et hoc e ꝙ for-
ma vnu e / hoc cm nō erit
aſſigre qua dicto nō e ca
Vnitat ſimple : tu ipſa
ſit ſimple mſtacido et mul-
titudo in eo ꝙ cnugdi nō e
ca Vnitat ſimplicit et nō
vnu / go ydea e multu ſim
et nō vnu eo ꝙ cuius cauſa
est multitudo ſimp. Amplius
aut 7 omia q dicta ſunt
ſi in uno ꝯstipite ydas vnita-
tes ſunt deutes ſim ſpem
et forma pric ſplit elementa
pma veru tūc ~~oz~~ oportebit
eu aqz ſple dre quadmodum
dicunt quicuqꝫ quatuor
dicit aut duo ſpe dia hoꝝ
cm quiſqꝫ ſit pma dicit e-
lementa ſpe dia ꝙ nō dicit
pmu elementu eſſe corpus / ꝙ
gne e hiis q poſt eſſe. pma
ſꝫ ignez et teram dicit eſſe

elementa sine sit eis que sunt
non, etiam dicit plures unitates
differentes esse prima forma non
considerando quem in eis mixt
sunt patet per antedicta. Et sic
aliquid dicunt sunt secundum mutuo de
aplonium quod unitates que sunt
prima ydarum sunt simplices et ideo est
dicere atque sicut dicimus quod quod unoi
forma existente elementa sunt
ignes, sic existente ista exaqua
que sunt similium partium secundum for-
mam. Si autem sic dicat aliquo
unum esse elementum et non unitate
absoluta sed supposita et sibi
unum homogenium tunc sequitur
quod substantie formales rerum non sunt
nisi unum sed ponens id unum generans
quod est illud, palam autem est quod
si unumquodque rerum est aliquod unum
et unum etiam et ideo est primum omnium
forte, quod quid unum multiplex
dicatur et non uno modo aliter enim
impossibile est omnia dicere unum sicut
patet in ipso ente quod sic dicit
Porphirius si quis omnia entia
vocet equivoce unde unitate nuncu-
pabit et ita secundum hunc sunt
tamen quod secundum quod plato
esse dixit hoc enim omnibus non
omnibus uno modo accipitur et
principium.

Capitulum undecimum de additione quarti
plonii de reductione specierum ad
principia mixtorum

Nos autem volentes
substantias simplices corporeas
reducere ad prima principia
prima materia elementorum
plonicos et ponimus

linee longitudines constare experimus quibus linee que sunt predicte sine longum et breue quantitas que sunt magnum et paruum in dicto sensu et planum secundum superficiem dicimus constare ex pluribus similibus que sunt lata et arta; unde statuitur quod ea que sunt magnum et paruum in superficie corporis eius dicimus componi ex profundo siue alto et diminuto siue ymo siue imo. Quapropter cum genere principia proxima ad consideracionem rerum generalius sunt contraria prima per materia aut omnia in genere eorum que sunt ut parum, plenum secundum materia cor. que sunt in quantitate fuerit magnum et paruum unde quod est motus augmenti et diminucionis, tamen ergo plures plurimarum corporum reducuntur cum sua quantitate ad mathematicas superficies et quantitate sua sunt ad principium et superficies cum sua quantitate ad lineam et linea cum sua quantitate reducitur ad magnum et paruum, magnum enim et paruum reducuntur ad primo contrarium que sunt multum et paucum magnum enim dicitur quod comparatur ad multum et paruum quod comparatur ad paucum et sic omnia reducuntur ad unos sicut ad prima constituencia. Ac si diceret licet hec sit dicamus tamen eos differre ab eis quod sicut paruum sic multum constituens habet aut planum siue superficies lineam quod nulla habet latitudinem aut que habet soliditatem corporis sicut prima sunt constituen

linea, et planum quod non habet pro
funditatem. Aliud enim genus
generum est et latum et latum et
artum sive strictum et aliud
genus generum est profundum sive
altum et humile sive ymum et
non sunt subalternatim posita
ista, nec reducuntur ad seinvicem
licet sint unius motus principia
sicut patet ex hiis que in 2o de celo
et mundo de eius quantitatibus. Ergo
magnitudines non est sicut principium
eo quod multum et paucum ab hiis
per aliud genus differunt est, cum nullum
horum subalternatim positum est, ita
multiplicatur eorum quod sub uno sunt
et per unum conveniunt, isti quia
insecabilibus sub uno consistunt
et ita non reducuntur ad unum quod ad
principium aliquorum predictorum, sed nec
est profundum latum, sicut enim hec
dare tunc oportet quod corpus
esset aliquas superficies secundum equalem
de alto ut de sursum ponere et quasi
partium de post et de subdo partium.
Si autem esset genus profundi
latum, omne profundum esset
latum sed omne corpus est profun
dum ergo omne corpus latum quedam
est ut superficies quod est impossibile.
Amplius puncta quasi prima continui
sunt principia ex quo sunt ex principio
existunt sicut omnia quantitates
reducuntur ad unum sicut ad pa
[illegible] De hoc enim genere
priorum principiorum contendebat Plato
ac si tota rerum naturalium doctrina
solum videtur esse geometria
sed aliquando vocabant punctum princi
pium linee, et videntur [?] posita
que sequitur sed quod longitudo componitur

ex non longius et quod recta recto
continuaretur et quod punctum pun-
cto tangetur et puncta continue
sic habitum esse ad punctum et
multa alia que in sexto phy(sicorum)
a nobis determinata sunt, mani-
feste sententiam [illegible] est
principium linee indivisibiles
lineas esse posuit. Sed non
evadit per hoc inducta quem
quia si principium sit puncti
et [illegible] quedam indivisibiles
[illegible] lineas quod [illegible] [illegible] est, quia
indivisibilium linearum habebit necesse
terminum punctum. Ergo ex eadem
ratione unum est linea unaque est
agmens [illegible] excedentes punctum
erit unaque ab non enim unitas
sola punctum constituit quia si
non differret constitutum et con-
stituente hoc est punctus ab uni-
tate. Sed ergo punctum sit quedam
unaque et sit [illegible] [illegible] ponitur
per non lineam unaque est. Quod absurdis-
simum est indicatur omnibus.
Sic ergo unum esse non possunt
preter adque [illegible] [illegible] [illegible]
reducantur. Numerum nec ipse
quantitates continue ad sensum
ter tangantur.

Capitulum 12m de [illegible] quod plurimorum [illegible]
idee dicit esse cause generationis

Dicit autem et ulte-
rius sapientiam querente
tamen dicitur manifeste
eo quod occultum non pro-
batur nisi per manife-
stum, nos qui philosophantes sumus plo-
rimus sapiam per [illegible]
[illegible] que manifesta sunt in que
eo quod nichil omnino dicimus de causa

monete / que ẽ principiũ tñs
inuectoris materie ad formã
/ hac enim s̃c in anima dixiq
in mã / esse ñre est, sz phria
do putantes nos dicere horum
que sensibilia sunt substam fortes
et expmates formas intrans
mutacionibus / sunt non
posse prina eorum esse eorum
que sunt et sic / dicimq̃s
magna tale alias quasdam
ad sensibilium formas esse sepa
tas substas / sz omo supranie
dicimq quod iste sube separati
sunt horum que in sensu de
monstrat sube formales,
tñ sine transmutacione nichil
sensibilium prticipare contigat
contingendi separato sicut i an
dicto pris diximus Sic ergo sen
stra ponunt esse ydee sicut
tale formales sensibilium adhuc
aut nullas prsis exist
posicionibus In istis videmus
tam exnte ipse quia omnis
intellectus rerum et omnis na
facit, sic porit. plo ydeas
ipse quas binnis intellectus
facit. sic res et omis nata
facit res esse Intellectus enim
ho facit sic p separata eo quod
separatum secundum esse non est quod
ipse quod verum, et nã no fat
esse res hac quod sunt res p
separata / quia no contingunt cum
rebus ita quod sic esse verum simi
/ ter videmus in hoc ita phria
plonis quod spes ydales tangat
illa causa qua dicimus esse vim

priorum de constituentium et fag-
ente sive ea, quorum ea que
est vera hunditas sic paulo
ante diximus Sed cum dicta
ploniis mathemata sint separata
sive, ista sunt pueris consimi-
lia / addiciebus plonis
opere tractare singula separata
ab aliorum abeius que sunt separa-
bilia Vnde cum in sensibus non
inveniatur aliquis pullorum sensibilium
in multis et de multis causis
/ opere indicabat ponere ma-
themata hoc est separatas formas
que immobiles existentes unum
essent in multis et de multis
et facerent res esse que sunt et
sunt principium sciendi res esse
hoc substantiam et sic oportebat
ut omnes mathematicas formas
tractari per principia Deinde aut
si respondeatur sequitur contra materiam magis
habebit substantiam ad materiam
esse substantiam illam que formata
est ut materia contra formam
vero de materia materia
enim materiam qua ponit plus
et magnum et parvum sic dixit
in anima et simplex aliquis
est contra de materia consilium
et privationem et dicamus prime
contrariet forme et materie hoc
enim concurrit dicitur phylosophus
qui ponunt varium et spissum
dicentes ea esse primas formas male
dicas Vnde cum omnia quae
prius sunt trisummo et mo-
tibus reducuntur ad primam
et huiusmodi / per hoc quod unum est super
habundantiam et alteri defectus
dicebant physici spissum

esse dofim et varu super
habundantia q ponebant
pinci a elementata mag
formalia et iti q ponebat
mag formalia et iti qui
ponebant ee pnm male
magis dicebant ego spissi
esse suphabundantia et raz
esse defim et hinc tangere
in dnd plonis qz ex hoc
magnu e rin cu q opom
ex multis et parum q opom
ex paucis erit magnu sc
spissu et raru sc paruus spis-
sum em e q ex multis d
lastatibus pe et raru q
ex paucis distantibus
longu et adhuc congrega
tone in spissu et segregatoy
in raru sit sm qualitatem et sm
mutationem et de motu quid
aliquid sit vabilit suste-
ptibile sit plus si quidem
ka q malig dicat plus fa
ciunt fiunt motus sua
Palam qz spes qs pnnt
vigerntur dicit aut moui
sic moui dnt ea q p mo-
tu accipiuntur etiam sc illud
q subiicit motui set multo
magis susceptibile est quaz
spes dicit ingthcas nullos
vertas si em spes pdicto
mo no moueret hm go
vgnizant i ista qualitatem sophia
no em est assignare qli mut
qualitatum accipiat spectes
nec acquirat spem qua no
habuit u p motum accipiat
eam et sic sic no dicat
vomisse in maz sno pt dici vn

venerit qr p hoc q separate
esse et immobiles ponunt
tota per scientiam que d'na ipse
est invertia et destruitur
p illa positionem sicut quo et
ex parte malis prim no sat
sunt dixit plo tm suscepti
bilius et tollerabilius dixit
q ex parte forme qua possunt
esse separata secundu lec

Cam 13m de additione q plor
in hic qr forma causa 2m esse
separata et distinctionem dt esse
in omnibus et de pluribus

Quod aut plo dt
unu sim ee separati
acceptu in multis esse
et pti d' ill et hoc
dt ppt ultimam et simpliciter
natura / quem vem 2 i mlt
et de multis pri / 7 hoc racione
una. 7 hoc maxime diat
de magis ulibus qsut ens
et unu Improbare aut id
est difficile / facile aut nam
vi2 ee d'monstrare pfundatibus
in phia q unu 2m ee actu
ptu no sit omnia na ex suppo-
sitione q pse intelta concedenda
sit no sit dia q unu secundu
esse distinctum omnia sit
sicut dt plo. Oz si quis det
concedendo q omnia sit id aqua
demonstrabitur unu qd habet
esse separatum et sic dt plo
una ydam ens sic dici forte
sit unus magis in phys
multas formas sim ee sepa:
tus ab eis q no sicut
si uniformiter p materiam esset

esset generis sicut masculini
et femini sicut genera in plu
ribus et ideo masculinum in plu
ribus non implet ut unum femin
Sic dicenti obiciendum dicendo
quod nec hoc potest esse verum
nisi dicat id unum quod in omnibus
existendo idem de omnibus pre
dicatur esse vle / sic genus quod
una ratione predicatur de quibus
in quibus est hoc enim est
unum id quod natum est esse unum est
unum est unio in omnibus et hoc
non potest dici a ratione sua dictis
Sic dicit autem unum in multis
omnibus multum esse est impossibile
sicut apparet quoniam in quibusdam
nulla enim alia ratio nature
natum esse sunt rationem eas sunt
omnia nec etiam ea que in quantitate
sunt per modos ut dicat plo
longitudines vel latitudines
et profunditates unius generis
sunt una rationem probaverunt
enim iam precedentem omnia hec in
unum genus non reducuntur nec
reducunt ea ad genus numerum
Similiter autem nec ea que nata
sunt et ea que per ficta sunt
singula unius generis sunt rationem
quare sic dicendo unum et idem
accidens secundum esse aptitudinem et
formam reteragitur in hiis
que sunt substantie corporis quod
est impossibile quare sicut in eo precedente nos
probatum est. quare substantie
corporales sunt mota quia dicitur
eadem modo // Eodem autem modo
nec ista que dicit hec potentiam
ad esse potest hoc unum esse primum
eo quod potentia eorum non est
una et uniformis / ista enim

que sunt in omnibus non possunt
esse alique species separate dicta
dictum cum platonis quod species sunt
univ quod constituunt a univ simpli
cibus et ista que insunt rebus
sensibilibus non sunt univ nec
possunt esse ubi quedam esse
infra dico contra sensibilia
ut z innos ydeales ponens quod
sint media tunc esset ma
thematica quod media dicit plato esse
et non in omnibus esse eadem
nec esse possunt esse corruptibilia
ista sensibilia quia sic ut dicit nec
ad esse proficiunt nec ad scire
oportet ergo quod ista que in omnibus
sunt eadem secundum rem sunt com
munia entia et de ipsis erit
cum cognitionis scientie theorice quod non
est divina nec mathematica nec
physica et cum ista que in omnibus
sunt sint eadem prima et ipse ens
unum et ista scientia unde ad divina
et ad omnes alias et habebit
stabilire prima et causas ta
divine scientie quam aliarum et hoc
est absurditas maxima adhuc
omnino et vere si aliquis queratur
elementa sive principia que in esse exi
stentium sunt inquirendum sic prin
cipium omnium sunt forma et
materia et non videat multum dicta
eius et unum quod sit in multis
impossibile est inquirere eorum nichil
unum per unam rationem et esse unum
sit in omnibus quod potius vel
unum secundum esse est in pluribus et ta
si considerentur ea que ut genera
sunt in pluribus secundum que tamen esse
tamen non sunt in eis et tamen sit
hoc eadem per unam quem rationem
conveniunt in multis ut in primo
de anima diximus quod ratio alias
vero secundum unum quod proprie

at tm inest alta ꝺ / et si em
vna rom supta penes inten-
tom simplicit et absoluta alis
e in mlto ista ro logica est
/ et no penes physica ee supta
/ mlto go mg vnu sim et di-
stinctu et sepatu ab ee omb
tni inest sit ee in omnibus
vel plibus et alit adhuc i ita
poione e pctatu tenentes
scdm dcm mom de rebus
physic ex abs sic ex pncipiis
sim ee clnatib no ptingit
actipe cas agnas / ex quib
e fac pati physic aut ex
quib ca corpg rem cug e
fac aut pati sic elemtu de
corpg celm ꝑt motu rectu
q hz / sepata em rnisse ee
ꝛ distincta no put ee actois
ꝛ passiois et rectoru corpoꝛ
pua / sic em cas hut in ma
sim ee agentes sic in omib
physic denuratu e ꝛ declatu
Si aut qmis dicat q no oz
dmde mlti don q est
in omnibz vel in plib qma
tha pna no dm ee n solaz
solaz et ille insit p vnu
modu tn cca sic hc gda
q tn vero no e si ab qrens
solius sub elemta putat
se hre omis ex nan elemta
deceptg e et no e vm s hoc
dicat q em dmsitatez ex nan
dant em elemta vez qne sut
ingredientia in ee ipoꝛ
pz go ad ee no psic hmgdi
negotm q i omib vel plib
ee dr et tn hz ee sepatm
et distinctm ab ee ipsorum :

Cam je de ydon q̄ plo̅z in hᵒ
q dicit ideas p̄um esse s̄re

Quod aut̄ ad s̄cire ydee
non q̄fant s̄econdinq
Si eni̅ forme p quas
s̄cimq q est s̄ci et q̄ est
q̄libz veru̅ ex aiaz habent
esse s̄epatu̅ oz q eent s̄in res
et q̄pato eaz ad intellectuz
no̅ est ita q intelus abstrahat
eas a rebus s̄ꝫ postus s̄cit
q̄parat ad sensata ita intelus
q̄pabit̄ ad intellecta ex sui exi
stentia p̄ter sic h̄nt p naz
facultate s̄entiendi no̅ dicimq
vide s̄ꝫ p̄ute s̄ensibili s̄n doctina
atq̄ p̄uiq s̄patiuz ita omnino
no̅ dicimq s̄cire s̄ꝫ p̄sente
for s̄epata s̄cimq no̅ eni̅ te
ex multis s̄ensibilibus memo
riet ex multis memoriis ex
p̄imētu̅ neqꝫ ex multis exp̄i
mentis accepit ule s̄ꝫ outz
p nichil p̄s accepit doctina
vel n̄a s̄celi p̄ute ydea s̄cimq
Concludi go cu̅ no̅ s̄at s̄cia
in nob̄ in p̄t p̄ p̄mi et p̄cipue
per eas (?) te(m)p(or)ales et p̄palas
q̄ue s̄int elementa q̄d̄ volens
dicere et s̄cire dicitur tas
ydeas quas ponit p̄lo oi̅
ex elementa palaz eni̅ q̄
no̅ e pole s̄ꝫ dre q s̄it q̄da
precognostois p̄mis cu̅ h̄
bimq s̄cia et omis doctina
intelva s̄it p̄eexistenti cog
tone quorunda ex quibus
s̄cut ex p̄ncipiis cognoscimq
alia de q̄bq q̄rimq et dubitamq

sicut geometra dicunt conclusiones
geometrie oportet precognoscere alia
que sunt priora quorum sicut
prior est ista conclusionum quam
addiscit et non precognoscit
ista quesita de quibus sciturus
est addiscere principia precognita
ita etiam est in omnibus aliis
que addiscimus Si autem ydee prima
sunt scienda una quemque ydee
immediatum ordinem habebit
ad intellectum sicut immediatum
ordinem ad sensum habent sensibilia
et sic non accipimus unum sensibile
per aliud preexistens in sensu ita sci-
entes hinc intellectum per aliud
preexistens in intellectu igitur si aqua
per ydeas omnis est scientia que ydee
sunt perclares forme secundum
se separate motum intellectus
sicut sensibilia movent sensum
sic autem quidam aiunt hec tali
et ex talibus omnia non preexistit
alia cognoscens sed omnia per se
ipsum cognoscit et nullum
cognoscit per aliud precognitum
Cum tamen omnis disciplinaliter
cognoscens non disciplinatus
nisi precognita a omnia a quidam
quandoque prima sint aliorum
hec enim in omni disciplina com-
plexorum et incomplexorum tam
sunt via intellectus quam sen-
suum sensus // In demonstra-
tione enim que est cognitio complexi
enim via intellectus oportet priora
precognoscere et in diffinitione
quia sicut est in quid scienda
via intellectus oportet precognoscere
et esse nota per ea ex quibus
est diffinitio Similiter autem est

in hijs que sunt ? pinductoz
que e ex prioribus secundu
via sensus Sz si dicat pla·
to q ea que sut pncia sue·
di at vo omez rem no
atcipiunt ab interim sed si
in nob qualia nobis exu
tunc tu illa sut q e et pr
q est res quelibz qualis
e· sua q et ppt q e qlibz
res et t potissima oim sciaz
qualis e nobis qualia om
naz no dlinquit mirum
g e quid aliq rei oblimisti
in a q nos latz tu nalit
in nobis hemq potissimaz
oim sciaru de qualibz re
q cm qualit hutu et per
fecta sint p ualem hitum
magis hntur in facultate
te et vsu q ea q acquitur
doctina et assuetudine //
Nunc p istis suppositis quid
cogitatoz ali pt ab hoc
cm no pt vidi quamai·
festu h apud se ex tribus
formis q quibus e res qlibz
et quid e ex illis eto est
cognoscere pfete et d' nullo
dubitare // Quod aut ex
sit pz quia video multas
dubitatos et oppiniones
dispas esse d' multis rebus
ambiguas cm ab d' rebus
quadmodu etiam qsdam
sillabas ambiguu gmati
ca cm sillaba sit apphuso
lrazu qda oppina aut
q ?prima e greca lra eluta

qposito venie in qpositonem
silbe et dicit qpom ex C.
et c vel zin lcc nomen
ex b. m. a. sicut qui gmaci
dicit z. ex duplici qsonan
ter ex d c c. alii tn dicut
ee alia simpliciter sonu q
n sit lcttor mabs lcaz
s cui sicut dicit plonia
bona psecte sunt illaz de
dubitato et d una ecad
re diversa apud fz de
omnibus v oim pfts sit e.
qcepta Amp dicit ea sibi
lia quorum e sensus aliquis
sit color quis per ista co
gnoscit no huius illa sensi
tiu nos in psicoribus dicate
tu ondiunt q omnis nra
scientia oritur ex sensu.
z tu s vm dicit plonica
hoc ez actide Si cu eag
dicit ydas sunt om elem
ta etim meta pi et q et
ppt q om diuina et exrna
quadmodu qposite vocesfiant
et dicdm sit ex ppris
elementis et h sit apud
nos qualit stetus natus
et omo nulla sciendis
per ydas colores dnnabit
de coloribus q absurdum
pz ex omnibus Pxcrimbus
lso induct. est manifestu
q ydee nil ad ipre psciunt:
Cam 14[m] et est digressio de
ideius positoz plonis ut me
lius intelligantur condictiones
inducte s ipm

A Ad intelligentiam
aut eorum que dicta
sunt intponere
nos oz quedam de opinione
platonis · quia quo supremus dixit
qualiter deus creasset et pr-
decorum senectez quod facit
et diis filiis tradidit et
illi ad par exequntur dice
bat plato primas rerum formas
s et a re forme dic sunt
lumina intelligentiarum quam a nullo
formantur sed omnia formant
alia / quamvis quedam virtu
tibus viribus debentur
et apparentiam me / tamen quia
ille virtutes formative vani
tent ab istis est et communiter
iste virtutibus vite declarantibus
eas et ab eis mut accipiunt
et hoc est quod in libro de causis
dicitur quod omnis intelligentia
est plena formis / verum tamen ex
intelligentiis est que hec for
mas magis universales et que
sed universales / quomodo illud lum
fuit intelligentie superior
erunt magis universalis virtut
et plura informans et virtute
prehabens in se formas inferior
ita tamen quod forme et non differ
gentur ab eternitate luminum in
telligentie et non sunt concepta
et variata sunt res quarum
sunt forme sed ponit lux
formas facit dixitque quam
se habere ad formas membrorum
quas facit se habere ad formas
colorum sicut hoc dicebat
plato quod res sensibiles sunt
nobiles in sunt formis separatis
quod in sepius et verius / quia
in sepius sunt permixtiones
et obtenebrationes lumine
intelligentie / In lumine autem
intelligentiarum sunt lux
que est confirmata forma eorum
que formas attingunt et
dixit plato quod quia principium
cognitionis est formula probatur
lumine est / et non putavit animam
materia et obcalcit quod forma
per hoc quod est separata est prima
cognitionis / et non per hoc
quod est coniuncta cum materia / vel
tamen intendebat quod simpliciter
haberet / esse separatum secundum re-
m natura existentem proclamavit
/ sed intendebat esse forme
in eo quod forma est / hoc enim
est esse forme eo videlicet eo quod
magis separata forma est
/ Esse autem forme non habet
forma nec a materia nec in materia
per se / ita quod non habeat ipsum
ex materia / si enim non haberet nisi
in materia non esset aliqua forma
nisi in materia quod falsum est / nec
esset aliqua forma nisi esset
virtus multiplex operans quomodo
falsa sunt sed forma habet
esse forme in eo quod separatum
lumine est ypostasis forma
sicut lux corporalis est yppo-
stasis colorum / per hoc enim
nullo modo dependet ad materiam
sic ergo separatum esse forme habet
per ypostasim suam quam in esse
formali substantificat eam
lux que est principium esse et forme
sicut patet per predicta / quia
aut anima intelligentie
intellectualis structurali

e luis integre lz formar
plus q e in ipa est ypposta
sis cognacoi ad intellectum
qui e ymago intelligencie
cius luy e ypostasis formar
oim et conaturalis aie posuit
plo ydeas / intellcoi meo et
studiu michil ad ee dixit
n q oia assibilis abstrahendo
q intellt hoc lume inve
niat in se ipa et no q
abstrahat ista a rebus sen
sibilibus sz potius q se separat
a ssibilibus quibus incedit
aliltat et liua oim in se ipa
inveniat q sic h lumina
sint ygines prime lucis z
forme vero sensibilis sint
ygines formar sit separa
tar vel an hoc optabat
i acqsitone sue luis rer
separatar d hac / ad formas
rer per sensum acceptas
/ et sic sciem spam congnitiva
cognicoi / q dicebat plato
q intelc simia rerum et
singla pdet et c cognicoi
bonu / esse apud nos et tam
studio indigere p h duo
sit s. intellectus se in se co
vertens et a sensibilibus abstrahens
luia forar apud se iveniat
/ z ut lux alla ad formas
rer declarata spam cognicoi
ver psiciant / th ino intel
ligendo ploriu no intelld
demat a vero qua ars
etia no inlty. dinsa dt
ab hoc intellectu sin / dicta
go omis ctemplacois nre
finis est / q omia ypposta
sum ypostasim formar

oim q e lume intelligie
p ipsu ab oim eo q e inte
vel virtutis me inveniat
q tue rette inmet sepans
pront ipa e solus et pu
rus intellectus sit q tempus
et tempe // de hijs aut
locuti sumus in epla nra
de na intellectual aie et
contemplacoi et pfectam eius
noticia in ultima parte
sue ystius aristotiles aut
uult q ista no in hoc
q sit formas a primis lu
minibus intelligencijs du
de viam sz ponit in hoc q
ystas no dematera educi
dicebat sz a datore formar
extrinsecus dari quia sit
no esset motus sic sepius
ostendimus sunt aut etiam
contra i hoc q una formarum
esse plo in intellectu dixit
tuol intellectu dicitur volebat
eu plo q unitas forme
cet ab unitate luminis / q
e ipa ypostasis aristoteles
aut dixit sic z vult q
licet lume hoc sit ypo
stasis formar / cu tri
unumqdque lume istud sunt
essencia forme in quantum est
forma vi q ctillis ct
multiplex ppt z ee lumis
i formis et formar sicut
ex luce corpalis multiplex
ee accipit in coloribus dius
sic z q sic resolucio colorum
est ad ypostasim unam
lucis corpalis ita dicebat
plato q resolucio formar

est ad ypostasim conita
pine lux. Et ideo aliqui
dixerunt q aza q cu acsi
om dicat ex ydam vna
que p vnitu esse sit in oibs
tady. Et sciat q homo ng
pstatur in phia n extra
bonaru pscharu ar lib
et platonis Ex hiis go
pinducta facile possit
intelligi ex pte plonis q
ex pte aristotelis hic gosu
ffitiant // finit digressio

cam xvi q no sit inventa ab
antiquis n gor cause et nlla
cet superius dictis

Quoniam go omnes
dictas a nobis i ro
phyco causas omnis
phy preinducti nisi
sint gre et q ex has n a
ycinth ex dict coru ha
bemq dire noua cam palam
e et nunc et exsupra
dict a nobis Sz licet
nisi sic dire istas et nlla
ex eis tu obscure z mo
quodam obscuro omnes iste
cause plus dicte sunt q
etia finalem apposuit so
crates licet quemaz effic
tem dixerit cu omnis effi
ciens ad finem finem mo
net declinabi implicite
etiam et obscure dixit
finale cam / vno go quoda
oins ab eis dicte sunt mo
aut alio intellectus secundu
veritatez sunt dicte cause
sm eius tempris phya vi
sa e ut infans ad huc

balbuacius de omnibus hiis
tangis ut adhuc noua exus
tia principia queritur sunt
et pticipue ctia principium cius
pt pm quod homini cognosce
e difficile hoc aut pz ex hoc
quod ctia emp an nos dm dicit
in esse rom que e forma dans
esse et rom hoc aut quod dicit
e ipm forte principium quod erat
esse et sba forte vel quia res
quelibet e / id quod est sic at
dixit eius sm id quod e in esse
rom simul ratum est t carne
sic dicit in ee rom et aliorum
singula que distinctum habent
esse in natura / aut enim omnia
sic sunt a forma hoc quod sunt
aut nichil eorum sunt ee hunt
a forma ppt hoc enim e prius
formale et caro t os e hoc
e ctia aliorum unum quodque et
no ppt materiam in qua no
distinguuntur ab inuicem
sed aut materiam emp
dixit esse ignem et terram
et aqua et aerem sicut patet
ex dicto in opinione emp
sz sic dixit ita ee de necessitate
principia duo esse sine quibus
no e res quod alium ante se di
centem hoc enim habuit di
cendi manifesta no et ppe de
terminacione secundum naturam
rei no dixit de talibus
aut quod et qualiter dixerit
quilibet dictum e a nobis in
precedentibus // Causa aut
qua no n cor dicere putauerunt
est / quia quilibet prima a
cintis sicut fecit empedo

nisi duo intrinseca elementa
invenerunt scilicet forma que
esse confert et id cui confert
quod est subiecta materia Consi-
derantes autem principia motus
et fieri omnia illa quatuor de
ipso motu extraxerunt motus
enim est actus imperfectus et cum
sit actus est actus fluens et
non permanens et omne quod fluit
aliquid erit in quo fluxus per hoc
ergo quod est actus videbatur quod
non est nisi agentis in actu
existentis Quia autem quolibet
imperfectum actu sit agens per-
fectum et ab hac ratione com-
pulsi posuerunt causam
agentem et moventem per hoc
autem quod est imperfectus actus est
actus existentis in potentia subiecta
quod est subiecta materia et per hanc
necessitatem posuerunt materiam
per hoc autem quod est continue fluens
actus eius ipsum esse ipsius motus
quod non compleretur nisi formis po-
suerunt formam per hoc autem quod
ad finem fluit intentum ab
efficiente causam finalem esse posuerunt
ut perfecta sit in materiali et
idea veritas et necessitas compulit
causas quatuor que dicte sunt que-
rere ex eis que dicta sunt inve-
nire Et necessario non de hiis cau-
sis et principiis dubitaverunt
quarum recapitulabimus igitur
de causis intendentes secundum
illas dubitationes utrum vero
finite sint vel infinite et an
sint prime et ultime in eis
vel non et quo ordine habent
primo ad sequentes et de aliis hiis
congruentibus in sequenti libro forsan
ex talibus causarum dubita-
tionibus aliquid investigabimus

Utile ad declarandas dubitacio-
nes posteriores quas in tercio
huius sciencie libro disponemus

Explicit liber primus prime
phylosophye venerabilis do-
mini alberti magni omnium
philosophorum latinorum doctis-
simi. De slauonia de
Gracias Amen et c finis.

Incipit secundus liber metaphysice in quo de veritate agitur et tractat in theoria veritatis. Et primo qualiter theoria veritatis uno modo est facilis et alio difficilis

Quoniam iam habitum est sicut quod cause sint finite et non possunt esse plures speciebus causarum. Causa autem est inveniendi per quod scimus omne quod natura scimus / nec causa faciat scire nisi quia est finita numero specierum. Et hoc tamen in causa accipiendo quia impossibile oportet nos hic dicere finitas esse causas. Antequam progrediamur ad solvendas questiones et dubitationes particulares in quibus ad scientias diversas oportet nos uti considerationibus quia aliter conclusiones quas concludimus ex causis non erunt firme et stabilites / Quia autem scientia veritatis est quia per causas attingimus ideo oportet nos primo determinare de scientia veritatis hoc enim potissime hic nobis faciendum putamus / eo quod veritas in scientia causarum et veritatis omnibus sunt principiis quidem / Dicit ergo quod theoria seu theorica sive contemplatio de veritate est uno modo difficilis et alio modo facilis / hoc autem probat per signum ex parte effectus sumpti. Signum autem illud est quod nullus philosophorum digne pronunciavit res scientiarum neque potuit attingere veritatem vel doctrina sit et invenire. hoc enim signum est quod aliquo modo est difficilis / Quod autem aliquo sit facilis signum est quod nullus omnium eorum qui considerant in ea omnino totaliter fefellit. ita quod nullus veritatis perciperet in ea sed unusquisque aliquid dixit de veritate licet in balbuciendo id dixit. tamen aliquid in aliqua materia veritatis aliquis nisi modicum dicere / Et totius autem adhuc signum quod nullum veritatis acquireret in ea considerantes a nullo qua parte vide aliquis inveniret de veritate ipsius scientie / dico autem nullum per modum / quia partem quidem quod dixit unus eorum assertor et lumen nullus antiquorum aliquid dixit. tamen quantum ad intendendo et conando aliquid dicere priorum / et partem eorum hic dixit. quia tamen quasi singulare dictis et quasi singulare fuit / ad sapientium inventum et augmentum / Signum autem aliquo facilis est quod ex omnibus considerantibus in veritate dictis sit coarticulatis fit una nobilis sapientie infinita quantitas // Dico autem ex dictis sic coarticulatis quia quod in antiquis dictis sed dixit atque dicta sunt / non articulaverunt nos autem et articulabimus que balbucientes dixerunt et coaminiculabimus universa sparsa et non congregata dixerunt. ut ex hys

[illegible]

De veritate theoria sit quidem est difficilis sic vero facilis

[illegible]

Signum autem est neque videmus dignum nullum adipisci ipsam posse

[illegible]

Nec omnes exterius sed unumquemque aliquid de natura dicere

[illegible]

Et secundum unum quidem nichil aut parum ei immittere

[illegible]

Ex omnibus autem coarticulatis fieri magnitudinem aliquam

[illegible]

fn eo quod hic fons est raris

Quare sic videtur habere ut proverbialiter dicimus. In foribus quis delinquet

Sic quidem utique erit facilis. Habere autem totum et partem non posse difficultatem eius ostendit.

coartitatis. profuerunt sicut insapientes nisi sicut diximus quod ipsa veritas velut q vbo se eis offerebat quod puls in vita vera dixerunt. Quemadmodum autem simile est quod in proverbio vulgari solemus dicere in foribus quis delinquit. intelligentes quod in eo quod ianua in foribus est non est qui in toto deviet. eo quod ab eo quod ianua in foribus est non est quod in toto aliquis posset. eo quod quando ianua quasi totum ingerit seipsum. quod omnino ianua et foribus esse probatur. sic etiam in omnibus que considerantur sunt quasi prima principia ianuam et foribus. per que additur est ad omnia alia et in hiis. non est aliquis errans et ignorans omnino. propinque sicut hec est de contrariis et privativis. quod in hac sapientia considerantur. communis quidam Eraclitus sequaces quod contradicta sit esse vera dixerunt. et neminem asserunt non esse finitatem. tamen hoc ut ad id quod ipsi sciunt retulerunt. vel ad idem nunc sicut sed propter subiectarum rerum fusionem. quod sensibus inesse videbatur dixerunt nil vere de rebus posse enunciari. Et patet quod ab hiis que pro foribus sunt non in toto delinquerunt vel deviaverunt. hec igitur ratio quod pro foribus est ipsa veritas facilis esse signatur. sed in hoc quod non posse eam habere pro toto vel parte valens habere ostendit quod est difficultatis. et ideo in superiori diximus hominem. quod ista sapientia est de hiis que difficile est hominem cognoscere et quod possessio eius est non humana sed divina. et quod tamen non in toto effugit hominem quia omnis homo natura scire desiderat ipsam. et non est inane desiderium. et hec in prioribus sunt ostensa. Et in hiis attendendum quod in alarba sua dicit ptolomeus quod sicut agnita sunt nobis ultra nostrum sensum exaltata et quam aliquis comprehensibilis est a nobis. et penitus stultissimum est quod per disparatam eius quod supra intellectum nostrum nosse et posse comprehendere negligit illud quod de ipsa nobis est. Sic enim et omnia sensibilia posset negligere quia in humanis inveniuntur nil omni parte bonum est. ergo et insapientia illius que pro foribus sunt. primum insistentes quantum possumus nitentes ad ea que magis remota ad cognoscendum.

Capitulum secundum de causa facilitatis et difficultatis in theorica veritatis

difficultate autem secundum
causam facientem eam existente
secundum duos modos scilicet rebus
cognoscendis a quibus sunt causa
difficultatis et ex dispositione
cognoscentis que etiam non minus causa est di-
fficultatis cognoscendi. hoc in theoria sa-
piencie non in rebus cognoscendis est causa difficul-
tatis sed in nobis cognoscentibus, causa huius
difficultatis consistit in rebus autem est
causa facilitatis. Hoc autem ut melius intel-
ligatur attendendum est quod non potest idem esse causa
oppositorum per se loquendo. ergo idem non erit
causa difficultatis et facilitatis in theo-
ria sapiencie. Non autem sunt in ipsa nisi
duo theorantes scilicet et res theorata. Ma-
nifestum autem est quod ipse res perfectionibus est.
est enim res in sapiencia considerata perfectioribus
et prima adeo simplex et pura, per que est
simplex et stabilienda. ergo facilitatis causa
est res theorata et difficultatis causa est
theorante. Exemplum autem horum que dicta
sunt ex hiis que dixi in primi libri
prohemio: cum enim res ipsa in mixta
potencie que ultimus sensibilis cognoscendi
primum esse potest, tamen et ipsa potencia non
cognoscitur nisi per analogiam ad formam. ita
est causa difficultatis cognoscendi ex se ipsa
sicut multa plurium cognoscitur difficultate.
Cum autem res ipsa primum cognoscendi primum
et nichil penitus habens potencie obvolutum
tunc si hec difficulter cognoscitur et causa
difficultatis non in se cognoscenda sed in dispositione
cognoscentis. licet enim id quod simpliciter primum
est et causa omnium sit sufficiens intellectui et
sic sit obscurum, non est hec obscuritas
in ipso sed in lippitudine et imperfec-
tione cognoscentis intellectus. que predicta
et hec satis in antea dictis causa sunt.
Ideo quod sicut oculus nocticoracum et
noctue sive vespertilionis ad lucem
diei sive solis se habet sic et intellectus
anime nostre se ad ea que natura sua omnium
cognoscibilium sunt manifestissima.
Hoc autem sic probatur lux solis sive diei
dupliciter se ostendit scilicet in sole sereno et
claro aere et immixta tenebris sed
in crepusculo vel diluculo. Et in tota
[illegible] solis non apparet nisi quod visu valde
confortato et forti sicut aquile oculus
videt sicut solem, tunc hic oculus
sicut dum aspiciat aquila solem splen-
dor solis [illegible] et excellit. In
[illegible] autem diei et aeris multi
vident oculi lucem solis et clare non
offensiones vel habentes pupillam

Forsan autem et difficultatis
secundum duos existente modos non
in rebus sed in nobis est eius
causa. [illegible] difficultas [illegible] difficultatis [illegible] difficultas [illegible] et [illegible]

Sicut enim nocticoracum oculi
ad lucem diei se habent
et anime nostre intellectus
ad ea que sunt omnium
nature manifestissima.

nudam et spm plenum et fortem quem
vocamus ultimus spus. Immixtum aut
lucem tenebris. Vadent oculi debiles, spm
obscurum visum habentes. et pupilla humoris
non coadunatur. Est aut huius incorpo-
ratum triplex in re. lux solis
in sole et hoc est triplex. Est enim lux sol
in sole soli incorporatum. Et lux solis
a sole exiens sed in sole dictum eo quod ful-
gor eius est in solis in claritate millapte
palind palind aliquid temperatum vel per
aliquis temperamentum. Et est lux solis a
sole procedens temporale quidem sed adhuc
non temperatum. primum est solis natura secundum
solis character et forma tertium illuminatio
excepte illuminatorum propter foraneis causa.
Et sic triplex est temporale primum et
deum. Et primum quidem est lux pure
in se ipsa. et secundum est lux pure
procedens ab ipsa in fulgore sue lucis
vigore in integro. Et tertium est lux pro-
cedens ab ipsa in pa re entitate et
substantia aliqua contracta de natura entitatis
et quietis. ad imaginata vel sensata
sic enim in philosophis dicimus lux pure
cum formarum ea prima est et hypostasis
formis et simplicibus et immutabi-
libus. et virtutis eximie omnibus con-
ferens forcior et in illo aqua recipiens
Et iste sunt modi intelligibilium primum secundum lunam
solis quod est ea dici. Integre aut
secundum est sic lucem solis in serio aere et
hoc est sic intensive mathematicorum tamen in
spirituali ingeta et obscura non concepimus.
sed per defectum ab ea separatum stellata et
firma habens theorica est imagi-
natur concepti sed lumine solis a sole
aerem transfusum Et tertium est triplex quod id
quod serenissimum est in corpore est quod absolu-
tum et simplex in se ipso exiens ab omnibus
aliis separatum est et hoc est theorema
metaphysicum. Et id quod nunc serenum
est in eo est id quod ex additione se habet
ad istud sicut theorema geometrium
sicut coniungunt in an hoc. Et id
quod magis trahitur ad declinationem est id
quod utroque istorum indiget in decursu hoc. et
in altera parte sunt quinque et rombus
paryetus et hoc est theorema astronomicum
Tertium aut lumen contemplationis est
quod est sic lumine tenebris permixtum et
aere inquieto non sereno. et hoc est
theorema physicum. concepta tamen continuo

Mathecā

sic lumen solis in ...

Secundum lumen ...

Tertium lumen ...

et tempore sic diximus sepe et ideo occumbit
ab intellectu in propriis sensus decorem
quod est verum et ~~in~~ magnitudine et hoc etiam
tertius gradus est eius acceptum in vi et
magis tectum et huius vias demonstrans
scientia patet in phisica et est acceptum in
angulo ad statum magis inclinatum et
magis clarum mixtum in nitens modo de
monstrationi et magis verum sicut in celo eius
do patuit et acceptum in eo quod magis
est ad foras inniterens scilicet oppositae et r...
et ibi multum est permixtum tenebris propter
potentiam materie eius in parte illa permi
scetur Terminus autem est intellectus divinus
et intelligentie separate et hominis intellectus
est autem divinus omnium horum causa per se ipsum
et ideo dicitur hec contemplans in se ipso quia ipse causa
est omnium Et ideo in se simpliciter et perfecte omnia
splendo intelligit et nunquam occumbit etc
sic lumen solis in rota solis quod omnium
luminum est causa et vere perhabet ea
Intellectus autem intelligentie separatus par
ticipando lumen per se et quod vere perhabet
omnia per se intelligit omnia per lumen
quod est causa omnium et ideo exsequitur quasi in
terram per motum sui orbis et ideo non descen
dat ipsum et ideo ista duo intellectus a
lumine incipit et tenebris nunquam per
misceretur sicut lumen forme quod abyssus
est occumbat et tenebris permisceat
Sed accidit lumen non quia exceptus est
quod secundum esse quod habet in genere et conveniente
a corpore inventum Intellectus autem hu
manus eo quod est anime intellectus quod ymma
ginacione descendere et sensui patere et
alterari conversus est ymaginacioni et fantasmati
et ideo incipit ab eo lumine quod est permix
tum tenebris et per separationem apud se
factam tandem venit in intellectum ad lumen
intelligencie sincere propter quod sic
visum nocticorax in principio sua
Sed quod per exercicium cogitacionis multum confortat lu
men ymnis per studium fecit quod visum
noctis non habet vel cum ab intellectu ob
sensus ad lumen sincerum et aliud sinceris
adiunctio visum vel ad lumen purum et
per gradus ascendens tandem accipit ipsum
in fonte lucis sicut aquila contra lumen
in rota solis et hoc est summa felici
tas et in eo summe desiderium quotiens
homines natura scire desiderant Sed cum
contemplabilia sint natura manifestissima
quia per se manifesta ex eius omnibus aliis
causa sunt manifesta

Certum quod grates omnibus
referende sunt qui in tanta
difficultate aliquid veritati
cooperati sunt

Non autem hiis dicere gratiam
iustum quorum aliquis opinio-
nibus communicauerit sed et
hiis qui adhuc superficialiter
enunciauerunt Etenim hii con-
ferunt aliquid Nam habi-
tum nostrum preexercitati
sunt Nam si Thimotheus
non fuisset multam melo
diam non haberemus Si
autem non Phrinius Timothe-
us non fuisset Et eodem
modo de enunciantibus
veritatem a quibusdam vero
quasdam opiniones accepi-
mus sed alii et hii forte
causa fuerunt

Non solum autem hoc iustum
est hiis referre grates phis
quorum aliquis in vis opini-
onibus communicant sed etiam
iis qui de veritate aliquid superficialiter
enunciauerunt, eo enim quod difficultas
ta in natura plantata est excusandi sunt
de balbucione et grates eis referende
de studii labore cum primi viam aliis
fecerunt et in hoc profecto aliquid contuli
sunt et correxerunt nascentem, remanen-
sit enim via quam fecerunt et possibilitas
ondunt perveniendi, quamuis errarent
in multis Hic enim primi fuerunt et prepa-
rauerunt ut abinuentis ab eis ulterius
proficeremus in philosophia. Vnde quidem videre possumus
in scientia particulari, quod thimotheus optime
consideravit proferre enim si non fuisset mul-
ta et multa melodiam cum nonem
musicam certam inuocaret fidibus et sistulis
et cimbalis non haberemus et si phrinius
qui prius viam dedit thimoteo non fuisset
thimoteus ad studium excitatus non
inuenisset non fuisset et sic phrinius causa
fuit multorum studiorum thimotei sicut
pitagoras causa fuit thimothei et thi-
motheus ptolomeo et hic boecio et
boecius multis aliis / Et eodem modo est
de enunciantibus veritatem in theorica
virtute a quibus enim primis et laudabi-
libus viris quasdam accepimus opiniones
dubias et debiles / eo quod illi nocturne
oculis in inuio viam pandunt / et
postea alii meliores et acceptabiliores de-
derunt opiniones quas et nos accipimus
sed primi fuerunt huius causa studii et studendi
et ideo viri laudandi et grates extollendi
Est quod et primitus homines in laudibus
studiis operam dantes a quibus omnibus
urbanitatibus absoluti sunt li-
beras accipientes possessiones ut nulla
necessitate familiari retracti sapientiam
inuenirent et sederent in otio et in animo
nullis necessitatibus ad exteriora retractu
aditiora colligerent / et intellectu ut
ita dicam intus legerent / et innuere
in lumine soli intellectui equali / et de
hiis quidem in prioribus dictum sed et adhuc
in sequentibus determinabitur propter quod quarta
theorica virtutem quidem facilis est sed aut
difficilis //

Capitulum quod sit scientia veritatis et
quo a verissimo causatur ceterorum veritas

Dicere uero phylosophiam veri
tatis scienciam recte
se habet Nam theorice finis est
ueritas et practice opus.
Etenim si quo modo se habet res inte
ndunt non causam secundum se sed ad
aliquid et nunc speculantur
practici.
Nescimus autem verum sine causa
aut quod hec scientia consistat non scimus verum sine cognicione veri

Unumquodque vero maxime ipsum aliorum
dicitur secundum quod et aliis inest
univocatio puta ignis cali
dissimus Etenim est causa
aliis hic caloris

Quare et verissimum quod
posterioribus est causa ut sint
vera

Quapropter semper existencium principia
esse verissima est necesse
Non enim quandoque vera nec
illis causa aliquid est ut
sint sed illa aliis
Quare unumquodque sicut se habet ut
sit ita ad veritatem

Non autem sola scientia veritatis
philosophia vocatur secundum rationem
Ex hiis enim que in priori an
tecedunt libro determinata sunt
manifestum est quod Theorice sive contemplative
sive speculative scientie veritas est finis
practice autem sive operative scientie finis
secundum suum nomen est opus. quamvis enim
practici intendant aliquando quomodo se habet
opus secundum modum efficacie et materie
sicut architectonice sicut supra in [illegible] philosophorum
determinabitur. ipsi non considerant causam secundum
se prout primum est esse et scire in causa
sed practici omnes speculantur causam
relatam ad aliquid usus sive utilitatis prout
nunc et nunc sunt. Ut ad hoc est utilis sicut
qui facit serram considerat ferrum eo
quod de lana [illegible] serra fieri non potest
valere et considerat figuram serrarum in sua
dentium quia nisi dentata sit non incidit
propinquitas et hic ut nauta considerat
[illegible] et ipsum ad usum gubernacionis. Omnis ergo practici spe
culacio non est ut sciamus sed ut agamus
aliquid utile. et ut nunc et in presentibus autem
Theorici considerantes universale et ut semper
causam veri secundum quod causa est et hoc idem faciunt
quia verum determinare sine causa. Sicut autem
arbitramur nos scire quando causam cognoscimus
causam quando non [illegible] consideramus et non aliquid
specialiter speculantur ad opus re
latum. Id autem inter alia per maxime
consideramus secundum quod sunt tales in omnibus
aliis causa univocationis nominis et rationis
sicut ubique dicitur quod ignis calidissimus
est quia caliter secundum simpliciter et intentio.
et hic est caloris causa in omnibus aliis in
nominis et rationis participacione. Licet enim aer
calidus sit non tamen sunt activa in alia
secundum caliditatem. Est ergo arguendo ve
rissimum est id quod omnibus posterioribus
est causa in hoc ratione sunt et veritatis nam
et vere participant. Hec autem sunt principia
existencium secundum quod existens est sicut superius
ostendimus. Quapropter ea que perpetua et
semper existencium sunt principia necesse est esse ve
rissima. Hec enim sunt que non sunt quandoque
vera et quandoque non. Sed principia sunt illis
causa et non aliis sed omnibus et ubique
[illegible] causa principia sunt causa aliquid est
esse vera sed ita omnibus aliis sunt
causa veri veritatis. Cum autem eadem
sunt principia esse et veri et scire sequitur
necessario quod unumquodque sicut se habet ad esse
ita se habet ad veritatem. Cum ergo

[Left margin, in red: practica et theorica dividitur]

[Right margin gloss: Alter [illegible] dubium quia scientia [illegible] operari et [illegible] scire [illegible] ergo [illegible] scire et [illegible] et [illegible] considerat scire [illegible] alter [illegible] quod [illegible] ab veteri scire et si [illegible] scientia scire [illegible] scire [illegible] operari [illegible] veri et [illegible] ab alio [illegible] quod [illegible] scire [illegible] aliud]

hec scientia que est de ente in quantum est ens se habet ad principia esse prima non eadem et aliis non, nec quibusdam et quibusdam non, nec nulla sit alia et hec modo particularium scientiarum se habet ad esse et veritatem. Una quidem particularium considerat principia eiusdem et eiusdem non et quaslibet sed principia et quibusdam non et quaslibet aliarum habet ante se istam patet quod ista scientia tamen est veritatis omnibus particularibus scientiis et ab illa omnes accipiunt principia veritatis que est in eisdem.

Capitulum secundum in quo inducendo probatur quod ad theoriam cause non procedunt in infinitum

Prima autem theoria veritatis non nisi per causam habet. Nec theoria unquam perficitur nisi esse sit finite. Et nos credimus causas esse finitas. Dicit igitur quod in omni esse et in omni theoria scientiali palam est principium quoddam in quodam genere cause et non causas existentium infinite esse non possunt sine contrarietate theoriarum. Inducant aliquam causam eiusmodi causam accipiamus sufficientiam manifestum secundum causas infinitas et dicit ... modo autem inductione probat in singulis causis scilicet non enim est possibile ut secundum modum talis materie hoc progrediatur secundum theoriam veritatis in infinitum velud si diceremus carnem quidem procedere extra sed ex sua corpore ... terram non progredi, ... sit ex sua ipsa materia, et aerem exigue, sed dixit enim secundum veritatem theorie stare in materia ... est ita quod non sit deveniri ad materiam, est ita quod non sit ... omnibus ... primam ... distat per infinita ... ad ipsam illius ... quibus ... additis non apparebit eo quod apparata ... distat per infinita. Et cum non fiat generatio ... ex sua ipsa materia, non fiet ... generatio. Similiter autem hoc manifestum est secundum eandem theoriam in motu et cetera est secundum causam efficientem que est unum principium motus sit diceremus hominem ab aere existante moveri et aerem moveri a sole ... celi et aerem moveri a sole quod fert omnes virtutes celi et ad se vehit radiis suis. Et solem diceremus moveri ab odio sicut dixit Empedocles et huiusmodi moventium nullo omnino esse finem, quia in causis moventibus ... causa et remota efficitur

At vero quod sit principium quoddam et non infinite cause existentium nec in directum nec in speciem palam. Nec enim ut ex materia hoc ex hoc in infinitum progredi est possibile velud carnem quidem ex terra, terram vero ex aere, aerem autem ex igne, et hoc non stare.

Nec unde principium motus ut hominem ab aere moveri et hunc a sole, solem autem a lite et huius nullum esse finem.

ipsa. sic et in materialibus esse diximus
quod omnes moventes virtute movent
primi. et ideo si movens primum distat per
infinita numquam fiet aspectus et cessabit
omnis motus et tota via. Similiter autem
et in eundem probationis modum ostenditur
in causa finali quae est cuius causa fit omne quod fit
in aliis causis quia per ipsam movent efficien-
tes ad eam moventur. Sicut hic erat quod est vere
theoriam non est possibile abire in infinitum
sicut si dicamus quod ambulare est propter sanitatem
et sanitas est propter felicitatem. et felicitas
est propter alterius gratia. et ita dicamus propter ea
ad alterius causam usque in infinitum quod si sic
esset tunc omnia priora sic propter ultimum
contingeret quod si ultimum non esset, priora
non essent propter ultimum. et sic propter ut
esset omnino, ultimum enim si distet sic di-
stat per infinita medio. Sumus autem omnes eun-
dem considerationis modum probare de causa
formali quae scilicet est quod quid erat esse quae causa est formalis
et rei ipsa quidditas. quia cum motus sit
forma. per formam si forma quae rei sit distarent
per infinita in actu accepta media-
umquam contingeret aliquis motus perfecti pla-
ne et absolute est falsissimum.

Capitulum quale de ... probatur
quod efficientes ... non procedunt in
infinitum

Hoc autem idem persimiliter de-
monstrat et primo in causa
efficiente, in causis enim mo-
ventibus sic in octavo physicorum determina-
tum est, quaedam sunt primae et quaedam mediae
et quaedam ultimae, in quibus autem omnium me-
diorum moventium quae sunt moventia mo
extra quae est accipere aliquid ultimum, quod
est motum tantum, et extra quae est accipere
aliquid primum quod est movens tantum. non mo-
tum, unum talium in toto ordine moven-
tium et motorum id quod prius est in ordine
moventium, est causa movens omnium eorum quae sunt
post ipsum, in eodem ordine, et posito cessa-
re a movendo. necesse est omnia alia cessare
et in toto hoc ordine quotcumque media
sint, unum et sub uno, non sint tamen infi-
nita secundum speciem movens, unum movens
tantum non motum ab alio, et movens ad et
motum ab alio. et est quod est motum tantum
Et si nos interrogat quis nunc quod motorum
tantum oportet dicere sicut causam moventem dicamus
quod id quod est primum quod per se movens
est, oportet simpliciter. et ultimum dicere moventem
esse causam, quae est ultimum movens. Non enim
possumus dicere quod hoc quod est ultimum sit
causa motus. et movens quia hoc est motum

Similiter autem nec id cuius causa
in infinitum procedit est possibile. Iterum
quod sanitatis causa illa vero
felicitatis et felicitatem alia
et ita per aliud aliud semper esse
et in quod erat esse similiter

Mediorum enim extra quae
est aliquid ultimum
et primum necesse ... quod prius
est causam esse posse Posita in
[illegible]

Nam si dicere nos oporteat
trium causam quod primum est ...
dicemus. Non enim quod est ultimum
nullum enim quod finale est sed nec
medium. nam unius ...

Nichil differt

Nichil differt unum aut plura [illegible]

Infinitorum vero

[illegible]

[illegible]

Nichil enim differt unum aut plura

esse nec infinita infinitorum neque

rum modum istum. et omnino infi-

niti partes omnes mediae sint. sed

aut ipsi modo. Quare si et toto

nihil est aliquid primum et toto

causa nulla est

est motum tamen et non movens / et ideo id

nullum est tamen movens / sed est simile in quo

stat utrumque et talitas movetur / quia ne-

que medium possumus dicere esse simpliciter tamen

movetur et motum primum / eo quod medium

est movens motum et est tamen secundum formam movens

unum / et non est tamen motum sicut unum quod est

motum tamen / Non autem non est in causa ubi

in genere aliquo non est tamen simpliciter / quia semper

est tamen in aliquo genere causarum / omnibus quarum

species esse participantibus / est causa / sicut

iam in antecedentibus istius eiusdem libri

ostendimus. Dicit autem iam ante diximus

quod ad formam moventis moti nulla est

differentia / sive sit unum vel plura sibi diversa esse

movens in mota / sive etiam dicantur

finita vel infinita / quia quantumcumque finite

vel infinite multiplicentur sibi et uno

formaliter tamen omnia media sunt unum / et

non curamus de illa multiplicatione secundum

deferentiam. Infinitorum enim uno consubstantiali

et omnino et universaliter infiniti accipiunt secundum modum

istum accepti partes omnes inferiores medium

moventium sunt / et in re forma sunt unum

et sic est si dicatur per omnia media quae a primo

movent usque ad id quod movetur hic et uno

sunt unum // Cum ergo omnia media tamen mo-

veantur et moveat non a se ipso primo et per

se movente et id quod movetur tamen / et non mo-

veatur non ex movente et moto. sed toto

isto ordine moventium non est aliquid quod sit unum

movens primum / omnia movens et non motum

ab aliquo / sequitur quod ex toto ordine moventium mo-

ventium nulla sit prima causa movens / quia

non existente primo non movebunt alia

// In hac demonstratione quae est posita in

octavo physicorum / eo quod movens mo-

tum compositum est et dicitur compositum id quod est

motum per se invenitur ex compositorum / quae

quod et id quod est movens tamen per se invenia-

tur. Et demonstratum est tamen super illud idem quod

hic dictum est / videbitur forte alicui quoniam

quod hic dicitur et id quod in octavo physicorum diximus

motum constitutum esse et non stare // ab uno

non motore simpliciter secundum formam in eo quod

inde movetur ubique / non motum unum //

Primum autem movens simpliciter est secundum

formam et ab ipso non est infinitum motum unum

// Similiter autem et media movent

omnia non sunt formaliter unum // quod nullus et ab

illis non est infinitum motus unus. Et sic stat

iste motus in ultimo quod movetur / Similiter

autem ostensum est in octavo physicorum quod non

stat unum // Ad hoc intendendum est sicut

Triplex ordo mouencium

sed nos ordinem et numerum mouencium
talem triplicem possumus accipere Et triplex est
iste ordo in sua specie Unus quidem non ut mo-
uencium ordo et numerus accipiatur in ordine
continente situm Et sic primum mouens est
primum celum mouens compositum ex motore
et ex corpore quod primo mouetur Et media que
sunt mouencia et mota sunt omnia sicud
sphera/ et ultimum motum est corpus
in quo consistit unde primum mouens quod est actus
eius quod est mouens ut sic diximus in 3o
phisicorum motus est actus mouentis hoc
in quo sunt mouencia situm et motum deter-
minata eius ordinem deterius spera et
undecima spera est spera ignis et
preter hec spera aeris et deinde spera
aque et ultimo spera terre et mouen-
tia ad quatuor singularia plantarum
et animalium quorum situm sunt spera et ordo et subordinata
et situm aliter accipitur ordo mouencium
per se eius quod abstrahit a situ et eius hec
mouens est primum simplex mouens et
non motum et mouens motum primum per se
uniformiter et perpetua nec motum ueniat
per mouencia mota per se sicut prius dictum
est usque ad id quod mouetur et sic iterum
finitus est motus qui est actus primi
motoris et stat inter duos terminos
quorum primus est mouens tantum et 2us est mo-
tum tantum et hec in processu in demon-
stracione a nobis est inducta 3o sumi-
tur et ordo mouencium [illegible] et non
per se sed eius quod actus mouentis per unum
modum se habet ad terminum ut situm nec
[illegible] hoc modo per [illegible] corpus [illegible]
corporis est situm ut situm et motum primum
accipitur 2um quod [illegible] est in potencia et sic
sunt potencia et non actu 2um [illegible]
eius magis unus motus [illegible] eius magis
est a primo motore per [illegible] et hec no-
uit [illegible] eius formam primi mouentis et eius
quod est mouens [illegible] eius quod est uno
modo se habet terminus ut hoc modo
motus est actus mobilis eius quod
motum [illegible] eius quod est [illegible]
in potencia in primo et sic [illegible] hec
que non attribuunt uno celo [illegible]
quod non [illegible] eius primum mouens eius
quod est mouens et in toto eius quod est mo-
tum et moto eius quod est motum accidit
motum esse infinitum in situm [illegible]
aliquos duos terminos et hec dicta eius
naturam mouentis primi et moti primi
et non eius quod determinatur voluntas eius
ad mouendum ad quedam determinatum
sicut dicunt multi theologizantes

Et attende quod hoc modo quod accidentibus
infinitum in eius potentia sit infinita
quando si ponamus duos motus scilicet pla-
nes et aplanes esse super polos diversos
cum inequalem velocitatem et tarditatem
et primum esse motum aplanes quod vocatur
diurnus et secundum esse motum aplanes
circa diversos polos sequitur necessario quod circa
distantiam mediorum et latorum quod fuerit
in quolibet momento motus est distantia
angulorum et formarum monentium et hec
potentia que exeunte in actu est
infinitum et quod circa has formas creatur ge-
nerato et distantias figurarum in quantitatibus
sequitur necessario quod circulatio circa circumgradi-
entia que propter distantiam polorum obliquus
est et inquieta et utraque infinita
sicut diximus in secundo prognosticos et ita est
intellectus propter ipsorum in hoc loco quod
nulli ignoraverunt. Non enim est dum
motum et quantum infinitatem esse circa con-
versam monentium et motum continue sic
per omnem horam et dicuntur circa imperium
dei illius quod de deorum deus et deus fecit
sicut hic dixerunt theologi et omnes
et plato. Sic ut patet quod qualitatem sistit mo-
tus sicut quod est aliquis moventibus et mobi-
lis et fiunt et que non consistit nec fiunt

Capitulum quartum quare demonstratur quod res ma-
teriales stant in deorsum

Cum autem iam manifestum sit
quod in ordine movente est
status in sursum admones-
sicut probavimus ipse enim ad superius nobis
erat tertium quod in deorsum steterit
moventium eo quod apud nos inferius vi-
demus mota moventibus moventia
sicut et in videmus certissime quod in sursum
semper in statu esse quod ultra est quod plura
exequo sit quod fuerit sicut in corporibus et in
genitum sicut iam diximus et ideo constat
ipse quod res materiales stant deorsum sicut
constitit quod res efficientes stant in sur-
sum et ideo sicut probavimus causas efficientes
stare in sursum ita etiam quod probemus
causas materiales stare in deorsum. Dicamus
ergo quod sicut non est possibile in moventibus in sursum
in infinitum abire ita ut in deorsum
in causis materialibus possibile est nec in in-
finitum licet sursum habeat principium in eo
quod principium est ex quo sit aliquid sed dicamus
tunc exemplum ignem esse primum et dicamus
exige quod sicut ex una parte fieri aquam et
ex aqua terram et ita sicut aliud ad aliud

In parte ista ostendit quod non est [illegible] in
infinitum in causis materialibus et [illegible]
[illegible]

Sit vero nec in deorsum possibile
est in infinitum tempore sursum existere
principium ut ex igne quidem
aquam Ex hac vero terram
et ita semper aliquid fieri genus

ex alio et ho[minem] nunq[uam] stare. Dupliciter fit a[liquid] q[uod] ex aliquo a[liquid] p[ri]mo quia ordo p[ri]oris ad p[ost]erius et tunc ex p[ri]oribus fit p[ost]erius p[ri]oris et p[ost]eris sit via ad p[ost]eri[us]. Sic dicim[us] ex ludis sive laudibus ite[rat]is agonon fiunt p[ostm]odum agones olimpij. Et sic dicim[us] t[ex]to nob[is] noto q[uod] ex tribus fiunt torneamenta aut sic dicim[us] q[uod] ex ordinatione castrorum fiunt bella sive agressiones. Et vl[timo] sic dicim[us] fieri co[m]pletu[m] ex hoc q[uod] i[m]p[er]fectum eius de[m] sp[eci]e ex[istens]. Ut sic dicim[us] solidu[m] ar[tificialibus] [illegible] s[ed] ne[que] sic dicim[us] in na[tura]libus sic dicim[us] ex p[ue]ro ad robur ad [illegible] [illegible] p[er] mutato fieri vir[um] p[er]fectum. Aliq[uo] aut[em] mo[do] e[st] q[uo]d dicim[us] q[uod] ex aq[ua] fit aer. Ad h[oc] aut[em] i[n]tel[ligen]d[um] [illegible] q[uod] e[st] ad q[uo]d est mot[us] [illegible] [illegible] [illegible] e[ni]m e[ss]e fo[rm]e q[uod] e[st] s[ec]u[n]d[u]m [illegible] et e[ss]e fo[rm]e q[uod] e[st] s[ec]u[n]d[u]m vigilia sic diximus i[n] 2o de a[n]i[m]a. Esse aut[em] fo[rm]e q[uod] e[st] s[ec]u[n]d[u]m sompnu[m] e[st] esse ligatu[m] et potentie [illegible] p[ri]mu[m] [illegible] et i[m]p[er]fectu[m]. Et hoc esse h[abe]t multos gradus. Co[m]p[er] motus e[st] fo[rm]e p[ost] [illegible]. Et esse esse fo[rm]e s[ec]u[n]d[u]m [illegible] forma q[uo]d [illegible] est fluxus i[n] motu [illegible] e[ss]e ad e[ss]e s[ec]u[n]d[u]m q[uod] diximus i[n] [illegible] sexto de a[n]i[m]alibus q[uod] ho[mo] est unu[m] a[n]i[m]al simpl[iciter] et no[n] e[st] a[n]i[m]al et ho[mo] s[imu]l. Et hoc mo[do] [illegible] no[n] est i[n]fans et p[ue]r fit. No[n] e[st] e[ss]e p[ue]r i[n] [illegible] et adult[us] fit. Et no[n] e[st] i[n]venis et vir s[imu]l. Et i[n] viro est status e[ss]e fo[rm]e q[uod] e[st] s[ec]u[n]d[u]m vigilia no[n] ligatas n[ec] i[m]peditas [illegible] operationes q[uod] sic diximus i[n] 1o p[h]isi[corum] q[uod] no[n] eq[ua]lit[er] pueri i[n]dicant se[n]sibus [illegible]. Et s[ec]u[n]d[u]m h[oc] s[ec]u[n]d[u]m prudentiam [illegible] [illegible] no[n] eq[ua]lit[er] i[n] o[mn]ibus [illegible] [illegible] s[ed] potius et sedendo [illegible] [illegible] [illegible] fit a[n]i[m]a sciens et prudens. Alio aut[em] fit aliq[ui]d ex aliquo sic ex pote[ntia] materie q[uod] so[lum] est [illegible] et motus. P[ri]mo [illegible] [illegible] fieri ex hoc e[st] hoc fieri p[ost] hoc sine [illegible] [illegible] et no[n] [illegible] [illegible] [illegible] 2o aut[em] [illegible] fieri h[oc] ex h[oc] e[st] [illegible] fieri ex alio no[n] fieri [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fit sic ex p[ue]ro vir[um] fieri dicim[us]. [illegible] aut[em] fieri hoc q[uod] [illegible] fit [illegible] p[ost] forma[m] [illegible] [illegible] [illegible] e[ss]e s[ec]u[n]d[u]m [illegible] fo[rm]a[m] s[ec]u[n]d[u]m q[uod] e[st] s[ec]u[n]d[u]m sompnu[m]. Et sic fieri dicim[us] [illegible] q[uod] [illegible] p[er]fi[cit]ur [illegible] [illegible] ad p[er]fectum e[ss]e fo[rm]e q[uod] e[st] s[ec]u[n]d[u]m vigilia.

Dupliciter enim fit hoc ex hoc. Uno ut hoc dicitur p[ost] hoc ut ex olimpijs olimpia. Sed ut aut ex puero mutato vir. Aut ex aqua aer

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Ut quid igitur ex puero fieri virum dicimus. quod ex eo q[uo]d fit q[uo]d factum est. Aut ex q[uo]d p[er]ficitur perfectum

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Semper enim est medium inter esse et non esse generatio. ita et quod fit existens et non existens.

Est autem addiscens quod fit sciens et hoc est quod dicitur quia fit ex discente sciens. hoc vero ut ex aere aquam corrupto altero

[illegible] et aliud [illegible]

Propter quod etiam quidam non reflectuntur ad invicem. nec fit ex viro puer Non enim fit ex generatione quod fit, sed fit post generationem [illegible]

Sic enim dies est ex aurora quia post hanc propter quod nec aurora ex die. Altera vero reflectuntur

exeo quod perfectum est secundum esse imperfectum et diminutum quod est forme que sunt semper [illegible] ligate motibus et qualitatibus [illegible] Generatio enim que est generatio materie ad [illegible] perfectum semper est medium inter esse et non esse donec ad complementum ultimum perveniat in quo forma perfecte terminat materiam et sic omnes suas operationes exercet [illegible] in nulla parte impedita. Et sic quod qualibet fiendum est existens et non existens quia contingit fieri multa sunt [illegible] facta et in quolibet [illegible] non esse et actu esse contingit et [illegible] forma per formam et esse post esse primo quidem ex non esse ad rem procedens et post ea [illegible] procedens sicut ex sompno ad vigiliam et [illegible] evigilat secundum operationem unam non evigilat secundum operationem alteram et hoc de quodam non est esse progredientis ad quoddam esse. Et hoc exemplum est quod non solum dicitur quod ex ignorante fit sciens sed etiam dicitur quod addiscens quia iam secundum aliquid habet scientiam. Et ideo sciens est perfecte et hoc significatum in modo cum dicitur quod ex addiscente fit sciens. Et cum sit duplex dictum hoc fit ex hoc. id quod sit [illegible] fit ex hoc sicut ex potentia et non corrupto sicut ex aere aqua non fit ex illo nisi corrupto altero secundum substantiam. Illud autem quod dicitur hoc fit ex hoc sicut post hoc non fit ex illo corrupto secundum substantiam [illegible] in omnibus [illegible] ex [illegible] perfectum fit ad esse perfectum per [illegible] multa media [illegible] simpliciter [illegible] Propter quod etiam in quibus fit hoc ex hoc sicut post hoc non reflectuntur secundum [illegible] ad invicem quia id quod est prius non potest esse posterius ad idem unde nec dicimus quod ex viro fiat puer sicut ex [illegible] ordinatio castrorum nec enim dicimus quod factum iam in esse perfecto fiat ex generatione illa que est forme per formam sed potius dicitur quod fit factum et perfectum in ultimo termino generationis progressus post progressionem imperfecti progredientis ad perfectum sicut [illegible] Sic dies perfecta que est undique [illegible] solis [illegible] implet emisperium [illegible] lucis solaris [illegible] super terram undique iacere et dirigere [illegible] predictarunt [illegible] in emisperio perveniret sicut ex aurora vel [illegible] que est forma dici permixti est opacitati [illegible]

solis insi vbi i puncto tangit · sp̄era
lˀre ex eius emisperij descenditur ab illo eni̅
mane gtinue erigitur pyramis · donec
in medie pfecte stat · sup emisperium ita
q̄ tenuis cui e basis pyramidis am
bit circulu orizonti · et id no pt dici q̄ a
orrig quatenus diei q̄ in medieb fit ex aurora
et no aurora si mane stat ex medie ·
Exemplu aut qd hic ponit sr ex
vapore fit nebula pro e dicit q̄ hic
ex vapore fit nebula si vapor depssius
e nebula n dicitur q̄ nebula dicitur va
por spissius et q̄ vapor p nam frigidu
est / hic · inspissatur existente cetrali ca
lido · et motu ille pficitur i ce nebule /
Talia q̄ e quaro simpliciter aliq pc piag
n una sunt i qualib i celis refle
ctitur fit q̄uuntur adinuicem / Sic ergo hic
si ex hoc dur dicitur q̄ vtriq̄ coꝝ
impole e infinitum adire / na quaro
coꝝ que no gtinue e inter eisdem in
finit et pfectu · et in hiis incte e esse fi
nez · in quo stat quaro / q̄ alr peret
finis q̄ i una intenditur · et esse equale o
ibus ne / ergo no q̄ fit hc ex hc in tlibz
/ aliud aut q̄ fit simpliciter simpliciter re
flectitur adinuicem · et no q̄ fit hc ex
hc i infinitum 2m retraz quaro theo
riaz · si altiq quaro e altiq caro in
tlibz sic ouii est a nobis in ro py
genias / Exhr ergo vltius cheludetur
q̄ pnm sempitrnu in gnle ex quo fit
aliq impale e corrupti / Constat enim ex
omnibz q̄ i fine pmi phycoꝝ et h
dcā sunt · q̄ 2m illa phi unq̄ poiteꝝ
quaro e infinita · i sursu respectu pmi
q̄ qlz posuit aliq nle eliu ee pmi ·
Nccē e aut ex aliquo po im sbaz cor
rupto aliq fieri e · no eē id sempiturnu
tu no tenlarib fit eliu quaro et imo
tiuge coꝝ quaro ex aliq fit altiu
tdre im eliu maz i corruptu et
c im coꝝ est sine ne pma si poss
q e icore et ingenitu
Ca gmi q̄ causa finalis no it in
infinitum

Amplius aut id qd e cuig
ca sicut omia talia e finis
fi pca finalis · et tlis causa
fit vltima · e inspectu · et pma in
intentione · qd ipa pro e cuig altius
ca / sz aā qui sit ppt eā et causa ipius
/ fit ergo tale q̄ · qd tlis lz · cae modu
et ronem · sicut ipm q̄ vltim e in mo
tu mouent · aiae · hc e q̄ e finis
motus vtriusq̄ dcaꝝ causaꝝ no pt ee

Utroq̄ aut modo impossibile
in infinitum ire · Contrariorum vero
intermediorum necesse est finem
esse · Recedat ne admuncem
reflectuntur · Alterius eni̅ corru
ptio alterius est generatio

Primum at simul sempiternum
impossibile est corrumpi · quoniam eni̅
non est infinita generatio in
sursum necesse est quo corrupto
primo aliud factum non sempiternum

Amplius aut quod est
est causa cuius finis
est tale vero quod non alius causa
sed alia illius
Quare siquid fuerit tale
ipsum vltimum non erit infinitum

Patet q̄ in [illegible] est · no [illegible]
[illegible]

Videt q̄ in causis finalibus
est status · et dicit q̄ pt ex eo
q̄ q̄ [illegible] ex eo [illegible] pbat p[illegible]
[illegible] ex [illegible] partibus · Quia
finalis [illegible] fuerit [illegible]
[illegible] est cuiq̄ ca sit causa · et causa
alia sit ppt eā et vo illius [illegible]
vo · no est ca alicuius alterius
ergo erit [illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible]
alia fiat et [illegible] no ppt aliud
no erit [illegible] aliquem
[illegible] causa fuerit alia

Si uero nichil tale non erit quod tamquam causa

Sed qui infinitum faciunt latent auferentes boni naturam

[illegible]

Et nullus conabitur aliquid facere ad finem non ueniens

[illegible]

Neque utique erit intellectus in talibus, nam causa alicuius semper facit qui intellectum habet, hic enim est terminus, finis enim terminus est

[illegible]

infinitum, quia ultimum quod est sive ultimum acceptum est actus qui est motus effectus et manet tempore accepti actu perfecta quiescit in quo est finis motus et primum movens cessat movere. Infinitum autem est cuius partes accipienti semper est ad extra accipere, tamen numquam in ipso contingit accipere ultimum. Si non detur quod id quod est finis non est tale ultimum, sequitur quod nihil videtur id cuius causa movet efficiens et cuius causa non movet. Et hoc est quod causa finalis non est causa finalis. Quamplius autem contra ponentes faciunt infinitum in causa finali, quia sunt dicta convinguntur, quia nollet entia esse bona et bonum esse quorum optat ad quod et propter quod movetur. Tertia ratio a positione auferunt boni naturam et rationem, ubi enim oportet hoc naturali appetitui quod numquam contingit consequi, quia esset vanum et inutile naturale desiderium. Id autem quod infinitum distat a quolibet ente numquam contingit consequi. Ergo id non contingit appeti. Et sic redditur ergo bonum numquam consequeretur ex hoc quod infinitum. Infinitum ergo faciens in causa finali est auferens vero boni rationem. Quamplius autem nullus omnino movens et efficiens conabitur ad faciendum si non sit futurus venire ad terminum operis vel motus sui, quia ut movens opus [illegible] intelligitur, quia movens est ut motum. Et alia propria est naturalis appetitus boni omnis vero naturale movens et movetur secundum quod a causa moveatur vel quod movetur, et causa movetur ab eo quod movetur a causa finali, et causa movendi includitur a motu qui est actus perfecti actu [illegible] mobilis, sicut movetur. Et tamen in perfectum [illegible] autem hoc est impossibile [illegible] ergo et ratio secundum. Quamplius autem intellectum activus [illegible] in quo est vero perfectus [illegible] omnis enim qui [illegible] habet intellectum [illegible] causa alicuius facit; omne quod facit in libera causa [illegible] cum finis est operatio ipsa [illegible] aut apotelesma sive operatum. In ministris enim tantum [illegible] aut gladium, vel quod tale per operationem effectum sit determinatum et in primo meo Ethicorum. Quod autem propter quod facit quem intellectum habet tamen est aliquid quod per operationem consequi intendit et ad ipsum est causa finalis. Quia finis intellectus ut ad est quod [illegible] operis intellectivis et appetitivis.

Causam quod cause formales non abeunt in infinitum

Eodem autem modo [illegible] quod in infinitum non est in causa formali, forma enim resolvitur in diffinitionem [illegible] si est forma que est species. Si autem est forma [illegible] stat magis [illegible] sic eodem [illegible]

Sed nec quod quid erat esse
convenit reduci ad aliam di
ffinitionem multiplicantem
rationem. Semper enim que ante est
magis est. et que posterior
est non est. Cuius autem primi
primum non. neque habitum est

Amplius scire destruunt
qui ita dicunt. Non enim
possibile scire. prius quam
ad individua perveniatur.
Et cognoscere non est. Nam
que sic sunt infinita quomodo contingit
intelligere. Non enim simile
est in linea. que secundum divisiones
quidem non stat. intelligere vero
non est non statuentem. propter
quod non enumerabit sectiones
que per infinita procedunt

Loquitur ergo primo de forma que est terminus et
est species. de ista enim secundum duas comparationes
ostendit. quod non est infinita. Quia enim illa con-
stituitur ex qua est diffinitio. ostendit quod stat
in suis ad differentiam ultimam constitutivam
et ista ad scire requiritur. Et hec erit prima
[illegible]

[illegible]

Sed materiam in eo qd ind intelligere necē est in infinito nichil est esse aut no est infinitum qd infinito esse

Sed si infinite essent pluralitate causarum spēs non esset vtique ita cognoscere. Tunc n. scire putamus cum causas ipsas nouerimus

Infinitum vo zm additionem non est pertransire in finito.

pficient' ee nec pficie' scire ppt
tam qd diximus / qr vtiqz nos nos
no arbitm nos scire & cognoscere
aliqd / n tu eaz cognoscimus & quid istiq
e causa / & q vltimis hemus vsqz ad
elementales causas / sic declarans in
pmo phisicorum / tio dum intedo lineam
pcedit pdiffinitum nuqz enumabit
sectiones / in qs diuir / tio no in
telligit ipam / sz si intelligi dz dz q
intellectus eius stet ad genus pmi
& ad dram vltimam / qui e aliq intedi
mod q pfectioni disiones sz adhuc
etiam si solum considemus pnt e actus
inc. & pfecto cōpoiti ex eius & forma ad
hc impossibile est q ipa sit infinita qr hc
nd inted vere e q ma intelligat
in eo q iam motu est & quantum com
porti eum hc ind p motu ee & ge
natu ee pfectum e sz eo e qd in actu
e & pfectum ee lz in na / v infinitu
nd est. Si aut q infinitu e mag ve
ne l multitudine / nllum e ee actu & pfectu
in na / v infinitu no e hc ino actu
pfectum. ergo forma sit actu pficiens no
est eius quae infinitu / sz aut de q in
fiti e tale forma actu pficiens &
complens / seq q ei q nd e infi
nitum eo q e p formam terminatu & pfectu
git ee infinitum & terminatu & finitu
ceat nd terminatu & non finitu & c
quare vistabiunt deceps q e impossibile eod
go nullu genus cau sit infinitu zm
cetam theoriam probatu e a nobis

Ca iom q cause no sint infinite zm species causalitatum

Quod aut neqz zm species causalitatum cae sint infinite
sic declarat / sz em mag ee tm
ntemptedeb ho dethiam & sz infinite
eent plalite spes caz / no contingeret
eas hec scripto aliqd pfecte cognoscere
sic em sepius diximus / tunc opinamur
nos scire qn libz rem cu nouimus
oms causas ex quibus e. Et sic qua
deest / nq eet na rei cognitio pfecta
q esse no cognoscitur nisi p formam
& materiam eo q forma intellectum rei
in materia accipit in rone sua / sed aut
rem no cognoscitur nisi p iones &
sbm & finem sz infinite quod padicatorum
spez caz infinitu e nd contingit p transiri
intelligendo finito agno q intellectu
rei p tas accipiente / ergo cu ee
& sit rei pfecte pnt et az cgnda'

nec possunt species causarum esse infinite secundum speciem. Et per consequens tales actiones et ideo non possunt esse infinite quia cum infinitum non sit infinitum in potentia, impossibile est quod per infinitum aliquid sit actu. Similiter cum forma uniuscuiusque sit esse rei, si non sit infinitorum hoc non est nisi in potentia et non in actu. Nullo modo sunt tales infinite secundum aliquam rectam theoriam, licet per actus secundum theoriam speculare sicut diximus quidam eorum sunt infinite. Finitis autem sive existentibus sit ipsa potentia sciendi sicut sunt principia sciendi. Capitulum quartum quod consuetudines habitus impedimentum est theorie veritatis

Cum autem iam determinatum sit a nobis qualiter theoria veritatis facilis sit secundum aliquem modum et difficilis secundum modum alium. Et quia theoria veritatis habet causas quibus non accidit in infinitum abire, oportet enim nos determinare impedimenta theorie veritatis. Sunt autem duo magne impedimenta videndi veritatem. Unum quidem quod est extrinsecum, alterum autem quod est extra. Extrinsecum autem est extrinsecum est ex consuetudine, quia sicut diximus et in Ethicis et in libro de memoria et reminiscentia consuetudo imitatur naturam. Et consuetudinalis habitus in modum naturae movent ad consentiendum. Et sicut generatur et quia ratione. Unde in Ethicis quod similiter calorem propter naturam non sentit, similiter maior sit quam calor febricitantis. Contingit ergo auditores eorum que auribus insonat secundum consuetudines naturam ut consuevimus audire ita dignum videtur nobis dici. Et ea vero esse sicut consuetum sicut audita praeter ea que consuevimus audire non videntur nobis adeo vera sed potius talia propter hoc quod inconsueta sunt magis nota et magis extranea esse videntur. Nam id quod consuetum notius esse nobis videtur eo quod ad modum naturae nobis accidit. Quantam vero vim habeat consuetudinis habitus leges ostendunt, quia cum homo naturaliter animal civile est et non potest preter civilitatis sive congregationem vitam contrahere preter esse sive republica oportet leges ponere ad rem publicam continendam. Et contingit autem in legibus huiusmodi propter victum perpetuo vitium penarum. Et allegationes principiorum de his constituta sunt quam propter rationem sunt et preter veritatem in hiis enim legibus fabularia et puerilia quae de penis et premiis constituta magis quod valent apud eos qui talia audire consueverunt quam ratio cognitio veritatis

Contingunt autem audi
tiones secundum consuetudines
inexistentibus. Nam ut consuevimus
ita dignamur dici. Et que preter
ea non similia videntur, sed propter
inconsuetudinem magis nota et ma
gis extranea. Nam consuetum notius.
Quantam vero vim habeat quod
consuetum leges ostendunt, in quibus
fabularia et puerilia magis
quam valent cognitione de his
propter consuetudinem

virtutis et pena viciorum et hoc non
est nisi propter consuetudinem que facit cre-
dibilia que alias omnino incredibilia vide-
rentur, sicut expresse videmus in legi-
bus quibusdam que corallaria sibi premia con-
stituunt scilicet delectari venereis et
potibus et cibis post mortem, secundum quod no-
luntatem esse vitiorum premia nisi
in quo delectatur. Hoc est contemplatorum fui-
sse ponit sicut in fine Ethicorum determinatum
est a nobis. Sed quia non omnia est ad huma-
nitatem hominis ponere intrare veritatem
sed ponunt homines pietatem colere et insti-
ciam servare et rem publicam tenere, non
a legis latoribus philosophis non consumitur ut
sicut possunt dare precepta pietatis et que
facilius movent propter premiorum et metum
penarum ad regimen et conservacionem rei publice
et ideo ficti sunt esse dii multi et cultus
multi et religiones in quibus non attenditur
quid verum sit sed potius quid facilius mo-
veat ad rei publice conservacionem. Hoc autem
percipere sicut convinctius sapiens prudens quia
de universitatibus primo et disputando de separa-
tis dicit propter quod de hiis et circa rem
multa multi confinxerunt sicut et Socrates
tamen quando dixit quod rerum introduxit plura
et apud quem duodecim numina sicut deorum
deorum esse posuit dixerunt et alii ad
rem legis desor(?). In tantum autem fuit
est hoc credibile apud doctos quod etiam eorum
intellectus in theoria veritatis
in quibusdam, ut primus principiis veri-
tatis illi propter unum convenerunt quia hec pri-
ncipiis et cetera et non supponat. Unde quidam
eorum supponunt in quo et quinque convenerunt
sapientes cum nichil posse ex nichilo
fieri cum forcius ex ipsa eductum in et so-
lere propter potenciam specificatam et ideo et ipse
propositas tenere modus quod omnia sint prius apud
rerum permanente sunt quidam philoso-
phorum volentes dicere aliqua ex nichilo
fieri sine causa ut magnus ex nichilo
magnus et de aliis et dicunt quod spiritus rerum
et prope esse sunt ex non preiacente materia
vel homo non ex homine sicut imperfecta quedam
ex putrefactione terre generatur alia.
In hiis igitur et huiusmodi apologi vi-
dentur consuetudinis: Cap[itulum] de nat[urali]
impedimento ad contemplacionem iiii

Est autem aliud impedimentum
theorie veritatis ex ipso mo-
natiuum qui cum quia homo
solus intellectus sit tamen intellectus
in homine cum esse trahitur

ymaginacione et sensu et aliis corporis
virtutibus non sunt habituati cum pure contemplari
theoricam veritatem. Alii cum sermo non ma-
thematice quo demonstrant ea que dicuntur non
recipiunt propter consuetudinem ea que dicuntur et
isti sunt in quibus prevalet super intellectum virtus
ymaginativa et isti nichil credunt nisi
quod ymaginari potest. ideo est inconve-
niens. hinc mundo ymaginantur mundum
et locum et tempus usque in infinitum. ut fecerunt
primum angelos et intellectuales substancias quia
spiritus sunt et nunc ut aliqui dixerunt esse
trinitatem. et ymaginati quod accipimus per in-
tellectum ab ymaginacione non recipientes.
Alii autem quibus divino intellectus ad
sensum reflexus est non recipiunt aliquid
si non exemplariter per sensum demonstretur. Alii
autem qui sequuntur leges consuetas
sunt dignantur induci sibi testem poe-
tam tamquam probatorem. Illi autem qui philo-
sophie assueti sunt omnia volunt audi-
re cum certitudine que per se nota et ex hiis
demonstrata. Alii autem qui vulgalibus
imperiti assueti sunt flebiles et instabiles
est certitudo per se sicut aut propter defectum
studii non possunt comprehendere. etiam sermones
ignorantes continentes conclusiones sillogistice
aut propter naturalem micrologiam sine de-
fectu racionis vel ingenii. Idem enim quod
tunc est proximum aliquid habet tale ad quod non
defatigat propter deficiens a studio et ad
quod non potest deficiens in usu racionis. Et
ideo et omnibus videtur parum quod sicut
est in simbolis contractibus mercantibus ita non
liberum est minimum eligere in rebus in
racionibus in contractibus enim non potest atten-
dere valor rei sed precium placitum vi-
detur ut emere. et ad illud obtinen-
dum contendit. et ea contracciones ponuntur
est in emere et vendere principia.
Sic est in susceptione principiorum certa principia
theorice veritatis ut patet ex inductione maxi-
me. sicut est in sapiencia prima inquantum sic
dixi multa sunt in quibus omnes homines conveniunt
certa principia enim magis conveniunt homines quam
certa quam. Tercius error certa illa certa est error
certa conscientia tamquam sicut est quod omnes certa
principia ... dicuntur
et certa extra ... et tamen multa
fingere et paucos attingere veritatem
in illis. **Capitulum 13m de remediis contra impedimenta predicta**

Remedia vero contra predicta
impedimenta sunt. Eorum primum
quidem est ex communi consuetudine. Et secun-
dum ignorantiam male disposicionis

Alii vero si non mathematice
quis dicit non recipiunt dicentes.

Alii si non exemplariter. Et
hii testem induci dignantur
poetam. Et alii omnia dici certe

Hiis vero flebilis est certitudo
aut propter impotenciam comple-
ctendi aut propter micrologiam.
Habet enim aliquid quod tale est tale
ut quemadmodum simbolis et simbo-
non liberum esse quibusdam videtur

Propter quod oportet erudiri quomodo singula sunt recipienda Et absurdum est simul querere scientiam et modum sciendi Est autem nec unum facile accipere

Acribologia vero mathematica non in omnibus est expetenda. sed non in habentibus materiam

Propter quod non naturalis est modus Omnis enim forsan natura materiam habet

est quod ex hoc primo erudiri modum
philosophie quo sciat quomodo singula sunt ac
cipienda quia tunc audita que modum isti
exigunt confutabit. et non probabilia
ut certa accepit / modus autem ille
in scientiis logicalibus. cum quibus partes philosophie
tradunt argumentum. quia excellit po
testas eius silogizare de omni problemate
et ipsi sufficientes dispositiones. vel dicamus
repugnans in omnibus probabilia que
communibus vel pluribus vel certa adhibeantur
ipsa et similia sunt singulis scientiis di
stinguere ex parte dicit. et post propria
scientiam demonstrative / quia quis non certa tales
ibuat. et sic velut que scientias proprias
a(gens) de hiis que celesti e speciali et mate
rialis non plurimo per modum et philosophie
querere / Alium enim istorum quod accepto scie
ntie modo proprio / neglecto modo cum non est
facile accipere / quia tales veritates et rationes
propriorum non cognosceret. et sepe falsa proveniret
concipiet. et non probata fuerit pro
bata. et ideo tales qui in logicis non instructi
sunt / in omnibus errantes inveniuntur
Contra cum non quod ex natura est imper
di(?) nectitur est quod accepto modo quidem argu
mentatorum discernat eam vinque
modum proprium / et sapienter hoc est quod decimo
quod prout res scilicet sic est adeo certum
accipere / et ideo acribologia sive demon
stratio sive perscrutatio mathematica non in
omnibus est expetenda et quamvis in via
derunt demonstrationes. ita quod demonstrationes ope
ratis sive certitudines. et sic de hoc
modo differunt est demonstratio ipse quod
et ea que est certissima est demonstratio
quam multo magis in ceteris scientiis certi
tudinis demonstratio. et quando scias
compleri pro certitudinis demonstratio et mathe
matica est d non accepit (?) in ... licet cum
(?) sic in ... / certitudinis autem demon
stratio est physica. in quibus ipsa in et motus
naturalibus indigent. et tamen certitudine
sint. sed in primo ig(itur) sic dixi (?) / in
in non habentibus materiam / et tamen
in ... appetenda est. acribologia ma
thematica. Rhethorica autem et in ethicis
sufficiat persuasiones inducere. Propter
quod hic modus. Humana sapientia propria
in quo modo sumimus non naturalis licet
ideo physica querenda est nobis certitudo
Omnis enim natura forsan materiam habet / forsan
autem dico propter intellectum qui est solitarius
particula hominis / qui a materia est separatus sed
ipse intelligentie / quarum per ipsa eos vide(?)

sunt perfectiores celorum / Sed intellectus ho-
minis coniunctus est corpori corrupto et per
ymaginationem et sensum. Et quia adhuc intellectus
noster licet ad naturam quod non habet intellectum
quod possibile sunt esse celorum perfectiones
/ certum cecore est in hijs que sunt imposi-
ta ad ubi tantum et in hijs que sunt in
potentia ad ubi ad formam et ideo cum natura
est motus / Dicitur de illis / quod non est primum mo-
tus et quietis in quibus est per se et non
secundum accidens. Et ideo de veritate in ubi secundum
substantiam incorruptibilem per motum naturam procedentem
rotem dicitur in hijs que secundum substantiam incorrup-
tionem ista non sapientia coniunctus sunt de
physica quibusdam tamen non est de hijs in-
sunt physica patet in eius sexto scripturis
est probatum. Et primum oportet nos perscrutari
quod est natura et ubi quod est scientia in scientia
decandidum physica patet et de quibus perti-
culariter est scientia physica inaturalis est
/ Sic determinatum in libris qui sunt de particula-
ribus naturalibus patet est motus ad locum
de quo in celo et mundo diximus et motus ad
ad formam dicitur quoniam secundum suam dispositionem in aliis
libris naturalibus tractatum est a nobis
/ Ex hijs que dicta sunt liberi sunt quod sa-
pientia ista nec naturalem magis nec mathema-
ticam patet. Sed utiorem utique non et probatos
cum essent certa continet mathematicam et
physicam. / Et propter continet theoricam que est
hylogeton / oportet nos etiam prima nos greci
vero unum et eius dem sed sunt que causas
et prima omnium entium. / Dicit physicum
hoc esse / ita quod una scientia quod est quod primum
et quasdam causas / et alia scientia quod est alias
scientie quod non omnibus cause et principia
essent entium secundum quod entis. Sed quedam essent
quidam entium. et alie essent aliquorum entium
que esse non patet. Et ideo de omnibus huiusmodi
dicentibus et sensibilibus oportet nos hic admirare dictiones /
Incipit liber 3us primo alius sive metha-
phisice qui est de quorum quibus a principio
tractatur per quod est de intencione libri et
modo quomodo etiam primum de rerum questione in hac
in hac scientia quos proponitur sit
Nobis ad quesitam scientiam que
sola theoria veritatis
est attendere volentibus
necesse est primum agredi quomodo de quibus
in hac scientia in principio dubitare et diffini-
tare oportet. / Cum particularibus in scientijs
dicimus omnes. De questionibus non sunt sed sigillati-
tum hijs que tractata sunt contingit
hac quod in ubi sapientia que de principijs
est aliarum scientiarum omnia sunt dicta ita
et simul ulterius dicta decidenda sunt

Ideo quod primum perscrutandum
quid est natura ita naturaliter de
quibus est physica manifestum erit.
et sic unius scientie plurium
est causas et principia consi-
derare

Necesse est ad quesitam scientiam
nos agredi primum de quibus
dubitare primum oportet

Nota quod in Commentatorem est [illegible] scientia [illegible]
[illegible] ad [illegible] modos
[illegible]
[illegible]
et quinto
[illegible] scientia [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] determinant in
[illegible] libro de veritate in [illegible]
[illegible]
[illegible]
dubitatione et quid est veritas
et [illegible]
[illegible]
in primo [illegible]
[illegible]
in ista scientia [illegible]
sive dubitationis [illegible]
[illegible] investigare ad veritatem

[illegible marginal gloss: Sciat intencio ... hic dubitare ... bene dubitare ... investigare ... dubitatio ... investigacio ... dubitacionum ... alter]

Hec autem sunt quecumque de ipsis aliter susceperunt quidam. Et si quid extra hec est pretermissum.

Inest autem investigare volentibus preopere bene dubitare. Posterior enim investigatio prior solutio dubitatorum est.

[illegible interlinear gloss]

[illegible marginal gloss: Notandum ... dubitate ... ligatus ... solvere dubitacionem ... procedere ...]

Solvere vero non est ignorantes vinculum. sed mentis dubitatio hoc de re demonstrat. In quantum enim dubitat intantum simpliciter ligatus est et passus. Impossibile enim utrumque procedere ad quod est ante. Propter quod difficultates speculari omnes primum oportet horum. Et quia querentes sine dubitatione primo similes sunt quo oportet ire ignorantibus. Et adhuc non manifestum predubitanti non cognoscat. finis enim neque qui quesitum invenerit an non cognoscit. finis enim huic est non manifesta predubitanti vero manifestus

quia ex multiplicter dictis distinctis oportet procedere quod fieri non potest nisi prius essent distincta. Similiter autem ad quesita quia procedere hominem quod istud fieri non potest nisi quesita essent predeterminata. Non enim illius sapiencie que omnia declarat celare est intentum sed declarare quod intendit ut sciatur quibus et qualibus principiis et probacionibus venit ad id. Eadem vero attendenda sunt quare quidam non ignorate auctoritatem philosophorum aliter et aliter de dictis susceperunt per rationes et ea que simulia istorum extra ea que suscepta sunt sunt pretermissa et intacta. Hec enim que aliter et aliter dicto modo suscepta sunt dispositiva sunt in utramque partem et que latent oportet ea preordinare et predisputare ut sic declaretur omne quod intendimus. Convenit vero investigare aliquid volentibus inde bene disputare ad utramque partem ab inicio. Ita ea que sunt quesita declarabis dicit esse omnium aliorum principalia scilicet contingendorum quia omnium posteriorum in scientiis principalibus certa investigacio est solucio certa posterior. Certa ipsa illa dubitatorum scilicet dubitatorum solvere. Solvere vero non est eius qui ignorat nodum dubitationis. Dubitatio namque cuncta motus est motus rationis super utramque partem contradictionis. Et sic nodata est et ligata ne vacuo procedat ad partem propter que dicitur equaliter ambiens utrumque. Hoc autem de ipsa re de qua dubitatur demonstrat ipsa dubitatio mentis que utrumque contradictionis mentis partem. In quantum enim mentis dubitat in tantum patitur aliquis sic ligatus. Hoc autem est per utrasque dubitationes ut et ligatus impossibile est procedere et pervenire ad id quod est ante ad quod conantur et intendunt propter tales rationes in hac sapientia oportet prius omnes difficultates speculari et causas ipsarum sic dixi. Et in hac methodo quere demittere conceptibus sine investigacione disputancium in quantum sunt scilicet similes hiis qui in via se ponunt et ignorant quo debeant ire non predeterminantes prius quo tendere velint. Et adhuc quod dixi colligit talibus quo cognoscunt qui quesitum invenerint congruunt ad quod disputant. Finis enim in questionibus que est quod omnis talibus non est manifestus. Illi autem qui predubitat est manifestus. Sic ergo non predubitans dubitatur in via et in fine circa. In via quidem quia nescit ad quod inducit principia ex quibus procedit. In fine autem quia nescit se venisse presertim

[illegible marginal notes in red]

In fine autem quia nesciat se concludisse propositum quod conclusit et ideo nil certum habet, et horum utrumque videtur impertinens esse huic sapientie, et ideo necessario predubitandum est. Amplius autem dignius et valentius est in capiendo et iudicando tamen necessarium. Cum enim hec sapientia omnium stabiliat principia et ea stabilire et fundare [struck: prout] prout negantem salvanda rationes et ulterius est solum non possit nisi producere de quibus contradicit adversarius, necesse est hanc sapientiam habere per producere rationes omnium contradicentium et proposita ad hiis que sunt adversarii et contradicentes et habere necesse est ad iudicandum et examinandum de audito. Ad intelligentiam autem eorum que dicta sunt sciendum quod nos dicimus predeclarato modo formacionis accipimus in premissis qui eos ante consensisset modo vero habet ad unum hic, modo ad alterum et hoc esse non potest nisi quod in utroque est similis non potest habere modus demonstrationis et quod ista sapientia de talibus est omnium quod modi necessarii sunt intellectus logicus et demonstrativus. Quia enim ex hiis est omnium ipsum esse non demonstrative, quia necessario non deceat quantum est ex hiis que sunt entis inquantum est eius procedit, est modus eius per logicum. Alia autem magis large sumpcio dicto est inclinatio mentis rationis super partem contradictionis sub rationatae consensu intelligentis. Ambiguum autem est qui ambigit utrumque partem per rationes eque potentes. Sed quod non confirmato quidem consensu amplectitur alteram et fides qui fortificatur in altera sit firmare in eandem. Scientia autem fundatur per dimissionem. Causa quod sit de modo procedendi in presenti ponendarum et que sint ipse questiones

Est autem prima quia ita dubitatio prima quidem de hiis de quibus dubitavimus predicto in fine libri primi utrum unius vel multarum est scientiarum causas speculari quidem enim que sunt in hiis ubi demonstrare per fines vel efficientem eo quod abstracta a motu sunt ea que considerantur et forte aliquis credet quod potest esse in prima sapientia quod non omnium speculatio causarum pertinet ad unam scientiam primam eo quod ipsa magis abstrahit a materia et mathematica quam mathematica et ideo hoc quod quere circa sit diximus in fine libri primi si non unius prime

Amplius melius necesse est habere ad iudicandum eum qui audit velut adversariorum et dubitantium omnes rationes

Est autem dubitacio prima circa de quibus prohemialiter dictis dubitavimus, Utrum unius aut multarum est sciarum causas omnes speculari

125

Et utrum substancie prima principia est scire tamquam sic sunt

solut est de principiis de quibus

ondunt omnes Et utrum contingit

unum et idem simul dicere et negare

aut non et de aliis talibus

Et si est circa substantiam utrum una

circa omnes aut plures sint

Et si plures utrum omnes cognate

aut earum hec quidem sapientie

ille vero aliquod aliud dicende

sunt

Et hoc quidem necessarium est querere v.

sensibiles substancie esse solum dicende

sunt aut preter has alie

Et utrum unice sunt aut plura genera

substantiarum ut facientes species et mathematica

media ista et sensibilia de hiis igitur ut

diximus perscrutandum est.

Et utrum circa substantias solum

prime scie esset speculacio causarum formalium

.. esse una prima scientia que stabiliret

prima omnium / sed oportet inquirere alia a bita scientia

quemadmodum prius tusiret hec ergo

quod (?) est quenda. Secundo autem querenda

utrum istius scie prime esse prima principia

quorum sunt plura substantie sanus q sint loquitur

tae sunt inductive a ipsa eadem scientia

tu e de causis et principiis esse. hec ciua

considerare de principiis primis demonstrationum

ex quibus non quidem tam uno genere. sed omnes

tioi genere demonstrationum ondunt. hec quod primo

bat / ut utrumque contingit simul unum et idem affir-

mare vel negare / aut non / et utrum

unum et idem equalia sit inter se equalia

et de causis de talibus primis principiis et dignitatibus

Hec enim que prima sunt et tae et sunt

circa esse et non esse inquirere est esse et non

inquirere et hic esse ut et sic. Tertia autem quod

est. si hec prima scientia est et circa substantias per se

circa eius primum utrum ita sola scientia

sit circa omnes substantias in quibus acciperetur

Sexte genus aut non sit circa omnes /

sed circa plures que magis accedunt ad media

genus tam quam substantiae multa sint genera

abstracta / et accepta in media consideracione di-

scientiam Quarto quod si plures sint scie

de diversis generibus substantiis / et utrum omnes

tam diffinitionem diversificatur. utrum

omnes ille sint cognate. tamquam partes

unius scie existentes / a quarum una quidem est que

de separatis est consideracione esse et diffinitione habet

et nomen sapientie / alie non aliquo alio

censentur nomine / ut illa que est de separatis

consideracione esse dicitur doctrinalis

et non consideracione esse dicitur doctri-

nalis / Que non decepcius consideracione

esse et rerum dicitur naturalis Quinto autem

necessarium est querere preter predictas

utrum sensibiles substancie solum esse dicende

sunt an sint preter has earum dicende sunt

esse et alie substancie a sensibilibus Sexto autem

preter considerare querere oportet utrum omnes substancie

non sensibiles sint unice consideracione genus unum

a substantiis plura genera substantiarum non sensibilium

sic dicunt illi qui sua racione sciunt

esse species ydeales esse substantias separatas

tales et mathematica que dicunt esse media

inter hec / divina et sensibilia de hiis

enim ut diximus perscrutandum est Adhuc

autem 1o querendum est utrum speculatio istius

sapiencie sit circa spās entium solū
a° sit. et circa ea que s[ecundu]m se attendunt
subiectis. ¶ Adhuc aut[em] octavo q[ue]rit
de eod[em] et diuiso. et q[uonia]m ab eodem
tatur in q[ua]ntitate et i[n] qualitate equale
et inequale, simile et dissimile. io sub
eod[em] arg[ument]o q[ue]rit de eq[ua]l[itate] inequali simili
et dissimili. ¶ Nono aut[em] q[ue]rit de sta-
tu[m] ipsa q[ue]rit. ē q[ue]rit d[e] g[e]n[er]atio[ne] et non
g[e]n[er]atio[ne]. ¶ Et iam de priore et posteriore
et de aliis omnibus talibus in qui-
bus q[ue] dyaletici ex probabilibus intende-
re tentant licz nō bene certific[ant] ex
p[ro]babilibus tamen facientes p[er]scrutacio[n]es
eoz enim in theoria i[n]q[ui]sita ē de
omnibus. S[ed] prima ph[ilosoph]ie de h[oc] cer-
tificat ex p[ro]priis cum s[ecundu]m q[uo]d ens.
q[ue]ritur ita eo s[ecundu]m q[uo]d ens inq[ui]ritur ē ens
omne enim ens p[ro]p[ri]u[m] ad ens aut[em]
idem ē illi. a° d[iff]erentia. a° g[e]n[er]atio. aut[em]
accidens. a° p[ri]o. a° p[ro]p[ri]us et de aliis.
¶ Amplius aut[em] undecimo q[ue]rit de h[i]is
q[ue] h[ab]eat ipsi enti attendunt s[ecundu]m se et
no[n] s[ecundu]m accidens. ¶ 12° aut[em] q[ue]rit
no[n] solum q[uo]d in se ē hoz v[idelicet] p[ri]ncipiorum sed. p[ri]ncipiorum.
etiam utrum unum tantum unum ē g[e]n[er]e
vel plura aut. sit unum. unde et
individuum et p[ri]ncipium esse g[e]n[er]ia. ¶ 13°
enim q[ue]rit utz r[e]s sit. p[ri]ncipia et elemen-
ta rez g[e]n[er]a q[ue]dam. a° sit p[ar]ticularia
i[n] q[ue] dividitur et resolvitur singulum
existens q[uo]d partitor. ¶ 14° q[ue]rit de
q[uo] g[e]n[er]a q[ue]dam sit ex p[ri]ncipio. utz
sit ha[ec] siue ultima g[e]n[er]a q[ue] de in-
dividuis p[re]dicantur. sit p[ri]ma. a° sit p[ri]ma
g[e]n[er]a p[ro]pria stabilis et p[ri]ma. singularia
aut[em] dico i[n] q[ui]bus stetit g[e]n[er]is q[ua]litas
et h[aec] sit sp[eci]es sp[eci]alissime specaine. et
hoc ē q[ue]rere utz al aut[em] ho[mo] mag[is]
sit p[ri]n[cipiu]m eo q[uo]d magis et p[ri]ncipia
ta sint[e]ntia est. hoc enim plo[rum] in-
q[ui]rit q[ue]rendo utra p[ri]ncipia ponentes
q[ue] sunt i[n] a[n]i[m]a ... ¶ 15° q[ue]rendum
est. q[uo]d et maxime, ... utz
ens ē aliq[uo]d s[ecundu]m se ta[men] p[re]ter materia[m] et
no[n]. hoc aut[em] q[ue]ritur p[ro]pter formam.
q[uia] nulla omnino antiquoz n[on] bal-
butiendo posuit. ¶ Hoc nisi hoc q[ue]re-
dum occurrit utz illa ta[men] que p[re]ter mat[eriam]
cum esse ta[men] possit separata a[n]i[m]a pro
q[ui]dam ea a datore extrinseco cedunt

est speculacio aut[em] et circa que acci-
dunt s[ecundu]m se subiectis. ¶ Adhuc aut[em]
de eod[em] et diuiso. simili et dissimili
et conuincte. et priore et posteriore
et aliis omnibus talibus de quib[us]
utiq[ue] dyaletici intendunt tentare ex
probabilibus solum perscrutaciones facientes
quare et theoria est de omnibus

Amplius aut[em] h[i]is q[ue]cumq[ue] s[ecundu]m se
attendunt

Et no[n] solum quid est horum unumq[uo]dq[ue]
sed utz unum uni est contrarium

Et utrum prima et elementa g[e]n[er]a
sunt aut in que dividitur existens
singulum

Et si g[e]n[er]a utz q[ue]cumq[ue] dicuntur
de individuis finalia aut prima
ut utz al aut homo principium
et magis est q[uam] singulare

Maxime uero querendum et tractandum
utz est aliquid p[re]ter materia[m] causa s[ecundu]m se
aut non.

Et hoc separabile aut non.

Aut utrum unum aut plura numero

Et utrum est aliud preter simul totum. Dico autem sinolon quando predicatur aliquid de materia aut non. aut horum quedam horum vero non. et qualia talia existencium

Amplius autem utrum principia numero aut specie definita et in rationibus et in subiecto.

Et utrum corruptibilium et incorruptibilium eadem aut diversa.

Et utrum incorruptibilia omnia aut corruptibilium corruptibilia.

Amplius autem quod omnium difficillimum est et plurimam habens dubitationem utrum unum aut ens quemadmodum pitagorici et plato dicebant non alterum aliquid est ipsorum substancia ut Empedocles amicitiam dicit alius vero ignem alius aquam aut aerem.

aut non sit separata ab ea sed dicitur
producatur de potencia exiens ad actum.
17° querendum relinquitur cum in
compositis agitur sit plura quam componentia et sit quasi similia utrum forma
perficiens sit unum aut plura. utrum enim
est enim ab antiquis dictum quod anima est
unitas et infinitas in quibusdam esse posset. et enim dixit in eo unum quod est
armonia. Dico autem unum quod ratione
est unum et plura quod subiecto et loco sunt
plura. quia sit de unitate et pluralitate
locuti sunt physici. 18° est de forma
querendum est utrum ipsa est aliquid preter totalitatem
eius est forma. sit de anima addita
toti. quia democritus in omnibus esse
dixit et orpheus. hic autem dixit
esse de motibus. Dico autem simul totum
quod greci sinolon vocant. quod preter aliquid
de materia sive in materia compositione quod
vel est additum illi quod dicat ypostasis illius
ipsius aut armonicum. sive enim quod
utrum forma est aliquid preter formam totalitatis. vel virtus aut vero de hiis que
dicta aliquid est preter compositionem vel
sicut de negatibus et speciebus vel per se
motibus. de aliis vero dicta forma que
est preter totalitatem vel. Tunc sunt
eadem quod sequitur existencia sunt talia
de primo existenti quam in eis sunt talia
prima. 19° querendum est utrum prima
principia sunt definita numero aut specie
et est querere utrum sint ea quam in rationibus
diffinitionis definita sint a subiecto a loco. de
hoc enim inter stoycos et epicureos non
parva est contentio. 20° autem querendum utrum eadem sint prima corruptibilium
et incorruptibilium aut diversa. et si sint
diversa, eadem etc. 21° querendum utrum
omnia prima tam corruptibilium quam corruptibilia
sint incorruptibilia. vel si sint diversa
in corruptibilium et corruptibilium principia
et subeadem quod sequitur utrum incorruptibilium prima sint incorruptibilia et corruptibilium
corruptibilia. Amplius autem 22° loco queritur quod omnium difficillimum est
et plurimam habens dubitationem utrum unum
quod est primum unum et ens quod est primum
et ea primaria omnium non dicunt aliquid sed
sit omnium existencium substancia quemadmodum

Et utrum prima sint universalia aut singularia
rerum.
Et potestate aut actu
Amplius autem utrum rem motum habet cum
dubitationem prestant magnam
Adhuc autem utrum numeri et longitudines magnitudines
et figure. et puncta substantie quedam sint aut non
Et si substantie utrum separate a sensibilibus aut in eis
De hiis enim omnibus non solum difficile
veritate ipsam inquirere. sed nec dubitare
ratione facile bene

Pitagorici et platonici dixerunt licet
diviter dixerunt sicut in primo libro
huius sapientie ondimus. aut non est unum
quod est principium nisi idest omnibus enti
sed id quod est entis principium est diversum
aliquid ab uno et ente. et est aliquid seorsum et
determinatum ab ente. et hec a ponentibus
ponitur, sicut primum omnium tempus dicit amo-
rem. aut in sicut physicorum alius dicit
ignem alius vero dicit aerem et alius
aquam, sicut in primo libro autem de-
terminatum est de hiis quod unum aliquid
secundum omnia dixit. ita quod quilibet primum e-
lementum indiceret accepit prout
terram. ¶ 3o. uero queritur utrum prin-
cipia rerum sint universalia aut singularia. propter eos qui
universalia ab rebus esse dicunt. sicut in ante sunt
ante causam. ¶ Et 2o queritur utrum
principia rerum sint potentia aut actu. quia id
quod est in potentia non fit in actu nisi
per hoc quod est in actu. quod tamen multi ne-
gaverunt. ¶ Amplius queritur 2o
utrum universitatis principia sint alia principia
entium quam per motum. aut non principiet
aliquis nisi per motum. et precipue querendum
est propter motorem primum. quia alii quam
per motum qui est actus moventis
dixerunt quidam. et primum. hoc enim ma-
gnam in hac sapientia prestat dubitationem.
¶ Addit autem 2o ostendendo utrum in
mathematicis et longitudines corpore rerum sunt
superficierum et puncta sint substantie et substantia
sunt entium sicut quidam dixerunt. vel non
et si sint substantie rerum ut dicunt quidam, et utrum
tales quidem. per hoc mathematica 2m
esse separata sint ab aliis aut 2m esse sint
in aliis. ¶ De omnibus enim hiis quibus
non solum difficile est veritatem ipsarum invenire.
sed nec facile est bene dubitare. ita quod ipsa
dubitatio. ideo disputatione deducatur.
Capitulum 3m et est disputatio declarans numerum
et ordinem questionum dictarum

Has autem omnes disputationes
questiones nec solvemus lecciones
questiones. eo quod quibusdam earum
disputatis et solutis. facile est deter-
minare de aliis. et licet enim omnes
inducte questiones sint de principiis tamen quedam
earum sunt de principiis 2m quod eadem
Theoria veritatis sit super ea. sicut
12. a principio 2m ordinem inducte

Alie autem questiones sunt de ipsa
natura principiorum. Principia
autem 2m quod Theoria veritatis
est de ipsis. dupliciter considerantur
excepte scilicet speculationibus quia
2m rationem sive universaliter preva
omnia. que reducibilia sunt in unum
genus speculationis. aut ex
parte speculatorum 2m quod genus
speculationis unum. multi tamen
et speculatores 2m diversas specula-
torum rationes. et 2m primum modum
alterum sunt accepte octo que se-
quuntur. vel 4or autem primas
tres priores sunt de unione quo-
rum sicut facere theoria scientia unica
et quarta est de ipsa ratione et
diffinitione eius. prime autem
tres dividuntur 2m principiorum
ex parte informantis speculan-
tis. hec autem triplex est primum
principium scilicet ex quo est quod sit quod sit
primum cedit speculatione 2m causam
diversitatem et de hac diversitate queritur 2
sed est reducibilis in scientiam unam
et hoc quod est prima esse primum
non esse secundum cognitionis hec de hoc
quadrimodo reducit ad scientiam ergo quod
est et primum primum et principale eius
quod est scientia. Et de hoc qualiter scientiam
mandat est quod 3a. quarta autem est
de principali et ratione huius scientie
scientiam dicta prout ordo et qualitas
indiceret quem et quale de-
terminato re et re dependet a
determinatione sua et re sunt pre-
cedunt prout scilicet i septem. Inter
autem septem prout quod prime due
sunt de subiectis speculationis et
septem sex sunt de per se accidentibus
et inter duas primas prima est
de discretione primi entis et ra-
tionem. et 2a est de discretione eius
2m quorundam positionem 2m quod de
ipsis est scientia. sex autem que sunt
de per se accidentibus diversitatem
2m considerationem accidentis abso-
luti et comparati. absoluti quidem
in genere vel specie considerati
et in se considerari 2m quod habet
comparationem ad secundum tunc est per se
accidens et 2m quod comparatur ut secundum

quo speculata per multa in vo-
gatione speculationis sunt acce-
pte 4or quorum prime 2m
autem modum alterum

et accidens ipius qd pse hec
ei // Anima enim e ingtie d'actite
ipo absolute sumpto. Quna aut
qua et decima sut de actite abte
i pse sumpto et hanc dubitatis pla
na e plea que dca sunt i phisi
cis // Undecima vo e de actite
actidum et ulta e de accidente
sepato et de omnibz dcis noy
dt' u vnu zm qd pma sciencia
e est de hijs ut plebs sed tamh
pz pse ipm / alie aut 19 qoes
sic dedu' quase none st d' pujus
que sut dde zm re sencuez
cez accepte / sequtes aut sex st
d'hijs q pitagori et plora po
sunt cca pna et cas / Iut no
nez aut pmab / tres st dub
sites zm tres caz gsidaciones
et omnes precipue sut d' ca secula
tu enim primo et ca ce dicat ca
ingitu ab ipa e causapi et
dicat elementuz Ingitu est
cele pm et componens pt ce
qd vtz vmoti et consistz
inre in vetu / sic gens st
prim et elementuz ul sp̄ris de
simatuz et speasitatibz / ul e
qd e ps ce ulio qd e tomz ce
catoz et penes hoc accipiu
due qoes pme // hoc aut se
pno st accepto dubita d' ipo
p gpaoz ipuis ad ad coelem
tale et coessentiale pndy qd e
in vtz a st abipo ul non
et si ad vtz sepatu zm esse
et si no sepatuz zm esse vtz
vny st ul multi ce et zm mag
m q e et qz fora e na et fora
e anima dn' vtz ags st addi
tuz ul no sz st id qd vocat
armonia / simoloy / ul ino et
penes hoc accipiu' e qoes
septes st nulz pate pot
// za aut dubitatis sut pes
ce pncipiz soraliz in se ille
m sto qd e in rr gnt velz
mdabc detimacoz potoma
ad moti et finimento / et ac
cipiu' tres gsequentes vtz
unio ul spe sine ratone dectione
et vtz corpalia et incorpalia
sit pna eadz / et vtz pna

corpalium corpalia et incorpalium incorpalia
in corpalia sit / sicut e pate pt per ptite
dicta // Sex aut vltima que om pna
est de pmo fmali / pme poeta pitagore
fetam pz fietur ex hijs que loquntes
de positione pitagore / decimaqua
/ Alia aut quinqz sut pte plonis
ptryaz et pe quidez tres sut de pn
cipiis prims q no st electa sz sit
alij rebz pncipia earu simpla et in
numbili sic dixit plo / Alie aut
due sut d'hijs q possunt ce pna
et elementa / Tres aut prime dixit
sz q pna ut ca e dinid ipaz
ceaz q sit pna pthabentia de quibz
gtr' an sit vlia vel sint particula
ria / septes aut due sut d'ndo tandi
q // sepctes aut due sut dnd eandi
illaz caz qz plo posuit soras et
nas caz / et io si moy candi attende
nas caz / t io si mog candi attende
expte cae causantis qr' vtz cant
ptitate vel actu sit ca existes gentes
Ca aut modo idez expte cati accipit
qucri' vtz causent ca moti vel
sine moti producit et tu dicu qdi
pna sepata videtur qz talia no
sine / motu producuz et tu h qdi
pria sepata videntur mag moue
no posse // vltie aut due sut d'hijs
que sit pna et elata et pncipia qdez
ed siba qingdi electoz qz sit / z
ze e d'modo quem si mathemata sit
sbe quon ca ca hc sz de sba rez
in tong sua concipiunt maz rez
/ videbitur talia no esse sepata p
roez dissitaz / cu aut ca mathemata
sepata esse vider et ideo surgit qo
vtru sit sepata / Ex dcis qo ro
et ordo qonis facile monstrtur

Tractatus fine zy libri metha ce de
disputacionibus hominum inductarum
Capitulum primum de disputatione per questiones
et ...

Disputando aut d' qoibus
inductis no cuique tene
bis ordinem sz quinque
adinvicem cas / qt exinicaz ma
nifesta' declarata primo qd disputet
d' quibus i primis dixit / vtz vnz sit
vel plurium sciaz sit omnia grua
caz q spect de sit et qz logice de
pnbunt et logici e inquisitione p
cedere / qrauit qoo ... ...

et eandem scientie cognoscere principia que non sint
contraria. In analeticis enim posterioribus
determinatum est quod una est scientia que est unius
est generis subiecti. Et quamvis considerantur
in scientia per divisionem contrariorum, contrariorum excunt
a genere ... quod per divisionem
contrariorum non reducuntur ad genus unum
non sunt considerata in scientia una. Genera
enim causarum licet diversa sint tamen non primo
sunt ... contrariorum reducuntur ad genus
unum, non quod unius ipsius est scientia, quia
omnium ... contrariorum est scientia una et non
aliorum ut ipse patet in omnibus. Amplius
autem una scientia sit de ente ... pug-
nantur quia facile est videre quod non omnis
scientie considerare est de omnibus generibus causarum
quia multa sunt de numero entium quibus
non omnia insunt genera causarum. Quo namque
modo possibile est causam que est motus primum
sine movente quod vero efficiens in esse his
que sunt immobilia. Et cum omne quod participat
bonum non participat ipsum nisi ...
do ad finem motus cuius est appetitus
eius quod movetur perfectio. Quomodo possibile
est inesse bonum naturam huius que sunt immobilia.
Siquidem omne quod est bonum secundum se et
propter naturam suam finis est. Omne enim quod
secundum se et secundum suam naturam bonum est finis
est ... secundum quod est finis et ultimum appe-
titum est causa. Et ideo sequitur ... dicitur
... propter id fiunt et sunt omnia cetera.
Non enim hic loquitur de bono ...
quod secundum quod aut plus ... bonum
ut loquimur de bono quod secundum se ...
tum ente ... hoc enim eo ...
non est bonum sumit ... quia boni est
... adducere ... potest intelligi quod
non sit bonum quod ab eo bono est quod
... bonum et quod non ad disponit
ad candidum ... bonitas ita enim
prima quia bona est diffundit causa-
to ... omnia que ab ipsa sunt bona
sunt, quia bonitas ... causatum
possibile est resultat in ipsis. Sed nos hic
non de tali loquimur bonitate sed de ea
que est ex ultimo et aptio quod res appe-
tit ad ipsa. Hoc enim est finis. Finis
enim talis in quo est appetitus. Et una
ea sit tamen quod sit est finis actus
et complementum cuiusdam. Finis enim
talis actus est cum motu quia est ultimum
motus. Et talis primum bonum et finis
non contingit esse in immobilibus ...

Primum quidem de quibus
in primis dubitavimus, ut-
rum unius aut plurium sit speculari
omnia genera causarum. Unius enim scientie
quomodo erit non contraria principia
cognoscere.

Amplius autem multis entium non
insunt omnibus omnia.

Quo namque modo possibile est unde mo-
tus principium esse in immobilibus
aut boni naturam.

Siquidem omne quod est bonum secundum se
et propter suam naturam finis est et ita
causa, quia illius causa et fiunt
et sunt cetera.

Finis autem et cuius causa cuiusdam actus
est finis.

Sed actus omnes cum motu.

Quare in immobilibus non contin-
get hoc esse principium

nec esse aliquid atagaton

Vn et in mathematicis nil p hanc ostenditur causam, nec est demonstratio ulla eo quod melius aut deterius sed nec omnino ullius talium aliquis reminiscitur

Quapropter et sophistarum quidam ut Arisippus ipsam proterizabat

In aliis namque artibus et in illiberalibus ut tectonica et coriaria eo quod melius vel deterius dicit omnia, mathematicas vero nullam de bonis et malis rationem facere.

At uero si scientie causarum sunt plures et altera alterius principium

Hanc earum quam quaeritur aut quos maxime rem quesitam scientes causas habentium

Contingit namque eidem omnes modos causarum inesse ut domus unde quidem motus ars et edificatio.

Cuius vero causa opus

Unde

Pagina quot causas agere et finalem ... in mobilibus ... ostendit ad ... in mathematicis

Pagina querit ... si ... sunt plures ... ad ... principium

hic tangit ...

Et ... plures causas ... maxime ...

... tangit

Potest ... causam ...

Contingit aliquando esse actionem ... est ... bonum ... mathematicis ... finalem ... in mathematicis ... deteriora ... mathematicorum ... nulla ... ostenditur ... separatum ... sophistarum ... Aristippus ... causam ... in mathematicis ... Et enim omnia ... In mathematicis autem non videtur ... In aliis autem artibus illiberalibus mathematice videtur ut est tectonica sine edificativa et coriaria ... in eis ... melius ... deterius. Mathematicas autem ... nullam de bonis ... facere. Ex hiis ...

Est ... scientiarum ... causarum ... Et si ... hoc dicatur ... sit attributum ... mathematice ... demonstrat ... physice et ... principalis ... demonstratio ... Et ... scientia ... est sapientia ... illorum ... maxime ... attribuitur ... Et enim ... omnes modos causarum ... domus ... motus ... finis ... edificatio ... sine finis ... acquirere ...

et pluribus, materia vero domus est terra et
lapides et ligna, species vero sive forma
domus est ratio que dat esse et ratio que est in ar-
tificibus artificiati, ut patet esse quod per principia
libri i. 2. causarum notificata esse [illegible] scientia
Consequenter quia [illegible] diffinitis ita dicta
attribuitur [illegible] causarum. [illegible] scientiarum in
dubium et nobis de sapientia et sapiente et
primo [illegible] determinata decet vocari sapientiam
Cum enim sapiens sit qui causas cognoscit
et doctissimus causarum sapientem esse dicimus
[illegible] considerat [illegible] hec que scientiam vocari sapi-
entiam que docet per quas causas [illegible] [illegible] hoc
facile determinatur. [illegible] considerat in [illegible] causa
[illegible] considerat sive theorice. [illegible] enim
ta considerata scientia senior sit et prior
[illegible] prior et ipsa et scientia que causas
considerat. Et hec est [illegible] veluti servi-
entes et famulantes et exeuntes alias
scientias que famulantes causas considerant non
contingit contradicere sed in omnibus obedire
et famulari. Talis autem iuste est que
est [illegible] finis et boni cuius hoc totius
universitatis est bonum, huius autem causa
sunt [illegible] et ordinantur sunt cetera
omnia. Adhuc enim famulantur [illegible] et
et una [illegible] [illegible] et adhuc [illegible]
ordinatur [illegible] que est in prima universitat[e]
causa sicut in [illegible] exercitus sicut [illegible]
[illegible] cum in scientia [illegible] considerat [illegible]
[illegible] ipsa est vera sapientia. Inquantum
non [illegible] eadem sapientia [illegible] est causas sicut
in [illegible] [illegible] est [illegible]
diffinita est esse eius quod maxime scibile
[illegible] scientia [illegible] maxime [illegible] [illegible]
scire sicut [illegible] considerat ultimum finis
et etiam considerabat [illegible] que est forma et
[illegible] [illegible] Cum enim multis modis
[illegible] scientiam magis [illegible] dicimus scire
eum qui [illegible] rem illam in ipso esse
formali [illegible] rei est [illegible] [illegible] que
est [illegible] est [illegible] qui non novit
[illegible] tale [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sicut [illegible] [illegible] novit [illegible]
dicimus [illegible] alium alio magis et [illegible] non
[illegible] [illegible] novit [illegible] [illegible]
[illegible] magis [illegible] [illegible] dicimus qui novit
[illegible] est [illegible] aut dicimus illum magis
nosse qui novit [illegible] [illegible]
[illegible] novit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] facere
[illegible] pati apta nata sit. Amplius
[illegible] in aliis [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible]
primas formas [illegible] [illegible] [illegible]

Et materia terra et lapides
species vero ratio [id est forma]

Igitur ex dudum determinatis quam
decet vocari scientiam sapientiam [illegible]
[illegible]

Habet enim quilibet appellari magis [illegible]
senior quidem et principalior

Cui veluti servientes non con-
tradicere scientias

Illius autem est qui finis et boni
talis est. huius enim causa sunt
cetera. [illegible]

Inquantum vero primas causas et m[axime]
maxime scibilis diffinitum est esse
que substantie utique erit

Multis enim modis ipsis scientibus
magis quidem scire dicimus qui novit
in ipso esse quid res quam in non esse
et horum autem alium alio magis

Sed maxime eum qui quid est et
non quantum aut quale aut quid
facere aut pati apta nata est

Amplius autem et in aliis

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

scire singula et quorum demon-
strationes facit tunc putamus
cognoscere quando sciremus quid est ut te-
tragonisare quid est quia medie
linee inventio

Similiter autem et in aliis

Circa generationes vero et actus et circa
omnem transmutationem cum cognoscamus
principium motus hoc autem alterum
et oppositum fini. Circa generationem et actum et circa omnem transmutationem tunc maxime cognoscimus cum cognoscimus principium motus [illegible] [illegible] oppositum [illegible] [illegible] et [illegible]

a primis scire ea que sciencia sunt hoc
est determinatis certis attingendo quorum sunt
mathematice demonstrationes cum sciremus formaliter
quid est sicut patet ex 6° Euclidis et geometrie
Dicit enim quadratum quid est tetragonizare
hoc est alia parte longiori quadrangulo
et dato trigono equum quadratum describere
dicemus quod medie invencionis proporcio-
nis lateris longioris et brevioris dat lineam que
si sic ducta tale describit quadratum et hoc
est formaliter talis equalitas quadrati
Similiter autem est in aliis omnibus demonstrabilibus
Et ista sciencia principalis est et considera-
cione nobilissimi finis et certissima
ex consideracione forme que prius et vera
est rei quiditas hoc enim est primum secundum quod
quod substancia et ens modo quo ens sic sepius
dictum est. Considerat etiam hec sciencia
efficiens sed non ita prius sed considerat mo-
vens primum et faciens. Et considerat ul-
timo loco materiam etiam reductionem et statum
et entis. Et considerat omnes causas eo
quod est de ente et id quod consequitur ad ens
inquantum est ens est causa aut causatum quia
omne ens vel est causa vel causatum.
Et prima quod est determinata quia causa et
causatum sunt genus subiecti huius sciencie
quod est ens non tamen sicut unum tantum quod sunt
sunt unius sciencie sed prout ens est
sicut sunt quod ad finem ultimum unum quod est
finis iste sciencie sicut patet in medicina
que sciencia una est et omnia considerat que
ad sanitatem sunt quocumque modo sanitatem indi-
cando vel faciendo aut conservando
et de aliis etc. etiam ista sciencia de causis
omnibus ultimo fini famulantibus.
Est ergo hec vera sapiencia quia doctissima
causarum est. Et est principalis quia finis cognitionis
intellectus est et secundum gradum certissima
propter quiditatis prime consideracionem.
Physica vero etiam considerat causas
omnes, sicut in 2° dixit Physicorum sed
quia principaliter est circa generationes et actiones
sive actiones generatorum et generantium
particulares. Et circa omnem que cognoscitur
ex sensibilibus agentibus transmutacionem
principaliter considerat motus
principium quod vocatur causa movens. ea quae
motus causa primum fuit causatum et ideo
et actus moventis prius aut sicut
movens est in, non talis oppositum
fini, eo quod sicut movens famulabitur

Vult dicere per ea que sunt super quid [illegible] [illegible] alterum et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] causam [illegible] [illegible]

ad finez. ho enim monens physicam
mo dum monz. et dum agit patitur
quorum nichil gerit finem ultra propter
quod quod est et fit quod fit et con
tinue concurrit ex omnibus causis quia
omnes coaptant se ad serviendum quia
Aptus quod videbitur alterius esse scientie har
tarum singulas speculari, specialiter, prius
quam physicoris prius consideat qualiter
admodum monens et illam et tertio
consideat formam et finem ut consideat
de quidam formam cum motu et in rebus
receptam et quedam finem que est ultima
transmutationis et motus. Mathematicus
aut prius consideat quidam formam
in quantitate acceptam et a motu et in
sensibilibus separatam. Primus philosophus consideat
simpliciter finem et eam que est simpliciter formam
prius et consideat monens immobile et
illam cum hoc est forma actu, et considerat
eum cum eam prius de qua eam accepta
diversam esse scientiam quia si principia et tertio
accipiatur et est scilicet finem et finis
et per hoc sit cum quedam monens ut cum ex
dictis *Ca 2m de disputatione 2e et*
3e eorum et septime quod affirmativa est cum 3a

Consequitur aut dispositionibus
ad ea que tertio quesita sunt
non enim de causis est secundo condi
principia tum quam est de principiis demonstra
tio principiis que sunt cum quibus sunt scientia ipsa sed
de talibus 2 primis quibus est 2 duo
est Petrus primum quod scientie determinare est
notificare et certificare de omnibus ita
a plurium. Dico aut principia demon
strationis opiniones hoc est conceptiones
quibus universales adeo notas quod ipse
sunt ex quibus omnis demonstrat et
non sunt ipse aliorum causam ut quod omne
necesse est aut affirmare aut negare et
impossibile est esse in eadem tempore et non
esse et hic est et non solum quia hoc quod
dictum est in 2 secundum preducta quomodo sed
quia utrum harum omnium dignitatum sit
una et eadem scientia cum scientia substantie
vel alia. Et si dicit Aphrodisius quod cum necesse
est quod non sit una scientia de substantia et dig
nitatibus demonstrationis tunc quia quam
illarum oportet appellare eam sapientiam que nunc
ab quibus quesita est hec est physicam post
Et non est hic assignare quod incultabiliter
prima physica est, quod est de primo et principio

Quapropter videtur alius esse scientie
causarum harum singulas speculari

De eo et de principiis
demonstrationis

Utrum unius aut plurium scientie
est dubitatio. Dico aut de-
monstrativas omnes opiniones aut
dicere aut negare et impossibile
simul et et non esse Et quecumque
alie tales propositiones

Utrum harum una scientia et substantie
aut alia
Et si non una est qua oportet
appellare que nunc est quesita

Omnis igitur esse non est probabile
quid non magis geometrie quam
qualiscumque de hiis est obaudire.

Si igitur similiter quod qualiscumque
est

Omnium vero non contingit. Sicut
nec aliarum, ita nec ipsas
substantias cognoscentis
proprium est de ipsis cognoscere
communibus aut et quod ipsorum erit
scientia quicquid enim et unumquodque
horum existit eius et nunc non
uimus. Utuntur aut eis et
notis artes ille

Si aut de eis demonstrativa
est, oportebit aliquod genus esse
subiectum et hec quidem pa
ssiones illa dignitates. Cont
ra de omnibus est demonstrationem
est impossibile. Necesse enim est ex aliquibus
et circa aliquid aliquorum
demonstrationem

rite ad quod sit ad eam et similiter reducuntur omnia
alia. et eadem veritatis quod prima philosophia
est que est de primis et ex quibus omnes sciunt
et non est cuiuslibet partis ipsorum habere scientiam
propria sit patet in autem precedente sapientior
et sapientiores istam primam habent. Dicit
potentiam quod de prima parte quoniam diceres
oppone(n)do quod unius scientie est considerare
de omnibus principiis demonstrationum non est probabile
cum enim illa sit ex quibus ista excepta
omnes demonstrant quod magis est geometre
de hiis considerare quam qualiscumque alterius scientie
vel philosophi vel prima de hiis est obaudire
quod certitudinis est in eis. Dicit enim
una scientia habet qualitercumque scientia dicatur
stabilire debet eas. hoc supposito quod dictum
est quia principia sunt ex quibus omnes
demonstrant, quia hoc dato omnes procedunt
ex eis et unaquaque considerat eas propter demonstrationem.
Omnium vero scientiarum ita quod cuiuslibet cognoscere
de huiusmodi dignitatibus non contingit eo quod
quibus cum sit accepta scientia utitur eis
et non considerat eas. Et ad istam
disputationem alteram partem respondens dicit
sicut enim nullius aliorum artis particularis
mathematice vel physice scientie est
considerare de dignitatibus demonstrationum ita
nec substantias. ipsas cum quod scibile sit
cognoscentes esse proprium de eis certitudinem
considerare propter demonstrationem eo quod
ipse que substantias cognoscit precedit ex eis
et supponit eas. Scientia autem naturaliter
demonstrationum repugnat quoniam via cum
demonstrationis et scientia que est finis de
intentione de talibus dignitatibus.
Cum enim omnis demonstratio per se
demonstret in esse subiecto nos etiam
videmus substantiam demonstrare nolumus per se quidem
cuilibet inesse secundum dignitatem eo quod per se
note sunt et ideo omnes alie artes
absque sapientia utuntur eis ut per se
notis. Ad oppositum autem huius
obicitur si enim dicatur quod de huiusmodi
dignitatibus aliqua demonstrativa sit scientia
oportet quod illa sit circa genus subiectum omnis
enim scientia demonstrativa exigit aliquod genus
subiectum et quedam habet per passiones que subiecto
probantur inesse quedam autem per dignitates
istorum ex quibus procedit cum passiones
subiecto inesse demonstrat. Verum impossibile est
de omnibus esse demonstrationem. Oportet enim demonstrationem
vero esse de aliquibus subiectis scientiam
aliqua et aliquorum que inesse probantur et ex quibus

concessis et negatis dignitatibus. Si ergo con-
tingit unam esse scientiam divinam de hiis
que attribuuntur entibus secundum dignitatibus. Et negatio
ex primo accidit omni esse genus unum de-
mo sit illa scientia. Amplius enim partes de-
monstrative de quocumque ente sint, utuntur
principiis dignitatibus. Et hec scientia non est de de-
terminatione primis partibus quoniam una est scientia
que est primus generis sub [illegible] determinati-
one principiis. Et hec est ista que est de ente in quantum
est ens quia eius conceptus est eius conceptus
est primum demonstrationis. Sic accidit hoc ens
[illegible]. Et tamen hec scientia non per viam demo-
nstrationis constat de principiis sed potius
deducendo ad impossibile cum quis posuerit horum
negationem priorum. Sed hic ponit quaestionem
alia pars questionis utrum sit illa scientia ea-
dem vel alia ab ea que est de primo ente quod est
substantia. Sed enim alia est scientia que est de scientia
et que est de hiis dignitatibus. Et sic superi-
us [illegible] que earum est prior et que earum est po-
sterior. Et enim maxime principia et principia omnium
sunt dignitates. Et substantia maxime est primum
omnium substantiarum. Ergo primi philosophi considerare
substantiam non est de dignitatibus, considerare
veritatem et falsitatem et stabilitatem earum
eas tamen ergo et [illegible] enim in [illegible]
[illegible] sepe dictum est dignitatibus quibus utun-
tur [illegible] ab [illegible] stabilivi a [illegible]
omnes ex divinis procedunt. Et tunc
quoniam nos [illegible] ergo utrum [illegible]
sive velit una scientia est omnium substantiarum
[illegible] in ultima parte [illegible] [illegible]
supponi [illegible] [illegible] sunt de substantiis [illegible]
[illegible]. Si ergo dicatur non de omnibus substan-
tiis esse una scientia [illegible] [illegible] [illegible]
est scientia ita prima philosophi que considerat
dignitates [illegible] erit assignare. Si
autem dicatur de omnibus substantiis esse scientiam
unam hoc non videtur esse possibile [illegible]
hoc. Et scientia divina esset de omnibus
per se entibus et de accidentibus
[illegible] [illegible] predicatis que insunt eis quia
est in parte. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible]
non [illegible] [illegible] per [illegible] eo quod non
[illegible] [illegible] sed potius [illegible] entis [illegible]
per diminutiones accepte per differentias no-
tificatur. Sed accidentia [illegible] in esse
[illegible] per collationem sillogisticam que est
demonstrativa [illegible] [illegible] [illegible] per [illegible]
arte logica deserit in arte [illegible]
[illegible] et colligendi. Si ergo
una et eadem scientia videtur esse de substantiis

Quare enim accidit omni esse ge-
nus unum quod sit mutatorum omnibus
enim demutative dignitatibus
utuntur

Sit vero si aliqua substancie
et de hiis que eorum prior
et prior est eorum ultior
-n maxima omni prima sunt di-
gnitates et si non est philosophi cui
erit alius de speculari ve-
ritatem et falsitatem

Totaliter quod substancium utrum una
omnium est aut plures sciencie Si quod in non una una substancie
ponenda est sciencia ista

Una vero omnium non est vole
Etenim demutativa una de omnibus
esset utique et accidentibus

Si quidem omnis demonstrativa circa aliquod subiectum speculatur per se accidentia [+] per se eiusdem speculari ex eisdem

et circa quod genus accidentia — et ex quibus opinionibus

[dignitatibus] opinionibus. Nam circa ipsum quia unus et ex quibus unus sive eiusdem sive alius.

Quare et accidentia sive speculabuntur aut ex hiis una

Amplius autem utrum circa substantiam solum theorica est aut et circa ipsius accidentia. Dico autem ut si solidum quoque substantia et linee et superficies utrum eiusdem scientie est ea cognoscere et accidentia circa unumquodque genus de quibus mathematice ostendunt aut alius. Nam si eiusdem demonstrativa quedam erit et que est substantie. Non autem videtur eius quod quid est

et dignitatibus. Si quidem autem quedam de [illegible] speculatur scientia hoc est ipsa accidentia et concludit hec ex quibus opinionibus sive conceptionibus animi [illegible] probat auditus videlicet utrum ipsa scientia esse de genere. Nam hoc modo [illegible] alterat scientia circa principia quoniam de omnibus subiectis eiusdem generis et accidentibus et dignitatibus est unius scientie cognoscere. Similiter [illegible] [illegible] et ex quibus aliter probant est unius sive sit eiusdem sive alterius scientie [illegible] [illegible] [illegible]. Ergo hec scientia speculatur accidentia [illegible] [illegible] ex hiis in scientia [illegible] de accidentibus et subiectis et dignitatibus est scientia una et genus. Est ergo [illegible] quod scientia de dignitatibus et de substantia que est prima est una sicut diximus et scientia de omni substantia [illegible] [illegible] scientiam primam est [illegible] scientia. Substantia autem prima est ea que semper est accepta [illegible] separata substantie [illegible] [illegible] in quantitate [illegible] [illegible] [illegible] est causa. Et scientia [illegible] substantie [illegible] [illegible] [illegible] patuit per [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] esse genus [illegible] quod est primum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] per analogiam ad id et [illegible] scientia huius generis sive [illegible]. Et tamen [illegible] scientia quibus sit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in una scientia [illegible] que de se [illegible] [illegible] sit [illegible] [illegible] subiecti et [illegible]. Amplius autem quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est quia ex dictis facile [illegible] [illegible] et hoc est utrum theorica huius scientie est solum circa substantias subiectas aut est circa ea que accidunt subiectis. Dico autem explicando. Ut si solidum sive dimensio corporis substantia subiecta quedam ut dicunt [illegible] esse ponatur et similiter linee et superficies tunc queritur utrum unius et eiusdem scientie est ea cognoscere et accidentia circa unumquodque illorum [illegible] generum subiectorum de quibus quedam ostendunt [illegible] mathematica aut alterius scientie [illegible] [illegible] scientia et alterius accidentia. Nam si detur hoc eiusdem scientie est utrum istorum [illegible] una sit eiusdem demonstrationis [illegible] [illegible] [illegible] solum [illegible] [illegible] per [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] substantie subiecte per diffinitionem

subi. v et et demonstra scientia de substantiis
et passiones quae est totius scientie dicta non
enim videtur dignum esse de aliquo si ipsum
est quod sit sola. Si vero propter hoc dicta
quae sunt diverse tunc quare que sit scientia
que et speculatur accidentia que sunt circa ea
et non spectatur ad eos substantias hoc enim red
dere non est valde difficile quod sic in
sequentibus istius scientie patebit sicut
sunt principia accidentium propter et quorum
causa sunt prius illorum est scientia una et
hec quidem est una et prima communis preter
pz predicta que in precedenti dicta sunt communia

Causa 3m de disputatione que et sunt communia

Amplius autem quod quinto
tho. querebatur hic determinandum
explicatur quod quartum quod utrum
sensibiles substantie solum dicende sunt esse
et primitus plato ut fuit dicendum preter
eas et alie substantie cadunt hunc quod
et quod 6o querebatur si sint quosdam
secundum sint dicende alie a sensibilibus
separate substantie utrum scilicet unius generis
ut sunt plura genera substantiarum talium sic
dixerunt plato dicens species quidem
et ea que media inter sensibilia
et quidam esse dixerunt tertia que mediae
mathematica dixerunt esse scientias quod op-
ponit nos dicimus quod substantie sine forme
sunt enim et substantie sic dictum
et dubiis in prioribus sermonibus
habitis de eisdem. hiis autem partibus
multis modis quibus difficultas nullo
ponitur nisi absurdum est dicere aliquas quidem
esse naturas preter eas que in celo sunt
et in continente et promotione eas tertiales
et quod aliquis phorum posuit de plures lo-
cos secundum istas medias inter sensibilia
et quidam et ipsas easdem quidam nomine
et que dicunt sensibilibus preter quod que tertia
sit sempiterna sensibilia vero sint corruptibilia
absurdum autem est omni absurditate
naturas quidem autem sine ipsis separa-
tum nomine et ratione eam et ipsis se-
paratam sanitatem et sic omnia nichil
ad esse dicunt ab homine excepto enim
et sanitate sensibilibus que sunt
in materia similiter aliqui facientes
sic quod deos dicunt esse similes hominibus
et talibus quas in omnibus preter
solam corruptionem nomine et ratione
humane speciei dicunt esse talia
emendantes vel ad positionem suam

Si vero diverse que circa speculantur
aut circa substantiam accidentia hoc enim
reddere est valde difficile

Amplius autem utrum
sensibiles substantie sole
sunt dicende aut preter eas
alie Et utrum unum aut plura
ura genera substantiarum sunt ut dicentes
species et intermedia circa
que mathematicas dicunt esse
scientias Quo quidem igitur dicimus
causas et substantias secundum se di-
ctum in prioribus de ipsis sermonibus
Multis autem modo
habentibus difficultatem nullatenus
absurdum dicere quasdam aliquas esse
naturas preter eas que in celo has
easdem autem dicere sensibilibus nisi quia
hec quidem sempiterna ea vero corruptibilia
Nam per se hominem dicunt esse
et equum et sanitatem aliud autem
nihil
Simile facientes deos quidem dicen-
tibus et humane speciei quidem

Nichil enim illi aliquid faciunt

quia homines sempiternos Nec
hec species nisi sempiternas
sensibiles

Amplius autem si quis species
preter et sensibilia intermedia ponat
multas habebit dubitationes
Palam enim quia similiter linee
preter ipsas sensibiles erunt et
unumquodque aliorum generum

Igitur quoniam astrologia una
harum erit quoddam celum preter
sensibile et sol et luna et alia
similiter celestia et quomodo hiis
credere oportet Nec immobile
rationabile esse mobile non
omnino impossibile

Similiter autem et de quibus
perspectiva tractat et
et in mathematicis armonia
etenim hec impossibile preter esse preter
sensibilia propter easdem causas Nam
et si sunt sensibilia intermedia
et sensus Palam quia et alia
erunt intermedia ipsorum et corruptibilium
Dubitabit autem aliquis et circa
que scientiarum querere oportet habentes

Sed in illis [illegible] de quibus sunt [illegible] scientias
mathematice inveniuntur [illegible] [illegible] sensibilia [illegible]
et [illegible]

fecerunt nisi quod dixerunt quedam sempiterna
sunt / homines sicut isti qui ydeas
tamen ponunt nichil predicto addidisse
faciunt / nisi quod res sensibiles sunt in hiis similes
et corruptibiles quod quidem homo et ydea in sensibilibus
quantum concepta cum materia sensibili hec vero
et ydee sunt sensibilia / Amplius
autem si quis preter ydeas et sensibilia
ponat ea que dicuntur intermedia sicut media
sunt quedam fecerunt platonici dicentes mathe-
matica media esse in sensibilibus non esse
sed separatim esse vituperando hoc quedam preter
dicit multas posse sic quedam proponere
et absurda hiis qui talia in sensibilibus dicunt esse
habebit dubitationes / statim enim palam est
quod eadem ratione qua corpora sic ponunt se-
parata similiter sic erunt separate linee
que esse sunt preter ydeas linearum et sensibiles
lineas et similiter omnium quorumcumque matha-
thorum sunt superficies et puncta et unitates
et numeri et proportiones et alia huiusmodi
Igitur quoniam astrologia una est scientiarum
mathematicarum et ipsa tractat circa celum
motum et non hoc sensibile celum quod scientie
mathematice sunt circa mathematica intellecta
ut isti dicunt sed hoc est quod celum quoddam esse
separatum erit ab hoc celo sensibili et similiter
sol alius et luna et stelle et omnia
que sunt in celo aliqua et unumquodque intermedia
separata esse et quomodo talia absurda
dicentibus nobis credere oportet hoc enim
celum et celestia non est rationabile esse immo-
bile quod ad nichil tunc valere esset
mobile non esse cum sit separatum quod
esse omnino est impossibile [illegible] motum
quod cum materia et motu conceptum est
secundum rationem // Similiter autem est de hiis
de quibus tractat obtica sive perspectiva
oportet enim esse radios et lineas visua-
les medias alias esse a sensibilibus
// Et similiter secundum hiis de quibus inter mathematicas
tractat armonica sive musica hoc
impossibile est esse preter sensibilia propter easdem
causas dictas dicit sunt causas et tunc ho-
mines secundum positorem illorum nam si ea que
intermedia et ratione sunt sensibilia intra
sunt media tunc palam est quoniam et sensus medii
et separati et similiter omnia alia media
erunt inter ista sensibilia corruptibilia
et etiam ydealia // Dubitabit
autem aliquis circa istam et alia circa
istam positionem querens circa quod istorum qui
ponunt ex[illegible] oportet querere eas scientias
preter quas ita separata esse dicit

Nam t[er]tio ut dicit in hoc se[cun]do dicit
geometria math[ematic]a aliq[ua] q[ue] vocat[ur]
g[e]osophya ho[c] e[st] sciam mesurare ag[ros]
q[ui]a est q[uod]da[m] q[uia] g[e]osophya sit mesura
sapienter artib[us] mesurandi t[er]ras
mesurandi r[ati]o[ne] hor[um] q[ue] sentim[us] scit
area[rum] Et diuid[itur] in planimetra[m]
[et] profundimetra[m] et altimetra[m] et
cosmimetram Illa no[n] q[ue] v[er]o[rum] geome-
tram est no[n] se[n]sibilium q[uia] i[n] media
[et] separate e[ss]e dig[nu]m / palam e[st] q[ui]a eadem r[ati]o[n]e
p[otes]t s[e]c[un]d[u]m separata est pre medici-
nale[m] se[n]sibilium corporum sci[enti]am [et] erit a[li]a
sci[enti]a medicinalis separat[a] cui[us] ra[ti]o
ponat[ur] ut r[e]gula circa curas medicine
se[n]sibilium s[i]c[ut] ibi r[ati]o geometria po[n]it[ur] circa
geosophica [et] si[mi]l[ite]r et a[li]a sci[enti]a medi-
tur in omnibus aliis q[ue] e[st] p[ost] sin-
gulas aliar[um] q[ue] sunt de se[n]sibilibus sci[enti]as
[et] q[uo]d plus est q[ue]da[m] erit medicina
int[er] hanc se[n]sibilium medicinale[m] et
illa[m] q[ue] e[st] ydear[um] medicinalis / s[ed] q[ue]o[modo]
p[otes]t hoc indicari p[ro]b[ab]il[e] ab aliquo Na[m]
si q[ue]da[m] salubria sive sana sunt
p[ost] se[n]sibilia [et]c. o[mn]e q[uod] est circa p[ost]ea
sit salubre medicans sanitate[m] et
sana[m] e[ss]e ea / sed v[er]ima p[ro]bo et
tibi / q[uo]d absurdissimu[m] e[ss]e n[on]
dubitat[ur] Sunt aut[em] q[ui]da[m] qui si-
mul[iter] inducta neg[ant] sed [con]tra
i[n] ydeas cu[m] [et] media p[re]ter sci[enti]as
q[uo]d in m[a]teriam tu[m] e[st] ponentes / dicit
hoc v[er]um e[ss]e q[ui]a geosophia
se[n]sibilium sit mensura[rum] [et] corru[m]pibilium
q[ui]a si ita esset corrupta e[ss]et sci[enti]a
de lineis corruptis / q[uo]d e[st] i[n]co[n]ueniens
cu[m] sci[enti]a incorporalis [et] incorp[or]alium est /
Adhuc aut[em] dicit hic q[uo]d n[ec] se[n]sibilium
est mensura[rum] sci[enti]a aliqua / astro-
logia cu[m] sci[enti]a n[on] e[st] circa celu[m] ho[c]
se[n]sibile / n[ec] e[ni]m se[n]sibiles linee tales
sunt q[ua]les dicit e[ss]e geometra q[uo]d p[ro]b[atur]
ex ho[c] q[ui]a tu[m] n[u]l[l]a se[n]sibilium sit longi-
tudo sine omni latitudine ut n[ec] omo
e[ss]e se[n]sibile s[ecundu]m latitudine[m] indiuisibile / etc.
[et] eade[m] r[ati]o[n]e nichil se[n]sibile flexu[m]
est sic circulus / cu[m] tu[m] rectu[m] et
circulu[m] s[e]c[un]d[u]m datu[m] [et] io[m] mul[tis]
se[n]sibilib[us] q[ue] e[st] linee flexe tangit [con]t[r]a
[con]tra e[st] linea recta se[n]sibilis n[on] s[ecundu]m
punctu[m] tu[m] sic sit in 19[o] et 16[o]
3[ii] geometrie n[ost]re demonstratum
est / linea contingens circulu[m] n[on] nisi

Nam si in hoc dicit Geome-
tria agrosofia sum[m]. quia q[ue]
quedam horum est que sentimus
illa u[er]o no[n] se[n]sibilium Palam
quia et preter medicinam
alia erit scientia. et preter
p[er]na[m] quamcumq[ue] aliarum inter yda[m]
medicinalem et hanc medici-
nalem

Sed quo[modo] hoc possibile etenim
salubria queda[m] utiq[ue] erunt
p[re]ter se[n]sibilia. et antosanum

Similiter aut[em] nec hec vim q[ue] geo-
sofia se[n]sibilium magnitudinum et
corruptibilium. corrupta enim esset corruptis

At uero nec se[n]sibilium [er]it magnitudinum
nec circa celum hoc Astrologia. nec
enim se[n]sibiles linee tales sunt linee
quales Geometer dicit. Nichil enim rectum
se[n]sibilium ita nec rotundum ta[n]-
git .11. regulam no[n] s[ecundu]m punctum
circulus

obiit p[ro]p[ter] p[er]fecta p[ro]p[ri]a i[n] q[ua]t[ribus] ...

Sed ut pitagoras ait Secom
etras redarguens nec motus
nec revolutiones celi similes de
quibus astrologia facit sermones
nec astris puncta naturam habent
eandem

Sunt autem aliqui qui dicunt
esse quedam media · hec inter
species et sensibilia · non tamen sine
sensibilibus · sed in hiis quibus
accidunt impossibilia omnia quidem plus
est orationibus pertransire sufficit autem
et talia speculari

Non enim in talibus contingit
habere sic solum sed palam
quia et species contingeret in sensi
bilibus esse eiusdem rationis utraque
hec sunt

Amplius autem duo solida in
eodem necesse est loco et non
esse immobilia in motis

secundum punctum contingit ipsum. huius autem
causa est quia circulus qui verum est sensibile ac-
ceptum corporis est et corpus secundum superficiem
tangit et non secundum punctum. Et est quod etiam
pitagoras alia non dicens a sensibilibus
et non geometras redarguens ait nec
motus sive motuum quantitates nec
helices sive circulos celi similes
in agno esse hiis de quibus in astrologia
fiunt sermones per dimensiones geometricas
nec astris puncta dicit esse eandem
naturam, cum tamen astrologia non considerans
astrorum faciat dimensiones et illa dimensionem
ponat circa astra, dicit enim illa ab-
strahentium hoc modo esse mediorum.
Sunt autem aliqui etiam secte istius
istos imitantes qui dicunt etiam esse ea quasi
media que dicta sunt, tamen ea media
quasi inter ideas et sensibilia dicta sunt esse
dicunt secundum esse non esse extra sensibilia
sed potius secundum ea dicunt esse in sensibilibus
sed prolixe et plurimum pertinet ad quam
verificationem expediat et sermonis per
transire ostendendo omnia impossibilia que ac-
cidunt eis secundum suam positionem sufficiat
enim ad presentem huius positionis ta-
lia speculari que speculata statim
falsa esse videntur. Si enim hii volu-
erunt de mediis que in sensibilibus esse
dicunt quoniam eiusdem nominis et rationis esse
dicunt cum nomine et ratione quantitatis
cum ipsis non est contingens quod ydea
sit sic se habens sed palam est per eandem rationem in
sensibilibus esse, quia et species ydeales
sunt per eandem rationem in sensibilibus
esse ut extra ea habere esse aliqui quia
eiusdem rationis et nominis cum sensibilibus
sunt utraque ratione sic sunt exanguit[?]
Amplius autem cum esse mediorum
sic esse ponentes et esse sensibilium sic
esse sensibilium esse ratione non est esse ipsorum
licet secundum figuram esse in alio
secundum hoc quod duo solida corpora
duas quantitates secundum esse habentes
esse est in eodem loco et est quando
corpora sunt unum corpus sicut dicitur
... in 4o phisicorum. Et adhuc sequitur
quod non esse mobilia sicut separata
secundum esse existentia, cum tamen sit secundum
in subiecto et loco in hiis que sunt
mota sensibilia quod est inconveniens. Et
talia solida quantitate habentia
moventibus nobis movent
et omnia que in nobis sunt

Tolr autem sine tolr grag. cjuius
ta agitur eadem hoc ponit de impossibilibus
eadem enim contingit. scilicet solemnia sunt
positionem eius que i prima parte huius
dubitationibus dicta sunt. Erit enim
secundum istos celum aliquid secundum esse preter
hoc celum sensibile, quod tamen non extra illud
sed in eodem loco cum isto quod magis
est impossibile quam si extra ipsum poneretur.
Et etiam secundum aliquos iam temporibus
in gentibus quidem qui dicebant figure
tis quod esset quidam dicunt penetrare
per hoc celum sensibile et per hoc natura e-
lementorum quoad locum confert immo-
bilitatem et alia multa inconveniencia sin-
guli de loco. Ca. xm de distinctione trium
questionum et est in eo digressio declarans
quare causa sunt prima mundi et ostendens
et qualiter diffinitio scilicet data per quatuor causas sic
prima et data per ultima formalia et prima
causa et diversa

Consequenter distinguendum
id quod 12o. questio est de principiis
utrum scilicet substantie quod genera
sunt prima et elementa rerum an magis
elementa et prima rerum sunt ea
partia ex quibus res ipse secundum
substantiam componuntur que compositione prima
sunt et insunt rebus, sicut elementa
articulate videntur in ex eis quibus
primis componuntur voces literate. omnes
sed non sicut elementum vocis ele-
mentum communiter literatum que genus quod
est vox. Et sicut autem dyagrammaton
hare (?) componentium ea dicimus esse
elementa quorum sic in illud vel secundum
dimensiones istorum in aliorum demonstrationibus
et ex quibus ut probat componentes et
compositionem et quod exempla ad omnes
compositiones vel plures. Ista quo-
que est quod scilicet sequitur ea que dicunt e-
piciurus sine plura corpora po-
nant elementa sine unum tunc
dicunt partia ex quibus componuntur corpora
esse elementa quod illi dicunt prima
rerum esse res ex quibus corpora
componuntur et constat sicut empedo-
cles media prima esse ignem terram aquam et
dicit empedocles quod sunt intermedia hec ut
quibus contraria sunt terra aqua ex
et insunt eis secundum essentias suas
sed non dicit esse prima rerum que
sunt ut genera. Et si ex quibus
vult speculari adhuc naturalia et
ad naturam eorum que sunt artificialia
artificialia

Totaliter autem utique causa quod
ponet utrumque quod ipsa esse
aut impossibilibus. Eadem enim con-
tingent inconveniencia circulis
que predicta sunt. Erit enim aliquid
preter celum quidem non extra sed in
eodem loco quod magis est impossibile
De hiis quidem dubitatio multa
quo oportet habere positionem veritatem

Et de principiis vero
utrum genera et elementa
et prima substantie magis aut ex
quibus cum insit est unumquodque
primis. et elementa vocis vi-
dentur esse ea ex quibus componuntur
voces omnis primis sed non commune
vox. Et dyagramatum dicimus
elementa quorum demonstrationes
insunt in aliorum demonstrationibus
aut omnium aut plurimorum.
Amplius autem corporum qui dicunt
esse plura elementa et quod unum
ex quibus componuntur et constant
prima esse dicunt ut Empedocles
ignem et aquam et que cum hiis
hec elementa dicit ex quibus sunt
entia inexistentibus sed non ut ge-
nera dicit ea eorum que sunt
Et adhuc autem aliorum si
quis vult naturam speculari

vt lectum ex ptibus est et
quo compositu tunc cognoscit n
cinq nam Ex quibus igit
vocibus no utiqz erunt prima
gna exstitum
Inquantum n cognoscimus
vnuqqz p diffinitionis prima
aut diffinitionu sunt ipa gna
nec et diffinitoz pma gna esse
et si e eoz que sunt accipe scia
zm quas dnr cima spez aut
prima genera sunt
Videntur aut quida dicenu
elementa extnu vnu d magnu
aut pvm ut gnibus eis vti
At vero neqz utrobiqz pabile
dicere prima vo naqz substancie
est vna diuersa no erit que
est per genera diffinitio et q
dicit ex quibq est inexistentibq

hec cognoscere nam eoz pe si specie
a laici specialibz ex quibz ptibus
est. Tq sit cponite ptes in eo ad
formaz. Tunc sit specialis ne
cognoscere naz eoz. Ex hinc go
Thimagi vocibus dic q gna eoz
querit non sunt pna enim In
oppositu aut duo obiti qd sco
cognoscit vnu qqz p diffoes sic in
sepibus ondetur. Z pna diffinionu
diffinitionu sunt ipa gna ex quibz
ptate sunt gnus dre. Z sic vir
uare e q eaa diffitoz pna eccia
sut ipa gna. Ad hc aut arm
oppz ex cisd scia pnys ex qbus
est zm sola. sic eoz q sunt accipienda
e scia. oz qd accipia scia specierz
sine forz zm qs dicit ee eiga zm
qs sit he qd sunt. haz aut forz
sic specz zm qditez pna pma
sit gna. gna go pma pna sit eon
At hic idez indnaz qd videtur
cadit pma phoz q loqm d elemetz en
qda phoz q loqm d elemetz en
tin. qd videt qda phoz q loqut
de elementz enam Z dut elemta
enim ee vnu Zens et forma
magnu q pm mea. Z vtin eis
parr gnibus zm istos qs st gna
pna zero. In qm aut hoz e
qz ado ista dca qoz pm excepto
zm aut stoicaz vel sel pnt esse
vq. qz io e pole ado ita zm inte
conce illoz ponentium ea dce esse
pna. et hc ipe e q sic ee subee
rei diffinite e vnu ita ita eo di
ffitas subee e vna. zm intencone
lozo. eh go diffo q e p gna diuisa
est abea qucedit ex qmbz inlit
e rez. tn subalit insunt eis sicut
pponea quarto. hc aut nnc vt
inchens intelligar oz scie qsit
palo an. obuiondo ad vtinqz ptez
qons inimimqz eadz sunt pna cendi
re Z qffeedi ea. licet no eodmo
pe accepta principia em cendi st
hc in nqua es. e in pri pona
set ex qua sit. ipsch hoz phie hio
dixit pcedit res sunt ex impsito
ad pfectu. Z ad ul pnu cendi
re e hic actus qui e finis gna
tome ei vel aquo res e idche
Z hc sunt ambo phia et lex
hys realit diffinir. res qu dr.

quod ē ꝯposita ex tali m̃ et tali
forma sic si de homine loquim̃
et dicim̄ ꝙ ho ē corpus ex tali
corpe qd ē physicū organicū ad
potencias vite hominis et ex aīa
que ē endelechia et prim̄ ꝯ ca
sing vite // Hoc aut̄ eadē pn̄a
intellectum accepta sunt vn̄a ꝯ
 cognicionibus sic corporis ho
physicū ꝯ organicū ad potencias
 opa vite ē in quo potencie vite
 ꝯfuse ꝯ indetīnate ꝯ impfecte
 inchoate tm̄ / ꝯ hc intellc̄o ꝯtracto
abstracta et simpl ē accepta ē ab
forma aut̄ q̄ ē actus ꝯ ca vite ꝯ
ultimacō corporis et ꝯpletio ē aīa ꝯ
 / ꝯ singuli intellc̄o vl'r ꝯ simpl
intellectum accepta ē ipā dc̄a ꝯ
ꝯposita hominis que ē tole no graco
 accepta sic eadē sunt pn̄a ꝯndi
 cognoscendi / ꝯ ro sube ē vna ꝯ eadē
 indiuisibilis ꝯ ho ē ꝯ pn̄a ꝯ
 / Sz ꝯ Epicurorū q ꝯ ma
 ꝯfixerunt ꝯ ꝯ stoicorū q foras
 i diffone no ē vna / Epicu
 quarū esse in materia
 no ē p analogiam ad
ma determinata ꝯ hoc intellc̄o
 p intellectū abstrahendi materia
 ꝯ forma nulla ꝯtate
 nulla ꝯa vite
 ꝯ forma / Similit
 forma ponentes eas ab ꝯ
 esse dicunt ꝯ ideo no ꝯ
 natia et p ꝯs eas no esse actus
 ꝯ eas ꝯ pn̄a ꝯ plectia po
 vite ꝯ ideo diximus qd ꝯ
 ꝯ diffinicones sube quas
 sunt diuise uel reduci ꝯ
 ꝯ diffinita sit vna
eadē Capitulum de hic qd queritur in ꝯ
ꝯ ꝯ de quibus sit dubia
et difficultas

Adhuc aut̄ q dicta sunt in-
ducimus hoc ꝙ in loco que-
situm est / sicut ꝯ stoicorū
 concedant ꝙ sit que maxime
 pn̄a ꝯ sunt gn̄a / ꝯ
 ꝯ existimat pn̄a ꝯ altissima
 ꝯ ce pn̄a ꝯ vl'ra ꝯ
 immediate pdicata sunt de indiuiduis
 hoc / ꝯ dubitacōem / nam si ꝯ
 in eo ꝙ sunt vl'ra sunt pn̄a et

Adhuc aut̄ si qua
maxime principia
aut vltima predicata de in
diuiduis
Item hoc dubitacionem hz
nam si qua vniuersalia

sunt magis principia. palam quia
suprema generum hec namque dicuntur
de omnibus. tot igitur erunt prima
quot genera prima quare erunt
ens et unum prima et substantie. hec
namque maxime de omnibus dicuntur
existentibus

Non est autem possibile genus
existentium unum esse neque unum
neque ens Nam necesse differentias
cuiuslibet generis esse. et unamquamque
unam esse. predicari autem species de propriis
differentiis impossibile aut genus sine suis
speciebus

Quare si unum ens est at neo
si non genera nec prima erunt si
principia genera

Amplius autem int
ex media et

et magis ultima sunt magis ultima
quam magis ultima palam est tunc quod suprema
sunt genera maxime sunt principia, la
enim abitu sine ultimis dicitur de omnibus
et tunc hoc tot erunt mundo principia
entium quot sunt genera prima, et tunc tunc
pitagoricos et omnes stoicos erunt
ens et unum quod suprema sunt prima substantie
entium, et etiam quod quod est ista namque
tunc abitu sine quantitate maxime de omnibus
predicantur existentibus, ista enim ens et hoc
sunt genus non accipiunt nisi quia de proprie
dicuntur predicantur, et ingenti autem hoc
est quod tunc veritatem rei non est possibile
quod unum et idem genus sit omnium entium
quod sit unum et ens quia non omnia
entia sunt unum quod non colligi genus quantitate
Necesse est enim quod differentie hec et ea
predicans dici et proprie predicans constituunt
sicut et ens et unum in sua natura et quod quamlibet
univoce predicantur. Hec enim sunt de
ratione generis quod potest unite magis de
pluribus specie differentibus et impossibile quod
species predicantur de differentiis propriorum generum
esse ratione et quod genus predicetur
de differentiis sine speciebus
in quibus sunt per se esse accipiatur. differentia
enim sunt ut palam ante diximus et
intelecto forme per et genus et intel-
lecto magis simpliciter et species est intellecto compositi
forma autem pura neque est materia
neque compositum et id non dicitur neque genus
est neque species neque in ratione cuiuslibet
speciei et generis neque species in differentia tunc
esse accipiatur proprie tunc est actus
differentia enim autem sunt namque speciem et quale
licet unite sit quid, genus autem et
species magis significant tunc namque Unus
hoc sic supponitur concluditur unum et
ens impossibile genera esse quod si unum aut
ens genera essent non differentia diceretur
unum et ens esset tunc sua natura
unum et ens quod falsum est quia unum
et ens indistincta ratione predicantur de omnibus
Si autem non sunt genera tunc nec erunt
principia si principia prima genera esse ponitur
Ca. nota de principiis questionibus ad mathematica
pertinentibus ... introducte

Amplius autem mixtum quod queritur
de mediis que sunt preter
et ens et ipsum quod sunt sub
generalissimis, generibus autem inferiora
sunt media sunt quedam genera sunt

concepta tn diuise q differne sunt
superiorum et constitute inferiorum et hec
usque ad speciala que vltimo fora
indiuidua et pdras indiuisibilia
sunt et ideo quedam horum videntur genera
esse et quedam genera esse non videntur
propter quod quendam vlingstum q horum
ulinge sit prima. Adducit autem
amplius quia cum tn duo sunt constitu-
encia speciem indiuiduas generis
vz et dra utrum dra magis sit principium
quam genus uel econtra. Si autem hec que dras
vocamus sunt prima sicut est ac si dicat
ipsa esse prima quia potentie non non
sunt ad tot quot possunt esse ad
ipsa et mle principium dicetur genera-
tore iqeta quam genus eius efficiunt
pydi inderlium cirulo ac zm rerum
ptes monentium potentia sunt ipste
forme drales ho non posse sunt
infinite sicut patet ex mult similibus
nobis a nobis zm pspecta rerum de-
signata sunt. Sicut tu etiam
dre infinite nobis et si essent prima
sunt ignota nobis quia infinitum quo
ad nos non est notum nobis. Et ali-
ant obicit ad precedentem pblema
gaio si aliquis ponat prima et genus
eius ee prima. Contra hoc aut
ee vult sicut in precedenti vult vlingue quoe
tur eius dra non est prima. Contra
hoc aut ee vult quia si dicit rone prima
e qd e simplex et pale sive zm speciem
vnum. Vnum aut est magis quam magis
est idem videbitur magis prima
esse primum quam generam vel subalter-
num. Omne enim qd diuisibile est a
est diuisibile zm ut qualiter pp in
ptes diuiditur et in multitudinem agitur.
Aut zm forma in speciem sicut per
diuidit per oppositas dras qd ali-
qua ptecipat diuisionem et zm nugi
est id qd dicitur zm speciem sicut
genus in species diuiditur per formales
dras species non diuiduntur et ideo
species dicitur sicut integrum esse ponia
et operatorum ly omnibus indiuiduis.
Genus aut est potestas non zm
idem esse in omnibus indiuiduis neque
eius candi ptates neque zm casus
operationes sicut pocius zm vni quam
alia et ideo non saluat integrum

concepta sunt dicunt erunt genera
usque ad indiuidua. Haec autem hec
quedam videntur ita uero non videntur

Adhuc autem magis differentie
prima quam genera

Si autem et hec prima infinita
ut sic ita dicatur erunt prima

Aliter erunt et si quibus primum genus
principium ponat

At uero et si magis principium spe-
ciem unum est unum unum autem in-
diuisibile. Diuisibile non omne
aut zm quantitatem aut zm speciem
Prius autem zm speciem genera
uero diuisibilia in species magis
magis unum ultimum erit pre-
dicatum. Non enim est genus
homo aliquorum hominum

Amplius in quibus prius et
posterius est, non est possibile
in hiis aliquid esse preter hec.

Ut si prima numerorum est dualitas
non erit numerus aliquis preter species numerorum.
Similiter autem nec figura aliqua
preter species figurarum.
Si autem non istorum, vix horum
aliorum erunt genera preter
species. Horum enim maxime genera
esse videntur.

In individuis vero non est
hoc prius illud vero posterius.

nale quod totum est pars in quo
potentia est multiplicatum. Genus autem
dividit divisione universalis quod multa am
bit in quibus est forma, et ideo
pars est illorum multorum. Species autem
integrat totum eorum suorum individuorum
que sunt unius multiplicatio ipsius quod
ultimum primum quod est species est magis
unum integrum quam generalissimum vel subalternum.
Homo enim unus tamen multiplicatis hominibus
non est genus hominum aliorum, sicut de ceteris
speciebus. Quapropter magis est principium quam genus.
Amplius in quibuscumque est ordo et
naturaliter prius et aliquid et naturaliter posterius
ita quod prius non habet, nec esse nisi posterius
et consequenter quod posterius et determinatur
prioribus, non est possibile primum communem po-
sitionibus esse esse, aliquid esse in natura
preter ea que sunt posteriora, quia in talibus
esse prioris est esse eius quod et ideo
talium determinacio, sicut etiam in libro
de anima diximus est sicut determinacio
numerorum et figurarum. Et hoc est sicut si
prima numerorum species est dualitas
non erit aliquis numerus in quo communi sit
preter species numerorum et in quibus est
communibus est dualitas et similiter non erit
figura in qua communi sit species figurarum et in omnibus
quantitatibus est figura prima trigonum
et in tetragono tetragonum. Si autem
horum generum non sunt preter species
quorum communis est a quibus omnium aliorum
dicit esse principia eo quod mathematici omnium
aliorum principia esse dicebant, tunc
multo magis vix horum est communitas
ad species et etiam aliorum esse generum
mathematicorum enim genera maxime preter
species esse videntur. Sunt autem genera
sicut se habent ad subalterna et ad species
et tamen est habitudo hec priorum ipsorum ad
posteriora sicut ad actum et complementum
sicut dualitas est potentia est
in sequentibus figuris numeris, et
trigonum est in sequentibus numeris figuris
et genus in sequentibus speciebus.
In individuis non contingit talem
esse integritatem speciei, sicut nos diximus prius
est natura et hoc posterius secundum naturam
aliam, que se habeant adinvicem
sicut actus ad potentiam, sed
omnia sunt coequeva secundum naturam
perfecti actus, principium autem perfectissimum

Est et maximum enim actu speciem
quod magis est prius quam generalissimum
vel subalternum. Amplius autem
utrumque hoc est melius quidem et
nobilius id vero vilius et ignobi-
lius quia quod melius et nobilius est
prius est et magis prius quam id quod est vi-
lius et ignobilius. Cum quod nullum
horum sit genus quia secundum predicamen-
dorum et enim pravius et vilius et
ignobilius est speciebus autem enim actu
divinum et optimum dicta melius et
nobilius est quod omni prius sit melius
et divinius et nobilius species est et
prius et non genus aliquod et ex hoc
quod et singuli rationibus vel predicamenta
que de individuis solis sunt predicata
esse prima genera probantur quam ego.
Est autem in contrarium obiciendo quod
oportet suscipere ita esse prima non est facile
dicere per rationem id enim quod est prius et
causa oportet esse preter res principi-
atas quarum est prius et oportet quod possibile
sit quod separatum absolutum et enim esse prius
et existentia non dependeat ad ipsa
tale vero quod sic est oportet aliquid in se esse
preter singularia esse autem tale quare
ratione suscipiat aliquis et separatum
prius esse nisi quia universale et de omnibus
immo quibusdam predicatur sed si propter hoc
principium dicatur esse prius ea que
magis sunt universalia magis sunt
ponenda esse prima quia de pluribus
absque questione sunt predicata igitur
genera prima primaria erunt generalissima
iste quod sunt rationes disputative ad
quas perinductas ab antiquis ad
utramque partem in disputationibus in-
ducte vide infra de disputatione quarum
1° 7 16 et 1 anime

Amplius autem hoc quidem
melius illud vero vilius
semper quod est melius prius quare
nec horum erit utique genus

De his igitur magis videtur
que de individuis sunt predicata
esse prima genera
Iterum autem quod oportet hec exi-
stimare prima non facile dicere
principium namque et causam oportet esse
preter res quarum principium
est et posse ab eis separatum
esse tale vero aliquid preter sin-
gularia esse propter quid utique aliquis
suscipiet nisi quia universaliter de omnibus
predicatur. Sed tamen si propter hoc magis
universalia ponenda sunt principia
que prima primaria erunt genera

Est autem continua huius que
dicta sit dubitatio. et cum
precedente convenientia huius
tamen dubitationum difficillima
et ad considerandum maxime necessaria
de qua enim aliquid fiat convenientias
et preter ex multis in preteritis questione
investitur ratio disputativa et
extra sit determinatur tamen quod sequitur
in commentis 19 16 et 1. Questio
autem hec est utrum aliquid sit forma
et universale preter materiam et singularibus sive

Est autem habita
huius dubitatio
et omnium difficillima et ad
considerandum omnium maxime ne-
cessaria de qua ratio nunc
existit

Nam si non est aliquid preter
singularia. singularia vero infinita.
quo contingit accipere scientiam
Nam inquantum unum ali
quid et idem. et inquantum
universale. aliquid est inta
ntum omnia cognoscimus
At vero si hoc est necesse et
oportet aliquid esse preter singularia
necesse utique erunt genera preter
singularia. aut ultima aut prima
at est impossibile nunc dubitamus

Amplius si cum maxime est aliquid
preter simul totum dico autem simul
cum aliquid predicatur de materia
utrum si est aliquid preter omnia.
oportet aliquid esse aut preter quedam
esse. et preter quedam non esse.
aut preter nichil

Si quidem igitur nichil preter singularia nichil
utique erit intellectuale. sed omnia
sensibilia. et nullius scientia
nisi quis dicat esse scientiam
sensuum
Amplius autem nec sempiternum
est aliquid nec immobile Nam sensibilia omnia
corrumpuntur

sit totum quod est participare sicut quidam stoi
corum dixerunt Nam si sunt illi obiicie
ntes dicunt non est aliquid forma preter universale
sive unitatem preter singularia sive participaria
et singularia sunt ista ac in aliquibus
consistunt et instrumentorum hoc est disciplina
quod contingit tunc accipere scientiam
infinitorum Non enim sciuntur singularia per hoc
quod sunt ista sed per unum quod unum aliquid
et idem est et subiectum et rationem et hoc
non est primum cognoscendi per esse suum
quod coordinatum est in quolibet ipsorum
sed est primum cognoscendi inquantum est universale
secundum animam secundum esse abstractum et separatum
est et tamen omnia scimus et cognoscimus
principium Secundum in secundum dubitatione est quod si hoc
est necessarium et secundum propter illam rationem
aliquid esse universale preter singularia secundum esse
separatum ab eis fuit per eandem rationem
est necesse quod genera sint preter singularia sive
ultima sint sive subalterna sive sint
prima predicata generalia sive eciam generalissima
que sunt unum et ens quod autem
hoc sit impossibile nunc in hac inmediate precedente
dubitatione et disputatione fuit
probatum Amplius si sit hoc maxime
potest forma et aliquid universale esse preter
sinolon hoc est quod est simul totum et sic
est participare sicut huius formam cui materia
quam contendit aliquid esse predicatum de
materia sive de inmateria multi et quam
verum sit quid sit species aliqua sicut est
species aliqua predicata de ullo cuius
quod est in parte vero non predicatur de alio
sed potius negatur de ipso secundum quod illa
species sit aliqua aut preter omnia aut
preter quedam sit et preter quedam non sit
aut preter nichil omnino sit eorum de quibus
predicatur non est aliquid probabile quod preter
quedam sit et preter quedam non sit quia
non est ratio quare sit preter quedam et preter
quedam non est Si autem dicatur quod est
preter aliquid singulare sed est in omnibus
illis secundum esse sicut est cum dicimus
sentitur sequitur quod nichil est omnino intel
lectuale sed omnia erunt sensibilia et
non erit scientia alicuius quam comprehendit nisi aliquis
dicat sensum et comprehensio sensus
qua singularia comprehendit esse scientiam
sicut dixit Eraclitus Amplius
autem si detur quod universale nichil sit preter
singularia non est aliquid sempiternum et
immobile sed cum sensibilia qualitatibus sensuum
affecta et declinata corrumpuntur

et sunt in motu et de talibus ut era-
clito visum est non est scientia. Si autem cum
Eraclito concedatur quod nichil est sempiternum
et ea que inducta sunt non esse inconve-
niens scilicet quod impossibile est esse generationem. In
omni enim generatione necesse est esse aliquid
quod fiat et generatum et aliquid unde
est esse ex quo fit sicut ex materia et horum
ex quibus fit res per generationem ultimum
per resolutionem oportet esse ingenitum et in-
corruptibile sicut in progressione finge stare oportet
statum esse in causis ut libro 2 et hoc supponunt
quod omnes philosophi supponunt quod
ex non ente sive ex nichilo non possibile
est fieri generationem. Amplius autem cum
omnis generatio sit et motus qua-
rum et omnis motus rectus est finitus
necesse est esse finem omnis generationis.
Si ergo id quod generabatur est ingeneratum esse
non enim omnino sit forma per formam
sicut motus est actus imperfectus
et hec forma primum potentie hoc
autem primum potentie non est nisi sit
actus purus. Hic est finis motus
motus ergo omnis stabit in puro
actu et ita omnis motus localis
et alteris sit agente stabit etiam
motus localis quando stabit motus
generationis. In omnibus enim
sit est motus ad formam et ad locum
sed alibi ordine. Sed omnis motus
recti est aliquis finis in quo est in
motu esse, id quod movebatur generari
enim quod non possibile est generari. Hoc est generatio
perfecta est impossibile quia movens ad
generari infinitum est impossibile invenire
quod autem generatum est, id est necesse
esse quando primum ingenitum et factum
esse completum est et nullum horum potest
esse nisi materia incorruptibilis et ingenita
generationem subiciatur et nisi sit forma in
primum potentie motus finiatur ergo
materia est incorruptibilis et ingenita et
[illegible] [illegible] etiam. Amplius
autem si materia sit est que incorruptibilis et
ingenita est tunc multo rationabilius
est substantiam formam sicut incorruptibilem et
et immobilem esse. Hoc autem ideo rationabile
est quod hec que est in materia quam sit
in eo quod ipsi fieri et generari subicitur
forma autem unquam sit vel sic modo
vel alio. Nam si dicetur quod nulla erit
hec materia vel illa scilicet forma, deinde est specialis
substantia, tunc sequitur quod nulla erit omnino
corporalis est. Et possibile sic generale non

vera est
in [illegible]

et in motu sunt. Est vero
si sempiternum nichil est, nec gene-
rationem esse possibile est. Necesse
est enim aliquid esse quod fit et ex
quo fit, et horum ultimum inge-
nitum sistat, et non quod non
ente generari impossibile.

Amplius autem cum sit generatio et
motus, finem esse est necesse.
Motus enim nullus est infinitus,
sed omnis est finis. Generari quidem non
possibile, quod impossibile est fieri.
Quod autem est generatum, est esse
necessarium quando primum factum
est.

Amplius autem si materia est quia
est ingenita, multo rationabilius
est esse substantiam quam illa fit.
Nam si nec hec erit omnino,
nec illa nichil erit

Sed si hoc est impossibile necesse est aliud esse preter simolon formam et speciem

Sed si hoc item quibus ponetur dubitatio in quibusdam in quibus hoc ponetur et in quibus non. Nam quod in omnibus non sit palam manifestum. Non enim utique ponemus domum aliquam preter domos aliquas

Videtur autem utique una omnium

non est in equivocatione sed sunt opposita. Ergo hec que dicta sunt sunt rationes potentia utrum est aut formam et speciem alterum aliquid esse preter simolon quod est simul totum quod est piere sed diximus actu cum pure potentialis non permixtus non est in materia quia totum quod est in materia et educitur de ea potentia est permixtum. Secundum hec etiam tamquam verum quis ponet istas rationes inductas dubitatio in quibusdam procedens ponit hoc in quibusdam que preter subalternas forme sunt. In quibusdam enim licet aliquas rationes in quibusdam autem ratio dictata non permittet hoc poni quia in omnibus non estimatur hoc equivoce esse manifestum. Non enim in omnibus artificialibus sit forma nisi sit accidentalis constat quod non ponemus rationabiliter formalem et separatam domum aliquam que sit preter domos materiales nisi ponamus eas in mente artificis. Similiter autem sed licet in omnibus formis accidentibus. Ratio enim accidentis repugnat ad separatum esse et omnia utilia accidentium sunt prima scientie et utilia. Videtur quod non preter scientiam vel utilitatem oportet nos ponere formam extra animam hominis esse preter similitudinem vocatam quod nos piere homini. Hec autem que determinata sunt preter exempla que ante determinata sunt. Tamen hoc sciat quod hoc sunt ideo. Et causa quare quidam non viderunt quod nihil conveniat ad deponendum nisi quod est in actu purum non permixto. Et immo et nihil est in hac re quod est permixtum potentie. Et propter hoc tamen iungebant concludebant formas moventes forme erunt fines motus et non erunt de motu syllogistes. Exemplum in 2a figura. Quia licet moventis et finis sunt idem non tamen in eodem sunt idem et licet moventis sit in actu tamen oportet quod semper idem sit unus vel specie secundum genus sicud spiritus formalis tamen anima. Et sic forma moventis in arte tamen domo et sic forma intelligentie incorporata virtutibus celestibus et elementalibus tamen formis naturalibus. Facientes autem non sunt endelechie aliquorum sed facte sunt endelechie eorum quorum sunt forme

La secunda de sexta questione

Ad hec autem que determinata sunt querere oportet utrum eius sub voce quidditatis omnium sint hec ipsum quod est una

sola sba omni coz ex hoc tm declabit
qd qo est igitur consequens. Et huius quis
exu est. sit si dicatur omnium hominum esse
substantiam unam; sed hoc statim in superficie
impossibile esse videtur, ad sensum enim patet quod
non omnia particularia sint unum quorum forlis
substantia est una, sed multa sint immo contraria
quae causa nunc est contraria invicem esse
si autem hoc concedatur est hic et ut
patet ex racione, veniens enim omnia hoc
est forma quae non nisi per actus. actus autem
particulares est ho. est esse dividit
per materiam. tamen omnia sint simpliciter unum quorum
est forma una, ola quae subiecto quasi sit
similiter sint unum et per accidens multa
Ad huc autem excepte materie, in quantum
est non dividitur speciebus. et si ita esset
in omni materia dividitur quod non est verum
sicut dictum per hoc accidens materie, quod neque
est totam materiam esse nisi formam. et ideo
in primo celi et mundi dixit quod si homo unus
esset ex omnibus carnibus et ossibus
existens tunc non esset possibile esse plures
homines, quod patet formae non dividitur
forma primo sed patet per partes materie et
sic forma in se et in materia est una, sed
per quasi accidentis in quo ipsa non potest dividi
et ideo simile est racionem est, quia non mi-
sit hoc sin una quae particularia sit, tamen
id quod sinolon est et totum ambo in
sunt et forma, sed quod sic est formaliter
sint omnia unum ratione et substantia, per
accidens autem materie quae non est per se
sunt multa et sic quidem consequens ex determinatione
determinacionem, est unum in multis partibus
et de multis particularibus

Ca [illegible] de di[illegible] [illegible]tacon[illegible] [illegible] 19ue

Amplius autem de principiis eciam
in aliis quae inducta sit et
hoc quod quod igitur consequens du
bitaret aliquis, et hoc est quare utrumque
unum eciam et quid est racione et specie
sint determinata, quod omnia non sit in
una et uno, sed tamen formae in nulla
existentes multitudine, neque potentia
neque actu aut sint determinati numero
secundum speciem, et nunc ita quod illi, numerus
nichil addi possit omnino cum aquam forta
si quo sit, vel esse possint nam
sicut principia specie sunt non multa
plura numero sint unum tunc nichil
unum subiectis et unum numero quia
uno unum est sinolon per hac formam

subba erit ut homini sed
inquemens est Non enim
unum omnia quorum sub
stancia una sed multa et
diversa sed et hoc extra racionem

Simul quod materia sit hoc
singulum et est sinolon
ambo haec

Amplius autem
et de principiis
et hoc dubitabit aliquis
Nam si specie sunt unum
Nichil erit numero unum

Nec iterum unum specie et eius

Et scire quo erit. si non aliquid est unum numero in omnibus

At uero si unum numero et unum quodlibet principiorum et non quemadmodum in sensibilibus alia aliorum ut in hac sillaba ba specie eadem existente et prima specie eadem. et non sunt numero diuersa

Si autem non ita. sed hec que sunt existencium numero sunt unum. nec erit preter elementa nichil ad sua numero unum autem simile dicere idem dicere. sic enim dicimus singulare numero unum

Vniuersale uero quod in hiis est sit igitur si que uocum unum numero sunt elementa determinata tot omnes litteras necesse esse quot elementa. Non existentibus quidem duobus eisdem nec pluribus

participatur et indiuiduatur per hanc singulariz non erit unum numero / singularis unum erit eius et unum quia corpori omnibus non est forma una unita. et uere una / et sic unum et eius non sit principia / hoc etiam non est generatio quia homo unum forma dispositiva ad actum non procedit / sed actus simplex est et purus hoc etiam non scire quomodo erit non enim scimus nec scire debemus per principia separata eius / non enim natura scimus nisi sunt unum rei / et forma / in omnibus / quod sit esse et substancia ipsorum / sed sic propter hoc dicat aliquis quod principia non sunt determinata forma et racione / sed subiectum specie et materia. sic unum numero vel determinata in numero. ita quod quodlibet principiorum est numero unum. sic si dicimus igitur unius non multiplicis in amplius quam in unum. et non sunt principia in multitudine determinata quemadmodum multiplicatur sensibilia / sicut sunt in sensibilibus quod principia aliqua aliorum sic alia forma et materia est diuersorum / quia sensibilia sed multitudine videmus etiam eorum in diuersis compositionibus notum sit in hac aliqua dictionis sillaba que specie eadem existit tunc alia alterius sillabe sic specie eadem sunt per silbi sunt et sillabe / numero quidem differunt tunc enim elementa litterarum sunt in eis specie eadem / et numero diuersa. quod si non ita est in principiis eorum / sed principia que sunt existentium principia / per numero unum tunc sunt ut itaque cum ... principia / tunc sequitur quod nichil erit numero ab existentibus preter principia / quia dicere unum numero. et dicere unum quod per se tantum / propter constituitur in esse / nichil differt / quia sic unum hoc aliquid unum per se quod sit unum numero est / si quod principia sit una numero constituta sunt / nichil sit in tantum una uel multa una aliqua / unumquodque constituit aliquid / sed semper in uno in quo sunt manebunt / et sic nichil erit penitus preter principia / unde non est forma que est in hiis inueniens et hoc est simile ei quod sic dicimus quod nos litterarum elementa erunt uno determinata ita quod quodlibet eorum esset tantum unum / non uniuersale nec unibile nec comitabile ad formam aliam sic si esset tantum unum A. et unum B. et sic de aliis. non essent ita alia nel singularia ad formas alias sed semper maneret in forma sua / quia ... inmost

vna tut oporteret q litere aute
ecent tm 2m uni elementoz suoz
7 n ut duo cent cadz spc. nec cta
plura. Et oima constituta ex lris
no cent / q lre exeis i diusa co
nitione elementoz nnari no poz
ho. aut pm e / 7 sa dict sut q
psidabant vez pin ee pmaz 7
intrisumlez, no aut posse puta
bat / item q si vnu sunt 7 sbo
no remaneut / hns go q pmaz
hnig gois partez dsendut / ctigit
pma gnatonis no ee gra / his
aut q ssdam afrmant ctigit qtz
gna sut / no tn se tsmutat ad
inpitez 7 s 2m vtruqz ptez aut
gnacio physica sit stile, ptz
per ea q pdicta sut a nobis.

Cam 10 de solucon vicesime 7 21e
2m esiodistas et empe et pipateticos

Non minor aut eis q
determinata dubitacio de
pncipiis relinqtr taz
modernis phys q etiaz prioribus
qui fuerit laboraverut in eaz
tn nd nisi balbucientes tetigerut
eaz / 7 hoc e q dicamus supius
posito 20 et 21 qonibus e pporta
tez hiz cadz corruptibilia 7 incorruptibilia
sit pma aut diusa Naz si dicat
cadz. vtrz ee pma tnz tali sequ
tay 7 pncipiati st 2m nataz
pnoz suoz que sunt elementa
pncipis ecta et vnu vo mo se hns
no constituat nisi vnu / quod
ptz ee q pncipiator. hec quidez
erut ee i corruptibilia st relqa alia
vo corruptibilia sit sut ea q hz corpa
lez subaz motaz / ptz q taz talis
in pncipiatis est variacio eisdem
et eadez mo existibus utrzqz pn
cipiis / Igr de pma qone qrentes
ronces reddidere esiodiste 7 omnes
q pmi corpis phy theologizza
tes. hoc e put dnia cranthcu
ravert psuade / ex eubys qstem
ad eos ipsis sufficiena erit / nos
aut phyos p shm onna investi
gates. sprenerunt tanqz ex hys
certificati qui oim eoe etiores cent
et hec sunt oracula incantacionz

Et minor dubitacio
modernis et prioribus
relinquitur

Vtrum eadem corruptibilium
et incorruptibilium sint prima aut
diversa Nam si eadem sint
quo haec quidem corruptibilia
illa vero incorruptibilia et propter
quam causam

Circa quidem igitur Esiodum
et omnes quicumque theologi
solum ad se ipsos persuasionem
curaverunt nos autem neglexe
runt

Deos non facientes principia

et ex deis esse facta.

Que non gustaverunt nectar et manna incorruptibilia facta dicunt esse

Palam quod hec nomina sibi nota dicentes. Quamvis de allatione horum causarum super nos dixerunt. Nam gratia voluptatis ut ipsi tangunt non est causa existendi nectar et manna

Si non existendi quomodo erunt sempiterni cibo egentes

et rursa deorum, que omni sermone dicebat esse meliora, ideo quia quidem a philosophi logismo magnitudinem obviam iret, sic ille contempserunt et invertitis, deos vero isti fingentes sua positione principia et unum quidem deum deorum esse dicebat qui opifex prius quam est omnium, et alios deos minores esse posuerunt. Ex his autem deis vel diis omnia facta esse dixerunt, et unum quasi hypostasibus esse medium terra celestibus quod terminus et ideo deo nostro quia deorum esse dixerunt et secundum apostoli cristiformem. et quidam conterminum addiderunt de eliseo loquentes. Primum autem genus esse dixerunt celestium et secundum terrestrium, et tertium hominum. Genus celestium deorum divinum immutabilem cogitatione, inmortalitate vita et sine fine amore. Quod autem inferiorum deorum confixerunt, tunc ergo omnes divinitates a primis et minoribus quod dii sunt procedat per hominem inducta solvebat, quod quidam facta sunt incorruptibilia que nectar et manna quod quod est anima interpretatur et apocrifa ambrosia deorum dicitur esse celestia. Quedam autem facta sunt sunt mortalia que nectar et manna non degustant. Palam autem est quia ista nomina simbolice scripta dicunt sibi secundum suam facultatem nota, itaque non est proprium uti metaphoris eo quod divina non sunt in metaphoris vestita integra. Et ideo propter nos philosophos inter quos proprium in problematibus est metaphorice uti dicunt omnes qui de propagatione horum divinarum causarum pronunciaverunt, sicut enim ipse secundum quod sonat hic accipiunt sermones obviantes eis dicentes quod gratia voluptatis et non naturalis utilitatis tangunt, ea que nectar et manna sive ambrosia deorum dicuntur, tunc nectar et manna non sunt causa existendi. Si vero tangunt ea gustu causa existendi et naturalis utilitatis ut restaurent deperditum in corpore per cibum, tunc innaturale videbitur sempiterni erunt hii qui per restaurationem deperditi cibo indigent. Sed isti fabulose gloriosant nectar dictus subtile resolutum a paludibus sive malmeathido. Manna autem dulce divinum significatur in fabula motorem primum esse in certo medie immobiliter preesse totius. Resolutum autem primum ex ipso castedius

e sibibile et no le me superiori qd
tm e in poi ad mom. Dulce aut
forz sine uti silez et hoc ginstai
ytime dicebant dum p motu cele
stia que pmo motori se assilantes
et bonitates eis participare sata-
gunt. et io tabata hijs celestia
poete dicunt. d'pmi dum hec pmo
gnabilib' iscindunt. et iemina
dunt lenari. et tsu dirigi vt bo-
tates dinas participant. quant
hoc no nisi qdaz emota resultacoe
ptipiunt dicunt fieri contraria ptipica
nuaz cum potenciis ad formis pnacoi
subiectaz. Pm omniby aut minims
aliq remanz qd facit ipa ad aliq
di dez silicet rstitui hoc aut in
poesiis debiata sunt. Sz in ista phy
no e dignum cu studio intede de
hijs q fabulose sunt sophista sophi
zata. De hijs aut que porro sua
pdimoz sine ostencione prolacoms
dicunt rocz. oz tez studio qendi vel
qsentiendi audire. cu introgando
sponunt d' pdca qone. q vnz creas
dem et vnus modi pnijs exna pn
cipiata qdaz cmmatiuaz sepcia
sunt d' uno exnum pncipiatoz
qda ud cum uaz corrpt. Sz qm
antiqui nec cau hijs veraz dixit
nec robile e sic se hre vt dunt. pala
e ex dudis hoc amb'. qz ne ceder
sunt cae corrpti et incorrpti sunt
ic cause qs illi dunt q ex hoc qstat
q ca hngdi Empedocles antiquior ma
xime existimat proer dic qsesse
xi qsite cum qsonancia eis qd querere
e sentencia cmp et hoc idez igreb
passus e qd alij. hec em omnia pna
ncia qor elementa et formalia amo
rez et odiu incorpta ponens dicit
ex hijs eisdez et incorrpbus pncipijs
q sicut corpta cpont pnum qda et
cam corpe et odiu i quibz e et in
quibus odiu no e hoc esse icorrup
mone q. Vndebr aut agn eius
dca cmp. Et hc omnia gnare odiu
pter unu soly. na oma eius cmp
ex odio fuit. pter dm q celu et
celestia nolt. dz go ic cmp pna
ex quibus oia sunt. et qque sunt ar
bores pullulanunt cum ptz aie
et ex quibus vna cum pscoz serens

Sed de fabulose sophisticantibus
no est dignum cum studio
intendere. Ab dicentibus
uero per demonstracionem oportet scitari
interrogantes. quasi est eisdem
existentia. hec quidem sempiterna
eorum illa vero corrumpuntur.
Rem at nec causam dicunt nec
racionabile est sic habere palam
quod nec causa prima nec esse sempiterna
erunt. Etenim utique aliquis
estimabit que maxime ipsi
dicit confesse est Empedocles et hic
idem passus est ponit principium quoddam
corrupcionis odium

Videbitur et nil minus et hoc
extra unum generare. Nam omnia
ex hoc alia sunt preter deum
Dicit ergo ex quibus omnia et que
fuerunt erant et sunt et arbo
res pullulaverunt et viri

et femine bestie z wltures
et in aqua mututi pisces. z
dei longeui z pter h pala
si no pt in rebus pnt inu
omia ut ait. na quando
conuenerut tue ultimum
stabat odium. Pter quod
et accidit ipi felicissimu
deu minus prudentez esse
alis no. n. gnosat clementa
alia na odiu no hat. No
ticia no simili similib. tra
naqz p tra gnoscim et p
aqm aqua et p affctum affe
ctu. Et adhc ait p odium
odiu difficile

Sed vn ratio hec et pala
quia accidit ei odiu no magis
corpos qz exndi tam. Simlr
ait ut amor exndi colliges
.i. in vnu corrupit ea

Simlr ipius trasmutacoms
causa illam dicit nisi quia
sic aptu natu fuit illias
itaqz magnu odiu in men
bris mutatio qt. et ad ho
norem intendebat pfecto
tpe qui mutabilis dissolt
sacramentu

z femine 2m sexus occasioz z impfecioz
et bestie siles z wltures vola
tiles z aq natatiles muti pisces
z d. pt hoc dij celestes et logeui
sit in mortles. z pt hoc gne dca
sunt d t qz si no eet odiu i rebus
amore vincte. essent vnu omnia
na qu ylla quit in vnu sic id
gstitutu sit. et ex experimento
noscit odiu qd vltimu facit disso
lucio i omnibz i quibz e pmas pt
qd accidit ex sermo emp 2m sua
posco. felicissimu deu qui infeliciter
corpus suo subiacet / q celu vot
nequ pdentez esse omnibus alijs /
eo q no omnia elemeta z pura
2m eu cognoscit / Naz odiu in se
no hz // Noticia no 2m emp pfecio
similibus sile sit. in po de aia dicimus
/ tra naqz p traz agnoscimus z p aq
aquaz z p passcctuz siue amorez
agnoscimus amorez / siue affectuz
Et odiu scimus p difficile z ab hinde
homiabile eius odiu sz qz nos de
emp poicione multa in pcedutibz
et in libris phys dicimus ideaq ad qo
vn incepit ro dissposicionis. hec h pa
laz e exdicto emp q odiu no sit
magis ca corz q exndi sine quaor
Simlr aut nec amor 2m dicta
eius no e magis ca exndi q no exndi
/ amor eni colligens q daz in vnu
qbus e ca exndi corrupt aliaz / a
qmbz collecta separant Simlr aut
odiu sepgs qda giugit ad aliq
Sic aut cu huis q dca sit r
psibilis e emp. qd trasmucoes
fit in entibz / naz sufficientez dt cam
pcipue q hoc trasmutet ad hac
forz z id ad aliaz / no em dit
li q sit aptu natu e exnu / q
amatia se z hnia simbolu et
ginaitatez quenit z diuisa ab hijs
separant / sz qu magnu odiu ex
multa eloz gponetiu qsite mmie
bris eis qd gpositu e mutatu
est / z amicitie colla dissoluta est
ad honorez intedebat / vt separati
esse z vincti pfco corpe tepe pnodi
// Sit em honor do gloria odiu
dissoluendo colla amicicie dissoluit
sacramentu adijs celestibus pfom
omnis eius qd e mutabile // Est

intrabile omne id inmeg componere intrinsece adducit collationem ligatam animam. Hec quod dicit cum quod noviter sit ex istis transmutatione omne quod transmutatur verum recenter quod sic vel sic transmutari nulla ondet. Aliter tamen solum dicit quod corruptibilia confessum est ab aliis non enim dicit quod quidam principia quedam sunt corruptibilia et quedam incorruptibilia sed omnia dicit corruptibilia preter elementa. Dicta non superior distinctio quod hec distinctio quid sit extremis fieri sit corruptibilia. Ita quod non sit excessus sit principiis et ideo posita hic solvit. Quod cum dicit tamen quod quedam sunt corruptibilia dicit esse quod non habet omnium principium et sic non dicit eisdem principiis esse corruptibilia et incorruptibilia. Ideo in ista parte consideris non probabat. Dictum est et alia dicta sunt a nobis ad probandum quod non sunt eadem principia corruptibilium et incorruptibilium. Si vero hoc dicatur quod diversa sunt principia corruptibilium et incorruptibilium una questio et prima. Dubitatio est utrum principia ipsa corruptibilium sint corruptibilia aut incorruptibilia. Sed non dicit quod. Nam si dicatur illa esse principia corruptibilia tunc manifestum est quod necesse quod ipsa principia ex aliquibus aliis sint tamquam principiis. Omnia enim que corrumpuntur resolvuntur in ea ex quibus sunt principia. Ergo et hoc sequitur aliqua esse principia priora principiis ipsis. Hoc autem est impossibile sive status sit in principiis sive in infinitum procedatur. Sive non sit infinitus processus sit ad principia priora. De principiis enim principiorum eadem est questio que de istis et sic ibitur in infinitum. Si autem status sit non potest esse status nisi in incorruptibilibus principiis et sic solutum quod non manet. Amplius autem ad argumentum quod corruptibilia principia possint non esse. Et amplius per corruptionem. Et tunc erunt. Et in principiata corruptibilia ablatis principiis ablato enim principio non potest stare principiatum. Si vero ponatur ea que dicta sunt utrum principia eligat aliam partem quod principia corruptibilium sint incorruptibilia. Tunc quare ex quibusdam principiis incorruptibilibus existentibus sunt corruptibilia ex diversis aut ab hiis que sunt sibi similia incorruptibilia sunt incorruptibilia tamen similia cum tamen similes

Quare necesse erit transmutari. Tamen non necessitas nam ondit de hiis tamen solum dicit confesse non enim solum quantum hec est corruptibilia iam non incorruptibilia facit sed omnia corruptibilia preter electa dicta non sit hec dubitatio questur hec ad iam non non si ex eisdem sint Et quid igitur utique non erunt eadem principia tot dicta sunt

Si non diversa principia una quidem dubitatio utrum incorruptibilia hec erunt aut corruptibilia Nam si corruptibilia manifestum quia necesse et ea ex aliquibus Omnia enim corrumpuntur in ea ex quibus sunt quare contingit priora principia alia esse priora. hoc autem impossibile sive stet sive in infinitum vadat

Amplius quomodo erunt ipsa corruptibilia si destruentur principia. Si non incorruptibilia erunt ex hiis quidem incorruptibilibus existentibus corruptibilia erunt ex diversis non corruptibilia hec non non rationabile est sed aut impossibile aut multa ratione eget

Amplius autem nec conatus est eos
diuisa dicere sed eadem omnia penitus
dicunt. Verum principium
dubitatum contradicunt tamen
hoc parvum aliquid accipie-
ntes

videretur esse debilis effectus. Unde sicut quis
assimilaret puerum fieri effectum quia
est corruptum, sicut impossibile est quod celestis
et in medium sunt effectus, quia infra
indigeret ratio sed effectus non sit eternae
ymmobilis et celestis. Amplius autem in
hoc ostenditur contra ex exemplo vilis quod
nullus unquam philosophorum ratione utens
conatus est dicere per studium diuisa
esse principia corruptibilium et incorruptibilium sed
concedit omnibus per studium loquentibus
sed eadem dicunt utrorumque esse principia. Verum
omnes philosophi contradicunt et qui masti-
cando et diuidendo per distinctiones
incipiunt quasi eiusdem eiusdem principia
quedam principiatorum sunt corruptibilia
et quedam incorruptibilia. Tantum parum
huius eorum accipientes ut parum
aliquid. Et in hoc ostenditur vilissimam esse
heresis manicheorum que istam questionem [heresis manicheorum]
solvens dicit duo esse principia unum
corruptibilibus et aliud incorruptibilibus
non ignorauit antiquos in hoc fuisse
contra iam nisi solue quod concedendo
quod ea que principia sunt et etiam sunt
forma vniuersalia ipsa quod esse eadem
omnium principia, sicut non esse eadem
et principiatorum eorum in eam nominant quod per
naturam in illis per principia participationem
quod sunt sustinere recipere substare fun-
dare sunt similitudine et reduplicare
proprie et singulariter. Et hac dicit
eandem esse tam corruptibilium quam incorruptibilium
et tam corporalium quam incorporalium principiatorum.
autem determinatam esse formam singuli
eius secundum ipsius quod sunt esse vivere
sentire et intelligere et determinatam
eorum formam subalternam aptitudine per
tres differentias esse secundum se et
hanc eius secundum gradus esse naturam
corporum aliquam et determinatam 3° loco
per qualitates primas activas et passivas
et huiusmodi secundum suos gradus dicit esse
physicorum singularium materiam quod
autem non illa diuersitatem facit
non dicit simpliciter intelligit dicere
et elemento quod est forma hominem
humanum est intelligentie sicut sepis-
sime diximus et gradus accipit
eius libri intelligentie principium
et eius liber intelligentie habitu cor-
poris quos eius instrumentum est
et ... et est eius ... diffe-
rentiis diuersificatur quam sicut vilius

corpis no detimat nisi sm et for
tonib. et si detimat etc ylite cssat
forma physici tusmulib et c vas
pmaz forma post in omib; z ten
dit hic ad potonez plois multa
em dicta pmeidis z zenophanis
et aoz dcquib; in po lio uito scra
oxma dicta sunt l adiq qoinb solu
coz. Dpno aut aristotilis c oppm
monch id st z ca motus st
actu pmi monet et instrunctur z
motu moneat ad foraz q habet
i scipo qp for qz e in ma pon st
vna sic vna e sanitas coania
medici p instrumenta medicine
et i alz introducta et sic fera for
males vtut que ex ipa e per
vtutes pmum idistincta incbra
tradicta st ceb motus pmi mo
toris stat ad id ad qp ilio z mo
monet et e duo vtut eius no
animi ad formaz moueb; ina
aut zm ctolez zm esse accepta
ß sit pe. sumuz in physico
c vinc et accepta sic si ba fun
das vna e. sic aut dte e d fine
q vltima q dr vnq e vniqz
aut dcfeis ca aut corps omnbz
est loge distare distare a pio po
z ca i corpo e pmq ee mx pmi
z ca motu e pnpae ee dum de
omibus hijs in physicis q multa
diximq supne in 8o physicoz et
in decelo z mudo lio 2o z v dia
loci dsspimus. Iste aut d hijs cu
studio in videtuno 19 sic libro in
tedemq

Ca 11 de 22 questionis disputacione

Sum aut ad cosidcandum difficilim et ad intelligen
dum vitatez maxime
necessarium est vtro vnum z ens pe sube
entiu vt difficile e valde videre.
cp antiq i ita senserit qone repe
temq caz d vbo z ad vbum zm hp
supius posita e l 2o. cum e z
q z qu in ca vtz vnum qd e
pmu vnum z ens quod e pnomq
et qd in aq an se no resolutur
sit omo idez. et no dmsio aq
z tn sit separata et pma sit sba
encium an no sit illa pma subecta
encium s; formis subiectur et aq
determinatur sub vno et ente sit
principium rcs sine id e mones

Mmm at ad osidand
difficilimu et ad co
gnoscend iutatez maxime ne
cessarium vtz vnud et ens sbe
existencium sint et vtz ipoz al
teru aquid ens hic quidem
hic aut ens

Aut oz querere quid est ipm ens et vnum quasi sbiecta alia natura

hyn namqz illo mo illi putat naturam sic habere

Plato namqz et Pitagorici no aliud aliqd ens nec vnu sz hec ipoz naturam ee quasi existente suba ipm vnu et ens aliquid

Alii vo de na ut Emp ut ad notius reducens. dit quia vnu ens est videbit enim utiqz dice hoc amocm . ca namqz est omnibq hoc vnum dicitur vnud hoc et ens

Ex quo entia et fcta esse

ut amorem vnitatem et prim entem
ponit emp/ sive sit aliud quale prin
ut ignem vel aqua vel aer tale ponebant diversi phi eorum ee subam et
vnu et ens/ Concerning go secundum hunc intellectum qomis vtrumqz
vnu primum separatum qd quia antiquos
e prim nunc/ et ipa vnitas prima
/ qua quelibet res e vna/ et ens qd
est entitas/ per quam sit separata existens
sube omni entium/ et ideo quomodo dicitur
in opinione pitagore et platonis
in plato hoc/ expositum dicit ita qd
vtraqz eorum ita et ita e suba rerum
quod preter ea e nichil entium/ nec
ipa admoniter sit alia ita qd hec
quidam sit ens id vero vnum/ sz ipsa
rei vnitas sit ipa rei entitas
et suba sive quititas ipius Cum aut
oz querere qd in entibus determinatis
e ipum/ qd. e prim entis/ et que
vel que suba e ipum primum ens/ sz
qd e prim quasi sit quedam alia natura
subiecti huic qui intencioni que est
ens et vnum/ hii namqz phorum qui
naturalia prima ponunt/ dicunt primo
modo illa vero de vno phorum qui natura
lia prima ponentes ideo/ et unum vnu
et ens hec se putant/ Plato namqz
et pitagorici putant ens et vnum
quod ipe sint intentiones ee non aliud
aliqd admoniter rerum. idem. qd e vnum
et ens esse naturam entium subalem quia
suba entium sit idem qd e vnum ee aliquid
et ens eo quia vident quod in quolibet
ab eodem/ rei vnitas e et entitas idem
qz e entitas et vnitas/ et suba quia
res e id quod e/ et dixerunt ita esse pa
ab omnibus ytelligibilius naturaliter
separata/ et in corpora et ideo esse prima
plura/ Alii vo de natura loquentes
ut emp/ quasi ad notiorem eorum sermonem redu
centes/ prima dicunt qz qd vnum
determinatum in na ens e prim/
videbitur aut eorum effectus amorem
eorum dicta emp concedentes hoc prim
/ quod e vnum et entitatem ea amorem
esse/ conciliatricem eorum que in generacione
vniuntur/ et sic amorem ee prim
et ens entium per ipm tamen dicta/ hec
enim amor per se dicitur e quare omnibus
consistit vnum/ Alii vero dicunt ee hoc
vnum et ens/ ex quo facta sunt

entia et esse eorum. Similiter autem aliquis
sibi qui intentionem eius dicit. sic
illi qui plura ponunt elementa esse principia
entium necesse namque et hiis tot dicere ens
et unum quot dicunt esse elementa principia com-
munia eis enim isti arguunt una ratione que
super duas fundatur propositiones quarum una
est [illegible] substantiale rei est ipsius
entitas que est id quod est. alia autem
quod omnino idem est rei unitas quod est eius
entitas. ista quod est [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Dubitamus quod [illegible] eos
qui dicunt unum esse [illegible] et [illegible] non
esse verus substantiam. Si aliquis subiungit [illegible]
ens sicut dicunt philosophi. Dubitatur quod quod
si quis ponit unum et ens que sunt primum
intellectus esse substantiam et quiditatem
primam que rerum est substantia et primum
illis [illegible] accidit ut aliquorum
aliorum esse separatum a rerum substantia
unum enim et ens sunt prima et universaliora
omnibus [illegible] et ideo si primum quod est
substantia entium est quod est [illegible] in pluribus
inveniuntur ens et unum ipse sunt
non nulla autem est substantia separata [illegible]
[illegible] et [illegible] et quod prima sunt. Si
[illegible] est aliquid quod sit in se separatum
et primum unum et ens [illegible] aliorum
aliquid erit preter ea que dicta sunt separata
et ut [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quod est valde [illegible] Amplius
autem cum unum sit principium numeri [illegible]
sit multitudo ex unitatibus aggregata et
[illegible] consequens eorum entium [illegible] ponatur
substantia unum quod est principium [illegible]
[illegible] et [illegible] palam est [illegible]
[illegible] et [illegible] non aliquid separata ab
existentibus [illegible] enim est unitates sed
[illegible] unitas autem est principium [illegible]
[illegible] est id quod est aliquid separatum [illegible] de
ratione principii est quod sit separatum preter
[illegible] et [illegible] alio [illegible] pitagoricis
et platonicis qui [illegible] numeros esse principia
rerum et principium unum separatum esse huius
principii sicut satis [illegible] primo libro est
expositum. Si vero aliquis dicat [illegible]
unum et ens non sunt sic separata que
sunt rerum principia. hec stare non potest
[illegible] aliquid est unum et ens [illegible]
[illegible] necesse est autem quod principia ipsorum
prima sit unum et ens [illegible] [illegible]
[illegible] preter [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] ea ipsa sunt prima [illegible] de
se et de omnibus [illegible] [illegible]
est rerum et substantia rei est [illegible] substantia
non [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] separatum

Similiter et qui plura ponit
elementa necesse namque et
hiis tot dicere ens et unum
quot dicunt principia esse

Videtur autem si aliquis non
ponit et unum esse substantiam unum
et ens neque aliorum et universalium
huiusmodi namque universalia sunt maxime
omnium si vero non est aliquid
unum ipsum neque ipsum ens preter
aliorum aliquid erit preter ea que
dicta sunt singularia

Amplius autem non existente unum
substantia palam quia neque numerus
est quasi natura alia ab existentibus
separata. Sunt namque numerus unitates. Unitas
vero quod vere unum aliquid est

Si autem aliquid est ipsum unum
et ens necesse est substantiam horum
esse unum et ens et ipsum unum
non ut aliquid aliud unum predicatur
sed hec ipsa

Ut uero si est aliquid ens ipsum et ipsum unum multa est dubitatio. quo erit diuisum aliquid preter hec. Dico autem quo erunt uno plura entia

Quod enim diuisum est ab ente non est Unde secundum Parmenidis sermonem accidere est necesse unum omnia esse entia et hoc esse ens

Utrobique uero difficile Siue namque non sit unum substantia siue sit ipsum unum. substantiam numerum est impossibile

Si quidem igitur non sit dictum est prius propter quid

Si autem fuerit eadem est dubitatio et de ente

Ex aliquo namque et preter ens erit ipsum aliquid unum Non ens enim est necesse

Omnia autem entia aut unum aut multa quorum est unum unumquodque.

eo q no gtit ex ipa / oz q ipe pe
sint ex et vim / sit pua b3 suba
rez oim / b3 m grm hug obuando
m q a ipm ens 2m se accepterim
t ipm vnu 2m se accepti dr ee q
e suba separata / t quitas alicz oim
multa et differeos / pez q modu esse
possit diuisum ab pterea / Ecco
babet hoc exponendo q duo ma
gna et / quo erunt vno plura entia
/ q d dra sit ea plicitat t nu
et ym. et dre et distiC in
entibus ponant ym / ons t p m
vnu. eo q omia gtit in eo / q kns
t pud sit t q e prm ghuerere
grencre no e pum dre. si go dicz
q to sit suba t qtitas dun entem
sunt pnnd ens t vnu / no eit pole
dez vii neiat enim diuisitas et
plalitas / q q diuisu e ab ente no
e ening igit sc m libro primo dixim
nete e accidere 2m pmen. dicz roez
q omia entia sunt unu t id pm ens
/ vtroq go dicz isto gone e val.
de difficile / siue neqz dicaq q vnu
primu ens no sit suba ipse ens
t pum q d sit to sba enim siue
2 dicamq q prmd t vnu t ens
sit id d rebus t suba caz semp
seqtur impole esse q d sit num
sit rez. sba sine subate plur
enenm // Siue aut dicaq prezo o
quod vnu t ens no sint sube t
pum. Dicam paulo ante / dixim
dre sequitur impole esse q d num
sit qtitas t suba entitas oim
vbi dixim q d ma e vnitates //
Et io si prima vnitas suba eligend
no e / quod aut suba enim ugeit
/ q d si diximq alias ptem q vnu t
ens e tota suba enim / vbi diximq
q nus est vnitates t ideo si prima
eadem e dubitatio e deno ente q prius
dicta est / vz indeterz veret rezim
pluritas / id est vnu q d aliquitatez et
dr sit kza ab vno / q d e prum t pm
vnu hoc e 2m vnu q ligga pro vo
necessario erit exaqua q sit pter ens
prius // Et si tunc pm ens e to rei
suba / id 2m yx ee nume e / ex eo mo
subati q diuisitatez faciat / Hac in
dat ab ente / prius sibi ho dico etiam
erit nuq ve / isto nuq no pt esse
suba rez // omia enim entia aut sint
tunc vnu aut multa q z qz e pm
tm ym t est vnitas vnius et hoc
no fat nuz q z ya vnitas no e nuq
si multe et diuise et sic e unitas

ua disputacionibus et hoc diuersis eo
uat pro tacentibus unum imperfectum/
Amplius zenon omnibus hijs con
trarius dicebat unum non esse quia
si enim unum e indiuisibile
e te zen quod dignitatem in opposito
instant zenon unum nichil est
omnino quia nec additum facit maius
nec ablatum facit minus existentium quod
nil esse dixit/ prout accipies
zen tale tantum additum facit maius
tale/ et si unitas et punctus cont
entia addita entibus faciunt ma
ius et ablata facerent minus/ decet
dicere zenon quod palam sit/ extensum
non sit infestura et quod non e diuer
sum e copula e aquo/ Corpus enim
solum zen hoc est ens/ alia
non diuisa aliquo modo diuisa faciunt
maius et quo ad hoc sit indiuisa
linea longitudinem auget et diminuit
ablata/ sed non latitudinem et profunditatem
Superficies autem addita auget lon
gitudinem et latitudinem et ablata dimi
nuet diuidit sed non profunditatem et
hoc quodammodo sic et quodammodo non/ Cor
pus autem e simpliciter/ punctum non et
unitas zen ...
sed quia ...
...
indiuisibile unum ...
et ...
...
...
...
...
...
zen ...
nec ...
quod autem additum plus facit et
substractum ...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
et ad ...
...
...
...
...
...
...
...
...

Amplius si indiuisibile est ipsum
unum zenonis dignitatem
nichil utique erit. quod enim nec ad
ditum nec ablatum facit maius nec
minus non ait hoc existens tamquam
palam quod existentis magnitudine
ipso ente. et si magnitudo
corporalis hoc enim omnino ens
alia uero aliqualiter addita facient
maius aliqualiter autem nichil ut linea
linea et superficies punctum
uero nullatenus et unitas

Sed quoniam iste speculatur onerose
et non contingit esse indiuisibile ut et
sic aliqualiter ad illum ha
beatur responsio. Nam non
non faciet quidem plus additum
tale

Sed quomodo ex uno tali aut pluribus talibus
erit magnitudo. Simile namque
est lineam ex punctis esse dicere
At uero si quis ita putat
ut factus sit ut quidam dicunt
ex uno ipso et alio non uno aliquo
numerus nichilominus querendum quare
et quomodo quandoque numerus quandoque autem ma
gnitudo erit si non unum
inequalitas et eadem natura erat

Nec igitur quo ex nullo aliquo et hac fiant utique magnitudines palam

Si autem habita hiis dubitatio utrum sint et corpora et superficies et puncta substantie aliquae sunt aut non. Nam si non sunt diffugit a nobis quid sit ipsum ens et quaedam entium substantie

Passiones enim et motus et ad aliquid et dispositiones et orationes nullius videntur substantiam significare

semper, sicut punctum primum fiat ex uno
et eodem, sicut faciunt unam naturam esse, ut
enim palam quod necesse est quantitatem fiat ex uno
et eodem, ex quo fiunt unum numerus, etiam
palam est quod quantitas fiant ex uno quod ex
ex partibus rebus eisdem non se habentibus
palam non est quod de [illegible] fuit
facta. Quantitas continua non est ex uno
unito neque ex pluribus unitis neque ex
uno unito neque ex pluribus unitis neque
ex uno et non unitis et nullo modo [illegible]
quod est indivisibile et punctum non est maius [illegible]
[illegible]. Omnes autem ista conclusiones [illegible]
ex hoc quod non distinxerunt unitatem unius
et entis quod [illegible] convertitur et unum
et ens non [illegible] sunt [illegible] sicut unitate
[illegible] de entibus secundum analogiam sicut [illegible]
[illegible] dicta de substantia et de aliis [illegible]
[illegible] sicut in sequentibus [illegible] sapientie de-
clarabitur. Capitulum 12m de disputatione 26 questionis

Consequenter autem [illegible]
que dicta sunt est que 26 loco posita
fuit utrum scilicet numeri vel superfi-
cies vel corpora vel puncta substantie sint
aut non sint. Nam si ista substantia non sunt [illegible]
[illegible] quidam dicunt diffugit
[illegible] esse ipsum ens [illegible] quia
non videmus ex quibus [illegible] componantur
[illegible] ex dimensionibus et si ista non
sint substantialia puncta diffugit [illegible]
[illegible] que [illegible] enim sunt substantie sive
substantialia puncta corporis physici [illegible]
[illegible] quantitas corporis constitutivi ex tri-
bus dimensionibus [illegible] est corporis
aliquod [illegible] id corporis [illegible] quod non
est divisibile et id corporis physici
[illegible] est quod [illegible] tribus di-
mensionibus [illegible] et dimensioni [illegible]
Set tamen vel mole sit [illegible] tribus
dimensionibus [illegible] non quanta [illegible] non de
tribus dimensionibus tenetur est
mole [illegible]
[illegible] corpus [illegible] tribus diametris
[illegible] substantiale et primum substantiale physici
corporis [illegible] quod est primum [illegible]
est etiam primum principiatum. Sed quod
illa dicuntur non esse puncta videntur effugere
[illegible] quod sint puncta passiones
enim vel passibiles qualitates et ea que sunt
ad aliquid sunt relationes et dispositiones
sive habitus et orationes et omnis [illegible]
multitudo accidentium nullius penitus
videntur significare substantiam, sed potius sunt
quia esse substantie [illegible] referuntur ad
[illegible] hoc [illegible] sic [illegible]
in sequentibus [illegible] omnia enim ista

et sunt consimilia et dicitur de hoc de
aquo ut de subito subito aut est nisi com-
pleto quod est ea aliter exudi in eo et subi-
to. De hoc quod ea uero maxime sunt
que maxe sunt prima com uaz substan-
tie uidentur ut aqua et ignis et
terra etiam ex quibus constant composi-
tiones corpora. horum aut corporum ca-
lores et frigiditates uel similes passiones
et humiditates et siccitates licet sint perso-
nales tamen non substantie sed corpus ita substi-
piens et patiens solum remanet ut ens
ad ipse extrema et sic etiam alia ipse exi-
cia corporis aut compaim ex dimensioni-
bus et superficies et ideo plato tradidit
quod omnibus primis corporibus attribuit
quia corpora terre substantia ita quod corpus
quod basium quod continet tangentes
equales et similes attribuit igni et quia
sex bases quadratas et similes equales
patitur terre et quod habet latera octo tan-
gulos equales et similes comparatur aeri
et id autem quod est viginti basium tri-
angulum equalium et similium comparatur
aque quia autem 12 bases pentagonales
et equales et similes comparatur celo sed in dicta
corporis est substantia unica superficies et
substantia est unius substantia quia linea et linea
unius est substantia quia unitas et punctus
sicut principatum et constitutum unius
substantia quia prius constituens hinc
sicut diffinitur et definitur corporis ro
quod elige vi ee sunt corpore corpus
non sunt diuisibiles in parte et sed corporis
est superficies et linea et non continuum
et talia omnia separata sunt per naturam
et sunt per ea cetera sicut equi et cog-
nitum sic sepe dicit est ideo hic
applicabitur propter quod multi quidem de-
positionibus plures quam contrariam sectam
tenebat putat quod id quod est ens
est et substantia corporis alia uero
omnia quasi sonus sunt et probant
esse passiones et ideo corpora principia
illa sentire prius enim et communicati
sunt passiones non quia stoici sectam
philosophi et sapientiores fuerunt
quia priores priusquam communicati
sunt unus esse et hoc esse an principia
corporis quemadmodum iam dicebamus. Si
ea que dicta sunt non sunt substantia et
prius nec enim omnino nulla sunt substantia
sunt uero et principia physico corporum
que sola non sunt et omnino ut videtur
non sit et vero eius si corporis dimensio
non sit uero sunt sed sic dixerunt horum
autem non est dignum uero vere entia
esse sed in omnium obuiando si hec
que inducta sunt considerantur omnibus quia

Prima ratio ista dicitur de
subito aquo et mouet hec aliquid
Cum uero maxime substantie si-
gnificate uidentur aqua ignis
et terra et quibus composita corpora
constant horum calores quidem
et frigiditates et similes
passiones non sunt substantie. corpus uero
hec patiens solum remanet ut
ens aliquid et substantia aliquid existens

Sed uero corpus est minus substantia
superficie et hec linea et
hec unitate et puncto hiis
enim diffinitur corpus et hec
quidem sine corpore contingere uidetur
corpus uero sine hiis impossibile

Propter quod multi quidem et priores substantiam
et ens putabant corpus esse
alia uero omnia huius passiones
quare et prima corporum causas
esse prima posteriores uero
et sapientiores hiis opi-
nabantur numeros Ducatis
non dicebatur si non sunt substantia
omnino nulla substantia est nec ens nullum
non enim horum accidentia
dignum est vere entia
Sed uero si hoc quidem confessum est

qz magis subam sit longi
tudines corporibus et pun
cta hic at non indemq
qlm utriz erit corporum illa
in ptibus impole non
utriz erit suba nlla

Amplius hr omnia videt
dimensionis corporis
hi quidem ad latitudinem hi
no ad ypditem ad nero
ad longitudinem

Videtur at simr inest so
lido quicumqz figura quae si
nt in lapide mercurio
nt medietas tubi in
tubo sit ut segregata
no i nt supfities pa si
qcumqz et utiqz hic erit de
terminans medietes

Eadem at vo est et in linea
et in puncto et in unitate

vero corpore longitudines et puncta sunt
magis substantia et prima tunc corpus in
deinq 2m veterum priores considerandum
qualium corpus sit subiecta et prima
Nam si illa impole est esse principia
et subam in ptibus tunc illa sola sunt
corpora physica principiata tunc nulla
esset suba et puncta et linee et su
perficies // qd aut impole sit ee illa
principia et subam ptibus relinqr
ex dictis determinatis non loqtur in phy
sice corporis eum physicum 2m naturam
sed an corporis mathematici / qz corpus
physicum e suba ex materia et forma
compositum / aptum undiqz intersecan
tibus se ad rectos angulos tribus di
amectis mensurati et aut ipas
dimensiones hic sit corpus mathem
/ relinquitur go qd impole est qd i te di
mensiones sint prima et suba ipsius
corporis // amplius ea que dicta sunt
etiam videntur ee dimensiones ia 2m
subam subsistentes corporis / supficies
quidem mensurans ad latitudinem corporis
uero sive corporea dimensio mensurans
ad profunditatem / linea uero mensurans
ad longitudinem // Sunt go omnia ista 2m
naturam qua / corporis iam constitutum
/ ex prius subabus non sunt go prima
substantia prius // ad hoc aut q eidem
cta sit e qd si dimensiones sunt in
corpore quecumqz sunt e fia in quocumqz
corpore solido naturali et artificiali go
sic in lapide figura mercurii non e prius
substantiale ut in orbo figura tubi / sed
prius determinatum et suba / sic uel sim
sive corporis dimensio ut superficies erunt
prima ad esse determinantia corporis
supficie / qz figura nichil ad e qd cp
llat linea uel lineis terminata 2 i
si dimensiones debeant dici substantia
prima ideo qd corpus 2m ee eis e sine
eis / tunc etia fia et substantiale prius
qz non corpus e sine fia / Nam si quelibet
dimensio substantiale principium / tunc et
hec fia erit substantiale prius quibus
ipa fia sit debitis determinans medi
etatem corporis et sic dimidia dimensio
corporis sit dimensio et no separatur
a corpore ut a medietate qz corpore
resoluto in ptes dimensionis resolutis
fia in ptes sunt / sed no sunt hoc e
substantiale principium corporis / go nec
dimensiones finiens et superficies
erunt principia corporis // Eadem
aut ro e sed in puncto et unitate
te quorum utraqz accidentalis quitas
est prius / et no sube / igitur 2m dicta

istorum et maxime videntur principiata substantia
est corpus || dimensiones autem et
propter [illegible] videntur magis substantie quam
ea substantia que est corpus et ita sunt
in predicatione et non sunt substantie aliquae /
[illegible] differunt a nobis sicut a principio
[illegible] est aliquid esse ipsum quod
istorum nec est entis aliqua substantia vere [illegible]
ad hec autem omnia que dicta sunt
etiam ea que sunt circa generationem et corruptionem
accidit etiam posterius multa irrationalia
in generatione enim videtur vera substantia non
entis prius non esse et cum generatio sit in-
[illegible] de non ente in ens / [illegible] corpore
videtur ergo prius entis prius non existere
/ et substantie [illegible] videntur ista pati
cum generantur et corrumpuntur et fieri
a prius sic vel resolvi in ea / et
generatio quod est compositum ex hiis que
non sunt idem nomine et diffinitione sed
ex hiis nomine et diffinitione [illegible]
linea et similiter superficies et similiter ma-
thematicum corpus / quod cum dividitur ista
dividuntur in ea que eadem sunt / et diffi-
nitione et diffinitione // [illegible] ea autem que
nunc dicta sunt non contingit fieri sive
generari et corrumpi puncta / et lineas
et superficies et corporis dimensiones ita
quod [illegible] ille dimensiones sint corrupte ge-
nerate ex non punctis et non lineis
et non superficiebus et non corporibus / et
[illegible] non existentes corrupte existent
et in non puncta / et ex lineis in non
lineas / et ex superficiebus et in non
superficies / et ex corporibus et in non
corpora / Nam [illegible] mathematice
quantitates ex pluribus quod conveniunt nomine
et ratione corpora sunt copulata secundum
quidam antiquorum corpora ex corporibus
dicebant copulari / sic [illegible]
[illegible] quantitates copulatorum nomine et ratione
[illegible] aut distinguuntur ex uno
in ea que nomine et ratione [illegible] due
quantitates sunt sic distinctorum ut [illegible]
[illegible] / cognoscimus copulatorum et [illegible]
distinguuntur [illegible] reducta genera-
tionem / talis copulatio non est
copulatio [illegible] id quod est corrum-
pi et [illegible] accidit corruptio cum sit
de [illegible] distinctorum hoc / est in principia
sua ex quibus est resolutio / que
[illegible] sunt non substantie existentes [illegible]
in [illegible] [illegible] est generatio et quod sit
[illegible] / indivisibile autem punctum
non potest sic dividi in duo [illegible]
[illegible] et [illegible] / quod motum [illegible]
non [illegible] et per [illegible] ut ea sic [illegible]
quod [illegible] principiant a puncto / sic
linea et superficies et corporalis di-
mensio [illegible] generationem
nec [illegible] dividitur per materiam

quare si maxime quod substantia est corpus
hec autem magis hec nec sunt autem
hec nec substantie aliquae diffugiet
quid ipsum ens et que substantia entium

Nam cum dictis et de generatione
et corruptione accidunt irrationalia
videtur enim substantia non ens prius et nunc
esse aut prius ens postea
non perfici et corrumpi hoc pati

Puncta vero et lineas et super-
ficies non contingit fieri neque
corrumpi quandoque quidem existentes quandoque
vero non existentes

Nam quando copulantur aut dividuntur
simul corpora quandoque quidem una
copulatorum quandoque vero due divisorum
fiunt quare non copulatorum est sed cor-
ruptum est diversorum quae
prius sunt non existentes non
enim indivisibile ~~possibile~~ punctum
divisum est in duo et si
generantur et corrumpuntur ex
aliquo generantur

Similiter autem se habet et in tempore non enim continuit hec ficri et corrumpi actu ad id tempore non substantia est existentibus

Similiter autem palam quia se habet et puncta et lineas et superficies eadem non est ratio anima similiter autem termini aut divisiones sunt

Omnino autem dubitabit aliquis quare et oportet querere alia quedam preter sensibilia et intermedia ut quas ponimus species

Nam si ideo quia mathematica a presentibus in aliquo quodam differunt in eo vero plura similis speciei nil differt

et formam sit generata et corrupta / et si dicatur quod generatur et corrumpitur quod / ex aliquo quod sub privatione eorum est inde privatio generatur et adidem corrumpitur que omnia impossibilia sunt // Similiter autem se habet et circa tempus quod tempus esse in eo et non esse contingit sic et corrumpi actu ipsum tempus intempore vel simpliciter ad et ad esse non quod substantia alia vel alia existentibus sed aliud tempus esse presens et futurum que continuant sed hoc sufficienter determinatum est in quarto libro physicorum // Sed quantum ad presentem intentionem sufficit hoc est quod non est compositum ex materia et forma sive potentia et actu ut possit generationi subiaceri et corruptioni / et similiter copulatio et copulatum potentia et potentia non est compositio / quia non generatur // Palam enim est ex dictis quod similiter se habet circa puncta et lineas et superficies ea enim ratio que ad ea que dicta sunt est de omnibus // Quia enim hec omnia substantionem sunt / aut sunt copulantes continuum longitudines aut dimensiones sunt distinguentes continuum in continua / hec sunt quo accidit hec que non distinguunt unum corpus mathematicum et physicum et unum mathematicum differentia physici et differentie quantum hec facta est mentio et quia determinatio

Capitulum 3 de dispositione ultime questionis

Omnino vero siquis ulterius dubitabit aliquis de quo ultimo superius proposita sunt. scilicet anima quare hec assumitur sunt in ea quemadmodum dispositum est / hoc autem est quod sunt preter mathematica et sensualia in quibus sunt mathematica esse / et quare quedam que nec media sunt sive media ut sensibilia sensibilia et hoc est quare sicut super sensibilia quedam separate sunt preter sensibilia / aut utrum sunt in eis // quecumque quo ad quam utilitatem querunt / hec quod sunt species quas ponunt plures esse species / nam hec cogitato quare species quod mathematica non sunt esse formalia principia sensibilium in materia quam differentia species que sibi dicunt assimilabilis / et quod mathematica tamen sensibilibus non conveniunt et differunt ab eis / eo quod non habent rationem acceptam in materia sensibili / et hec communiter esse sunt in eis / et ideo non sunt esse principia eorum / quia principia non et ideo

sunt huius quorum sunt principia / sicut per se
homo cum homine / et per se asinus / cum asino
et sic de singulis / et est esse plura simul
speciei quorum quedam sunt separata et quedam
sensibilia / non dicunt vocem differentiam per se
mathematica et physica / et hac ratione
species inquirunt quia id quod non est in actu
[illegible] et forme sed in potentia non sunt in actu
vel per hoc quod est species et actus / Sed si
sic dicatur sequitur quod principia horum sensibilium
quae sunt unde non erunt in aliquo determinato
uno / quia sicut patuit sunt similia sicut lineam
hoc est elementa vocum uno quod omnium
non potest esse unum determinata principia / quod patuit
causa / tamen ipse elementa vocum infinita sunt
sed ipse et forme possunt esse huiusmodi vocum
principia et elementalia determinata sed sunt
latina et determinata specie quia omnes voces com-
ponunt voces istas in quibus innata sunt
infinita non sunt sumat et etiam huius substantiae
determinate a quodam determinate vocis hec
enim principia et etiam sunt uno determinata
etiam tamen specie [illegible] hac ergo non sunt idee
querunt quia ad hoc quod principia et etiam
sunt similiter extrema determinatione corporis
[illegible] quod ipse quidem determinata sunt ut
simplicia sunt determinata sed et simplicia sed
non uno sunt nec simplicia sunt determinata
per unum [illegible] aut eodem sunt communis
que sunt infima sive media [illegible]
et ille in mediis ista sunt
per unum specialia / que ipse sunt determinata
ergo non [illegible] dicere medium secundum
mathematicam / ergo si non sunt in aliquo esse
dicunti / quod sunt sunt specialia et mathematica
alia aut quedam entia qualia esse dicunt
quidam esse ipsas ydeales species non est ydea
[illegible] et specie similia separata sicut dicunt
unum esse horum species [illegible] / ex quo sunt
ex singillo [illegible] omnes homines et sic dicunt
esse unum in uno [illegible] et de singulis
[illegible] ex [illegible] sequitur quod nec principia
uno eciam erunt [illegible] / sunt alia
[illegible] simplicia sed specie tot erunt quanta
sunt illa specie [illegible] innata
per unum corum / et non sunt separata sed
[illegible] esse [illegible]
[illegible] propter hoc / quod [illegible] esse
[illegible] per talem rationem non
[illegible] dicunt esse species
ydeales [illegible] volunt
[illegible] ea que dicta sunt necesse est dicere /
quod [illegible] ydealis singula [illegible] quedam
[illegible] accidens sed
ipse [illegible] / Sed in
[illegible] obiciendo est quod si nos ponimus
species esse et non esse uno determinatas

Quae non erunt prima neque omnino determinata quare nec principia
universaliter omnino quidem omnium non sunt principia
determinata sed specie si non sumat quis
formam substantiae aut quantitatem vocis
quare non erunt et omnino determinata

Similiter autem et in mediis ista
naturalibus et illis quae quidam species
quae si non sunt sunt simpliciter et manifesta
alia quidem qualia dicuntur
species quidem non causant una omnino
et specie substantia prima entium omnino
nec erunt quanta aliqua sed
specie ergo si haec sunt necessarium
et species necessarium est propter haec
esse Et non bene determinant
dicentes sed hoc est quod
volunt et hic propositum necesse est
dicere quod species substantia quaedam utique
est et inter mediationes actiones
Ut non si ponimus species et in uno sunt

et no ppe dicimq que cotige necu est impossibilia

ys aut assine qt qre v ptate sint elementa aut aquo alio mo

Na si alit aquav pus aquid eit principys prior .n. ptas causa illa pale aut no qt necy illos + sc there

Si no ptate sit elementa mt esse na pale qt + qd no dum qt ens fit .n. no ees mt at fit shqlm + qd nos ens

sicut sit sinta a ssikia quoz sint principia s pomnia multas quidem specie s sinlibz vnu uno ta est initia iaz disputado qocz 19 az dixi sque ex hoc contingit necc est i pghia // Cu enim sint pna z elementa / go tingit zn h' tot ee principiata qt sint pna z non plura // Est aut hmg qonis solucio quozdaz q plo no sc posit. ydas luz enim ponet pre multas z uno vna ipe tmq vtute dixit eas esse xles sic ca b' eadem manent pls cata multa et facit ea // Tz xta dispuits destit formas in hoc qt sint pna eeide z qquostendi qz sic qz ipa ee m re z acq esse rei z et unitas est qz i ar tifice ping fine motore pole forma vna / z multe in rebus z hoc forma vng est ipa mens motoris 2 in sbaz z ee et no multiplica .n. 2m rouez relacoms agent p uitetu ad ea que agit **Cam 18m de qombus 28e et 27e**

Dys aut que in hac qone dca a ssine et coguatu e querere qd // 2e loco supra in inatoe qom e positi vtz vz illa que sunt initia et elementa entiu / sic principia potestate existia v alio mo hoc est actu h' aut qd tatiz ex h' qd vnu qqz pus videtur ee ins qm in accione producendi alterius // Si go dr quod alit exu sit pna / p ptate / ita q sint in actu pna et pr vt vz q lacz sit pus plis primis / qz in vnoquoqz vno qd e qtu sqz et qz potentia pr e ptas pona ps actus / q e ta / alia 2m modu a potentia ente s pole no e quod ac sit pus plis / primis sed natura e esse illo alio mo q pona vz sint principia / ppt roz q pmo uidiximus pt q sc ons omnia posint et dixit agu ex non sistentibus primis sta ee agentia / et incipisse mundu p generacion sicut disputatu e a aristotelis i pro betum illorum phycorum / sz contrariu aut hmg obiciendo q si dez q pna et elementa pmo sunt ptate pna et gtinge sc opagere ul omo sic erant / et hec io contingit qua id qd non du e ens / pole e esse no eni sit ac nisi ppno e hm ens z hoc impble e pradna ix

est produci in esse / ut ab eo quod actu
/ cum ergo nil fiat quod est de numero im
possibilium etc. / ut et dicimus sit prima
ria actu sit // Est autem istius conclusionis
veritas quia necessarium est primum primum actu
esse et primum motum et per illa natura
prioritate originis quod producitur et causatur
a primo cum principio causatur intersecte
tie 2 in suis ordinibus et celorum ordi
nes sicut ostendimus in sequentibus / Non
autem loquimur hic de illis que sunt elemen
tis ex quibus fiunt mixta corpora
/ quia non sunt elementa entium sed loquimur
de elementis et principiis entium sicut
Anaxagoras enim et alii posuerunt principia
quedam agentia et quedam non agentia
et incipere agere sed per prius non egerunt
et hoc sentiunt sed in revolutionibus
multorum seculorum que successive fie
bant per magnum mundi annum
renglutu // Contra quas positiones
predictas disputatum est in 8 libro
Phisicorum sicut diximus // Istas ergo disputationes
quere ibi et ostendimus ibi principalis
est istius autem eiusdem conclusionis de
terminatum est in dispositione secundi 1 quod
23 querebatur utrum universalia cum motu vel
sine motu principia sunt constat quod
sunt potentia sunt quia actu ostenditur
per motum fieri principia et hec est falsa
per conclusionem sed aliquid sit actu tunc
primum principium est immobile sed per motum
primi eius actus eius principiabit omne
quod est sicut in aliis diximus.

Cam 14 de qne 23

Ultimo ergo queramus quod 23o
loco quesitum est utrum universalia
principia universalia sunt / aut ut di
cimus sunt singularia etc. singularium / licet
enim aliquid sic quesivimus hunc questionem
in tractatu non est idem quia ibi quesivimus
que sit natura generis tunc hic autem queramus
de natura forme que est res principium
/ sicut enim debet quod principia sunt universalia
tertio quod sicut in universalibus et realiter
tale subiectum / ut enim per totum significat
hoc aliquid sicut omne hoc aliquid significat per
suam formam sed nomen significat quale
quod substantia vero dicitur signat hoc
aliquid / eo quod dat ei esse et non hoc
aut etiam conditur et ducendo
quod impossibile est enim tale significans
est hoc aliquid / et est forma particularis
quod per unum sit et est dicit et sic supponitur
quod per unum quid tunc idem nomen per
sint ho vel uno de Socrate et Platone

Has vero dubitationes ne
cessarium est dubitare de
principijs

Et utrum universalia sunt
aut ut dicimus sin
gularia

Nam si universalia non erunt substantie.
Nullum enim communium aliquid hoc significat
sed tale, substantia vero hoc aliquid
est

Sed si est hoc aliquid et po
ni contingit communiter predicatum multa erunt
alia Socrates ipse quia hoc et

al' si signat hic singlm hoc
aliquid et unde si igit' ulia
sint prima sic contingit
si at no ulia s; q' sm ulia
no erit scibilia ulcs n' sunt
om's sciencie quae erunt p
ncipia diusa p'ora pinis
ul' pta s; sicuta cot' est
esse sciencia

en singularibus aut sociates enim et idem
homi et eidem homini idem plo sil-
ripa sunt eadem go omis homines
et omnes an et q'q' vni et eidem
sint eadem zpia sunt eadem go omis
homines sunt unius uno homo/
idem e cu dicit socrates al' q' idem
uno al' cu omnibus alibus e si
singulii talium ptor sicut hec aqa
et unum idem s; si detur qd ulia
sunt pncipia hoc z talia conti-
gunt ipossibilia // Si aut dicatur q' no
sunt ulia s; q' singularia ulla erit
per ea scibilia eo q' omis omnis scie
sunt ulcs go pncipia ul' pta oportz
ponere dimissa a pncipiis istis
si inuenis sicuta e ee eorum sciencia
de ipis et unitas cui q' omis e q'
eadem pncipia sunt ulia et ptincia
z pncipia cendi z cognoscendi dispi
accepta sed in antiqui diximus

Tractatus 3us 3ii libri methaphisice
qui est de iteracio dispucionum 2a
inductarum qonum et est tota disgres-
sio melius declarans antiqua
etiam pin de disputacione qonum pe
et determinacone eiusdem

Expeditis aut et debat-
his que 3m antiquorum
que 2a probleumbus dispnunt
vir nobis prosequens de his eisdem
a principio ingrediendis z lacius disputa-
tandum 3m ea que prius conside-
rata z inventa sunt ut ex collacione
istorum cum prius melius videatur
theoria veritatis in speciali eiusdem discus-
sione inductarum qonum de prima hs qua
hoc qsistit parz ista sapie et pt
hoc 3m se ipam phyam s; ille
modus // qrumque go id qd a prius
quesitum e utrum unius a plurium sciar
sit speculari omnia genera causarum // sic enim
sit in hiis sapie pro hoc determinatu
e una sit sciencia ab aqua unitate
q scdm vih immediate constat paquidy
eo q' paoes eiusdem omis fluunt
de subiecta una videbit no esse unius
et eiusdem scie ee theoria causarum eo qd
causarum no sunt eadem ne paoes alie
vero sunt paones efficiunt et ale
igitis et alie formales et alie finales
causae nec vi' sq esse unitas qua
causa 3m qrum qumque accepta sub-
sistet vel subsistet accidentibus spis
contingentibus causae eo q' pao immedia

efficient. Non sit immixta cum 2m se
sed ut passiva tangunt immixta ex
hiis eo quod scientia est in ge scripta abstinens
2a via aliquibus ipse fige. Amplius in
multis scientiis ipsis est sermo quibus
tamen nulla causa est consideratio. In geome
tria vero et arismetricis et aliis doctrina
lis est causa formalis, cum tamen scientia sit de causa
formali consideratio sive theoria. In logica
et primis philosophie, uta 2a omnibus quibus
causam, eo quod per omnia demonstrat. Non
tamen pertinet hec theoria causarum. Ad pri² per
tinere ad primam. Amplius causa vero mo
3a via tus et causa finis 2m se sibi invicem
et motus est non videntur considerari nisi
ab illa scientia que considerat motus prima.
Hec aliter est physica vel quod prime
dicte cause considerat physica considerari.
Que autem sit formalis causa vero 2m
primam sui ratione non respicere motum. Si
cut Platonis formas formales separatas esse
que ille que sit in in sit ingenes. Et
sit tamen causam que sit sub motu in
ad et forma consideratio. Et nulla una scientia
videtur pertinere eo quod sic unique sic
consideratio mobilis et immobilis, ut causa sit
prima mobilis et eius quod est immobile.
Similiter autem causa finalis ipsis quia
sit ipsius sit et movet, animal non movet
ipse non sit motus. Et in eo consecutivae
et moventis respicit a movendo. Et eo
quod movetur consistit. Et est etiam illa ad physi
sicam vel pertinet theoriam. Et 2m hoc
igitur scientie nostri est considerare non tamen unam
et ad physicam pertinet theoriam tamen
causam aliam et forme eiusdem que po
tentia est in inde et per universitatem et moto
rem motum educitur de eadem. Quod 2a
In contrarium hec aliquibus consistere obiicit in principio hoc
secretum distinctionis dicens in causarum et
talium hac distinctione esse entium 2m quod est
ens et entis eius theoriam. Et omnium prin
cipiis que sit eius partes, cum eo quod est eius
de theoria prime philosophie. Et id dicit omnium
causarum speculabiliter non esse nisi philosophi primi.
Idem et procedit eorum consentit Algazel
et huius consentire videtur quod hec scientia est de
primis principiis entis. Et hoc non videtur
esse nisi causarum quia unum. Et in primo huius
de mundo quesivimus et rebus causarum quod
sincitate et statu de bina in 120 in
sapientiam hoc, ut possit inquirere status
causarum per se illa quia causarum non est causarum
pertinet ad eandem scientiam consideratio.
Sed hac data ut omnino inordinatum
videtur in primo philosophie quoque causarum quia
et declarare quot et que sint et
de unum scientia illa unde. Et tamen
dicendum dicere, utrum ad se pertinet
ac consideratio vel non. Et non
sapientis sit ordinare et non
ordinari ab alio omnino iudicat
ignobilis esse inordinatum
esse in eo que sapientissima
est omnium et magis error sublato
vinci corrigi posse superiori.
Solutio Respondeo quod absque prejudicio sen
tentie melioris nobis videtur
quod tamen theoria causarum ab una
eadem scientia pertinet inquiri, ut que
sitis et conclusionibus principiis et ut
hoc scientia sine subiecto. De aliquo con
cluditur. Et 2o ut medium sine
primum per quod concluditur id quod concluditur
de subiecto vel de parte subiecti.
In hac autem forte non quaeritur
de causis primo vel 2o, hoc hoc
videatur innuere Avicenna
secundum formam textus quaeritur hoc et
illius et eius scientie sit consideratio
causarum. Et in hac utrumque ambo
bus in physicis et in metaphysica dis
disputata est quoniam et ostenditur ex hoc quod
ex quo ducit scientia. Et quod causas
quaerunt partes entis et passiones
eius pertinent ad hanc scientiam.
Et non tamen est utrumque etiam per
omnia hec demonstretur. Non non
eo quod nec de separatis rebus et re
est et que sunt separata sunt prin
cipia, sed separata causarum autem ge
nera non omnia separata esse videntur
sicut in obiiciendo ostensum est. Et ideo
ego de una scientia esse ab uni
tate aliquam substantiam passioni
bus omnino est. Et sic quod consequentia "credend
esse vel causam esse sunt passiones
que insunt enti. Et quomodo
sunt in scientia de ente. Quomodo
talitate. Et causarum esse dicas sicut
in principio huius 2o dominus. Et
sicut docet vera Avicenne et
Algazelis. Et quod dicit esse unum
unitate aliquam que causam in que
et passiones specialium causarum ipse
insunt specialibus causis que
per distinctionem sub quo genere
causas accepit. Sic enim in
auctoritate dixi in 1 libro. Et eadem
scientia diversas sit modo faciendi
ita quod plura sub quod pro
se non habet expositoribus que

que ptate sunt ipo scit per
dnisioz ee q pecra stiti non
pe et ptes eigdem scit que fora
se habent sicut p dnisoez et
paones ta scit qz ipm sibi
p collectaz sine sillogisticam
dnisioz sunt Sz ad hoc
stia no e effecto demostronis
sine kitus gonis tm sz e hitu
omi eoz qe adidez mult oz
dma hoc aut qd induiz
de vsu caz no kz venez qz no
e agna sticntia qe sunt de
mostrombz caus no vtatur
s eisdez stie q vtr caus si est
excellentis pars theorie determinac
modu cause qua vtr secundu
modu sepatonis sci t paonz
qs considerat Et io manifestu
vbi 2m vba arlis dis
pntig induximus q Geometria
nl dmdstrat p cam vm mo
tus nl stabz qz cu sit geome
ta de cancept cu m 2m esse
e sepat 2m rom et efficiens
et finis sit cae ex pollus q
tolus no poz consideraz in
math ca vm motz nec fi
nalis n q est pya pi subiecti
cepti cu in moi huk consideral
co no ptinz mathematici sz indi
nis considercatio eg apprie
e hmgdi sunt pn ante se
mole t sit eig pya omia
gna caz Et io cu hec sa
pia vnit hz oz eaz magi
h ea qualez sz in ca d mostret
p omia gna caz et io simile
nd sunt qd psh induat
licet cnim ca vm motz t ma
et finis videa molis in eo
quod mole e esse pya tu
e ei causa vm motus i mo
bilis pma t e matia no de
hiata p subm mutonis et
motz sz potiq p ho qd ipe
e fundam cris et individuas
tsb inq entitati et hmgoi
que sit an motus subm eo
quod no subiti mutonis t
motu l fundatu t individu
et substas t no comuti quod
ame fundatu t individuatu
et substas i scipo mutoni
subiat t motui t sic
e finis q e in pmo motore
vbi s ee i mobis q e in eo
sit in hdune excitus q non

includit aqmis motis 2m se et quo
ad ho gsidatones determinant p
mones t pma magna substantis et
abstractus ab omnibz finis et ille
cause sit quale modu determinare
kz pma phe t 2m eundem modu
vtr eisdem t p hoc satis pz clare
necessitas t intellectus t declao pe go
Cap 2m et e digressio de disputatio
itata et determinatio qonis ec
Hijs itaqz determinatis qualiter
oti 2 exita qone qe lo que
situ in duximus si eiu con
sitij plcs stie sunt diuise dmo
cedere q ples stie sunt t ad diusa
stiombus vtentes caus t ad diusa
hnc dnisitez esse kz 2m diusi mo
conceptibilie t sepati q 2m huc mo
diuisa desig sunt t pma stie queri
kz que stiaz caus in demostrando v
tenq sit nonda noie stie quesite
q pmaz phiaz sine sapiaz boniz
t pmis sciencium hmgi stiam ptaz
e maxime sciens re gstatz Sur
git aut h qd scit t in anhit
diximq ex ho q vm t eadem
agit oms cause licet 2m diusim
ce conceptbi vz t sepabi rei gcepe
oia gna caz dat p omia gna caz
demostraz vile sit cu ei quod
2m esse sepati e omia gna caz
demostrabi t i d p oia
gveniant et cum sapiens
genera causaz causaz scit p mo
sit doctissimus videbim p hunc
ho dcterminamq ples sapites
esse causaz doctiss t c ples sapites
et c phz pmi t q math
sui esse cas dat formales i dimo
et non inquietes vel hales vel finales
non et caz sed doctiss nunq pla
tunt aristippo qz ah qui eg qd
gsidant oms causas considerant
scit no e ing sapiens q docet
ke p caz qz habz t no docet peaz
q non kz no enz e sapia docere
per cam que no e z hoc qd vt
ky quilz sciencia sit equale sa
pies qua t mathe dos pcau
mathtalia et naturalis Sz et natura
diuiz diuina videbit qd q plures
sit pme phie sine sapientie
hm data inpo ho sapie difoni
hoc aut adhuc vi p hoc quas
antiquus omnibus gfessa e opus
ee sapient de vno qz prout res
se habet ita de ea fidem facere

Solt sed

Ad 2

et testare, sive ergo scientiam faciat per
viam sive simplicis sive naturalis sive
mathematice sive divine, dummodo doceat
per causas rei, prout res ipsa se habet,
sapiens erit et similiter virtus vocatur
sapientia. Amplius secundum quod in vi ethi-
cis determinatur sapientia virtus est et sic
et ultima, tunc cum [illegible] demon-
strationis reducitur et resolvitur ad ultima
que secundum naturam prima sunt et effectus
talis demonstrationis sapientia est. Et autem
tamen in physica quam mathematica quam in divi-
nis eo quod medium omnis demon-
strationis aut est primum aut ex primo et
quod reducitur scientiam facit, et ut ergo secundum
omnia producte virtute sapientie. Hoc autem
quod ipse scriptum demonstrat nomen
sive cum sapientiam primam physicam nominavit
sive ultimam [illegible] non potest esse nisi una quia
[illegible] sit prima ultima, sicut nec sunt duo
prima. Amplius omnis habitus reducitur
ad aliquem unum primum, unde sicut apud peri-
pateticos [illegible] quedam sive pluralitas in
speciebus theoricis [illegible] theorice
sunt, ergo illa pluralitas reducitur ad primum
aliquod primum in quo sicut a fonte [illegible] in
omnibus emanat consideratio [illegible] autem
iam sepe dictum quod [illegible] consideratio
primus est et finis [illegible] divina ergo
sola vocatur [illegible] omnibus virtus et ultima
et [illegible] prima [illegible] omni [illegible]
[illegible] est [illegible] cum [illegible] ipsa
eo [illegible] prior [illegible] est [illegible]
[illegible] finis, quod et [illegible] ordine
[illegible] quod [illegible] sola [illegible]
[illegible] est causa [illegible] victorie [illegible]
[illegible] ille cum finis est [illegible]
[illegible] omnes alie [illegible] famulantur et se
coaptant ad hoc quod ille nichil omnino
agunt [illegible] illi. Forma quod agunt
sunt illi subservientia, sicut [illegible]
operis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] equos, gladios aptando [illegible]
arma parando subserviunt [illegible]
[illegible] victoria [illegible]
agit ad quod ultimo subserviunt [illegible]
autem quod [illegible] et cui sola divina [illegible]
[illegible] sive [illegible] sunt omnia
[illegible] desiderat
ab hoc habet quod sit [illegible] et prima
et finis eius et [illegible] faciendi [illegible]
vel semet ipsa [illegible] sicut in primo [illegible] sa-
pie libro [illegible] et autem [illegible]
id sunt [illegible] prime et principales
et antiqui ita non [illegible] faciunt scire

forma cum per quod est abstractissime
scientia et [illegible] potissima scientiarum
bonum quod est per quod est res, formas
autem omnes divinas et prime sunt
ille que sunt prime intelligen-
tie vel sydales. Iste enim ducit
et informat omnes orbium et ele-
mentorum virtutes, et eas que
sunt ingenerate et corrupte et ad
ipsas omnes ac forme resolvuntur
tamquam ad [illegible] imitatione immor-
talium [illegible] quod forme sunt
et quiditas. Ipse quoque [illegible]
optime, eminet de eis quod
deus deorum opifex et pater producit
istas ex se ipso, sicut [illegible]
[illegible] et [illegible] et rationis
et intelligentie. Et cum has for-
mas solus consideraverit primus
philosophus, ab eis [illegible] quod ipse solus
attingit ultimum scientie, quod est scientie
virtus et sapientia. Licet enim ma-
thematicus consideret quantitates
sicut eius quod est [illegible] et
physicus etiam consideret [illegible]
que tamen non sunt prime et [illegible] non
esse sine facientes quia non consistunt
intra sola sine rei principia, sed
acceptat sunt cum hiis que deveniunt
[illegible] et qualitatibus [illegible]
[illegible] non sunt, et hec sunt [illegible]
[illegible] que [illegible] ad cog-
nitionem eius quod est sine subiecto
physicorum [illegible] cognitio
est ex [illegible] et ideo non est
potissima ut prima, talia tamen
[illegible] et natura [illegible]
[illegible] et est, sunt [illegible]
[illegible] et [illegible] et comple-
menta que sunt [illegible]
in quibus id quod [illegible]
[illegible] esse, vel [illegible] et sunt
[illegible] et quia omnis
talis motus est actus mo-
ventis et actus eius quod
movetur, et ideo [illegible] cog-
noscitur ex movente et ma-
teria cum in hiis [illegible]
[illegible] sine forma
in fieri est [illegible] in talibus
et est concepta cum materia
[illegible] ergo et [illegible]
considerat [illegible] et
materiam et considerat formam
non separatam a materia, ergo
[illegible] Et quod [illegible]

principalis est neque utrius scientie
in faciendo scire sed motiva operis
in hiis secundum primam philosophiam [illegible] et con-
siderationem antiquissimi fuimus et
huius scientie forsitan comparati sicut
diximus quod sicut in hiis rationes
et [illegible] oppositi finem et ideo in
dictas in modos de [illegible] distinctam
inductam causam et aliquid in aliquo
sed et quamvis philosophia prima demon-
stret per causam que est principalis mo-
vens, tamen considerat primum
movens simpliciter quod per suam formam
quam in se specialiter agendo ad
formam facit scire scientiam sicut co-
gnoscitur deus ex forma domificator
in mente domificans est, et sanguis
ex forma ex forma medici sanatur
in mente sanans est, et similiter
materia, eodemmodo iam cogno-
scitur per analogiam relatam
ad formam que confusa est in ipsa
quia aliter non esset primum compositi
[illegible], et patet clare quod primus
philosophus [illegible] movens et materie
refert ad formam et ad finem
sicut eam deus cognoscit ex effici-
ente in actu forme movente
et materie relate ad formam et ad
finem sicut et deus cognoscit rem ex e-
fficiente relato ad formam et per formam
que est actus efficientis et formam
que est effectus ultimum intenti, ad
familiam ligna et lapides et alia
[illegible] partes secundum modum proportio-
natum, tamen [illegible] est in ipsa
causa deus sicut [illegible] [illegible]
et est in anima formas
agente in cerebro ex sensibus formis
que in ipsa specialiter existunt et sunt
virtutes [illegible] et similiter [illegible] circa
[illegible] agente formas multas
ad unum ultimum finem ordinat
patet [illegible] quod [illegible] per [illegible] omnes
indicat causas et physica do-
ceat per eas non tamen ipse po-
tissime facit scire neque est
primus philosophus sed doctus et ordi-
natus et persuasus est a primo
Et similiter [illegible] assignare
a sapiente ea que non sunt [illegible]
[illegible] ab ipsa potissima ea
que est [illegible] inductam
de sapiens secundum primas ponit
quod inducit primas que non
non docentur per alias que sunt
ante ipsas. Secundus autem sa-
piens quod ab antiquis dictum

est integre quod scientiam sit sapiens de
unoquoque prout res se habet ita quod do-
ceat prima secunda et [illegible] quia
ita res se habet et ideo [illegible] doceat
[illegible] non docet in docta [illegible]
prima [illegible] facit scientiam sapiens
[illegible] hanc sapientia [illegible]
[illegible] et ultimum [illegible] inducta
et [illegible] per [illegible] questio

Capitulum [illegible] et digressio de [illegible]
et [illegible] peripateticorum

Rursus autem venientes ad [illegible]
[illegible] inductum [illegible]
[illegible] unius [illegible] sit
cognoscere sive principia et principia [illegible]
ex quibus omnes [illegible] demonstrant
que in hac scientia [illegible] digre-
dere quod [illegible] non [illegible] disputant
[illegible] et ideo [illegible] opiniones que non
[illegible] accipimus et non
per medium intellectus hec autem ab an-
tiquis demonstrare [illegible] eo quod omnis
[illegible] sit per causas, questio ergo prin-
[illegible] quod dicitur est sed [illegible]
hoc [illegible] [illegible] dicitur
non esse unius [illegible] declarare de
[illegible] hanc [illegible] questio scientiam
sit appellata [illegible] philosophia [illegible]
Dicunt autem [illegible] principiis eo quod [illegible]
[illegible] sit ex principiis et simplicibus
sive principiis sicut omnis [illegible]
intellectus sit ex simplicibus [illegible]
et [illegible] de talibus [illegible]
[illegible] capita [illegible]
[illegible] et [illegible] continua [illegible]
[illegible] sunt [illegible] Capita
autem vocat principia simplices
terminos autem [illegible]
[illegible] vocat [illegible]
[illegible] sit [illegible]
[illegible] vocat [illegible]
[illegible] et colla vocat
[illegible] Cum ergo ex principiis simplicibus
principiis [illegible] et ex tali [illegible]
faciat scire et doceat [illegible]
[illegible] principiis sive principiis
Hoc autem ad hoc [illegible]
philosophus quod talia principia demonstrationum
[illegible] affirmativa
negativa sit [illegible] quod impossibile est [illegible] aut
non esse aut quod non [illegible] non
[illegible] ista et [illegible] enim
[illegible] sibi vendicat determinationem
[illegible] sit [illegible]
[illegible] et non
esse [illegible] non considerat [illegible] sapientia

ista et ideo videtur quod ad illam sapientiam
pertineat scientia eorum ad quod pertinet cognitio
et theoria entis. Amplius quamvis de
mone docentur, docent ex talibus
[illegible] principiis. Docet autem non
[illegible] itaque sapiens primo. Cognoscere
autem ergo de talibus ex quibus [illegible] do-
cetur [illegible] demonstrative ratio est nisi [illegible]
sapiens primo. Si autem ergo hoc concedatur
[illegible] tamen sit quamvis in auditus
[illegible] verba aristotelis bene obiecta sunt
et haec diminutio. Praeterea omnia autem
ista haec esse videntur quod omnis qui aliquid docet
ex aliquibus principiis hoc docet videtur
et illa principia non demonstrat, quia
aliter demonstratio iret in infinitum in
an [illegible]. Videtur ergo quod sit omnis
alie scientie ita et prima philosophia supponere
[illegible] propositiones primas. Hic autem [illegible]
[illegible] quod ex quo [illegible] declarat primas
et principiis ex quibus omnis communes
primarum propositiones et affirmationes et
negationes, ergo etiam quod [illegible] de propositionibus
primis, et si non declarat [illegible]
tatem stabilitet, et [illegible]
. Non enim potest dici quod ad scientiam ingreditur
principiis demonstrationum quam illa quae negantur de
ente primo et principiis eius quae sunt dignitates
propositionum primarum quae [illegible] primorum
[illegible] intellectum entis primi et
primorum eius et ideo cum prima sunt
theoria sint propositiones prime, cum principiis
entis primi [illegible] et eodem [illegible]
[illegible]. Ingenium enim et complexio principiis
et [illegible] non causat in [illegible]
sed intellectum [illegible]. Hic
autem in [illegible] libri sequentibus et ma-
nifestum non ergo possunt [illegible]
quae ad scientiam esse de primis principiis
propositionibus [illegible] de principiis
primis et principalibus entis et ideo
[illegible] in [illegible] est in
[illegible] probatum est ad [illegible] eandem
sapientiam primo [illegible] non modicum
[illegible] ta de principiis
[illegible] est entis primi quam etiam de principiis
primis demonstrationum ex quibus omnis de-
monstratio [illegible]. Sed magis [illegible] est
de [illegible] ad hoc [illegible] et ad rei naturam
et prima quidem melius sit [illegible]
[illegible] adimpole [illegible] et [illegible]
[illegible] sit hoc a [illegible] sensus per
inductionem [illegible] deductionem sit
et in via accipiendi scientiam ex notis
notis autem per [illegible] expositionem sunt

ignorantes [illegible] nomina, et
hoc non sapiens [illegible] ingreditur
de principiis demonstrationum, ex pro-
[illegible] autem [illegible] sine [illegible]
sine [illegible] in [illegible] ut declarari [illegible]
de ipsis [illegible] [illegible] indu-
cta [illegible] obiectio. **Capitulum quintum**
et est digressio declarans iterata
disputationem contrarius [illegible]

Est autem adhibita pre-
inductis quod [illegible] una
et eadem scientia est de omnibus
substantiis [illegible] prima ex quo
[illegible] per scientiam primam
prima ex quibus [illegible] scientia
emanat. [illegible] in [illegible]
[illegible] substantias [illegible]
prima prima substantia et [illegible]
philosophie est cognoscere substantias omnes
[illegible] quod hic quod [illegible]
ex declaratione [illegible]. Amplius
prima quidditatum sunt principia [illegible]
in [illegible], [illegible] autem [illegible]
[illegible] quod principia quidditatum [illegible]
[illegible] et finis [illegible]
de quo [illegible], [illegible]
sapiens [illegible] primus philosophus cog-
noscere ergo [illegible] substantias et scientia
[illegible] substantia enim [illegible]
aut [illegible] aut [illegible]
[illegible] hoc concedatur videbitur prima
philosophia de [illegible] ad quam scien-
da, et quibus [illegible] videbitur super-
fluae scientiae [illegible] ipsa [illegible]
per scientiam [illegible] cum [illegible]
[illegible] subsistit accidentibus
et sic [illegible] et [illegible]
loco [illegible] ponatur et [illegible]. Co-
[illegible] ergo [illegible] philosophia omnibus
[illegible] et passionibus omnium substantiarum
[illegible] superfluae [illegible]
omnes [illegible] [illegible]
enim [illegible] sit [illegible]
[illegible] quod et [illegible] [illegible]
scientiae est [illegible] et pa-
in [illegible] considerationibus
spectat [illegible] in esse [illegible].
Si vero dicit aquinas quod prima
philosophia non esse [illegible] substantiarum
[illegible] sit [illegible] videbitur
[illegible] si quid sit [illegible] separa-
[illegible] et non [illegible] videtur
hoc esse [illegible] enim
ipsa [illegible] videatur [illegible]
esse substantia [illegible] ipsa [illegible]
[illegible] non dependere

nisi ex principiis sbe (2m se scipte
que abstrahit a suba scilicet et
e istis redit quod omnis suba est
de contemplatione eiusdem cuius de
cuius contemplatione e cognoscere
prima sbe 2m se scipte et sic cogno-
scere lz subas lz etia cognoscere
accidentia et 2m priis inducta
videbitur ac ee sue scipsiue //
Est aut huius qstiis determinacio
que in quarto istius et eadem scientia
sit omni substancia sicut qui de suba
in eo quod suba e sicut e primum
eius ad quod omnia alia reducuntur
in talibus actum / et etia qualitas
sit sbe decitate dependi 2m the-
orias istis abi suba 2o modo
i sapia q e de causis et principiis
entibus et de indissoluum prima et
eadem sit omnis de omnibus subiis
// Si aut suba in ambitu
toto accipiatur sive predicatos
prout omis sba scit ithis qua-
lissimi et incidenti sit illa
scia que ceteris ps e theorie
no e de omni suba / e h illa
que nomi doc theorie sta
scia de omnibus subiis sed hic
ps rolis sue que ordinacionem
bog plur excogit a primo po
sito laccepta om suba ithodi
sercunus libri no se eadem
dicta prima sum ee quia
ne sint eadem ut vniq rois
prime inmobilis et mobilis ne-
qz sint eadem vel vniq rois
prim corruptibilis et incorruptibilis sube
sicut qd queda principia sube
diffinitionis ipaz sunt sepa-
ta et q sunt in materia accepta
et hoz no e scia vna et ea
sicut qd etiam no sunt eedem oes
sbe passiones // Ergo prima
phia sola cognoscere principia sbe
hoc quam prima e de suba q e
eius ad qd sit ad sbm et
tam esset accidentium multi-
plicationis / et ad quod 2m
ordinem principij reducitur
totius determinat sbe quantitas
et e de omni suba et attinet
ad sciam que e prima phia
// alie tu scie particulares non
sunt que subam determinatione
2m esse consideravit et prin

concepta cum motu et materia determinan-
te ipa qd non facit prima phia
sit enim suba lz mutatis passiones qs
no hz nisi e eius primi / talia
excessivi principijs sic e verum quod sensibili-
tas sit per pas sube sed potius e dicta con-
tra sit per ipas sube sed potius e dica con-
stitutiva cum motu et in concepta sbaz
sic enim de talibus formis dixit
h ymagin porphiri allex et avicenna
qui ponunt sub ipa tres potentias sube huius
accidit sicut igitur dicitur sube huius
2m aut dicuntur alia diuersi forme
sunt ne sbe / et nomina formas cum virtute
nali quod habent ad agendum vel
patiendum sicut qd 2m nomina qualitates et
passionis dici videntur hec ergo huius e de
paoes dici videntur hec ergo huiusmodi de
sitata ista necessaria e etia ad hoc questio responsi
id qd quo quesitum e sicut enim aliquo modo
una e scientia de omnibus subiis
et aliquo partes surgit qd verum omnes
dicantur prime sapie equaliter vel no
et si nob tunc queret de quo in 2o sit vo-
canda sapia et qstat qd 2m predicata
no omnes sapie dicantur sed ea sola que
e de suba sicut prima et omni prima
est ut sic de suba sue sic cognoscere
sunt quod unu et eodem cuius sed assum-
tatem tamen phisica in hoc qd scia prin-
stabilita lz ab ea quee phia prima
sic omnis suba stabilit a principiis pe
sube que e eius prima et reason causa
prima / hec ergo determinatio inductor //

Causa quare et est digressio declarans
N. questio aliquid quod prius disputatum est

Predictis aut addendum
est quod 10 quarto istius viz prime
phie scia subas solas the-
oria e et etia circa omnia ea quantitas per se
accidunt subiis hoc cum pro inducitur
fere lz eandem determinationem // dicitur
aut hic qd ex inmobili questione quam deo
qd prima phia e de omni suba reducta
et resolutio in ea quo e eius principium
et cum principium surgit qd verum eodem
no sit de omnibus dicitis passionibus cuiusque
sube vel no ut si dicatur quod sube
subiecte sunt corpora mathematica et sole
lune que 2m plures subiciuntur constituunt
superficies que sunt sube qualitates
corpora et per phisica et de huius 2m
qd resolvitur ad sube q e prius dens
subalia prius / Dicitur ergo quarto istius

etiam sic de propriis accidentibus istarum
substantiarum subiectarum de quibus sunt de
motibus metheore aut aliquis scientie est horum
accidentium speculacio. Si enim detur quod
est de horum propriis accidentibus sit est de
subiectis subiectis tunc prima philosophia
erit demonstrativa quedam sive potius
considerans generis in parte et substantiam partem
quod actibus determinatur non quere minime
in subiectis determinatis non aut videtur de-
monstratio esse prime philosophie sicut quod sive ab
est sed de eo quod simpliciter est et de actibus
eius hic quod est disputatum et ea primordi-
tate quomodo quod tale in particularibus
scientiis aut dicentium hinc in ad mate-
ria exprimunt et vero scientia expressio vim
intellectum aristotilis non ea que quod paru
est querere utrum unus et idem intentionem scien-
di sit subiectum scire et actus sed tamen
quod non est de primis principiis hic disputatur
Philosophus autem non dicens passionem
generandi de subiectis per differentiam scientie si scientie
non ut scientia tamen sed ut scientia et ea par-
tialis quod tamen averrois secundum presentem
Est ergo scientia generis determinacio propter
prima philosophia aliquo est de subiectis omnibus
sed non est de omnibus actibus quia
accidentia determinatarum substantiarum non ema-
nant de ipsis tamen quod reducit in
eius primum sed potius in ipsa materia
determinata concepta secundum rationes et ideo
de talibus subiectis concludimus hoc at
patet et uno et claudo et omnibus actibus
determinatarum substantiarum subiectarum per
hoc ergo patet determinacio quesiti.

Capitulum vi^m et est de expressione declarans
determinationem nominis et decimi questionum

Dixit autem aristoteles quod si-
derare sunt scientie considerantes
substantias et accidentia quod hic reddere
et valde difficile quoniam si actus in-
diximus ?? causatur a substantia et est substantia
loco determinant. Dicendo in differentia ipsius
non potest cognosci accidens sine substantia
sed actus non primum cognosci non secundum
accidentia que est aliquo omnium substantiarum sed
cognoscat de ipsis que fiunt ??
absente quod est subiectum primum ut ab eo quod
continuum tamen ideo sic est unum et ideo co-
gnoscit de eodem et diverso et simili et
dissimili et equali et inequali quia unum in
substantia causat unum et idem in qualitate
substantia causat simile
et unum in quantitate substantia secundum quantitatem

causat equale et quia hec a primis
fluunt ideo considerare a prima secundum dicta
philosophia. Adhuc etiam omnis di-
visio fiat per opposita et oppo-
sita ea prima diversitatis eorum
que exeunt ab uno primo inquo
sunt preter et eiusdem scientie prime
determinare diversum et dissimile et
inequale que cause extra
quod. Dicendum prima comparatione adin-
vicem et si accipiatur comparatio
in formis priorum dicendum inveniuntur
quod contrarietas formarum est causa
distinctionis et ideo ad eandem scientiam
de contrarie pertinet considerare. Si
autem dicamus primum contrariorum
prius dico contrarium non possumus
et non pertinet et tunc eadem
scientia declarare secundum de priore et
posteriore et de contrariis in actum
hiis que idem sunt potentia
ea est differentia in subiectis et ea est
differentia in qualitate et ea est
in qualitate ?? et in comparatione
hic contrarietas ad id in quo
quia sic sunt in priori ea est
prioris et posterioris in natura
et terminatur id quod quo quo
et ideo queritur. Sed dubium in
cidit quoniam de hiis omnibus
determinant dyalectici ex probabilibus
facientes processum ut superius iam
diximus quod dyaletica non est ag-
gressus consiliis philosophie bene videtur
per alicui quod ad sapientiam
primam que potissima est propter
theorice et deam ?? tractare
de hiis non pertineat. Sed hoc
facile solvitur per hoc quod dyaletica
et philosophia sepe sunt circa ea
et de eisdem tractatus sed dyaletica
inquisitiva est et ideo facit interro-
gationem primo est actus vel
necesse est pertinet speciale non
quantitate vel in esse est philosophia
quantitate ad quod consideret idem
et inde inquirit non determina ta-
lium prioris sed potius quod anissit
in hominum priorum rationes et ideo
ex probabilibus dyaletici procedit
quia non querit veri natura peculia-
lis ut querit et propter eandem
tamen non est philosophia sed potius
modum dans philosophandi

s sapia pma dna hoz negit
pca que tulia sunt ipsis
tus ioz sic nob in cod3 ca°
nas et origines hoz ondimg
Et id p3 qd ale tetat de hijs
sing phs et alit dyaq ho
ho ind sic hec qoes detinate
ut opprimor na ce q dt autors
in talibus qd vz vz dyacq
t pmg phe qret in pbalitb
ratibus. Cam am tc dissio
de dispnctoy t detiaton videamu
et ptm quesitorad

Juxta hc q dca sut qreing
ad quad vindicta loco po
sinna t e hoc qre de
hijs hoz hijs eisdez que
cingbq accidt qins eni a
quibus vidat ho medile s
acca agz accidat eo q ho hz
dca gnre in infinitu cid
hingdi acciby pmus qha de
tinam nulta accidunt eo
q qhz ioz mer. e dca t q
qdaz qunt eis pse pta d ipus
quedaz aut pterans sut
attributa eis t ipa acca qhe
daz pse quibusdaz pams
qunt 2m q pagms qre di
ad p ad. qut sic in ho hoc
libro sapie hzbit. Exquo
eni multa de hm t cuiq
sut pria pma qbz hc accidt
oz q ee acca ipoz dicam
multe th multe q e phy
multiplicitas ita vz q qhz
ioz pmo qnde sit in ving
t pshing sic in ang z ee
cinbitu iq mltat pnia et
accidencia diceu talar in
qua mlti te nulta qunt t vni
eadez in vno sive multig t
uno q no qunt ei in uno ac
multiplicat eigd ipt qd
Dc 18 qd 12° e quesitu hijs
qingemg qd e pt vnu
vni sit qhin sit no pcud
vni mlt qhz ee multo t pan
co t nulta sut hnit stia
sd t voluntario in malibus
oppoi videtur ta i voluntari
p ignoraciaz t et involu
tarin pviolenciam de hijs
omnibus eni oz determinare ad
qh sciam ptinz tetare de
istis. Constat eni ex hijs

q ia an detiata sut q prie phye
decz detiare de pmis no aut sufficie
detinat de ipis n detient aliq
qtat coz qitas pmoz q sut vni
t cuius no e qitas qnis s potius
eius qd psi t ptiby dr de multis. Oz
qd pmaz pehaz qmis ee pmoz
detiare multis no aut sufficien
detinat de multiplicati n ondatur
q q accidat omnibus hijs i quiby
aqdo p sua qitatez e pmu sumpt
dictu. Oz qd pmaz pphiaz de
tiare de accidb omi pptoz t p hac
rone. Ite sed nd ei qi i pma phi
sic oz tage distinctiones multiplicatoz.
Eqt aut vl qd s detiaret actu coz
iq dicit multi deus ei ea mq dm
multix sic eutia detiata videtur pa
sapia determinare accu omi detiator
qd sit dcm e ee pteris pcre que
qsiderat eius detinatu ho. eni ac
tidens s 2m ipm t ipse qit sue
acci ti sib de pticlai cuq cina
nat. de hijs sut pti. Ite aut
oetet q no qpzs detinabi ad
sciaz ptinz parez s potius id qd
th sciam detinat q pee t vo vel
pee solum e isufficit m s eni aqp
duplez detinuet ad psem que uel
e ee ut 2m vo t ee sit i sufficie
mata sunt deber thadhuc ad
qsidatoz metlhat ptinebit sic hop
qd vonig mettaz hm voce detiabi
ee hz t th e de consideratione pmi
phi eo qd sua scia no qacta hz
vo s pong separata. Oz aut dicit
q s actus accidat accidunt q hoc
ibit in infinitu no e vm in hijs
que pse accidt sd pz eu dicit
q uno accidunt hqt t impar z
pari t i pari multa accidt qdi
determinare hz arismetic q aut
multa accidt pri t i pari pz eni
par dividi i inter plare t sic im
par t vnicuiq ioz accidt multa
Sile aut rctm t circum accidt
linee z ta scto q circo multa ac
cidunt de qbz omnib tetat ge
ometr. Sile aut tetabit pmg phs
de pse accib pmoz t de accidi
accidens dubi t tagit multiplices
oims coz t vtru vni vni oppoit
vt plura vni oppoit t qrit de
omib hijs zm nas ipaz t
no psi t yonas ptiz qi multis

que in multis esse inveniunt. Iste ergo
sunt conclusiones 12 que sunt de principiis primis
[illegible] theoria [illegible] phisice [illegible]
sic dixi in hunc librum principio. Leo.

Cam [illegible] disgressio de [illegible] 3° [illegible]

Iam autem conclusiones [illegible] fuit
principiis [illegible] [illegible] autem
[illegible] causas [illegible] [illegible]
[illegible] sunt [illegible] [illegible] [illegible]
sunt [illegible] id 12°. loco [illegible]
est [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sunt que sunt [illegible] [illegible]
[illegible]

[illegible]

Cam [illegible] et [illegible] disgressio de [illegible] [illegible] [illegible]

Existo [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] questio
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] elementa et
[illegible] non esse [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

Demum aut in motu ad for[ma]
illa maxime e p[ri]ma c[er]ta[m]
nichil est in motu hec aut[em]
e maxime confusa et indistincta
s[ed] id e in fi[n]e ita e in[con]p[le]x[um] et
[s]i[n]gularibus maxime ideo vid[e]n[t]ur vi-
dent[ur] mag[is] principia sit aut
maxime vltia vnu[m] et ens hec
ideo videntur esse entiu[m] pri[n]c[ipia]
non hinc alijs esse v[er]u[m] q[uo]d vnu[m]
et ens non sit g[e]n[er]a non enim
sunt inducta ideo p[ro]ptere[a] s[ed] vltia
esse p[ri]ncipia p[ro]p[ter] hoc q[uo]d esse g[e]n[er]a
s[ed] p[ro]p[ter] hoc quod sunt p[ri]ma
et vltia p[ri]ncipia sunt vniu[er]salia esse
vnu[m] et enti maxime g[e]n[er]a ad
hec aut[em] in r[ati]one p[ri]ncipij esse
v[er]um an ipm vel esse et ex enti[bus]
esse s[e]p[ar]ata consistentia sit aut[em]
ad vltima s[e]quencia s[ed] h[ec] vnu[m]
et ens Ex hinc ergo et ibi ro[n]e h[uius]
vnu[m] et ens esse dixerunt p[ri]ncipia
et elementa entiu[m] Inq[ui]rit
aut[em] huius p[ro]p[ter] ypp[ar]atem obicit
[illegible] dicens o[mn]e q[uo]d e p[ri]m[um]
entiu[m] et in q[uo] et in q[u]ale et
p[ri]mu[m] de ip[s]is et s[e]c[un]d[u]m in q[uo]
sit p[re]dicatu[m] ipm ergo esse p[ri]n-
cipiu[m] s[ecundu]m p[ri]mu[m] q[uo]d p[ri]mu[m] p[re]d[icatu]r
in q[ua]le ergo illa q[ua]litate et
[illegible] q[uo]d e act[us] eo[rum] et d[ict]a
et id d[ici]t illa missime e[ss]e [illegible]
eo[rum] et entiu[m] forma[rum] Inferi[us]
aut[em] p[ri]m[us] neq[ue] po[tentia] e act[us]
neq[ue] act[us] po[tentia] et p[ro]p[ter] hoc com-
positu[m] non e aliq[u]o[rum] s[ed] natur[e]
d[e]d[ucti]s et ad se inviu[em] et [com]po-
sito sunt ambo p[ri]ncipia vnu[m] aut[em]
et ens sunt v[er]e non dedictis ab
aliq[u]o eo[rum] que subiectis attribu[u]n-
tur ergo sunt e[ss]e p[ri]ncipia et s[ed]
ex[em]p[lu]m // Et aut[em] ideo s[u]p[er]i[us]
inducta o[mn]es sunt v[er]a
[illegible] q[ua]lit[er]cu[m]q[ue] sit p[ri]ncipia
vel magis s[e]p[ar]ata id d[ici]t hec
etiam alit[er] s[e]c[un]d[u]m s[upe]ri[us] o[mn]e[s]
disputare S[e]c[un]d[u]m enim mag[is]
vltia genera dicebant e[ss]e p[ri]n-
cipia tu[m] p[ro]pter hoc q[uo]d sunt
p[ri]ora tu[m] p[ro]pter hoc q[uo]d ma-
gis sit simplicia et i[n] p[hilosoph]ia in-
venta tu[m] etiam q[uia] ab alijs
separata sunt in ab alijs de-
pendentia s[ed] aa abip[s]is
s[ed] maxime q[uia] sunt [illegible]

mag[is] sit p[ri]ncipia ergo ideo dicitur ab aliquo
p[ri]mo [illegible] aut[em] non sunt nec vel
[illegible] Cu[m] enim p[ri]ma causa equaliter
se habeat ad o[mn]ia et equaliter o[mn]ia p[ro]ba-
biliter. i[n] seipsa ea que maxime sunt p[ri]ma
equalit[er] se h[abe]t ad entia et maxime
[illegible] ea maxime sit p[ri]ncipia huius aut[em]
ad hec addebant r[ati]o[n]e[m] tu[n]c s[e]c[undu]m non p[ro]bat
dicens hoc non posse esse q[uo]niam ideo p[ri]-
mo[rum] e in ad[ver]s[o] et educat a[b] alio [illegible]
aut[em] o[mn]es et d[ict]a[s] p[ro]p[ter] aliq[uam] mo[dum] vi-
debantur e[ss]e in g[e]n[er]e [illegible] intellecti edu-
ctas e[ss]e d[e] ipso p[ro]pter quod subalterna
vltima s[e]p[ar]ata non dicebant e[ss]e p[ri]n[cipia]
Quod ergo [illegible] dicebat r[ati]o[ne]m ea
et s[ecund]a[m] d[ici]t hoc q[uo]d d[ici]t[ur] s[e]c[un]da e an[te]
genera non esse in g[e]n[er]e ut educi ea
d[e] ipso s[ed] e[ss]e e[ss]e potenciale s[ed] et d[ict]a
esse in g[e]n[er]e ut ad e[ss]e actuale educit[ur]
d[e] ipso et i[de]o po[tencia] e actus potencia s[e]c[un]da
et r[ati]one e aut[em] et s[em]p[er] cu[m] ipso dicat[ur]
n[on] p[er] actus [illegible] in se e[ss]e [illegible]
v[er]i[us] [illegible] diminutum eadem [illegible] aut[em]
et compara[tio] subalternis g[e]n[er]u[m] aut[em] cu[m]
dicat[ur] potencia dispo[siti]o et tu[m] po[tencia] p[ro]p[ter] ista
p[er] actu[m] et in v[er]e [illegible] r[ati]one
[illegible] alia et alia et etiam subalternis
s[e]p[ar]ato alia eo q[uo]d o[mn]is potencia dispo[si]t[ur]
p[ro]p[ter] analogiam ad actum et e [illegible]
[illegible] d[ict]a et h[ec] [illegible]
hoc non e r[ati]one simplicit[er] s[ed] r[ati]one d[ict]i
[illegible] d[ic]itur et q[uo]d d[e] s[e]p[ar]a[ti]s
ab alijs et non alia abip[s]is et i[de]o p[ri]m[u]s
esse non [illegible] // [illegible] e q[uo]d verum
est hoc q[uo]d p[ri]m[u]s e [illegible] p[ri]mum
et hec sunt s[pec]ies constitute s[ed] non e p[ri]mu[m]
in q[uo] [illegible] d[ict]a et act[us] et s[e]c[un]da et i[de]o
non s[e]p[ar]a ab i[p]sa s[ed] po[tencia] na[tura] s[ed] sit i[n]
[illegible] a [illegible] et s[ed] confusa a de-
[illegible] et s[ed] s[e]p[ar]a dualitas [illegible]
[illegible] constitute p[er] aliq[uam] et s[ed]
[illegible] trigonu[m] equalit[er] s[e]c[un]da p[ri]m[u]m
[illegible] in qua e [illegible] et
[illegible] p[er] s[e]c[un]das mino[rum] [illegible] et
[illegible] sit [illegible] hec [illegible]
dualitas s[ed] trigonu[m] non dicunt
s[ed] sit q[uia] p[ri]ma s[e]c[un]da d[e] formis [illegible]
s[ed] [illegible] et [illegible] hoc enim [illegible]
sit q[uia] actus et forma et d[ict]a [illegible]
e motor et g[e]n[er]a [illegible] e [illegible]
eo q[uo]d actus est [illegible] et
[illegible] q[uia] [illegible] bonitatibus cu[m]
[illegible] est melius eadem
[illegible] non dependens ad aliq[uem]
de ea et [illegible] non dependens ad alio[rum] et h[ec] est
s[ed] potius ad q[uo]d e dependens

vero per ipsorum intellectus et sibi illis
ceteri [illegible] intelligentiam [illegible]
qua sit magis propria [illegible] quam
dicat per hoc quod [illegible] magis est primum quo
magis [illegible] dicatur principiat.

Capitulum [illegible] et est digressio declarans [illegible] opinionem intellectum

Postquam autem [illegible] dubitatio quod omni est difficilia propter rationes ad utramque partem obvenientes difficultatem et ad considerandum maxime illa eo quod est de subtilibus et primis principiis et est ea quae inducta est loco [illegible] in ordine quoniam superius inductae sunt quae tamen ad [illegible] dubitationis. Hic autem quod est verum et quod [illegible] se est ea et [illegible] quod forma [illegible] sit aliquid praeter materiam vel sit aliquid per se [illegible] hoc enim quoniam [illegible] contendunt duae scholae stoicorum et epicureorum. Epicurei dicebant nullam penitus esse causam praeter materiam. Stoici autem formam praeter materiam causam esse [illegible] sed [illegible] quod [illegible] utraque forma sit aliquid separatum a materia sed utraque sit [illegible] diversa aliqua. Cum enim materia sola sit principium individuationis et nihil sit [illegible] in [illegible] per materiam sed [illegible] est forma praeter materiam sed est [illegible] [illegible] resultans ex ordine et compositione et sic [illegible] sicut dixerunt de motu et [illegible] [illegible] et tamen hic [illegible] sunt et [illegible] est substantia aliquid [illegible] substantia aliquid [illegible] eo quod non est substantia aliquid nisi [illegible] quod est unum [illegible] et [illegible] [illegible] autem est [illegible] et [illegible] in omnibus quod hoc esse est unum eo quod ipsa anima [illegible] et motum eadem permanens [illegible] saepe [illegible] est ergo materia [illegible] quod [illegible] a forma quod non [illegible] esse aliquid cum ergo forma non sit [illegible] propter esse quod confert [illegible] propter [illegible] formam esse [illegible] forma ergo non est aliquid in [illegible] sit materia [illegible] [illegible] duobus [illegible] et [illegible] sit [illegible] aliquid esse et materia [illegible] [illegible] nota est quod [illegible] sit unum et ex duobus [illegible] [illegible] [illegible] sit [illegible] forma sit unum [illegible] congregatione secundum naturam et esse forma [illegible] esse tamen materia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] movebat Epicureos ad hoc autem inducebat quod [illegible] est [illegible] aut est [illegible] forma aut [illegible] aliquid esse [illegible] [illegible] et [illegible] et [illegible] est in [illegible] de formis substantia autem omnium [illegible] aliquid est in ipsis rebus

[illegible] forma vel penitus [illegible] rebus. Cum [illegible] non sit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] forma [illegible] et materia [illegible] aliquid [illegible] esse [illegible] materiam [illegible] quod [illegible] [illegible] rationibus quidam [illegible] antiquis epicureorum [illegible] consentientibus [illegible] vel penitus esse praeter materiam. Dicunt quod [illegible] stoici dicunt quod si verum est quod inductum est [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] quod est per [illegible] [illegible] non est [illegible] [illegible] quod est unum [illegible] [illegible] est intellectus [illegible] non est de hoc quod [illegible] [illegible] hoc quod [illegible] abstractio [illegible] ab [illegible] non sit autem abstractio [illegible] [illegible] forma [illegible] [illegible] forma est ad [illegible] [illegible] cum sit [illegible] quod est [illegible] et [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] hoc non est materia quia non est una materia [illegible] [illegible] diversa [illegible] diversitas [illegible] est [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] ab [illegible] non sit forma [illegible] actu [illegible] non autem est actus causae in quo [illegible] se ad esse et non esse ad [illegible] autem et non esse [illegible] [illegible] quod ponere formam praeter [illegible] [illegible] effectivis sit esse. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] esse [illegible] praeter materiam et [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] ad hoc [illegible] vel [illegible] ad esse [illegible] ad hoc [illegible] esse et esse [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] et propter hoc [illegible] forma [illegible] est etiam unum sit ex materia et forma non [illegible] quod hic duae sunt [illegible] [illegible] [illegible] eo quod materia [illegible] ad formam per hoc [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] est in ipsa [illegible] quod est in potentia sit in actu et [illegible] et [illegible] congregatum sit ex potentia et actu [illegible] [illegible] potentiam [illegible] actu [illegible].

et non multa habet cum in re existentia
similia sunt, et quia tamen forma
accepta, sicut rerum, cuius tamen est
forma quidem, et est prius, quod
sic saepe in auctoritate declaratur
est, sic et tunc actionibus motus
circa rem materiam, sed ea formaliter
vel in re vel per rem per aliorum
separata ab ipsa, secundum quos
vero simplex esse per declarant
Stoici, sic in aliis locis se-
quitur dicendum. Circa IIIIum et
4 dispersio declarans XVI
questionem

Sextodecimo non loco
queritur utrum forma loco
et subiecto separata sit
anima vel non sit separata ab
ea secundum quod iuncta sit eidem loco et
subiecto. Et huius in ipsa et dis-
cussione ex ipsa, et haec quaestio
ducta est ex quibus assertionibus
Stoicorum et Peripateticorum. Sto-
ici enim formas ex materia se-
paratas esse dicunt et eas formas
eas que sunt in materia et eas
que sunt in materia esse quasdam
quasdam resultationes et ima-
gines earum que vere formae
sunt et ex materia esse habent
hic sive assertio multas et
forte assertiones probantes
[illegible] quod omnes formae
procedunt ex lumine primae cause
quae se habet ad totam materiam sicut
artifex ad artificiabilia et sic
formata utrumque que est
formae ad factiones [illegible]
sic quod sit sicut in lumine prime
cause sunt omnes ex materia
et ante eam esse et locum
et constat omnes formas esse
separatas existere a materia, ad hoc
autem formatum [illegible]
formas ipsum quod est extra
[illegible] sic et agens et operans
est ex paciens et operatum
Cum ergo forma sit sicut agens
et formans sit ex materia et
arguitur [illegible] ex [illegible] quod ge-
nerantur, quam quamvis est
dans forma, quod superflue
dare [illegible] si forma est in materia
et tum prius quamvis et for-
mas sunt extra materiam [illegible]
omnes formae separatae extra
materiam existunt. Amplius
ad hoc ergo est motus celestium

ut ex motore primo fortius in se defluentes
per motus suos activus et passivus in
similitudine generatorum et corruptorum in infe-
rioribus existentibus. Si ergo sic descendit
ut descendit non ab aliis prius in quibus
sunt, videtur formae simul in hiis quae
ex materia sunt existere separate. Et prime quidem
formae sunt divinae et intellectuales, se-
cundum autem in stellis et proportionibus periodi-
cis mathematicis, quae qualitates activas acci-
piunt dimensionem et [illegible] subiecti activis
et passivis sensibilium. Sunt ergo simpliciter formae
divine mathematicae et physicae sic plus tendit
quod infecta Stoicorum [illegible] florunt
[illegible]
aut [illegible] et resultationes [illegible]
[illegible] Etiam autem obiectiones
[illegible] accidens quae non ponunt [illegible]
[illegible] separatae [illegible] Stoici [illegible]
[illegible] actu [illegible] sunt [illegible]
[illegible]
[illegible] in actu [illegible] accipit [illegible] quod de
accidente est ipsa quantitas et qualitas
vel quantitas [illegible]
et sic actus [illegible] contraria [illegible]
a quo descensus sic formae [illegible]
[illegible] formae [illegible] addit [illegible]
Stoici [illegible] in [illegible] substantia [illegible]
[illegible]
[illegible] substantia est [illegible] aut quod [illegible] et
[illegible] substantia [illegible] dimensionibus et figuris secundum aut
quod [illegible] est et [illegible] assertio-
[illegible] activarum et passivarum [illegible]
[illegible] causas [illegible] ad quas
formam [illegible] quod autem substantia est non potest [illegible]
[illegible] in quibus [illegible]
[illegible] est [illegible] esse
[illegible] periodi [illegible] ergo [illegible]
[illegible] instrumentis sive
[illegible] substantia [illegible] accipit et figurabilis
[illegible] autem activorum et passivorum [illegible]
est per assertionem agentium et patientium
accipiant. Adhuc autem assertiones
sive oppiniones inducunt sed [illegible]
[illegible] maiori modo [illegible] in [illegible] aut
mediis [illegible]
agentis intellectiva operans [illegible]
motores [illegible]
[illegible]
corporis. In hiis autem [illegible] constitutiones
formas [illegible] agente
[illegible] et in ipso [illegible] formas [illegible]
[illegible] autem [illegible] divisibilibus et
et figurabilibus accipere et in materia [illegible]
sensibilibus [illegible] modo
[illegible] in [illegible] a [illegible] etiam

motores qui sunt quidem sunt ordinatim
distinctae similes et in celo separatae
sicut in corpore in parte est motor primus / propter
hoc primum vocat primum intellectum / Deum
autem sed deorum quorum opifex est pater ete
intelligentias primus / mundi autem sensibilem
secundum filium / animam / sed materiam appel
lavit primum deus secundum animam mundi / et in
sphaeris vitas / et anima sunt corpus / differentes
tamen sunt applicatis [illegible] dicit spiritum
esse mundi animam motum et regere mundum
gubernatorem / haec quoque opinio est opinio
stoicorum de separatis formis / sed magis
hic tamen videntur perpetuati obviando
[illegible] quod sit natura intrinseca vel est omnis
forma specialis / in substantia et non potest motu
[illegible] / quae est quatuor quasi in spa
tiis / dimensio est quae imitatio animae est
forma per formam et ipsa prima [illegible] in
choata est forma de potentia exiens ad
effectum. Ut quoniam sicut sit quatuor
primum enim formas omnes qualitas et in materia
[illegible] aliter forme forme praeexistit in
materia per analogiam ad formam non
determinatam ut quoniam est aliquid materia actum rei
[illegible] ipsa quam alia et reddit igneum in
[illegible] Amplius quod aequalibus
sicut quatuor [illegible] quod [illegible] a
forma dicitur esse secundum hoc ad aliquam formam
recipienda Amplius sicut nulla forme
[illegible] praeexistit tamen hoc non tamen esse
et contra non sit ex materia et forma quia
non est id tamen [illegible] quod potest esse in potentia
et ipsa in actu sed ibi congregatio
duorum [illegible] differentes [illegible]
[illegible] una differentia
sit ex materia et forma constituta quae
omnia absurda sunt et recto intellectui
contraria / Nunc si forma extrinsecus est ingre
diens in materiam in cuius qualitate formae intro
ductio incipiet ab exterioribus et et
paulatim ingredietur ad interiores partes
sicut videmus in inflammatione li
gnorum ab igne / Quod autem contrarium videmus
in omni qualitate per totam et primo in
[illegible] activorum / et vel [illegible] in
[illegible] partes [illegible] distribuit
et [illegible] exterioris incipit [illegible]
Nunc autem forma quae omnino ab extrinseco
ingrediens [illegible] de nulla parte materie
educta sed est intellectus videmus quod nulla
materie obligatione nec coartatione [illegible]
[illegible] corporis fieri actum [illegible] forma sic
sicut ab extrinseco ingreditur de nulla
potentia materie educta [illegible] omnem
formam esse liberam substantiam [illegible] materie
actu existere Et [illegible] consequens [illegible]
[illegible] vidit qui dixit [illegible]

vero esse simpliciter intellectus
ab omni [illegible] / Dicat autem
et [illegible] sunt quae perpetuati in
ducunt et quae [illegible] hic [illegible]
primus [illegible] perpetuatum [illegible]
[illegible] [illegible] quod non ca
sunt [illegible] [illegible] aliis
perpetuati / in pluribus [illegible]
[illegible] pandora [illegible]
[illegible] ex dictis eius / [illegible]
quod intellectus [illegible] dicimus
omnes formas [illegible] esse
in materia / et per motum educi
de ipsa // [illegible] quae inducunt
[illegible] de hac primi moventis
// [illegible] quod [illegible] non probat
formas esse distinctas / ex [illegible] Salio
[illegible] in ratione formae efficientis
quae causa est [illegible] a causa formali
forma enim eadem [illegible]
efficiente [illegible] est et [illegible]
intellectus / et [illegible] operis / non
efficitur in materia [illegible]
[illegible] quod est potentia in
per effectus imitatur [illegible] et
omnia [illegible] moventia sicut instru
menta primi / et [illegible] in vir
tute formae intellectus
agentis / a primo [illegible] ad
ultimum sicut movent qualitates
elementales in forma per vir
tutem et speciem formativae vir
tutis quae est ipsum semen et
sic movent qualitates ele
mentales in aliquo corpore
per virtutem et speciem [illegible]
[illegible] est in eo / et [illegible] ad
hunc modum motum primi
moventis et instrumentorum
[illegible] idee et caelestes formae
formas [illegible] et agen
tes / et [illegible] anime et [illegible]
formae [illegible] resultantes et
[illegible] et [illegible] et for
mata quaedam [illegible] totum
esse causas [illegible] de materia
hoc enim non [illegible] est
[illegible] forma non [illegible]
[illegible] esse est in ipso [illegible]
[illegible] vel [illegible] [illegible]
est educendo de materia
[illegible] ad hoc est motus cae
lestium ut causa [illegible]
sit motus [illegible] / sed
[illegible] forme
a primo ut ad [illegible] mo
veat materiam et ex [illegible]
[illegible] est [illegible] apta [illegible]
in modo / et [illegible] sunt

principia producendi et cognoscendi
ut sunt apud formae mathematicae
videre, ut ydalee et similes
et quod una est in substancia et tamen
quo ad hoc quod forma specialis
educitur de materia secundum eam et actus
singulariter sunt modo conve-
nientes intrinseci et ideo sic actus
non habent se separari a materia,
operantur et triplex forme de-
tegere, tamen ex primis eius
partibus quando faciunt esse illa
esse subiectum per esse autem quod
habent in materia mobilem faciunt
ipsam esse de tratabile et
per esse quod habent in materia sensibili
faciunt ipsam affici passionibus
et quantitatem in intellectu alterius
determinantur. Ex hiis autem
patet ultimus quod formarum est esse
suum est quo res eius est forma
ut ad est intellectus huius et
esse eius secundum id et c. disposi-
tionis inducitur secunda pars

Capitulum 12m et est de distinctione
declarans quorum sunt

Consequens autem que-
stio est 11 et ordinem
superius enumeratorum
et hoc est utrum unum hoc sit
primum quod substancia est a principio
haec enim quod est creata et producta
et superius eum duo autem ipse
descripta omni cum stoicorum fu-
erunt secundum hoc unum in ero
sive annexa tamen quadam sibi
pluralitatem huiusmodi autem rationem
assignabant quod sit forma quod de
esse origine sive in seipsa
primum eum separata ad ea quorum
est forma ipsa est una et eadem
unius. Si autem ex parte originis
considerentur ipsa una et eadem
ydea quod lumen est operans
intellectus agentis primi.
Nec hoc est esse vel essencia
multiplicabile est et ab eo non
tamen sit substancia primi intellectus
sed substancia autem una est multi-
plicata operans tamen virtute
ipsa et unius et eiusdem formis
ipsius et cetera unius et necessaria et
aliorum membrorum filium et
contrariorum. Si autem in se con-
sideretur forma sive est essencia
et in actibus et ex parte illa
etiam est una forma secundum autem
comparatione ad ea quorum sunt ipsa eam

id est quorum ipsa est forma constat per ipsa ea
esse unitatis et pluralitatis omnium illorum ergo
quod unitas et pluralitas ipsius non est
ab ipsa et ideo secundum in se est una ipsa est in illis
et una et sic ut omnibus ut dicis forma
una et eadem unum remanere ampliis quod
substractis omnibus sequentibus remanet
unum et idem ipsum unum in se et eadem est.
Substractis autem omnibus formam quibus
non remanet in forma una et eadem. Quamvis
forma quae preter omnibus sit unum
substantiam est una et eadem re et nomine
autem nomine quod est eadem secundum re diversa et sic est ea
re et nomine forma una et in omnibus re
et nomine. Si autem est diversa re et nomine ea
et nomine. Si autem est diversa re et nomine ca-
tur eamvero preter et hic est res auctoris
in ... sunt et reputat ea
forte in ... In ... autem ...
et quod sit in primis ... habitudo
quedam forma ... diversa et quodam diversa
formalibus diversis et ... non fiat forma
semper agit in pluralitatem. Adhuc autem omnis
forma unitur ... constat autem ... plura
plures quod sunt et forme ... ...
autem ... ... sat patet in disputacione
... ... forma cum
potest quia ... ... multiplicatur per ad. Tamen autem
quod in ... est ... una ... tamen ... non
quod est ... est una ... tamen legitur autem sit
... ex se diversitatem ... quod est multi-
una tamen origine ipse et tamen quod est annexa pluri-
tati ... unitati quedam ydea est in lumine intellectu-
alitas una cum ydea est ad species et similes
... pluralitatem huius ... intellectus ...
... ... se unius intellectus ...
est ... et ... manus et pedes quando intellectus
corporis operatur tamen intellectus in se ydea
sine ... una sit et hanc pluralitatem
facit ... intellectus ad opus. Forme
autem ... quorum ... et ...
pluralitas et hanc pluralitatem facit ...
forme de ... per ordinem ... proferendo
quod plurimum ... est vita quod esse et sensus
per vita et intellectus ... forme autem
quod est ... quorum est subiectorum pluralitas
in potenciam ... quod ... est ...
vel ... esse potest ... est ... na
... sit ... non ... est una
de ... et ... duorum
separata ... tunc ... remanet
id quod ... est ubique et ... locus
et species ... intellectus eo quod ... diximus in
... ... et ... intellectus
est species intelligibilium et locus erit
eius agentis intelligencia per intellectum agen-
tem et est species intelligibilium per lumen agentis
quod species est intelligibilium forme et locus
intelligibilium per intellectum potest ex

hiis cum tbus pna gstat intellectualis
et si sz pt sol et lumen sedzs et
reficiunt ad colores esse zm qre motiuus
[illegible] to nq dict phs quod idem
e vbi in omi inferiori et e vbiqz et
pt pria sui pocius qz i formatione
sub aliquo

Cam pt ete [illegible] intellectualis de qstoib

Prima aut prim qd no subā e
in sua ut separata ab ea et est
[illegible] quinta tu multiue orbi
dici qo 18 nam nta vng sit aut
pt sit tom gparem ex uisite qqz gpo
sit aio qqz gpoitione qd gte siuolon
vocat to maxe dico siuolon sit totum
qui aut noe foune tocius gpositi
ptiz de ma sit gpoi ul addet noe
pti u inf gpoitz sit sagola in lingua
arismetica le stiple et a [illegible] in sua
metheoz sollit a nobis dictata aut
forte ul addit sup a in quibusdam
addt et in quibusdam aut no addit
et si oz gre [illegible] qua sit in quibus
no addit si ul addit ambigz sit
tempus [illegible] dicunt quod suba for
malis no e ul armonia gpaltoz et
gpoitinis [illegible] no oz nos ac consi
dare pspern sz inuenire que sit pma
ma in [illegible] et pma glte actua sing
para et ma ad formam siuolon dedu
cta et sitemq tota nam enim sicut
in liquefactis liquefactibilibus taliter et
sicco dicimq [illegible] terre esse et sic
e in omnibus elem et animatoz et ce
lestum sicientis naturam qd sicuti ppaz
eoz materia et pro agente et prancte
ad compositionem gremunt et hic gse ce
ulti pythagoras philosophorum [illegible]
dixit volentes formas ul ee nisi
actu gpoi [illegible] in [illegible] celaz
intellectus pole q boms e [illegible]
[illegible] dixit esse [illegible] e pt
oine e q e in aqua e in eo zm ptibz
eius in qua e eo go forme sint in co
posito siuolon sit in eo zm ptates qti
Est aut potestas gpoti [illegible] ptibus
eoz que [illegible] sit zm [illegible] go ois
que e i gposito siuolon no e ul [illegible] mi
xtue et gpoitionis eoz que [illegible]
et gpue hoidez astruebat p rone for
me cum omis forma [illegible]
potest fme ulte sic [illegible] p [illegible]
et posse fme no sit ul gpoitiones
potentias et virtutes eoz q mixta
sunt et composita no est forma actus
nisi [illegible] potentias siuolon et
forma no erit ul [illegible] gpoitionis et
siuolon armonie [illegible] go formis

et non aliqz legdata dixit
esse materiam to zm poeti
tale fabulas pepli dixit
esse palladis et qz diffile
est scire [illegible] et [illegible] by
[illegible] dixit
q pepulo [illegible] ho nulla
hoim revelare potuit tu
bi pallas sit q e et e
rat et erit et q in mundo
az et non az et de hiis nos
alibi locuti sumus // In con
tum hg obicit qui si forā
non est ac pt siuolon
et siuolon no e ambo i
qe sit for te ul a potestas
apparz h siuolon ligitur
gpoti sz vbi no e ptas ibi
no e opus / opg go nm o
mno erit p qlitu copoi
tionis nulli go et opus
anie sz anie id opus est
zm potas vite et no est
zm potencias siuolon sine
gpositionis // gpa aut vi
te sit inibi ange mo
uel zm locum sentire et
intelligere et alia hz q q
omnibus pz esse sm gstat
prenducta no som esse
fa sz [illegible] ul fane
dn e tales homines vine
q q quod bom e in natura
inter destruit dicitg go
in lingua gois [illegible] q
in [illegible] fora no e ad
pt siuolon q sit in lia
no attingit ul pfectum
id e inx gudo qualia et
inetheoris diximus et in
aliis e ad ptez siuolon
formam q ne pfectius
attingit ptr mixte sit
animata sz aut e aliq
i animatis / tunq aia in toto
separa a mata ut pectra
lib in coz ho [illegible] et pra
din morlike [illegible] tradidiq
et adhc i hac sua [illegible]
dudemq / Ea aut que
inducta sit in qua no
diffile e solue mata
cum no solu kz potencias
et virtutes ex mixtis bus
sz etiam exifluxia cele
stium d sup et ex virtute

animarum in quorum corporibus dirige-
et mouentur sicut in superioribus dictum est.
Declaratum est etiam secundum hunc modum po-
tentias accipit actus qui sunt
absque proter simolon tanta ergo
de ideis dicta sunt. Capitulum et
est digressio declarans utrum quodlibet esse

Ex quo ergo iam constat
principia realia esse ad
preter simolon in quibusdam
libris ut constat neque id
quod primo quesitum est utrum
sint determinata talia principia sine
sit in rationibus sicut ille que
sunt absque preter simolon sine
sit in illo sicut in quo vel sunt
ipsi forme simolon sunt de-
terminata numero ita quod sunt duo vel
tria vel aliquid secundum numerum aliquem quando
ipsa autem determinata secundum speciem
itaque sit unum vel duorum
specierum vel alicuius alterius determinati
numeri licet sit indeterminata in
secundum numerum singularium et
quorumlibet modo dicuntur determinata
ita quod ut ordine ut comparatione
se applica in pluralitatem ma-
iorem quam sit numerus in quo determina-
ta sunt principia realia enti-
bus debet esse et rationem stabilitatem
concludere quod circa hoc est
peritia quod sunt principia sicut in-
tellectus ... est differen-
tionibus et ideo multi sunt
qui dixerunt infinita esse principia
forma et ideo et dici esse in omnibus
considerabant enim quod principia in
corporalia sunt et ideo admittunt
comparationem et mixtura non
consumuntur propter quod non dixerunt
esse actu mixti sed alibi actus
esse priorum contrariorum et denominatum
ad ... cum tamen omnia sunt
in quibus cum enim in corporalia
sunt non alterant aduniuicem
sed dixerunt. Alii autem deter-
minata dicunt esse principia in
specie et non secundum numerum sicut
ut platonici qui ydeas dicunt
esse principia et has intel-
ligit intellectum principiorum
esse specie determinatas eo quod sunt
tot ydee prime quod sunt sicut
intellectus acti qui in po-
testate habet materiam prime
cum ydee omnes sunt explicata
uniuersi et simplicitas intellectus
primi ydea et ad illa se
omnia forme scilicet materie
potentes procedunt quod omnem mul-
titudinem est unitas et omnis multitu-
do reducitur ad unum et omnis multitu-
do specierum ad unum in forma reducitur
et omnis multitudo formarum reducitur ad
unitatem illam que est formarum species et hec
est in intellectu agentis formas et multitudo
tamen intellectum reducitur ad unam unitatem
primam ydeam que est species et lumen omnium
intellectuum actiuorum et isti non abierunt
omnino sicut in sequentibus apparebit. Alii autem
scilicet illi dixerunt principia esse determinata dicentes
quod omnia sunt aut ex uno aliquo aut ex uno aerea
uniuersi ignis aut aqua et ignis quasi
duo aut tria aut omnia quod est ... in-
tabiliter composita et compositione sunt
etiam sicut ea que non sunt ad aliquid et
horum autem rationes iam in physicis determina-
ui hic ... dicere quod cum his que in prin-
cipiis determinata sunt sufficiat
sic ergo patet solutio ... de primo forma-
li sunt. Capitulum primum declarans utrum
quesiti vicesimi

Vicesima autem quod est utrum eadem
sint principia corruptibilium et incorruptibilium
an diuersa. Nec modo querimus que sunt principia
sed quorum nec de his querimus principia sed de quibus
secundum philosophos cum determinata de hac questione sed
quia multa secundum theologicos dicta sunt
aliter tamen adhuc de hoc disputare oportet enim
corporum effectiuum sunt principia eadem videtur quod corpora
effectiua sunt principia quia corporalia et incorporalia
sunt quia videtur ergo quod corporalium et incorporalium
principia sunt quia et hic sicut iam manifestum
de duobus principiis. Ad hoc primum autem principium
tamen est ipse ... non sicut non est tamen ipse tamen tamen-
ue causat ad ... in suum effectum sed ergo prin-
cipium est in corpore et principium tamen suum in corpore ...
... cum multa corporalia ergo ... ab alio
quodam principio. Dicendum autem fortasse quod ...
quod principium erit per voluntatem et intellectum
et ideo prout vult et hoc est quod in sequentibus
... determinabitur quod in primo voluntas est
... quod ... non differunt ... voluntas
... causa ... sed ... quod ... est
Ad hoc dicendum quod causatur per intellectum videmus
autem quod celestia per intellectum mota ...
... et ... sed cum quo in
tellectus primi nunquam sit stabilis quam intel-
lectus ... magis vnus ... intellectus
primi ... celestium sperarum quod ... perdit
ab ipso perdit per ... et indisposition-
e vna ... disponi non vi-
dentur ... et ... Pythagoras
... Pythagoricos ad ... duas
... principiorum vna boni et alteram mali
et tota ... disputationis ... querebat
causam mali ... an est malum et quid est malum

// Nos aut' qui tu h negocu exiget deprac
nolentes inducta digit q malu in na
no e aq exuiui z ro no hz cam aq eui
alez h pmato e armonie z quesita to
priorz qstituentum z pmato moi ipozum
z id no hz cam ee cance h defectus ca
h tz s ea cu ma h naliu qd e cozo
ul aliud sic q qt naz illaz ee que est
ppozo priorz qstituentum in ee z solu
to modi qpacionis et armonie cozo.
// Dico g q in hijs in quibz i equalibz
est distancia z quoz ad pmu pncip non
e eqlis pticipao esse diuin qui pncipissa
sunt intelligencie sue motu pticipant
ipt q intelligenz indiuisibz z sine facta
e in luce pny pmi magis aut distancia
pticipat ho p motu localez in quo e
forma incozolis mota sic corpa supcele
stia que aut sit inxta i ultra resulta
cone pticipant ho successiz qnacionis
hui tam sue successionis motu decli
nis celi in qo klo quantum pmi opelt
armonia z inducit cozoz z h e cozo z
ne, mali qd eadez sunt monencia pma
cozplud z i cozplud pnstincta que sunt
monencia mota p accessu z recessu et
alios motus sunt diuersitates q sunt mali
inflaie ea effectus h deficiens qui simones
pma facit ee absencia fatu ee sic
pz p inducta // q g de q qrioz hue
sunt cause pse pluy e h sub qrijs qphi
dau z pnate opposita h vnu z ei desidc
se sunt caut the oppoi nec negandum e
qui pnum pnum sic ea pse z eeilit se hz
h no omia eqlit se hz ad pnu h quedaz
pinquis. z quedaz longinquos cui p cepto
naz bonitati sic alibi sepe diximus
z ex hijs illis cu in anthit deccrimata
sunt satz pz q tenendum p pinduqta
qe nd em ho de malo aiue z hoies
loqui q no e de pparta qone cui ppor
tu opus // Cam etc e dpo declarans
intellect 21me qonis

Deinde qrendu e d qone 21 ptz
vz oim ea ppzolu qz cozlui
pna sit i cozlia incozlia aut
cozplud pnu sit cozlia z incozplud in
cozlia z q d inouentibus ea qstat per
declaraz qone pcet quecunq de alijs
pnijs uolibus z spalibus z finalibz
uiden cui pncia uilia esse in cozlia
razoi d inuoz in sinpioi porta dispuce
q ut incitis et ut uintate n sibi
q e ma incozole z ingale ponatur
sic constat qstia pmi phoz per
eadz aut deinboz qstat qd forma in
gualis est nece cozlis in tanbilis qui
cui cui ceuciam esse supponit ante omez

motu et ante omez qnacionem
cui exigiaz nd sit p motu nel
qnacionz forme aut eeu esse
supponitur ut ante omez motu
et an oez qnaoz no g sit per
motu ul qnacoz dunc diuo
scedm nd obstat q formand
e igiu n in porsa h potencia
cui esse d esse qpoit nd esse
forme cui essenciaz fora cui
cui cenciaz eadz e sine sic in
potencia sine actu q aut cui
tuaz psupponitur esse in ma
ex ho pz q oms phy n ho
qunt q nichil physice fit
ex inelplo h ex aliquo si aut
eqlis forma nd pexistet in
mata oz q ab allo extrico duce
nte aut q fiez exinchilo qz
vtraq sepius a nobis e in
probatum Aut motz et im
tacio nd sint in adee z hoc
e qposita z nd ceue formesim
plex forma neq p motu
fit neq p inuto qnec qnao
cu g generacio z cozo sit
cca id necce sit quod cozlue
q p cozoz // In qnu antez
huiq e q inouentibus nobis
inouent z qe in nob sunt
z qnat nobis qnant ea qe
in nobis z corrupt nobis
corrupu ea que in f nobis
sit forme aut que sunt
pue subaz sit in nobis g
vr q inouent et qnantur
et corrupu nobis corrupt
qnitz z mot // adh lat
tale viden forme l cozles
esse p hoc q pn ustie pena
sit z incozlia sic ploi vider
hc aut z h qd sufficient
in phit predicata sit qui
pna a pxi rei pncipiate z
keulia cozlia sunt pacms
qu res corrupu pse z e
sit etiaz ipo lia legua lia
pse aut sit ingualia et
incozlia z inmolia sunt
optime e pgati forme aut
pme q sit inouent roes
l inouete z fines, vltimi
q sit in pmo motore sunt
u ducce exeat sit absolute
l uiubles z i mo les in gut
cui id qd subm e z fiuibi
i cozlis e z ingenita p
esse q hz adispancabus cozo

et generatur et corrumpitur unum generatur alterum.

Capitulum septimum declarans 22 quesitum

Difficilimum autem ad considerandum omnibus antiquis visum est id quod 22 queritur hoc utrum scilicet unum et ens que sunt prima entium intellectu sunt substantia et non dicta accidentaliter de rebus antiquis, sed quia contenta superius subiectis sunt rerum, sicut amor ad odium aut ignis aut aqua vel alia huiusmodi et hac quoque superius multi diffinitiones parthenides rationes et aliud repetemus sed alterius ordinates diffinitionem vocis philosophus et pyttagorice inducentes videamus quod dicere primus primus omnium cum quorum resolutio stat in una que est natura, primus inquit decrit omnium relatio et resolutio ad quod centrum omnium resolutio stat in uno et ente et hoc non resolvitur in aliud quod per prius ipsis quod ens et unum substantie sunt et principia omnium entium. Amplius omne eorum que est substantialis expressus sive profluxus ab uno per essentiam fluentis quoniam nec esse naturam unam per se patet per inductionem omnium ab uno entis fluentium quod per essentiam operationem producant. Non autem dubium est omnem entium fluxum esse ab uno primo faciente essentialiter etiam accidentaliter operacione vel quod omne extra unum et hoc non potest esse nisi ens et unum sunt quod principia et substantie omnium unum et ens. Similiter hoc videtur tamen in sensibilibus quia in intelligibilibus sicut quia visibilia fluunt a luce omnium visibilium primum essentiale est lumen, et sicut omnium intelligibilium fluxus est abstractum a fonte huius lumine intellectus agentis primum essentiale est omnium eorum que intelliguntur. Hec est quod philosophus dicit doctrina et opinionem inducit dicentes hoc semel totum eo faciamus nobis cum tradimus verum erit pareo exemplum. Et hec est causa quod unam naturam que ens est et primum unum antiqui pictagorici et philosophi dicebant omnium principia lumen prima semel est omnium et hoc est eo entitatis unum et unitatis omnium aliorum que sunt posteriora ipso et ideo aliqui volebant dicere, qui dicebant omnia fieri ex ipsa et unum et ens, ydea. Est autem deceptio eorum ad in hac opinione quoniam cum resolvuntur dicunt in ens et unum non stetit resolutio in una natura que univoce sit natura omnium. Id autem quod substantiale primum secundum entium univoce est in illis quorum est primum quia aliter non esset diffinitio et hic peccaverunt philosophi in eo quod non distinxerunt unum et ens. Similiter et eorum fluxus est ab uno faciente, id est faciens non est fluens essentia sua in facta licet non operetur actu tali eo quod intelligentie per accidens illi secundum opera sua per suam substantiam hec est lumen intellectus sui quoniam actum est et ideo lumen procedit in diversitatem generum et specierum ordinem secundum constituunt substantia sapientia que ea ordinans est unumquodque, et ideo illud unum non proprie eorum potentiam participantium ipsum. Et ideo hec, hec potestas sit valde difformis generum et specierum non est in eis ut natura una vel actu sed potius ut unum in effectu participatum. Ideo non est substantiale primum sic participando ante diximus. Et est similiter sicut hoc lumine solis quod sortitum est omnium aliorum et tamen quia non participatur in una solis potestate sed in multis potentiis participantibus ideo fiat quod quamvis omnia sunt unius nature per speciem formaliter, sed sunt diversarum naturarum formarum et diffinitionem et ideo in lumine ~~intellectus primi~~ solis est ut fiat quod quid est in eis. Similiter in lumine intellectus primi est ut fiat quod quid est, et ideo non est formalis substantia omnium. Et forte id philosophi vocant hoc semen potius quam quid vel formam quia informatam semen est ut radix et stipes et folium et ramus et flos et fructus, et tamen non est univocum primum salvatum in omnibus inductis. Ex hiis patet quod non est vera demonstratio superius inducta probata per ea que univoce predicantur ab uno entium primo patet quod predicatur quoniam determinatio eorum per ipsorum subtilitate.

Capitulum 8 declarans 23 quesitum

Consequenter quod quod 23 ponitur in ordine quoniam est utrum prima sint universalia sicut ut genera, reque licet latum in quibus determinata sunt, tamen ut sufficientior sit doctrina dicimus de ea. Hec dispositio primum autem stoicorum sententia fuit universalia esse principia et huius potissimum causas tres assignabat

quia si essent singularia et singularia sint infinita et infinita non sunt scita nobis, possent esse rerum principia et ignorata, ex inconvenientissima, non quod esse causa rerum scibilium et perfectionis earum. Secundum autem tale est quia si essent singularia non essent nisi tantum unius solummodo rei principia, quia singulare non est nisi unius tantum solius. Principia autem communia quae sunt omnium principia. Tertium est quia si essent singularia non essent diffinita. Diffinitio enim certa sunt diffinitionis universalium, singulare autem unum dicto est plus secundum omnibus est positis universalium et ideo singulare non potest aliquid secundum proprietatem ab alio [illegible] et cum diffinitiva proprietates diffiniat, diffinitio diffinita non possunt esse principia. Contra autem illi qui dicunt species contendebant omnia principia esse singularia [illegible] potissime eorum assignantes quorum prima est quod principium [illegible] esse habet in re ipsa, nichil autem est in singulari nisi singulare. Secundum autem est quod principium singularis est proprium et proprium quod alteri singulari non constituit. Primum autem et proximum singulari est singulare. Tertium est quia singularia non constituuntur nisi per generationem, generationem autem tantum est actus quidem principiorum et actus [illegible] et singularium per se. Ergo principia singularia esse. Quod tamen potissime [illegible] est quia [illegible] in intellectu sunt ea quae in natura sunt sive causae rerum, unde esse quod [illegible] in natura esse non potest. Illa autem [illegible] vera inter hec media sunt quod principia rerum dum esse accepta singularia sunt, dum vero autem abstracta a rebus et separata sunt universalia et sic hec non universaliter principia considerantur. Sed autem res et principia cognoscuntur [illegible] abstractio eorum sit per esse et accidit rei et universale abstractum ab ea. Et que de hiis dicta sunt videntur nobis sufficere quae diximus ad superdicte questionis declarationem.

Capitulum 19 declarans 22am questionem

Querebatur autem vicesimo secundo utrum potestate aut actu sint principia, quae quidem questio superius indicata sed disputata est secundum [illegible] assertionem Epicureorum philosophorum ad principia, nunc autem de ipsa [illegible] stoicorum sententiam disserendum est. Cum hoc scilicet ut philosophus divinus in sapientia undique intendit de fine ultimo et prima forma, quaeramus an hec principia potestate sint principia aut actu. Videtur fortassis quod finis ultimus est potestate, propter quod cum moveat per motum in motu et in motus potestate est et non actu, quia si actu esset non moveret motum sed moveret unum

[illegible] dum quod durat motus, videlicet potestate esse finis ultimus moventis et eius quod movetur. Sicut dux exercitus [illegible] motus exercitus dum est in potentia victoria, finis autem victoriae [illegible] est sic finis ducis et exercitus. Ex hiis quod et hiis quod dicitur esse in potentia. Hinc autem contra videtur quod ex [illegible] est et maxime finis non indigens [illegible] principia autem motus in omnino indigentes et omni perfectioni perfectus. Videtur quod omnibus [illegible] motus et operationis sit [illegible]. Similiter autem videtur de prima forma si quis illam potentia sit et non in actu, sed non educatur de potentia ad actum nisi per id quod est in actu et ad omnes formas. Alia forma autem quae educit primum de potentia ad actum et sic et in non et eodem [illegible] primo quod est impossibile. Si autem propter hoc dicatur prima forma in actu esse et non potentia, tunc sequitur quod omnis sit unus actus primus quod est actio omnium et per hoc omnia erunt unum quod [illegible] autem [illegible] in pluribus principiis. Sed principatores autem quas defendimus dicimus ad hoc quod finis ultimus est in actu et [illegible] in potentia. Unde quod [illegible] est bonitate et perfecto causa prime quae actu est et non potestate secundum [illegible] eius in parte [illegible] perfectionata est in potentia. Sicut prima causa [illegible] in se [illegible] et non [illegible] exitum ipsam secundum [illegible] alia [illegible] consecuto [illegible] esse sed tamen [illegible] bonitatem suam participantem. Similiter autem est prima forma quod lumen est intellectus [illegible] est in actu in qua est quod sit omne quod sit [illegible] resultatio eius quod forma [illegible] est in potentia sicut forma [illegible] in actu et [illegible] resultatio eius in lignis et lapidibus est in potentia et [illegible] ad formas quatuor et [illegible] ad colores. Propter hoc ergo

pro determinacione commenti xviiii

Capitulum 20 declarans 2m dictum

Iam 2o commentum tractandum dicto videlicet principia abstracta principia quam 2m motum aut per motum sunt principia rerum dicebat enim Plato formalia principia rerum et ydealia sine omni motu principia rerum existere et remanere contra venientes eis quorum sunt principia et hinc assignabat causas et modos duos / causam autem vero est quod separata sunt a materia singulari preter aliud non possunt esse principia cum omne quod in illis est principia tum sit et ideo forma principium sit et formalis esse separatas // Hoc autem est quod forme 2m existentiam sunt a materia et non dependent a corpore sed ergo materia dependet ad formam quod autem aliquid ad est 2m naturam non depellendus ad ipsam non subiacet motibus et passionibus eius sed non subiacet motibus et passionibus eius / 2m causa est quod forma preter omnem motum et ea est immobilis quia omne quod movetur quiescit per adeptionem forme ad quam est motus // Cum ergo separatum ante motum existens quiescit causa principia et immobilis sit preter omnem motum forma singulari primum / videlicet aliter quam 2m motum esse communem rerum / hinc autem quedam Platonici parabant modos duos quorum unus est in sigillo quod absque omni motu cere imprimit abiciens fortit rerum et e primum formationis eius Quod autem forma 2m quod sit talis in quarto arte ad videndum formam separatam et immobilem habentes sunt talem et e dicit esse de corporis primo et rerum paradigmatibus // Singularem autem hinc est est in duo. Primum quorum determinatum est hoc videlicet unum agens et ante hoc agens non agit unum nisi per motum aliquod factum in tempore / si ergo principia sunt aliqua principaliter esse primum non fuerunt sunt facta principia per motum ipse quod per ipsum dixit primo principia rerum per motum sunt principia neque sunt forme rerum

separate vero per motum Alio qua principia sunt sibi rerum a nobis dicitur D

Capitulum 21 declarans id quod addendum commenti 26

Utrum autem numeri et longitudines et figure sibi quedam sunt entia aut non 26o est questio et a nobis manifesta non dispiciendum 2m sententiam a philosophis multum discussa et invenio parata [illegible] hoc questio remanens addendum Non enim Plato dicit hoc omnia esse principia sensibilia sed mundi sensibilis et ideo quam Plato dixerit esse principia et non simplicia / videbatur habet sententiam preter indivisibilitatis vel ratione / quia id quod est sibi aliquid non sunt actus tamen sunt et principia partes autem sibi sunt sibi aliquid non ergo habent partes sibi principium et tamen sunt actus partes autem sibi non sunt aliquid sibi in per dimensiones dividi possent / sed dimensiones quelibet divisibilitatem sibi constituunt sibi sunt et non actu tamen cum divisibilitas non fiat sibi nisi in subiectis ipsa divisibilitas in non actu eam habet // adhuc prima in divisibilitas consistens in positura est puncti / sicut autem sola sit indivisibilis et videtur ergo puncti habet rationem et singuli multos moverunt ad dicendum per divisiones sibi sunt rerum diversarum / Sed ad omnia hec dicendum quod hec sola in diversa sunt in actu sed sola intelligatur in potentia divisibilis est / sed non est potencia divisibilis nisi quod plures habent partes et ea quae quae sunt partes / sed in se ipsa sed 2m actum potest non habet ea / nisi quam partes et dividi non autem divisa nisi cum divisionibus accidit / et ideo probabiliter 2m actum habet aliquid sed id quod est pars quod potentia est ad [illegible] actus habet in se ipsa et quam dicitur [illegible] quod sola esse intelligatur / est ad indivisibilitas a puncti in divisibilibus quam negatio est divisibilitatis a substantia et continue generis / ita quod nihil est divisibilium non autem est depuncto licet enim sit [illegible] potentiam et actum est tamen hoc aliquid in quo divisibilium est principium divisibilium et sunt et principia per producte commenti debat sunt per separatorum studium et subtilitatem sed cum in physicis nos diximus [illegible] hinc quod actum quanta non est [illegible] sed potentia / [illegible] et a ea et sibi quantitas quam sit actum quanta et sibi ab eadem quam actum divisibilis non est / Consideratur de [illegible] hoc [illegible] est quanta / 2o autem quod est subiectum ipse hoc sit aliquid separatum

ab accidente secundum aliquid licet substantia quanta aliquando
quod non licet substantia ipse solam. Capitulum
ultimum declarans ultime questionis declarationem

Ultima omnium superius enumeratarum
questionum est qua queritur utrum aliqua
~~horum~~ horum substantie sint utrum
sint nomine et ratione separata a sensibilibus
a sensibilibus autem sint in eis secundum quamvis nomine
et ratione. Dicit enim olim diffinivimus
ea que sunt principia rerum dat eis nomina et
rationes et ideo secundum divisiones et numeri ma-
thematici sint principia sensibilium. Ex quo in sensibilibus
nomine et ratione clamant. Et sic quidam lineas
et superficies dicunt volentes animal, quidam autem
[illegible] et quidam hominibus et de aliis que
valde sunt absurda. Et ideo coacti sunt
ponere hec principia secundum modum dictum et alia
separata ponere secundum talia que nomine et ratione
cum sensibilibus conveniunt sicut est autropos an-
tho[illegible] et autho[illegible] [illegible] et autho pega-
sos et [illegible] de quibus superius multa
dicta sunt. Ratione autem usus est probando
probandum hec principia esse ea quod non relinquit
sensibilium et omnium eorum quorum est una in
[illegible] natura est et quantitas una et una
in qua figura. Sicut autem omnium quorum
est una forma sunt duo tamen quantitate in
magno et parvo ut que secundum materiam est in
natura sicut cum diximus in libro de anima
quod omnium natura constantium terminus est et ratio
magnitudinis et augmenti. Videtur ergo quod hec
sint principia corporum sensibilium secundum materiam. Sed cum
pluribus non subiacent quantitatem in natura nisi
divisibilis et quanta, non autem divisibilis
est nisi per magnitudinem et parvitatem quia non
dividitur in compositum ex primis et hec
magnitudo ut per divisionem accidit et in numero
toto et ideo est [illegible] primum ergo et magnitudinis
sint principia substantie secundum materiam. Quod si con-
cedatur oportet disputatio est in quantum per scientias
aliquas in precedentibus inducta quod autem
est nota et secundum eundem aliquem [illegible]
est per divisiones et sic non sint principia
quia in formis negatur materia. Et quod non sint prin-
cipia licet [illegible] superius inducta. Id
autem non sit principia secundum materiam [illegible]
quod in parvum est et [illegible] licet principium. Est
autem parvum ut simul et non ut quanta
magna vel parva et quod aliqua quantitas
et forma [illegible] et quantum
est per partes forme quas non explet
in quanta et in tali forma [illegible]
et organicorum compositi. Et ideo omni ta-
lium est ratio quantitatis et figure. Et cum

hec sit quantum compositio licet quod
non sunt principia. Secundum materiam
nec materie substantie forme vel
quantitatem. Cum quod est quanta licet
sit quanta in motu et mutatione
in substantia quod est in ipso sit quan-
titas et corruptio. Generatio et corruptio ge-
neratio autem et corruptio non
nisi fines motuum ut est non-
ens. Cum non est quod in materia
sensibilium esse existens licet quod
accidit nisi sensibilium esse
et hec sunt principia et tam
multi commixtione indiget.
Sicut autem non substantie forme
sensibilium secundum quod est quanta sunt
forme sensibilium sint multarum po-
testatum et hec diversitas per
tantum exigat nisi diversitate
in quantitate parvum nisi [illegible]
secundum materiam sensibilium formis
quantitate et distincta esse in
diversas sensus in potentiis ideo
quod hec sunt principia nisi secundum pa-
tens in precedentibus principiis
aperta sit ergo determinatio sit quod
in hac scientia de principiis dicimus.

Incipit liber metaphysice qui est
de principiis huius scientie qui est
pars eius et dicitur Lambda. Tractatus
primus est de quo sit ut de sub-
iecto et de quibus primo.
Capitulum primum quod hec scientia est
~~[illegible]~~ universalis
et ultima perfectio causarum.

Iam complevimus in
precedentibus libris
de quibus causis lic-
ingrediatur hec scientia. Cum inquiri
hic causas primas que conveniunt
sunt sibi resolutione causarum
et principiorum. Prelibatum est
enim in eo quod in aliis libris
que sunt inquisita in sapien-
tia causas iam divisim investi-
gate querenda. Restat ergo
nunc ut ostendamus in hoc
libro sapientiam hanc esse ta-
lem que sit per hinc ex-
tremas causas quales assi-
gnavimus. Licet enim iam dictum
in primis non tamen de
omnibus causis quia si omnes
causis esse principiis extenditur
oportet quod
omnes eius [illegible] esset cuius
ut ens ex termino [illegible].

Est quedam sciencia que speculatur ens inquantum ens est et que huic insunt per se. Hec autem nulli in parte dictarum eadem. Aliarum enim nulla intendit universaliter de ente inquantum est ens. Verum partem eiusque abscidentes aliquam circa hanc speculantur accidens velut sciencie mathematice

[illegible]

Sciaz eadem / nulla enim sciencia considerat de
ente / non in parte et principia et passiones
entis non in parte / set eadem (?) et
principia propria considerant / Scia
aut ita / que sapiencia vocatur considerat
ens non in parte determinatum et actu entis
non determinati / ita scia nulla partis
est eadem / sed diuisa ab ambabus illis / Non
dicimus aut hic sapiaz partez ideo id
quod partir parte subalternatur / Et quod parte
a trio [illegible] insit subiecto / hoc est omnis
omnis scia vlis 2l vlnd est dicimus
sciaz partez que considerat naturaz
determinatam / performaz vna [illegible]
a passiones / quia 2m [illegible] naz in forme
ille entis determinato quia 2m naturaz
ipam / per quod determinatur / sicut est corporis
phisicis et quitas matis / sic et compren-
dunt hinc dicimus sciaz vlem que est
entis indeterminati / quod 2m se et 2m sui
quantitatem / sic ergo patet quod scia vlis non est
alicuius partis speciali / quamuis hec scia
speciales / set quod illa scita ad hunc acti-
sit alie / iam diximus sciencia primi
libri declarauimus

Ca 2m in quo patet quod hec scia sit de cte
2m que ens et plures vbera qui et quis sit

Ostendamus ergo prima partis
principia inducere conuenis
quod hanc sit scia que specu-
latur ens in quantum ens / et quod hec scia
sit illa sapia quam esse stabilire inte-
dimus / Cum enim est scia que extremas causas
et principia extrema speculatur / primo enim
quod quedam scia sit / que speculetur
ens in quantum est ens / iam autem habitum
est in quarto prima libri prohemiali / quod
extremarum causarum et principiorum consideratio
pertinet ad hanc scienciam / et in hoc
habitu est quod eius est speculacio entis
primi / Vel eiusdem sicut est entis speculacio
huius enim principia prima et extremas
causas / in quibus stant resolutiones
quarum causa sicut prima forma et
vltimus finis / patet est scia et illas
causas intendens esse actu / ut subiecta
vnam sunt actus sui 2m ad est in hac
sciencia non 2m actus sed 2m ipsaz
Cum aut ie et principia est / non plures
actus sequuntur enis in parte / sed ut
entis hic quod est entis / tum nulla
enim scia quam primum ut subiecti 2m
actus suos 2m ad quantum dicentia / Et
ergo philosophi preter nos et ipse et nos en-
tium elementa et principia querentes

uenia aut principia
et extremas quecumque
causas palam quia nate
cuiusdam ipsas 2m se esse
est necesse

Et ergo et entium elementa
querentes

hec quesierunt principia

Necesse ergo et entis elementa

esse non secundum accidens sed inquan-

tum entia. Unde et nobis

entis inquantum est ens prime

cause sunt accipiende

ea quesierunt principia que necesse est rei sub se
quemunt 2um ipsam. Et ideo per ad sic
querentes nature tusimulibus elementa
attulerunt ei que querunt tusimulis
meo quod tusimule. Et meo est elementum vel
ignis. necesse est quod entis elementa et
principia et principia entis non secundum accidens
sed secundum ad. sed secundum ipsum esse inquantum est
ens. nobis ergo illarum scientiam tradere vo-
lentibus necesse est accipere causas primas
entis inquantum est ens. Et ideo inquantum
est hoc ens vel id. Dubitabit autem
fortasse aliquis si de ente posset esse
scientia. Cum nihil dicitur proprie sit de ente et
omnibus eius est passionibus quod sic est in istis scientia
quod in non est cum subiectum scientia ergo causa
est non ubi ergo non scientia. Et non demonstratio
et neque est non et sic non demonstratio et
nulla scientia. Quamquam ens est causam
primam. Et ideo est aliquid ipsum talem ad hoc ergo
nulli subiectibile esse videtur. sed prius de
omnibus. Et est scientia videtur esse de ente vel
de subiecto neque de principiis tamen non habeat demonstrationem
ad hoc aliquid entium. Et sunt illa quibus sophi-
stas. Ens enim est primum. habens accidentia
multa que accidat ei per se que licet
talem non habet ab ipso demonstrationem sed tamen demonstrationem
in medio quod patet per hoc quod tamen ens nihil
habeat ante se sed quod non procedit in
esse sicut forma actu addita pre-
existenti sed sed subiectum in quo forma
ta sunt omnia sequentia vita cum ex ad
dictione forme eadem sic habet adeus
et sensibile scientia et sensibus et ro et intellectus
ut esse subiectum sic species que subicitur
genere medite demonstratio questio sed de subiecto
sic id quod prius proprie in omnibus se-
quentibus et illis omnibus prestat eis. Et
est patet quod licet sequentia talem ab ipso non habeat
demonstrationem tamen habet ad ipsum demonstrationem in medio
Et hec quidem sufficiat sive prohemium prime
sic enim accidentium enti demonstratur
in esse ut entia perforata esse secundum
in esse enti per esse sola esse secundum dico
quod nihil penitus ante se habeat aliqua
aut adiungit sibi preponit ens
ipsum sicut enim intelligo in hoc dictaturus
de quod prius ... esse et ideo est
ante ipsum tantum ad. cum aut alia sunt
perforatorum ut bonum et cetera dicuntur.

Quamquam 2m quelibet scientia que considerat ens
inquantum ens sit una

Nota non omnis scientia una est unius
generis subiecti cuius autem non est unum
genus aliquod ut nos ostendemus quomodo
possibile est scientiam de ente esse unam scientiam
dicens quod ens multis quidem
modis dicitur de hiis de hiis que sunt
subiecto ut partes entis et non ut de uni
tate univoca [illegible] dicitur de multis de una
ipso et ratione [illegible] et hoc forte [illegible] et [illegible]
[illegible] illius de quibus univoce predicatur [illegible]
[illegible] substantia et [illegible] ab actu sub
standi [illegible] dicatur ens autem cum multis
modis dicitur re et nomine de multis
dicatur / sed tamen omnibus hiis modis ad
unum nomine et ad unam aliquam naturam quod
[illegible] modi dependent et non est
equivoce [illegible] naturam [illegible]
[illegible] que est et non subiecto et non diversa
est et ad unam naturam non dependent
ipsa diversitas et hoc videre possumus in ana
logia [illegible] causa finalis sicut
cum dicitur salubre multis modis dicitur
quia est sanitas et finis eius salubrium
[illegible] ut dicitur salubre id est sanum ut conservans
sanitatem [illegible] ut salubre
[illegible] sanitatem faciens sicut
potio [illegible] humorem putridum expellens
aliud autem salubre id est sanum dicitur duobus
modis [illegible] signum sanitatis
sicut pulsus vel urina [illegible] san
[illegible] aliud autem salubre sive sanum
dicitur sicut susceptibile sanitatis [illegible]
corpus [illegible] ab [illegible] inhi
[illegible] et cum diversi sunt modi quibus illa
sana dicuntur est tamen unica natura sanitatis
ad quam sicut ad finem omnia sana dicuntur
et a qua [illegible] accipit nomen. Similiter modo
autem [illegible] exemplum est in communitate
analogie cause efficientis dicit et est
[illegible] que multa dicuntur esse me
dicinalia per comparationem ad unitatem
et eandem medicinam sicut cum homo
dicitur medicinalis in habendo faculta
tem medicine [illegible] artem
[illegible] aliud autem dicitur medi
cinale in existendo [illegible] medicinam
ad medicinam sicut vetula sine arte operans
aliud autem dicitur medicinale quod facit actum
convenientem medicine ut [illegible] vel
[illegible] et cum modi sunt diversi [illegible]
[illegible] una est ars medicine [illegible]
[illegible] et [illegible] ad quam omnia ista
modis diversis dependent et a qua
accipiunt nomen medicinalis. Sic
cum multa [illegible] ad similitudinem

Ens autem multis quidem
dicitur modis sed ad
unum et ad unam aliquam naturam
et non equivoce

Sed quemadmodum salubre omne ad
sanitatem hoc quidem in con
servando aliud vero in faciendo
aliud quia est signum sani
tatis hoc autem quia illius
susceptibile

Et medicinale ad medi
cinam

hoc enim in habendo medicinam
dicitur medicinale
Illud vero in existendo bene
natum ad ipsam
Et aliud per actus medicinales

Similiter autem et alia sunt

hiis dicta

Ita vero et ens multipliciter
dicitur quidem sed omne ad unum
primum
Hec quidem quia substantie entia dicuntur
Illa vero quia passiones substantie
Alia vero quia via ad substantiam
aut corruptiones aut privationes
aut qualitates aut effe-
ctiva aut generativa substantie sunt
aut ad substantiam dictorum aut
horum alicuius negationes
aut substantie. Quare et non
ens esse non ens dicimus

istorum multiplex secundum analogiam dicta de quibus
in quo tamen sequitur hic determinabimus. Si-
militer non istorum multiplicitas dictorum ad unam
formam nec ad unam materiam dictorum non
est possibile invenire quia multa respectu unius
secundum formam sunt univoca. Eorum autem
quorum est una materia est consimilis admixtio
non est eorum multa genere una genere magnitudine
aut est una materia secundum genus multa tamen
sicut non est in agno ipso et ipse
ad unum ad materiam unam multa non dicuntur
multiplicia. Ergo dicta ad unum sunt secundum speciem
et efficientem causam. Dicta esse multa ad unum
finem omnia sicut sanum dicitur et sic ens mul-
tipliciter dicitur de multis que omnia dependent ad unum
ens quod est unum ens et substantia unum omnia
et accipiunt nomen ab ipso et ideo ens multi-
pliciter rata respectu ad primum unum que-
dam enim dicuntur entia que sunt substantie quedam
vero quia sunt ad substantiam dependentia quedam vero
quia sunt passiones substantie quedam vero sicut via in
substantiam sicut generationes que est substantie actus
potentie permixtus et sicut corruptiones
que sunt via in non esse
aut sicut privationes que sunt potentia
prima actui non permixta aut sicut qualita-
tes prime aut alterationes substantie alte-
rationis enim terminus est generatio aut sicut effecti-
va substantie sicut sunt virtutes informantes
activas et passivas ut actu inducunt
substantie sicut sunt virtutes celestes et anime
virtutes in caloribus et spiritibus seminum
et auctorum aut sicut generativa substantie elemen-
ta sicut materia et forma neutrum enim faciunt
substantiam esse quia non constituunt eam
elementa aut sunt entia eo quod sunt aliqua
de hiis que ad substantiam dicuntur sicut acci-
dentia in multitudine nec tamen recipiunt
nomen entis quia sicut secundum prius et poste-
rius sed tamen quia respiciunt ens secundum intel-
lectum logicum horum que
dicta sunt non solum affirmationes sed
etiam negationes horum aut negationes substantie
dicimus esse et non esse sicut hic habere
intentionem dispositio non sit quia
etiam dicimus non ens esse non ens
Omnibus ergo dictis modis dicitur ens
per dependentiam ad primum unum quod est vere
ens tamen ad vel infinita pars
sunt
ens verum vel ad ipsum dicta sicut dispositiones

Mensure ut effectus vel hytus vel accidens re entis vel intencionis et accepit etia ipm esse re entis ut actus quod dr ad ipm ut actus ad sbm propter quod etia qda dnt actus no entis sed ee qda ee et dsigne oia go diffis modis dnr ad vnu Quadmo go salubria omn vna et eadm e scia que e de sano et medicinalm omn vta e scia Eu re medicinali dco ita ctigit hec esse et mays mulr dcs ad vnu Non enim solu e vnius et secdm scie speculari eta ea q vna vnu dnr. Sz etiam est vnius. et eiusdm scie speculari omnia ista q pluribus modis ad vnaz durnaz / Omnia cu illa qdamo dicunt eta vnu et 2m q eta vnu sit eentia sz pta que pban eis in ee. ea aut que cugta sut. hec ad heant pbn q vlr gut 2m tam abitu uot tn num penitus sz pti ecle. 2m gitate not aibi xpiens. nec cu pt dica q ois cauzis sit inslez. heat tn penitus rs e dupa que i gitate not gtinet et quod ecle e vnu. nc e eente alti et c ut ecle pri pt dgeeo Ex dict go. pala e q eigdm scie e specular entia 2m q entia sut in tota gitate entis dta (q aut analogy dr et dependes ad vnu cuq simple et pmo e ipsi nomie (re ipsis q pmi e ipa scientia Sequo Omia depend ab eo. et ipse q accipiunt ipm commune nome Si go analogia entis hec pmu e scia. oz pm phym qui de ente intendit sciaz habe sbaz. et qma scia no hez nisi p causas et pmo sbaz Adhuc qui aut analogie e in gitate qda augda gualis et ambit multoz. et ams amne ge hug est. et ipsi vnus. et vna scia sic gma tica orthographia de vna exus sua qui speculatur lenis lrazas roces Sic eta vnius et eiusdm scie speculari entis uniu e entis omnes quotcuq species habz entis et species speciez. sine sint sepa[...]e ut plam. placont. sine sint in [...] sine in alia spes q ad eius referunt. sic enim unu quod notamq quod e vnu. et pmu subiu ad quod aquocuq mo omnia referunt Palam go e. de ente amm esse scienuz vnaz. ut de subiecto quod umbra habz essencialia predicata que sequitur ens inquantuz e ens

Quadmo go salubrium omn vna est scia ita hec et in alys no quod som com q 2m vnu dicunt e vnius scie speri sz et dicunt ad vna naz. Etenim hec modo quoda 2m vnu dnr omnia

Palam go quia et entia vt ipsa speculari quatm entia vt ipsa ut ipsa primi est scia. et ex quo alia pendent et ipter quod di cuntur. Si go est hec substancia substat oz prima et causas here phym Omnis aut generis et sensus vnius vna et scia ut gra vna ens oms spe culat vocs Quapropter et ens inquatm ens quascuq species speculat vna est scie gne Spes aut speciez

Parit q h scia pur gt subiectis lingt et ombq e[...]e o[...]epr[...]o[...]bq

sicut potentia et actus et idem et diversum et huiusmodi et hec eadem est de speciebus entis omnibus et speciebus specierum secundum quod ad ens pertinent sicut ad unum subiectum quamvis non referuntur.

Capitulum in quo declaratur quod eadem scientia est de speciebus que insunt enti inquantum ens et consequitur ad ipsum sicut et unum

o. t. quod ad eandem scientiam pertinet consideratio speciorum et quam entis [illegible]

Si igitur ens et unum sunt idem et una natura eo quod se ad invicem consequuntur sicut principium et causa sed non ut una ratione ostensa nihil autem differt ~~nec si aliter~~ nec si similiter suscipiamus sed pro opere magis

Nunc ergo tempus est ut racionem ponamus a principio huius libri inducte propositionis declarationem quod videlicet hec eadem scientia est de hiis que insunt enti inquantum est ens. sed supra diximus primum autem vel ut hic quod sunt entis inquantum ens et unum quod ostenditur ex ipso. Si enim ens et unum sunt sit idem quod sicut et una natura forme et ubi tamen unum simpliciter quod subicitur illi necessario. sed sunt sicut idem quod consequuntur se invicem sicut consequuntur hec duo videlicet principium et causa que eadem re differunt ratione sunt et non tamen consequuntur se sicut diversa ratione et eadem vero sive nomine // Sed illa diversitas vero nichil restat sive resistat si utraque eorum similiter accipiamus ut magis [illegible] inter alia. principium enim et causa una differunt. sed non modo unum quod principium dicitur negationis cum quod ante non est addit ergo unum abnegationis quod non est quod est causa quod sequitur ad quod est extra naturam. quod est causa et principium non addit super eam se [illegible] sed modum quem consistit in negatione. differt namque illarum quod dicat causa que est ex qua sequitur omnia alia. hic enim est ratio causa quod tamen non causa [illegible] non et ratio. Si ergo sit variata natura negationis consequentia dicit unum non differt ab ente. et talis differentia quod non ostendit hic natura hoc vero non impedit quin ipsum unum sit magis prius inter alia sicut et ens. quare autem principium et causa non sunt nomina synonima vero. et quod simpliciter ens et unum non sunt nomina sive consimilia nomina vero ratio est quod de nomine sicut etiam ipsa ita ab aliquo imponuntur. Et propter quod etiam omne nomen significat cum qualitate substantiam. ergo nomen quod accipit large significat per qualitatem et non quod sive per affirmationem sive per negationem. Differunt modos enim potius quam res accedit

ficit · no aut ad eam modo, eigh aquo ipi[illegible]
ligimen p[illegible] · et a quo impo[illegible] nomi
tae l eo qd se ea · qr nom ene impom
a quo affirmao · qr e ule [illegible] ad
ee ab illa · Nomen aut privativo
negao · [illegible] affirmao [illegible]
ipm ro ee ex alia · que nec ipi con
sistit nisi in affirmatione [illegible] et i[illegible]
inl apponit · tae · [illegible] dt inom am
et [illegible] illi moi · sit affirmatio [illegible] negaciones
no sint sepa[illegible] nullus uno · dispo[illegible]
una [illegible] determinate · Et similit
e de modis ent · et vnig · eni
em e a forma · For aut duo facit
p[illegible] [illegible] et uno p actus · vnu
[illegible] qr dt ee · pho qd e actus alt
aut e qr [illegible] · p ho quod e vnu
ent · [illegible] aut p hoc qr fat indivi
[illegible] et ab aliis divisi · Indivisu aut
[illegible] no diviso · et divisu ab aliis e p hoc
qr e no ad alia · et [illegible] forme
assistit in negacom [illegible] entitatem
forme in eo qr e · Ho go forme pho
ne · p hoc qd e vnu · nec addit sup
ens [illegible] · [illegible] · qr assistit i [illegible]
ens · [illegible] go qr [illegible] dia sit [illegible]
nomie [illegible] illa [illegible] [illegible]
ana [illegible] et · Ho aut p[illegible] est
qr [illegible] vnu ho et ens ho et ho no
e aliquid diversu sine diffe · [illegible] noibus [illegible]
[illegible] et eadem na homis · [illegible] ondunt
[illegible] diversis noibus [illegible] repetitam
[illegible] ens ho et vnu ho et ho ·
Pala aut e qr no separat natura
illa p [illegible] · p ho qd ead [illegible]
et [illegible] · ent homis et vnu
ho · nec [illegible] · [illegible] addit
[illegible] vnu · sup [illegible] ent hois ·
uel homis · [illegible] natura [illegible]
nature [illegible] uel [illegible] · ad [illegible]
[illegible] vnu homis ad a [illegible] ·
[illegible] homis uel ho · [illegible]
aut vnu [illegible] addet sup ens · [illegible]
id [illegible] · et [illegible] [illegible]
[illegible] ent · [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ·
et homo · et ho pala e qr [illegible]
[illegible] vnu ho · et ens ho · et ho ·
[illegible] hoc · qd [illegible]
no [illegible] · et [illegible] sit vnu [illegible]
ens · Amp aut [illegible]
[illegible] vnu e [illegible] no [illegible] accidens
[illegible] [illegible] [illegible] sicut ens [illegible] actus

Idem enim vnus homo · et
homo · et ens homo · et non
diversum aliquid ostendit secundum
dictionem repetitam · homo et
ens homo · et vnus homo ·
palam autem quia non separatur
nec in generatione nec in corruptione
similiter autem et in vno quare
palam quia in hiis additio
ostendit et idem aliud vnum preter
ens

Amplius autem cuiusque substantia
vnum est non secundum accidens

Similiter autem et quod quid est
ens aliquid

ei ipse et v...
... ad ... aut ...
Similiter at d' sta ...

et quod ... est
... de ...

Quare quotcumque unius sunt species
tot et entis de quibus quod quid
est eiusdem scientie genere speculari
dico autem ut de eodem et simili et
equali et in aliis talibus

aliquid aliud a se esse unum id autem quod
autem esse unum a non sit non esset unum tunc
quod non esse unum facit unam substantiam
quod non potest esse autem esse unum tunc
dicit illud per se ipsum esse. apparet
non potest dici quod per se ipsum. Valet quod
unum addit aliquid aliam sive id est unum
quod unum dicitur. Si autem per aliud
est unum tunc fieret processus de illo
et ibit in infinitum. Et ergo quod unum
cuiuslibet entis est per se ipsum. et non per
accidens. aliquid substantie entis convenit et
unum sunt idem sive una et eadem
natura. Ex hoc correlarium sequitur veluti
quod quot sunt species unius tot sunt species
entis. et de omnibus illis est unius scientie
considerare quae est ista scientia
vocatur physica prima. unum autem in substantia
facit unum. et idem in qualitate est simile
et unum in quantitate est equale. et hec omnia
species sunt unius et entis. et consideratio
horum et similium pertinet ad philosophum.

Capitulum et est de solutione ... omnium
sophisticarum ad hoc inducentium quod unum et
ens non sunt eadem et una natura

Dubitabit aliquis de conclusione
dicentium unum et ens convenire in
unitatem sive unam et eandem rem et
naturam ... Obiciet enim quod hec con-
tenta ... quod si unum et ens sunt ea-
dem naturam tunc ista nomina unum et ens
sunt sinonima et ... quod unum
alteri ... additum ... unum ens
... unum ens hec sinono-
ma ... sibi per appositionem sicut
... unum non determinat
alterum quod unum ... enti ... de-
nominatione et informatione hoc ... ...
... et suppositum ... ab-
... adventu et additum
... denotatum formam
aliquam quanda ... denotatum unum
... aliquid enti additum ... unum
ens. ... unum dicit indivisionem qua-
... ens ... unum ens indi-
... post unum ... ens ... aliquid enti
... unum ... est unum ... pro
... ita unum ... licet non sit ...
... unum accidens. ... unum
... addit unum quoddam accidens ... ens
Adhuc sicut ... ens ...
est talium unum autem est ... quia

qua sunt intellectum posterior causa entis pre-
suppositum est cum verum entis indistinctum
ergo addit aliquid super ens. Et dicunt de-
videns aliquid addit super dictum verum autem
cum juncto sibi opposito dividit ens et
verum sit penitus una et eadem ratio
quia opposito veri opponitur alteri intellectui autem
oppositum veri quod et opponitur enti hoc et similia
inducit Avicenna prima parte qui contradicit ... li-
insufficienter rationibus. Contra autem superius
inductas rationes sunt irrefragabiles que
convincunt dicentes quod ens et verum sit
una et eadem ratio et unaquaque rei
una entitas est eiusdem rei vera uni-
tas ut addit unitas entitati aliquid in
dicendo quia non potest ad se in nature
existit et hec negationem quam affirma-
tive entis sunt de hoc est ens ut ens
est ens vel hoc est ens est hec ens cum
cum duo faciat sermonem dando esse et termi-
nando et terminum per hoc quod esse dicit esse
terminatum in rem intelligendo quibus datum
esse licet scilicet per actionem et corpore sic utique
et quo ad hoc verum est quod ens est
tamen una natura sic utrique. Modus
quo dicitur imputatur per ens et verum
sunt quasi non sit sumpta ut est
vinculum quo sibi iungitur ut per appetitum
iungitur sibi et sic verum probat nomen
sumi quod imputat causa eius per transi-
positionem sumpti modus ... non est aliquid
forme alterius adveniens secundum modum re-
lationis quia sufficit ... modus ne-
cessitatem secundum modum hunc et non est de
forte accedit Avicenna cum dixit
esse diversum super quod hic in diffinitione
addat super ens et quo ad hoc perfecte sumpta
eius. hoc tamen non est aliquid ferens dicitur esse
secundum modum potius quam rationem realem
Comparat de quo verum primum est unde
simpliciter accipi per proprietatem locutionis primi
Est enim primum quoddam generale ei-
usque est primum et reductum ad genus
principiatum. et est quod per ipsum in
creaturis causat sic et primum est primum
... et quo terminatur. Et est primum
quod est causa non inventum in genere tale sic
sicut causa est accidentis et sicut prius
Et hoc non dicitur quod unitas quia
una est terminus ipse inherens et primum
huius est eius terminatum et hoc est causa
unitatis non dicitur que unitatis eius
Alia est unitatis que est intellectualis sive
indivisibilitas causa et abstracta ab ens
eo est actus eius collectio sit unius

... et hoc verum non est con-
tibile cum ente secundum primum. Ex
dictis patet qualiter verum sit factum
per positionem et ens per compara-
tionem. Et qualiter verum cum ente
ens ... dividit ipsum et
modum quodam addit ei contra cuius
oppositum intellectum tamen non opponitur
ens. Et sic patet omnium contradictionum
solutio et facile est probare quod
hic determinavit excusare dicta
Avicenne et precor si quis
dicta sua subtilius inspiciat
dicere intendit hoc quod hic dictum
est. Ex omnibus autem in-
ductis hic accipiendum est quod
ens et verum unam dicunt naturam
et in speciebus unius sit forma
entis et hec intentio de ente
terminus de ente terminat de bo-
no et quod sit unius //

Capitulum vi in quo ex premissis
declarantur proprietates entis secundum se

Rec aut dia redu
cuntur contraria prin
cipium hoc

Hec speculata sunt a nobis et
.i. ... ... .i. ... tractatu
in egloga contrariorum ...
... ...

Et tot sunt partes phie quot sbe
... ... phie ... ...

Quare necesse esse aliquam primam
et habitam ipsis statim ... ex
istit generaliter ... et ...

Quapropter et scientie hoc sequitur
est enim philosophus ut mathematicus
dictus et ... hic habet et prima
quedam quedam et secunda est scientia
et alie consecuntur in mathe
maticalibus

Redeamus ergo ad propositum dicentes
quod fere omnia reducuntur ad unum
... ad principium ... ideo est
unum sicut diximus et illi ... ...
... incipit ... ...
... dicto aut ... ...
... que relinquuntur ... dicit
speculata sunt in parte in logice et
speculanda sunt in ... ...
egloga ... in distinctione contrariorum
... principiat ... ab ... ...
speculanda ... ad illam philosophiam
et primum ens ex quo omnia alia de
pendent ... nomine ... quod ...
sube tot sunt partes philosophie prime sunt
... separate que prime sunt ...
... ... que ... motores
sunt in ... motores sunt ...
cognitione ... incipit ... io
septem facultatem ... in 10 et
... ... physicam
... ... sit ...
... unum ... ... nono
... ... in undecimo libro ... ...
et de separatis ... substantiis. Ex hiis ergo
patet quod necesse est esse aliquam primam philosophiam
... ... substantias ... ... cogno
scere unum ... omnia enim a ...
... existunt ... ... primus
unum ... dico aut unum ...
... eo quod sunt prima ... ad quod omnia
alia ... ... informacionem
sicut diximus in ... ex quo prima
philosophia est ... necesse est ... scientie
librorum in quibus ista philosophia dividitur
... ... sicut diximus ... ... phie
in hac parte ... illi que dicitur
mathematica ... mathematica ... ... partes
in quibus quedam est scientia prima sicut
in discreto ... est arismetica prima et
in continuo ... est geometria prima
aut in discretis ... scientia sicut musica
et in continuis sicut perspectiva ...
... sunt in mathematicis alie de
inde scientie sicut in discreto scientia
algorismi et de ... ...
et scientia abaci ... ...
scientia de planimethon et ...
thon et de ponderibus et de ingeniis
Et tercia partes ... philosophia prima de
... et ... ... scientia libri
sexti et de ... ... que erit
scientia libri septimi et de scientia

phil(osoph)us circa quem erit determinanda in octavo
et de quibus substantiam et nam substantias
que erunt sicut non(ne) quam potentia et
actu considerantur actus secundum prius enim
et unum et multum et idem et diversum et
quam secundum prius unum et potentiam
et actum considerabimus in quarto et unum et
multum et idem et diversum et quam pluralitatem
in decimo et undecima et dimittit atti-
gerit ad loquendum de subiectis separatis
et in huius questionibus ratio secundum phil(osophum) Cum aut(em)
est in ista speculari ea que opponuntur uni
et uni opponitur pluralitas quaelibet opponuntur
unum quod in ista speculatur et negatio et priva-
tio unius (etc.) cum ista oppositionum
speculatur unum ergo ad oppositiones sed negatio
et alia sunt privatio hec aut(em) negatio
tamquam oppositionum aliquid importat unum
est dupliciter aut cum simpliciter dicitur ex contrariis
et negat illud quod unum est illud vel contingens
aut negat in genere quod non est in contin-
gentibus de hiis que sunt actu genere
determinata hoc aut(em) est quod sicut diximus
in principio unum non addit indivisum
in se et distinctum ab aliis et cum actus
negationibus est divide in unum non aliquid
sibi opponi et cum sit ne ab aliis sic di-
stincti opposite que sunt plura et multa
et pauca huius enim opposita et quod est
oppositio negationis et potest esse opposita priva-
tionis sicut et oppositio negationis potest esse
oppositio illius negationis in omni genere
vel in genere determinato sic si dicas
unum indistinctum esse negativum pluralitas
aut paucitas in multitudine sicut circa
par et impar nunquam possunt opponi
in genere nisi quam aut sed oppositiones
privatas ad sua opposita accipiuntur
ut potentia privata sunt sicut contrario
quod est quam accipit ut potentia unius
unius quod sicut potentia est pluralitas et
potentia multitudo et potentia pauci-
tas omnis aut(em) istorum unius opponitur
unius etc determinat hunc sicut hinc
cum unum quod hic considerat ad dicta harum
opponi sicut diximus et ea dicta est per
intellectum suum est in negatione ab-
sentia cum unius in suis oppositis
negatio est primus in oppositionibus pri-
vationis ut negatio in oppositionibus
dicit prima privationis sicut quedam
natura subiecta quod non est substantia suorum
oppositorum et dicta de privatione theorum
aut omnium ea est quod unum (etc.) genere

Cum aut(em) unius est opposita
speculari unum aut(em) opponi(tur)
pluralitas negatio aut(em) et
privatio unius est speculari
sit utroque modo speculari unum
tamquam negatio aut privatio dicta
simpliciter aut non inest
illi aut alicui generi hinc quod
ergo unum dicta adest preter quam
in negatione

hinc quod ergo unum dicta adest
preter quam in negatione illius non
absentia negatio est

In privatione vero et subiecta
quedam fit natura de qua dicitur
privatio.

Uni autem pluralitas opponitur. Quare et opposita dictis diversum quidem et dissimile et inequale et quecumque alia dicuntur aut secundum has aut secundum pluralitatem et unum eius que dicta est cognoscere scientie. Quorum unum quidem scilicet hec aliquid et contrarietas est differentia quedam, contrarietas differentia autem diversitas contrarietas.

Quare quoniam unum multipliciter dicitur, et hec multipliciter quidem dicentur; attamen unius omnia cognoscere est. Non enim si multipliciter, alterius, sed si neque secundum unum neque ad unum rationes referuntur, alterius. Quoniam vero omnia ad primum referuntur, ut quecumque unum dicuntur ad primum unum, similiter dicendum de uno et eodem et diverso et contrariis se habere.

unum quod convertitur cum ente

et unum in genere est genus quod ut
consideratur convertitur cum ente; in genere
autem unum quod in substantia facit esse
idem, et in qualitate est simile, et in quantitate
est equale, et de aliis. Quia ergo quod unum dicit
genus importat modum negationis, si autem
accipiatur ut pars per importabit modum
indivisionis. Quare ergo ad eius est oppositionis
modos. Sed unum et pluralitas opponuntur
uni. Quare quod [illegible] precipue prima
philosophi sic considerare. Quare hiis contraria
dicta sunt predictis modis. Unum
quod in uno genere sumitur sicut diversum et dissimile
opponitur. Et ideo habet etiam cognoscere
opposita modis unius; quod in uno genere
sumitur sicut diversum et dissimile inequale et
quecumque alia. Unum in uno genere dicitur oppositum
quod dicitur secundum illa opposita [illegible] et quecumque
unum dicitur secundum ita opposita [illegible] et quecumque
unum dicitur secundum pluralitatem. Et unum sumitur
sic [illegible] accipitur. Unum enim in genere
substantie dicitur idem, et unum in genere qualitatis
dicitur simile, et unum quantitatis dicitur equale. Et hiis
opponuntur diversum dissimile et inequale causata
a pluralitate accepta in dictis generibus
[illegible] dicimus quod unum [illegible]
[illegible] generibus secundum quod cum ente convertuntur
et in genere quando in uno genere accipitur
utrumque simile et equale. Unum autem
eorum quod est unum omnino in genere uno
accepto est contrarietas. [illegible]
[illegible] in genere determinato et est
contrarietas quedam [illegible] sunt differentie
contrarietas aut diversitas est et causa
diversitatis. Ex omnibus ergo inducit
[illegible] quod cum multipliciter dicatur unum, quare
et ea que dicta sunt opposita multipliciter dicantur.
Attamen quia [illegible] omnia hec est
cognoscere unius et eiusdem scientie. Non
enim si dicta sunt [illegible] diversa [illegible]
sed licet secundum unum dicuntur a suo nomine
accipiuntur ut dicuntur ad unum ad quod
dependent secundum rationem, tunc enim [illegible]
ratio [illegible] diversa et ideo [illegible]
determinare una et eadem scientia [illegible]
[illegible] et ordinis [illegible]
Quoniam vero omnia sic multipliciter dicta dicuntur
ad id quod primum [illegible]
[illegible] in genere [illegible]
unum dicuntur referuntur ad primum quod
[illegible] unum [illegible] Similiter [illegible]
[illegible] in omnibus aliis multipliciter
dictis sicut idem et diversum et contrarium.
Et in hiis similiter quare quod singula
sunt [illegible] sicut [illegible] diversa

et distinctum est quotiens sunt. quot modis dicitur in singulis predicamentis. que tali multiplicitate sunt dicitur de multis. oportet eum distinguere ipsos singula de singulis predicamentis dicta et ad unum multiplicitate dicit hoc quidem secundum id primum et principalem rationem. Illa vero alia dicuntur ratione in faciendo actionem quemadmodum scientia dicitur medicinalis medicina habere vero secundum quosdam alios modos dicitur. Sic igitur nos oportet inducere in hac sapientia libri huius quo distinguimus quotiens singula talia dicuntur. Sic et libri sequentis de principiis autem entis et de statu principiorum apparuit per determinata in libro secundo. et libro tertio ipsius sapientie questia que determinantur ultimus sunt. questita apparuit et apparuit pretere questita apparuit de questionibus libri tertii. Generaliter autem questia sunt determinanda in predicatis et quoniam in veritate sciendi tendunt. in quo omnia determinanda sunt apparuit satis per illum librum quartum. Palam igitur quod et dicit quod omnibus in parte libro dicitur quod unius et eiusdem scientie est speculari de huius omnibus que sequuntur unum et de sibi accidentibus hoc est sunt unum et de partibus et contrariis. Propter licet plures sint questiones tamen unum necessarie omnes questiones quinque ex eis omnibus que sunt a decima ad 12am inclusive. hec questia per unum et universale scientie apparuit determinari de ipsis et contrariis eius.

Capitulum ultimum in quo probantur ea que dicta sunt capitulo

Hec autem omnia probantur ex hoc quod philosophi de omnibus inductum est posse speculari secundum facultatem istam. quia si non est philosophi tunc oportet quod sit aliquis qui considerat omnes debent quod super eius nomen philosophi prebere sit et mathematicus vel physicus et talis qui sit ille qui investigat si idem est Socrates et Socrates sedens et sic in aliis in quibus dicitur idem vel diversum et quis sit ille qui investigat quotiens dicitur singulum istorum et similiter quis est ille qui investigat hoc de omnibus aliis talibus. quoniam enim secundum omnia que induximus. unius et entis in quantum est ens. et unum secundum quod ipsum unum sunt secundum se passiones. et non sunt unum in quantum est numerus. ut sunt linee in quantum est linea. ut sunt ignis in quantum

Ergo diviso quotiens singulum dicitur sic reddendum est ad primum in singulis predicamentis quo ad id dicitur. Siquidem hoc quidem in habendo illud. illa vero in faciendo. alia vero secundum alios dicuntur tales modos

Palam igitur quod in dubitationibus dictum est quia unius est et de his et de substantia speculari rationem habere. hoc autem erat unum eorum que in dubitationibus.

Et philosophi est posse de omnibus speculari. Nam si non philosophi quis erit qui investigabit si idem Socrates et Socrates sedens. aut si unum uni contrarium aut quotiens dicitur similiter autem et de aliis talibus. Quoniam enim unius in quantum est unum et entis in quantum est ens secundum se passiones sunt sed non in quantum numeri aut linee

aut ignis. Palam quia illius
scientie est et quid sint cognoscere
et accidentia ipsis. Et sic non
peccant qui de ipsis intendebant
quasi non philosophantes sed peccantes
quia prius est substantia de qua nihil
audiunt. Quoniam sicut sunt et numeri
et in quantum numeri proprie passiones
ut imparitas commensuratio
equalitas excedentia et de-
ficientia et hec secundum se et ad invicem
insunt numeris.

Similiter autem solido et immobili
et mobili et levi et gravi sunt
alia propria, sic et enti in quantum ens
est sunt quedam propria et ea sunt
de quibus est philosophi perscrutari
veritatem. Signum autem
dialectici namque et sophiste eandem
subinduunt figuram cum philosopho.
Nam sophistica apparens solum
est philosophia sophistica, et dialectici
de omnibus disputant, omnibus autem
commune ens est. Sed differt ab
hac quidem modo potentie, ab illa
vero vite proheresi.

disputant autem et de
hiis ipsis verum quia philosophie est
propria ... instituitur et sophistica et
dialectica cum philosophia

Est autem dialectica temptativa
de quibus philosophia est cognoscitiva. Est
sophistica visa, ens autem non.

est ignis. Palam est quod non pertinet philosophie sed
vel scientie que considerat entis et universalibus
cognoscere et quod est primum substantiam
et accidentia quedam eorum. Et ideo est primum primi
philosophi qui de illis accidentibus intendebant
non peccant secundum vel de quibus sit
philosophi sed peccant quia in omnibus tali-
bus primum est substantia de qua nichil
audiunt per inquisitionem, quia non receperunt
... et ponentes prima substantie et volu-
erunt ponere numerum et unum et multa
esse principia. Tunc ... substantie
... sicut cum numerus quedam substantia et aliorum
... in quantum numeri sunt numeri quedam
passiones proprie numeri sicut imparitas
et paritas et commensuratio et equalitas
et excedentia sive habundantia et defectus
de quibus in arismetica determinatum est, et
alia huius ... que ad invicem comparate
ipsa insunt numeris ut passiones subiecto.
Similiter autem sunt insunt quedam passiones
proprie et solido et immobili et levi et gravi
que in physica sunt determinata, insunt aliquando
ipsa. Et ... enti in quantum est ens que
... insunt propria et illa sunt de quibus est
primum philosophi perscrutari veritatem sicut dixi.
Signum autem huius est quod dialectici et sophiste
... docendo dialecticam et sophisticam
... determinat ... in vestem eandem
subinduunt figuram cum philosopho primo eo
quod intitulatur cum sophistica enim ... communia
apparens sophia sive sapientia. Et dialectica
disputat de omnibus sicut et philosophie disputans
de omnibus. Et ... quod commune est omnibus ens
et unum. Talem ... eadem non omnia est
philosophie sicut dictum est. ... sophistica enim
et dialectica ... quod primum ... sunt
cum philosophia primo. Sed differt philosophia a dialectica
... non potentia et virtutis medii,
quia dialectica procedit ex signis que in
... in ... Sed philosophia procedit ex
... et profundat
in natura rei. A sophistica autem differt in
vite proheresi sive electione, quia sophista
eligit ... quam philosophus dicere
veritatem. Et cum dialectica tunc secundum de-
terminat probabile de eis de quibus
philosophi ... est sciens veritatem.
Sophistica autem visa quidem est scire

differt dialectica a philosophia

a sophistica

sed non est contra veritatem eius sciencie. Cons-
plius aut alia contrariorum coelementata
libertas ea que dicta est quod reducitur contraria
ad unum genus scilicet unum quod est privatio. omnia
enim sunt in utilibus secundum contraria
reducuntur ad privationem et habitum et quia hoc
est in parte decima i phisicorum et in parte
[illegible] dicimus omnia aut talia et
opposita referuntur ad unum ad pluralitatem
contrarium quod unum potest plura privata
[illegible] pluralitatis sicut enim ea est opposita
privationis et habitus sic exemplificat
constat contrarium hoc enim motus et status
hoc est immobilitas quod sunt contraria referuntur
antiquis ad unum et plura quoniam ideo quod
non est unum est in mole pluralitatis [illegible]
sunt aut et [illegible] referuntur ad pluralitatem
Entia aut et cetera omnes philosophi consentiunt
omnia entia et substanciam ex contrariis componi
aut dico quod eorum ponebat unum ens
infinitum et immobile sicut parmenides et
melissus hii enim [illegible] ex quibus com-
poni non dicebant omnes alii cum ea ex
contrariis quidam namque dicebant unum esse
par et hii dicebant entia componi ex pari
et impari alii aut physica ponentes
principia dicebant contraria esse calidum et fri-
gidum ex quibus omnia dicebant componi
ex hiis enim dicebant componi magnum
hii forte alia ponentes contraria dicebant
esse amorem et odium ex quibus omnia
sunt composita alii et omnia dicebant composita
contraria antiquis que reducta videntur secundum
veritatem et secundum eos ad unum et pluralitatem
sicut ad ens et non ens privationem
[illegible] opposita igitur ipsius reductio sumatur
et supponatur ab ipsis antiquis
Prima vero omnia que sunt preter alia
quando dicit principiata contraria cadunt
reductorum ad unum et ens sicut ad prima
contraria priorum sicut enim [illegible] physicorum
dicendum quod qui ponebat principia
contraria ponebat unum sicut ens et alterum
sicut non ens et sicut diximus hic ponebat
sicut unum et alterum sicut plura.
Palam igitur est ex hiis que dicta sunt
quod unius et eiusdem sciencie est de hiis
que dicta sunt considerare speculari et
ens in quantum ens est et hoc non est quia
[illegible] inducentes physicos omnia contraria
aut ex contrariis facta principia vero contrariorum
secundum eosdem physicos sunt unum et plura

Amplius alia contrariorum ~~elementorum~~ coelementata privatio et omnia referuntur ad ens et non ens et ad unum et pluralitatem ut status quidem unius et motus pluralitatis.

Entia vero et substanciam confitentur ex contrariis fere omnes componi omnes ~~dicentes~~ enim prima contraria dicunt. hii namque par et impar. illi vero calidum et frigidum. alii finem et infinitum. alii amorem et odium. omnia vero alia videntur reducta ad unum et pluralitatem.

Sumatur enim ipsa reductio nobis. prima vero et omnia que ab aliis ut in genera quedam cadunt.

Palam igitur ex hiis quod unius sciencie est ens in quantum est ens speculari. omnia namque aut contraria aut ex contrariis. prima vero contrariorum unum et pluralitas

hec n. vnu q sic. siue 2m vnu dicitur. siue no ut forsan hz vltas

Et in qnibus mltu dicitur vnu. ad pmu alia dicut et contra simlr / et pter hoc et si no qt ens aut vnu vlr et idem in ombz an aut sepale aut forsan no qt. si hz quod ad vnu illa no in eo q qsec cuntur

Et io no qt Geometre specula ri quod contrarium. aut pfectum aut vnu. aut ens. aut idem aut diusu. nisi ex suppoe

Et quod igit vnu qt sic. ens inqt qt ens speculari. et que insut ei inqt qt ens manifestu. Et q no solu sbaz sz et arum cadz theoria. et de dictis et de priore et psteriore et gne et specie et toto et pte et alijs talibus

pluralitas. Et ista q sic reducitr ad vnu et ens sunt vnu et eiusdem scie sine vnu q e q ad q reducunt2 sz vnu et eidem nomine 7 rone. dica2 vnu tc sic dixit p ho sn no dica2 2m vnu vere sz mltu. sic forte vltas sc hz 7 hoc hic no probant suppoimus et insequibilis [illegible] actu qui multu. dica vnu de mlts. ista hz omia vnu dicit ad vnu pmu. et qria vni. sicut mlta. et diusa. et dissilia. et inequalia. et alia hmoi dicit 2 ad vnu pmu. Et qnibz ens 7 vnu no sic ut idem nomine 7 roe sz vniuocal. tu forsitan in quibus no sepatas hz rationes. sic e ens sz quida modorz ens e dcm ad vnu primu nomine 7 rone. alij no mod primu kns ptcipant nomine 7 ad dimi sic hz. 7 hc omia specularz e sine figuris. 7 hc sic qd no e geometre q vlis scie sz abte et vlr sic qrm a specularz q abte sic pfectu. q vlr sic vnu et ens. aut idem a dcsa non ens aut i9 qsidcat ni ex cditore q ad ma2 2 sibi pnz. Manifestu e go hd vnu 7 eiusd scie vlis e ens in qntu ens e speci. Manifestum e 2 et oia que insut ei inqntu e ens. Manifestu e cuz q theoria i no solu e sbaz 2m snas diuisi tates sz cuia exnon qs no 2nh. q ad ens reducitr et [illegible] suppes reducitr sunt enti 2m qd e ens. Est go de mlts sup induct et de priore et psteriore et genere et spe 7 toto 7 pte 7 talibz. 7 de simbus talibz 7 sic pz de quibz e scia ista. Ex isto patz solucio om qom 12. pmarz ptern narz

Ca 3m et est disgressio declans coelementatiom contrariorz ad pncipiorz et hituz 7 qua vnu qt i gne et qt gnus hz negationem

Ad faciliorez aut doctrinaz oz nos hic ondere q suppo simus. qualiter vz coelemen tacio qriorz ad pncipiorz 7 hitu re ducat et qualiter pma qria sint qria accepta 2m sc. Ad hoc aut intedu e quod in qo celi et mundi diximus. et pfecius in lio de natura loci 7 locati. sic eni integras maz vniusitatis qriatorz existes in

in concavo orbis lune. sicut fortitudo naturalis cum potentia ad ipsam. non habet ea que sunt huius generationis terra. et ibi generatur aer. insuper aliquid generantibus. quia generantis dando formas dat locum. generans autem non potest generare nisi motibus celi. Secundum quod mobilibus est generatum ex motore et actibus illius celi quod est corporum ex motore et mobili quod sunt virtutes eius formales producit habitates sicut et calor naturalis per hoc quod est instrumentum anime. Et hic cogitamus lune. similiter secundum quod est locus. sunt in concavo virtutes celestes generantes. non enim accipitur locus mathematicus sed physice. virtutes ergo iste sunt formales in immediato. quam in mediato. et fortiores in propinquo quam in remoto. Ideo ergo quod sunt in motu adiungitur concave superficiei lune. que est locus alterius simplicis generabilis corporis ex raritate et calido. et formalis rarefaciens inter corpora. et in concavo ignis hic quo iam virtutes celi virtutes diminuta et privata est et deficit. virtutes ignis generabit illi convenientes. ideo et in concavo ignis ubi celi adhuc minor est et deficit virtus aeris generabit corporis quod est illo minus et spissius illo et consimiliter sicut diximus in libris physicorum. Et si obiciat aliquis quod nec similis sunt actu. et secundum hoc actus sunt ea sibi per quos hoc non videtur quod accipit hoc loci physice. in quo agit virtutes corporis quod cum est superficies. et agunt ut innectes (?) forme celestis et elementalis. hoc autem non producitur formas. et generant causas. et ideo non prima minima accepta contrarietas est earum raritatem et spissitudinem ex parte pacient. ex parte autem generantis est prima contrarietas alta et una et in iusticia (?) formis. et virtus est generans et dans locum. et privatio virtutis et formis nisi aliquid virtus quod se habet per modum privationis ad id. et hoc ut calidum esse habitus et frigiditas est privatio. propter eandem causam et causa huius propter hanc partem. per hoc est privatio eiusdem. In igne autem siccum habitus. et humidum est causatum a privatione. et contra est quasi in aliquibus horum duorum. et hoc est ideo quia humidum est in aere est ex privatione complexionis contrarietatis. in terra autem est siccum ex privatione quod est ex siccitate humidi convincente. sicut in aliis locis satis declaratum est. Physici autem hec omnia reducebant ad ens. et non ens quo dicebat oppositum sicut privatio et habitus opponitur. et ad unum et plura quod similiter dicebant oppositum. et eam hanc assignavimus in primo libro. entitatem enim dicebat esse omnium rerum, altero primo contrario ponebat esse id primum. et idem esse unum in omnibus que entia dicebantur et ideo dicebant esse unum. sed non ens dicebant esse privationem eius primi in omni eo quod non est. et quia dicebat in resolutione in plura et ideo dicebat pluralitatem esse non ens. et sic ad prima opposita reducebat omnia in entibus. et non ens et unum et plura. Unum autem secundum intentionem aliquibus duplex accipitur. et ex genere et secundum quod convertitur cum ente. et in qua est sic. et in substantia unum est idem. et in qualitate unum est simile. et in quantitate est equale. et de singulis. et ideo omne unum sit non divisum in se et divisum ab aliis hec negationem contrarium. et in que et libri et approbationibus ad ea que sibi opponuntur sicut patet per audita.

Tractatus 2us in quo agitur de stabilimento primorum demonstrationibus. Capitulum primum quod unum et causa sunt ... de principiis principiis demonstrationis et de ente primo que est ba

tendum aut utrum
unius aut diverse
sciencie est de notatis in
mathematicis dignitatibus
et de substantia. Palam autem quod unius
est et eius que est philosophi que de
hiis perscrutatio. Omnibus enim
insunt existentibus sed non generi
alicui seorsum separatim ab aliis.
Et utuntur omnes quoniam entis
sunt in quantum ens. Unumquodque autem
genus ens.

Usque tamen utuntur in quantum eis su
fficiens est. Hoc autem est quantum
continet genus de quo demonstra
tiones ferunt (fiunt)

Quare quoniam palam quod in quantum
sunt entia insunt omnibus, hoc
enim est eis commune, de ente in quantum
est ens cognoscentis et de hiis est
speculatio. Unde neque perscrutantium
intendentium in parte dicere de eis
aliquid si vera aut non, nec geom
etria nec arismetica, nisi phi
sicorum quidam merito hoc facientes.
Soli namque putant de tota natura
intendere et de ente

Determinatis autem hiis dicendum est de hoc
quod in 2° questione querebatur, scilicet utrum
unius et eiusdem scientie sit tractare de hiis
dignitatibus que in omnibus mathematicis
dignitates vocantur, et de primo ente
quod est substantia, an de hoc determinare sit diversarum
scientiarum. Ex hiis autem que ante
dicta sunt, palam est quod unius et eiusdem scientie
est tractare de utrisque, et est illius scientie
que est philosophi primi perscrutatio. Ita hic ostendit
de hiis utrisque. Dignitates enim convenientes sunt
omnibus subiectis in omnibus scientiis, et non sunt
convenientes tantum et generaliter ad unum genus
ad aliquod proprium aliquorum phisicorum vel mathematicorum, sed
communiter omnibus utuntur primis dignita
tibus, et hoc non potest esse causa nisi dignitates
prime que sunt principia omnium demonstrationum
sunt entis in quantum est ens, vel entia que
sunt communia omni generi subiecto, et eis in
se accepti. Ex quo dignitatibus utuntur
omnia genera scientiarum, ostendit quod dignitates
sunt secundum ens acceptum. Unde [illegible]
eius genus subiectum phisicum scientie. Unum est
et determinatum sicut corpus mobile et quantitas
continua immobilis et quantitas discreta. Tertio
tamen quod hoc genus determinata utuntur principiis
communibus entis sufficit et adiungunt quantum
sicut hoc principio quod de quolibet affirmare vel
negare, et de nullo simul, quod contraria esse et
non esse utitur geometra, sicut quod quelibet
linea necesse est esse commensurata vel asim
metra, et arismetricus utitur eo quod quemlibet
numerum necesse est esse parem vel imparem.
Sufficit quod hiis dignitatibus utitur ad [illegible]
[illegible], hoc autem est quod utitur dignitatibus
quantum continet genus sibi subiectum de quo
sunt demonstrationes [illegible] de
monstrationibus principium. Et manifestum est quod
[illegible] dicta omnium demonstrationum principia
insunt omnibus communiter omnibus generaliter
in ente, et quod in quantum entia sunt, speculatio
de hiis principiis est eius qui
cognoscit ens in quantum ens. Ergo
autem signum est quod nec phisicorum speculans
de parte entis aliqua intendit aliquid
de eis dicere, et de quibus et ubi principiis
demonstrationis et cum intendit
se dicere vel probare sicut hec prima vera sunt
[illegible] sicut facit
hoc neque arismetica sed quidam phisicorum
[illegible] de hiis volebat
determinare, et cum hoc non sine causa
[illegible] fecerunt, quia ipsi soli
aspicientes putabant de tota
natura intendere de ente. Cum autem est intendere
de natura [illegible] predictis

patet quod aliquis philosophus superior phisico eo quod natura est determinata quoddam genus et scilicet entis. id est et de hiis prius per-
scrutari. 19. qui theorizat sive speculatur
ea que sunt circa substantiam primam que est
omnium entium prima. Et hec est deus ipse phisi-
ca enim philosophia quedam quidem est, sed non est philosophia
prima. et ideo de hiis non est phisice cognoscere
Capitulum 2m quod principium firmissimum con-
gruit dicere philosopho primo et quod sit principium firmissimum di-
citates firmissimum et differentie

Quecumque non philosophi de veritate pa-
locuntur dicere conantur quomodo oportet
recipere propter infectum prima de inquirunt
prima, non faciunt hoc nisi propterea quod
ignorant posteriora analetica, si cognoscerent
scirent, perfecto perfecto supponunt circu-
culo non potest fieri demonstratio et id pro-
pter omnes de omnibus non possunt. scirent per
candum analetica. quod demonstratio non vadit
in infinitum in suum simuc ideo, sed stat in primis
principiis demonstrationum, que ante se alia priora
non habent. ex quibus demonstrentur et ideo
nec est modus doctrine. quo quidem forte
per quosdam horum in primis principiis debeat quod sunt
diffinitionibus scientia. Oportet autem prior-
ismo se que dignitates vocant eos scientes
prevenire. antequam aliquam scient per demonstrationem
et non oportet discipulos hic audientes querere
a doctoribus. hec enim sunt instrumenta
quibus omnis intellectus accipit omnem scientiam.
et ideo ex parte scientie non egrediuntur
in actum sciendi. nisi per illa et est talium
scientia innata nobis. Palam igitur eo de quibus
est quod philosophi primi etiam est speculari de substantia
prima quam substantia omnium dicta eo quod est causa omnium,
perscrutari etiam de primis principiis sylogisticis
Congruit autem circa philosophum dicere habens
et docere. de vero quapropter referent se hic in rei
veritate maxime cognoscit dicere firmissima
rei principia. quod non potest docere de re qualibet
ut se habet in rei certitudine primaria illi ma-
xime cognoscit enim habet docere de ente 2um
quod est ens firmissima entis principia
quia ille solus habet dicere de re qualibet
ut habet et non est etiam hic ens prout hoc
vel illud. Hic autem philosophus qui scit de
ente est primus philosophus loquitur, sicut patet per
de scientia sapientie quod ipse primus hoc
sapit hoc proximus dixit ibi omnia
maxime scire. scit decet non singulares
sed in quantum ens eorum scientiam. habitet firmissima
firmissimas autem priorum omnium est cognoscibi-
lius dicens omnia alia precedens.

Quoniam autem est phisico adhuc aliquis
superior, unum enim aliquod genus
entis natura universalis et circa primam substantiam
theorizantis et de hiis utique
erit perscrutatio. Est autem zo-
phia et phisica sed non prima

Quecumque non conantur
dicentium de veritate
quo oportet modo recipere. propter igno-
rantiam analeticorum hoc faci-
unt

Oportet enim prescientes de hiis ve-
nire sed non audientes querere

Et quidem universaliter phisici et de omni
substantia speculantibus. Et quibus
consistit de omnibus sillogisticis prin-
cipiis est perscrutari palam

Congruit autem maxime cognoscentem
unumquodque genus
habere dicere firmissima rei prin-
cipia. Quare et de omnibus
entibus in quantum sunt entia omnium
firmissima est accipere. Est
autem hic phylosophus ipse

Firmissimum autem omnium princi
pium est circa quod mentiri impossibile
est. Notissimum enim tale esse
est necesse. Nam circa ea que
ignorant decipiuntur omnes

Et non conditionale. quod enim
necessarium habere quemcumque intelligentem
intelligentem hoc vero non conditionale
Quod autem cognoscere est necessarium
quodcumque cognoscentem et ve
nire habentem necesse

Quod quidem igitur tale principium
omnium est firmissimum palam.
Quid autem sit illud post hoc
dicamus. Idem enim simul inesse
et non inesse eidem et secundum idem
est impossibile et quecumque alia de
terminaremus ut sicut determina
ta sunt ad logicas difficul
tates.
Hoc autem omnium firmissimum est
principium. habet enim dictam de
terminationem. Impossibile namque quemcumque
existimare idem esse et non esse
quemadmodum putant quidam dicere Eracli
tum. Non enim est necesse que
aliquis dicit hec existimare
Si vero non contingit simul inesse
eidem contraria. Determinata autem
et hec sunt a nobis et huic propositioni
confecta

Est enim manifestissimum ita quod nec errari
et decipi in illa tali contingit. absque con
dictione vim extremus utri. et quod est preveniente
scientibus. et non audientibus est. Sic dicens
quod in ipsa est necessarium ita principium esse
esse hoc. quod notissimum esse est notum. Item
autem deceptibilis est. et notissimo omnis
enim qui decipiuntur et abducuntur in men
dacium decipiuntur circa ea que ignorant et in
medicina decepto in principio. magis enim in
medicina decipitur. et decipitur
que indiget medicina. et decipitur
Quod etiam hoc principium firmissimum esse non conditionale
sit hec. vel hunc sit verum et non verum
quod. et per dicimus enim quod principium id necessarium
est habere ad se aut quod per doctrinam acci
piat quemlibet intellectum aliquem. Quod autem sit
necessarium est habere non est conditio quod dicitur enim
quod sit verum. et non aliud sit verum. hoc
enim principium necessarium est cognoscere quemlibet qui habet
aliquam cognitionem. et cognitionem huius principii
necessarium est preveniens ei qui habet eam. et non per
auditum disciplinam. venire autem dicitur cum homo
potentiam sciendi accipit. Quod aliquid est
est quod tale principium sit. illa huiusmodi
inducimus est omnium firmissimum. Quid autem
vel quod sit est principium preter ea que dicta sunt
continue dicamus dicere. Principium igitur dico
dicimus esse quod affirmatio vel negatio vera.
Idem enim inesse et non inesse eidem et secundum
idem est impossibile. et accipiatur et hec omnia
que idem principium dictata sunt. scilicet quod
quod in eodem loco et in eodem tempore
et idem. et secundum idem omnia talia scilicet
determinata que ad hoc principium exiguntur
que accipiuntur ad logicas difficultates
determinandas. Logici enim utuntur hoc principio
sicut et methaphisici. eo quod utrique horum philosophorum
una est ad principium methaphisice. Idem igitur
principium quod nunc diximus est omnium principiorum
firmissimum. habet enim id principium predictam
determinationem per quam predicta impossibile
enim est aliquid sic simul principium contrariorum quod idem
et non sit et non sit non enim
sic est in veritate rei quemadmodum quidam
putat Eraclitum dicere. Non enim est
sit in veritate rei quod illa suscipiantur
esse vera et infecta. quod quidem aliquis dicat
simpliciter dicere. Et si dicat quod non sit
verum quod nos hic determinamus sed verum sit quod
aliquis dicat. sive sciat quod eidem secundum
idem simul insit contraria quod est impossibile. quod
autem hoc sequitur palam est. dicitur
enim nobis et supponatur ea que con
fecta sunt concedi per eandem quod nunc

diximus supra quod impossibile quod aliquis hec supponat sic idem esse et non esse simul secundum idem. Quamvis autem quod opinio sit habitus suscipiens verum et falsum, verum autem et falsum suscipit secundum rei unionem sive et divisionem et falsum suscipit. Opinio autem opinioni proprie contraria est que est opposita habens secundum idem. Palam ergo est quod impossibile suscipere per intellectum secundum opiniones eandem simul secundum idem esse et non esse simul. Contraria enim hoc determinatum secundum quod ille qui hoc dicens dicit simul et idem et secundum idem habebit opiniones contrarias, si enim dicat se opinari idem esse et non esse, oportet quod ille opinetur idem non esse vero quod dicit, ex quo ideo dicit simul esse ita, et ideo habebit simul duas contrarias opiniones de eadem et secundum idem, quod verum ideo eundem mentitur simul et secundum idem. Patet igitur quod non est accipere per intellectum idem simul inesse et eidem et secundum idem. Et sic est causa quare omnes demonstrantes per suas demonstrationes resolventes reducunt eas in istam que dicta sit ultima opinio sine acceptionem et illa non reducunt in aliquam acceptionem principii, quia sit causa id est ita enim dignitas est ista principium omnium et aliarum dignitatum sit patens. Cum ergo diximus: Sunt autem multi qui dicebant contingere quod idem et secundum idem simul sit et non sit, et dicunt se existimare predictam in sceptibus dantibus rationes. Hac autem ratione [illegible] multi utuntur in hiis que dictata sunt eo quod in motu dicere dicunt, et quia in motibus est actus existens in potentia, dicunt eadem esse simul actu et non esse simul potentia. Cum autem nunc in infinitum processum sufficit sine probatione accipimus suppositiones eandem quod impossibile sit hoc quod idem secundum idem simul sit et non sit. Per hoc enim ostendimus quod id est firmissimum omnium principiorum. Hec eadem dignitas demonstrare principium id volentes ad hunc inducere demonstrationem ostendimus. Et hic error contingit eis propter apaideusiam. Est autem apaideusia ignorantia quia non cognoscit quarum oportet querere demonstrationem et quarum non oportet querere demonstrationem. Omnium enim esse demonstrationem est impossibile, si enim hoc daretur tunc procedet demonstratio in infinitum et ita ut nunc demonstratio fieret. Sicut ergo omnium demonstratio sit existimans hiis inesse autem non est demonstratio. Si vero quorundam non oportet querere demonstrationem que sit principium omnium demonstrationum tunc

Si vero quorundam non oportet demonstrationem querere

Contraria vero est opinio opinioni que contradictionis. palam quod quia impossibile simul existimare eundem esse et non esse idem; simul enim habebit contrarias opiniones qui dicit hoc est mentitus.

Propter quod omnes demonstrantes in hanc reducunt ultimam opinionem. Natura namque principium et aliarum dignitatum hoc omnium. Sunt autem quidam qui ut diximus dicebant contingere idem esse et non esse et existimare ita. Utuntur autem ratione hac multi eorum qui de natura. Nos autem nunc accepimus quod impossibile existente simul esse et non esse et per hoc ostendimus quod firmissimum id principiorum omnium est. Volunt autem et hoc demonstrare quidam propter ineruditionem. Est enim ineruditio non cognoscere quorum oportet querere demonstrationem et quorum non oportet. Totaliter quidem omnium demonstrationem esse impossibile: nam in infinitum procedet ut nec ita foret demonstratio

demonstratio

quod uolut magis esse ∴
tale principium non significat dicere
Est aut demonstrare elenctice
et ex hoc quia impossibile si
solum aliquid dicat qui dubi
tat Si uero nihil derisio e
querere rationem ad nullam ha
bentem rationem inquantum non habet rationem
Similis enim plante talis
inquantum talis iam est

Elenctice aut dico demonstrare
quia demonstratio id quod in prin
cipio est petere sicut tali
existente iam elenchus utique erit
et non demonstratio

Principium uero
ad omnia talia
non uelle aut esse aliquid
dicere aut non hoc enim
forsan utique aliquis opi
nabitur quod a primo petere
Sed significare quidem aliquid

non h[abe]t ex rebus d[ice]re que sunt, i[ta] q[uod] ille [in]q[uan]t[um]
dignaret esse tale p[rinci]p[iu]m de quo non
quereret demonstratio sed id quod induxerunt
contingit aut aliquid non quidem demonstratum
esse semper propter quod si contingit quedam
demonstrare demonstratione scilicet que sit per effectum
uel per causam remotam non quilibet et
etiam ratio. immo impossibile est demonstrare primum
sicut inductum est. Dicit ergo hoc solum
sit persona que ille dubitat contra hoc at dicit
et facit se aliquid dicere // si uero nihil dicit
nec facit se dicere derisio est quod queramus
rationem ad eum qui nullam habet in se ipso dicere
rationem inquantum nullam habet rationem similis est planta
et talis differt ab asino et quolibet
bruto quia non estimat idem esse et non
esse quia si estimaret asinum esse et non esse
non uitaret foueam estimans idem esse
in fouea cadere et non cadere / Dicit ergo
differre esse inter arguere demonstrative et
demonstrare quia in uolente demonstrare opinabitur
accipere quod in ueritate est in principio quod de-
monstrat propter quod si talis non sit de-
monstratio tunc argumentatio erit etiam
demonstratio si per effectum nec uel per causam
remotam arguatur. Si aut dignaretur plus
et sine demonstratione arguetur ad omnia
talia quod sit argumentatione per causam id quod
diximus esse primum scilicet omnem dicere uel
idem etiam idem esse uel non esse. hoc aut
forsitan aliquis sic arguens opinabitur
petere a principio. aut quod aliquis procedat quia
sicut ratio nullam petitionem in argumentatione
sicut ponens petitionem manifestum ergo quod hoc
p[ro]b[an]t non esse audientem quod si persuadentem
habere hec ergo hoc primum totaliter quod dicam
firmissime rationem //

Capitulum secundum quod non contingit simul affir-
mare et negare per petitionem significandi est hoc
quod sermo aliquid significat

Primus aut omnium horum
probetur. Premonstratum primum
sed deducitur ad ultra negligat
qui h[oc] presumpsit negare sed debet quod
dicta sua sermones et rationes aut significet
in quantum in eo sint sibi significando uel
in quantum in alio sicut per audientem significando
alteri hoc enim est necessarium quod scilicet et sibi et
alteri significet aut per sermones aut dicere in-
tendit si aut dicere quod uel significando di-
citur dicentem tale non habebit rationem
rationem sermonis ut etiam sic dico
sermo sit omnibus primo institutus

Institutus est aut signe cu sermo ad ad id sit u ut conceptus cordium nror nobis invicem significemus si go dco ul significat no est elus dco sicut nec ei qui loquitur ad se ipm at signas ut q at significans ad aliud cu loquitur sz si quis dederit q de at at signt tur est demonstro q idem 2m sit e z no e nec naq at est diffinitio nomine significatio dco q n ee vel no in esse. sz ea demonstre ho q est singulari demonstro e ille qui sustinet hc ee vz quod sermo loquitur aliquis est. Du no 2m hoc de ipe qui dicat eoz sine locuis intpretatq in esse destruit ea de natur sustinz z post eaz ee aliqs signt sed iaz yppotesi concessio est z si hoc dco aq determinatio dicit hoc idem vero quod signt nomine demu go no dico signt determinate aliqs esse ud no esse go no omne dictum sibi ps sit z no sit q signt idem ee z no esse simul 2m idem Amplius p eadem yppotesim. si ho signt unu determinatu z univoce. sit hoc significat al bipes dico aut unu signt. etiaz in hiis qui sunt enunciationibus qui significat signt hoc esse. si ho e / z. si q idem signtu sit ho. ho est homi esse q hoc e secundo pter de ipo z totu z solu signti ipius Et aut quis dicat cu exacto q ho ut ad nou non significat unu solum. sz plura. hoc ut constat sine impedit. dco n so hom no illa plura signat ee finita et secundo signta no devenire. sz sic plura ex q e esse sub sto de pro pter nomine. ponatur cum in singul / vocalis / rationis ipm nom dessic dco aut ponendo hoc ut si q no dicat hoc hc nom ho. signt unu sz multa. de q bus est unu dicatur bipes al si r plura q significat hc nomen ho. sit unu in ng z unica. sunt enim pz q hoc nomen ho. signt id unu unum. quod de pluribus. et licet unu esse. z no dicet i ee z non esse. sil cu ho dicat rones diversas z pluribus. sz diffinitas nuo idem sel ponatur cum nom speciale cuiuslibet roni sibi. dinsis 2m una speciem ronem licet cu nobis non fingere cadeo nem i sigbit ea que signat ee bus. z no signat ea simul esse z no

et ipsi et alii hoc enim necesse est si dicat aliquid. si enim non cum tali non utique erit sermo nec ipius ad seipm nec ad aliud Si quis autem hoc dederit erit demonstratio Jam enim erit aliquid diffinitum erit sz tamen non demonstrans sz sustinens Intimens enim rationem sustinet sustinet rationem Primum quidem igitur manifestum quod hoc idem verum quod est non esse aut non esse hoc. Quare non utique omne sic et non sic se habebit

Amplius autem si homo significat unum sit hoc animal bipes dico autem unum significare hoc. si hoc est homo si aliquid sit homo hoc est homini esse

Nichil autem differt nec si plura quis dicat significare. solum autem diffinita ponentur enim in sermonibus unicuique aliud nomen. Dico autem ut si non dicat hominem significare sed multa quorum unius quidem una ratio animal bipes. Sunt et alie plures sed diffinite numero

Ponatur enim proprium nomen secundum unamquamque rationem

Si aut non ponatur, sed infinita sive dicat, palam quia non utique erit ratio. Nam non unum significare nil significare est.

Non significantibus aut nominibus aufertur adinvicem disputare, secundum veritatem aut ad se ipsum. Nil. n. contingit intelligere non intelligentem unum. Si aut contingit ponatur huic rei nomen unum. Erit itaque sicut a primo dictum signans aliquid non est, et aliquid unum signans. Non itaque si contingit homini esse sive esse quod quidem homini non esse, si homo sit non solum de uno sed et unum. Non. n. dignamur hoc unum signare quod de uno. quoniam sic utique musicum et album et homo unum signaret. quare unum omnia erunt synonima namque et non erunt esse et non esse idem nisi secundum equivocationem ut si quem nos hominem vocamus alii non hominem vocant

Dubitatum vero non

esse. Hic aut ponit rationem Eracliti quod plura significat nomen sed finita. Si aut non ponatur nomen significare plura et finita sed ponatur plura et infinita sicut posuit Anaxagoras, tunc palam ex dictis est quod ratio non vel diffinitio vel sermo non erit hominis. quia nec unum nec significat. et ratio huius quia significare unum est nomen unum ab hoc forma imposita, et hoc importatur per nomen. Et si non significat unam rem, penitus nil significat. illa autem significare non potest si infinita significat. quia si plura significat tunc possunt cuilibet nomini aptari, sicut polionimia. Si infinita significat non potest aptari nisi infinitis et ita tunc non nomine significari non potest quia unum nomen semel positum nec potest significare sicut est [illegible]. quia non contingit intelligere sic nisi unum nomen unum significet. aut nullo aufertur disputatio quia simul hominem adinvicem. et secundum veritatem disputatio est ad alterum et ad illa que in se presentata sunt. que est hominis ad se ipsum. Nil enim contingit intelligere secundum actum si nil intelligat esse unum. sed si contingit intelligere, tunc homo non contingit ut ponatur huic dictioni rei que intelligitur nomen unum. Et sic patet quod a primo dictum est aliquid unum significans unum nomen. Et sic debet unum in re sicut homo non contingit quod homini esse significet. tunc hoc eadem sit homini non esse sicut ab aliquibus dicitur quod homo non solum significat. multa ut determine dicta de uno sermone. sed significat ea multa que de nomine ipsius ut unum sibi convenit et multe. Et hoc ideo dicit quia nos non dignamur dicere quod ut unum significet ea que de uno dicuntur sermone. hoc itaque erit inconveniens. quia sic musicum et album erit et esset unum unum nomine hominis musici et albi. Sed aut ex hoc ulterius quod omnia erunt unum ratione et genere. quia omnia de se unite predicantur. omnia enim secundum hoc erunt unita et omnium est communia. dubitatio non sic terminatur sequitur secundum hanc oppinionem in synonomie non est idem esse et non esse nisi secundum equivocationem sicut si nos latine hominem vocamus et alii alterius lingue vocant non hominem. tunc enim unum nomen diversis ydiomatibus significabit finitum et infinitum. et affirmatio et negatio in genere que est negatio [illegible] quia si non homo significat aliquid in genere [illegible] infinitum aliud quod est non homo restringitur ad unitatem unam predicato non et cetera. Et quia ambo dubitatio et questio est non

de pre[illegible] secundum [illegible] quod [illegible]

Quesitum est non esse; est hoc quod quaerimus
si contingit simul hominem esse et non hominem
esse secundum [illegible] nomine tantum, sed quesitum
est a nobis hic si contingit secundum rem
idem esse et non esse hominem simul et secundum
idem. Si autem dicatur quod homo et
non homo non significat aliquid diversum, tunc palam
quod non esse hominem secundum rem non erit diversum ab esse
hominem, quare hominem esse et non hominem esse
secundum rem; hec enim duo erunt unum et idem
secundum rem, et ratio [illegible] esse unum unum et idem
significat re et nomine esse unum, sicut unum
et idem sunt sinonima, sinonima vestis
et indumentum, et ensis et gladius, et unum
et merum et bacchus. Et hoc est quia ratio est una.
Si vero illa significant sicut re et ratione unum
nomine tamen diversa, tunc hominem esse significabit
hominem non esse. Et hoc est contra ypo-
thesim quia datum fuit quod ipsa diversa significant.
[illegible] quod homo significat id quod est animal bipes, itaque
sit idem verum est dicere quod homo erat bipes;
hoc enim sic dicitur significat [illegible] cum dicimus
quod homo est necessarium est quod non non significat
unum. Si hoc verum, tunc hoc non contingit
quod idem homo esse sit non animal bipes esse;
[illegible] enim esse sit [illegible] idem est significat
idem quod impossibile non esse et contra.
Ex predictis concludit [illegible] quod non contingit
hoc quod sit verum simul dicere idem
hominem esse et non esse hominem; hoc enim
non significat esse hominem. Et hoc est ratio quia
homini esse et non esse homini diversa significant.
[illegible] separata sunt diversa; si enim album esse et homini esse
diversa significant [illegible]
unum, tunc etiam multo magis homini esse et
homini non esse diversa significabunt. Ista enim
duo hominem esse et homini non esse multo
magis opponuntur quam album esse et homini esse;
et hoc est quia duo significant differentia
[illegible]. Si
quis autem dixerit quod album [illegible] et diffinitione
idem quod homo significat, tunc [illegible] idem dicimus
quod prius diximus quod [illegible] hoc omnia
erunt unum et idem [illegible] et diffinitione quia
omnia [illegible] et erunt idem
[illegible] et diffinitione tunc ipsa omnia [illegible] erunt
unum et non solum opposita erunt. Si autem
hoc non contingit [illegible] impossibile tunc necesse
[illegible] non nomine non significant opposita
[illegible] quod interrogans
[illegible] ad [illegible]
hoc quod interrogat et [illegible]
interrogat una simplici interrogatione
an hoc est homo et [illegible] respondeat [illegible]
affirmationem dicens quod est homo et non homo

hoc si contingit simul esse secundum nomen
et non esse hominem, sed secundum rem

Si autem non significat alterum homo et non homo,
palam quia non esse homini ab esse homini
non differt. Quare erit homini esse et
non homini esse unum; unum enim erit. Hoc enim significat
esse unum ut vestimentum et indumentum,
si ratio est una.
Si vero erit unum, et unum significat homini esse
et non homini esse. Sed ostensum est quod alterum
significat. Necesse est itaque, si verum est
dicere quod homo animal est bipes; hoc enim
erat quod significabat homo. Si vero hoc necesse,
non contingit non esse hoc ipsum animal
bipes; hoc enim significat necesse esse: impossibile
non esse hominem. Non ergo contingit simul
verum esse dicere idem hominem esse et non esse hominem.
Eadem autem ratio et in non esse homini. Nam homini esse et non homini esse alterum
significat, siquidem et album esse et homini esse
alterum; multo enim opponitur
illud magis, quare significant
diversa.

Si autem et album dixerit idem significare
et unum, iterum idem dicemus quod et prius
dictum est, quia unum omnia sunt et non
solum opposita.

Si autem hoc non contingit, contingit
quod dictum est.
Si respondeat interrogatum. Si autem
apponat interrogatum affirmationes
simul et negationes, non respondet
ad interrogatum. Nihil enim prohibet

idem est hoi et azm et aa mille zm plualitez actm intogati si vm e qt dice hoi hc est aut no. vnde d e vm sitii et no addendu qz et azm et magm etem iple insita aciia tlit pinoac a i oia pincat a nlla dilut at et si mille sicb e cst ho ul no ho n e correndem intoti qz e sil et no ho. Si no et aa qui ameidut sut coza a qui st a no sut. Diat hi no fecit no dyput

immo no qui sit dicut

subaz et qz quid eat est

omia naz dicit dere dice eis

qt nec. et qz no qt homi esse

aut aiali est no est. Na si uere

evit qz homs est hoc no eit no

homi est. quiuis h et ne ncos hq

vm em erat qd signfitabat

et erat qt aliong suba

Subaz sigre est. quia no aliud

aliquid est ipi. qz ne homi est. que

no homi est aut qz no est hai ad

cit. Ruae dice est nece quia

nllu eit talis vo. si omia sim

actins. hit. n. determinata qt sba

et actins. album enim accidit

homi quia qt albus si no qd

uere album

si sit q no e alia qqz accidut hoi sit tuda zm affinaoz et negaon ut uidat qqz sunt et no sunt sit albu et no albu et no nigzo et non nigzo et magnu et no magnu et alia insi inta. Et alia q accidut sit em no facit sit uido vinca tuone. Vm interrogati tur qui disputat qz tunc tudz adiciatoz interrogant. Ex omnibus go que dicta sut planu e quod non nec infinita ut opposita uotz infta signt et e vlas pz. quia non no sigat dicto

Ca lm q si codicta sint simul uera se mil dici zm subalem pdcoz sz oia zm accidens

Omnio vero destint subalem difez q qd erat esse ita di tebant. qui dut qz qdo sunt sil vera. e em zmios necesse dice qz omia que dir pdicunt accidunt ei et nichil sit subale pdic. et qz accidat ei al esse. et alit sile pta no pdicu u zm accns. si n. dant qdo de cod pri. tuc si debz quod id pdic qd est homis esse sit qd ipuis. sz statim ex eius ypothesi. quod id idem ce et no homine ee aut no esse ho. Et ne ee cu infinita q cclngt aq. sz qz idem sit esse no homine. et eo ee genus que inde clngt. sz qz idem sit no esse hanc ul no sit ee ho. Et no no e vm cu ista sit negaoes optit q e esse homis. zm em ri uitalez vm em erat qd sigbat ri sbaz q e qz ipuis sic et vm e esse. Undnq em in anhito quod dico data p mz re ducz ad eaz que daz p forz. Et aut vm quod sigbat sbaz eat zm re sba. accni. sigre uero subaz e tm ri si gre. et hoc e. no alij aliqui ee re insi rei illi. et ab omnibus alijs separa et is sigfns subaz ri e no esse aliud aliquid illud ipm quod e rei diffinitio Ergo omia illa dicta esse falsa. et quod dicaz fcl esse negatoe cui e homine ee ad sit abipos e no ho ee. eo qz nec si sit aff sine simpl zcomb. semp e aliud ab affirmacoi. et si tuc quod sunt eidez ut dut. tlc dico no qt tu vni si vm et alij. et qz coingit ee et no esse e actus. necz go e qz isti dicant qz no et acz ea diffinita actz sz omia dice zm actns que pdic

de aquo (roue eius) inducta diffita
est suba et acciis quod suba que est qualitas
non alius git. s3 ab omnibus separat acci-
tius aut est quod contingit eidem inesse
et non inesse. ho enim ing aquis accidit
hoi. ho az9 enim est et non azo. et non con-
tigit sibi inesse et non inesse quod non con-
tiget si suba. ho tz azdo est sa aut
forte aquis diret. quod ho non ex igies
ket concedet. quod cum 2m acciis dicitur quod q
prutur de aquo. tunc cum hec dicatur 2m
accius quod git 2m ipm git 2m ad.
tunc oyna pni 2m aliud. et nichil 2m
seipm. sed hoc quod ultim est prima
vle pludicz ibitur in pte 2m ad in infinitum
accius non 2m seipm defsio aquo
signat pnor hoc aut est impole. oz
enim quod ante [illegible] ad aquod pse pud
reducatur accius enim est quod enim sit i aquo
non est in eo. nclud qdam pt. et impglee
ee su eo in quo est. et sz quod in rane
accidunt cadet esse in alio et de alio
pz. a simplici. q 2m qi. et accidens
pse et 2m ipm pud de subo subiz at
non est in dup. subm inz p acciis. et quod
pse est subm subm non p acciis dico ipm
sm 2 2m se est subm. sic qui accius
est in esse accidnt sic musica dicitur
az9 nel ego album non pse et uniug
rone est quod sit subm. sic suba. que io
suba est quia substat accidenti ipse p
fectu quod et pse eius. et io dicitur
sor est az9 non pt esse plibus modis
pud accidens. et non abibit in infinitum
quo cum sic dixiing plura duobz cople-
cti accius enim non accidit accidenti sed
dixiing nisi qz ambo eidem accidunt
quod pse est subm. qz q3 sit subm cadet
in hoc sta. et si in illa erunt accu
idem esset ac si esse dixi duo. dico
aut ho. exemplo. sic qd dixiing album
esse musicum. et exple ho tz musicum
ee az9. eo quod ambo accidunt homi
qui pse subm est. eo quod s sba que de rone
sua hz. quid est subm in non est eodem
ud. si dicatur sortes est musicus ita
quod ambo dicatur eidem accide. 3. q3 desis
sic 2m esse subale abutor. ad sortes est
prima suba que de rone mater substat
substat. qui quidem quedam accidunt illa
dicitur quod de rone sua accidunt in
genera illi insint quod de rone sua
accidunt ei quod de rone et non 2m acciis
subicir. alia non dicitur aliquid quod de ea

Si uero omnia secundum accidens dicuntur nullum erit primum uniuersale

Si aut semper accidens de subiecto aliquo signat predicatio in infinitum ire necesse est. simpossibile. Neque enim plura duobus complectitur accidens. non enim accidit accidenti nisi quia ambo eidem accidunt dico aut ut album musicum et hoc album et hoc ambo quia ambo homini accidunt. sed non socrates musicus itaque ambo accidunt alicui alteri

Cum ergo hoc quidem ita illa illa uero illo modo dicitur

Accidentia quoque sic dicuntur ut
quam socrati infinita non contingit
et in supremis ut socrati albo
album aliquid accidens. non enim
fit unum ex omnibus. Nec itaque
albo aliquid aliud erit accidens
ut musicum. nihil enim hoc magis
illi quam quam illud huic accidit.
et simul determinatum est quod
hec quidem ita accidunt. hec
autem musicum socrati. Quecumque
vero sic non accidenti accidit
accidens. sed quecumque illo modo
Quare non omnia in accidentis
dicuntur.

Erit ergo aliquid et ut substantiam
significans. Si autem hoc ostensum
est quia impossibile simul predicari
contradictiones

sua et natura ipsa substantie, quia quecumque sic
dicuntur esse in subiecto accidentia sicut album inest
socrati. non contingit esse infinita in supremis
ita quod sit unum plus quam album inest
quia tale accidens de ratione sua inest ei quod
de ratione et natura ipsa de natura et ratione ipsa substantie
non ergo vadit hoc in infinitum. ita quod socrati
albo dicatur aliquid ab albo accidat. sicut quod
inest ei albo. et hoc ideo est quia non fit unum
dispositione. et esse ex omnibus simul et a quibus
in infinitum. et ideo socrates potest esse et de natura
sua habet subiecti. et non gratia albus accidit
quod sit facit ipsum subiectum. sicut socrates
gratia albus participat rationem. quia gratia
hominis. cum unum fiat ex eis quod est esse
socratem. et ideo cum dicitur socrates albus musicus quod
socrati albo accidat gratia cuiusque subiecti
illi. sicut gratia albus sumitur vel aliter
cum dicit socrates albus musicus. Nec itaque quia albo
aliquid accidat gratia cuiusque inest socrati. sicut
musicus. quia neutrum horum accidit magis
alii quam reliquo et hoc sunt et equaliter una
accidentia que sunt diffinita scilicet unum
in alio sit. impossibile est esse sunt contrario est
cum non sit sibi. et ideo utrumque potest hic
esse per similitudinem rationem in se. et non unum per
alterum vel per accidens. et hoc non est quia hec quidem
sunt accidentia que per se insunt et in alio ita vero
non sunt accidentia que substantie et insubstantie
sunt quecumque non sic insunt de ratione ipsa
non inest accidenti. per se inest accidens.
sed quecumque alio modo dicuntur. sicut musicum albo
vel socrates accidentia insunt per accidens
hoc est gratia albus quod est de se subiectum et
in quo non vadit in infinitum. Moraliter
moraliter dicit quod dicuntur in accidentibus et hoc est
destructio hypothesis inducte quod fuit et
in quolibet et sequitur ex hoc quod dicebatur
nil dici in substantia et erit ergo aliquid et sit
substantia et quod erunt esse significans sicut hic
dicitur. Nunc apponit hoc cum ostensum
est quod impossibile est simul predicari contradictiones qui
dicunt diversimode substantiam et magis primam substantiam
posse esse subiectum et accidens posse esse in alio
et esse per se intelligunt de illo modo di-
cendi per se in quo primum est de ratione subiecti
quod secundum modum inter modos dicendi per se
in analeticis posterioribus sicut dictum
est primo. esse primum sicut enim substantia est quia
substat eius in se perfecta et accidens
est quod in alio in quo habet esse et
quod et accidens ponitur esse consequen-
tia et ideo perfecte non habet diffinitiones

Sic ergo patet quod impossibile est omnia dici per accidens. Et in esse particularis comparatur sic tradens ipse in se sicut in ypostasi et omnia, scilicet in substare per accidens quia ipsa substantia et proprie substat ipse. Et sic patet quod contradictio non verificatur de eodem ut manifestum est per ea que induximus ut ibi consentitur in hiis que sunt accidentaliter ut est hic dicta in hiis que per accidens sunt, ut contingit contradictiones simul praedicari homo est unum simpliciter impedit contradictionem veram (sic)

Capitulum quod ad dicere contradictorias simul veras de eodem sequitur omnia esse unum et idem.

Amplius autem si contradictiones sint de eodem res simul omnes sunt contradictiones simul dicere, tunc palam erit quod illa que sunt inducta vera, quod omnia erunt unum et idem, scilicet quod idem est tunc simul et navis remus que galleda vocatur, et idem sit murus unius remus que scapha scapha vocatur, et idem est et homo sicut quidem. Galleda autem navis remorum per tres ordines remorum que sunt in ea, quorum unus est ordo remigum navis, et vocatur sunt duo ordines in lateribus remorum remigantium. Unus super alterum. Scapha autem vincerus vocatur quia unius ut remo, tam ad gubernandum quam ad remigandum. Si ergo de omnibus et eadem sunt contradictiones idem sit contingit affirmare et negare tunc scilicet id. Per unum simul esse navem et remum et vincerum et hominem. Et hoc est inquit necessarium concedere omnibus ipsis qui dicunt rationem esse eam esse cum eo quod est contradictiones sunt verae de eodem. Pitagoras enim sic infinit omnium decendi dicebat quod existimationes hominis sunt causa affirmationis et negationis et contradictionis et rationis et definitionis. Quae sunt ex animae ut dicebat sunt causa existimationis. Sic ergo contingit si scapha quod si alicui videtur quod homo sit remus navis, tunc erit ita quod dictum et homo non est remus navis, si autem contradictio de ipso est simul in eodem simpliciter idem tunc scilicet quod affirmatio et negatio contradictionis simul sunt vere de eodem.

Ergo eadem etiam ea sunt quod quidem Anaxagoras cum dixit esse in omnibus et dixit omnes res simul contradictiones simul in eo esse. Et nihil unum esse verum alterum simul unum sicut omnia. Et hic intelligens dicta omnium quod dixit contradictiones simul esse vera Anaxagoras autem videtur esse dicere esse indiffinita sive indiffinitudo

Amplius autem si contradictiones de eodem vere sunt omnes simul palam quia omnia unum erunt. Erunt enim triremis et navis unum et homo, si de omni aliquid aut affirmare aut negare contingit.

Accidit quod necesse dicentibus Pitagore rationem. Nam si cui videtur non esse trieris homo palam quia non est trieris, quare et si est contradictio vera.

Et fit itaque quod Anaxagore simul res omnes, et ut nihil vere unum sit.

Indefinitum ergo videntur dicere

et putantes ens dicere de non
ente dicunt Nam potestate
ens et non endelechia infinitum
est
Sunt vero dicenda est ipsis de
omni affirmacio et negacio
Inconveniens enim si unicuique sua quidem
negacio inest · que non alterius
que non inest ei non inerit
Dico autem ut si verum est dicere hominem
quia non homo palam quod et non
triremis ergo si affirmacio necesse
et negacionem Si autem non existat adeo
negacio magis inerit quam que sua
ergo si et illa inest inerit et que
ipsius triremis Si autem hec et adeo
hec ergo contingit dicere anaxagoram

Et quia non necesse aut dicere
aut negare Nam si verum est
quod homo et non homo palam
quia nec homo nec non homo erit
Nam duorum due negaciones
Si autem una ex utrisque

vna forma, eo quod dicit genus esse in omnibus
esse, et isti putantes dicere ens actu
... quod indiffinitum sit ... q
omnes forme sint in quolibet, dicunt igno-
rantes de non ente ... sit indiffi-
nitum Nam diffinitum ... potestate ens
et non endelechia: ... non lucent
...
...
... hoc quod ... infinita ...
... de omni ... similiter
affirmacio et negacio ...
... qui dicunt ... protagore ...
... negacio ...
...
... negacio ... quod ...
...
...
...
...
... eodem ... quod non ...
triremis ... quod ... triremis et
non triremis ...
de aliquo ... negacio
...
negacio ...
...
... inest ...
... est ...
... est ...
affirmacio ... sit ...
... quod non est triremis ...
... triremis ...
et omnia affirmacio et ... quolibet esse de
... ergo omnia sint unum ...
... omnia ... sunt ... simul
... ergo ... eos ...
prothagore et anaxagore defendunt
... prothagora ...
... in anima ...
... et eodem ...
et ... anaxagoram ... dicit
in omnibus ... omnia de omnibus affir-
mant et negant ... Adhuc autem ...
non esse ...
...
... negare ... non ...
... quod ... est quod ...
... sit homo et non homo ... negacio
utrisque horum sit ...
... palam est quod ... homo et non homo ...
... est ... non homo ... sunt
due negaciones ...
... quod ... palam ... est ... compositum

[illegible]

Et vi in quo probat a communibus ad negationes et contradictionem probat quod contradictoria non sunt simul vera

[illegible]

ille et hic una utique erit opposita

Amplius aut et omnia ita se habent et est album et non album et ens et non ens et de aliis dictionibus et negationibus modo similiter aut non

Si autem non sed et quasdam quidem et et quasdam non. Et siquidem non et omnibus hec utique erunt confesse

Si vero et omnibus iterum aut de quo utique negare et dicere aut de quibuscumque dicere et negare sed de quibuscumque dicere non de omnibus negare. Et si sic erit aliquid firmiter non ens et hec erit firma opinio et si ipsum non esse firmum aliquid sit notum notior utique erit dictio quam opposita non

[illegible]

dicere et negare

Si uero negando similiter et quam
negare dicere verum et hiis.
aut unum dividentem dicat ut quod
album et iterum quod non album
aut non. et si quid non verum
dividentem dicere non dicet
hic et non est nichil. non etiam
aut quid utique pronunciabit
aut intelligunt hic dicent
et omnia utique erunt unum ut
etiam prius dictum est. Et idem
erit homo et deus et tri-
remis et ipsorum contradictiones
Si autem similiter de unoquoque nil
differt aliud ab alio. Nam si di-
fferret hoc erit proprium verum
et proprium. Similiter autem et
si dividentem contingit verum
esse accidit quod dictum est

sequitur quod affirmatio erit notior quam negatio
que opponitur affirmationi que affirmationi
equipollet. Sicut si dicam negatio est non homo
non currit. Et hec equipollet huic hoc
est currens. Et in affirmatione hoc est currens et
negatio negationis hoc est non hoc est non currens
sunt notiores quam negatio. Que est hoc est
non currens. quia privatio non intelligitur
nisi per habitum. Et negatio non intelligitur nisi
per affirmationem. sed hoc negare est opinionis
false. ita quod ad eam non sequitur affirmatio
tunc multo magis est erit quod de affir-
matione falsa. ita quod etiam ad affirmationem
non sequitur negare. Et concluditur propositum
quod licet ad affirmare sequitur [illegible]
quod [illegible] Heraclitus [illegible]
[illegible] parte contradicebat negationem
[illegible] quod dicit res simul
non esse. et [illegible] eo quod omnes
contradictiones sint. Si autem aliquis dicit similiter
et negando sicut et affirmando. ita quod [illegible]
contingit de aliquibus verum. de eisdem
verum est hoc idem affirmando dicere. tunc [illegible]
dicendo [illegible] aut cum verum est quod dividens
negando dicat id idem affirmando ut
in qua una propositione dicat aliquid esse
aliquid dicendo per affirmationem. aut eadem dicat
dividendo per negationem id idem non est verum
aut non affirmat dividens sive negans
et affirmans dicit sive negat. Et si dicitur
quod [illegible] est verum quod dividens sive negans
dicat sive affirmat. non affirmabit ea
[illegible] quod negat ea [illegible] est ea quod non affirmat
ea. nisi quod non sint. ea enim que non sunt
affirmari non possunt. et que non sunt non possunt
aliquo [illegible] affirmando. Et [illegible]
quod non intelligit esse. et quod non contingit
intelligi non contingit significari. quod in [illegible]
affirmatio non sequitur negationem. Et [illegible] erat in
omnibus. quod sequitur si non unum est dividens
eo ipso quod negando dicit et ab aliquo affir-
mat. id idem de eodem. tunc omnia
erunt idem sicut etiam in [illegible] dictum
est. Et idem erit homo et trireme et
homo et [illegible] et de aliis. et eorum contradictiones
[illegible] de eodem de quo vere sunt affirmationes
sed ad hoc [illegible] positionem nil
differret [illegible] res [illegible] si enim dicere
[illegible] res ab una alia differt. [illegible] non
differt nisi per formam et proprietatem [illegible] illa propositione
[illegible] de ea. Et [illegible]
[illegible] non [illegible] de eodem. Similiter autem
si detur quod dividentem [illegible] aliquo
contingit esse verum. tunc [illegible] quod dictum
[illegible] verum [illegible]
[illegible] aliquid vere et [illegible] dividit

ipsi ab aliis alia nec non negantur de ipsis. deinde hiis quod omnibus non sequitur ad affirmationem negatio, nec econtra ad negationem affirmatio dicebatur in priori membro. Et adhuc autem que dicta sunt scilicet ad incipientis quia si ita est ut dicit quod affirmatio sequitur ad negationem et econtra scilicet ad affirmationem, sequitur quod omnes simpliciter dicentes dicunt verum. Et cum hoc inveniuntur dicentes falsum et ideo hoc seipsum falsum dicere confitetur sic enim eius sermo. quia si dicitur quod dicat verum scilicet quod non dicit verum. Et ita confitetur quod dicit affirmationem ad negationem et econtra. Simul autem palam adhuc [illegible] que dicta sunt quod scilicet [illegible] de nullo penitus potest esse perscrutatio vel disputatio. eo quod [illegible] concedit [illegible] dicit proponens. et nil [illegible]. quia [illegible] dicit [illegible]. et [illegible] consentit non enim dicit ita esse, nec ita non esse [illegible] quod [illegible] dicit sic, nec sic non esse sed simul esse quod dicit. ita et non ita dicit esse, et iterum ambo illa negat scilicet quod verum non ita sit sic dicens. si enim non ita affirmat et negat esse. quod dicit tunc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. tunc qui affirmat et negat idem esse et tunc scilicet quod [illegible] contingit simul idem de eodem et [illegible] idem non affirmare vel negare simul [illegible]. forsan utique dicet aliquis sophistarum adhuc, quod [illegible] probandi [illegible] a principio scilicet quod simul contingit affirmationem et negationem. et ideo ea que inducta sunt non inquirunt per se sicut [illegible] ypothesi. et [illegible] Eraclitus [illegible] concessit. quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et posito sua fuit [illegible] simul esse vera.

Et [illegible] vii in quo probavit contradictionem non simul verificari per imitatorem et fugam de ipsis qui contra suppositionem huius attestantur omnes homines

Amplius quidem dicit ambo contradictoria simul esse vera. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod ita sit ut [illegible] dicit, aut [illegible] ita se habere dicens. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] si verum dicit tunc [illegible] [illegible] [illegible] sit [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] dictum [illegible] adre et quod [illegible] sit [illegible] sic dicit et sic [illegible] [illegible]. Et [illegible] [illegible] esse [illegible] si non [illegible] verum dicit et [illegible]. si non verum dicit [illegible] dicit [illegible] [illegible] quam ille qui dicit de contradictoriis simul vera esse [illegible] quod verum dicat verum et [illegible] [illegible] dicat verum scilicet quod non simul [illegible] verior dicat non

Adhuc autem quia omnes verum
et omnes mentiuntur et ipse ipsum
se ipsum falsum dicere confitetur

Simul autem palam quia de nullo
est perscrutatio. nihil enim dicit. nec
enim ita nec non ita dicit. sed ita
et non ita. et iterum hec negat
ambo. quia nec ita nec non
ita. Nam si non esset iam utique erit
aliquid determinatum. Amplius
si quando affirmatio est vera et negatio
est falsa. et si hec vera affirmatio
falsa. non erit utique simul dicere et
negare vere. Sed forsan di
cunt utique hoc quod a principio
positum

Amplius igitur qui
quidem aut habere aliqualiter
existimans aut non habere men
titus est. Verus autem ambo verum
dicit. nam si verum dicit quid utique
erit quod dicitur talis est entium
natura. Si vero non verum dicit
sed verum magis dicit quam ille modo
existimat iam aliqualiter se

habebunt etiam et hoc verum
utique est et non simul et non verum
Si autem similiter et omnes men
tiuntur et verum dicunt nec pronuncia
ndum nec dicendum est tali
Similiter autem hec et non hec dicit

Si autem nihil suscipit sed similiter
estimat et non estimat. quid
utique differenter habebit a plantis
Unde et maxime manifestum est quod
nullus ita disponitur nec aliorum
nec dicentium hanc rationem. quare
namque vadit domum et non qui
escit putans ire. neque statim
diluculo vadit (incidet) in puteum aut
torrentem si contingat sed videtur
timens tamquam non similiter pu
tans non bonum et incidere et
bonum. palam autem quia hoc
quidem melius existimat hoc
autem non melius. Sed si ad
hoc in bono et non bono necesse
est similiter et in aliis et hoc quidem
hominem illud vero non hominem
et hoc quidem dulce illud vero non
dulce putare necesse est. Non
enim ex equo omnia querit et
existimat quando enim putat melius
aquam bibere et hominem videre deinde

Non verum et sic quedam non sunt sic nec
sic. illius dicunt et omnes mentiuntur et
simul omnes verum dicunt et nec pronunciandum
est aliquid tali homini nec aliquid dicendum
est ei eo quod iste secundum unam sententiam eque
pronunciat vel dicit dicit esse et non
esse et sic omnia dicit Eraclitus. Iste
ille dixit verum nihil esse quod est et
nihil verum dici de re quia quod sic sunt
et non sunt propter motum continuum quem videbat
in eis et ideo dixit omne fieri esse et omne
non esse et dicebat hic non contingit et nichil
posse dici verum verum sed contrarium posse
simul. Deinde cum hunc philosophus vadit ulterius
dispu[tando] contra eos ad dicat quod homo di
cens nihil penitus suscipit in anima per con
sensum et dicit impossibile esse quod aliquid
sit sed secundum similitudinem vera estimat de quo
libet et non estimat de eodem quia iste
brutis peior dicendus est sed ad plantam pertinet
etiam in habitibus dicentium propter quod etiam
maxime patet quod nec aliorum ex principiis qui
dicentes sunt aliquis ita disponitur quod hoc
credat nec etiam ita aliquis eorum que
istas rationes et positiones dicunt sic vero
tenens ita dicat sed ita disponitur ut
dicit quod vadit domum movendo pedem
ut acquiescat dicto suo quod putat qui
videt esse domum. ~~cum hunc dicto~~
si idem est ire domum et non ire domum.
Si enim huic dicto suo acquiesceret tunc
qui putat ire domum non deberet ire quare sic
dixit idem est ire et non ire. Similiter
ille non vadit recte diluculo ad cadendum
in puteum vel in torrentem sed videns
puteum vel torrentem est timens eo quod pu
tans est quod non sit bonum incidere
in puteum vel in torrentem et non incide
re tamquam utrumque horum similiter bonum sit si dicto
suo acquiesceret. Ex quo ergo cavet via ad
puteum et ad torrentem palam est non me
lius et non similiter. Sed si dicat similiter quod unum
est bonum et aliud non bonum et per eundem
modum hoc quidem esse dulce ad nos non dul
ce esse similiter necesse est suscipiendum. ille enim
non omnia equaliter querit et suscipit
quando enim putat est melius sibi vinum quam
aquam bibere et aquam hominem autem videre
deinde per illam apprehensionem acquiesceret
quare et eundem oppositum quod
e(s)t et quod se haberet ad quemlibet sibi et
equaliter non quare eadem sic dare quod idem esset apud
eum homo et non homo et alia quedam de quibus
dictum est propter hoc esse verum respondendo quod nullus
contradictorum et aliorum metaphorum est quia ad

Certitudinem oclum non indigat ho-
quod est in rectitudinem timens et non rectum
non timens. 2 sic visi videmus in eis omnes
homines et isti et alij susceperunt prin-
cipiorum consensus sic demum est simplex et ulte-
rius etiam de quo ita omnia eueda aut ad
minus etiam elegibilia et fugibilia que sunt
sunt ut meliora nobis et deteriora
Et si dicat aliquis quod non simus aliquid
scientes ita sapientia sed simus opinantes
aliquid habentes trepidantem et non consimile sic
inter utramque partem contradictionis facilitate tunc
multo magis curandum est nobis de veritate
sciendum quam si omnia sciremus per tam celer
quemadmodum infirmus magis curandum
est de sanitate quam sano opinans enim
propter trepidationem habet contradictionis habitum non
salubriter et infirme se habet ad scientem
quod non facit vel aliquid esse sicut sicut
egri ad sanitatem non est corruptus per
distemperantiam non ad esse vera salutatis
ubi ergo potest dici quod non sit scientia de veritate
Dicebant autem quidam nichil scire
secundum scientiam omnino quo accipitur de rebus
esse opinionem et quia opinans trepidans
inter contradictoria et amplecti utrumque dicebat
hoc esse signum quod utrumque sit verorum
vero initium in opinando esse dixerunt
Amplius ad hoc isti dicebat nichil esse simpliciter
verum sed omnia esse secundum verum tamen falsum a-
liquo. dicamus ergo quod si isti contradictores sunt
simul vere quam maxime sic se habent
res et non sic sed tamen et hoc ut dicit est
magis et minus verum et magis et minus
secundum quod ita sit in natura entium de quo
se affirmare et negare non enim dicimus
similiter unam esse in vero et falso sicut di-
cimus quod duo sunt paria et tria sunt imparia
sed ponimus unum horum esse verum et alterum
falsum et non potest dici quod in falso sunt
magis et minus et in vero non si hoc datur
similiter et equaliter mentitur qui opinatur
quod quatuor sunt penthia sunt quinque et qui op-
inatur quod quatuor sunt mille. Et si dicatur quod non
similiter et equaliter isti duo mentiuntur palam
est quod alter illorum minus mentitur quam alius ergo
etiam verum magis dicit verum quam alius magis aut
minus dicitur in rebus non alia de causa
quam inter extrema et media ei permixta et suscipiunt
inter eam media que sunt inter duo contraria
quorum utrumque est qualitas posita se habens
in utroque et colores alia est suscipiunt
magis et minus secundum accessum et recessum
ad unum quod est in illa illo sic in ...

quiescit ea quam nunc orbat sed id
ecit simpliciter homo et non homo sed quod
dictum est nullus est qui non videtur hoc
quidem illa vero non vitare sicut
dictum est omnes existimant simpliciter hec
sed non et omnia sed et melius et deterius
Si autem non scientes sed opinantes
multo magis curandum utique erit de
veritate quemadmodum infirmo quam ex-
istenti quam sano de sanitate
Etenim opinans ad scientem non
salubriter dispositus ad veritatem

Amplius si quam maxime sic
omnia sic habent et non sic
sed magis et minus utique est in
natura entium Non enim utique similiter
dicemus duo paria et tria
Nec similiter mentitus est qui
quatuor quinque opinatus est et qui
mille
Si igitur non similiter palam quia
alter minus quare magis verum
dicit
Si ergo quod magis affinius
erit utique aliquid verum enim affinius
quod magis verum

Si utique si non est sic ita aliquid est et firmius et verius et rone remoti utique erimus incondita et prohibente aliquid mente determinare

Est autem et ab eadem opinione pitagore vox. et necesse similiter ipsas ambas aut esse aut non esse. Nam si que videntur omnia sunt vera et apparentia necesse omnia simul vera et falsa esse. Multi enim contraria adinvicem existimant et non eadem opinantes sibi ipsis illos mentiri putant. Quare necesse idem esse et non esse. et si hoc contingit necesse putata omnia esse vera. opposita namque invicem opinantur mentientes et verum dicentes. ergo entia si sic se habent verum dicunt omnes. Quod quidem igitur ab eadem sunt mente utraque rationes palam

hic tangit aliquas rationes pitagore quibus adhuc ducebantur

que opponuntur sicut privatio et habitus et affirmatio et negatio in hoc non potest esse falsitas quia est solum permixtio eo quod simile hic est simile non est contrarium quia est contrarietati permixtio quia contrarietas non est aliquid extremum verum unum est de utroque ad extremum verum quo indicatur quod nullum affirmacio est magis verum et si ita non est sicut diximus et tunc concedatur quod aliud est simul et utrumque quod aliud fit in extremorum [illegible] infinitum et in [illegible] similiter. Sed ergo omnis intellectus [illegible] in [illegible] nos similiter esse [illegible] quod indicant que nulli intellectum sunt [illegible] est permixta quia ipsa prohabet diffinire per [illegible] id de quo [illegible] dicit enim vero verum [illegible] esse et similiter falso [illegible] non ergo diffinimus [illegible] sicut dicit Tractatus tercius sexti libri qui est de opinionibus dicentium simul vera esse contradictoria

Ab eadem autem opinione que immediate dicta est quod videlicet contradictoria sunt simul vera videtur etiam vox pitagore et [illegible] unam et eandem similiter [illegible] necesse est ambas eos prohibere quos inducimus pitagora videlicet et illa qui dixit contradictoria esse simul vera [illegible] aut non esse vera. Si enim que contingunt videntur omnia sunt [illegible] apparent. tunc sequitur necesse quod simul omnia sunt vera et falsa multi enim [illegible] que per opinionem sentiunt ea que contraria sunt sibi invicem. et tamen sunt in opinione sua quod putant sibi ipsos mentiri qui non opinantur contraria per opinionem suscipiunt. Cum ergo [illegible] pythagoram sequatur opinio. et multa opinantur contradictoria necesse est idem esse et non esse et si hoc conceditur necesse sequitur quod omnia ista [illegible] sunt necessario vera. sed opposita et invicem opinantur hic dicit ad opinionem [illegible] et ad opinionem verum dicit sic quod sol est monopedalis. et non monopedalis si ergo entia sic se habent opposita dicto non opinatus verum dicit [illegible] protagoram et [illegible] sunt simul vera palam est ergo quod utraque rationes sic [illegible] inducte. et protagore ab eadem sunt sententia [illegible] rationes [illegible] pithagoricos quod [illegible] sequuntur opinionem [illegible] fortiores inter alias [illegible] una et [illegible] [illegible] illa quod tamen [illegible] est opus integre

vera sit dixit pitagoras et vera sit [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible]

q alr no esset ad finem determinatu.
sicut sepe in libris tradidimus audivimus
Intelligentia aut. q sola sit pura
et immixta nulli aliquo habens quo. separata
est. et ubique. et semper. et tamen sit ipsa vi
lius per alia ipsius. et cum appendiciis
tamen superius. hec aut est forma opinio
existimationis per existimationem go
et virtutis. sunt forme ipse. que in
dicuntur in materia. q aut est principium
cendi ut ipsa natura. ho est etiam principium
cognoscendi ea. go forme estimationis
sit principia cendi et quodcumque res omnes
ad oppositum go opinionem et estimationem
secundum oppositum rationem. et quando sunt sibi va
estimata quando erunt sibi va ¶ at 2
est q cum opinio sive estimatio sit pa va
quedam virtutis. oppositum per aliquod agentis est. q
infatur ei passivum. no aut infert pas
sivum nisi q est. et agentis est. passive
sicut agentis est. actu est. oppositum go
passionum oppositi. sunt agentia. q sunt
et actu sunt. opposite aut opiniones
sive estimationes sunt oppositorum passiones 15
agentes eas sunt et actu sunt. sicut verum est
et falsum non est. sunt actu est id quod est
et q actu est. et ambo sunt sibi va
¶ ca ro est quia in omnibus sic motor 3
est causa mobilis. ita fit q est in mo
vens ita est forme que est in mobili. anima
aut est motor ut patet in libro de causis
et imprimit in naturam per intelligentiam
in animam. forma go que est in anima causa
est forme naturalis in natura. cuius go in natura
secundum formas existimationis et opinionis
que sunt in anima. et ideo verum est q
opposite existimationes sunt sibi pe
tue essent q sic quando in natura sunt vera
Ergo hic dicebat esse prothagoras
estimatio. Est enim estimata quando anima
unius per ipsum vel aliam approximationem yma
ginationis vel excitationis operationum
impedit alterius. hac aut virtute
estimandi anima fortius non habens nisi ex
sibi motoris orbis aliquo de superioribus
anima go ex eadem orbis motoris simi
liter imprimitur in materiam. et omnibus di
versitas nunc secundum qualitatem animarum opi
niones et estimationes. et ideo con
cludit q quando existimationi quando
faciunt ideo. et quando est sibi va ¶ hec
go et hinc dicit movetur protagoras
et est sua causa. q animas dicebat
esse imaginationes. et similitudines
motorum orbium. et ibi sit in no recipit

nisi a motoribus orbium per celorum motum
ita etiam recipit ~~[illegible]~~ conformes con-
stellationi que sunt in anima et eas sequuntur
omnes eorum diversitates sicut effectus causas
suas sequuntur et si non sequuntur rex vir salomonis
laude sequuntur bona visa quedam anime
et quod non sequuntur omnia visa condescendere
anime que non perfectam attingunt con-
figurationem motorum orbium. Deceptus
est autem prothagoras quod hec dixit umbra
et resultatio et imago intelligentie.
non tamen est imago eius in orbe sed in
quodam corpore quodam animato alie illi convenienti
et motori quod visa eius coniuncta sunt
ipsa et determinata maneant in corpus
illius anime movente quando quando ut
tunc sic movetur sed tamen sunt in appetitu vel
delectatione tamen illa quiescit que non habet conformitatem
et ideo illa non movet licet eorum commovent
estimationes sunt in regione sed sufficit quod
sint in imaginatione solum et habet sunt eorum quod
non semper et non sequuntur quod ideo sunt
in rerum natura ad hoc quod moveat estimatio
sed sufficit quod sint eorum esse imaginabilium
dum sint eorum. Dum est eo modo sint in
impressione corporis que est in anima et sunt
tunc motivum et motivum corporis horum
dico motuum quibus movetur utre
animatum organatis ad potencias inte-
rius enim motum in motibus anime pert-
inet quod corpori conditionis inventum est non alterare
que prevenit cum actione et passione qualitatum
primarum fascinatio autem fiedit sua virtute
secundo est ex virtutibus anime quas quas
recipit a celestibus eorum quod est imago
motorum superiorum. Sicut enim habet virtutem
ita non habet virtutem solum corpus suum co-
niunctum sed totum quod subiacet sue voluntati quod
movet motor eius ipsa est imago
hec enim anima duo habet quod una est anima et
quod est imago eius qui movet speram motoris
celestis cuiuslibet a iovis a saturni a aliorum
aliorum. et hec consequenta resultatio et umbra
aliquando virtutem ita movet ea que subiacent
illi sive et movent ea in spera virtutem
impedit ab operatione naturali et hec est
fascinatio et movet maxime ea que vir-
tutem celestium motorum a minima con-
secuta sunt et quo ad hoc fascinationem
sola que una est dependebit iactatione a
constellatione subalterna sed hec relinquitur
ad plus. Hec autem attendendum est quod pro-
thagoras et multi alii adhuc viventes
ponebat animam a rebus incipi

pati et nil recipe sed poenis sentire
et omnia alia fieri existimando ita
quibus supponit sensui quod opiniones
sibilez profecerit similiter in libro de sophistz
sophisticis quod nil accipit anima a rebus
extraneis quod fecerit estimacionem
et opinionem sed ab anima posite essent
et ideo vere veritates et falsitates dixit
sequi acceptiones estimativas et opinativas
hec ergo et similia dicta sunt prothagore

Ca 2m de medela et correctione harum opinionum que inducte sunt

licet autem ab eadem opinione pro-
uenire videntur inducte. non tamen
idem modus curacionis est ad omnes
curacia idem quod colloquium vulgariter
vocamus. Quidam autem preinductas
racionce afferentes indigent persuasione.
Alij autem indigent violencia
quorum enim prehorum sunt. acquiescunt
inducti quibus credunt et eo quod non
intelligunt verba puerilia. et ideo dubitant
de eis. horum igitur curabilis est ita
sicut nos diximus per persuadere verius in-
tellectus puerorum per distinctiones et decla-
raciones nominum. Talium enim dubitacio est
non ad proterviam oracionis sed ad mentem quo
habet tamen accio in malo intellectu. horum puerorum
primum quorum gracie sit primum. et hic modo
vero quod pantheletodum admirari est. Quoniam
plures dicit contradicto esse sit una. Causa
oracionis in voce manens pertinax quia
queret. horum medela arguendo violenta
exposicione eorum ad quem tot dicens.
quod reperit contraria cogimur veritatem
eorum quod hoc fiat in voce et nominibus
quod vere vocem ad sequitur. et quod non sequitur
infinita ut apporta. sicut nos fecimus
acceptio illius disputacionibus usque modo.
Adhibere eciam volumus uti medela ob-
viacionis que est per suasionem adiungere
Porta enim usque ubi falliblis era-
bitur morbus in phrenudo quod periculo-
sius. Ei autem forte eciam aliquid eve-
niunt dictis talibus. propter dictum
auctoritatem et amicicia. Ecunt tum
eorum cum attendant quod propter auctoritatem
fere non dicunt. sed homines fiunt. et
curare poterunt. Tunc ita amandi
est aliquis. ut pitatis propter eum relinquere
qui se diligant et veritatem et amicos
cum omnibus oportet preponere veritatem. hic
enim non curabilis est morbus ille
Ei autem credat dictum hominis est oraculum

sit autem non idem modus
curacionis ad omnes. Hij
namque persuasione egent illi
vi. Quicumque non ex dubitasse
existimaverit. ita bene istorum
curabilis ignorancia. non
enim ad oracionem sed ad mentem
obviacio eorum

Quicumque autem tamen oracionis dicunt
horum arguicio curacio. et eius
que in voce oracionis et eius quod
in nominibus

Erit autem dubitatio
hec oppinio quo possibi
libus · que quidem et cum q[ui]s sit
condicionis et contraria existere
indentibus et eodem sita contraria
Ergo si non contingit fieri non ens
pervisit simul res ambo ens

sicut multi crediderunt de stoicis preta
tore et platonis · isti sunt sicut hesiodi
ste · querunt ex fincularibus sibi sat
facere · et non hec contraria in phisicis · et
ideo non contra errorem eorum · et ideo non cura
ti eius vitas omnibus phonanda est
inter propone quia non pro his que in igioris et
si persuadere curauit bene est actum eorum //

Capitulum de ortu erroris eorum qui ex sensibilibus motum dicebat fieri in quodam tempore et simul de medela eiusdem erroris

Ad hoc autem quod incliuus isti mor
bo parcimus anthpodedi · cum nos
ponere horum illius morbi in
tam · ut ea cadat amputata fiere
ex integro labor imprimit · Venit eius
in istis antiquorum illa oppinio · ex con
sideratione sensibilium quod videlicet contrarias
contraria sit esse in eodem et in ide · videt
enim quod est sensibilis motus et mutationis
facta esse per mobi et motor contraria et
quodam · Et arguunt ex eo quod supponit
omnis phisicus · quod ex non ente simpliciter nichil
fit · et quod res subiecta motui perficit
simpliciter · et equaliter ambo quod contraria
ens · in eius dicta sic fit ex non homine ·
et ceterum ex nigro · homo non fit ex nichilo
sive fortis esse · quia forma non fit ex materia
sed formis contrariis · et non fit etiam ex in
telligibilis quod fit ex aqua sive esse · homo autem
non est nisi homo · id est quod fit cum mo
tu in motu est homo · et non homo · per mo
tum autem fit non homo ex homine · et id
item quod eadem ratione est homo · et non homo ·
fit et incliuus ut quod fit incliuus in
telligatur reducenda fit ad memoriam
que in naturalibus perfecte in phisicis
sapientie determinata sunt quod videlicet muta
bilis motus est et hic motus in toto at
motu qualitates prime motum virtute
quarum celestium et quam in corpore que
fit planta et ad et homo et motus
Sicut per formam et est multa fit
et multa facta et est continue in potentia
et actu quod est actu potentie permixtus
et ipse motus id est esse actus imperfectus
est enim processus potentie ad actum sicut
de sopore ad vigiliam ut dicunt audi
tum est et motus durat usque ad sta
tum sive virtutis et tunc reflectitur
continue primo cum declinatione virtutis
postea virtutis cum diminucione sive usque ad
dissolucionem sed quod equalia sunt tempora generationis
et corruptionis et gratia huius hec continue
pletur et fieri et permutatur quod homo considerant
tes quidam phisici viderunt quod sicut incipere non
est accipere in nunc quod nunc est temporis sed est

indivisibilis sibi succedunt ita in re sit continue fluxus non est accipere unum permanentem et stabilem non sibi accidit formaliter et ideo generationes et fluxiones sunt in cane generationibus quam affirmationibus quia si ergo contradictiones non verificantur quod impossibile est dicere de hoc est quod sit ens et non ens simul et hec est ea que dicit prothagoras et esse naturas perfecta scientia secundum non possunt et hec ea quia augmentis et diminutionis et alterationis naturam numquam stant quia in magnitudine insunt et effluunt secundum dicta dicitur est in 20 phisicorum et quia omnis scientia est entium et dico est perfectam stantem ideo dicebat res naturales nec stantes nec non nec dicere esse in talibus etiam nam est planta et herba simul nec est herba et alius simul neque arbor et ficus simul sic neque animal et alius neque aliud et homo in alio et homo et non homo et ita prudentiam dictorum in rebus non equalem est secundum plus et plus et minus et minus secundum quod dicit Et hic ergo quia eraclitus sequentes extra ea sequuntur et ideo Cum anaxagoras autem eo quod omnia videt fieri ex omnibus et omnia homines omeria misceri ex omnibus omomeris Sicut autem democritus dixit ens et non ens in esse eidem athomo quod pluralitatis eius esse dixit materia eius prima dixit esse inane et plenum et inane dicit esse non ens et plenum ens et hec dividit esse simul in vacuo plenum id est per athomum vocant Anaxagoras autem et democritus rationes opinionum nostram secundum hos sapientes libros sumus prosecuti hic dicit hiis qui sermonibus diximus ad eos qui a sensu et hiis acquiescunt medicina eius hoc est per signationem ad intellectum per distinctionem entis et non entis quod dicit esse in eodem simul et ideo diximus eius quod modo quodam vere modo de ente ignorando dubitat Et modo quodam vere Ens enim dicitur dupliciter Est ergo quod contingit fieri ex non ente Est etiam quomodo non contingit aliud ente simul et secundum aliquem modum quod ad simul est ens et non ens est Secundum aliquem modum contingit quod non simul est idem ens et non ens ex non ente hoc autem potestate autem ente contingit aliud fieri ex non ente et simul contraria potentia simul sunt in eodem secundum actum contraria non simul esse Et iterum autem dictionibus dicimus est a nobis quod dicunt in motu sunt contraria potestate simul et non perfecte sunt actu et hoc quod dicunt potentia sunt non dat unum et rationem quia tunc actu esse quia fluit

Ut Anaxagoras misceri omne in omni ait et Democritus plenum et inane similiter secundum quamcumque consistere partem quamvis quidem hoc horum non ens et illud non ens

Ad eos vero qui ex hiis existimant dicemus quia modo quodam recte dicunt et modo quodam ignorant

Ens enim dupliciter dicitur est ergo quo contingit fieri aliquid ex non ente est autem quo non et simul et idem ens et non ens sed non secundum idem ens potestate namque contingit simul et contraria actu vero non

Amplius autem dignificamus ipsos existimare et aliam substantiam entium cui nec motus existit nec corruptio nec generatio omnino.

Similiter autem et quae circa apparentia veritas quibusdam ex sensibilibus venit.

Verum enim non pluralitate iudicari putant oportere nec paucitate; idem vero hiis quidem dulce gustantibus, hiis vero videtur amarum.

Quare si omnes laborarent aut omnes desiperent, duo autem vel tres sani essent aut intellectum haberent, hos quidem videri laborare et desipere, alios vero non.

Amplius autem multis aliorum animalium contraria videri et nobis, et ipsi autem unicuique ad se ipsum non eadem secundum sensum semper videri. Quae igitur horum vera aut falsa non manifestum; nihil enim magis haec quam illa vera, sed similiter.

ab ultima dra. no dr profunda in id tn dat nom 7 ronem. Amplius aut instanda ronibus illorum dignificabimus eosdem phos. et acquiescere quod aliqua sit substantia eorum. tn motus non inest. neque generatio neque corruptio. Et hec substantia est spes separata dicitur esse generationis 7 sic patet
Ca. sm de errore illorum qui verum id dixerunt quod apparet secundum sensum
Similiter aut secundum alios plures qui contradictoria simul esse dicunt eos eo quod dicunt quod veritas est circa apparentia in sensu sed sequimus determinando hic eorum errorem volunt eos excusantes. 7 dicentes que sunt ex sensu. 7 accidentibus que fiunt sensibus insurgunt passiones iste cum putat quod verum non sit attendendum 7 iudicandum secundum pluralitatem ita quod hoc sit verum quod plures dicunt esse verum nec etiam dicunt quod iudicandum sit de paucitate idem enim uno quibusdam gustantibus dulce esse videtur 7 quibusdam videtur esse amarum. nec est ro quare iudicium quorundam verum sit 7 quorundam non. Si enim iudicium verius debet esse ex eo quod est plurium vel paucorum tunc si ponamus omnes infirmari labore vel esse insanos vel amentes 7 duos vel tres esse convalescentes sive sanos aut intellectum habentes videbitur tunc quod sani 7 compotes sui sint laborantes 7 amentes eo quod plurium iudicium iudicat eos esse laborantes 7 insanos et iudicat alios quam plures sint esse sanos 7 sui compotes cum tamen in veritate pauci sunt sani et plures infirmi. iudicium ergo sensibilium sit verum vel falsum eo quod est plurium vel paucorum sed potius est in ipso re vel secundum sensum apparere sive pluribus sive paucioribus appareat. Amplius multis aliorum ab hoc brutorum dicit contraria videri quam quod uni est delectabile alteri est contrarium 7 quod uni est conveniens alteri est nocivum 7 similiter est in nobis quod uni homini est delectabile alteri est contrarium 7 quod uni est conveniens alteri est nocivum 7 etiam in ipso methodo unicuique ad seipsum contraria videntur quod uno tempore est delectabile postea videtur contrarium 7 ideo non eadem semper secundum sensum videtur. hinc ergo horum que sit contraria secundum sensum videntur vera sit vel falsa non est manifestum ut dicunt hii. nec enim magis videntur hec vera esse quam alia ex quo iudicium paucorum vel multorum nihil facit verum et falsum sed similiter 7 equaliter vera videntur

quare apparet secundum sensum ypse quod et
democritus ait aut nihil esse verum aut si est
est verum nobis non est manifestum. Omnino non
sunt vere ea illius errores et quod sapientiam putabant
ab eis quod secundum prudentiam dictus intellectus
sit sensus ypse hic enim oportet eorum esse altera-
tionem quod idem sit et non sit verum et falsum
quare est enim quod id quod verum secundum sensum et
apparet dicunt esse verum ex necessitate. Ex hiis
enim positionibus duabus quod videlicet idem sit
in apparendo secundum sensum et secundum prudentiam
dictus intellectus sit sensus. Empedocles et
democritus et aliorum phylosophorum singuli ut ita
loquar liceat facti sunt rei talibus op-
pinionibus. Vacuus enim magnus et plurim
tales in re opiniones Empedocles enim eos qui
~~permutant~~ permutant habitum complexionis et
sanitatis dicit etiam permutare cum quod secundum
prudentiam dictus est intellectus. Vidit enim
quod sensus est armonia quedam et iste sensus
qui est fundamentum aliorum et primorum est ille
et plurium directorum quod est tactus dixit esse
secundum prudentiam derivatur intellectum et ad tangere
secundum medicos qui non est dictum et ideo sicut non
est unus una sanitas in mane et in vespere
ita dixit non unum esse tactum et ideo
tactus sit intellectus non est unus uno electus
hoc autem de intellectu possibili intellexit et ipsi
et alii quod etiam secundum alios possibile intellectu-
um dixit esse non separatum quandam in corpore
et multa habere sunt visi de hoc etiam
et nos iam diffinimus capitulo 10 in 3o libro
de anima et magis in libro quod fecit de natura
et origine eius signum autem quod intellectus
sit sensus dicebat esse Empedocles ad apparens
presens multa homini crescit intellectus sit
in presencia consimilis. Dicit autem et
in aliis alibi hoc quod quanto consilia transferat
alterari tanto in hoc esse difficile et rarescit
dein quod attendere non potest et id non provenit
eius aliter ex hiis intelligitur. Parmenides eo
eodem modo de intellectu enunciat. Dicit enim
quod ut quisque habet membrorum quod non multe valde
transferantur et ad diversa mobilium ita
ceteris omnibus adest secundum prudentiam dictus
intellectus complexionis enim membrorum et
expendendo in motibus et humida
optime mobilis et tales optime dis-
positi sunt in natura quod ut dicit Parmenides
esse non possunt intellectus sollis quod
electus est species est quedam parcio corporis
superius in quo est etiam sensus idem dicimus
esse dicit quod curat de singulis et omnibus
et omni sunt toti homini et quod curat de intellectu
quod bonus et clarus species et calidum tem-
peratum et bene commixtum et subtile humidum
curat optime de singulis omnibus ad

Ipse quod Democritus ait
aut nihil esse verum aut nobis non
manifestum. Omnino vero ypse exi-
stimare prudentiam quidem sensum
et hunc est alteracio quod videtur
secundum sensum ex necessitate verum esse
dicunt. Ex hiis namque Empedocles et
Democritus et aliorum ut quisque est
ut plurimum dicere hiis questio-
nibus optrobati sunt rei
Etenim Empedocles permut-
antes habitum permutare dicit
prudentiam. Ad presens igitur
consilium augetur in hominibus
et in aliis dicit. Quia quam
altera transformati sunt tam
ipsis et semper sapere altera
assunt

Permenides vero enunciat
eodem ut namque quisque habuerit
membrorum complexionem multe
flexionis intellectus hominibus
adest

Idem enim est quod curat me-
mbrorum natura hominibus et omnibus
et omni quod enim plus est intel-
ligentia

Anaxagore et principiato zeto
zdatur ad quosdam sociorum
quia talia ipsis erunt entia
qualia estimaverunt

Dicunt autem et homerum vide
bantem hanc oppinionem . et fecit
hectorem tamquam in extasi fu
erit a plaga iace aliud sa
pientem - tamquam sapientes
quidem et despientes sed non
eadem

Palam ergo quod si utrorumque pru
dentie . et entia simul sic et
non sic se habent Maxime et
gravissimum accidens est

sensum et intellectus operacionem in talibus
cum est intelligencia ad plures quam potest esse in
hominibus . Anaxagore quoque prominaque de
intellectum prudencia dico est eodem modo sed
cum in aliis sit et ab eis susceptum et illi
dixerunt quod talia in rebus in hominibus recidat
ad quosdam ytalicorum quorum dictis dicuntur
fuerat et ea ab eis susceperunt et illi di
xerunt quod talia in rebus et ipsis erunt eis
entia qualia susceperunt per estimacionem sensua
lem et id possibile esse hanc estimacionem per sensum
esset verum et ad hoc sequitur quod intellectus
sit sensus ex quo verum videre est quod
est possibile invenerunt utrumque posicionem et in
ferentis ei paciem // Ut autem hic de posicione ut
dictum est intellectum de agente autem in talibus
omnibus antiquis conveniunt quod est
separatum in mixtis et simplex et intelli
ad hanc que ¶ Dicunt autem eciam quidam
quod homerus videtur hanc defendisse opinionem in
poematibus cum heroycis fecit hectorem
iacere ut in extasi abiectum plaga ad tunc
cunctabatur cum primo donans per intellectum
quidem sui sanitatis et turbata sanitate
per amenciam inducta a plaga cunctabatur
ad . per aliud intellectum quod secundum esset sanus
et egrotus aliud ad quod inducta fuit extra
vero dicit fuit hameri quasi hector cuncta
retur quidem . sed non eodem modo cunctaret ut
sequitur eodem modo quo prius cunctaret intellectum
eodem ¶ Sic enim in poematibus dicit Achilles
hector melancolia paciebatur a crudelitate
earum vero que est extremitate adversus quod paciencie
tibi aqua adduxit amencia . In bello autem
troyano examinosite afflabat per naufra
gium ita quod ebullivit sanguis et spiri
tus amencia sive obitus paciebatur in ictibus
gladiorum et telorum . Et sic amenus tandem
iacuit extasim passus . Et ut apparet vi
debatur hectori non fuit talis intellectus nisi
intellectus fuisset virtus organica fundata
in organis // Sic enim philosophi considerare nesci
verunt quod intellectus possibilis continuo quod
est in quo et tempore consumatur in organis
virtutum sensibilium . Et extra predistinctum egrotare
et operacionem quo organum turbatur
talis fuit eis contrario et adhuc
ultra ¶ Dictum est autem a nobis de hiis
in aliis palam est ergo ex dictis homeri
et aliorum philosophorum . quos induximus quod utrum
sensus sive et intellectus . sit prudencie
sive intellectus quidem cum prudencia dicitur et
hoc cum ipsis entia sit in vero tempore et
sic hoc etiam sit sic habent . ita quod quicquid sunt
sunt vera . sed tamen non gravissimum accidit
ad ex consideracionem eorum dictorum quibus enim con
sideranti quod isti philosophi que maxime in

alios viderunt verum quod impossibile videtur sive
quod contingit videri absolute. Et quod hii quidem
sunt philosophi id est quidem deum est verum maxime
querentes per studium et amantes tamquam perfecti
tunc ipsum ut sophie propter quod etiam philosophorum
nomine invenerunt. Hii utique tales acceperunt
ex sensu opiniones. Et acquiescentes
eisdem talia dicta sunt contrariantem
et non comparavit et veritatem. Sic a philosophie inquisitione
sic enim philosophi vero hoc dicunt stultitiam
quomodo vero quod non est dignum omnibus qui philosophari
parati sunt dolere de proposito. Nam inter istos veritatem
querere est prosequi aves volantes in
quarum prosecutione nulla vel latitudo acquiritur.
Causa autem horum philosophorum ex parte opinancium
tamen error fuit. Quia in prudentia deum intelligi
dicebant esse apprehensionem per sensum. Ita
ex parte apprehensionis causa fuit opinionis eorum
erronee. Quia de entibus quidem veritatem que per dictorum
et vindorum est intendunt querere. Et si ista preacceptentes
bene illi que superdicta sunt quod entia
omnia communiter tamen sunt esse sunt sensibilia solum
nullam substantiam. Nec est sentes in sensibilium qualitatum. In hiis enim que sensibilia solum sunt
existit multa natura indeterminata. Et indeterminata quia
propter contrarias actiones et passiones talium qualitatum
quibus obicitur. Et addit actus substantie. Et ideo nec
diffinitionis natura est. Nec diffinite tamen
et ideo quod non est diffiniti intellectus nec diffinite vero. Neque diffinite falsum. Sic est
sic et ideo sic. Et sole infinitatis naturam
dicunt entium ut diximus et ut dicit quod entis
non est nisi sensibile entis. Sic proponitur est. Et ideo propter
hoc quod dicunt decenter dicunt quia dicta
eorum communiter ypothesim suam quam habent
tamen non dicunt vera. Et causa huius est quia falsa
est ypothesis. Et uno falso dato alia sequuntur.
Propter autem quod decenter dicunt quia ex ypothesi
sic ponunt. Magis congruit dicere eos sicut
Epicharmus quidem nomine dixit Xenophanem.
Cum enim Xenophanes omnia dicit
unum et hoc esse deum. Epicharmus instabat
principaliter. Quia unum nisi sensibile esse dilucidamus
tamen sensibilium. Et quod est quod est. Omne ens
nisi illud sensibile esse dicitur. Et ideo non
omnia esse unum quod est deus. Et de talibus
quibus accidit in proposito huius sapientiam locum
disputationis est. Amplius isti qui viderunt eam naturam que continue movetur esse naturam omnium. Et huic acquiescentes positioni dixerunt quod nil
verum dicimus nec dicere possumus de eo
quod sit continue se permutans. Non enim dicit
contingere aut verum dicere. Circa id quod omnino sit
permutans est et continue. Ex hac enim suspicione
sive estimatione pullulavit extrema
et ultima illius secte opinio que opinio eorum

Nam si qui maxime contingens verum viderunt. Hii autem sunt maxime querentes et amantes ipsum. Hii tales habent opiniones et talia enuntiant de veritate quomodo non est dignum illos inquirentes et respuere philosophari conantes. Nam volantia persequi erit utique veritatem inquirere. Causa autem opinionis his quia de entibus quidem veritatem intendebant. Entia autem putabant sensibilia solum.

In hiis vero que multa indeterminata existit

Et que entis sicut diximus propter quod decenter quidem dicunt non vera autem dicunt. Sic enim congruit magis dicere quam sicut Epicharmus ad Xenophanem

Amplius autem omnem hanc videntes motam naturam de permutante autem nihil verum dicimus. Circa vero omnino omniquaque permutans non contingere verum dicere. Nam ex hac estimatione pullulavit dictorum opinio summa que est

Dicentium Eraclizare. Et qualem Eraclitus habuit. qui tandem nil opinata est dicere oportere sed digitum movebat solum

Et Eraclitum increpuit his dicentem in idem flumen non intrare. ipse enim existimavit nec semel

Nos autem ad hanc quidem dicimus quod permutatum quod permutatur habet quandam ipsis rationem non existimare esse vere eror

2 Quamvis est dubitabilissimum. abiciens enim habet aliquid eius quod abicitur, et eius quod fit iam necesse aliquid esse omnino. quia si corrumpitur existet aliquid ens et si fit ex quo fit et a quo generatur necesse est aliquid esse et hoc non esse infinitum

3 Sed hec pretermittentes illa dicamus

Et quem docuit Eraclizare hoc est quod Eraclitus tenuit qui tandem per longum studium in fine vite sue scilicet sicut refert in phisica quod opinatus est quod nil penitus de aliquo potest vere dici quod aute dicitur mutatur ad aliam formam. propter quod dicitur significare non dixit digitum debere movere quo signaret res in continuo esse motu. Et tamen arguitur dixisse quod bis eandem aquam non formam. aliud quod fluminis ad hanc revendi intrat hanc non potest. prohibent eum interpretando propterea dicuntur scilicet estimari quod non sit hanc postquam in hanc sed ad formam non quoniam mutata sit et iterum ad aliam et aliam. Capitulum quintum et medicina erroris eorum qui simul est et non esse dicebant propter motum sensibilium

Nos autem istis egris opinionibus quibusdam sermonibus medelam apponentibus dicimus quod causa id quod semper continue permutatur nec illi videtur habere quandam rationem veram quod causa circa ipsum sequitur dicenda de ipsa vere. ita quod quodlibet ipsius est falsa. et hec oratio est quod nichil existimetur vere esse. hanc enim orationem pronunciant de existentibus. et negant quandam causam non est quod quandoque sit simul vere. Et tamen est dubitatio aliqualiter quod pro instantiam dicto eorum. non omne permutatum sit secundum formam sed necesse permutari in aliquo eo quod permutatur causa. non potest esse infinita. similiter omnibus facti permutationem necesse est aliquid esse ulterius. eo quod motus est forma per formam fluxus forma fluens. et sic abiciens abiciatur potest dominari sed per quod est permutatum esse. et ab abiciens de ipso quidem est in subiecto abiectum aliquid enim forma que mutatur est et id quod anticipat de forma abiciente de ipsa dum adhuc mutatur quod et florem et non corrumpitur in non ens simpliciter sed in materiam que ens ad manebit per corruptionem. et similiter si fit per generationem oportet quod aliquid sit ingenitum ex quo fit et hoc est materia. et a quo sit a movente et generante generatum. et sic ergo non mutatur quia enim ambo necesse est esse. et hoc non procedere in infinitum sicut supra in secundo huius sapientie libro. aliud ergo abiciens de generato est de eo quod generatur per formam in qua non est esse et non esse simul. et aliud abiciens de parte eius quod movetur que sunt in movente in quibus necesse est simul esse et non esse. Sed hec pretermittentes que non ei adducuntur contra eos. illa sola dicamus que sequuntur ex positione ipsorum. dicimus ergo quod causa dictum eorum ut supra diximus est quia

videbant illa sensibilia non stare sed fluere
et effluere secundum partes materie rarificatas
cont. et hic motus est acceptus impossibile
qualitas materie. Nos autem diximus quod non eidem
se mutare re aliquo secundum materie qualitatem et mutare
se secundum qualitatem celeris que dat nomen
et speciem et rationem. Ergo quod dixi eis quod corpus
sensibile secundum materie qualitatem. sensibile non manens. tamen secundum
speciem est manens. tamen quod secundum speciem quia
cognoscimus relinquitur secundum ad certitudinem de re
per ipsum et stare. ex eo enim quod est actus forme
sic causa est perfecto materie sed sibi considerationem
secundum quod fluunt a forma manens eadem immobilis
materia. nec autem partes influunt et effluunt
in id quod est ex parte illa sicut ad quod con-
tinue accipit in fluxum et aliquo quod retinet
est accipere. et ideo diximus in primo libro de generatione
quod in hiis que augentur et nutriuntur quelibet
pars secundum formam nutritur et augetur.
sic loquitur quia pars secundum materiam nutritur et augetur.
sed non influunt et effluant sub forma et esse
forme eiusdem manentibus. et hoc est va-
lens solutio tocius dubitationis eorum. Secundum autem
non est facile quod in esse est in esse. et ideo invenitur
quod dicit Aristotiles quod non est eadem sanitas
hominis et invenem et non intercepto in
ta errores fine. Illi autem sic omnes erraverunt et
et quia non cognoverunt formas substantiales sed materiam
tantum et id quod impossibile est accidit in
eo utrumque in esse dubitaverunt. Amplius autem
dignum est removere sic recipientes et dictis
opinionibus acquiescentes quod scilicet ex stre-
tis quod magis taliud consimili de somno similiter
ex in maioribus et parvioribus et quod quedam
plura et pauca sed eis videbantur sic
habuerint quod hec imitabantur dimittant
de toto celo suspicionem ita quod ex finis similiter
et quod circumire de forma in forma veniret.
Nam solus ille longus ita nobis est
ita nobis generat tamen causa et calor est
per reverberationem radiorum eius in ignem
et colorem determinatus est sensibile ita etiam
et passionum qualitatibus sensibilibus et determinatus
quale augendo et parvendo mutatur sensibilium
corpus eorum. Sed ille locus qui est circa nos
infinita loquitur liceat non pars est vivens
respicere in comparatione stellarum fixarum
in spere earum quia dimensio autem
nulla est a centro terre usque ad aspectum pro-
ductum levis est et stellarum fixarum
et ideo non habet totus locus generationis
et corruptionis aliquam quantitatem similiter
respectu spere ipsius. distinctus quod
fuit per immutabilitatem circa maiorem
circa istorum corporum hec plura et pauca
minima dicere quia propter immobilitatem eo-
rum priorum et paucorum non dici multa.
Amplius autem adhuc omnia sed dicta sunt dice-
mus eadem hiis que olim diximus hoc. et
at quod dicendum est ipsis et credendum quia

quia non id est secundum quantitatem et secundum
qualitatem secundum quantitatem quidem igitur
sic non manens. sed secundum speciem omnia
cognoscimus

Amplius autem dignum increpare
sic existimantes quod sensibilium in mi-
noribus viri sentientes sic se ha-
bent de toto celo similiter enuncia-
verunt. Nam circa nos sensibilium locum
in generatione et corruptione perseverant
solum eius. Sed iste ut dicatur
nulla pars est omnis

Quare iniustius utique propter illa
hec reputati fuissent quam propter hec
de illis erraverunt
Amplius autem palam quod et ad
hos eadem olim dictis dicere

Et n(on) est imobilis n(atur)a quedam ostendendu(m) est ipsis et credendu(m) est eis. Etenim q(uo)d c(on)venit simul omnibus et est et n(on) est, quiescere mag(is) o(mn)ia q(uam) moveri. Non enim est in q(uo)d aliq(ui)d permutet, n(am) o(mn)ia insunt omnibus.

De veritate vero quod non omne apparens verum dicendum. Primum quidem quia nec sensus p(ro)prii falsus est, s(ed) fantasia non id(em) sensui.

Deinde dignum mirari si hoc dubitant, utrum tante sunt magnitudines et colores tales quales a remotis videntur aut quales de prope, et utrum qualia sanis aut qualia laborantibus. Et graviora utrum qualia debilibus aut qualia robustis. Et nam verum est utrum qualia dormientibus aut qualia vigilantibus.

Et quidem non non putat palam: nullus ergo si putavit de nocte Athenis esse entis in Libia vadit ad odium.

[illegible] in tota quedam rerum immobilis primo ho(c) enim sequitur ex hoc quod dicit eis [illegible] in omnibus contrariis idem simul esse [illegible] esse contingit magis dicere quod [illegible] quiescat singula quam moveantur [illegible] cum omnibus [illegible] ad aliud quod non est contrarium [illegible] omnibus aut simul existentibus et non existentibus non est aliud quod moveatur in id quod posterius movens omnia cum insunt omnibus [illegible] qui dicit omnia [illegible] hec ergo dicta sunt ad [illegible] [illegible] esse et non esse dicit [illegible] hoc quod omnia dicit [illegible]

Ca(pitulu)m de medela cor(um) qui [illegible] quod ponebat ver(itatem) q(uod) a(ppar)et estimati

De opinione aut alia quedam [illegible] id quod apparet estimantes [illegible] [illegible] de veritate [illegible] [illegible] quod non est verum omne quod verum [illegible] [illegible] aut estimatione [illegible] primum quidem [illegible] [illegible] sensus proprius non est [illegible] dicit vero [illegible] in sensibus [illegible] ponunt fantasia[m] [illegible] sensata fantasia [illegible] sit motus a sensu [illegible] [illegible] non est sensus [illegible] [illegible] de omnia a nobis estimata sit deinde aut [illegible] [illegible] quod valde dignum est admiratione [illegible] [illegible] ponunt [illegible] vero tante sit [illegible] [illegible] remote [illegible] videntur propinquis aut quales videntur aut colores sunt tales quales videntur propinquis [illegible] videntur [illegible] sit enim [illegible] quod omnia [illegible] videntur remota quam propinqua [illegible] in hoc vero saporosa talia sit qualia videntur sanis aut egrotis sive laborantibus quod [illegible] quod tales sint sapores quales sanis videntur infirmis enim omnia amara videntur [illegible] quod colera [illegible] inficit eis linguam [illegible] [illegible] pondus [illegible] sit [illegible] videntur debilibus aut qualia robustis [illegible] sensunt pondus [illegible] valde [illegible] ponde[ra] [illegible] [illegible] de veris [illegible] que videntur dormientibus [illegible] sompnia [illegible] aut [illegible] sunt [illegible] que vigilantibus videntur. Palam enim est [illegible] que [illegible] quod isti non estimant [illegible] que dicunt [illegible] vero [illegible] dicit in [illegible] esse ita vero quod [illegible] longe sit [illegible] ita vero esse quod [illegible] infirmo [illegible] sano [illegible] vero esse [illegible] dolenti sit quam [illegible] [illegible] enim [illegible] que hoc dicit [illegible] [illegible] sive [illegible] [illegible] Athenis [illegible] in Libia [illegible] ut [illegible] ad [illegible] Athenis qui vocatur odium [illegible] et sic et

Amplius autem sicut et plato dicat de futuris per nos operabilibus non est equivalens consilium sapienti et vulgari et ignoranti sicut de futura sanitate acquirenda quia querit an quod fore sanos non est equivalens propria medici quod ex principiis medicine et opinio ignorantis tamen hoc esset si omnia sint vera contingit dicere. Amplius autem si considerentur propria sensuum iudicia de sensibilibus non sunt similiter sed equaliter attendenda propria et circa quod sit obiectum proprium et quod alienum aut commune obiectum quod est proprium quorum propositio sic quod est quod commune sensatum visus verissime iudicat et non fallitur circa proprium sensatum quod est color nisi ex mala dispositione oculi aut ex distantia medii aut ex longinquitate obiecti et hec omnia visui accidunt. Circa commune autem obiectum quod attingit sensibus non certificat. Commune autem obiectum quod et ipse apprehendit sicut est magnitudo vel figura vel numerus vel motus vel quies prout cum sit vel equaliter certificat sibi proprium de coloribus enim certificat visus et non gustus de ... at hic est saporibus est gustus non visus. tamen eodem quidem tempore quisque sensus circa idem proprium obiectum et eodem modo se habens medio numquam immutatur aliquis sensuum ut dicat equaliter proprium obiectum ita et non ita habere sed sed certe sentit mutari obiectum sed nec in diverso tempore mutat idem et eodem modo se habens obiectum sic habere aliter quod cum visus mutat ... mutabit album sed ... sicut ... sic habeat et de aliis sensibus ... et sic sic habere ... ita proprium obiectum. Dubitant autem isti circa sensationem et infirmorum autem circa id cui passio accidit membrorum quod est superficies lingue adusta. Dico autem generaliter velut vinum quod est in se dulce videri amarum. Et dubitant isti utrum hoc sit ex parte proprii sensus aut accidit quia idem esse dulce et corpore non corpore gustante mutato. Sed ad hoc dicendum quod dulce quale est ... in sui natura manens numquam mutatur sed in amarum dulce et fit de vero de eo quod est dulce et tale manens dubitatur et semper est dulce et ideo non est ... quale ... in passione insum ... cum sepe accidit de lingue adustione sicut dictum non ... est quod ... in ... Adhuc autem rationes hee que inducte sunt horum physicorum auferunt hec sensibilia omnia sicut

Amplius autem de futuro ut et plato dicit nequaquam similiter propria medici opinio et ignorantis velut de futuro sanos fore aut non futuro

Amplius autem et in sensibilibus non similiter propria alieni et propria aut propinqui et eius quod ipsius. Sed de coloribus quidem visus non gustus de saporibus vero gustus non visus

Quorum unusquisque in eodem tempore circa idem numquam dicit simul ita et non ita habere sed nec in altero tempore circa passionem

Circa passionem dubitant et circa id cui accidit passio. Dico autem puta idem vinum videbitur utique aut mutatum aut corpore mutato. quandoque quidem esse dulce quandoque autem non dulce. Sed dulce quale est cum fuit numquam mutavit sed semper de ipso verum dicit et est ex necessitate futurum tale dulce

Quamvis et hoc omnes hee rationes destruunt

quadō et subām nō ‡ aliq̄ ita
nt ex necāte nichil Neāin n̄ q̄d
nō ɔtingit alit et alit se habē
Quare siquid est ex necessitate
nō habebit ita et nō ita

Totalit' q̄z si ē sensibile solū
nil utiq̄z eēt sōm nō ɔntibus
animatis Sensꝰ n̄ nō eēt Neq̄
quidē sensibilia ‡ neq̄ sensio
nes forsan vm sentientis n̄
passio h' ē Subiecta uō nō esse
q̄ sēm faciūt z sīe sēu impossibile
Nō n̄ sēq ipsūmet est si est adē
aliud pter sēm q̄d prius esse
sēu est necē Mouens n̄ moto
prius est natura Et utiq̄z si
ad inuicem dicuntur hec ipa
nichilominus

unt aut quidā qui
dubitant hec persu
asorum et has rationes
solum dicunt Querit n̄ quis

cum concludit q̄ 2m inductas rōnes
nō ē sūba aliq̄ ita concludit 2m
eas nō esse aliud q̄ penitus hoc em̄
ē nccm̄ quod nō contingit alit' z alit'
se habere // Sic ḡo aliq̄ ē necitate hoc mō
se hebit // ita z ita hebit non
ex necite Et si vez ē in apparendo hebit
se q̄lz ita z ita ḡo nichil ē ex necite
ūg ḡo aliq̄ sūa sūba ul' a' ad et sūa
q̄ntitas que uero ptur de eo z c' sit
et p' cuiꝰ 2m omīa que priorꝰ ɔ
nate ptur ex aqua alto ut de sūbiectꝰ
s' hec pos nō erit nil penitus relinquit
q̄ sit Totum at ex toto z sic 2m
dicta ipoꝝ sensibile 2m esse sim totu' et
id quod ē ad sēm ē. q̄z si sēq dat
ei unitatem 2 sūbstatem z esse z nom
eē. et qui ē dr̄e nom quī dixit quum
z sūm z esse z nom esse rez ē in apparen-
tibꝰ eē. nō ɔntibus alibus sensitiuis
ul' ē omīo. eo q̄ riti dicit omīo nichil
ee' sensibilia eē. z hoc esse z nō eē
in sensiendo eē. sic cum alia nō sunt
. sensꝰ nō ē na esse nō ext' sensibilia
nō esse. 2m q̄ sūt sensibilia 2m actum
forsan vez ē. sensibile enim ut sensibile
ē passim sentientis. ut ē sensibile
si impossibile. ē nō esse sūa q̄ sensu rō-
nē do facere pnt. sine ēe. hoc enim pro
bat ex hoc q̄ sensus tu sit posia rela
no 2m actu ipsiumet ipsius. q̄z enim q̄d
ad unūsiat ei passioꝝ h' ē pt ipsum
et ad aliud alique aut mouens et
agens prius ē na' alio eo q̄ mouet
z agit. ḡo sensibile faciens sensionē prius
natū ē eē nō ē ipsꝰ sensu qui sit 2m
actu sensibiliꝰ // Quod dicit prius
ē na' alio. sic agens actu. pōe. pt eē
sine eo ḡo sensibile sēa sine sensu esse
pnt. q̄uis enim agens et pa' ad inuicem
p' ēffectum dicta 2. th' nichilominus secundum
eadem que diximus inueniunt
Ca. 7m de reductione illoꝝ qui illa roē
psuasi sūt ex contentione psuasi dicunt
querentes victoriam in consensiendo orationis

Rursꝰ aut quidam dicunt qui
interrogant de vitate verborum
nisi eos scire qui psuasi sūt
in hijs persuasionibus. z nō interrogant
n' has hij q̄z isti inducunt perse
ɔnes querunt enim q̄z sit ille qui
iudicat iudicet apprehensionis omnino

⁊ vtꝫ convalescentes oppio· qre in
nllo alt̃ se hēat· ⁊ que n̄o vtꝫ et
rect̄e iudicat oīa singula· ⁊ q̄ n̄o ad ho
quod consensiunt qd vni ē oīng in
oppinādo illiꝰ de rebꝰ· sc vel alt̃
at si res ⁊ esse reꝝ· ⁊ veritates non
sunt in aīa n̄ 2m estimacōis sp̄ūl
apphensioꝝ· ¶ Tales eni dubitaciones solebant
at si dubitacionē utrꝫ nunc loquentes
de rebꝫ q̄lib3 dormimꝰ vel vigilamꝰ
q̄r i de uice movem ad ygnē apphensas
sic ad res· ⁊ h̄ faciunt qr s̄t tota
hīsise consid'acō sit somp̄um ⁊ pas
dormiet· ¶ Om̄es aut̃ huiꝰmodi dubitacōes
id valent ⁊ hij eni qui hec dīt di
gnari dicc [illegible] q̄da ex rōne oīm et
id ecia q̄ ē oīm p̄ncipiū quecūt
accipe q̄ de demonstrōe· ¶ Volunt eni
suppone q̄ hoc sit p̄m in demrē·
q̄d n̄o contingit s' affirmare vel neg'e
·et ideo q̄r q̄rit· huiꝰ at accipe p̄m
et n̄o invenientes ipm in reb· recurrunt
ad ea que sunt in aīa· et th ibi inve
niunt opposita in s' tpe s' eodē sunt
apphendi s' simul affirmacōe ⁊ negacōe
¶ Hinc quod eos pswasi sunt rōnibꝰ illoꝝ
inadu q̄ in actibꝰ eoꝝ ex opacōe
eoꝝ intragando declarat· q̄ lāc in voces
eoꝝ que inducte sunt s̄t inducte
hr at ē passio sine egitudo eoꝝ q̄
induximꝰ ¶ querit eni rōnē dicentes
in hijs in quibꝰ n̄ ē rō demonstracōis·
p̄ncipii p̄m· p' q̄ alia demonstrant
⁊ hec q̄dē q̄ n̄c diximꝰ ¶ Illoꝝ
qui pswasi sunt· facile credunt· non
[illegible] simul p' intelligi
id quod dicimꝰ qui solū eis ratio
in q̄ de errore sunt pswasi ¶ Illi
aut q̄ n̄o querunt nisi victoriā in
verbo disputacionis· ⁊ sillaz sed sophiste
⁊ pswasi sunt· curat impole ad q̄ sit
adinventa deducat· hij eni sequūtur
p magno reputantes cūta dicē instancie
disputacionis ⁊ rec' p'cipis dicit lāa
⁊ p'hēt qui tūt ¶ Vero eni q̄t ill' dis
putacionis dicitꝰ· q̄ s' dē q̄ n̄o oīa
sunt ad al'· s̄ quedā sunt ⁊ in se et
absolute· sc eni n̄o essent· oīa q̄ appꝫ
vera· nam qd aꝫ ariū agiu apparꝫ
⁊ id q̄ oīa q̄ apparent d' ee vā eo q̄ia
apparent· eo q̄llm apparent estimante
eā sunt· et eo estimante eand̄ sunt
¶ Sunt ergo relata ⁊ apparencia estimant
dicit ee eis· sic huiꝰ dat esse coloribꝰ·
ergo si oīa q̄ appꝫ vera esse dicant ⁊ g'
oīa omīa que sunt ꝙ apparent ēē ad al'.

est qui iudicat sanū et oīno ēē
singla vere iudicante

¶ Tales n̄o dubitacōis sunt similes
dubitacōni utrꝫ dormimꝰ nc aut
vigilamꝰ

¶ Possunt aut̃ oēs dubitacōnes ta
les idem· oīm eni rōnē hij dignifi
cant ⁊ p'ncipiū· n̄ querūt et ēē p
demrācōē accipe

[illegible]

¶ Om̄ aut̃ q̄ n̄o sunt psuasi ma
nifesta sunt in actibus· s̄ q̄ querūt
dicimꝰ h̄ ipoꝝ passio est ¶ Racōnē
n̄ querūt hoꝝ quoꝝ n̄o est racio
demrācōnis· n̄ p'ncipiū n̄o est de
mrācio ¶ Hij quidē i facile hc utiꝫ
credent· est· n̄· n̄o difficile sumere

¶ In sermone aut̃ vim querentes solū
impossibile querunt ¶ Contraria namqꝫ dicere
dignificant statim contraria dicentes

¶ Si aut̃ n̄o oīa sunt ad aliquid
s̄ quedā sunt et ipa ēēm se· n̄o vtiꝫ
erit vm̄ oē qd appꝫ ¶ Na q̄ appꝫ
aliqui appꝫ· quare qui dicit oīa
q̄ apparent ēē vā· oīa q̄ sunt
facit ad aliqd

propt q et obsuadu vim in ser
mone ptutibus quentib simul
aut et sustine smone digsita
tibus. q no qd appz sit. s q appz
cui appz et quado appz et quatu
et ut

Si aut sustineat quid smone. no
sit aut sustineat. attidz ipis qt
via cita dict. Contingit em eid
zm visum quid mel scil apparere
gustu uo no. et oculis duobz qpi
scentib no cad utiqz visui si sint
dissimiles

Vm ad dnites ppt olim dictas cas
q appz vm x et ppt h omnia simlit
x falsa et va. necz n ambo cad
apparere qtint neqz ipi s cad. sed
melius qria zm id tpe. Tactus n
duo dicit in digitoz variacom
visus aut vnu. s no quid cad et
zm id sensui. et simlit et in eadem
tpe. quare hc verum erit vm

Sed forsan ppter hoc necesse di
cere hiis qui no ppter dubitaz
rem

ppter q sophiste querentibus vim et
victoriam in oracm. custodiendu et pser
uandu est nobis. dignatibus eis sem
sine simlitr dare siue reddere. cont
p rationem oronis. q no reb s pugnas
et oflixiones vboz ondunt ... domini
go q no apparet e. pro eis e ipius pp
... sic simple q q ... seu ...
... e apparet. ita q appen sit esse z
subam esse eius. s cui appz. appz aciu
tm appz. sit in apparentia ... siue
z ... dubitatio psuasi ...
indiget. Si aut no psuasi sit sed
dant oram ut in vbis querant victoria
... ita dicat ... psuasione.
tur sct cont ... q statim cogunt ...
contra sibi ipsis. z te confusionem p gloria
reportent. contingit em q eidez h
idez secundu rem diuise appz zm
diuisos sensus. exemplu cum coloa eidez
visui potest appare ... z gustu non
mel. Adualis oculis ... gitur q
no vterqz vnu z idem videt. s disssile
sitis eoz ... Si eni digitus vni
oculoz supponat z exprimat ad sup
... situ ... contingit vnum
z idem ... vnu s duo uidere. z sic
ctria idem ho z de eadem ... qm
ctria ambo sint va. s totu e vez q
appz qm ad pmidictos sophistas di
centes q oz vez ee ppt iam dictas
causas sequi statim ... z sequi
ppt hec q dnt omnia ... va omi
necz em possunt ... eadem
appare. necz pt ee q eidem hoi p
appeat eadem. s multotiens ... sunt
... zm idem tpe appeat. eadez zm
diuersos sensus. Tactus em vnus
in duobus digit variat. ita q
medius ... exhibet ...
z globositas ... digit ...
... ee vnu esse duo. q ... visus
... esse vnu. in eodz aut tempe ...
nullatenus e ca. q ho sit verum q
est idem z zm idem sensum. z simlit
et in eadem tpe. aut qria sit ...
... cogunt ... zm indiuia diuisoz
sensuum esse simul va. q at e impile
Apporz go q aliaz ppter disputare
esse ... sit q nullaten sit ...
... vm ... q e idez sensum tm appz
et simul z in eodez tempe. Et
forte d. ags ad hos. q hoc dictum
e ideo erat ... eis dixit no ppter
hoc q dicit in re. s orois ...
dubitent

cause et victorie quas querunt in disputando necesse sunt. Hec dicit dicentibus omnia esse quod apparet non est verum in re sed est verum huic cui apparet, ita quod totius veritatis apparentia sit causa. Sic sequitur quod necesse est quod isti faciant dicta modo omnia ad aliquid esse, et nichil esse absolutum. Et quod sint omnia relata et ad opinionem et ad sensum, igitur vel factum est in preterito nec est in presenti nec erit in futuro absque precedenti opinante. Sed nullus est qui dicat nullum preteritum fuisse nec erit. Si vero aliquid in preterito factum est aut aliquid futurum est in futuro absolute quod opinio quod est non opinantis est, patet quod non omnia ad opinionem esse dicuntur. Amplius autem si concedimus quod unum est relatum et est ad unum solum sibi oppositum correlativum est determinatum, et non abit in infinitum. Et si concedimus quod ita ad unum, tunc idem est idem et dimidium et equale et cetera relata. Et quod in hoc duplum non dicitur ad equale nec equale ad duplum, nisi ad suum correlativum quod est dimidium. Si dicitur ad opinantem et in eodem dicta conclusio, quod homo est ad opinantem et opinatum, si idem secundum quod est esse hominis et esse opinati, tunc cum opinatum non est homo in esse hominis, sed est opinatum in esse opinati. Et ideo homo opinans [illegible] habet esse nisi opinantis et erit [illegible] opinantis. Et [illegible] infinita in speciebus opinantium quod est impossibile. Et ideo quod non sit [illegible] in relatis nisi opinantium. Hec que dicta sunt ad hoc probandum quod tunc certissima omnium opinionum est hec: quod omnes [illegible] contradictorie non sunt simul vere, et neque simul false. Dicit etiam [illegible] et [illegible] que hec dicunt [illegible] hec dicunt.

Capitulum in quo ulterius concluditur quod contraria de eodem simul esse non possunt

[Q]uoniam iam probatum est quod impossibile est contradictoria esse simul vera de eodem, et in eodem et in eodem tempore, nunc [illegible] probat contraria in omni genere esse privationem [illegible] veras [illegible] non sunt [illegible] privative opposita. Et ideo ad genus est oppositionis contradictionis. Et aliud privative oppositorum [illegible] est oppositio contradictionis. Et [illegible] privationis [illegible] calidum et frigidum [illegible] appropinquitate quanto calidum per motum localem et ad [illegible] propinquitate [illegible] frigidum.

secundum orationes talia dicentibus quod hoc non est verum sed huic verum. Et sic prius dictum est necesse ad aliquid facere omnia et ad opinionem et sensum. Quare nec factum est nec erit nihil nullo preopinante. Si vero factum est aut erit, palam quod non erunt omnia ad opinionem.

Amplius si unum ad unum aut ad determinatum, et non idem ad dimidium et equale, si non ad duplum equale. Ad opinans igitur si idem est homo et opinatum, non est homo opinans sed opinatum. Si vero unumquodque fuerit ad opinans, infinita erit specie opinans.

Et quod quidem est firmissima opinio omnium non esse simul veras oppositas dictiones, et quid accidit ita dicentibus et quare ita dicunt, tot sint dicta.

[Q]uoniam autem est contradictionem impossibile simul verax de eodem, palam quod nec contraria simul inesse eidem contingit. Contrariorum namque alterum est privatio non minus, substantie vero negatio privatio

Non minus.

Substantie non privatio negatio est ab aliquo determinato genere. Si ergo impossibile est simul affirmare et negare vere, impossibile et contraria simul inesse. Sed aut quo ambo aut alterum quo non simpliciter

et agens a reflexione lucis in superficie
clara et nigrum ad defectum sufficientis
luminis dicit. Et est de omnibus aliis secundum
naturam contrariis. Circa autem contraria sunt
in genere qualitatis secundum rationem eorum que
sunt contraria. Sunt tamen in omni genere in quo
est motus vel mutatio secundum ipsarum naturas
et eorum que sunt genere. Nichil enim philosophus
nominat aliquid preter qualitatem, que qualitas
est etiam naturam aliquid, que est albus generatus
sic magnum et parvum qualitatem dicit etiam id
quod est quantitas. Sic et nigrum sive est etiam ea que
significant res aliorum generum. Et quibus
etiam habitualiter locutus potius dixerit,
id quod potius est esse contrarium quod de et
contrarium significat. Et si quis arguere potius diceret
idem quod potius est colore esse, quod est de et
qualitatem significat omnium. Eodem modo hic in nostro
contrariis qualecumque dicat, tamen ea que sunt contraria
in omni sunt genere in quo sunt mutationes
vel motus. Hoc autem in physicis determinatum
est. Circa hoc quod privatio que est contrarium non minus
est substantie, quod albus est contrarium in quo est nigredo.
Privatio autem est negatio in genere utriusque
huius est enim privatio negatio ab aliquo
genere determinato. Quod autem contraria non possunt
esse simul ideo est ex hoc quod sunt ex genere
sic probans hoc est secundum naturam oppositionis eadem
vero natura oppositionis est in genere et ex genere
contrarium ad oppositorum repugnantiam. Ergo
contraria repugnant sicut contradictoria in genere
nostro. Sicut contradictoria simul esse non possunt actu
in eodem secundum idem, ita vero contraria possunt
simul esse actu in eodem secundum idem. Ergo
impossibile est secundum veritatem unum de uno
eodem secundum idem et in eodem tempore simul
affirmare et negare. Sed etiam impossibile est contraria
vel actu inesse in eodem secundum idem et in
eodem tempore. Sed vel quod insunt ambo
secundum participationem utriusque secundum formam, vel ita
insunt quod alterum inest quodammodo et non
perfecte, alterum vero inest simpliciter et secundum
perfectionem. Hoc autem ideo dicit quia contrariorum
quedam sunt media et quedam immediata.
Ea vero que habent medium utrumque contrariorum
est in medio secundum formam. Sed non simpliciter in medio di-
stinctum quemadmodum utrumque cadit actum
medium reductum. Et hoc modo contraria sunt
in quolibet mixto, sed in simplici sive pri-
mis elementis, a nobis est determinatum.
Sed autem non habent medium secundum formam,
tamen magis simul ambo inesse possunt vel ita
quod unum insit secundum exitum et alterum perfecte
sicut est in motu in quo ambo sunt in eodem

contraria que sunt sub specie (?)

media contraria
immediata

tempe. sit vnu e in obiectione sicut
id a quo e motus. z alterz pfecte se
qd dicit motu. et ad qd e motus h
tez tn e in pon adhuc p mixta actu
2 sit esse gra nō e ympale. Sic eni
qui in obiciendo qdez e . tertz qdez z 2m
qui inest q 2m ponaz. qd aut e in mi
ndo simpr ine . nō qrz s pmanes
sz qd ex dict q gra sit eandez tam
nō pnt sit esse in eodez . sz q etia in
eodez sit ee nō pnt qrdo . ¶ hac ergo pro
bati sufficient a nobis e qd qdo sit
ee nō pnt . sit hoc dca a sic psuasis
sine hoc dca ab hoc q victoria qrit i
one sine diffinitone . Sic eni dictum
e gra si sint sit in mixto nō sit in eo
2m excellunas suaz actoni. z io mixto
nō sit 2m qd maxe distat . si aut sunt
i sicz tnc vm rest qz in exitu talis
sit simpr . et sz z pmanes . nsi sunt
gra e hoc nō e sim sit ee gra

Ca 9 et est disgressio declarans
qlr z 2m forma manet in re mu
tata 2m me qrtez et io zeb nō sit
e et nō est et est psita solutio dubi
tationis antiquorum diuini sit z qdia

Opportz go ho nos ad eorum que
inducta sunt maioz intelligi
tiam aliquantulo plius intrare
in voces eorum q dixunt aliqua esse z non
esse sit motu 2m forma qp ntime de
cesserunt quibus reb sensibus in ee moti
eni ponebat esse dclus ee heraclite hac
ntium fluxum 2 qp in fluxu e id a qo fluit
z id in qd fluit . dicebat ntime esse
z esse 2 nō ee ut pn dn e infi z tor
nus s etiaz dn gnatum est sit hoc qd
sensibile z in eo ntima actus z pno qrior
est // dicimus aut sup ad hac qp illi mo
tus q e in sensibili gnato e in ntium
fluxum et effluxum pm me sit
qntitas ponlune z qp for z ee qd
e actus forme sit vnu z idez et
id e qd ptur vel luctur z id dicimus
qp nō esse z ee nō sit p mix in
ilibus s tn sit velud sunt hoc at
addimus ad hoc qp mixto sit forme
z esse eorum 2m actu medi z nō 2m
actu extremo . z e ptr z nō ee eorum
sit nō e p mix ad ee 2m at qp sit
infi vnta me ut via z alta inest
ut finis motonis z ig ita neqz in
motu z sicz vi s ee p mix ad nō
esse s e ibi ee tm // dubitabit aut
fortasse aliquis d hoc tu eni forma

inlig sic vi quod ignota sit de intellectu
cum ad formam et non est melius tunc cum
quibus per me sed statim conformem
intellectum / adhuc autem in rebus cognoscatur
cum id quod affirmatur de ea ut negatur
per abaquo nisi sit aliqua formare quod
distinguunt ipsam a rebus aliis vide
quod id quod affirmatur et negatur de rebus
sit in ipsa re prius cognoscentibus ei
ignota aut ne moneatur ea que ignota
sit et id per quod cognoscitur esse mobile
et mobile in re ipsa ut videtur ut ten
mobile cum qualitatibus et in aliis formis
sed forte dicatur quod formam cum que est ratio
est prius cognoscentibus et termini et hoc in
forma est in anima et non in re et hoc
non est mutatur sed manens et ducitur
per eam et negatur / videtur hoc adhuc
inutile penitus esse quod non est ad
neque negatur ad sed cum quod est in re ipsa
negatur et affirmatur quod aliter in et pro
vel recto sed aut quod est in anima non
est in re cum quod est in anima quod aliter vera
quod est non formam esse in duobus quod est
impossibile vel ergo quod nulla sit solutio
dubitationibus inducte / ulterius
aut queratur a vestro utrum vel forma
que est in re mutata cedit in non esse vel
manens si aut cedit in non esse tunc ad
operationes sit inutile quod est ita impossibile sed
si dicatur quod ad sit ex nullo quod abhorrent
omnes philosophi / adhuc aut cum hoc
id quod est prius cognoscendi et essendi
non est id in hiis que sunt unius et eiusdem
rationis et sic sit etiam et cum hec non
sit prius cognoscendi res in corporalia quod nunc
abhorrent philosophi quod formas ydeales
posuit si aut dicatur manere forma
re ipsa mutata hoc cum impossibile non
cum ubi manet in in ipsa / absurdum
cum aut est ut dicitur manens in
aliena neque istos manens potest esse
ipsa neque istos manens in anima quod potest
esse in anima non habet aliquid esse in rebus ex
abstractionis cum esse habet in aliqua et in hoc
non esse habet cum ratio concepta sunt in mathematica
in rebus extra / omnes aut formas naturales
hoc modo rationem habent accepta in intellectu sunt
in hoc loco huius sapientie videtur in quo tamen
sunt formam habet esse ex modo et videtur
quod non possimus evadere difficultates superius
inductas dicens cum enim forma talis sit
si ponatur vel entem nisi sensibile esse
/ adhuc aut cum per ymaginationem sapiamus
tante valde solvendum est ne vel incidamus

~~in errores Epicureorum~~ in opinione Stoicorum
qui adhuc adhuc evadenda invenerunt
et formas quas medias inter formas ultimas
et ydeas esse dixerunt et ab alia parte in-
ciderunt in errores Epicureorum qui primum
nichil esse dixerunt et non simul esse et
non esse in rebus esse concesserunt, sed dicamus
quod ad primam questionem huius partis sit sepius
diximus quod res aut est in fieri aut
in esse et hoc multum facit ad difficultatem
questionis utrum quedam res simplices tales
sit ~~sepius diximus quod res aut in~~
~~fieri aut in esse a corpori et debemus cum~~
~~res simplices~~ sunt in omnibus rebus ergo que est
in fieri esse habet accidendo et non esse abicien-
do et per unum per aliam dicta quod hoc non
sit habet esse et non esse. Res autem que est
in corpori non esse habet accidendo et esse non
habet nisi abiciendo hoc idem non est ideo a
gratia esse sed res autem que est in esse stante
non fluit / et refluit a aliquam composicionem
per unam manente stante et mobilitur esse ergo quod
est actus forme et hoc stat in hoc
quod est primum dicimus secundum quam manente ma-
neat et per hec tamen fluit sed
sic dicitur est aliquid per cetera tamen pendens non
venit et recedit et huius ymaginatio per
simile est sicut aqua modo vas influat
et effluat vase manente tamen mobili
alia enim dum non possit quod idem de potito
primus stat in fieri continentibus enim
tota est et stat in suo primo dum una
pars aliqua materiam recedit venit alia in
formam que iam fuit et sic continuatur ab eo
sicut ea que iam effluxerit contrahatur
non omnino fluit vel mutatur esse forme
cum una sub parte ante vel post sed tamen
omnis fit fluit vel radicaliter et hec
est solutio etc. Si enim intelligant ea
que dicta sunt in primo Perigenios
libro et hoc bene videt perfecti philosophi
quorum rationes inducte sunt neque enim
stoyci qui tempore illorum eorum formas
medias et ydeas invenerunt sed hoc
nichil est difficile quod ultimus queritur
utrumque sit in materia tanto tempore mutata
toto suo aliud recedit in non esse Et ad
hoc dicimus est aliquid per proportionem et aliquid
proprie precedens quod sicut forme artifica-
torum se habet ad intentionem perfectam arti-
ficis ita se habet forme omnes naturales
ad lumen intelligencie agentis in
natura sed autem resolvitur forma artifici-
alis in principium formalia proxima re-
solvitur et materia instrumenta et membra
artificis que informavit ars et movet
dum producitur in materiam tamen motu illorum

instrumentorum et membrorum quibus
ordinata sunt instrumenta ad
motus que ymaginationes in se
formarum intellectus in membrorum
spiritibus deduxerunt et sic in primo
formalia resolvitur resolvitur in lumen
artis et intellectus quod se habet et principalem
omnium ymaginationem et motum de-
terminatis quibus ipsa forma
producitur et modo huius sunt
est enim sicut ... multis sit vult
et in multis est et corporalis et eadem
tamen est enim secundum diversa in esse multis
corporibus est et non manens
in uno secundum esse in alto sed qualiter
sibi esse quod habet in lumine intellectus
et artificis quod idem quod habet in yma-
ginationibus quod idem quod in instrumentis
Et ad huc magis essenciale est sibi
esse quod habet in ymaginationibus
quam idem quod in instrumentis et moti-
bus membrorum organicorum quare
composito resolvitur ad simplicitatem
habet esse formalius sed hec non sit in
singulis formis quam ea ad que resolvi-
tur principium formalia sunt extra ma-
teriam in qua inducitur forma na-
turalis sed resolvitur ad principium for-
malia resolvitur indigentis et
tangens calidum elementi et
primum quod vehiculum est virtutum
agentium inquantum est et si
ultimus resolvitur resolvitur in
angelos radiorum celestium et
radios informantes calidum di-
gerens et tangentes et informantes
primum quare est instrumentum virtutum
agentium et sic ita resolvitur
ultimus resolvitur in motibus corporum
hos radios ad lumen intelligentie
movent et sic ultimus ita
resolutio fiat stabit in lumine
integritatis agentis et informantis
omnia et non est in sinu formalis
sine esse et simpliciter et in
hoc lumine est verbum et semper
Sed hec omnia in sequentibus inve-
nienda sunt et ex bonis
ymaginationibus et sic manifestum
est quod nulla formarum
specialiter recedit in esse recedit
aut perfecto in non esse si operatur
non est in esse opus intelligentie
agentis et quare forma est in lumine
agentis intelligentie sic hec
tunc est in eo vero primum simpliciter
est in lumine tali et hoc non
in anima est intellectuali que est
sine lumine et non est in eo perfectorum

esse formam in sensu sed est in ea sicut
illorum species sicut demonstratur in libro
de anima et eius naturali operatione
et hoc non patet qualiter quod scit cognitio
in hiis cum de pluribus partibus
et qualiter verum ipse est in multis
intelligentibus non potest multiplicari
sed potest unum stans in lumine in-
telligentie agentis et sciatur hiis
non qualiter primum scilicet est in rebus
et qualiter idem est primum esse et sic
eius esse denotatur et hoc non fuit
ortus alterius opinionis que dicat
verum esse in apprehensione eo quod supponit
idem esse intellectum et sensum quod
cum sint illi qui fulcirant illas
tenuerunt illa opposita ab ipsa
veritate quod primum verum est forma
in lumine intelligentie agentis
et sic forma intelligentie est causa esse
et causa veri et verum est in lumine
intelligentie. Errore predicti di-
cebant idem esse intellectum et sensum
et idem esse in apparentia intellectui
et sensui et procedentes deducunt
quod verum et falsum est in ap-
parendo sensui sic in prima cau-
sa veritatis et non in rebus
hec quod solutio vera predictorum
sed quod manifestum est quod contradictoria
non sunt simul vera ut esse et non
non esse sunt simul in aliquo etc.

Sed neque inter contradictionem me-
dium esse contingit sed ne-
cesse aut dicere aut negare
unum de uno quodcumque. Palam autem primum
diffinientibus quid verum et quid falsum.
Dicere namque ens non esse aut non ens esse falsum,
ens autem esse et non ens non esse verum. Quare
et dicens esse aut non verum dicet aut
mentietur. Sed neque ens dicit non esse
aut esse neque non ens.

Amplius aut erit medium contradictionis
quemadmodum pallidum albi et nigri aut
quemadmodum neutrum hominis et equi

Incipit tractatus septimus libri quarti
qui est ostensiva quod contradictio est oppo-
sitio non est medium inter se. Capitulum primum
in quo intendit probare quod inter duo
extrema contradictionis non est medium

Est autem contradictio oppositio cuius non est medium
secundum se. Et non potest contradictio non sit
sed ita erit medium quod inter contradictoria
non est medium secundum quod unum verum et
alterum sit verum contradictoriorum et reliquum falsum
de eodem. Hoc autem ostendit multis rationibus.
Et primo quidem ostendit ex diffinientibus
dicentibus quid sit verum et falsum. Est autem falsum
dicere ens sive quod est non esse aut dicere quod
non est esse verum aut est dicere quod est esse et
quod non est non esse. Ergo qui dicat id quod non
est esse aliquid non verum dicit sed pervasius
pervasio est a veritate sed non pervasius
sed dicit hec causa veritatis in vitanem sui
despicientem. Similiter autem negans id quod
est dicere non esse negans id quod non est
non falsum dicit. Verum et veritatis. Sed ergo inter
verum dicere vel falsum in partibus contradictionis
non est medium sicut iam probatum est et con-
cluditur necessario quod inter contradictoria nichil
est medium. Amplius autem si aliquod est medium
contradictionis hoc dicetur aut medium per abne-
gationem utriusque extremorum quemadmodum non
potest esse medium inter hominem et
equum quod non est homo neque equus sicut contra-
dicit neutrum genus est medium masculini
et feminini. Dicitur enim sic natura masculinum

et secundum neutrum aut dicit eorum infor-
mem privata utriusque formatione aut dicit
unum medium quod est participando utrisque
extremorum quemadmodum inter album et nigrum est
album et nigrum et quocumque duorum modorum
dicatur medium cum aliquid et medium
mutatio quae est in ipsum vel ex ipso erit de
subiecto ad non subiectum et non de subiecto ad subiectum vel de
subiecto ad non subiectum si ergo tale sit medium
non sit unius inter extrema contradictionis sicut
sit ut mutatio illa est de subiecto in non subiectum
sicut ex bono in non bonum a contrario ex hoc
quod non est bonum in bonum quae est de non subiecto
ad subiectum sed si est medium tunc oportet istarum
esse mutationem praeter praedictas et istarum
aliquam in aliquo ente sed autem esset medium
praedicto manifestarentur mutationes ad id medium
quod nulla est per mutationem nisi contraria per elementa
dia sed si dicatur esse privatum inter esse et
non esse et aliqua generatio sic sic dicatur generatio
esse in album Exempli gratia quae non est
ex non albo sed ex medio inter eum et album
et non album erit ergo sit aliqua generatio in al-
bum non ex non albo sed dicitur est tamen autem
generatio non videtur in entibus esse. Amplius
aut omne sermocinale sive quod eius est
propositio et omne intellectuale compositio
intellectum cognoscit mens quae mediante
sermone interiori aut affirmat
vel negat hoc autem palam est ex diffi-
nitione veri et falsi quod supra palam
positum dicit cum ex sua dictione aut
intelligentia verum dicit aut mentitur
quando sic sicut se habet dicit vel non.
Amplius autem si medium aliquod dicatur esse contra-
dictionis tunc oportet quod medium id sit praeter
contradictionem ita quod unum extremum sit contradictionis
quod conveniat ei quod extrema non conveniunt
medio. Ideo quidem sic non aliquis hoc
dicat causa victoriae in oratione sine dis-
putatione et non credens sic esse. Sed si
sit tale medium tunc id medium dicens
quis nec verum dicet nec non verum et
dicet aliquis hoc dicendo quod est praeter ens et
non ens. Et et contra hoc quaedam transmutatio
quae non est motus praeter generationem et
corruptionem sicut praedicto dixi.
Amplius si dicatur esse medium contradictionis tunc in
quibuscumque generibus in est contradictio quod est
sicut negatio in hiis generibus et communis
causa in isto genere non habet
affirmationem et negationem contra hoc genus
quae inter par et impar est medium
quod erit numerus qui neque par est neque
impar sed hoc est impossibile quod manife-
stum est ex diffinitione paris et imparis
quia par est ille qui in duo equalia
dividitur et impar est qui in duo equalia

Si quod in pt non permutabit Nam
ex non bono in bonum permutatur
aut ex hoc in non bonum Nunc
aut semper videtur non est enim permu-
tatio nisi in contrariis et media si
aut est medium et sit utique erit
aliqua in album non ex non
albo generatio Nunc autem non videtur

Amplius adhuc omne intellectuale et intel-
ligibile mens aut affirmat aut negat
hoc autem ex diffinitione palam. cum verum
dicit aut mentitur quando quidem sic componit
aut dicens aut negans verum dicit quando
non sic mentitur

Amplius praeter omnes oportet esse contradictiones
nisi orationis causa dicatur Quare nec verum
dicet aliquis nec non verum dicet et praeter
ens et non ens erit aliquid quare et
praeter generationem et corruptionem transmutatio
quaedam erit

Amplius in quibuscumque generibus negatio
contrarium infert et in hiis erit
ut in numeris neque impar neque non impar
numerus. Sed impossibile. Ex diffinitione
vero palam

[illegible]

Amplius in infinitum vadet et non solum emiola que sunt erunt sed plura. Iterum enim est negare ad dictionem et negationem et hoc aliud erit; substantia est quedam ipsius alia.

[illegible]

Amplius quando interrogante si est album, dicit quia non, nihil aliud negavit quam ipsum esse. Negatio vero est quod non esse.

[illegible]

Sunt autem quibusdam hec opinio sicut et alie inopinabilium. Cum enim non possunt solvere orationes litigiosas, annuentes orationi confirmant verum esse quod est sillogizatum. Hii quidem igitur propter talem causam dicunt, alii vero propter omnium rationem inquirere.

Principium autem ad hos omnes ex diffinitione. Diffinitio vero fit ex ipsis significare aliquid necessarium esse.

equa dividi non potest propter unitatem aut portam (?) et patet quod ille diffinitiones dantur per affirmationem et negationem et ideo comprehendunt hoc omnem [illegible]. Amplius autem si tale medium dicatur esse inter par et impar sicut patet ex diffinitionibus paris et imparis et tunc eadem ratione inter id par et impar [illegible] medium et ille iterum eadem ratione dividitur per par et impar et ibit in infinitum quod repugnat intellectui [illegible] [illegible]

Amplius est ad interrogationem qua queritur si hoc est album [illegible] vel negantem [illegible] negatio enim non est [illegible] [illegible] Ex hiis ergo patet quod contradictionis non est medium [illegible]

Capitulum de [illegible] colligunt ille opiniones [illegible] et ipse opiniones et auctores earum

Ista autem opinio que dicit contradictionis esse medium evenit quibusdam ex alia duarum causarum sicut et alie opiniones inopinabiles que sunt difficiles eveniunt aut [illegible] quod non possunt solvere orationes litigiosas sive contentiosas sophisticas et tunc annuentes orationi confirmant verum esse quod sophistice sillogizatum est [illegible] concedunt illas inopinabiles [illegible] aut propterea quod quidam putant omnem esse demonstrationem [illegible] demonstrare non possunt dicunt eam esse falsam et concedunt opposita propositionem esse veram [illegible] Ad hos enim omnes disputationes et opiniones [illegible] quod sit res nomine [illegible]

q̄ sigt non e dicto Eraclitu q̄ sup dixit omia simul esse et non esse. ppt mediu quod ex ee et no ee componitur. licz ita dicat tn ex dicto suo seq̄ q̄ oia sint va sz excepto omnibus sil ine esse et non esse. qz negar et affirmar de eis iqntibz e ee tm ee tom et vm. Ergo p̄z eracliti omia va esse fare. exeqnt sue positionis. Ccā vero dicto que e anaxagore que dr mixtu ad ee gdcois q̄ nentr e extinoz. vute e omia fare falsa. qz de medio vtroqz flustra extremorum q̄ cū miscent. omia tūc mixtum nc bonu e nec no bonu et simile e de aliis extiūs gdcom. nichil go et vez de tali medio dicit aut omia qe sint dicit sic mixta ee nil go vz dicere dr de chis q̄ sint in omibz. Cuius aut sic dictū. pala e q̄ impole e ee vez de omibz q̄ vnica sine vō sine ee dem sine dica p affirmac sine p negac eo q̄ nil e vm. sz q̄z mixtu ex omibz. hoc qdez accedentes dicit qdaz cū dicit nil omo esse vm. Et dicit q̄ michil phibz omia ee fa sic sm. ipole e dyametru ee simetrū et isti seqnt ea q̄ seqr ex dicto anaxe. Alij no qui sciūt id qd seqr ex dcto eracliti dicit omia ee va. hee em oroñes sine positiones fere sunt eedez ipsis eracliti oroibz. Becar em ille exstit ymani tn eraclitus dr q̄ omia simul sint vera et fa vtraqz dr aliquali ex oroñes ihe. q̄ dicim omia dut vera et diccoia fa. ppt q̄ si ita h eraclitus dt sc ppolia sic manifesto e pbatū eo q̄ queda sint va et qda fa. et qz ea ad sint ipo ia per eandez roz sc pp eiusz intuenti.

Ca zm de improbacon oppinionis Anaxagore et Eracliti

Huius rco vita supposit. palam e expris dictis omia cūqz qdcois sunt. hic no e pole sil ee vera negaqz sile fa et putabit hoc magē qtigere vel segm extiis q̄ dicunt tn tn ad omes illas orōes ioppiales dispōnendū e. ut quadmo in superiozibz oroibz phes dem. ez q̄ no ostendez de re ipa vtz vz ad sit aut non sit. sz q̄ ez dfigre ad p oroñ i ex dñone nom dignre ez. Vt si ac cipiamus q̄ p difñez sigt vez aut falsu q̄ qdice oppiñe. cū na sit dicto. alr̄ p veri negaz. vn cta oroñz oppine vtez et plus sicut par et impar

⸫ diffinito qt vario sig̃ta a noīe

Ratio nāqz cuiq no est signi diffinicio sit. Vt aut Eraclitu q̄s oro dicens omne est et non est omia vera facit [illegible]

Et no est Anaxagore est mediu aliquid contradictionis quae omia falsa. nā qn miscent nc bonu nc no bonu est mixtu. quare nil dicere vm [illegible]

Determinatis aut hiis palā q̄ unio dicta et de omibz impossibile est esse. sic quidā dicunt. hii quidē nil dicentes vm esse. Nil n. prohibe dicunt sic oia esse sic dyametru commensurabile esse. Illi vero omia vera. fere nāqz ipsis ronibus eedē Eraclito. Ita q̄ dicit q̄ omia sunt vera et omia sunt falsa. et seorsum dicit rōnm vtraqz horum. quare sint sunt impossibilia et hoc impossibile esse

Amplius aut euidenter contradictiones sunt quas no est possibile simul esse veras nec itaqz falsas omnes. Et quidē putabitur magis contingere ex dictis. Sz ad omnes tales rones oz querere quemadmodum in superioribus sermonibus dictū est. no vtrū esse aliquid aut no esse sed significare aliquid. Quare ex diffinicione disputandū accipientes quid significat verū aut falsum

opinionem. tamen unum si ergo nihil est preter affirmare aut negare verum quod dicit (?)
sic tunc patet ponentem esse falsum qui
dicit omnia esse falsa quia ponit contra-
dictionem esse falsam, utramque alteram partem
contradictionis esse veram. Amplius si esse aut

Si autem nihil aliud quam verum dicere aut negare, sic
est impossibile omnia falsa esse. Est enim ne-
cesse contradictionis partem alteram esse veram.
Amplius si esse aut dicere aut negare est necesse
utraque falsa esse est impossibile. Altera namque
pars contradictionis est falsa. Accidit utique et
quod famatum est de omnibus talibus oratio-
nibus ipsas seipsas destruere. Nam qui
omnia vera dicit, orationi sue contrariam
veram facit, quare suam non veram. Con-
traria enim non dicit ipsam veram. Qui vero
non omnia falsa, et ipse seipsum. Si vero
non excipiant hic quidem contrariam quod non
vera sola est, ille vero suam propriam quod non
falsa, nihilominus infinitas accidit ipsis
petere orationes veras et falsas. Nam
qui dicit veram orationem veram vera est,
hoc autem in infinitum vadit.

Palam autem quod nec qui omnia quiescere
dicunt vera dicunt, nec qui omnia moveri.
Nam si quiescunt omnia, semper eadem vera et falsa
erunt. Videtur autem hoc transmutatum. nam qui
dicit aliquando ipse non erat et iterum non erit.
Si vero omnia moventur nihil erit verum ergo
omnia falsa. Sed ostensum est quod est impossibile
est.

Amplius quod ens permutari est necesse.
Nam ex aliquo in aliquid est permutatio.
At vero nec omnia quiescunt aut moventur
aliquando, semper autem nihil. Est enim aliquid
quod movet quae moventur, et primum
movens immobile ipsum. Alius

aliud
opinionem. tamen unum si ergo nihil est aut falsum nisi
negare verum quod dicit, tunc patet ponentem
esse falsum qui dicit omnia esse falsa quia ponit contra-
dictionem Anaxagore esse unum neutrum alterum
partem contradictionis esse veram. Amplius si unum per
contradicta necesse est omnia dicere affirmando
aut negando, tunc impossibile est contradictorias
partes esse contradictionis. Altera namque pars contradictionis
est falsa. Et etiam contra Anaxagoram, contradic-
cum hic quia dicit omnia esse falsa, sunt
esse falsa. Et illa etiam vera. Contingit etiam
quod quod tamen et omnibus talibus orationibus
similiter est propter quam hec et quod seipsas de-
struunt. Unum quod omnia vera esse dicit, sicut Era-
clitus ex dicto suo sequitur quod propositio sue
contradictoria contraria etiam sit vera ergo eius contradictoria
non potest esse simul sicut dudum ostensum
est. Ergo quod sua vero quod contradictoria quod contradicit
opinioni non sit vera et sic destruit omnino seipsum
oppositum. Cum vero omnia dicit esse falsa ut Anaxagoras
sequitur ut etiam seipsum dicat esse falsum in hoc
quod dicit omnia esse falsa. Et aut forte ad hoc
dicere volunt Eraclitus accipiendo ex-
cipiendo contradictionem sui dicti dicendo quod sola
illa est non vera. omnes autem alie vere.
Excipiat autem Anaxagoras solam propriam quam dicit
esse veram et erit quod non cum
illas quas excipiunt oportet signare in-
finitas necesse est accidere. Et hoc contingit dicendo
quod unum indigendo de quolibet quod dicit
esse verum vel falsum. Et sic sunt infinita dicit
enim Eraclitus hoc et singula infinita
esse vera. Et singulis orationibus opposita dicit
esse falsam. Anaxagoras autem hec etiam et
singula dicit esse falsa. Et singulis suis
orationibus oppositam dicebat esse veram.
Alius autem modus eiusdem est quod qui dicit
omnia esse vera, dabit omnia esse vera
esse vera. Et dabit quod qui opinatur hoc
opinatur verum. Et qui dicit hoc dicit verum
et qui scit hoc. Et qui intelligit hoc et
quod dicit se intelligere hoc. Et talia hic
infinita. Propter hunc etiam imaginatur ista vera
esse tamen concede. Quoniam omnia dicit esse fal-
sa quemcumque quotienscumque non variatur con-
cesse ab eis necesse est quod opposite earum
quas concedunt sunt false. Et concedantur
esse false ab eisdem. Sed quotiescumque non
variata dicit vera oratio esse vera et sic
in infinitum vadet. Et ita ordinem
Hec autem opinionem que sunt omnia quiescere
quiescere dicere aut omnia dicere moveri que
patet ex hiis que in Physicorum determinata
sunt quod nec isti qui omnia dicunt moveri
veritatem sequuntur quia in eadem existentia quiescunt
sequitur quod eadem vera sunt et
falsa, contra Anaxagoram hoc.

aut statim advenire est falsum quia homo aliquis est
[illegible] quia cum dicit ista oracio
Socrates fuit albus ipse cum albus non erat et albus erit
post mortem non erit et patet quod falsum dicit.
Si vero omnia movent sic dicit Eraclitus tunc
sequitur quod nichil sit verum ergo omnia sunt falsa.
Homo autem dicimus esse impossibile, iam plures
ex opposito huius etiam unum. Cuiuslibet enim
permutare est verum sic dicit Eraclitus
et consonat ipsa veritas aqui est in aliud
est omnino permutacio sicut iam in physicis ostendit
quod nec omnia quiescunt nec omnia ita
quod moventur quod nichil semper moveatur.
Quedam enim sunt que semper moventur et sunt mo-
ta a motoribus suis et primum movens
est immobile et quedam sunt que aliquando
moventur et aliquando non sunt sicut inferiora ista
et ideo est quod non sunt omnia movent.

Consequenter est questio declarans utrum veritas huius principii cognoscibilis nobis simul et veritas sit ab eterno

Ex omnibus autem inductis opportet
nos inducere dubitacionem de
veritate huius principii quidam
enim dicunt quod prestitum principium sit absolute
et simpliciter principium non contingit quod circa est
mentiri et circa quod non contingit errare
quod non habet condicionem et non est acceptum
ab alio. Dicunt hoc principium esse veritatem
primam. Prima autem veritas non est mutabilis
et eciam videtur ergo hoc principium ve-
ritatis prime et etiam esse eternum.
Dicunt autem hoc idem assumunt quidam
per hunc modum quod veritas fuit ab eterno
et non fuit ab eterno habere oppositum si autem
non fuit ab eterno tunc veritatem fuisse
ab eterno est falsum et si hoc est falsum suum
contradictorium est verum et si hoc est verum veritas
est quia si veritas ab eterno non est veritas
est ab eterno quia ad destructionem sui sequitur
esse est eternum ergo veritas eterna ab eterno
et eterna est. Semper fuit in instanti
vel in spacio eterno dum mundus autem
ergo verum est mundum fore aut non si dicitur
esse verum mundum fore ergo ab eterno
fuit verum eadem racione et ita redit
quod veritas [illegible] fuit ab eterno et
hoc et huiusmodi quedam multa obiciunt
[illegible] unde per hoc [illegible]
[illegible] huiusmodi sit [illegible] ut potest esse
quod veritas sit eterna falsum autem veritatem
non est eternum. Similiter obiciunt ad
futurum quod veritas a et [illegible]
aut non erit si erit habetur propositum
si autem non erit non est verum [illegible] dato
cuius contradictorium est verum [illegible] et redit
quod veritas durabit [illegible] eciam
si ponamus omnia esse relinquenda in

Nichilominus ad hec omnia suppo-
sita sophistica non est difficile re-
spondere. Quia veritas prima du-
pliciter dicitur, cum prima quod non
sequitur eius inquantum eius in
quo stat omnis entis resolucio
et hec est veritas divina que sub
ente non cadit. Et hec non est
ita quod non contingit errare
quamlibet sit magna, tamen propter
suam excellenciam ut dicit [illegible] non
est perfecto intellectui nostro et
intellectualiter creatum est circa ea
ut hec ut manifestissima
est quamvis sit principium omnis [illegible]
verorum. Sicut illa que sunt
magna sunt nam sunt manifestissima nature et sicut
ut pulli vespertilionum ad lucem diei
se habent intellectus et huiusmodi
propter suam excellenciam et non apud
multos quod [illegible] et ab aliis
acceptum nec est verum cum [illegible]
[illegible] veritatem et hic dicta quod ve-
ritas prima omnium per naturam
pro [illegible] sit sed hec impossibi-
le [illegible] est et illud
quod est eo quod non habet defectum neque
differentis alia [illegible] quod quedam
ideo de manifestissimo et circa
quod non contingit errare et quod est per se
condicionem ab alio acceptum philosophus
[illegible] supra inducte sunt non
[illegible]. Similiter autem
veritas divina non est principium
demonstracionis quod quidam [illegible]
de quo loquitur sed quia
esse de hoc est ut quod consequens
[illegible] quibus est [illegible]
[illegible] prima autem veritas
non est in quibus que [illegible]
nec habet aliquid ad demonstracionem
qua ordinatur in [illegible]
[illegible] omni non [illegible]
[illegible] suorum effectuum et hoc
[illegible] per hoc quod prima causa
[illegible] veritas sua est supra intellectum
et supra narracionem et immobilis
invisibilis atque incorruptibilis
omnis lingwe describi propter
ipsius excellenciam. Quantum
ad se habet ad intellectum nostrum
[illegible] in accipiendo [illegible]
[illegible]. Ad omnia autem alia
sophismata est una solucio
quod veritas [illegible] et ideo acci-
dunt [illegible] relative
[illegible] veritatem et [illegible]
[illegible] sit in re ipsa [illegible]
[illegible] et [illegible] et [illegible]

v[er]itas

om quid sunt in a[n]i[m]a vn[de] cu[m]
querit[ur] an mundu[m] cu[m] n[on] res fu-
erit sit verum q[uo]d d[icitu]r mundus
erit aut mundu[m] fore d[icitu]r q[uod] h[oc]
nec ver[um] nec fals[um] est quia
n[on] sunt res nec d[icitu]r et n[on]
habent q[uo]d vel q[uo]d eadem
de ea e[ss]et veritas nec sunt in-
tellectus ista componentes vel
dividentes veritas enim ut supra
dictu[m] e[st] d[icitu]r q[uod] e[st] e[ss]e vel q[uod] n[on]
e[st] no[n] esse et falsitas d[icitu]r q[uod] e[st]
n[on] e[st] esse d[icitu]r q[uod] n[on] e[st] e[ss]e et ...
hec veritas est adequatio re[rum]
et intellectus componentis et
dividentis et adequatio rei et
sig[ni]... mo[do] e[st] veritas o[mn]i[u]m
Ex hoc enim s[equitu]r q[uod] in eo q[uod] res
sit vel n[on] e[st] o[rati]o v[er]a vel fa[lsa]
Et si dica[tu]r q[uod] an[te]q[uam] mundus fu-
it fuit in mente divina v[er]a et ab
eterno sunt v[er]a o[mn]ia q[uod] an[te]q[uam] fa-
cta q[ue] postea facta sunt fuerunt
i[n] mente divina s[ed] i[n] mente divina
... fuerunt ipsa mens divina
sim[pliciter] et sine o[mn]i co[m]positione ...
... nota divina ...
et ... ... 2 ...
2 ... sim[plex] et ... vi[n]c[u]l[u]m
et n[on] fuerunt i[n] ea posse 2
... ... nec ...
et ... accidit ... et ...
... in eo q[uod] ...
e[st] n[on] e[nim] capit ... intell[ectus]
q[uod] ... sit nullo ... ...
Et ... n[on] capit intellect[us]
q[uod] ... ... sit ...
... ...
... eodem modo ... ...
ad ea que ... i[n] futu[rum]
s[ecundu]m suppositionem ... q[uod] o[mn]ia
... ... hec enim
... ...
... ... dat veritatem
... ... veru[m]
... ... facit ho[c] ad q[uo]d
res ... e[st] ...
... veritate 2 ... ...
hec o[rati]o v[er]a d[icitu]r esse ...
2 ... sedat ... sedat
eo q[uod] o[rati]o fa[ci]t sicut res ... debi-
to ... Nos ... ...
q[uod] ... ...
... ... et ... ...
... i[n] veritas ... sit
... q[uod] e[st] o[rati]o ...
... sit ... o[mn]ibus ...
aut ... nec ... ...

...e v[er]u[m] ... et[iam] v[er]a si[n]t v[er]a
divina et et[ia]m veritate // Dehinc enim
omnibus ... ... n[on] esse di-
... ... et ad ... nego-
... ... hoc enim ... ...
... ... q[uod] sit ... instrumentu[m]
intellectus humani ... accipit ...
aliorum et o e[st] ... q[uod] in hoc ... ...
... q[uod] viz ... ... que
e[st] ... sit ... de ...
et de ... ... in ho[c] ... sit
... ... libri ... ...
libri tota intentio

Ca[pitulu]m et est di[gressio] declarans q[uod] ... opp[osi]to contradictionis ... alie opp[ositi]o[n]is

Licet aut[em] ... tota in ho[c] libro pa-
teat ... intentio ... ad ...
intellectum precedentium et sequentium
Adhuc attendendum e[st] q[uod] hec ...
de quolibet affirmatio vel negatio ...
e[st] oppo[sitio] ... ...
... e[st] ... ... sit ...
in affirmatione et negatione ... esse et non
que ... eidem ... penitus
... ... et n[on] distant ... ...
... q[ue] p[otes]t esse ... natura
... ... distant ...
... ... affirma[tio] ...
negat[io] in alia et in nullo penitus
... nec ... ...
actu esse non p[otes]t et maxime distat
2 ... q[ue] p[otes]t esse ... ...
... ... coloris natura
q[ue] e[st] ex ... ...
quidem susceptibilitas ... e[st] i[n] nigro
ita ... q[uod] ... coloris ...
e[st] in calido et frigido ...
... motus dissolvent ...
in frigido ita ... q[uod] ...
... dissolvat
... ... et ita e[st] in ...
... ad ... motu et ad ...
... ... motus et ...
... ad se partes q[uod] ...
... et ... ita ... q[uod] ...
... motus ... ...
omnibus ... maxime ... ...
... distantibus ita q[uod] ... remaneat
una ... in omnibus ... ...
... ... distat ...
2 ... nega[tio] de alio ... ...
... ... aliud ... ...
... posito ... ad ita ... ne-
gato inferret ... ad ... si dicat
ho[mo] e[st] ... ... q[uod] n[on] e[st] ... ...
... ... si dicam hoc ... ...

~~sed quia ponit~~ hoc sequitur non quod ponitur hoc sit
album et hoc ideo est quia non esse nigrum
est negatio quae ad affirmationem pertinet quae
est apud extremitates medias et sic est in omnibus
differentiis cum enim dico hoc non est calidum hic negatio
causatur ab hac affirmatione hoc est homo sed
cum dico est et illud non est negatio non causatur
nisi ab eadem affirmatione tunc opponuntur et
ponitur in una contradictione contrarietas in
relatione // De privatione autem et habitu con-
stat quod licet privatio dicat non ens
non tamen simpliciter dicit non ens sed dicit non ens
entis et in ente relata constat etiam
quod posita se perimunt sed non ponunt se
licet sint opposita et quia est inter contraria
quia licet esse et non esse non est aliqua virtus
naturae contrarie necesse est non ens quod
ponat ad aliquid esse quod negat neque vero
posito ad positum. Sunt ergo quaedam op-
posita et non privantur simul contrariorum et
inter ea non possunt esse medium utrum autem
hoc privationem habeat etiam vel sit quae
casu et contrario non potest hic determinari
sed magis ubi ostendemus quod nihil vincit
privationem de casu et contrario vel negatur
ab eadem et quod non reducit verum
sunt divisio quam affirmantes hic
sed de his dicta sunt etc.
Explicit quartus liber methaphisice domini Al-
berti magni nati de Langingen.

Completus hic quartus liber
prime philosophie secundum intentionem do-
mini Alberti magni omnium
latinorum philosophorum doctissimi
qui ex Slavonia ortus est in
villa quae natus nomine Langin-
gen sita in Danubii littore
per magistrum Mathiam
de Schindlow feria tercia post
festum S. Gregorii anno domini mo
cccco nono In laudem dei omnipo-
tentis et individue virginis Ma-
rie Et incrementum alme
universitatis studii Cracoviensis
Sequitur quintus eiusdem
per eundem et omnibus aliis con-
sequenter In nomine Ihesu Christi

Principium di-
citur aliud quidem
unde aliquid rei mouebitur
primum ut longitudinis
et vie || hinc quidem hoc principium
ex opposito aut altum

Incipit quintus liber methaphisice qui totus de distinctione nominum. Primus tractatus de di. no. priorum entis. Capitulum primum de di. princi- pii siue initii

Sic autem in ambitus diuinitus a
sapiencia. sed constituit conflata et
perfecta ita proponere hec analogorum
de quibus intendit multipliciter constans enim
sciencia non scitur nisi per distinctionem scibilis in
partes. et per comparationem ultimus in partes etiam
tamen de principiis entis. et ipso ente et
partibus entis principiis. eum quod ad eius
cognitionem intendat prima sapiencia dicitur in ca-
tege disticionum. ut sciatur in quibus sint
multiplicitate || Tunc enim sciemus nos
habere sciam perfecte. cum omnium illorum principia
assignate fuerint diffiniciones et proprie passiones
|| Non enim ad hoc distinguemus nomina
huius sciencie ut ad intellectus accipiatur et ad
abstractum intellectus quemadmodum fit in
sciencijs predicabilibus qui fit distinctio singula-
rium verbi de eo esse ordinanda. sed po-
tius distinguamus principia et entis et
partes entis principiis. ut totus ambitus
eorum que considerandum sunt sciatur et cum
ut de omnibus est tractatum perfecta
erit doctrina sine perfecta sciencia esse do-
ctrina || Sic ergo distinguemus primum nomina principiorum
entis. et deinde entis et unius et perfecta
nomina partium entis principiorum et quoniam hoc
enim spectat ad sapiam de omnibus
hec sciam et non deum unum quod particu-
larium reddere racionem de ipsis sicut diximus
in primo libro. || quia vero principium per se est quarta
causa. eo quod omnis causa principium est et non conuer-
titur. ideo de principio prius faciemus di-
stinctionem. Dicamus ergo quod principium omne
est primum in ordine aut causa ut ex parte
quod sunt ea que sunt ex ipso principiata.
|| Primum autem in ordine sciencia
maxime intuetur omnis secundum principium rationem
et ideo primo precipue dicitur esse principium
unde aliquid esse quantum aliquis principia inueniat
ita quod ante ipsum nichil sit unde fiat
motus. sed dicimus principium in longitudine
et in via. sicut dicimus quod venientes
athenas ab mouentes athenis
esse dicimus quod incrementum principium
est in diametro profundi secundum
in libris physicorum ordinem || sciat
dicto prius. per quinta 19 rocz de dicit

a principio . quod est ultimum . hoc enim quod
vocamus ultimum maxime opponitur ultimo
in hac intentione philosophi dicit Secundo non
dicit principium . non enim racio principii in situ . sed
prius in tempore . et non semper . sed secundo
principium quod accipitur secundum congruenciam cuiuslibet
quod movetur ad aliquid . et tunc dicit principium
unde sine aliquo primo vniuscuiusque fit optime
sicut qui acquirit . dicit sicut in omnibus disciplinis .
illi enim non fit primo maxime
a primo rei . ymmo quandoque oportet discere . quod fit incepto
doctrine et adest adiuvans metha
phisice se habet dispositio non intellectus
sicut oculi vespertilionis ad lumen solis
unde a tali rei primo indocendo non est
inchoandum sed a primo / unde qui
docetur est apprimum discat Tertio at
ingredi principium a primo in ordine tran-
seunte sicut in generacione . ita ubi per
dicitur principium unde sine ex quo primo res
generatur quod opposita est ex multis se per
tunc cis (?) . et motus . et fortitudo quali-
tates . ita quod id primum sit existens per
se in eo quod accipit generacionem ex ipso .
sicut fabrica navis dicitur esse principium
id quod vocatur sedile navis per totam
vadit navis longitudinem quod in ea sedet
tota navis compaginata . et aliquando per se
sicut ad quandam fundamentum omnes partes
respiciunt . sicut est principium domus fundamentum
mentum . Alii quidam dicunt principium
alicuius esse cor . alii cerebrum an aut
quodcumque ad membrum dicunt esse principium
secundum quod sic et per compositionem sine
opinione De hoc autem nobis tractandum
est in libro de animalibus . quod in omni generatione
principium alicuius est cor . sicut quod in hiis quae
de omnibus insectis et de serpentibus et volatilibus
quedam generantur . sed sicut apud generacionem
in hiis enim principium capud et ideo in
loco cerebri . Quartum tamen est generacio
alicuius per putrefactionem . in talibus non ne-
cesse est capita primo formari . quod alia non
sequuntur intrinsecum de statibus quod
est quod forma est ut dictum est . Hoc quoque tribus
modis dicit principium quod est primum ita quod
intrinsecum est et manens in eo existente prius
est principium . hoc non tamen fit ordine primum
quia est secundum duplicem ordinem primum
situs videlicet et temporis . alicuius alte-
rum vero temporis et eciam est secundum
duplicem ordinem primum est motus
primus primum sicut quod est primum
tempore non situ vero at est eius bene
esse quod secundum esse . secundum bene esse est modus
secundum esse est modus quia et hos quod modos

ad aliquid quod cunque
vadit ...

Aliud vero unde utique optime fiet unumquodque
ut doctrine non a primo rei principio
inchoanda est sed unde facillime utique
adiscet

Aliud unde vero primum generatur inexistente
ut navis sedile . et domus
fundamentum Et animalium alii
cor alii cerebrum . aut quodcumque
sortiantur tale putant

Aliud vnde fit primum non in existente · et vnde primum motum natum est inciari · et permutacio ut puer ex patre et matre et bellum ex conuicio

Aliud cuius secundum voluntatem mouent que mouentur · et mutant que mutant ut secundum ciuitates principatus et potestates et imperia et tirannides prima dicuntur

Et artes et harum architectonice maxime

Amplius vnde cognoscibilis res primum · et hoc principium rei · ut demonstracionum suppositiones

addit intendit ponere super intencione cause secundum ambitum sine quantitatem et ideo non conuertitur quia a puero ad patrem et in hiis terminis motus plus est particularis et primum in hiis motus dictum sed quidam dicunt quod magis proprie inicium appellari ... Alio autem modo dicitur principium sub intencione cause efficientis id est vnde sine agens res fit et quia primum eius non est non existente tunc est primum et hoc est vnde fine agens primum motus quo fit et quia ad motus est inicium secundum primum quia aliud primum est secundum philosophum ... dicitur per tunc quia extrinsecum primum sit sine quantitatibus per modum mouentis sine iniciantis sit enim in voluntarijs dicitur primum belli conuicium quia primum mouet ad iram eos qui pugnant in bello Tercio modo dicitur primum secundum eandem cause intencionem que causa est singularis mouentis efficientis et mouentis primum Tercio dicitur primum id secundum cuius voluntatem mouentur mobilia et mutant mutabilia sicut mouentur ciuitate principatus et potestates et regna siue imperia · hec enim sicut civitate quadam mouent ut finis rei publice non enim ...sunt ... mutationem ... voluntatem finis ex voluntate principis ... ista esse ... secundum ... etiam artes mechanice dicuntur prima eo quod ars est ... nichil ... ad ... ut dicitur ... collegis priorum ad eundem finem tendentium ... finis ... motus in omnibus mobilibus arti ... artes maxime dicitur ho ... esse ... arti tectonice secundum illa arte tectonicam ... in pro. ethicorum assignamus vero architectonica dicitur ... finis quia illius est ordinare omnes alias ad finem istum quocumque modo ... exercitum ... ordinat eos ... actus ... ad victoriam Amplius autem ... modo dicitur primum vnde sine ... res primum fit nota et hoc ... ad esse rei et quo ad ho... vergit aqua ... elementa ... omnia dicuntur primum sicut suppositiones dicunt ... demonstracionum hoc ergo ... primum est ... mouet ... non fit in re mota hoc dicit est primum nichil rei existens aut aliud rei existens ... quidem nichil rei existit aut est primum secundum totum ... equalem

virtutem moventis aut secundum virtutem
finis tamen et potest quidem non principium est quod
positum in non quod et rod est principium quod
positum in loco quanto ad aut rei est quod
facit ad notitiam rei tamen eadem sit principia
et cognitionis sicut sepe declaratum est. ho-
go non principium modus principalius atti-
git rationem ignitus et demittere quia secundum or-
dinem sive principium ... vel remotorem
dicitur principium modum et attendenda sunt
quedam de principio et etiam Averroys con-
siderationem putabat enim quod id quod vere
principaliter ... ... causam
principaliter movet et res principium dicunt
est verum sicut patet ex dictis ... re-
tinebat autem maiorem in proprietate de principium
tot modis quot modis dicitur causa omnes
cause sunt principia sed non convertitur ... autem
... principium genus est per analogiam omnibus
modis dictis principium quod est unde esse prin-
cipiatum aut est a quo fit aut a quo cognoscitur
principium horum autem que sunt prima
sunt quedam sunt in ipsa essentia rei principiate
quedam autem sunt extra essentiam principia-
ti secundum primos tres modos dictum sunt
intra essentiam principiati ubi cum
eo sicut elementum vel prima a quo incipit
sit motus vel doctrina vel generatio
extra non est sed in sequentibus tribus
modis quamvis licet principium cognitionis ...
est intra quantum non tamen hoc non est
nisi quia cognitionis principium quod sicut videlicet est
in lumine intellectus ... qui non nisi
et extra esse extensius accipiunt tunc
ea a quibus fit vel cognoscitur vel
e res quorum non sumant intra
vel extra essentiam habent principium nomen et
tamen dicitur esse principium et elementum
dicitur esse principium et mens que per rationem
rei et notionem ipsius movet dicitur
dicitur esse principium et hoc non voluntas
et substantia ... et id quod est causa
sunt ... finis verum est principium
bonum enim quod est finis et malum
ei oppositum sunt causa multorum principium
cognitionis et motus multa enim
cognoscuntur per fines suos et quamvis
movent propter finem non vult et
ideo ... mathematica
quia non habet finem sit demonstratio propter
finem non ignoramus quod quidam
... ... modum ...
to causa efficiente sed ... dictam
... quia ... inductos non
... magis ... et ...
... rationes ignorant.

Totiens autem et cause dicuntur

Omnes enim cause principia. Omnium [illegible gloss]

principiorum commune est primum esse

unde aut est aut fit aut cognoscitur [illegible gloss]

Sbat horum autem hec quidem inexistentia sunt

illa vero extra. Quapropter et natura

principium et elementum et mens

et voluntas et substantia et quod quid erat esse

Multorum enim cognitionis est principium [illegible gloss]

pium bonum et malum [illegible gloss]

ut videtur hoc quod de principii distinctione dicta sunt hec a nobis

Capitulum secundum de distinctione huius nominis quod est causa

Causa autem quomodo ... ambit ... et que sunt principia ... convenientes distinguenda ... autem nobis tenendum esse ... modus quo terminus in secundo phisicorum ... quod hic dicemus tamen secundum quod sunt ... ibi autem dicemus ... secundum quod sunt mobilis corporis

Causa vero dicitur uno modo ex quo fit aliquid inexistente, ut es statue et argentum fiale, et horum genera.

Causa quod dicitur uno modo ex quo ... agit ita quod fit ... ipso facto existente sicut dicitur causa statue sive ydoli esse et sic argentum causa ... sive ... Et horum similium genera que dicuntur per dictum modum cause.

Alio vero modo species et exemplar. Hec autem est ratio ipsius quid erat esse et eius genera, ut eius quod est diapason duo ad unum, et totaliter numerus, et partes que in ratione.

Alio vero modo dicitur forma sive species et exemplar quod a quibusdam grecis paradigma vocatur. Hec autem causa quod sit vocatur ... ratio que erat esse sive rei quiditas et ... quiditatis genera que cadunt in ... rei diffinitione sicut causa formalis et vero eius in note ... est diapason et est proportio dupla sicut habet se duo ad unum secundum proportionem et ex toto sive ... Est enim una ... et ... talis forme. Hec etiam ... partes ... que cadunt in diffinitione sunt causa formalis. Notandum autem hic ordinationem ... secundum quod sunt causa propinquiores sicut cum materia est propinquior quam forma ... etiam secundum aliquem modum est ... nulla ... materia et cum nullum modum est ex ... materia est ... causa.

Amplius unde principium permutationis primum aut quietis, ut consiliator causa et pater pueri, et omnino efficiens facti, et permutans permutati.

Amplius etiam causa dicitur id unde est principium primum permutationis aut quietis sicut consiliator est causa et pater pueri sicut causa est ... generalis unde faciens hoc modo est causa facti et ... mutans sive movens est causa similiter quod motus ... causa ... secundum esse est quam finalis quia motus efficiens ... ad finem ... secundum esse ... ipsum.

Amplius ut finis; hoc autem est cuius causa, ut ambulandi sanitas. Nam propter quid ambulat dicimus ut sanetur, et dicentes ita putamusque reddidisse causam, et quecumque movente alio intermedia fiunt finis, ut sanitatis aut attenuatio aut purgatio aut farmacia aut organa. Hec namque omnia finis gratia sunt

Amplius autem causa dicitur quarto modo quod est causa ut finis. Hoc autem est propter cuius causa omnia fiunt ... in ... de ... sicut causa ambulandi est sanitas nam quare ... aliquis ambulat dicimus ut sanetur. Dicentes ita dicentes putamusque nos causam reddidisse. Est autem finis duplex ultimus ... qui est finis in quo quiescat ... motus ... Et finis est illud quod est ... ad ... illum ordinatur. Et dicuntur fines ... movente a quo fiunt ... finem ultimum sicut fines dicuntur causa sanitatem attenuacio sive purgacio et organa

Duplex est finis ultimatus et ...

clistere

sine instrumenta medicine sicut glistere cy-
rorgia. Et hec tamen omnia sunt finis
causa sed ut different abinvicem in modo. quedam
enim horum sunt sicut organa sive in-
strumenta. quedam sunt sicut opera medicine sicut
attenuatio sive purgatio. Cause quoque fere tot
modis. dico autem fere quia dispositio cuius-
libet est in illis 4 modis. sed modi autem cau-
sarum sunt plures sicut infra videbimus.
Accidit autem sicut multis modis dici
causas quod multe eiusdem rei sunt cause non secundum accidens te
et non secundum accidens. sed non in eodem ratione tales
sicut cause statue sive ydoli efficiens quidem
est effector statue. et es est causa materialis statue
eius. Et sicut cause hee ambe non secundum accidens ad
sunt secundum accidens. sed sunt cause statue inquantum
est statua. sed non eodem modo. sicut diximus
sed hoc quidem est causa sicut materia. sed illud unde e-
ca ut unde motus sive efficiens effector
viz statue. Adhuc autem et cause abin-
vicem sunt causa abinvicem. ut dolor ser-
tonis causa est effectus sanitatis. Et sani-
tas est causa dolendi sive doloris. sed non
eodem modo. et secundum unam tamen rationem. sed sani-
tas est causa dolendi ut finis. et dolere
est causa sanitatis vero unde motus sive efficiens
Amplius autem in eodem quod est causa idem
est aliquando causa contrariorum. quod enim presens est causa pn̄s
effectus est causa. hoc et absens causa vero quandoque
De contrario. sicut absentia gubernatoris
dicimus esse causam de perditione navis.
cuius presentia erat causa salutis navis.
utraque vero presentia et privatio
cause sunt igitur cause movent. Omnes
vero dicte cause in 4or modos cadunt
manifestissimos et cetera. Nam elementa
sive littere syllabarum. et materia in mechanicis
factorum. et ignis et terra. et hiis similia sim-
plicia omnia quia quidem ponunt etiam cor-
porum commixtorum et compositorum. Et partes
toto composito ex partibus sicut integralia
in partibus aliorum complexionum omogeniis
et ex suppositionibus sunt ... omnes. ...
ola causa sunt sicut ex quo sunt res. ut ...
Et dicunt in hoc quod quedam horum sunt
... forme artificialis vel naturalis
sicut in ... et materia corporum naturalium
quedam sunt ... et utriusque ergo quod
sit ex ... sicut ... sunt in ...
ordine agitationis in causa. Et elemen-
ta simplicia corporum sunt ... ex ...
ab ... ... quedam autem sunt
compositione sua constituentia sicut partes
constituunt totum. Et quedam sunt sicut
... quod per ... ...

Differunt autem abinvicem tamquam [... et ...]
curia hec quidem ut organa illa vero
ut opera. Ergo cause fere totiens
dicantur.

Accidit autem in talibus dictis
causis et multas esse eiusdem causas
non secundum accidens ut statue factor
et es. non secundum aliquid aliud sed inquantum
statua. sed non eodem modo. sed hoc quidem
ut materia. illud vero ut unde motus.

Et abinvicem cause sunt ut laborare 2a proprietas
... causa est euexie. et hoc
laborandi causa. sed non eodem modo. verum hec
quidem ut finis. id vero ut principium motus.
Amplius autem et idem contrariorum est causa 3a proprietas
quandoque. quod enim presens est causa ab-
sens quandoque est causa quandoque de contrario. ut ab-
sentia gubernatoris deperditionis. cuius
erat presentia causa salutis. utraque
vero et presentia et privatio cause sunt ipsa
moventes. Omnes vero cause [reducit omnes causas ad 4or genera]
dicte in 4or modos cadunt ma-
nifestissimos. Nam elementa syllabarum
et materia factorum. et ignis et terra
et talia omnia corporum. et partes totius
et suppositiones conclusionis. ut ex quo cause
sunt. horum autem hec quidem sicut subiectum. hec
vero ut partes ~~alia vero ut quod quid erat esse~~
~~et totum et compositio et species~~

Nota hic aliter quam diuiditur ista: Species — Totum — Compositio

Species: Quedam sunt in causa quorum formalitas et entitas consistit in quadam indiuisibilitate et in quadam formalitate que quasi indiuisibilitas [illegible] eo modo quo dicimus quod forma actus [illegible] ut genus indiuisibilis [illegible] uocatur hec forma siue entitas [illegible]

Totum: Quedam uero sunt causa quarum formalitas [illegible] in quadam adunatione [illegible] — Ista adunatio [illegible] aliqua consistit in ordine [illegible] eo modo quo dicimus quod entitas exercitus [illegible] adunatione multorum et ordine [illegible] et formalitas [illegible] eo modo [illegible] quadam totalitas [illegible] et [illegible] adunatione et sic uocatur totum

Compositio: Ista adunatio in ordine et compositione [illegible] eo modo quo dicimus quod formalitas domus consistit in ordine [illegible] domus et [illegible] et ideo formalitas [illegible] uocatur compositio [illegible]

Alia uero ut quod quid erat esse et totum et compositio et species.

Sperma uero et medicus et consiliator et omnino efficiens omnia unde principium permutationis aut status.

Nota aliter [illegible] ad [illegible] finis bonum [illegible] finis [illegible] bonum [illegible] sanitas [illegible] finis [illegible] sanitas [illegible] bonum [illegible]

Alia autem ut finis et bonum aliorum. Nam quod cuius causa optimum et finis aliorum vult esse. Nihil autem refert dicere siue bonum siue apparens bonum. Cause quidem igitur hec et tot sunt specie.

Modi autem causarum numero quidem multi sunt capitulati uero et hii pauciores. Dicuntur namque cause multipliciter.

[illegible] Et ipsarum eiusdem speciei prius et posterius alia quam alia ut sanitatis medicus et artifex. Et eius quod dyapason duplum et numerus. Et semper continentia quecumque singularium

et naturalibus et metha. sicut ordinaui
in 2o phisicorum et sunt supposicones
in genus aquo exire in ea que ex
ambabus extremitatibus componitur
et ipsa continet extremitatem per medium utrius-
Causa autem que est ut quod erat esse siue quiditas
est diuersificata ut forma totius siue to-
talitatis et forma compositionis et species.
est in re totum per compositum mixtorum
Sperma uero et medicus et consiliator et simpliciter
omne efficiens omnia hec sunt causa quia uo-
cantur unde est principium motus et permutationis
et status sicut quietis. Sperma est compositio
in spermate mouentis ut generator ad or-
gana de spermate ad ut re ponitur medicus
autem ex forma que est in anima mouentis ad sa-
nitatem per id quod iuuat naturam consiliator
autem mouet ad eligendum in dubijs per
nos operabilibus. Alia autem sunt causa
sicut finis et bonum aliorum quia sunt propter
illa id cuius quod est cuiusque causa sunt omnia
alia vult esse optimum in eo quod est finis
utique appetitus mouentis et mobilis.
Continue autem ad illam intentionem nihil est dicere
finem siue bonum simpliciter siue apparens bonum
quod est hic cum uero et non simpliciter bonum
ut usque nunc. Sicut hec igitur parum dicit
hec sunt et tot species causarum quot predicti
a nobis. Modi autem causarum accidentes sunt
multi numero ualde hii tamen modi capi-
tulares consimiliter accepti sunt pauciores
Sunt enim accidentes modos cause dicere mul-
tipliciter etiam dicitur quod sunt comparabiles in una
ratione causalitatis accepte et in una specie
efficientes enim dicuntur in multos
modos qui comparabiles sunt et inequales
similiter et eodem modo formales et materiales
Et est unus modus comparandi causas
que dicuntur prius et posterius una et
ad aliam in comparatione ad unum et eundem
effectum sicut in comparabili cause effectiue
illius effectus qui est sanitas causa pri-
de propter medicum et remotior medicus
et causa remotissima artifex. Comparabile
autem causarum formalium unius eiusdem
effectus que est dyapason proportio
dupli scilicet numerus et causa prior et remotior
causa est proportio dupli et remotissima
est numerus. Et in omnibus comparabilibus causis
[illegible] ea que sunt species et genera sunt continere
singulares et speciales causas sicut propinquos
et remotiores causas et ipsa singulares
sunt propinque cause eiusdem effectus

// Eedem aut cae dicunt cues et prope q
que et ppri cu pon et psion et ppri
quo et remoto i eode ordine caz facit
vna modu et in is no omnes ptes et
remota pt ph ppinqua et ppa p appo
et detraccio supra quem Amplius aut
29 mod Disponis ppalm caz e ut
ca pse et causa p accns et eius dez
effectus et hic ud etiaz accipit ppri
quy et remoti si accipiat genera eius
qd e causa p accns sic dicimus polli
cletu ee cam statue aliter statue fa
ctore qz statuarius e causa pse pol
licletus aut e causa p accns in eo q
accidit ei statuariu ee et accidit e
statuario pollicletu esse et in hoc
ordine accipitur que et ppinqua ac
cipiunt ea q sic conius et [illegible]
caz p accns sic dicimus q homo e ca
statue eo q pollicletus qui e ca p accns
e homo et ho e al Contingit qut no
solu ppe cam p accns eo q e accides
accidit ca causs et in illa ca contingit
accipe ppinqua et remotu sic albu
vel musicu dicamus esse caz statue
eo q statuarius e albus et musicus
et sic dicamus coloratu vel disciplina
ee caz statue et no solu tale p accns
q in se e sta sic pollicletus et ho a
al licz aut isti mod coniungant vnus
cu alio in quibus cae dicuntur dicunt
tn quia alia e ro cius et ppri et alia
eius qd e p accns et pse sic pz cuilz
Omnibus per innatos que vz ppe et
sunt sunt dicta et qui sit dicta pse
et p accns queda dicunt ut potentia cae
et actu agentia ille inquit pron
addit sup quos mod naz aliqua
ppate q ipsa natura vna et eadem
qua ca ppa e ppinqua vel remota et ca remo
accipit vt potentia agens aut ut actu
agens et simili e de natura q ca pse
est pse causa et quia causa p accns
e p accns sic dicimus cam edificationis
ee edificatorem cum in potentia qz habitu
habitu artis pt edificare cu voluerit
et edificante dicimus l actu agentem
separaz edifica Sic aut dicimus q cae
mod acci les sit multi ita multi mod
sunt eoz effectuu i quibus dicitur cae
sic dr ca ee huius effectus qui e ex
statua aut statue et ymaginis que ex
eris figati aut etiaz sm naz de
causa huius eris aut eris aut metalli
aut vir me et in accidentibus similiter
accipit effectus sm diuersitatez accidentium
// Amplius aut no in re solubus simpliciter

29 Amplius aut ut accidens et horum genera veluti statue aliter policleta et aliter statue factor. quia accidit statue factori policletum esse.

Et continentia accidens ut si homo causa statue aut et totaliter animal. quare policleta homo et homo animal.

Sunt autem et accidentium alia aliis remotius et propinquius ut si albus et musicus causa dicuntur statue. et non solum policleta aut homo.

Preter omnia autem et hec dicta et secundum actum. hec quidem ut potentia dicuntur illa vero ut agentia ut ipsius edificari edificator aut edificans edificator.

Similiter autem dicuntur et in quibus causae sunt dictis ut huius statue factor aut statue aut omnino imaginis aut eris huius aut eris aut omnino materie. et in accidentibus similiter.

Amplius autem complexa hec et

[illegible]

[illegible]

illa. ut nc polidetus nc statue factor
sed polidetus statue factor

Actu omnia hec pluralitate sunt secundum dicta. aut non ut simplex aut ut genus aut secundum se aut secundum accidens aut ut genus accidentis. Aut ut complexa aut ut simpliciter dicta

Amplius ut agentia aut secundum potentiam

Not[andum] [illegible] ... edificatorem et domum. quia edificator ... [illegible]

Differunt autem intantum quia agentia quidem et singularia simul sunt et non sunt. et ipsa et quorum cause. ut hic medicans cum hoc qualescente. et hic edificator cum hoc edificio. Que autem secundum potestatem non semper. Corrumpuntur non simul domus et edificator

sed secundum comparacionem sibi accidentis. vel causa accidentis cum accidente. dicitur causa. et ille est 3us modus comparationis causarum. Ut dicamus non polliclitum secundum se. sed statue factorem esse causam statue. Sic ergo cum multi sunt modi causarum omnes sunt in pluralitate. scilicet causa accepta secundum numerum. dicitur acceptis tribus modis inducitur. Causa enim sumitur ut simplex aut ut genus continens se. et primus. Causa secundum se et secundum accidens sic est 2us modus. Ergo causa est accepta ut genus accidentis sic dicimus 3us. causa accepta est complexa. et simpliciter incomplexa sic est 4us modus. Sic ergo per opposita in tribus modis dicti sex fiunt inpluralitate. Amplius autem omnia illa accipiuntur ut agencia. et secundum actum aut secundum potenciam dicta et sex multiplicata per duo que sunt potentia et actus faciunt modos 12. Differunt autem in hoc. quia sic secundum potenciam et actum accipiuntur. quia que causa sunt accipiuntur secundum actum agentes. tunc simul sunt et eadem manent et potencia in esse vel destructa cum hiis quorum causa sunt. sicut singularia et secundum actum accepta. quamquam sit propria causa posita post effectus. Et ergo destructa destruitur ut hic medicus secundum actum est cum hoc qualescente. Et hic edificator secundum actum cum hoc edificio secundum actum edificationis. Que non sunt secundum potestatem causa. non simul corrumpuntur edificium et edificator scilicet secundum potestatem. sic enim accipitur edificator secundum potestatem quod licet existit non est causa propria et ipse edificii. eodem modo accidit secundum potestatem. Sic secundum actum accepti edificium. edificium enim secundum actum acceptum est et abstractum edificacionis secundum actum edificans manet quod est lectus vel domus quod est apotheleusma grece. Ergo quod est factum ab edificatore per edificacionem. et tale apotheleusma sunt multe cause. alie efficientes sicut dolabro. compaginacio et gelamina per quam composita ad talem figuram que est ultima causa effectus efficiati. et est. et non est cum artificiato existente vel non existente

Capitulum 2m et est disgressio declarans numerum causarum et modum aliter quam prius

Subtilis autem illa speculacio comprehensiva in hiis consistit magna pars istius sapientie divine quod omnis pars quocumque modo dicatur prior est suo toto et causa secundum suum totum et non est causa totum est causa secundum partem ho. aut prima in acto et in velle ex quibus fit excunctum quod causa est excunctum cum causa. neque causa fit incelli ut sit neque ut actum. Causa autem toto quod facit ad hoc esse partes aut faciunt

hre esse totu et no ectio et precipue
ptes celes tu enim ea sit quod sec. ee a
tutica rei quod le esse et ex quibus
pendet ee ipius aut cotuta si aut est
intrica ei tunc ee sec. expte aut e
sic dat esse et roz hore tunc cotinue
sec. ee cau tur e ca ca quod formalem
vomg si aut pro continue ad ee ipius
sec. ee cau tur e illa quod vocamus tam
intrinsece vel sit cu omi causa sic ho ag
quod e aut cat ex pte esse a cpte hinc
equum e ho. et pro quidem e forma ro
at e sui si aut ad tunc ex sec aliud
ee no e intre sz e pt quod e ee a a quo
et si quide e pt que e esse sic e finis q
distinguitur e a for quia cum agens agit
pt aliud et ex illo pendet ex apta
fessione quod intendit sic qui facit
sempiterne pendet et si no sit no sit
etiam primum. nec e si aut e a quo sit motus
id ad ho. quod id sit tur e a quo sit motus
tur e effus sic movens ex quo ergo de
pendet esse rei ex duobus intrinsecis quorum
unum e quod sec esse inquantum e esse et
aliud sec hoc esse inquantum e hoc et duobus
extrinsecis quorum unum e pt quod e esse inquantum
tur e et aliud a quo e esse id est movente
ad hoc ut fiat sic ergo ut erro ta e tunc
esse sec. id est ut moveat ad hoc ut fiat
ad et cetera forme e dare esse et mo
ro e fare ho. quod e ad hoc et cetera effi
cient e inducere esse et dare primo p g
no esse et unico finis e omia propter ee
ipius et esse quod oportet pendere dispo
sitio quod finis sed mouendum sit a
gente ultimo aut secundum in esse rei. Alii
plus aut hoc considerandi sunt modos
tales sunt quidam modi valde ad consi
derandum utiles in hac scia si enim res
non essent inventi nec tractatus nulla
necessitas quando et ingressibus eorum
in esse et rei noviter incepto causa
efficiente querere. et tunc pendet ee
rei ex forma et ma qui sunt pt
e etiam tur pt quod movet effus ult
ius quod si movet efficiens quod stat occurrit
per se et per accidens e no sit eorum motus quia
musica eidem accidit movens autem
quod et movens quod necesse accidit
ei quod no accidit quod facit eum move
ri et cetera et sic hoc movens
motum et id no pt ee movens primum aut
hoc quod movet e per se movens in movente
aut simpliciter ad quod movens simpliciter et a
e movens deveniat ad hoc intentum est
hoc sit dicta quod e movens principium quod
est forma hois ad hois quando sit a movens

est illud quod e regens et or
dinans omne particulare movens
sic e motus celestium. ad hoc autem
simpliciter et ultimo moventibus omnibus
multitudo necesse e quod reducantur ad
unum primum movens et de ipso est
ad hunc considerandum ut ex eius
e face ee et movens id quod e
et mobile et vel in extremo e
esse sit necessario abeunte primo eo quod
principium unius esse sic necessario
unum non puto quod sapientum
dubitare quoniam an movens sic
motum et hoc mobile sit ee quod
moveat et tunc mobilis hoc
aut esse tunc pluralitatem in pluribus
et de pluribus primo et non omnino
deducere ad unum oz reduci primum
quod sit tam ipsius et a quo ipsum
fluit et multa quod et tam esse
licet movens primum secundum ordinem
necessarium et cetera. Cum aut ea ee no est
tam fortis quod forte e in omnibus causis
quorum e forma et no pt esse prime
nec pt esse finis quod ille ultima
secundum esse oz quod quod sit tam effus
quod tam effus e an tam movente
secundum necessarium et intrinsecus ordinem esse
aut sibi secundum intrinsecum nichil an
ponit a quo sit a causa efficiente Efficiens
necessario sit ex nichilo iam aut consid
e et ipius sit actu efficiente.
Simpliciter efficiens quod no e ni effus
quod per naturam suam e effus oz quod
quod sit causa separata omnia efficiens
secundum esse si enim dei quod e composita
sic sit agens sec quod agit per virtutem
aliquam que in ipso e et non per naturam
sz per aliquid additum essentie et sic
no e primum nec essentia et ipse agens
quod omnia sit in potentia. Congregemus ergo
omnia que dicta sunt quod sit agens
per se in quod sit agens primum simul
et quod sit agens per naturam et quod sit
agens primum et quod sit agens unicum
quod e actu et hoc e esse in omnibus
causis qui sunt. Cum aut dicimus
quod esse necesse e fieri ex nichilo
sensus e quod nichil sit an esse actu
eo nunc quia nichil pt hic ordinem
considerando enim in ordine opposito
qua opponitur ad aliud sive ad ee ordis

est participe hoc ergo potest dici oriri
temporis vel ordinem non temporis
sed durationis semper temporis aut ordo
philosophice loquendo esse non
potest quod omnis ordo temporis funda-
datur in potentia excunte in actum
per motum / Nos autem ad eius dec-
laracionem talem modum esse an motum
omnem 2m rationem ordinem oportet ergo ac-
cidere esse primum tamen est quod nichil
quod dicat ordinem prius et posterius
quod nunc primo est non autem quod ab eo
incipit esse vel 2m aliquem talem
modum / Amplius si ponamus etiam
quod hoc esse numquam incepit sed semper
fuit nichil numquam sequitur quod datum
ipsum et ab alio esse et contingens
esse / Respondeamus ergo quod iam ante pro-
batum est quod causa 2m actum est et non
est cum effectu 2m actum et nunc
tenemus quod si esse est permanens oportet eum
ipsum agere et fluere continualiter
esse omnibus eius quidquid est ex quo constat
primam causam non agere per potentiam agentis
/ Amplius cum agens sit perfectum consistit
2m quod facultatis agendi est perfecta
2m quod non sit in opposito et
non per potentiam suam agentis oportet non
quod primum agentis consimile sit agens
et non agentis per intencionem necessitatem
in eo quod agit per intencionem accidentalem
agens indiget est ipsum et si
algazel si obiciatur quod quamvis agit
intendens quod aliquid accidere aliquid et non
sibi non est instancia quod non aliquod
bonum sibi accidere intendit nisi ad unum
agit / Hec est ergo una consideracio ex
agentis 2m illius sapiencie perfectionem con-
sideracionem et est consideracione sunt
ca quod non movens est intendens ergo est
de consideratione philosophi primi sunt etiam
quantitatem esse de potentia ex causa ista et
quantitatem et est vera de causa eorum et prima
intencio causarum sunt etiam ex hiis quedam
sunt de aliquibus quidam dixerunt causam
esse quam eo quod efficientem et finem
esse inquantum est esse differentia causa
inquantum est quoniam est movens / Quedam
aut eorum dixerunt eo quod finis
est vero efficientis et movet et
hunc est fact esse quod non est perfecta
quod effectus 2m illa ratione est an omnis
alias sola et racione ordine et non
sed non oportet quod movens in eo quod movens
est an omnis alias sola nisi in
quadam quod voluntarie movet sed simpliciter

et videre accipiendo non est verum quando po-
tens finis erat et ex forma quedam
si quia est forma prima sed est in sequentibus
de talibus temporis inquirendum / Quoniam
autem causa efficiens / dicit sic effectus
sed univoce et equivoce dicuntur quando in specie
una vel quasi una vel 2m proporcionem
conveniunt effectus in eo quod effectus et
causa est sic ignis calidus calefacit
et ignit / Equivoce autem dicuntur quando non
conveniunt eodem modo sicut motus per cale-
facit et ignis rarefacit et dissolvit
constat quod primo non est effectum conveniens causa
comparationem causa 2m equale vel inequale
numquam et numquam est autem comparatio a in hiis
que conveniunt in natura una et est eorum
tensiones admixtionem sicut est magnitudo
in igne est calidus quam causa est aque
calide a est in hiis quorum materia est
una sic lux solis quod causa sit luminis
in luna sic / Et si est quorum materia
non est una aut et ita quod diversa nichil pe-
nitus habet ad effectum suscipiendum aliquid
ad prohibendum et prima causa est superiori
ethicis superficies ad suscipiendum lumen
lumine stellarum et non per totum illuminatur
in profundum sui equaliter lune et
corporis ut est in stellis / Exemplum autem
licet lumine in sole sit in causa et in luna
et in stellis sit in effectu et non est equi-
potens in lumine eo quod luna habeat
ad opacitatem propter quod de natura terre
esse dicitur et sic potest aliquis scire ut illius impuritatem
non est equipotens lumine in stellis si-
aut est comparatio in hiis quorum materia
est una autem est in causa in effectus que ad
effectum sed potentiam adiuvante a potentiam
non prohibentem aut potentiam prohibente
et sic sed potenciam adiuvante aut
est potentia completa et perfecta aut incompleta
et imperfecta sed autem ex incompleta tunc
equipotentis potest esse effectus cum causa
et huius exemplum est ignis agit in actum
aditum calidis aer / tunc enim potest ignire
ipsum et facit ignem sicut ipse quantum
est ignis / Exemplum autem 2m quod sit ex
ignis in aquam calidam agit quod virtutem
sed caloris completam et non in virtute
perficiat non est equipotens virtus cum causa
/ Exemplum autem virtutis non prohibentis
est materia parata ad ignitudinem que
sine prohibitione parata est suscipere
ignem et in hiis potest esse equipotentia
Exemplum autem virtutis prohibentis quando materiam

in qua agit ignis est actualiter facta te-
cum maneat eo quod agit in genere non agit
tercio ex parte [illegible]. Et ex hiis patet quod causa
prima [illegible] habeat [illegible] non est
[illegible] primam causam agentem et secunda-
rias. Amplius [illegible] id quod per primam
est agens totum est agens et [illegible] est paciens
in ipso et [illegible] id quod primum est agens [illegible]
sit ad [illegible] vel [illegible] patet quod
sola prima causa vere est agens et quod
non [illegible] causa non est agens sed agit [illegible]
[illegible] vel in aliud agit et in
aliud patitur. Hec ergo est consideracio cause a-
finis gentis. In causa autem finali considerandum
est quod alius est finis operis, alius est
finis intencionis. Et communiter est alius
finis generacionis, alius est finis generante
generati [illegible] in arte non [illegible] aliquando
est finis operis ut forte domus vel aliquid
in quo [illegible] operacio operantis. Finis
autem intencionis est aliud a fine ope-
ris forte securitas habitacionis a pluviis
et a caumate et securitate [illegible] vel
hostium corrumpencium est finis et hic finis
constat quod [illegible] est [illegible] artificiati et
[illegible] est in natura [illegible] forte finis generans
est forma. Finis autem generacionis est [illegible]
[illegible] et hoc [illegible]
[illegible] est
particulare [illegible] patet qualiter causa
finalis est dicta [illegible] finis
operis et [illegible] coincidit
cum forma. Hec ergo est determinacio finis qui
est [illegible] operis et cause finalis que est finis
intencionis. Amplius autem finis [illegible]
considerare unum esse videlicet et unum quod mo-
vet efficientem et [illegible] et forma [illegible] ordina-
[illegible] ut est ipsa causa [illegible]
in esse [illegible] est finis [illegible]
[illegible]
[illegible] in intencione cause finalis sic est causa
sed autem [illegible] consideravimus [illegible] efficientem
et finis sit [illegible] considerabimus modos
Na [illegible]
sua intencione est receptibile [illegible] sic tabula
rasa receptibilis est [illegible]
receptibilis [illegible] per [illegible] et [illegible] sit
[illegible] cum est [illegible] intencione [illegible]
[illegible] per intencionem [illegible] et altera
[illegible] per [illegible] sic [illegible] durant
[illegible] per [illegible] disposicione [illegible]
[illegible] aut [illegible] abiectione [illegible] aliquam
et [illegible] disposicione paratur est materia sic
cera sigilli et similia receptibilia sunt
[illegible] que dicitur perductibilia

sit autem cum ablacione et addicione vel alte-
racione [illegible] sit [illegible]
[illegible] lectus [illegible]
[illegible] sit autem est [illegible]
[illegible] hoc [illegible] esse [illegible]
aut cum est solum [illegible]
[illegible] aut [illegible] cum [illegible] sit quod
[illegible] est [illegible]
sit [illegible] sit autem [illegible]
[illegible] qua sit [illegible]
[illegible] est in [illegible] huius sapiencie
libro superius. Et sic [illegible]
sit [illegible] autem [illegible] ad [illegible]
[illegible] cum [illegible]
[illegible] considerare
[illegible] albo aut ex nigro
aut [illegible] quod sit [illegible] sit [illegible]
[illegible] cum [illegible]
[illegible] et [illegible] motum est
[illegible] et [illegible] ut [illegible] quod sit id quod sit
[illegible] sit vir et
[illegible] distante [illegible] sit [illegible]
In omnibus [illegible] accipe
[illegible] id quod potest [illegible] et [illegible]
[illegible] sit potencia, sic quod [illegible]
id quod sit ex ipso vel habeat illud
ut [illegible] vel [illegible]
materia est [illegible] per hoc quod
est in [illegible] et fundamentum rei per
hoc quod est [illegible] et [illegible]
stans [illegible] et [illegible] sat [illegible]
cognosci materia. Forma non [illegible]
de [illegible] dicta [illegible]
[illegible] est constituendi id quod est [illegible]
actu [illegible] et ideo quod separata sit
forma que constituit id quod est in actu
separate dicebantur forme [illegible]
[illegible] et deinde dicebantur forme
[illegible] que constituunt
in actu [illegible] et hec quidem [illegible]
sit quod autem constituunt in actu perfecto
aut ipso actus cum [illegible] sunt
que dant esse sic forte [illegible]
vocamus formas. Imperfectus autem
actus [illegible] forma motus
est actus imperfectus [illegible] et
[illegible] materiam [illegible] forma
autem [illegible] materiam [illegible]
[illegible] tunc [illegible] tunc
[illegible] forma [illegible] tunc cum forma
[illegible] per quibus est
[illegible] sit [illegible]
[illegible] se [illegible] ad
[illegible] forme [illegible]
[illegible] constituunt [illegible] quodam
et quod [illegible] dante esse [illegible] modo
[illegible] quod est [illegible] ideo

forma

id et scientia de forma existente in artificialibus tamen scientia de principalibus formis sicut patet quia licet forte ars sit vel inveniatur sicut in alchimia et hiis artibus quorum operationes sunt mixtiones et digestiones et corporum transmutationes. Ex hiis quod ... scientia ... divisis ... quia tres ... una ... in philosophia ... causis et ... in 5 modis.

Elementum dicitur ex quo componitur primo inexistente indivisibili specie in aliam speciem

Ut vocis elementa ex quibus vox componitur. et in que dividitur ultima. ia vero non adhuc in alias voces ab ipsis specie diversas. Sed et si dividatur particule earum specie ut aqua particula aque est non simile

Similiter autem et corporum dicunt elementa resoluta dicentes in que dividuntur corpora ultima. ia autem non adhuc in alia specie differentia corpora. et sive unum sive plura. talia hec elementa dicunt

Capitulum de modis elementi

Elementum pro tanto est distinguendum quia elementum de ratione sua dicit aliquid constituens rei constitute intrinsecum ... omnino dicit causam. Elementum igitur est illud ex quo componitur res primo. ita quod aliquid non venit ad eius compositionem. Ita quod primum componens sit in omni composito. et sit in ... et irresolubile ad speciem aliam ... Et ideo est quod elementum est compositionem primum. et in resolutione ultimum. et ... est ultimum in quo stat resolutio. ideo ... resolutio ... speciem ... Sed autem dicit elementum dividitur ... primum componens. ... composito ... cuius est ... Et sic est ... virtute ... elementa sequuntur ... aut ... solo ... aut ordine. aut ... Aut sunt ... elementa figura et ordine sunt ... et ... aut ... ignis. et aer. et aqua. et terra. elementa corporum physicorum. In hoc quod ... compositione primum. et resolutione ultimum ... et ordine componens ... voces ... dividuntur ultimo. et illa ... in alias voces ... et ... diversas ab eis. autem ... prima elementa ... non dividuntur in partes similes ... aqua que est elementum ... in ... aqua ... non ... et elementa ... simplicia ... in ... simplicia. Elementum autem ... elementum ... physicorum elementa ... ea que ... corporum physicorum esse elementa. ... elementa ita quod ... non sit ... in ... hoc autem in ... physicorum ... dicebant ... dicebat ... ordine. et ... situs. ... et ... alibi ... quotiens aut ... in hoc ... elementa corporum dicebat ultima ia ... resoluta corpora ita quod illa ultima non resolvuntur. ...

in alia · aliter que dicuntur · talia enim dicunt
esse elementum omnes antiqui sive unum
sive plura talia dicat corpora phisicorum
esse elementa. Continuit autem cum eandem ele-
menti rationem solo sermone · componit theadra
quatuor hec est consequentia in quibus
et ex toto sine vi · si elementum virtute
dicatur extrinsece · tunc adhuc cum inducta
ratio dicunt elementa diagramatum nam prime
demonstrationes a quo nulle sunt in pluribus
conceptibus virtute existentes · et demonstrationum
elementa dicuntur · sic autem virtute dicte
sunt prime demonstrationes in conceptibus
in esse · in sunt tunc aliquo modo cum substantia
sunt enim certa et perfecta multiplicatio
prime demonstrationis · et demonstrationes
propter que est in theoremate cum theorematum
ordinem · et cum hunc modum sunt petitiones
et suppositiones et diffinitiones · elementa primarum
demonstrationum · et hoc etiam non · ut si sine
sunt propositiones elementa quedam quem · et non
vidit Avicenna qui negat omnia ista et similiter
Algazel insecutor Avicenne · Sunt quoque modis
dici elementum magis proprie · sunt enim primi
sillogismi ex tribus terminis per unum medium et
horum multiplicatio sunt in tribus aliis
quibus · Et transferentes autem elementum ab
illa similitudine vocant elementum · hoc quod
in se est unum ens · et parvum secundum non virtute
ad multa est utile · in quibus est salvatum et
determinatum elementum dicunt quod parvum et simplex
et simplex et indivisibile · Parvum autem dicunt
in quantitate · simplex autem in formis · et indivisibile
in ratione sive in se accepte · dicunt enim
magnum compositum ex parvis · et species ex
simplicibus formis · et substantiam ex indivisibi-
li · Et ex illa transsumptione ea procedit ad
elementi multiplicitatem diversa ab ea que predicta
sunt · cum predicta enim elementi in multiplicitate
elementum est nulle compositiones que in esse forme
salvatum multa existit · Ubi autem cum ac-
ceptione elementi · venit quod maxime universalia
que sunt elementa vocata · eo quod unumquodque
eorum unum est et simplex · in est in multis
et formaliter salvatum in illis · et inest
omnibus aut pluribus · sicut ipsa omnibus
compositis unum et ens · pluribus autem sunt
quedam entium · Est autem quodlibet ipsorum
unum in lumine intelligentie · et simplex eo quod
non habet aliquid ante se ex quo sit · defficit
tamen ab elemento ratione · quia non est in ordine
compositi · quod est de elementi ratione
Et enim transsumptione contingit et procedit
videntur esse quibusdam principia elementa

Similiter autem et que diagramatum dicuntur elementa et omnino que demonstrationum. Nam prime demonstrationes et in pluribus demonstrationibus existentes, hec elementa demonstrationum dicuntur. Sunt autem tales silogismi primi ex tribus per unum medium.

Et transferentes autem elementum vocant hinc quod unum ens et parvum ad multa fuerit utile. Quapropter et parvum et simplex et indivisibile dicitur elementum.

Unde venit maxime universalia elementa esse, quia unumquodque eorum unum ens et simplex in multis inest aut omnibus aut plurimis ~~et unum~~

Unde et unum et punctum principia quibusdam videntur esse

Cum go notata gnā ulā z indiuulā vna n est ipor ratio elementa gnā dicuntur aliqu et magis qm dra qm vniusale magis genus Na cui dra inest et genus sequitur. ſʒ ñ genus nō omnino dra

Omīm aūt commune ꝫ elementū singlꝫ qd primo inest cuiuꝫ

Suffi cientia

[illegible]

3

per omnem formam
Ca quintum de modis nature

Naturam autem per hoc oportet distinguere
quibus prout est primum motus et
status per se et non secundum accidens sicut a nobis
distincta in 2o physicorum. Item etiam convenien-
tius naturam speculantibus oportet distinguere
quod 2 formam que natura est et materiam que na-
est et alia secundum quod et non per se sit rei
dignitas speculanti. Cum enim quod sit aut con-
sideramus secundum quod et non cum quod sit rei vel cor-
poris motus. Dicimus quod quod natura dicitur
quedam generationis generatorum. Talis nativa genera-
tio quod non sit ita ad esse imitatio. Si talibus ut
sic quis. Id quod ex se quod porrigeris
dicat naturam. Dicimus enim uterum illa naturam
quod ex se porrigat fetum sibi coherens.
Sic uterum pullulantem que ex se porri-
git id quod ex se fecunit. Dicimus naturam.
Sic videmus a semine pullulare radicem
et stipitem. Et ex stipite ramos et frondes
secundum quod. Et dicimus quod natura seminis
porrigit et non stipitis porrigit
ramos et frondes et secundum quod. Et in illum
modum dicimus id naturam ex quo generatur
sive pullulando generatur id quod est generatum.
Ita quod id ex quo fortius sit formis primum
quod sit in ipso ita existente sedato per aliquem
modum sicut membra formari ex corde et a-
liam in ipso per aliquem modum quem convenit
determinabimus. Et sic fructus et semina
formari ex plantis sicut deinceps per modum
status debiandum. Amplius ad hoc ampli-
fice natura dicitur id unde motus primus
in quolibet naturalium existentium. Ita quod primus
illius motus sit in eo. Et ex fine eidem
existens sic in inanimato primum motum dicimus
esse motum intellectum et primum hunc motum
intellectum esse naturam motum. Sicut id vero sit
tardius sive operatur sicut radicem in plantis
sive alterius. Sed quia hec de mechanice
oportet distinguere quod hoc in hoc de aliter
est dispositum. Hoc enim motus principium principiatum
in se sed primum quod est natura ipsius in quantum prima
existit. Et hoc modo omnia que moventur
naturam. Sed in se primum sui motus conti-
nentia aut sicut id in quo quecumque videntur
omnia sit mota per naturam. Non tenemus hoc
cum studio dicere que in sequentibus dicetur et
tractatus est. Quod sufficit. Hoc est quod
diximus sic forma primum motoris stat
ad ultimum quod ibi tamen ut statim ad id
ultimum non diffunditur per omnia media
usque ad ultimum. Et hoc est primus motus
qui in eis sicut super in 2o huius sapien-
tie est determinatum. Est autem primus motus est
omnibus tribus motum secundum naturam dicatur

Natura vero dicitur uno quod
modo nascentium generatio ut si
quis extendens dicat

Uno vero ex quo generatur primum quod nasci-
tur in existente

Amplius unum motus primum in quolibet na-
turalium in ipso in quantum ipsum existit

hec in quantum omnia
omnia per naturam

Nasci vero dicitur quecumque augmentum habent per alterum in tangendo Et connasci aut adnasci ut embrio

Differunt autem connascentia a tactu. hic enim nil tangens preter tactum alterum necesse esse. In simul natis autem est aliquid idem unum in ambobus quod facit pro tangere simul nasci et unum secundum continuum et quantum sed non in quale

Amplius autem natura dicitur ex quo primo aliquid est aut fit aliquid entium naturalium in ordinato et immutabili existente a sua propria potestate

que in duobus vegetabilium libris in quibus tamen tamen studio subtili de hiis intendemus. Sunt autem quo tribus modis. Est enim hoc dicta natura que est principium motus talibus in eo quod moventur et ideo eorum nos distinguimus qualiter insit hiis pullulando a quo porriguntur. Dicitur ergo quod hoc modo porrectionis generari ex quo producuntur (?) quod nutrimenti et augmenti. Est principium aliud a se distans in substantia et in motu et virtute. Est enim motus augmenti et nutrimenti et formationis accidit ex ipso in tangendo ipsum. Et sic hoc quod est apte sunt cum ipso ultima eorum cum ultimis eorum ex quibus pullulant sicut tymbria plantarum et alium qui fructus plantarum per poros suorum apte assunt ultimis pororum plantarum et adhereant virtute tunc ultime adeo quod apte quod prius quasi suppositorum et bonus recipiens sunt et super borum per quod decurrit humor in plantam. Et ex planta quasi haurit ipsum et imbibitum virtutem format. In animalibus autem embrya per umbilicum coherent apte matribus et ita quod poris adsere embrionis et superiorum vene et poris venarum continuantur super borum venarum matris suppositorum venarum matris et apte coherens adeo matri in tangendo forte et virtute convalescunt et porriguntur ex matre. Hoc enim modo apte generata corpora pullulant ex ipsa sicut patet per ea que in libro de animalibus et plantis disputata sunt. Connata autem que sic simul sunt apte sunt simul tactu ultiorum (?) corporum agentium et patientium invicem et adinvicem et super tactum conflatione et conglutinatione quadam. Connasci autem conflatione sive conglutinatione differt a tactu. Nam in tactu nihil est preter contactum ultimorum quod sine medio simul sunt, nihil enim est per distans quod unum sit a tangentibus. In hiis autem que simul apte conflata vel conglutinata est aliud unum et idem medium in ambobus extremis quod preter per tactum facit simul apte esse et facit ... unum (?) continuitatem extremarum et continuationis medium illud quo apte utraque partes ad medium copulantur licet non sunt ea unum quantitatem quia alia est quantitas porrigentis et alia porrecti et alia medii et hoc videmus contingere in plantis et embrionibus in animalibus conceptis et formatis in matribus. Est ergo dicta natura principium quoddam motus primum, secundum triplex distinctum. Et hec quidem natura illud habet de ratione moventis. Alius autem natura est ex quo sic nasci primo aliquid et aliud aut fit aliud eorum que natura sunt. Ita quod illud ex quo fit sit salvatum in eo quod existit ordinatum in effectum et non sit mutatum a potestate sive essentie vel substantiali

ptate Isto mo dr marie in artificia
toz na illoz. qz i saluqz 2 in eis 2m
esse. 2 2m ptatem hec. sc statue z bas
excoz eb dr pa. et ligneoz dr natura
ligni. et simile e in alys. z io ab hac
na diuersitas accipiunt prom. qua erea
et lignea dut unumqz eum talud
pare e ex hijs. ita qz pma ma in
qua qnt 2m nec ptates saluata
est in ipis. Emp eni probauit ee
naz. et no forz deceus. qm si plantaz
lectus. pullulabit itez lignum no
lect. z qz ars imitat naz. io z qda
phyzoz dut elementa. ex quibz sunt
nalia corpa esse naz coz que sunt
ex ipis. qia eni sunt saluata in ipis
2m ee prime ipoz qua dicet omo ptate
pnata sit. licet excellenciaz nalem po
testatis amisit. hac aut naz Alij
dut ignem. alij terram. alij aqua
alij aerem. a qz tale. ex quo sunt corpa
dutes ee naz. Alij aut omnia. Ma hoc
sic. sepe alibi diximus. Alij aut na di
in ... dr ... sit p... mot
2 quiet. e ... i ... forme ...
e motus nal. sic sepe ... Alius
alio dr na. ... na ...
et spa. que e forma rez. z qntitas et qz
forma e ... qda eni e armonia
qpositoz. et qda e actus z ...
armonia ut ... ... qda sunt
dutes naz ... ee ... que
e armonia qpositoz. ad ... geometrie
sic alibi audiuis sepe ... e ...
... sic dt emp. qua rei
qpone ... e simplex ...
na e solid pmixto si claro uel re
misso pmixtoz ... mi
... media. ita qz ...
... eciam in hominibus ... mag
sup ... nam elementa ...
na. Et sic e in hominibz. qz na coz
e mixtio. z armonia ... e hoc
i ... formis nalibz. qua ... eciam a na
sunt a sunt etiam si ... existit ...
... nata sunt ... aut ee ... ...
ca ... naz. ... habebant ... 2m
roz z ... q dat esse et ... hinc
eciam id qz ... formam
ut ipa ... ptes eoz ... z
... nature 2m qz tale ...
... Et ... dr ... uno mo
qm ... ee na ... ma ...
... z ptate ... et
hc matia ... na dr. ...
que e 2m ... ... est
in que coz ... e na ... q no ...

ut statue z uasoru ereoz eb na dr.
et ligneoz ligni. Similiter at z i alijs

Ex hijs n. qz unumqzqz saluata sua
ma hoc n. mo. et existentez

na elementa dicut z naz. alij igez
alij terram. alij aqua. alij aerem. alij
a ad the dicentes Alij uo hoz
alij uo h omnia

Amplius aut alio mo dicit natura
qponi. na suba ut dicentes naz ... sua
compositoz esse ut Emp dicit qz na
nulla est mixtionis sz sola mixtio z
pmutacio pmixtoru est. na uero in
hominibus nominatur

Quapropt z quecumqz na sunt a sunt iam
existente ex quo nata sunt fieri a esse
no dicimus naz no habere si no habent
spem z forma. na aut ex qz ex hijs utrisqz
ut aialia et eoz ptes Na at ma
pma z hoc dux similit qz ad ipsum sua
a omo pma

ut operum ereorum ad ipsa quidem
primum es. Tota vero forsan aqua
si omnia liquabilia aqua

Et species et substantia hec autem est fi-
nis generationis

Metaphora vero iam et omnino omnis substantia
natura dicitur propter hanc quia et natura
substantia quedam est.

Ex dictis igitur prima natura et proprie dicta est
substantia que principium motus habentium in se inquantum
ipsa. Materia namque quia huius est susceptiva
dicitur natura et generationes et generari quia sunt
ab hac motus. Et principium motus natura
existentium hec est inexistens aut potentia
aut actu

sed que ad hoc in parte determinata est prius et hoc
vocatur proxima sicut operum ereorum labipsa
quidem opera prima sed proxima ... est es
totaliter autem et universaliter prima materia et illa
aqua quia in libro methaurorum videtur omnium
omnium corporum que liquescunt quando sunt prima
materiam esse aquam dicens in forsan prima
materia est aqua sed omnia liquescentia eorum
prima materia sunt aqua. Et ulterius extendit nomen
sumendo materiam et species et substantia id est formalis
est natura substantia dicens quod est finis sive terminus
generationis quamvis forte non sit finis quantitatis
sicut in primo celo diximus. Ultimus
quartus modus natura dicitur magis proprie metha-
phorice. non tamen proprie et videtur quidem
omnis dicitur natura quedam propter hoc quia
a natura quedam id est aliquis forme est substantia id quod
substantia quedam est. Dicit quod vox etiam hoc dicit
quod natura est omne quod agere et pati potest.
Ex dictis ergo patet quod primo et proprie natura
substantia est formalis. hoc enim dicit quod est causa
existendi principium motus huiusmodi habentium
in se ipsis. non per accidens sed inquantum ipsa
sunt. Materia namque natura dicitur quia huius
ut que forma est susceptibilis. Similiter
autem et generationes et pullulationes et
etiam ipsa mutatio generalis vocata est dicitur
quia sunt motus sive mutationes ab ea vel
ad eam. Sic et id quod est principium motus eorum
que a natura sunt dicitur natura quia est ipsa
forma continens potentia et perfectione. potentia
quidem quando non movent actualiter perficiunt
movens perfectione autem quando movent et in effectu
motus. Hec ergo dicta de modis nature sufficiant

La sextum de modis necessarii

Necessarium autem post hoc distinguendo
quod licet necessarium simpliciter non sit
nisi id quod est causa. non ... tamen
talium tamen causa et materia dicitur eam quam natura
que aliquid habet efficiens et forme sicut
diximus. Primo quod necessarium aliquid dicitur
sine quo vivere viventibus non contingit et
est ad vitam coadiuvans. Et tunc se tenet
ex parte materie sicut spirare in illo vel ex
...bere spiritum et cibus alium ad vitam
dicitur et quod necessarium ex parte corporis ...
sine hiis enim impossibile est vivere. Sicut autem
est spirare spiritum ... quod necessarium est
omnibus viventibus et quod sit spirare spiritum
exterioris diximus in libro de spiritu et respiratione
Alio modo dicitur necessarium per comparationem ad causam
tamen finalem et non materialem et ideo vocatur

Necessarium dicitur sine quo
vivere non contingit ut con-
causali quasi concausali ut
respirare et cibus animali necessarium nam
sine hiis est impossibile

Et ::
sine

necessarium supponitur. quod posito in talibus pro-
ter secundum esse. necessario infertur quod est ad id
quod via ad obviendum. ut sine quibus bonum
esse vel ex non contingit / propter talem si-
[illegible] necessarium dicitur et pro uno accipimus et
eodem. sine quibus non detur bonum fieri
vel aliquod malum expelli vel etiam malum
privari vel cessare non expulsum. veluti
dicimus necessarium esse bibere farmacum si de-
beat expelli putridus humor ut ha-
bens putrida febri non laboret ab alteratione
[illegible] necessarium sit si debeat privari febri
[illegible] humore alio non [illegible].
Et sic dicimus necessarium est egynam civitatem
navigare ut recipiat pecuniam que ibi
et non alibi danda est [illegible] absente pecunia
non sit. tamen supposito sic [illegible] si [illegible]
debeat sit [illegible]. et sic [illegible]
et vis [illegible] militaris esse debeat [illegible]
est ea que [illegible] est armorum et si hoc esse
debeat necessarium est ut [illegible] sit [illegible]
Amplius vim faciens et ipsa vis sine vio-
lentia quedam dicitur necessaria / hoc autem est
secundum impetum. et prohibitionem impediens propos-
itum et prohibens ab hiis que liberi con-
[illegible]. hoc enim involuntarium [illegible]
[illegible] ad non consentire. eo quod vi patiens
et vim patiens necessarium dicitur. eo quod cogitur
[illegible] sua predictam voluntatem propter
quod omne tale necessarium flebile est et contrista-
bile. Unde Evenus poeta dicit. quod omnis res
[illegible] necessaria est flebilis. facta vis enim
ipsa necessitas quedam est et id Sophocles [illegible]
ad Periclem [illegible] [illegible] quod suades
passio. sed vis me ea que iubes facere cogit
[illegible] in similibus dicit. sed quod vi [illegible]
[illegible] sit [illegible] non habeo. Videtur autem
[illegible] necessitas. propter [illegible] esse quedam
incredibile et [illegible]. Est enim oppo-
site credulitas. [illegible] agenda propter
voluntatem. et necessitas violentie et motus
contraria motui [illegible] qui secundum prohoeresim est et
voluntatem. et per rationem. hoc necessarium supponi-
tur est secundum motum [illegible] [illegible] et [illegible]
Amplius [illegible] simpliciter necessarium
est quod non contingit aliter se habere. hoc necessarium
necessarium sic se habere ut [illegible]. et hoc necessarium
quodam [illegible] [illegible] dicitur de
[illegible] sit esse. et [illegible] [illegible]
[illegible] esse [illegible] [illegible] esse [illegible]
[illegible] pendet [illegible] [illegible]
Et secundum hoc quodammodo necessarium quod est [illegible] sit et
[illegible] non [illegible] [illegible] esse.
Et alia omnia dicuntur necessaria [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
necessarium [illegible] acceptum [illegible] quod

Et sine quibus bonum non contingit
aut esse aut fieri. aut aliquod malum
expellere. aut privari. veluti bibere
farmacum ut non laboret necessarium. et ad
egynam navigare ut pecunias recipiat

Amplius vim faciens et vis. hoc autem
est quod praeter impetum et prohibitionem
impediens et prohibens. Violentum
namque necessarium dicitur. Quare et sicut
Evenus ait omnis namque res necessaria
tristis est. et vis necessitas quedam
ut Sophocles ait. sed vis me hoc
facere cogit. et videtur necessitas non inper-
suasibile aliquid esse recte. contrarium namque motui
secundum prohoeresin et secundum rationem

Amplius quod non contingit aliter
se habere necessarium dicimus sic se habere

Et secundum hoc necessarium et alia dicuntur
et aliqualiter omnia necessaria

Violentu n necm dicit aut facere
aut pati. tale qd no contingit 2m im
petu ppr cogens. ut hac necitez exi
stente ppt qz no contingit alit. Et in
concausibus vivendi et bonu simili
tua cu no contingit sic quidem bonum. illud
nero vive et pr aquibz. h necia. ca
necitatis quod est hec

Amplius demonstracio necitez est. quia no
contingit aliter se habere. si demo
stratu est simr. huiq at ca que prima
sunt si impossible est alit se habere ex quibs
est silligismus. horu quidem itaq alia causa
prindi necia. horum aut nulla. si ppter
h aa sut ex necite. Verum pm
et ppe necom q simplex est. hoc n no
contingit pluribz modis habere.
quare nec alit et alit. ia n plurib
modis utiqz se haberet. Ergo si
qua sut sempiterna et imobilia nil
illis est violentu et pter natam

patr cuiq primu e in alio. dicit no pati vel
face. eo qd patitr vel facit nero quia no
contingit alr pati vel face. ppr medicz
vel coacto. qz illa consistunt necitati. sc ppt
qd no contingit alit pati vel face. sed
aut e in concausalibus vivendi et
suppo boni. quod debeat includi in
... alr no contingit. hic qnde bonu
finale. illud no vive i concausalibz est
eni necitas quedam ca. vel cu no contingit
de si aquibz presupport ea necia esse
devinire. e eni necitas quedam ca et inuota
...
aut sic in 20 phisicorum ... supposito
... nero insurt id qd e ... tali
...
...
e necim ...
... demonstra etia e demo necia. eo qd
demonstra 2 demonstratur no contingit alr
se habere. ...
...
demonstra. si illa impossibile e alit se habere
ex quibus demonstratio se ...
eni quorda nero e divisa ca ...
pp qd demonstratur. ...
... at nulla e ca. ...
ppt qd aliq sunt ex necia. ...
... ocludit qd omnino primu ...
... et ppe necm ... e necm e ...
simplicit primu. qd no hz causam. sed est
... primu. hoc eni primu e qd no
contingit plurs habe. eo qd aliud ad recipit
si omnibz largitr ... et sut bene
... ab alio recipit. quocumqz modo
contingit habe plures ...
tingit habe alr 2 alr ... ab alio
recipit. nullo contingit plurs habe. ...
... nec alr et alr contingit ipsum
habe. qz si alr 2 alr contingit ...
contingit ipsum plurs habe. ... est
... recipiat ... vel
... vel bonum ...
e ex se ... debitu. ... ergo ...
sempiterna 2 imobilia sut. ...
et ultimus ... dicit ...
... omnis violent
... quada ...
... et ...
... quod prohibitu
e ... in ...
... aut ee e duobus ...
... posse esse. qd in quada alterius
est potia. ex qua pendet esse sim

pendet ex alio et illi debet esse sum propter
hoc omne est sum quod dicitur alteri est pole contra hoc
quod dicitur alteri quia hoc est recipiens sed aut
aliud est ca et latitudine respectu divisionis ho-
minis vero propter hoc incipit est ca sed sit
ca stans tunc est propter [illegible] sive esse
secundum aliud cum est attribuit quia [illegible]
et non recipit et ideo in illa consideratione
non plus [illegible] potest nec alt et alt
[illegible] et ideo pole est et [illegible] hec quod dea
sunt de ordinibus causarum in est suprema ex
primo motore usque ad ultimum [illegible]
motum tunc in quo stat motus primi mo-
toris et non sunt dicta de uno [illegible]
in hiis enim licet [illegible] in aliis ac-
cipiat [illegible] tamen est unum non [illegible] ple-
net [illegible] alt et alt hec enim de uno [illegible]
sunt valde cum erunt ultima ad ultimam
illius sapientie [illegible] in qua [illegible] ca
erit loquendum etc. Cam am
de modis unius

Quia vero autem iam diximus de quibus
in tercium libris que sunt de ratione
[illegible] et unum quod est cau-
[illegible] cum conveniunt causa et est quedam
[illegible] ipsius et natura est ca quedam
[illegible] est ca que prius est consideranda
a philosopho primo quia est [illegible] ca autem est
prima causa et omnis ca est prima [illegible]
[illegible] adhuc [illegible] iste [illegible] di-
[illegible] divisionis [illegible] que sunt prima in-
tellectus [illegible] et ideo [illegible] sunt [illegible]
et hec sunt unum et ens prius [illegible] distin-
guens [illegible] unius eo quod unum [illegible]
[illegible] dicebatur primum et quia [illegible]
[illegible] quod ens propter [illegible] quod addet
super [illegible] ens Dividit ergo quod unum [illegible]
[illegible] divisione quod [illegible] ita quod aliud
dicitur unum [illegible] accidens et aliud dicitur
unum secundum se Accidentium quod [illegible] vel omo
[illegible] [illegible] quod [illegible] et [illegible] vel [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible]
sit quod [illegible] [illegible] quod [illegible]
ex hoc enim quod [illegible] [illegible] intra [illegible]
esse [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] esse [illegible]
[illegible] est unum est quia in se indivisum est et ab
aliis divisum Ex hiis [illegible] [illegible]
accidens vel penitus [illegible] et ideo [illegible]
[illegible] esse non posse per unionem quod [illegible]
[illegible] sed propter [illegible] quod [illegible] [illegible]
[illegible] ergo unum [illegible] accidens duplex accidens
[illegible] [illegible] et accidens accidenti [illegible] eidem [illegible]
et utrumque horum est duo propter duo [illegible] [illegible]

unum quidem dicitur
aliud secundum accidens
aliud secundum se

Secundum accidens quidem ut coriscus et musicum, et coriscus musicus. Idem enim est dicere coriscus et musicum, et coriscus musicus; et musicum et iustum, et musicus iustus coriscus. Omnia enim hec unum dicuntur secundum accidens; iustum quidem et musicum quia uni substantie accidunt; musicum vero et coriscus quia alterum alteri accidit. Similiter autem et modo quodam musicus coriscus cum corisco unum, quia altera partium alteri accidit in ratione, ut musicum corisco; et musicus coriscus iusto corisco, quia utriusque pars eidem uni accidit uni. Similiter enim dicit quam corisco musicum accidere.

1025 17

Similiter autem sive in genere sive in universalibus aliquibus nominibus dicatur accidens, ut quia homo et musicus homo; aut quia homini uni continenti substantie accidit musicum, aut quia ambo in aliquo singularium accidunt, ut corisco. Sed non eodem modo ambo insunt, sed hoc quidem forsan ut genus et ut in substantia, illud vero ut habitus aut passio substantie. Ergo quecumque secundum accidens dicuntur unum, hoc modo dicuntur.

Secundum se vero unum dictorum alia dicuntur eo quod continua sint

unum et ut(ile) replicare eius quod accidit quia quod accidit utrumque ... et maxime subsistat. Ubi autem est quod est idem in subiecto ... accidens autem est in eo ... Horum autem omnium exempla sunt quia subiectum et accidens sunt unum, sicut si dicatur coriscus musicus eo quod idem subiecto est dicere coriscus musicus et coriscus musicus. Omnia autem de unitate accidentis seu aggregati est sicut si dicatur et musicum et iustum esse idem quia musicus iustus coriscus. Omnia enim dicuntur hec unum, iustum quidem et musicum unum dicuntur quia uni substantie accidunt ambo; musicus vero et coriscus dicuntur unum quia alterum alteri accidit. Similiter autem et in subiecto posita sunt unum per accidens, ita etiam modo quodam sunt unum sicut in subiecto ponatur, ut si dicatur coriscus est coriscus musicus, hec enim unum sunt cum corisco quia earum partium que sic unum sunt altera accidit alteri, et similiter est in oratione ... quando due accidentia dicuntur idem, et si dicatur sic enim dico in dicere simpliciter quod musicum est idem corisco ... de eo; ita dico in omne quod coriscus musicus est idem iusto corisco, quia coriscus musicus est idem iusto corisco, quia coriscus musicus et iusto corisco ... quia utriusque orationis una sive in subiecto sive in predicato posita accidit eidem uni, pars enim unius est iustum et alterius est musicum, et hec ambo accidunt iusto et eidem musico eo quod accidens accidit non subiecto et non ... sicut patet per antecedentia. Similiter autem unum est per accidens sicut in nomine ... universalibus dicatur ... in esse accidens, ut si dicatur quod idem est homo et musicus homo, homo enim aliquo est ... cum sit est quod homo unum continui substantie accidit musicum, aut aliquo homo unum et musicum accidunt alicui. Veruntamen ... hoc est singulare coriscus, non tamen hoc ambo ista insunt in singulari subiecto secundum hoc idem, quod est ... forsan ut genus velut species in est et ... et ... ut habitus sicut musicum et iustum, ut passio sicut asperum vel dulce vel aliquid tale accidens. Ergo quecumque secundum accidens unum dicuntur hoc modo quo dictum est dicuntur unum. Notandum autem quod ... secundum se unum dicuntur quedam dicuntur unum continuitate. Continentia autem dicuntur

gantur quorumlibet uno ad unum copulata
sive per artem sive per naturam. per arte copulata
sive per arte ut corpus quod ligatione et
ligamento est unum. et ex multis copulatis
in unum et lignum quod copulatur visco sive glu-
tino et idem unum ex multis conglutinatis
in unum. et linea eadem si sit indirecta et
curva vocatur. et hec omnia dicuntur in con-
tinuitate unum. sic una dicitur singula
partium alicuius. sicut tibia unum et brachium
dicitur unum. hec enim ex multis constitutis et
conglutinatis. et corpus dicitur unum sicut
ligamentis colligatum ad cor sicut dicitur
in libro aliud et in libro quod de partibus ani-
malium alium intitulatur. ea autem que dicuntur uno
horum continuorum sunt arte unum. Continuum vero
in natura unum dicitur. cuius motus secundum se sunt
est unus motus. quod est unus indivisibilis subiecti
et est indivisibilis secundum tempus. Si autem est
in hiis que de partibus moventur aliud differens
quod est a primo [illegible] unum ipse motus brachii to-
tius a primo [illegible] humero. et motus fortius
a primo [illegible] cubito. et motus magis a primo [illegible]
[illegible] et motus totius corporis a primo [illegible]
corde. [illegible] cum motus fuerit omnis sic a pri-
mo [illegible] secundum unum tempus indivisibile. [illegible]
[illegible] cum in uno tempore movetur una pars
[illegible] colligata. et in alio alia. [illegible]
a primo [illegible] [illegible] movetur ad
[illegible] et [illegible] magis
[illegible] hec non [illegible] sunt. et in diverso
tempore. hoc ergo [illegible] non sunt continua. Secundum
se autem sunt continua. quecumque non tactu sunt
unum sic colligata et conglutinata. quia
que [illegible] sunt sic. hec continua intra se
[illegible] non copulata ad unum et eundem.
et [illegible] se non sunt continua. nam si posueris
se tangentia ligna non dices ea
esse unum continuum. que secundum se et proprie
continua est [illegible] sive corpus [illegible]
ad quod [illegible] dicitur secundum se. Et ea non
que omnino sunt continua ad unum [illegible]
ad unum continue [illegible] secundum se copulata
semper sunt continua. quamvis eciam habeant
curvitatem. magis tamen una est linea que
non habet curvitatem ad angulum. eo quod ad
unum [illegible] est continua copulatio linee
recte. que est [illegible] ad angulum sig-
nificat situs linee. et non [illegible]
angulum. et recedit secundum [illegible] ab
[illegible]. et similiter eciam in pluribus mem-
brorum aliorum quecumque recto sunt copulata
in una parte [illegible] magis sunt con-
tinua quam curva ad angulum. sic tibia
[illegible] genu et [illegible] sunt quam coxa
cruris a femore usque ad genu porrecta

ut omnibus glutino. et ligna cum visco
et linea et si flexa sit continua autem
una dicitur. sic et partium singule. tibia
et brachium. Ipsorum autem magis unum natura
continua quam arte

Continuum vero dicitur cuius motus unus
secundum se et impossibile aliter. unus autem cuius
indivisibilis. indivisibilis autem secundum tempus

Secundum se autem continua quecumque non ta-
ctu sunt unum. nam si posueris se tangentia
ligna non dices hec unum esse nec lignum
nec corpus nec aliud continuum nullum

Et itaque omnino sunt continua unum di-
cuntur quamvis reflexionem habeant. Et
adhuc magis que non habent reflexionem
ut tibia aut crus quam sura, coxa
quia contingit unum motum esse sure
ci. et recta linea quam flexa magis
magis unum. flexam vero et angulum
habentem et unam et non unam dicimus quia
contingit et non simul esse motum eius
et simul. Recte vero semper simul et

nulla pars huius magnitudinis habet quod quiescit. Habet non movetur quando reflexe.

Amplius alio modo dicitur eo quod subiectum sit specie indifferens.

Indifferens vero quorum indivisibilis species secundum sensum subiectum aut aut primum aut ultimum ad finem, verumptamen vinum dicitur et aqua una inquantum indivisibile secundum speciem. Et liquores omnes unum dicuntur ut oleum vinum fluida. Et omnium ultimum subiectum idem, ista aqua aut aer omnia hec sunt.

Causa autem quod curva [illegible] et circa [illegible] ... ad angulum contingit non unum esse motu totius ... qui unus motus est aqualibus insensibile ... ad insensibiles ... et recta ... continua ad angulum ... vero ad ea que ... angulum in membris aliorum ... et non una ... contingit ... esse motum ... motus ... ad angulum ... etiam ... esse motum ... insensibili ... totum membrorum ... in membris ... motum ... quiescit ... in parte quiescit ... in parte movetur. Amplius alio modo dicitur unum ... unum sunt forma ... eius forma est ... differentia ... Aut non repugnant ... partes ... forma unius ... non repugnat ... et forma ... superficies plana ... concava ... corporis ... superficies rotunda corporis ... corpus ... forma ... indifferens ... non ... una superficies ... sicut una aqua que in superficie aque forma indifferens ... et sic dicitur unus aer ... de aliis simplicibus omogeneis ... quod sit una superficies una continua ab ipsa unitate superficiei ... dicitur ... est primum ... finale ... accepta ... de corporibus ... unum ... corpus unum dicitur et aqua ... superficiei ... dispositionem speciei ... et sic liquores omnes sic unum dicuntur ut oleum vinum et fluida omnia ut ... dicuntur unum ... a forma ... quod ... est ... primum ... ultimum ... primum ...

e indiuisibili superficiebus secundum ab utrisque et dimensionibus secundum perfectum [illegible] Cuncta continua unum [illegible] sunt eadem aqua a aqua
aer aer in specie primo et ulterius [illegible] sunt
primi specie sicut omnia que sunt aque specialis
aqua et specie primo [illegible] non sunt species
specialissime. et indiuisibile in una superficie
esse [illegible] sicut una esse dicitur [illegible] singuli
tertia [illegible] autem [illegible] hinc [illegible]
specie et [illegible] homines [illegible] non [illegible]
et hec [illegible] hec alia [illegible] [illegible]
de qua [illegible] perfectum [illegible] de illa loqui
[illegible] que dicitur [illegible] perfecte quod non sunt con
tinuitas ad [illegible] superficies sicut sunt
ea de qua nunc [illegible] sed que sunt
forme perfecte sicut [illegible] attri
buentes esse perfectum hec [illegible] diuersa
[illegible] in diffinitione Unum etiam unum [illegible]
genus et unum duo opposita differentiis In
[illegible] cum natura [illegible] una extensa ad to
ta [illegible] distantia [illegible] et omnes
[illegible] distantia [illegible] unum quod [illegible]
[illegible] et non quod [illegible] ea et specie
primo quod [illegible] supponit sicut [illegible]
et homo et [illegible] sicut [illegible] [illegible]
et cuius et [illegible] quod [illegible] sunt [illegible]
hec [illegible] sed [illegible] [illegible]
[illegible] quod reale [illegible] in [illegible]
Conuenit cum [illegible] omnia hec in [illegible]
[illegible] agentis [illegible] et [illegible]
in [illegible] omnibus [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] que in [illegible] et [illegible]
[illegible] ab omnibus [illegible] continue p
[illegible] ad [illegible] et hec [illegible]
[illegible] et [illegible] non [illegible]
[illegible] sed [illegible] Et uno
[illegible] ad [illegible] dicitur unum
[illegible] in [illegible] opposita formis
[illegible] cum [illegible] non sunt una in duobus
[illegible] non et [illegible] [illegible]
unum et [illegible] [illegible] [illegible]
et genus et [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] genus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] non et [illegible]
et [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et una [illegible]
[illegible] [illegible] non et [illegible]
[illegible] sed et [illegible] [illegible]
ad forme ad speciem [illegible] et in
[illegible] et [illegible] [illegible] sicut
[illegible] [illegible] opposita et cum hec
[illegible] [illegible] potentia et non [illegible]
[illegible] in [illegible] at que sunt [illegible]
et [illegible] forma unum sunt [illegible]
non [illegible] [illegible] ambo [illegible] [illegible]

Dicuntur autem unum et quodcumque genere unum duo oppositis differentiis. Et hec dicuntur omnia unum quia genus unum quod subicitur differentiis ut equus homo canis unum quid quia omnia alia

Et modo itaque similiter sicut materia una hec autem quorum ita unum dicitur quorum non genus superiore cui idem dicitur si sint ultime species generis superiores huius ut ysoscheles et ysopleurus sunt una et eadem figura quia ambo trianguli sed trianguli non eidem

Tunc vero dicit unum quod supponit id quod idem est dicit. hoc aut ipsi sessores theat finales siue specialissimas species. lineis que in uno singulari de monstrat. tunc cum ipsa sunt eadem genere et a differentia non conveniunt ipsum genus dividunt per differentiam. Tercio tunc idem sit a quo non differt per differentiam. remanet idem genus. ulterius sed et unum proportione. sicut dicimus quod ysoplearum quod est equilaterum angulum trianglis equales. quod et idem in equali et ysozeles quod equilaterum triangulus. sic vera in figuris figura que quadrangula licet non sint unum ipse triangulum. quadrati unum et triangulum non sint unum in proportione. Tercio patet quod hec quod figura exit a figura. si potestas quod figura est in figuram reducta. tetragonum lineis ducit dyagonalis de angulo ad oppositum. angulum quadrati dividit secundum actum. tetragonum secundum divisio tetragono non exit ex divisione sicut tetragonum. et id tetragonum et quadratum non sint eiusdem proportione ... sed non unguli sint et triangulo ... descendendo in quid quidem quam eiusdem proportione sunt ... unus vel unum ... agente convenit de generis proportione et ... est in forma quod sit proportione in materia ... eius omni eadem determinato quod est sic iam dictum est. sic cum exit vivere de esse. et sentire exit de vivere et ... alio et ipsorum unum est in sentire proportione et ... in vivere et ... ab ad ... agente ... ad actum ... agente et ... unum sive proportione unum cum agens est ad actum intelligere ... ad actum sensitivum et unum ad actum intellectus et tunc dicit sit ad conformem actum agente ... quod ipse non determinat ... sibi ... proportione mediata ... proportione ad quodam ... indiget agere quod in agente ... proportione sic ... in tetragono sicut cum esse est in vita et vita ... et ... Secundo ... que est de ... Cum at ... dicit quorum est ... prima et sic sit ... differentia a ... ... et ... ad alia ... ... ipsum ... esse ... dicit ... hoc est ... differentia ... differt ... sit et ... vel ... que et ... de loco ... differa sit ... suas ... Talis aut unius ... dicit sit unum

Amplius aut unum dicitur. quorumcumque ratio que quod quid erat esse dicit. indivisibilis est ad aliam significationem sicut quod quid erat esse rem ipsa non divisa est omnis ratio indivisibilis. Hec non augmentum et minutum unum est sit ... una

secundum quod dx est ro divisa. est cum ro pa-
tris sibi, tum roe que passionibus, sibi est
loco dre, et generis est que. sicut cum diffinita
clauditur et simul. hoc genere cum esse eadem
sunt quia utraque est eadem. sicut solo dra
sunt quia utraque est eadem. quia simul est nasci
et clauditur eius unitas. et e augmen-
tatur et diminuitur idem sunt quod utraque
pars est eadem eidem sibi augmentum
cum est contra magis additur
diminuto, at est contra magis contrarium
sed at quod augetur et minuitur idem est penitus
in utroque. et sic eius dicitur id quod augetur
et id quod minuitur, hoc est cum omnibus subiecti
magis. sic etiam est una ro indivisibilis speci-
dem qui superficiebus. sicut partes eius super-
ficierum collaterales sunt sicut una linea
sine plurium lineis conveniente. est cum superficies
plana super [illegible] ro ekulatur
angulus. Indivisibiles aut sbozi hec
perfectissime est quod eadem sunt diffinitione quorum
diffinitiones sunt indivisibiles. sic eius tamen
cum sunt eadem. Omnino non sunt hec in
eis ea sunt. unum diffinitione quorum intelligen-
tialibus sunt indivisibilis est quod est forte intel-
ligentis quod cat certa quod non potest separari
i ago zeli quo unum tamen alii conveniat
in tempore aliquo, ut etiam aliquo loco neque
aliqua ratione, et hec sunt maxime eadem inter
ea que eorum secundum unum sunt quod diffinitiones
semper sunt. et hec sunt in genere sibi unum
sunt indivisibilis eorum que maxime
sunt forma eadem sunt. Universaliter at omnino
ut nomine et ro eius unius accipit
eorum in diffinitione sunt. ut si singulare
ho eadem perfectum hominis habet
diffinitionem, una sunt hominis unitas
sunt unum aliquid. sicut ea que in genere sunt
unum. et sic sunt unum perfectum mensuram
sicut tabulata secundum unam superficiem aliquam
corporis mensuram unalis sunt unum cor-
pus. sicut Omnino aliquid esse unum
et ubi ita diffinitione hominis velud
subiecti. est plura unum dicuntur hec
quod faciunt aliqua unum idest secundum
hec cum in nullo unum unitur, aut
in hoc quod patiuntur unum sicut duo coll
unius visus. et duo aures unius au-
ditus. quia unus sunt pars, aut duo
unum in habitu unum quod habent in hoc
quod unitur relacio. Ad aliquid unum, primum
aut in omnibus hiis modis unus eorum
diffinitionem perfectione est unum quod dicitur in
quorum substantia est una diffinitione ro est mensura

sicut in superficiebus que sunt una

Primo vero quorum intelligentia indivisibilis
quod quod dicat esse intelligentis et non
separari neque tempore neque loco neque roe
maxime hec unum et horum quoque
substantia

Universaliter at quecumque non habent divisionem
inquantum non habent sic unum dicuntur.
ut si inquantum ho. si non mas at unum
al. et si inquantum magnitudo vna
magnitudo. plura quidem unum dicuntur
per alterum aliquid facere aut pati
aut habere aut ad aliquid esse unum

Hec at primo dicuntur unum quorum
substantia una. una vero aut con-
tinuatione aut specie aut mensura

Etiam quamque ut plura. aut que non continua. aut quorum non una species. aut quorum ratio non una. Simpliciter est quidem ut quantitate unum continuitate dicimusque si sit continuum et quantum. Est autem ut non si non aliquod totum sit. hoc autem si non speciem habeat unam et non utique diceremus similiter unum qualitercumque partes compositas calciamenti nisi propter continuitatem. Si sic ut calciamentum et speciem habeat aliquam iam una. Quapropter et que circuli maxime una linearum quia tota et perfecta est

Subiecti; aut species innota ut pugna et ad hanc unitatem reducitur unitas diffinitionis que non sit unum diffinitione. ut [illegible] sit una aut sit una ratione diffinitiva [illegible] qui plura sit. Et hoc est quod unum sit plura et opposita. Propter [illegible] vel diversorum plura sunt et hoc est quod unum sit plura solum quia quorum non est continua; aut quorum species non est una aut quorum ratio diffinitiva non est una. Simpliciter autem adhuc secundum formam totius ut totum et perfectum idem est contingit aliquid quod unum dicimus totum. Si quantitas enim est continua [illegible] dicta nomine [illegible] totius sit dicimus una aliqua continuitate [illegible] simpliciter vel [illegible] esse una contingit aut aliquid quod non possumus unum dicere propter continuitatem [illegible] quod ipsa non est causa unius contingit aut quia [illegible] continuitate non unum dicendo. Sed id quod unum dicimus non habens speciem propter continuitatem. quia ipsa [illegible] non dicimus unum calciamentum [illegible] continuitatem [illegible] ad [illegible] unum compositum [illegible]. Et continuitas esse [illegible] contingit partes calciamenti si non per se [illegible] propter continuitatem [illegible] ponimus sic ut calciamentum et speciem [illegible] calciamenti [illegible] esse calciamentum [illegible] calciamentum [illegible] cuius species est propter continuitatem [illegible] calciamentum [illegible] calciamenti. Et [illegible] omnis unitas [illegible] calciamentum [illegible] continuitatem [illegible] attingit formam propter [illegible] linea [illegible] non unitas est maxime [illegible] et perfecta [illegible] aut est [illegible] nec deest [illegible] decst. Et [illegible] sibi addi [illegible] vel minui [illegible] hoc autem in celo [illegible]

Etiam sim[pliciter] et est digressio declarans quiditatem unius

Unum autem propter omnes inductos modos simpliciter est id quod est primum [illegible] et hoc valde difficile est declarare [illegible] eius [illegible] non habens rationem ideo erit dicere quod unum est id quod non dividitur [illegible] quod non [illegible] intellectu [illegible] quod non multiplicatur cum hoc constat quod unum est [illegible] unum sit [illegible] unum sit [illegible] constituens

et unum et multitudinem. Amplius quamquam diffinitione
differt multitudo sive numerus per diffinitionem
illius ponitur unum in multitudo enim est id quod
aggregatur ex unis et unitatibus eadem ergo uni-
tas in diffinitione multitudinis et unum est et etiam
alio modo videtur patere diffinitio quia cum dicitur quod multi-
tudo vel numerus est aggregatum ex uno vel aggre-
gatum non sit aliquid ad quod ipsa multitudo vel numerus
est aggregatum ex uno sic aggregatum non sit aliquid
aliudquam ipsa multitudo vel numerus ponitur [illegible]
nomine in diffinitione sui ipsius. Amplius si aggregatum
est aliquid intellectum et diffinitum hoc [illegible] non [illegible]
terminum et unum et sic illa circulariter diffiniunt
se invicem. Si autem sic dicatur numerus est multitudo
numerata vel mensurata per unum ita cadit uni-
tas in diffinitione numeri et in eadem diffinitione ponitur
numerata quae non intelligitur sine mensura et cadit in
omnia absurda sunt in eaque [illegible] et ipsa
est et diffinitio. Si quis forte adhoc velit
dicere quod cum dicitur numerus est multitudo
tu unus et hic causa mensurata quae est eadem
ex unis multitudo est ut genus unum vel aggregata
titudo est in multis quae non sunt [illegible]
in quibus et hominibus est [illegible] unus ut
quia multitudo non est in multis non [illegible]
[illegible] per ea et in aliis penitus modo
est etiam in unus et [illegible] quod multitudo
non est aliud quam unum [illegible] sit autem
aliqui [illegible] inducta putaret evadere diffinitio
numerus quod numerus sit quantitas discreta habens ordinem
et non evaderet [illegible]
non intelligitur [illegible] discretum habens ordinem
est quod [illegible] primo ordo cum naturalis
[illegible] ordinis [illegible] determinatur [illegible]
[illegible] determinatur
absque unitate ita ordo ipse determinatur
est idem. Adhuc autem cum dicitur discretum
intelligitur [illegible] per divisionem quae est [illegible]
[illegible] in [illegible] per hoc [illegible] ponitur ergo indi-
[illegible] per [illegible] videtur ergo invenire
hoc sit unum [illegible] est primum [illegible]
[illegible] unus sit actus [illegible] unum [illegible]
[illegible] de natura [illegible]
[illegible] respondetur [illegible]
[illegible] quod cum dicitur unum est eadem
semper quod ipsum [illegible] esse et unum
esse ipsa indivisibile aut per indivisibilitatem
constituitur in esse [illegible] alia [illegible]

[illegible] corporis [illegible]
[illegible] est natura corporis [illegible]
[illegible] corporee [illegible]
[illegible] est [illegible] est [illegible]
[illegible] est indivisibile [illegible] illius
[illegible] est natura constituens ipsum
et hoc forte in [illegible] est
intelligentia et in quibus
aliis est a natura ad quod sit [illegible]
ipsorum quae sunt in [illegible]
ad primum sed cum non [illegible] ipsa con-
stituitur indivisibile et ipsa in-
divisibilitas [illegible] ipsius
est unitas quae est primum [illegible]
quod enim hic sit [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] unum [illegible]
[illegible] et ipsa forma [illegible]
[illegible] sit unitas ipsius
[illegible] ex hoc [illegible] se [illegible]
se [illegible] est [illegible] indivisibilitas
quae [illegible] est [illegible]
quod autem [illegible] esse
[illegible] est quod [illegible]
[illegible] est [illegible]
quod de natura accidentium est indivisi-
bilitas ergo de natura [illegible] est
[illegible] autem sit hic natura [illegible]
[illegible] primum sit per [illegible]
[illegible] separato [illegible] est
[illegible] et separare [illegible]
separant per hoc quod dividitur ab
aliis [illegible] cum dividitur ab aliis
per quod [illegible] indivisibilis est [illegible] dividitur
ab aliis [illegible] in seipso
[illegible] cum [illegible] adhuc [illegible]
ab aliis [illegible] est [illegible]
ergo in seipso non est [illegible]
[illegible] sunt [illegible] quod
autem sit [illegible]
in [illegible] per hoc quod
[illegible] permanet [illegible]
permanentia est ergo haec unitas
[illegible] primum in [illegible] ergo [illegible]
[illegible] [illegible] et
[illegible] permanentia in [illegible]
[illegible] permanentes et
[illegible] est [illegible] quod
est primum [illegible] et [illegible]
[illegible] hic ergo [illegible] et
non dissimulanda [illegible]
[illegible] unitas [illegible] Euclides

quelibet res dicitur vna si sit separabilis a
re uel non sit. Cum dicitur quod sit
separabilis id quod tamen nunc sit coniun-
ctum, dicitur non est in re sed quedam
pars et ita videtur a re posse separari;
si dicitur esse separata, res autem
iam separata est, pars est una. Si autem non
vna sit. Cum dicitur quod non est vna tunc
re in esse supra ad non vnum
scilicet sunt multa et ipsa res multa
quod est absurdum. Diuisio enim est ta-
men ulla aut discissio facta in
re ex eo quod ab ea separatur vni-
tas sicut aut dicitur quod est aliquid va-
cuum scilicet quod aliquid conueniens est vna et
illa continent alicuius separationis vni-
tas quod tunc continent duas vnitates
scilicet due vnitates faciunt duo quia
res vna facit duo quod absurdum
est. Amplius de ipsa queritur separari
vnitate. Cum enim aliud plus de
ipsa, cum non constat quod aliud plus
de ipsa quam ad vnum eius ut dicatur
vnitas est eius et dicitur eius quando
utrum sit substantia uel accidens. ~~accidens pro~~
~~vnitas pro accidens~~ si dicatur quod accidens
tunc quod ipsa sit accidens. accidens quod est ~~vnitas~~
per accidens posset enim circa ea que sint
vnum quod est absurdum. Si autem est substan-
tia vnitas per substantiam aliquam accidit
vnius quod est absurdissimum. Similiter
queritur utrum idem eius quod plus de vnitate
substantia sit vnum vel non et de ipsa et
vnitate subiecta sequitur multa in-
conuenientia vnitas aut per vnius
amplificabitur vnum et econtrario due
vnitates uel plures in eodem et
multa alia horum sequuntur. Sequitur igitur
et non dicendum quod vnitas non
separatur ab vnius hoc enim quod
primum non est non sit per se potest esse
non dicitur tamen manat hec actus
quod est indiuisibilitas siue vnitas et
differt secundum actum qui est continuare
et finire esse ad tamen possibile et
actus et quod ille actus differe-
re non ... vnitas quibus
res de vna re ipsam unumquodque re-
linquit. Etsi queratur tamen dicitur
vnitas est eius quod de vnitate
predicatur dicendum tamen quod ipsum
esse indiuisum et non id hoc aut
esse actus per modum supra
dictum et non aliud quod sit dare

quod est accidens actus quibus ibi predicatur tunc
esse substantia uel accidens et hoc est esse vnitatis
et quia horum dicitur scilicet igitur quod sit dicatur
quod hoc esse sit diuina actus tamen per naturam ac-
cidentis constituere uniusquisque per substantiam et considerare
quod esset non substantia ponit etiam accidens quod
variatur et substantia accidit accidenti quod vbi
igitur est et absurdum et id sit de primo
vnitatis. Per michael posterius constituit in
esse vnitatis in per ipsam indiuisibilitatem et omnis
de vnitate sicut eius esse indiuisibilitatis primus
plurium de ipsa et uel ad per ... apud
quem de singuli aliquibus vnitas est primum
vnum et sic est multitudo innata et mensu-
rata per vnum et singuli dicuntur vel ... horum
esse nam ... secundum aliquos quedam sunt
et de singuli in sequentibus est extendendum
ad parte enim intellectum sufficiat que
nunc dicta sunt. Capitulum quintum de modis vnius
indiuisibilis quantitate aut specie siue forma

Secundum ea que nunc dicta sunt vni-
tas et quantitatis est esse primum mensuram
omnis enim res prima mensura et id quod
primo est mensurans est primum et nomine tolerantur
facit similitudo et autem primum mensuras, et est
reliquum quod aliter non est mensura applicatur
nam quo primo cognoscimus hoc est mensura
omnium rerum que cognoscuntur primo in quolibet
genere primum aut eius quod nostrum est igitur
est vnum indiuisibile ad quod sit resolutio omni-
um eorum que mensurantur et hoc est vnitas et in-
diuisibilitas simpliciter quod primo enim cognoscitur
simpliciter per se tamen et tamen ac est vnitas ipsius
secundum ... per accidentia. Sed hoc quod est vnum
et tamen simpliciter hoc non est vnum in omnibus
generibus diuersis sed est vnum mensura
omnium diuersi. Hoc est nota distincte mi-
nime totius quod intonatione sua mensurat
nomine notas siue comparata et illa mo-
tiua et primo indiuisibile vel simplicia vel
consonans et uterque est ad indiuisibile minimus
diuisioni apponitur et tamen hoc non sit in-
diuisibile et in rem est tamen indiuisibile positum
ut pondus quantum uel aliquid ad-
diuisibile et aliud indiuisibile mensurans motum
et hoc est motus velocissimus quo omnes
alii motus mensurantur et hoc est motus
diurnus in omnibus generibus et per ... indiuisibile
indiuisibile quod et ad mensurat ea que sunt
sui generis ut quantitatem et tantum astrum
de tanto mensuratur et quanta est linea
vel longa vel breuis mensuratur et

Et quanta est quantitas minimo pondere
et quantitas est motus mensura motu est
etiam diurnus vel horarius et hoc autem
ad partes primum motus ad quod in omnibus
ita sit et etiam in quantitate unum desecta
[illegible] primum plurimum tota mensurans
unum quantitatem [illegible] esse et quantitas
est plurimum unum esse. In omnibus in
[illegible] est [illegible] mensurans
primum. Ideo autem quantitate est indivisibile unum
[illegible] specie est indivisibile unum [illegible] corporum
[illegible] unum [illegible] primum est mensura
et primum id quod unum est quod est unum [illegible]
quantitatem et est indivisibile quantum ut quantum
in ipsa [illegible] quantitas acceptas et [illegible]
quidam enim indivisibile non habens positionem
indivisibile esse habens et [illegible] unitas est
ad non quod habet positionem aqua habet esse
et [illegible] est punctus et forte aliud [illegible]
[illegible] quod non est [illegible] ut quantitas [illegible]
[illegible] ut [illegible] est prima forma [illegible]
[illegible] est in aliis generibus licet eam in
[illegible] generibus [illegible] [illegible] reddat
[illegible] esse in quibus [illegible] non [illegible] reddit
[illegible] ut [illegible] nec reddit eam
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] puncto
[illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] reddit
eam [illegible] primum determinat [illegible] principiat
[illegible] indivisibile [illegible] est primum continuum [illegible]
[illegible] est [illegible] linee facit lineam [illegible]
[illegible] divisione duas [illegible] divisiones
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] a puncto mo-
tu imaginato [illegible] et [illegible]
[illegible] terminatur ad [illegible] linea [illegible]
facit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] puncto
[illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] superficies
duabus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] fluxus a linea motu
linee imaginato [illegible] [illegible] superficies
[illegible] est [illegible] corporis superficies
[illegible] terminata linea [illegible] terminant
puncto [illegible] [illegible] corpus est in toto [illegible]
[illegible] [illegible] et ergo [illegible] fluxus
a motu imaginato superficiei facta
etiam [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]
in divisione [illegible] superficies [illegible] at
[illegible] [illegible] est linea illateraliter
autem [illegible] est punctus et unitas
hec [illegible] quod non habet positionem est unitas
illud vero quod habet positionem est punctus
et [illegible] [illegible] [illegible] motus imaginatus
puncti facit [illegible] [illegible] [illegible] est a
positione et non [illegible] [illegible] motus
imaginatus unitatis [illegible] [illegible]
[illegible] esse [illegible] [illegible] [illegible] et simplicia

Ubique vero unum aut quantitate
aut specie indivisibile. Sed
quantum igitur et inquantum
quantum quod quidem omnino et sine
positione dicitur unitas. quod autem
omnino et positionem habens punctus.
quod autem uno modo linea. quod
autem duo superficies. unde
illateraliter divisibile uno quantitate
punctus et unitas. hoc vero non
habens positionem unitas. illud
vero habens positionem punctus.

Amplius autem alia secundum numerum sunt unum, alia secundum speciem, alia secundum genus, alia secundum analogiam. Numero quidem unum quorum materia una, specie autem sunt unum quorum ratio est una, genere quorum eadem figura predicationis

proportione quecumque se habent ut aliud et aliud

Semper autem posteriora precedentia sequuntur, ut quecumque numero et specie unum, sed quecumque specie non omnia numero

est indivisibile quod nichil est extrinsecum et
quia esse illius indivisibilis omnino
re [illegible] est una et quia per unam
rationem id est unius natura et unitas quo
omnia [illegible] ita dicitur oportet
teret quod aliud [illegible] et alia
[illegible] secundum diversa quia sic [illegible]
ad esse et aliud [illegible] hoc enim [illegible]
quod est ad et aliud secundum dupliciter quia
non est primum ut a sola [illegible] indivisibile
esse accipit sed potuit [illegible]
sunt est [illegible] sic sepe in [illegible] //
Dicta ergo sunt [illegible] unitas [illegible]
[illegible] ad illud [illegible] qui rem
[illegible] in esse producit [illegible] stabi-
lire [illegible] stabilitum deinde
accipiat [illegible] et consideret partes
eius [illegible]
deinde [illegible] ut [illegible]
ad quod unum est idest [illegible]
ergo distinguit [illegible] quia quedam
sunt secundum numerum unum quedam autem secundum speciem
sunt unum et quedam analogiam unum secundum
proportionem // Numero quidem una sunt quorum materia
est una sicut [illegible]
unius secundum [illegible] homines // Specie autem sunt
unum quorum ratio diffinitiva est una sicut [illegible] et
plures // Genere autem unum quorum est figura predicationis
eadem sicut homo et equus // Dicitur autem
predicationis eadem [illegible] que
linea vel [illegible] ita [illegible]
[illegible] genus [illegible] et ad species vel [illegible]
[illegible] quia enim est [illegible]
[illegible] sunt [illegible] ambitus [illegible] genus
[illegible] enim [illegible] genus
ambitus appellatur figura predicationis //
Analogiam [illegible] sunt unum quecumque se habent
in [illegible] ad aliud ut sicut [illegible]
ad unum ita sex ad [illegible] et sic gubernatio
navis ad navem ita [illegible]
ad [illegible] // [illegible] unius [illegible]
[illegible] ad precedentia [illegible] enim numero sunt
unum sunt et specie unum sed non [illegible]
quod omnia [illegible] specie sunt unum sunt
et numero unum // Quedam enim sunt specie
unum et non unum numero sunt [illegible]
sicut ea quorum materia est divisa et forma
una sicut [illegible] et plures // Quedam etiam
que sunt unum numero sunt unum
specie sicut ea quorum materia est [illegible]
et forma ut [illegible] et plures // Quedam
[illegible] que sunt unum numero sunt unum
specie sicut ea quorum tota materia [illegible]
[illegible] est ut [illegible] et [illegible]
[illegible] potentia ad formam est [illegible] sicut sol
et celum et mundus [illegible]
nulla est [illegible]

admirari / Tertia sic dicitur et diffinitur que
sunt eadem uno, licet ipsa illa dicantur
unum simpliciter quod unum primo // Non omnia
quod que sunt eadem specie sunt eadem numero et
quecumque sunt unum specie sunt eadem genere
sed non convertitur quia non quecumque sunt eadem
genere sunt eadem specie quia homo et asinus
sunt idem genere sed non eadem specie. Sed
quecumque sunt eadem genere sunt eadem proportione
sed non convertitur quia quecumque sunt eadem proportione
sunt eadem genere // Et hinc non est hic [illegible]
[illegible] dicit auctor quod [illegible] proportio sit genus
[illegible]. quia proportio non est generis. sed [illegible]
[illegible] quia ex omni quantitate [illegible]
quantitas proportionis. sed non convertitur [illegible]
[illegible] quod [illegible] exemplo sunt homo [illegible] ad [illegible]
in quantitate [illegible] quod [illegible] vel plus sunt
[illegible] eiusdem generis. vel eiusdem speciei
[illegible] quod [illegible] exemplo in hoc: quod [illegible]
sunt / et quantitas [illegible] [illegible]
est quantitas proportionis. quia est quantitas unius
[illegible] duorum vel plurium [illegible]
ad unam naturam [illegible] // Unum autem
[illegible]. aut in una [illegible] quod in eo
quod ad naturam [illegible]. [illegible] ad aliud et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] unum proportione
[illegible] aut [illegible] una [illegible] est [illegible]
aut forma. [illegible] forma ante totum
esse. [illegible] non totum sed est [illegible] ad esse. [illegible]
[illegible] [illegible] non [illegible] unum [illegible]. et
[illegible] a forma [illegible] unum [illegible]
a forma [illegible] unum [illegible] Palam autem
est per hoc quod [illegible] est causa unius quia
divisio que est [illegible]. opposita causa
est [illegible] que est opposita unius [illegible]
multa oppositionis [illegible] se habent ad [illegible].
et [illegible] quod [illegible] unum [illegible]
quod [illegible] est multo [illegible] quod multa sunt
ita multipliciter dicta sicut unum / Alia
[illegible] dicuntur multa [illegible] hoc quod [illegible]
non sunt [illegible] [illegible] [illegible]
vel [illegible] [illegible] [illegible]
determinatum Alia autem dicuntur multa
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sunt [illegible] sicut [illegible]
[illegible] [illegible] materia [illegible]
in hoc quod [illegible] [illegible]
est [illegible] // [illegible] ad [illegible] multa [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quod [illegible] esse [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] unum
ad [illegible] [illegible]. [illegible] quod
[illegible] est [illegible] [illegible] que opponuntur
unum in [illegible] [illegible] hoc quod
unus et multo. [illegible] sunt [illegible]
[illegible] est esse [illegible] ita quod non
[illegible] de hoc [illegible] solli-
citari [illegible] sufficiat [illegible]
sapientie [illegible]

Sed que omnia unum quorum
et specie, quorum que non omnia
specie, sed proportione et quorum
proportione non omnia genere

Palam autem et quod multa
opposita dicentur uni. nam
non existendo continua aut
in ratione materiam divisibilem
in specie. aut prima aut
ultima. aut vero in ratione
unius pluribus quibus oportet esse
dicitur

Cap^m 10 et c^o distinguit diversitatem de calculis et uni et qualiter unum opponitur multitudini et qualiter duo e multitudo prima et qualiter est unus et qualiter non e numerus

Cum autem istius sive sit stabilire partes entis quas supponunt sive partes sic sepius iam in antehitis dicitur unum et multa sic unum tale eius de quo consideret alsime ticus quia iam predixumus de ee unum diversimodorum facien do applicationem quod quidem d unio nem per se partes speculatem videlicet ee dicendum sit cum facili hoc sit doctrina quia ea que eidem sunt vere sub ponatur ani bono modo fieri potest quia lucidum intellectus unius manifestatur qualiter tamen quod declaratum est quod sit unitas que est prima unius et quod unitas hec non sit separabilis a rebus prius licet eo modo sit in anima abstracte intellectus a rebus abstracta facile est videre quia unitas nullo modo potest esse numerus quia quantum non sit ex unitate ad ab existente indivisibili et simpliciter indivisibilitas nullo modo sit divisibile et omnis multitudo sit divisibilis unitas non potest sive multitudo dicitur aut unius multitudo e quedam unitas quo nullo modo sit unius // Si autem non potest unitas esse numerus constat quod neque est par neque impar omnis enim quod est par vel impar est numerus eo quod eo quod par et impar numeri sunt passiones proprie differentia speciem e et quod unitas singulariter e prima unius non unius // Considerandum quod hoc est de numero quod sit et quod sit species eius et intrinseca invenitur accipiatur hac species numeri quia per ipsius e in aliquibus esse est una sive cum sit dicta de narius ex septem et tribus constituitur vel binarius est septe et ta inceptibile applicatus addes fini e quod deus quia cum sic bi narius esse septem et binarius esse tria et sex ex septem et esse ex totalis quod fuit e plus

Et ergo si dicta denarius e septe et ta fuit supra hoc itaque e plus quam ex quo denarius non e septem relinquitur quod denarius non e septem cum quoque alio et ut universaliter dicatur una species numeri de alia non predicatur nec diffinitur ca tio denarius non e novem et unum neque octo et duo neque septem et tria neque sex et quatuor neque quinque et quinque // Diceret forte aliquis quod denarius e summa que consurgit ex aggregatione septem et trium sex et quatuor quinque et quinque // Ad hoc autem dico quod hoc quidem verum est sed hoc non e dictio denarii quia e species distincta quod e unus ex septem et tria que principium a deseptem e quale sunt agnita sic ipse denarius licet eius quantitas discretibilis nota e nisi per suam mensuram primam // Constat autem septem et tria quantitates esse discretas non quod esse ficiant esse actualiter numerum quod singulariter sunt // Mensura autem prima numeri est unitas aggregate sua existens omnium numerorum principium idem autem in omnibus omnino e existens et constitutivus in aggregato quo unitas et certificat et constituit omnem numerum quo perdina rius sit aggregatus ex uno et uno et uno et uno et sic usque ad de cimam unitatem nec itaque sit denarius ex uno decies superiori singulariter sunt dum comes quod cum dico decies facio de numero d decem et tamen decem numerus est quod decies partes quod decies non cadit in denarii diffinitionem // Alia autem ratio est quia si unum decies sumatur intelligatur nec facit actualem diffinitionem sed denarius constituitur ex unius diffinitionibus que aggregata actualiter faciunt diffinitionem idem autem dicendum ee de singulis ee unum sed tamen forte quereret aliquis utrum sit unitas quia unus e unus tamen de binario e unus et ternario e unus et denarius unus tamen eum unum quod sua forma et sua fuit sit unum licet quod et unus habeat formam qua dicitur unus // Ad hoc autem dicendum quod cum unus sit in quo diffinitur forma singularis non e forma summe aggregate ex unius sive unitatibus partes quod ultima unitas accepta ut finis unius et ad quod finitur motus aggregationis e unitas numeri et forma illa sola e causa individuationis illius sumptis sub finis accepta ut dicit eius forma autem e in hoc autem quod idem e causa individuationis et unius unde ergo hec causa unius dicitur unus // Amplius

in philosophis ostendimus quod unum quod non est separabile a rebus quia si separaretur ad huc remaneret res una et si separatum esset unum a rebus et intelligeretur contingeret illas esse res duabus unitatibus dicerentur una et esset una quibus res due res et multa alia sequentur inconvenientia. Similiter autem eodem modo probare quod nec duo separabile esse a rebus duabus nec aliquis alius numerus separari potest ab ipsis rebus que sunt in eis [illegible] huiusmodi autem licet sint binarii remanent tamen ad ponentem inter eos duo faciunt quia hic est quod iam probatum est numerum non esse preter unius distinctio aggregatum ex uno et uno et deinceps. Si ergo inseparabile est unum a rebus unius consequitur et numerum inseparabilem esse. Et ratio est quia quamvis mutantur non veniunt ad nihil [illegible] formis quibus desinunt [illegible] salvantur in esse suo tamen adheret eis unus si eis dare hoc accidens separari tunc contingeret utroque separato binario a duabus ovibus adhuc remanerent due oves aut non. Si adhuc remanerent due tunc adhuc alius binarius [illegible] esse binarii [illegible] sunt quoque non remanent oves quod fuerit contra [illegible] separato [illegible] Idem autem est in aliis numeris. Sicut autem hic unus inseparabilis sit [illegible] esse in anima [illegible] Ratio [illegible] quod est unum quo [illegible] in anima [illegible] est autem quo magis [illegible] in divisione causata [illegible] et unius continuationem autem unitatum [illegible] et hoc continuatio est unus [illegible] omnia et hic unus potissime est [illegible] si fortius accipiatur ipsa continuatio [illegible] sicut dicit materia et est in rebus materialibus. De binario etiam specialiter [illegible] quod mathematici de hoc [illegible] probare non esse numerum sed principium. Si enim unus esse [illegible] autem [illegible] simplex tunc sequitur quod non dividitur et hoc [illegible] compositus duo [illegible] ex unius [illegible] altera autem est quod sequitur [illegible] principium numeri ut probatum [illegible] sequitur ergo quod binarius non sit numerus. Adhuc autem [illegible] est quod dicit unus dicitur uno quidem modo [illegible] potest unus ad suum ordinatum [illegible] et omne [illegible] unus quod continuatur

ex unius et hoc modo binarius est numerus. Alio modo dicitur numerus passionibus substantie numerorum que par et impar [illegible] et diminutio et habundantes et similes et [illegible] et [illegible] et binarius non est numerus sed principium [illegible] et hic est [illegible] antiquissimi [illegible] dixerunt tres esse numerum [illegible] et [illegible] et [illegible] autem hic [illegible] numerus [illegible] est [illegible] substantie [illegible] passionibus non consideratur [illegible] esse [illegible] omnis [illegible] continuatio [illegible] esse [illegible] principiis [illegible] considerat [illegible] autem [illegible] binario [illegible] in ultimo [illegible] consistens [illegible] maximum non [illegible] stet [illegible] procedat in infinitum. Adhuc autem ipsa multitudo consideretur [illegible] et [illegible] multitudo et etiam paucitas [illegible] istorum potest accipi absolute vel comparatio per respectum ad alterum et si quidem absolute sumatur tunc [illegible] unus est multitudo [illegible] et multitudo [illegible] continuatio ex unius est multitudo et multitudo [illegible] dicatur multitudo respectu ad alterum tunc opponitur paucitas et duo [illegible] et [illegible] multitudo [illegible] et paucitas [illegible] respectu [illegible] multitudo ergo et paucitas sunt opposite [illegible] unum autem [illegible] et paucitas [illegible] principio [illegible] per ea que dicta sunt [illegible] illius subtilius [illegible] differentiam per hec enim que hic dicta [illegible] sufficienter [illegible] intendimus in hoc quinto libro [illegible] et partes [illegible] et principia [illegible] a principio [illegible] libri diximus.

Capitulum [illegible] de modis [illegible] et quod nec diffiniri nec describi potest

Ens dicitur hoc quidem secundum accidens illud vero secundum se. Secundum accidens quidem ut iustum musicum esse dicimus et hominem musicum et musicum hominem.

Similiter dicentes et musicum edificare quia accidit edificatori musicum esse aut musico edificatorem; hoc enim esse hoc accidere significat hoc huic.

Sic autem et in dictis: cum hominem musicum dicimus et musicum hominem aut album musicum aut hunc album, hoc quidem quia ambo eidem accidunt, illud vero quia enti accidit. Hoc autem musicum hominem quia huic musicum accidit. Sic autem dicitur et album esse quia cui accidit illud est. Que quidem igitur secundum accidens esse dicuntur, sic dicuntur aut eo quod eidem enti ambo insunt, aut quia enti illud inest, aut quia ipsum est cui inest de quo ipsum predicatur.

Secundum se vero esse dicuntur quecumque significant figuras predicationis; quotiens enim dicitur totiens esse significat.

Ens dupliciter vel de se per se vel in interpretatione seu significatione assignatur. Esse non potest quia per quod per nominis significatione hoc est ens et unum modum et simpliciter et quo ad nos quia ens ipsum secundo quidem patet ex hoc quod nobis ut est non imperfecte in ipsum esse supponas et quo ad nos ens notius est omnium eo per quod priorius nobis simpliciter aut notius omnium eo esse probat per quod quia est simplicissimum et primum. Considerandum ergo ipsum dividens quod ens secundum se et unum dicitur aut secundum accidens aut secundum se secundum aut accidens dicitur ut fortasse inclusive triplex. Uno quidem modo quod unum accidens alteri accidere dicitur propter unum subiectum cui ambo accidit sic dicimus iustum esse musicum. Alio modo dicitur esse secundum accidens quia accidens subiecto accidit non quidem subiecto per se secundum quod subiectum inest subiecto per se et per se subiectum per se subiecto accidit sic dicimus hominem esse musicum et musicum hominem. Hoc enim quidem modo simpliciter similiter dicitur cum quod est musicum edificare vel edificatorem esse alias quia accidit musico esse edificatorem. Similiter enim hoc esse significat unum simpliciter alteri inesse dicimus tamen non esse ut quidam nam inesse ut subiectibile quod est primum vel diffusio significat hoc huic accidere esse inesse ut accidens sicut causa in 2o topicorum est determinatum. Hic enim aliquis non addit supra inesse sicut vero est in libris quod tunc dicimus sicut hominem musicum vel econverso musicum hominem. Alio modo unum accidit alteri inesse ut cum dicimus musicum album et econverso album musicum. Hoc enim ultimo inducto est dictum esse quia ambo accidentia eidem accidunt. Aliud vero dicimus sic ut significemus alteri idem alteri quia accidit accidit ei quod est sub ente completo in se per se. Cum vero dicimus ut cum dicimus musicum esse hominem hoc dicimus quia homini quod est hunc musicum accidit quod tamen non est primum subiectum ipsius similiter est dicendum de musico id est albo. Epilogando ergo dicimus quod secundum accidens dicta sic dicuntur aut eo quod eidem enti ambo accidunt aut quia enti per se accidens accidit aut quia id cui inest accidens est idem illi subiecto de quo predicatur accidens. Sicut substantia et id secundum se esse sive tamen per se in est accidens de ipsa predicatur.

Secundum se autem sive ens dividitur secundum ordinationem figure predicationis ita quod alterum de alio predicatur ut dicitur secundum se totiens quotiens predicatur secundum se dicitur tot modis dicitur esse secundum se quia

quia tale praedicatum esse quidam dicunt et significat
et diversitas quidditatis est ex significationibus
praedicatorum. Sicut omnia que dicuntur praedica-
mentaliter, quedam significat aliquid sive substantiam,
alia significat qualia, alia quantum, alia ad aliud,
alia facere, alia pati, alia ubi, alia quando, alia que[illegible]
alia situm, alia habitum. Et esse quod sive
ens significat idem aliud unicuique generum
horum, sicut probatum est, quia nihil refert
dicere homo convalescens est, ut esse significatur,
in dicere ut homo convalescit. Et homo vadens
est aut stans, et homo vadit aut stat.
In omnibus enim aliis quantumque non significat
per verbum principale accidens et secundo substantiam et
[illegible] de substantia tale esse significat quale
[illegible] per accidens tunc esse subie-
ctivo tale esse [illegible] significans predicato variat.
Amplius autem esse et ens significat
ipsam rei veritatem. Et ideo dicit vero componendo
[illegible] in ipsa re [illegible] et [illegible] sermonem
accepta. Et veritas rei est ipsa entitas
[illegible] ex [illegible] perfectione, sic dicimus verum
aurum quod perfectionem auri attingit. Et vero
[illegible] temporis [illegible]
[illegible] non apparent per [illegible]
apparens. Et non [illegible] quod [illegible]
[illegible] vocatur. Et ideo verum [illegible]
[illegible] non est separabile ab ipso [illegible]
[illegible] et hoc [illegible] per [illegible]
quibus probatum est [illegible] a rebus non separa-
bilis. [illegible] significat esse veritatem com-
[illegible] sermonis, quia in eo quod
res est vel non est oratio vera vel falsa dicitur
esse. Et ideo [illegible] est esse quoddam, quia compositio dicit
esse [illegible] quod ens semper quia cum dicimus
[illegible] esse [illegible] ipsa [illegible] ipsum esse
verum. Et cum dicimus [illegible] non esse ipsa
[illegible] quia non est verum sed falsum. Hoc
autem [illegible] similiter una est in affirmatione
vel negatione, ut cum dicimus quod Socrates
est musicus significando hoc esse verum,
et cum dicimus quod Socrates est non albus
significamus quia non est verum [illegible]
dicimus etiam diametrum non esse commen-
surabilem significamus hoc esse falsum. In omnibus
[illegible] esse [illegible] sunt
[illegible] affirmando
[illegible] Amplius autem
esse et ens dicitur aut potentia affabile
aut perfectione affabile sive significabile, [illegible]
[illegible] sive [illegible].
Et hoc esse dicimus quod potentia est affabile
sive significabile perfectione [illegible] perfecta
ens est [illegible] actus [illegible] ad-
[illegible] super [illegible] perfectione autem
ens est [illegible] determinatum est ad esse
per [illegible] et [illegible] de [illegible] potentia ens
duplicat potentia [illegible] et potentia

Amplius significat esse et ens, hoc quidem quid est
signat, alia quale, alia quantum,
alia ad aliquid, alia facere,
alia pati, alia ubi, alia quando.
Horum unumquodque idem significat.
Nihil enim differt homo convalescens
est aut quod homo convalescat, et homo va-
dens est aut secans, aut hominem
vadere aut secare. Similiter autem et
in aliis.

Amplius esse significat
quia verum, non esse autem quia
non verum sed falsum. Similiter in affir-
matione et negatione, ut quia
est Socrates musicus, quia hoc
verum, aut quia est Socrates non albus,
quia verum. Hoc autem non est diameter
incommensurabilis, quod falsum.

Amplius esse significat et ens, hoc
quidem potentia dicibile, illud vero
actu. Horum dictorum videns enim
dicimus et quod potentia est dicibile
videns et quod est actu. Et scire
potens scientia uti et utens. Et
quiescens et cui inest iam
quies, et potens quiescere.

Similiter aut in subiectis et
eciam mercurius in lapide durus
et medietas in linea et secundum
entia non dum perfectum quia non po
tens et quia non dum in alius
determinandum

Secundum sit per
extrema potentia

sensualis forme sic dicimus scire dum
scire potens est uti scientia secundum habitus fa
cultatem et id quod est utens sive con
siderans et 2o modo dicit duplex quiescens
secundum actum cum quiescens dicit tamen actu
me quies. Tertio quod potentia est esse
dicit potentia quiescens / Tertio ad de
hoc secundum actum et potentia in subiectis
in artificialibus cum dicimus ydolum mer
curij esse in lapide potentia vel actu et
similiter potentia et actum dicimus in lapide
esse medietas linee. Sive lineacionis
ydoli / Dicimus esse secundum ydolum non dum
perfectum actum et potentia secundum modum quo actum
et potentia dicit esse. Secundum quod ad perfectionem est secundum
ultimum agere non dum habens perfectio sed prius
est potentia / In omnibus aut talibus
potentia dicit esse. quod est in potentia prima
potentia vel proxima est que venire mo
bi ... ad actum sic habitus agere
et habitualis ad habitum. Et de aliis
est accipiendum. Quia non recte sic potens
et quia ... subtilius in sequentibus dicetur
Est aut hic non pretermittendum quod eciam
sic in auctoritate libro ... apprehendit
ea que sunt in anima. Et esse ... oppor
tet ... non est at quod ... est ... sed
... ... proprietates et multe
operationes. Et sic aliud ... attribuatur
... entis ... quod sibi aliud esse ponatur
... esse qui dicit esse ... in
... alia ... nec
aliud ... est ...
Sed dubitabit forte aliquis de hoc quod
diximus cum dividit in potentia ... et
potentia actum ... utrumque horum quidam
dicimus esse ... potentia non videtur
... nisi per actum ... non ...
potentia ... per actum sic ...
... est / Ad hoc aut obiciens ... quod
... dividens ...
... videtur sequi secundum ea que dicta
sunt. Si aliud est potentia entis ...
est ens secundum se ... entis ...
se in ens potentia et in ens actu hoc
at omnia et ... talia sunt soluta
per hoc quod ens secundum se ...
... entis secundum actum / Est
quod ens secundum se quia unum attribuitur
alteri gratia sui. Tertio gratia alterius
ita quod ipsum est de natura eius hoc
at naturale est ... secundum rei ...
et secundum esse quod est in anima a rebus
extra / et sicut est secundum ipsa ens ...
illa duplex est accipe sed ut secundum quod

sunt esse quod dicitur habere figuris prius
et quod primam esse dicunt accidentia. probatio prima
quod quando dicuntur predicamenta de substantia
esse quedam dicunt. Et illius causa est accipere
unum 2m dictorum secundum primum ipsorum
dicendi per se / et ideo 2m se determinabitur
sicut prius / Alio autem modo accipiuntur
res prima 2m quod ipsam rem constituunt
et hec sunt potentia et actus. Omnia que
per modum convenientia sunt cum substantia
esse unitatis rerum signatarum in oratione et
hec est ea unitate 2m se, et non 2m actus
propter hoc inter primum modum entis 2m se
accipere / ex ipsis rerum principiis 2m
aliud modum esse 2m se. quo unitas rerum
demonstratur / quod autem de potentia non esse
affirmabilis sit hic dictum. unde per actum
que est ad oppositum, quod hic affirmabilis non
fit nisi per actum, tunc est affirmabilis et difficilis
et non significat modum qui tunc ea. quod in non
significat actum eius. Et quod dicitur dividentibus de
relinquere dicendum. verum est in divisione bruti
hec autem dicta analoga et de dividentibus
non sunt relinquunt dicenda sed relinquuntur
2m modum quedam

Tractatus 2us quinti libri Metaphisice
capitulum primum et 2m de declarationibus qualiter
quid est substantia et que divisiones eius
generales et prime

Quoniam nos dividendo diximus modos
substantie oportet nos stabilire substantiam
2m quod physice sunt spectantem et
ideo ex premissis dicimus quod esse aut
est per naturam aut per accidens esse aut per
accidens est infinitum eo quod non sunt
certa ea que per accidens conveniunt // esse non
finita et causas esse rei. Sunt omnia
autem que sunt per naturam substantia est primum
sicut patet ex prima divisione esse 2m se
quod in predicatis causis inveniuntur // esse
autem 2m se in quibus modis inquirimus.
Unum quidem eius est esse cuiuslibet acquisita
ex se accidentibus est / et tamen ipsum sit in
alio non est in corpore quoddam pars et
impossibile est esse sine eo in quo est et
hoc est accidens et est in subiecto / Aliud
autem est quod est essentia acquisita ex
principiis essentialibus sed 2m esse non in alio
hoc modo eo quod non est in subiecto et hoc
est substantia sed cum dicere quod substantia esset
in subiecto tunc queritur de illo et abiret
hoc in infinitum et ideo oportet ut primum accidens
subiectum non sit in subiecto propter quod
dicimus quod substantia est constituens
esse accidentis non constituta contra
ab illo et ideo est esse sibi ante
esse accidentis. ex hoc tamen non videtur
accidentis esse aliquid in accidente
ut velocitas in motu et rectitudo
in linea et figura in superficie
et accidentia etiam dicuntur [illegible]
et unum et hoc plures inveniuntur propter
quod propter quod oportet quod ambo accidentia
talia sunt in alio quodam
quod est subiectum amborum quia per accidens
non substat accidenti nisi accidens
substantiam in substantia que ipsum
esse facit et ideo non substant
accidentibus sed [illegible] primam
esse dixerunt hec per substat
sunt et quidam sicut alia
dixerunt esse et substantiam et accidens
sicut primus eorum qui [illegible]
dixerunt in ipsis elementis
esse substantias et in aliis dixerunt
esse accidentia quod est impossibile quod
in se substantia est non potest esse accidens
in illis alicuius de hiis autem
in libro Perigenios determinatur.
// Ex inductis autem patet quod
subiectum est eius in se perfectum.
quod in se in esse constituit
alterum [illegible] et in alio dicitur
est in ipso quod est in corpore
quod facit ipsum et est esse totum

quod ipsum est in actu et non est materia
sicut pars compositi et pars esse
rei et non est forma talis et non
accidens // aut est in eo inexistens
conferens ad esse sed per eam con-
stitutum est in esse per hoc quod est
in alio et non est accidens et id
quod potest non esse in aliquo id est
ut in subiecto conveniens est in subiecta
materia sed quod non est in alio est in eo
ut in subiecto unum in substantia non est
in alio ut in subiecto sed omne
quod est in alio ut in subiecto est in materia
substantia sed non convertitur quod subiecti
subsistere non habet in se forma nec
proprie loquendo sed materia habet id
a se ipsa // Ex inductis autem est
accipere quamdam substantiae divisionem quia
substantia aut est corpus aut non
corpus // Et si non est corpus
aut est pars aut est pars corporis
et non pars corporis et si non
est pars corporis aut habet conversionem
cum corpore ad movendum aut non
et tunc corpus est substantia com-
posita per corporis unam quidem
in et alia forma non pars
corporis coniuncta corpori intellectu-
alis anima sive celi sive hominis
non coniuncta corpori intelligentia. De
omnibus quod habet substantiis quae
non sunt sunt sicut omnes sci-
entes eorum intendere predi-
cabilia et contendo diversitates
diversas earum. primum autem loquimur de
substantia corporali // Capitulum 2m
et est digressio declarans de
esse substantiae corporalis in eo quod est corpus

Substantia autem corporea substantia
una continua non ex atho-
mis composita eo quod
divisibilis in divisibilia non continuatur
sicut ostendimus in 6o physicorum
substantiam autem compositam
corpoream ex materia et forma
quidam dixerunt esse et diffinie-
runt quod corpus est substantia longa
lata et profunda quod etiam
nos infra dicemus corpus
diximus // considerantes hoc
nos intelligemus et videamus
quomodo corpus quod est substantia
sit longum latum et profundum
Dicitur enim longitudo ipsa linea

ducta in continuum quocumque modo ducta
fuerit et secundum hoc linea et longitudo est
una specierum quantitatis et aliquando autem de latitudine
longitudo maior linearum superficiem
continentium dimensio / aliquando autem dicitur de lon-
gitudo maior dimensio extensa corporis
quocumque modo extenditur et sive sit linea
sive non ad ad eius terminos quantitas mensu-
ratur aliquando etiam longitudo dicitur spacium
quod est inter caput et pedes et caput et
caudam aliorum / dicitur etiam longitudo mundi
spacium quod est inter dextrum et sinistrum et aliquando
dicitur longitudo climatis et habitationis
atque quam imaginatur inter punctum orientis
et punctum meridiani cuiusque hominis //
Latitudo etiam dicitur multis aliquando enim
dicitur latitudo ipsa superficies et minor dua-
rum dimensionum / et dicitur latitudo spacium
orbis terrae quod est inter oriens et occidens
/ et dicitur latitudo climatis atque meridi-
ani quod est inter equinoctialem et zenith
capitis cuiusque hominis // Profunditas
etiam dicitur multis modis uno quidem et
primo modo quantitas dyametri quae co-
niungat inter duas superficies et eo quod
dicitur a superiori eius ad inferius de-
scendendo dicitur profundum ab imo autem ad
supremum dicitur alta sive altitudo et dicitur
profundum quod inter anterius et retro alterum
/ etiam dicitur profundum orbis quod est ab
austro ad aquilonem quae sunt ante et
retro mundi / et dicitur profundum climatis
medium ipsius in quo sit inventus
figura dyametri pyramidis luminis
celestis quod incidit in clima / iste enim
sunt modi communes quibus utitur philosophus
in omnibus istarum dimensionum / cum autem
dicitur corpus longum latum et profundum
non oportet quod ille dimensiones actu sint
in ipsa videmus enim speram esse corpus
in qua nulla penitus est longitudo sive
linea quod enim dicitur axis spere quod
inquiunt arabes vocant hic linea
transiens per polos et centrum spere non
assignatur nisi quam movetur spera. ipsa autem
non est corpus per hoc quod est spera
sed prima corporalitas fuit in ipsa con-
stituentia esse corporis ante utrumque illorum
fuit ipsa quod corpus in eo propter quod
sit terminabile superficiebus et si ponamus
corpus infinitum sic nulla posuerit
ipsum et corpus et non est superfi-
terminatum et sic corpus esse infinitum
non cessat in hoc quod ipsum penitus
esse corpus sed ... hoc quod quod quod potest

ex infinitis. Hec tertio ad esse corporis
requiritur quod habeat plures actu superficies
sicut corpora figurata. Est enim corpus infinita
superficie terminatum quod esse non est. Item
ad esse corporis ipsum esse positum sub eodem
quo tamen non est ab ipso recipit dimen-
siones [illegible] celum est corpus, dimen-
siones non recipit. // Ex omnibus quod ostendit
concluditur quod corporis esse non pendet ex
hoc quod tres [illegible] actu dimensiones sed
potius corpus est quod aptum natum est tribus
dimensionibus dimensionari ita quod tres
dyametri orthogonaliter ad unum angulum
[illegible] mensurabat ipsum nec plures
sunt in ipso esse orthogonaliter in angu-
lo uno concurrentes licet plures [illegible]
sunt non orthogonaliter [illegible] [illegible]
spera aut lineari aptitudo facit cor-
pus esse corpus sed mensure secundum actum
in ipso accepte consequuntur corpus
et [illegible] et succedunt sibi substantia eius
manente una et eadem. Si enim acci-
piatur cera et comprimatur mutantur in ea
iste dimensiones que sunt actu in ea
et tamen manet idem corpus // Dixerunt
autem quidam quod longitudo est maxima
quod excedit in dimensionibus in omni
corpore et constat quod ista longitudo
non est celi corporis quod est corpus
contentum [illegible] superficiebus [illegible] non excedit
alia // Alii autem [illegible] [illegible] di-
xerunt corporis duo dici a corpore
rum et [illegible] quod vocat corporalitatem
et primum quidem vocat corpus esse
mathematicum et secundum physicum sed hec verba
huius tamen studio intellecta sed enim dicta
sicut corporalitas et corporeitas usque adhuc
non est auditum. Preterea si corpus
a repletione dicitur hoc non distinguit
quod omne corpus replet mathematicum. Si autem
grossitie esse replentem hoc est ydio-
tarum et secundum hoc alia nam corporeitas
[illegible] ignis et alia terra [illegible]
penitus absurdum. Si enim est aliquid
corporis quod retinetur et conservat
[illegible] dimensiones actuales que
sunt in ipso hoc non est nisi a natura
corporeitatis secundum quod est corporeitas
sed a forma physica addita corpo-
reitati. Ex omnibus quod dictum est
concluditur quod corpus in eo quod est substantia
corporalis est substantia continua in qua sunt
[illegible] tres dyametri orthogonaliter
se secantes in quacumque parte sunt et secundum
hanc formam omne corpus equaliter
est corpus omni corpori sed secundum mensurare

vel quantitatem vel lineam non omne
corpus equaliter sicut est omni corpori
quod talia accidunt ex [illegible] uno
dimensionum que secundum actum acci-
piuntur corporis actualis quantitate
constat etiam quod corpus per formam
corporeitatis [illegible] formam corporis
est rarefactibile et condensabile
condensabile licet non retineat secundum
eandem formam easdem dimensiones
secundum actum corpus autem
est quantitas actualium dimensionum
superficie vel superficiebus [illegible]
[illegible] esse [illegible] [illegible] men-
sure quantitatis accepte et
[illegible] ad corpus. Corpori autem
[illegible] [illegible] accidit
divisibilitas ratione continuitatis
et si non dividatur hoc non est ratione
quantitatis sed hoc est ratione physice
forme continuationem superaddite
sicut diximus forma [illegible] continuatis
sicut est in corporibus celestibus et hoc propter
[illegible] quod dictum est susceptibile contrarios
et discordantis [illegible] continuatis
// In continuatis autem spera non
susceptibilis quantitatis [illegible] quod susciperet
continuationem id est absque conti-
nuitate et [illegible] // Aliquid autem
tamen dico [illegible] pro parte sit continuum
[illegible] quod in continuum non est susceptibile
divisionis nisi forte in potentia sed
in potentia est [illegible] // Ex hiis
autem colligitur etiam quod spera
corpus secundum quod est spera corporea
est [illegible] in potentia et aliquid in
effectu in potentia eius id quod est
susceptibile dimensionibus secundum actum
// In actu autem est corpus con-
tinuum et in eo quod est [illegible]
yle quod dese equaliter sed [illegible] ad
continuum et in [illegible] licet [illegible]
tinuo [illegible] [illegible] infinitis
[illegible] // [illegible] autem forte
[illegible] dicens quod yle corporis
est composita ex materia et forma
quod yle actu substantia quedam apta
continuitati [illegible] substantia actu eius
et aptitudo [illegible] et composita
ex actu et potentia. Sed ad hoc
dicimus quod [illegible] yle [illegible]
addit [illegible] yle [illegible]
[illegible] [illegible] quod [illegible]
[illegible] [illegible] quod est actu [illegible]
non potest actu [illegible] forme
et [illegible] quod addit apta
continuationem non ponit in actu
aliud esse sed in potentia et ideo

Et ideo si hec potentia deteminatur
corporeitatis indistincte nisi per
orthogonalem penetrare tredimen-
sionaliter efficit. quod positum communi
et forma corporeitatis aut viribus
de talibus est dimensio corporis que
sunt priori et tribuunt et habilitati
tum quia materia ad singula appetitum
iam patribus est generatio similiter
non ad generationem et determinationem quod cum
ad materiam et formam corporeitatis
cum illa in suo dat magnitudine
corpore secundum proprietatem omnibus dant abun-
ditatem. Et ideo est quam sicut dicit
porphirius secundum quod in illa participat
tipe cum generis naturam non pendat
composite speciei secundum quomodo sunt
ad omnium speciem si autem ad
veniat forme physice sicut
est calidum et frigidum et humidum
non dividunt corporeitatem tamen
sic dicit ipsius secundum formam ipsa sicut
dictum est. Cum autem et est dubium
sic declaramus utrum materia quam sit sua
separata esse possit a forma
corporis
Dicit autem corpus sit com-
positum ex materia et forma
et corporeitatis similiter que
est forma substantialis corporis et
que apta nata recipere tres
dimensiones secundum hec non est separata
ab singuli forma per ita quod re-
aliter actum existat sine ipsa hic
autem sic probatur si enim materia posset
separari a forma corporeitatis
sequitur hoc. Secundo cum posi-
tum sit impossibile separata communi
a est. debet actu aut non si autem
est divisibilis tamen dicit sit spa-
tio continui ipsa materia est continua
et tamen non habeat nisi continuitatem
corporis sed ipsam esse corporis
dantem aut erat separatam sepa-
ratam esse a forma corporali
si autem est indivisibilis autem indi-
visibilitas est ei finalis vel ac-
cidentalis si autem est essentialis vel
naturalis vel unquam potest recipere
dimensionem quia finis est quod sit (?) perfectio
est forme corporis et per sui
receptibus et dispositionem si autem
non est ei naturalis tamen est ei acci-
dentalis et accidentale esse constitui per
formam quod est omnis in se proprium

esse non potest. Amplius si separata a forma
corporis aut designabilis est in loco aut
non si est designabilis in loco tamen omne id
quod habet in loco designatum est divisibile
secundum magnitudinem divisibilem esse si autem non est desi-
gnabilis aut habet situm aut non si habet situm
tunc est punctus et tamen ad omne punctum
possibile duci lineam duceretur ad separatam
lineam si autem non habet situm et est divisibile
videamus quo accipit corpus aut cum acquirit
eam subito aut successive si acquirat succes-
sive erit divisibilis quia omne quod movetur
est divisibile si autem accipit subito
accipit eam in omni loco. Secundo aut
in nullo aut in uno tamen in alio si autem
dicitur quod accipit eam in omni loco omnino non
est ita quia acciperat eam in omni loco non posset
esse in omni loco et quod est in alio loco est de se
et quidquid per corporis formam invenit in ma-
teria corporis quod invenit in ea non
autem potest dici quod in nullo invenit eam
corporis formam cum accipit eam quia hoc
est impossibile apud physicos si autem dicatur
quod in uno et in alio hoc etiam voluntarie
etiam fingere volenti si autem forte dicatur
aliquis quod corporis forma dat ei locum quem
accipit a materia hoc est inconveniens quia nec
omne corpus est in loco nec forma corporis
dat unum locum potius quam alium tamen
non videamus quod materia in uno loco sit
tam et in aliquem et hinc non ita
esse potest non quia forte ignis materia per quem
invenit in suo loco. Et forma levis vel
gravis unam aliam ponitur non invenit
in loco tamen vel non tamen destitui
recipere ad tamen non est sine sui cor-
poreitate patet ideo quod materia a corporeitate
non est separabilis quod ad sine ea actu eius
designatum existat. Sunt autem quidam
qui dicunt de eo non sunt contra quo
sine non assignabilis per rationem quod predictis
fere quedam sunt et forma non acciperetur
per actionem continuitatis autem est actus
quod licet divisibile sit quia tamen sapi-
entibus et insipientibus debitores
sumus ideo rescribendo dicimus id quod est
potest esse separatum secundum quod sit in corpore et esse
potest hoc accidit tamen est inquirens actus
atque. Et examinato hoc quo competentibus
videamus ad propositum. Amplius si separatum
potest materia a forma corporis separatum
constat quod separata est determinata
quod autem separate non est a simpliciter per
cedit quod hoc esse esse indeterminatum
per continuitatem et per non separatam autem
dicitur quod sicut te esse cadunt

p assumptu quod omo esse no potest
Aliqu sit separabilis sit materia a corporeitate
ponamus q cum aliud separatur ymo et yca
ab alia corporeitate separat ad illa duo quo
tunc aut sunt p omnia idem aut diverse
si sunt p omnia idem vnica cu quo materia
sit a tom pvenit a eqle ptu qd est
in mlibz accipiens aut alta parte de
struit et no erit assignare q destruct ca
a vltra destruit et illa iq n eto a
oz dic q alta habundat supaliaz
et iterum vltra n excepte mensura erit
assignare xo // Ex omnibus aut hijs ma
nifestu e materia a corporeitate nullo posse
separari qd aut materia sit aliq alimoi
quam vel rara vel densa vel figure
illius vel huius hz ab forma physica
que separabilis e ab ipa // Est aut ad
vna e et indivisa sb forma
forte vocetur dem forme velut qrunt
q corporis tacta p accidens sed si dicta
alia ps vel q dicit no est tacta
nl inferior no e superior vel finist
e magna sz qu no sit vel illa no
et no accipitur nisi sunt singularibz
et continue vna e indivisa ma
qo actu a forma corporis no separatur

Causa eius et est digressio qualiter forma sit causa qz actu sit materia et que sit causa unitatis materie et forme quo forme ipam attribuunt materiam

Sic aut materia no separatur
a forma cum in actu ita nec forma
cum esse separatur a materia ea autem
vnit quo forma que e forma cor
poreitatis no sit forma corporis licet
cu materia in eo q substantia e que est
fundamentum diversa sit a forma
et forma cum q e forma sit diversa a
materia nec alta illaz substantiaz separatur
ad aliam per se ita sit causa alterius
materia cum no e causa sit causa alterius
id quod e in potentia sbe forme qz
in effectu forma aut cum sint ipam
actus e forma et ipa e ca qz sit
// ma hz formam e ca qz in e vel sit
in effectu vel in actu qz forma dat
materie esse in actu et ideo dat esse
in actu in quantum e forma hz vel
illa sz in quantum e forma et ita p
successionem formaz esse e in actu
et quando vna e corrupta aliam
recipit et io ipa e in hijs quando
generatur materia cum sz e p formam

et quia forma e ca actu esse
materie et ma no pt esse in vlla
natura nisi sit in actu ideo
forma e ca qz sit ma et io
sz sit vlla sit forma q ma
no sit et sic no sit ma q
no sit aliqua ma qz et causa
intempta intercunt effectus
et effectus intempus intercunt
causam // Ex hijs aut forma
agens ... e materia vol te
tempore quia nec licet no ca
tunc vel sibi in eo q ma
vel forma e ... e ca esse ma
et no e causa ab eq // quet
aut fortasse aliquis vtz
in sit eadem nus in eo q
ipa ma in eo q ma e non
... cum diversa et videtur
q quoniam e diverse eadem no
remaneat // Aliqu ea que
e ... forma et ... q
dicunt sit ... // Adhuc
aut in artificialibus id maxime
videtur q idem esse facere accipit
formam ... et sic hoc
e vero tunc quet aliquis q att
buet ei in vnitate vnitas
cum in esse vel in quantum forma
sup eam sibi succedentium no
attribuit ei vnitatem vnius
et si remaneat adhuc qo q
sit ca vnitatis cum in ipa vl
cum pluribz diversa vno esse
quia et eandem vna esse materiam
si prout conveniunt cumque et
hec quidam habeat obiectionem
qz si eadem vno sint qz
e vna vno ma et dico
qz forme diversa succedentes sibi
p eandem materiam ... indebiliter
esse ... vno // Adhuc aut
sibi individuum qz a e dic
materia in esse fiet eandem
esse vno ... e dic materia
in eo esse ... vno et ad
e dic hec ad esse id vno
// sic cum sup ... pa
ttaret ... e vbi individuo
causa e vnius et conti...
qz ... in esse ... materia
e in potentia ... esse fun
damenti ... ma in
... materia ... et cum
hec etiam vel pluribus esse
vna i formis ...
que sibi sup eam succedunt
sz in esse ... ... est
potentia ad vnum no ... e

v mā sit vel mō

est potentia ad alteram materia enim
ut substantia et fundamentum est per
ad materiam secundum quod materia imposita
est quia isto secundo est subiectum mutationis
et motus. Prius autem non est
ad mutationem et motum. // Et quia
quod attribuunt ei unitatem numeri
// Dicendum quod nihil in indiviso
sine esse secundum quod sit vel consi-
deratur hoc est una unum com-
positi et quod superius dictum est quod eadem
sunt uno in quibus est una materia
intelligitur de una que est per
comparationem ad actum terminata per formam
sua ratione quod est idem non est
indivisa. // Restet autem adhuc for-
tasse aliquibus tamen forma sit
causa esse actualis materie quod
attribuunt forme separatam materiam
si enim ita attribuunt materiam
forme videbitur quod unius
modi penitus remaneant
[illegible] autem que sunt penitus
unius modi forme sunt eedem
et omnia videntur esse forme
unius. // Si enim aliquid dicat
quod licet substantia materie sit una
tamen quia sunt diverse et ille
causant formarum diversitatem
hoc [illegible] quod secundum hoc pon-
[illegible] causa efficiens hoc est eius
quod est in effectu et diversitas po-
tentie esse causa diversitatis
eius quod est in effectu sive in
actu quod esse non potest cum actus
substantia et ratione sit ante potentiam
// Amplius [illegible] quod sit causa
[illegible] declarare [illegible] et tunc
redit ad questionem primam
non enim invenitur esse vide-
licet Platonis dicentis quod forme
dantur secundum mutationem [illegible]
planetarum que sunt illa mota
et ipsi attribuunt [illegible] diversitatem
motorum // Ad hoc autem [illegible]
dicendum quod [illegible] forme attri-
buunt materiam sub diversitate
dispositionis sive sub diversitate me-
liorum [illegible] motus celi [illegible]
et in diversas dispositiones agentis
materiam // Tamen enim intelligen-
tie lumine [illegible] parte
[illegible] et in [illegible]
[illegible] dat formas
[illegible] motus [illegible]
[illegible] attribuunt [illegible]
ut [illegible] dare possit
suas [illegible] et [illegible]

integrum. Et patet quod propter formam et formarum
diversitatem et diversitas materie secundum di-
versitas est dispositionum eius in motu celi. // Subiecti
autem que contraria sunt sine ratione di-
versitatem non faciunt materia neque ea prima
[illegible] sit et [illegible]
[illegible] causa diversitatis est longe vel prope
distare apud secundum [illegible] hoc
autem est pluries [illegible]
et ab [illegible] primo [illegible] potentie
multiplicatio et distantia ad quod sit per [illegible]
[illegible] maior [illegible] mul-
tiplicitas et magis distans a primo
[illegible] diversitas est ex parte [illegible]
[illegible] et ex parte [illegible] hoc autem
in ultima parte [illegible] sapientie erit
manifestum ad presens enim intentum
sufficit quod dictum est. //

Capitulum 4m de divisione substantie secundum modos communes

Nunc ergo stabilitas substantia et nomine
eius veris et principiis et de-
terminatis concurrentes ad proportio-
nem dicamus divisionem per modos eius
communes. Dicatur ergo quod sic incipiatur
ab infimo quod prima est substantia post sta-
bilitatem alia substantia fiet. Tunc substantia
dicitur id quod substat primo in corporibus
ut similia corpora que elementa vocantur et
que sunt terra aqua aer et ignis
quod sunt talia in diversorum physicorum
positionibus. Hec enim dicitur primo substat
compositis. Et ulterius hoc non corpora
[illegible] dicuntur substantia eo quod substantia formis que
in actu sunt formis. Dicitur autem hec
corpora aliorum que sunt instrumenta
anime [illegible] dicuntur substantie ex corporibus consisten-
tia. Et quia plura [illegible] veritatem
agit ipse actus anime gratia propter
quod si separatur a toto ipsa pars esset
[illegible] ipsa [illegible] esse anima eius
propter hoc etiam partes aliorum dicuntur
substantie. Et [illegible] hoc etiam dicuntur substantie
diamonia. Diamoni autem [illegible]
in latino sonat intellectum. Hoc enim
ponit pro [illegible] quod dicit substantiam com-
positam materie [illegible] autem [illegible]
per hoc probant esse substantie quod non dicitur
de aliquo subiecto sibi. Hec dicuntur esse
qualis [illegible] substantie. Quia licet secunda substantia
dicatur de prima non dicitur de ea sicut
de subiecto [illegible] quod constituunt
[illegible] substantiam [illegible]
[illegible] De hiis ergo
substantiis alia [illegible] dicuntur
[illegible] ipsa substantia non de aliis in quibus
esse accidat omnia ergo que sunt dicta

Nota 2a substantia dicta de prima

[illegible] cons
omnia di[illegible]

215a

ubstancia dicitur. z simplicia corpora. ut terra
ignis. et aqua. z quecumque talia. et uniuersaliter corpora z ex
hiis consistencia. alia et demonia. et partes horum. hec autem
omnia dicuntur substantia. quia non de subiecto dicuntur. sed de hiis alia

subiecto dicitur sicut individua, substantia vel com-
posita substantia est substantia. Alio autem mo-
do dicitur substantia quod existens in talibus sicut esse
principium est causa essendi. ita quod ipsum
est causa talibus essendi. propter quod sunt et hoc
quod subiecta illa que non dicuntur de subiecto aliquo,
sicut individua individue substantie. ille enim
de nullo subiecto dicuntur. Hec autem subiecta
dicuntur de aliquo ut de subiecto. licet alia de
subiecto dicantur hec substantie. et talis anima quod
tamen anima sit in aliquo et dicatur de aliquo
sicut de subiecto. non est in eo sicut quedam
pars. Hec autem substantia est sicut quedam
pars essentie. Hec autem non sicut causa
essendi sunt corporis. hoc quod sunt substantia
est forma. et precipue inter formas dicta
aliarum. quod hec est actus ultimus inferiores
autem corporis sunt forme que sunt
quasi sunt in potentia ad aliam. Illius actus
ultimo est. et superiores forme aliorum sunt
etiam alie coagulatorum et complexionatorum.
omnes enim ille forme sicut corpus et sunt
in potentia ad ultimam operationem que perficiuntur
per actum [illegible] ad [illegible] gloriam. Anima
enim sicut dicto de anima diximus principium
est et causa vite. ista enim que sunt
[illegible] non sunt substantie [illegible] sunt [illegible]
de quibus sicut de subiectis alia dicuntur.
[illegible] enim sciencia dicatur in anima
vel [illegible] non [illegible] hec sunt in anima
sicut de subiecto. [illegible] in 2o de [illegible]
et intelligibili [illegible] et inclusis
in [illegible] designabit. Amplius
2us quondam substantia dicitur quod particule ma-
teriales vel formales sunt existentes
in talibus corporibus que non sunt de subiecto
aliquo dicuntur. quod et tamen [illegible] ea in quibus
sunt. [illegible] ad [illegible] destructo totum
tamquam superficie destructa corpus destruitur
ut quidam dicunt philosophorum. et linea destructa
destruitur superficies. et puncto destructo
destruitur linea. et corpus [illegible]
[illegible] superficies autem terminat corpus.
et linea terminat superficiem et punctus
lineam. et [illegible] dicunt esse substantiam. et
[illegible] substantiam dicunt linea
et linea dicunt magis substantiam quam
superficiem. et superficies magis [illegible]
quam corpus. ista enim non potuerunt
destinguere inter substantialem corporis
formam. et corpus quod non est [illegible]
qualitatibus dependentibus ex solis [illegible]
principiis. et istam substantiam [illegible] esse dixerunt ut
sicut [illegible] habundantiam [illegible]
[illegible] caliditati et frigiditati [illegible]
[illegible] odores et colores dixerunt.

Alio uero modo quecumque fuit
causa essendi inexistens in
talibus quecumque non dicuntur
de subiecto ut anima animali

Amplius quecumque particule
sunt in talibus et terminantes
et hoc aliquid signantes quibus
destructis destruitur totum ut
superficie corpus ut quidam di
cunt / et superficies linea. et
totaliter numerus videtur quibusdam
esse talis. nam destructo nichil
esse videtur et terminare omnia

Amplius quia quod erat esse
cuius ratio est diffinitio et
hoc substantia dicitur unicuique.
Accidit itaque secundum duos modos
substantiam dici. Aut subiectum vel
terminum quod non adhuc de alio
dicitur. Et quodcumque hoc aliquid
ens et separabile fuerit. tale
vero unicuique forma et species

esse substantias penetrabiles in corporis eu-
tibus propter quod sensibilem ipsis pe-
netrationem ea que secundum se quanta sunt sen-
sibilia fierent. sed distinctio corporis sensibilis
a corpore quantitativo patet per praedicta in
sequentibus autem. ubi loquitur de quali-
tatibus. ibi ostendemus sensibilia esse ac-
cidentia et non substantias. Licet autem
quibusdam pitagoricis videatur esse talis
substantia terminus et qua ablata nichil
remaneret de rebus. hoc autem constat
per antedicta que diximus de unitate. eadem
enim res est una et ipsa res divisa sine
divisione sua dualitate. Et dicitur fieri tamen
per accidens unum separari ita quod aliud
remaneat. Et sic videtur dicendum esse
punctum primum. et unum principium inveniuntur
unitate et eis participatas. Et hic
punctum dicit esse continuorum. et continuitatem
punctum per lineam et superficies et
corporis sicut terminantur. Et retinent
unitatem. tamen illarum substantiarum est una.
et non puncti est differentia principii
ab uno et discretio id est dicit esse pro-
portionem quod se exhibet quantitatibus ideo
est unum. Et ab alio quod ab individuatione
continuitatis punctus esse puncti. apparet
enim habet quod punctus est individuatione
~~continuitatis punctus esse puncti~~ ut habet
positio vel situs. ita quod sit in loco
sed quod est punctum huius situs. et ideo ad
situm refertur quod secundum situm est prior
vel finis. Hic ergo dicit modis
dicitur substantia. Amplius autem substantia dicitur id
quod id erat esse unicuique singulari
talium secundum quod eius proprie. et est cuius ratio
est ipsa rei diffinitio. hic ergo ista de causa
substantia dicitur unicuique. tot ergo modis
dicitur substantia. Et hi autem omnes istos modos
specialiter dictos ad invicem reducendo et
consequenter. Sic accidit substantiam secundum
duos modos dici. quorum unus est quod
subiectum ultimum quod de non alio dicitur substantia
vocatur. Et subiectum dicitur duplicater
subiectum unum actum ... Et subiectum
ultimum contendit ... prima substantia
quod secundum. primum subiectum in actu
substandi formale. quia hic maxime
substat. et de universali de substantia
... prima substantia ad hoc dicitur
quod est enim quod substat. Et absque non sub-
stat actu ... et qua primo
substat. omni quod substat alicui.
Et primum subiectum est in se cum quod substat
primo eius in se ... et est prima
substantia. hic ergo unus modus est substantie

aggregate suppositus tamquam primum et per se subiectum
esse. Ideo autem dicitur substantia quidem hoc aliquid
cuius id quod est et hec forma que dux
est. aut est coniuncta aut separata. coniuncta
coniuncta sicut forma concepta cum materia
que est forma materie, et species que est principium
substantie. separata autem est que non est concepta
cum materia sicut anima intellectualis et intelli-
gentia secundum superius inducta etc. Iste ergo
sunt modi substantie. est autem hic intelligendum
quod si accipiatur ipsa natura generis substantie secundum
quod ab actu substandi dicitur, sic potius per
oppositum ad accidens. Et substantia est cuius per se
existens sine non in alio, et quia quodcumque
in aliud habitum maxime cuius per se existens
est sola, eo quod ipsa per se existere non ab alio
ago. et aliud quod per se existunt habent ab ipsa
forma per se esse. ideo primo et per se forma
est substantia et hoc concordat primus et cetera diximus
perspicati licet quidam modernorum huius
contradicant. propter id quod intendit dicere quod prima
substantia est que primo proprie et maxime sub-
stat. Sed hoc dicit in coordinatione predicamentali et
sensibilium et non ubi natura substantie principaliter
consideratur de modis substantie. ergo hoc non
determinatur sicut ante dictum est.

Capitulum VI de unitate eius quod dicitur
tam in uno in se sumpto

Post substantiam autem ad aliorum
generum distinctionem accedamus.
distinguimus ea que per se adiuncta
sunt substantie. secundum relationem substantie ad
ea que sunt ad diversa genera
entis. relata autem substantia ad unum facit
idem, et relata ad plura facit pars et
relata ad tamquam ellipsis et rectum incidit
comparationem et actum. De hiis ergo cum sint
oppositis conveniunt post substantie divisionem. Idem
est quia relata substantia ad unum non fit nisi
substantia, et eadem natura entis primo dicatur
ergo de eadem cum sint opposita unum et in
substantia facit idem. Dicatur ergo quod eadem
dicuntur secundum accidens et secundum se. Secundum
accidens quidem dicuntur eadem sicut et unum
sicut album et musicum sunt idem propter
substantie ydemptitatem quia in ambobus unum
et eidem substantie accidunt. Alio autem
modo eadem sunt homo et musicum eo quod
musicum homini sicut subiecto accidit. et e
non illa ab eo accidunt alteri eidem substantie.
sed unum horum non secundum se consistentium
accidit alteri secundum se consistenti. sed etiam
secundum istum modum musicum quod non secundum
se consistit dicitur homo et est homini
secundum se consistenti quia musicum accidit homini

Idem dicitur hec
quidem secundum accidens ut
album et musicum idem quia eidem accidunt
Et homo et musicum quia alterum alteri
accidit

Musicum autem homo quia mu-
sicum homini accidit

Utrumqz aut hoi. z horum utrumqz illi. et n. hoi musico z ho z musicu est dici z hyc illud

Quo aut mo dr unu. qn utriqz accidit hoc qd e Sorti. et iterum qn utriqz diuerso accitu accidit Sortes dnt enim idem et homo musicus et musicus homo. Inter accitibz huiusmodi q dicta sunt unum Sortem qd e ho. dr idem. zm dictos zm accidens eiusdem rei. Est aut hic attendendu qd qn accitu primo intellectu dr accidens. z 2o dr subiectu sic e dr concretus. z sic primo diceret Sortem esset musicum. tu dr ho albus z sensus est ho ho. az9. z id accitu utro diceret Sortem. ut dicere ho ha ho az9 z abiret hec in infinitu. tu aliqu z alia accitia dnt zm se esse. sic pz in diuisione supra posita. ubi diximus qd ens zm se diuidit in figuras predicamentorum. z id nisi forte uidet alicui qd dicatur hec esse caz unius. z consider secundum accitu. hoc enim e falsum. qz sic compositio unius qd e compositu e ca unius. z eiusdem zm accidens. sic ois compositio e ca unius z eiusdem zm accidens. et sic e omnis falsum. Et id ut hic cauetur. recurrendum e secundu superdicta qd accitu dr attributio accitu accidens zm ipm. sz p alium. z id qd accidit alii no e nisi accidens. qz ho sic accidit musico. z tn ho e subiectu z musicum sic accidit homini sicut diximus. Eorum aut accitu sit ens zm se. supponens i distinctione entis dicta e.

Dubitabit aut forte aliquis cu unum e ca eiusdem. z e ca ipse. uerum qd quando e ca eiusdem. et cum uno zm accitu dicat ca idem. z ab uno ipse causatur. Et sic idem unius uere dici zm accidens. Et ad hoc dicitur qd idem sup unum no addit nisi relationem. z relatio in generibus in eandem dispositionem cadit. tn eo qd e causa relationis. z id sic unum dicitur zm accidens. ita zm accitu dr idem. Relationis enim esse debile e. z multo magis de rone extremorum. sic ergo idem dr zm accitu. ita qd eadem subiectum qd e homo z ipsa no accitu hoc no accidit accitu. z huiusmodi signum est qz si zm ipm dicitur ho musicus. uel omnis ho esse musicus. unde at accitia talia in uniuersali dicuntur. cum contingit no dicere qd omnis ho idem sit et musicus. uniuersalia enim hz sit i pluralibus sic in singularibus. tn existit zm se. ita qd no sint in aliis singularibus. accitu uero cum tn sit in aliquo no sit zm eo sed quod pz. accitu cum ho no no existit zm se. z id qz no sunt ipm homo. attribuitur musico. p alteri attribuitur ei. z ita e unum cu eo zm accitu z ista

Quamqz z omia hec uniuersaliter no dicuntur. Non n. est uerum dicere quia omnis homo et est z musicus. Non n. illa zm se existunt accitia at no zm se. Si in singularibus simpliciter dnr

idem. sz hic eadem in singularibus dur.
eadem simpliciter socrates enim videtur simul
idem et musico et cum socrates particularis
et non est in pluribus et idem musico sz qui simul
dicit idem musico et non quod socrates non est
genus qui sit in pluribus et de universalis propter
quod etiam non contingit socratem sicut hominem
vel quod non omnis socrates dicitur sicut omnis
de omnibus homo et sic enim socrates dicit idem
esse musico. Ista quod quidem dicta sunt dicto
illud dicitur eadem. Alia vero dicitur eadem consequens
se et unum consequens se dicit ab aliqua una
natura consequens se unius et eodem quoniam
hic dicitur secundum modos. Dicitur enim eadem
unum sit et unum primo quorum materia est una
sicut ut stellarum et eadem materia
quod non dicitur in uno et non sit eadem
sententia et licet. Dicitur etiam eadem specie
quorum forma est una et hic qui sit eadem
uno quoniam tota materia est una quoniam aut
sit diversa sicut in his quorum materia non
est una. Dicitur etiam eadem genere quorum genus
est unum. Et dicitur eadem quorum diffinitio substantialis
dicens quod erat esse est una sicut colores qui
omnes sunt extremitas superficiei in corpore
terminato. Horum enim forma que est ypo-
stasis omnium est eadem. Ex omnibus autem que
inducta sunt palam est quod identitas
est quedam unio. Alia est unitas cuius quod est plurium
per esse quod est in pluribus aut sicut est in uno
tunc est nunc quando quis utitur in uno
ut pluribus sicut quando quis dicit quod idem
est eidem idem enim ut duobus utitur
uno. Sunt eodem enim ut duobus
utitur uno propter respectum quem sunt in eodem
sibi sicut quod determinatum sit de eodem

Capitulum in quo de modis diversi et differentis et cetera

Idem autem propter dicitur quemadmodum sicut
dicitur sunt opposita. Iz enim uni-
tate simpliciter. Quoniam tamen in eo quod simul
est idem. Neque est ut duobus utitur uno
et sic huius oppositi sunt diversa. Iz etiam
unitate sicut et propter hoc oppositi est diversus.
Et de modis est nostre determinationis quia
non differunt sicut unum et differentia
sicut et relinquitur. Dicuntur quod diversa
esse sunt quorum aut species sunt plures aut
materia pluralitatem faciunt etiam pluralitas
suppositorum sicut homo et asinus aliqua
sunt diversa. Quorum materia est simpliciter
est diversa sicut sortes et plato sunt diversa
aut quorum vel sicut diffinitio est diversa
sicut colores et odores rationes
sunt diversa. Sed quod magis diversitas
magis sunt usitati et quod. Cum
enim diversitas sit separatio per formas
separatas quod etiam ipsum non iudicat

Idem enim socrates qui videtur
et socrates musicus. Nam
socrates non in multis propter
quod non omnis socrates dicitur
quemadmodum omnis homo. Sed hec quidem
sic dicitur eadem. Alia vero consequens
se quemadmodum et unum. Et
enim quorum materia una aut specie aut
numero eadem dicuntur et quorum substantia
una. Palam quod identitas
unitas quedam est aut
plurium essendi aut quando utitur
ut pluribus veluti quando dicit
ipsum ipsi idem. Sic ut duobus
utitur eodem

Diversa vero dicuntur quorum
aut species sunt plures aut
materia aut ratio substantie

Et omnino opposite eidem dicitur diversum.

Differentia non dicitur quecumque diversa idem aliquid entia. et non solum numero sed aut specie, aut genere, aut proportione.

Amplius quorum diversum genus et contraria. et quecumque habent in substantia diversitatem

deinde que diversis sunt: constat quod talia omnia diversa. sive sunt simpliciter quecumque ipse loquendo diversa sunt. Et omnino quidem sicut velut loquendo diversa dicuntur, opposito modo ad ea que sunt eadem et id quod dicitur idem tot modis dicitur diversum. Sed quod ipse dicitur non est quia diversa sunt. hec igitur modo de diverso sunt determinata. Differentia vero sicut diximus dicitur quedam de genere diversitatis. Dicuntur enim illa differentia quecumque quidem sunt diversa in formis sunt idem aliquid existentia que est in substantia natura non in ipsis sunt. non quoque solum numero dicuntur aliqua differentia in quibus est eadem species et diversa materia. sed etiam dicuntur proportione differentia in quibus est idem genus. et diverse differentie. Et genere proximo vel remoto dicuntur differentia. sicut in quibus est una natura remoti generis vel proximi sicut est ens secundum [illegible]. et alterius modi entis. sicut substantia et accidens sunt differentia quorum utrumque est modus entis. sicut sunt accidentia diversorum generum. inter que tamen semper intelligitur esse ambitus unius. et eius quod unum est sicut ipse dicit unum proportione. Hoc etiam modo dicuntur differentia proportione que sunt in aliquo diversa unitatis proportionis tamen aliquid [?]. Et de proportione ad ea quibus licet non semper cause et ab ipsa. quia per secundum unum ad quod est est in genere. et eius proportio non depth[?] [illegible]. et differentia proportionis est differentia [illegible]. Amplius etiam differentia dicuntur ea quorum est largo modo dicuntur contraria differentia generum est diversum genus. et etiam dicuntur differentia quecumque habent diversitatem in substantia que est contrarietas sive differentia. Est autem hic attendendum quod in hunc [?] errores errorem videtur accepisse Allexander grecus qui dixit materiam primam et noym esse in idea et eadem. et dixit esse. propter hoc quod dicitur est. putant propter hoc quod quecumque differentia sunt, quod in formis differunt sunt ad idem aliquid. Dixit enim existentia differentia esse composita. et ideo quecumque simplicia sunt et prima esse indifferentia. // Materia autem prima est noys. et quia sunt simplicia et prima. et ideo indifferentia prima igitur materia noys et deus sunt eadem. et ideo dixit Alexander grecus. hoc autem tuto [?] ipsum velle. quia si omnia que differunt differentia dicuntur. que quidem alicui nature in ipsis dicuntur. tamen sed separata deo ab invicem non differunt. quia differentie sunt simpliciter. et si omnia simplicia eadem sunt. omnibus que differunt sunt eadem. quod quia sicut constat prima simplicia

Error Alexandri greci

seqtur dicere differre, et qa iam dcm e qd
dra sunt qne dusa sut eidem ad
aliud existend in Meth 2 de hijs q pred
mom hz dici i qbz dra est pino het
eu sit qua q quibz ptake sit dicere in
pluribz tn dictis pma e eo differendi
Et tamen sa tho at vider ex noie qua
sic dusa sut queda sepata psens
dispatas ita dra sut queda qporta
vtm ad eum qlitez dicta in dictis
vnde dra sit qi debitez Et que dra
ipe aut dre sut forme simplices
Et de istis dictis nos hic nil loqmur in
finibz eis Et tpnb de Mie de dictis
ken qe dcm sit tm ste

Cam 8 de modis silis et dissilio

Nos aut in pcedentibz diximus
q vnm in qlitate qr e vnio
dusoru facit equale et inequalitez
sz nos de equali hic iam nd diximus
lz ad iam vnm rsoa nd reducatur
cu forma Et dra sbalis mgle sit
Et qlitas q sit actus. et vnm q est
vnio i qlitate fat sile sz nos disting
de sili. Dicimus g q silia qualiter
dir. q in sba suppositi vel subiecti dusa
exn. idem sunt aut passa 2m qua
litatem 2m hant g qualem silium
differre. plura que in se sunt vnm
alteria dusa 2m forma. et ppem
dir silia. quorum qlitas sit vna. quamvis
nd sit de passibilibz qlitatibz. sz qualitercumque
sit ad qlitatem. Et tunc magis ppe dir
silia q silia pd sunt q idem passa
et hic fit 2m qlitatem q e passio
vel passibilis qualitas i. illis etiam
dr silis q tam atted 2 vel tamen
ipa qlite. q in mo ppnb qlitat
sz 2m hec dir silia eoz qrinu
siu q q agit altam physice. Et
sit passio vel passibilis qlitas. qm
qmd pta lz talia ad pmm altans
dr pro altari silior sic igni silis
e q lz calorez huinuz Et tamen
qr id qd calore tm habz. Quo
kund etia mcm dr simile q int
plures qlites pmu altanti ppli
pat id qd e magis pmu qmo
altanti sic silius ut i e id qd
pncipat calorez q id qd pncipat
siccitate. Dicimus aut sup numq
silme sz fa i q qpato et ppeto
est inter simila q tu e in vniverse

Similia dicuntur que
eadem passa et plura
eadem passa aut diversa Et quorum
qualitas una

Et 2m quosdam alterari colligitur
conversionem quod plura agit
aut magis passa huic est simile

vel analogice participatum idem // :.
Similitudo tamen non semper est causa ad causatum sicut dicit magister Thomas, precipue cause in qua excellit causatum sicut est prima causa et intelligencie, et huius sunt due rationes. Prima principalis est quod causatum in talibus non equatur cause et participat de lumine cause quadam resolutione; secundo non participat causatum tantum aliud inferiori. Secunda causa et secundo quod cum similitudo sit quedam imitatio, causa non imitatur causatum, nec ad hoc infundit lumen ut imitetur quod sit imitatio simplex quia non potest fieri cum non ordinatur. Tertio causa non deb[et] sibi causatum in hiis in quibus perfecte assimilatur sibi causatum et adhuc imperfecte, deest similis sibi propter impedimentum recipientis. Ea autem causata dicuntur similia cause in talibus tamen sunt due rationes, unum quidem quod est unum et nichil habet de esse nisi participatum sui ad causam suam propter. Alia autem quod imitatur illa quantum potest et hoc sibi optimum quod totum refert ad eam. Dissimilia sunt duplex ut ad similia tot sunt modi dissimilium quot modi similium sunt iam dictas.

Capitulum de modis oppositorum et maxime contrariorum

Quia nos loquimur hic de oppositis que adinvicem causant. Dicitur ergo quod ortus esse legem contraria cognitionis, quia de opposicione satis in libro huius sapientie dicitur et etiam omnia dicuntur que sunt ad aliquid et etiam dicuntur omnia que opponuntur ut privatio et habitus, sed de hiis sunt ad alias inferius et in eodem libro locus est ipsorum differendi. Restat ergo de hiis que differunt. Dicuntur opposita primo quantum ad duos modos scilicet contradictiones scilicet contrarietates et unitiones et in illis que sunt unitiones talia quedam contraria sunt tales et unitiones sunt ut contraria et ideo ex quibus sunt sicut contraria ad ea in que sunt. Dicuntur etiam contraria quantum ad que de uno oppositorum aborum non possunt attingit nec esse eidem susceptibili ea cum opponi dicuntur que non sunt unita nec ea // Et sic dicuntur opponi ea cum dicuntur opponi contraria sunt dicuntur etiam ea ex quibus talibus sunt quedam sunt sed non sunt simpliciter cum contraria simpliciter opponuntur, ea autem que sunt ex quibus sunt contraria talibus sunt, sed etiam opponuntur sicut medium extremo comparatum non simul in est eidem susceptibili, tamen contrario naturaliter

Opposite non similibus dissimilia

[Op]posita dicuntur quatuor [modis, ut contra]dictio, contraria, et ad aliquid, et privatio et habitus.

Et ex quibus et ad que vel [illegible] ut glauces et torpores. Et quecumque non contingit simul adesse ambobus susceptibili.

Hec opponi dicuntur et ipsa aut ex quibus sunt. Nam palidum et agrum simul eidem non insunt. [illegible] quod et ex quibus sunt apposita huius.

et aliud non sit eidem inesse. unde [illegible] quod contraria [illegible] talia [illegible]. Adhuc autem largius dicuntur contraria que differencia secundum genus que non possunt simul esse in eodem subiecto. Et adhuc magis proprie contraria dicuntur contraria que sunt sub eadem potestate plurimum distancia [illegible] et adhuc contraria quorum differencia est maxima aut simpliciter aut secundum genus aut secundum eandem speciem [illegible] alterius attenditur [illegible] Alia autem [illegible] dicuntur opposita [illegible] habitus sicut [illegible] et [illegible] sicut subiecta susceptiva contraria. Talia autem dicuntur sicut [illegible] contraria sicut calor et frigus [illegible] et [illegible]. Talia autem [illegible] [illegible] licet [illegible] non [illegible] sicut [illegible] et [illegible] dicuntur contraria. Alia autem dicuntur contraria que [illegible] sunt passiva sicut potencie [illegible] talia inferre passiones sicut visus [illegible] sicut [illegible] ad visum [illegible] [illegible] inferre passionem [illegible] aut [illegible]. Alia autem dicuntur contraria [illegible] agencia et [illegible] sunt contraria agentibus [illegible] paciencia sicut [illegible] agens [illegible] paciens [illegible] [illegible] et [illegible] ad [illegible] dicuntur contraria per [illegible] et [illegible] sicut [illegible] et [illegible] et [illegible] sunt contraria [illegible] et [illegible] expellit [illegible]. Dicuntur eciam contraria que sunt privatio et habitus talium sicut [illegible] susceptiva sicut [illegible] ad [illegible] Multipliciter igitur hiis modis dicuntur contraria.

Capitulum de modis diversi et contrarii et eiusdem que sumuntur penes modos multiplicitatis entis et unius

Est autem et alia horum multiplicitas que inducta sunt [illegible] entis et unius [illegible] dicitur sicut [illegible] est [illegible] [illegible] dicitur entis [illegible] entis et unius ita quod sit [illegible] [illegible] entis [illegible] multipliciter dicitur [illegible] multipliciter et [illegible] [illegible] et diversum et contrarium multipliciter dicuntur sicut et ens dicitur multipliciter [illegible] illa [illegible] unamquamque cathegoriam sicut et ens [illegible] dicuntur in eodem genere [illegible] [illegible] contraria [illegible] subalterna

Contraria dicuntur que non possunt simul adesse eidem differencium secundum genus. Et que plurimum differunt eorum que sunt in eodem genere. Et que plurimum differunt eorum que in eodem susceptibili. Et que plurimum differunt eorum que sunt sub eadem potestate. Et quorum differencia maxima aut simpliciter aut secundum genus aut secundum speciem. Alia vero contraria dicuntur hec quidem in talia habere. alia in talium susceptiva esse. alia in activa aut passiva esse talium. aut agencia. aut paciencia aut abiectiones. aut acceptiones. aut habitus aut privaciones talium.

Quoniam autem ens et unum multipliciter dicitur, sequi est necesse et alia quecumque secundum hec dicuntur. Quare et idem et diversum et contrarium ut sit diversum secundum unamquamque cathegoriam. Diversa enim specie dicuntur quecumque eiusdem generis existencia non

sibinvicem sunt

Et quecumque in eodem genere contraria differentiam habent. Et quecumque in substantia diversitatem habent et contraria diversa sunt specie ab invicem. ab aliqua aut dicta prius

Et quecumque in finali generis specie non sunt diverse ut homo et equus individua genere et non sunt eorum diverse

Et quecumque in eadem substantia contraria differentiam habent eadem non specie alterius dicta

Text. com. 16

Priora et posteriora dicuntur quedam quidem tanquam existente aliquo primo et principio in unoquoque genere

Sic contraria differentia de eodem genere predicatorum ... Et adhuc diversa dicuntur specie quecumque in eodem genere contraria habent ad invicem differentiam sive sint subalterna sive non et hoc modo proprie dicuntur diversa specie quecumque in speciali completa sive differentie contrarie habent. et adhuc non tamen species composite sed etiam ipsa contraria simplicia sunt et ipse ultime differentie sunt specie ad invicem hec enim omnia et quecumque aliquo modo contraria sunt diversa sunt specie ad invicem sive sint media sive extrema aut ea primo dicuntur contraria scilicet ea que maxime distant hoc modo dicuntur diversa specie ab invicem Et adhuc diversa specie ab invicem dicuntur quecumque eorum differentie sunt diverse que sunt sub una finali specie generis quia non sunt continua ut homo et equus. dicuntur contraria et diversa specie quia sunt individue generis eo quod per eorum divisionem generis non dividuntur ulterius nec enim dividuntur ulterius divisione formali sive forme sed divisione materie per individua que sunt subiecta non dicuntur in plures materias. et species ipsa totum est ex corporum et si dicerentur secundum formam tunc species non esset totum ex corpore sed omnis species dicitur constituta ad materiam et tunc species prima esset generis et non esset status divisionis generis descendendo. et in descendendo aliquando usque ad speciem unam plus generis ... individuorum genere sunt eorum differentie diverse Et adhuc diversa dicuntur quecumque adhuc predicta in eadem speciali et diffinita habent contrariam habent differentiam et hec non habent differentiam nisi in esse sed sortes et plato eadem non specie et eadem simpliciter dicuntur oppositio modum ... Textus ...

De modis prioris et posterioris

De adiunctis cause et principio et sic est prius et posterius quod sic adiunctum est prius eum quod est substantia et accidens posterius. posterius est quod est ad eum et hoc habitum nobis determinare modos prioris et posterioris Dicamus ergo quod priora et posteriora dicuntur multipliciter et primo quidem nos de prius tanquam in quod est primum in singulis generis determinato a quo sic a primo fluunt vel in alterius genus sicut a forma in formis et a puncto in quantitatibus et ab unitate in discretis Aliud aut et 20

Dicitur quod propinquius est alicui principio
determinato quocumque modo id determinetur
aut simpliciter sicut verbi gratia sicut id principium
determinatum a natura determinetur aut in
comparatione ad aliud quod ponitur esse principium
aut determinetur quod ad ubi sive ad locum
quod etiam determinetur processum ab aliquibus
// Iste enim modus instat secundum conditiones
ut Virgilii priora dicuntur que sunt secundum locum
in hoc quod propinquiora consistunt ad principium
determinatum in quo sive natura determinatum sit
hoc principium sive violentia vel causa
// Hoc autem principium dicitur potest esse determinatum
ad ultimum locum verbi gratia quando est celi quoad
quod medium quod est terre [illegible] et hic [illegible]
et erit per violentiam vel causam [illegible]
enim dicimus prius quod est propius propinquius
et posterius quod est ab alio remotius sicut
descendenti ab orbe prius est ignis quam aer
ascendenti a medio prius est aer quam
ignis. Alia autem in eodem isto modo
dicuntur priora ad principium determinatum in tempore
et sic principium id dicatur prius nunc tunc
~~[illegible]~~ aliter dicuntur priora in preterito et aliter
in futuro. In preterito enim quidam dicuntur
priora que remotiora sunt ab ipso
principio nunc. Priora enim dicimus troyana
bella quam bella medorum et medorum
bella quam macedonum et macedonum
quam Romanorum eo quod in talibus priora
sunt in tempore remotiora ab ipso nunc
// Alia autem dicimus priora esse que
ipsi nunc propinquiora sunt propinquiora sive
vicinora ut in futuris // Secundum talibus
etiam si nos esse ponamus in tempore
quo adhuc nascituri erant
Menolaus Pirrus // dicimus
quod Menolaus Pirrus prior est quam
[illegible] et nasciturus ad [illegible] posterius
nasciturus propter [illegible] eo quod prior
est ad ipsum nunc // Cum autem quinque sic
dicuntur prius ut sint ipso nunc sicut
determinato prius ad quod referuntur sic tamen
in preterito quam in futuro. Item hoc tertio
modo alia dicimus priora esse secundum
motum et ibi determinatum principium
ad quod referimus prius et posterius
dicimus primum movens sicut approximatum
motui // dicimus vim mobilis esse
vel ad virilis roboris [illegible] et
in hoc motu dicimus puerum [illegible] et
prius moventi est propinquius sic puer
[illegible] vero principium in hoc modo determinatum
[illegible] principium [illegible] tamen
causa vel voluntate determinatum. Et
in hoc eodem modo dicimus prius
secundum ordinem potestatis et dignitatis
potestatem accipimus vel [illegible] potestatem
sive [illegible] ordinatam et [illegible]
ad limites [illegible]
secundum urbanitatem in talibus enim
excedens quod maioris est auctoritatis prius

Quod propinquius principio quod
determinato aut simpliciter aut natura
aut ad aliquid aut ubi aut ab
aliquibus ut hec quidem secundum locum
medendo propinquius aut natura
alicui loco determinato ut medio
aut ultimo aut sicut cuncti
quod vero remotius posterius

Alia secundum tempus hec

d(icitur) ut id quod est potentius secundum virtutem amplius
tem tale non est potentius cum imprin
cipium prius secundum potentius facit non
est alterum quod id prius est secundum obedi
endo et sic in talibus in movente
quod est potentius non movere inferiores
et ipso movente principium ipsius movere
et principium ad quod refertur prius est prius
in talibus vero excellentiis ca
dem at ratione de prioritate testatur. ¶ Item
hoc aut eodem modo dicuntur alia priora
secundum ordinem et ea sunt quecumque ad
aliquid determinati in ordine sic distant secundum
rationem unum modo vel binis sic in neu
matibus tamen parastata prius
est quam tritochata et idem neuma
quod tritocata dicitur prius est quam neumatis
que peravinimita vocatur et sic apud
nos dicimus primicerium est prius toto
et dyacono et dyacono prius est subdiaconus
et hoc est quod est utrumque in ordine ad
unum in omnibus unisonis hoc
initium dicitur et illud medium secun
dum et utrumque hoc dicitur quod alio primum
// Est enim mens prius de fide in istis
prius in eo quod modo dicitur priora
dicuntur magis quam ¶ Alio modo et
eo dicitur prius quod cognitione est prius aliter
dicuntur priora que sunt rationem simpliciter intellectus
priora eo aliter sunt priora que secundum sensum
sunt priora nam secundum rationem universalia sunt priora
quod habent sic priora quod dicit particularia secundum autem
secundum singularia sunt priora quod hec primus
sensibus occurrunt et sic mixtum
modum si differentiam dicat totum aggre
gatum ex istis et accidente et differentia
et post quod dicunt totum est enim ratione substantie
sic et tamen non est sine parte et sic
est cognoscere subiectum quod intellectum non ra
tione sit et esse non aliquod
unum sic differentiam subiectum secundum rationem
est accidens et ipso accidens
ante totum secundum rationem ¶ Amplius
ergo priora dicuntur posteriora passiones
sic rectitudo enim secundum se passio est linee
prior est levitate, rectitudo enim secundum se
passio est linee, levitas autem superficiei
et constat quod linea est ante
superficiem ¶ Hoc ergo dicuntur modis
dicuntur priora et posteriora ¶ Alio vero
quarto modo et distincta ab omnibus
inductis dicuntur priora secundum naturam
et hec natura est (?) prima in hiis
in quibus est et hec sunt aliqua non con
vertuntur quia sic quandoque esse sine alia sal
vata sed non similiter convertitur et alia
non contingit esse sine ista sic ad
prius est speciebus aliud et hec divisio
priorum et posteriorum usus est plato

Iste autem modus subdivisionis quantum autem
esse et entis multiplex dicitur secundum primum modum di-
cendi fundatur in omnibus similibus et partibus
etiam substantia partibus est in quibusdam entibus et
quod etiam entis actu et potentiam dividendo
non reiteratur aliter dicitur per potentiam et actum
sive per partes et perfectionem. Nam quedam per partes
sunt posita sicut in hiis que quantitativa
quedam autem posita sunt in perfectione et in or-
dine verbi gratia in substantia et quedam non po-
testate. Sicut est dimidietas toto quia potentia
dividitur totum quod due medietates con-
stituunt totum. Et ideo non generaliter pars est
prior toto et hoc non nisi prius est quod substantia
que est forma sive autem perfectionis et
non sicut sunt posteriora et totum et substantia
sunt partes [illegible] per hoc quod ea que in
perfectione sunt dissoluta non quidam
sunt et resolvuntur in illa sicut in totum
et in partem et in materiam. Attendendum
est autem quod in omnibus dictis modis
est aliquo prius et posterius et in ordine
quibusdam non videtur facere modum speciale.
Et hic est error quia in omnibus istis modis
ad addit ordinem quod facit prius et
posterius. Inferiora autem et posteriora in
ordine nichil est nisi ipse ordo quo sunt
prius et posterius sicut priora et posteriora
in ordine sedentium. Omnia ergo prius
et posterius vocata dicuntur secundum ea que dicta
sunt nam id quod secundum generationem est prius
id est quod contingit esse sine aliis que
sunt posteriora sicut homo licet est aliquid non
contra. Dico autem secundum generationem
quod est secundum generationem inveniuntur quia generationem
intelligendo est prior et simul in ordine
secundo prius est aliquid non contra. Quia
alia autem priora sunt secundum corruptionem
sicut pars prior est toto et potentia prior
est perfectione et hoc ideo est quia totum prius
corrumpitur et ad partes resolvendo perfectio
et formis in talibus partes et potentia
prior est perfectione. Priora sicut dicuntur
licet priora in natura quedam sunt causa
aliorum sed de hiis in pluribus satis dictum
est. Quedam autem alia sunt priora et posteriora
dicuntur in sibi actu inductione aliorum.

Capitulum 7 est digressio declarans radicem ex qua sumitur diversitas potentie

Post que sunt prius et posterius
dicta sunt in potentiam sic
in sequenti capitulo [illegible] Dicitur
est ens autem in uniltis potentiam
et actum dicitur est potentiam autem diversitas
diversitas provenit ab eo quod est potentia
entis et ab eo quod est ens in actu.
Et potentia passiva est ens in potentia
et potentia activa est ens in actu
et ideo subtiliter hoc inquirere oportet

tur sicut provenit in in-
diversitas motorum potentie.
Fuerunt autem quidam de ista
dubitantes. Dicentes enim
in potentia et actu sicut ens sicut ens
est sicut et in partibus entis.
Est ergo sic potentia et actu
et similiter bonum et asinus et quelibet
aliorum et non videtur
quod non dico bonum est vel omnis bonus
est. Tunc verbum essendi notetur
actum quod egreditur ab ente sicut
lux egreditur a luce. Videtur
actum non sicut egreditur ab ea
ut cum actus est tunc est esse sicut
sic diffunditur. Videtur quod ens in
potentia non sit esse. Cum per se sicut
non ita diffundit. Tunc ergo de
bonus non videtur hoc bonum in potentia
ens posse dicere. Tunc autem
sequitur quod sicut dicitur bonus est
in potentia et inferatur ergo est bonum
esse paralogismum secundum quod ad sic
quod non esset nisi in potentia entis
et ut actum daret et sic non
dat actum talem. Tunc sequitur
ipsum non esse quod sicut lux desti-
tuta non potest a se actum quod est lucere
quod dicitur aliquod de luce certa
entis non potest destitui a se actum
quod est esse quod dicitur ad entem est.
Hic autem actus significatur
per verbum quando dico homo est. Si
nullo existente homine non potest di-
ci quod homo sit in actu. Si-
cut etiam dici non potest quod homo sit
in potentia. Sed hoc supposito
quod nichil in potentia nisi aliquid
insit quod est in potentia propinquum. Et
quia vel motore vel agente ad
actum sit ad vel de. Et in
nullo sicut quod nullo existente
homine. Habet autem esse verum
homo est homo. Et quia est quod predicatur
significat homo et ad. Et homo est substantia
et ens. Et tunc sic videtur
esse quod sicut predicatum non esse
actus aliquam entis actu vel
in potentia. Cum per se eundem
intellectum generaliter homo est homo homine
existente vel sic esse quod ens
est ens nullo existente entis et tunc
sic non potest dici esse in esse actus
actum esse in actu vel in
potentiam dici. Ad ad omnia
huiusmodi videtur dicendum in superius
dicta quod in uniltis entis potentia
radix est potentie passive et entis
in actu videtur esse radix potentie

actiue et si non sit ens in potentia
et ens in actu non erit aliqua
distinctio modorum potentie quoniam ens
in potentia est principium potentie actiue
et illa que dicitur naturalis potentia
sine adesse sit ad bene esse preter
[illegible] victoria forme super materiam
// Est autem contra illud quod proveniunt
ex victoria naturali in potentia materie
super forma vel ex dispositione
activa principium formalis et ideo
quod dicitur ens in potentia et actu
est dictio analogice et ens in potentia
dicit quemdam modum entis et non
simpliciter ens. Ens autem in actu
non dicit modum entis sed simpliciter
ens sicut et quod ens dividitur
in substantiam et accidens substantia dicitur
ens simpliciter et accidens dicit modum
entis et ideo eadem est distinctio
entis simpliciter et sicut in actu
existentis in talibus quod non oportet
quod que dicuntur de [illegible] determinationibus
simpliciter predicentur sed solum sub de-
terminatione modi quem importat
et ideo ens in potentia est ens quoddam
et eadem ratio est de privationibus entis sicut
est in potentia bos et bos in actu
et ideo tamen dicitur bos est nullo addito
stat pro bove in actu existente propter
esse quod ut actus importatur
[illegible] secundum rationem propriam termini
// Ubi autem dicitur homo est homo alia
ratio est quoniam quoddam quod est ut
actus dicitur significatum simpliciter verum et
ut unum et ideo predicatur duplex
similiter quod res potentia [illegible] predicatur
et ut unum predicatur. Dicitur autem
in hac homo est homo sicut si essent
actu simpliciter et [illegible] terminus
predicatur [illegible] hoc [illegible] ut predicatur
simpliciter quod est unum stans in [illegible]
[illegible] coherentia et sic licet nulla
sit inherentia tamen actu esse quod
importatur per verbum esse actum
entis in actu talis quod dicitur
est et ideo non sequitur ad hominem
[illegible] et omne quod est in ratione [illegible]
actu per esse vel totum esse [illegible]
[illegible] // Non autem similiter
est de hac [illegible] ens est
ens nullo existente quod nullo
existente ente nullum est [illegible]
[illegible] nec [illegible] est coherentia [illegible]
[illegible] ut [illegible] ut aliquam
[illegible] [illegible] vel [illegible]
vel aliquid tale // Tales autem

[illegible] non tollunt per hypothesim
alia quod ponuntur nullus esse [illegible]
relinquunt illas propositiones esse propositiones
et singulares esse singulares et plurales esse plurales et
[illegible] esse inter singularem et pluralem
propter tale esse [illegible] remanet
salvatum ut dictum est // Hic autem [illegible]
principaliter adhuc oportet scire quod dicitur
potestas a potentia [illegible] quod potentia
est potestas stans in complemento actus
vel habitus et ideo [illegible] est potestas
potentia autem [illegible] adhuc et
incompleta et ideo ipse nullus potentia
potentie vocatur // Capitulum de modis
potentie et impotentie et possibilis et im-
possibilis

Potestas quod dicitur virtus vel et
possibile id quod in movente est
principium motus vel mutationis
[illegible] [illegible] ab ipso [illegible]
vel [illegible] vel moto [illegible] in
[illegible] [illegible] [illegible] mutans
et movens [illegible] [illegible] in se sit
idem ipsi // Hinc autem exemplum est
ars edificativa [illegible] medicativa
quod est potestas movendi et [illegible]
[illegible] ab edificato
et non [illegible] in eo sed ars medica
[illegible] que est potestas [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] sanat [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
non est in eo [illegible] sanatus est
sed [illegible] [illegible] [illegible] est et
[illegible] est [illegible] [illegible] [illegible]
esse [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] eo quod [illegible] sed non est [illegible]
[illegible] [illegible] quod totaliter fit
vel principium [illegible] et motus
in movente dicitur potestas mutandi
[illegible] vel [illegible] idem sed [illegible]
[illegible] et mutat [illegible] [illegible]
est [illegible] [illegible] [illegible] mutatur
Alia autem est potentia [illegible] [illegible]
dicta que est principium mutandi [illegible]
est ut [illegible] et [illegible] ab [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] movens et
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
te [illegible] [illegible] fit [illegible]
[illegible] et [illegible] sit [illegible]
est [illegible] est potentia [illegible]
patiens [illegible] pati sive patitur
[illegible] hac potentia [illegible] esse pos-
sibile [illegible] est possibile et [illegible]
[illegible] hac potentia [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] non [illegible] omnem [illegible]

corruptionis passione secundum illa pati excelle-
ter dicimus enim in fine de celo et
mundo quod parva potentia excellit quia
a minimo pati non excellit tunc ipse
passibile sive pacium || Isti ergo duo sunt
huiusmodi potentie principaliores. Capitulum 3
iiij modum primum potentie sunt potentie
motus quo dicimus ad hoc primum
bene faciendi ad 3 non simpliciter hoc a
qui dicimus ad hoc primum proficiendi
quam in voluntate et electione sicut vult et
eligit, aliquando enim eos qui progrediuntur
non autem bene progrediuntur aut non pro-
grediuntur ut voluerunt secundum dicimus hoc
potentiam progrediendi in illigatis aut
invitis significamus quod potentiam quandam
ut primum scilicet hoc optime posset facere
sicut autem modum istum accipimus agere
itaque accipit iiij modum posse
pati secundum bene et optime pati ab aliquo
agente. Capitulum 5 modus potentie
vel potestatis est quo habitus tales sunt
sive innati sive acquisiti quibus
agens efficitur impassibilia omnino ut
celestia que sunt immobilia autem
quibus aliquid resistunt non facile impossibile
similia potestas dicitur potentie in
talibus quod modus potentie dicitur esse
una species qualitatis ut naturalis potentia
tertia in predicamentis eiusdem habitus dicit
nature ex potentia franguntur enim ea que
franguntur et conterantur et curvantur
sive ubi corrumpuntur ea que pariuntur
non potentiam naturalem et perfectum de
primum quod est de potentia naturali tertium alias
potentias impotentias de parata sunt
ea que de potentiis [illegible] methaphysice
dicta sunt ambo || In passibilia autem
dicimus talem quia sunt quodam naturale
potentiam resistendi huiusmodi passibus
vix paucissima patiuntur propter suam
naturalem potentiam et propter posse se ali-
quomodo secundum hoc contra istud hec quidem
sunt de modis potentie et potestatis

Capitulum sextum de potente agere et
potente pati

Dictam nos tot modis pote-
state eciam posse sive po-
tens dicitur multipliciter uno
quidem modo dicitur posse sive po-
tens ut potentiam activam quod habet
sic motus ~~...~~ primum aut
mutationis quo movet ut dicitur
id cui quod in se stabile est et in
mobile in actu dicimus posse
sive potens in diverso inquantum

est dicendum movendi et resistendi Alio modo
non dicimus potens propter potentiam
passivam sed aliud ad aliud ab eo quod potens
esse dicimus talem secundum potentiam quia
ab eo alio mutatur vel in quod est ad illud
Alio autem modo ... modum posse
... dicimus potens quiescentiam sive
... quo permittitur facile in ... vel
potentiam ... sive ... sit in peius
et id quod est corruptibile quod habet potentiam
movendi in peius vel potens sit
posse esse corrumpi et talis non corrum-
pitur et sic incorruptibile quod habet potentiam
potentiam non permutandi in peius
vel non posse corrumpi potentiam re-
sistendi corruptioni et hic modus
... modum potentie ...
Id autem quod sic facile permutatur
sive in peius sive in melius videtur
... et videtur ...
talis passio ... et si ita est
ut videtur tunc ... talis
videtur potentie attingere ... tum
radix ... potentie est dispositio formalis
aliqua que est ... fundatur in ente
aliquo et entitate alicuius forme et est
in unitate in omnibus illis in quibus
est facilis mutatio ad bonum et ad melius
Sed si bene ista et subtiliter intuentur
... que sic sit facile mutabilia videtur
aliquid esse mutabile per hoc quod habet per hoc
aliquam formam ... ad talem mutabilitatem
dispositionem sic ... quod autem non
... sit talia ... potens per hoc
quod privatur tali esse quod conservabat
... et tunc talis ... sive
potens ipse est impotens et sua potentia
impotentia eo quod sua possibilitas non
fundatur in ente ... con-
servatur sed autem ... potens per hoc
privatione ... id posse est ...
ad aliud posse quod fundatur in ...
vel in forma aliqua et tale posse est ...
de ille posse mori vel posse claudicari
vel posse malefacere vel posse deficere
et ... et ... privatum
est quidam ... quo potest esse possibilis ...
... concedatur quod contingit ... privationem
eo quod privatio ... ...
... reducibiles in simpliciter ... alio
autem modo ... potens ...
quod non habet potentiam suam ... abscidi
... non ... dicitur
... ... potestatem suam
a corruptione potentiam suam ... non ...

primum transmutationis vel in alio in quantum
est in quantum aliud. sicut ea que licet
in se habeant multa debilia tamen multa
parte ex parte formali habent potestatem actiuas
... fruuntur et continet in potentia
... prius ... quando illa deficiunt tunc
non restat nisi defectus // Amplius autem ea di
cuntur dicta sunt dicuntur potentia ita quod
dicuntur sic potentia ... ex solo hoc quod sit fiunt
simpliciter aut non fiunt ... ex hoc quod possunt
fieri bene fieri aut non bene fieri // quod
enim aliqua dicuntur potentia ... quod
bene possunt fieri vel non prout ex hoc quod quedam
inanimata in se talem habent ad bene
potestatem vel in organis musicis dicuntur
enim musici quedam lira sonare potentia
posse que non potest vere et alia dicuntur vere
sonare que potest bene proferre sonum ... potentia
enim sic dicuntur ... et ... ipsam
potentiam ... comparatio qualibus prius
dicta est // Sublatio autem potentie dicitur
quod cum omnino aufertur sicut ... arbor
infantem ... aufertur ... apto nato
Respiciunt dicitur hec ... infantem
aut quando aufertur ab eo quod aptum
natum est habere sicut dicitur tunc infantem
non enim ... ... et ... dicuntur
impotentes generare prius quam non dum
aptus natus est habere generationem et ...
quando iam aptus natus est habere et cum
... omnino potentia generandi
est ablata

Quam ... impotentia est dicta multipliciter et quibus modis ... potentie

Amplius autem quod sicut unum appositum
est multiplex et ... quod
... modum potentie
sit oppositus modus impotentie
... ea potentia que est respectu mo
bilis ... in ea que accipitur
... modo et hec opposita potentie
dicitur impotentia // Quedam ... dicuntur
... impossibilia dicuntur
... dicitur impossibilia ... impotentia
que nunc dicta est alia vero
aliqua non dicuntur ... sicut enim
multiplex possibile ita ... impossibile
multipliciter dicitur // Impossibile namque ...
... dicitur ... dicitur ... esse
verum sicut est impossibile diametrum
... ... diametrum ...
... et non ... est ... ...
... ... // Dico autem ...
et impossibile esse ... quod ... illa re
ferat ad ... semper
et ubique est impossibile aut necessarium et

et inquantum est in eo necesse non dicitur potens
sive possibile iam potentia de qua diximus
sed est possibile oppositum negationis determinationis
istius que nunc dicta sunt impossibi-
le aut sic impossibile de quo hec logica est
Primum quod potens sive possibile quod quidem
sive non est necesse falsum esse sicut sedentem
hominem esse sedere quod sedere hominem
non est contradictorie falsum et tale est possibile
in rebus physicis mobilibus // possibile
autem ergo sive potens uno quidem
modo sicut dictum est dicitur id quod quidem non significat
falsum sed verum non contingit. Alio autem
modo dicitur quod quidem est falsum sed non contingit
necessario // Secundo vero dicitur quod contingens
verum et hoc est quod sic est verum. Tertium
secundum potentiam quod est in geometria secundum quam vocamus
de potentia ut potest dici prout transmutatur
a quo et non tales possibiles potentie dicuntur
secundum methaphoram et non secundum analogiam
alicuius ad unam potentiam. Tertio vero talia
non dicuntur potentia secundum potentiam determinatam quia
aut non est in se a quo dicuntur secundum potentiam
dicimus agens ad primo modo dictum. Quia
est sicut principium transmutationis in
alio secundum quod alio et aut sic est in eodem
tamen est in ipso secundum quod et aliud // Quedam
namque dicuntur potentia abstinendi potentia
et horum quedam dicuntur potentiam retinendo
talem potentiam patiendi ad actum ista
secundum in qua radicatur sustinendi potentia
// Quedam vero potentia patiendi dicuntur et
in habendo actum sicut prius dictum
est // Quedam etiam potentia dicuntur
in eo quod sic bene vel bene vel male pati
Similiter autem ad dictam potentiam per
analogiam dicuntur in potentia dicuntur
impotentia sive impossibilia erunt secundum
differentias potentie differentias. Hec autem
omnis potentia est principium permutationis
in alio secundum quod est aliud. Capitulum XVI et
est digressio declarans dictas potestatum
secundum peripateticos

Posteriores autem peripateti-
ci quedam addiderunt in con-
sideratione potentie et potestatis
et impotentie. Dicunt enim nomine potestatis
esse nomen quasi valoris alicuius virtutis
quibus fit impedimento operationes
fiunt actiles vel motus animales
Horum autem sunt augmentum vocatur
virtus et decrementum vocatur debilitas
vel impotentia. Et de istis iam mediis
potestatibus ut dicunt Avicenna et
Algazel. Nos autem modo est potestas
dicitur quod qua ad facile agit difficilia

7 dissiale pati et rcu facile pati et
rebelle et ad opacione difficilem ppter
laboris 7 dolore // Sit aut hnc
modm dr ptas ex qua e no pati fa
cile licz no sit aliq actionis prin
cipium tn no qt hns q illud no
patiatur / dicit et fortitudine mo
talez quadaz esse ptatem eo qd fat
inperito 7 i passibilez cotra aggressiones
inquor ipt bonu hns eo mo
dis de potestas i dutibus appe
titu et no lumitatez // Voluntas aut
dr potestas prim tristicionis ad
se variacionis sit dictu e i phice
lectione e ad eum h ho calefaciat se
p motu vel agg ad ipa e eo duo
tum moueus et alter motum
Et e dispanate scripm ex principium
motus e in aia 7 secundas in
ducta e in corpe vnd aut pe dicis
vocat potia id q d e no e pecto ad
hec agenda h e dispocio susciptie
di ista 7 hec e potia ut discimus et
ad 7 lic e potia pana // Dicimus
etia dr ptas in geometria et in q
dratum ex linea ptas in quadratum
vl exagonum et papr in yagiam et
linee in se ipam facit quadratum
uel aliaz figuraz lineis eo modo dicit et
potencia // Tu aut inducta dicuoali
fortune fortune vtrorum fit potia
7 eadem e dubitacio de ptate qualis
q e tone hec cum e prim actionis
qua quis agit qu vult 7 non
agit qui no vult et dn et p sit
prim agendi idem 7 no agendi
et q no e ide ex prim no agendi
no lic vocr ptates // Ad hec aut
dr q i omnibus ptatibus aiae
q sit libe ad agendum 7 no agend
et ad hoc et ad id agendum no est
i eis aliquis habitus ut prim qd
sit magis hu 7 no aliorus contrarii
hs // Vnd in omnib istis prius ex
pectare electio ipm aut plus sue
ptas no e li agende parat et
e spectum ig accio plus h non
agit n electione et appetitu agit libe
ipt libertate // Similit aut est
in ptatibus aliis aliquis q no atti
gunt n ea na et tunc oz ut in
celibus prius 7 ptatib natura
expectare // Expedit aut eum est
in effectu e ptate stellaz 7 nie
dictacz decepte 7 eo esse ei q
i ptatibus pprie similis expectare
electio sic e ptate qd sit ex pncipia

agendi qualia i qbz tn no sequit
actio n eo conueniet accipiend vo
luntas qm lic sit aut i ne
ptatibus 7 q ptates quedam
q no agunt n p uie sicut
e ptas ppinat ad vnu p
deriuandum 7 tales acciones
no pueniunt ab hiis dr pn ys
sectum sh p uie // Amplius
at ptates dicu ex quedam
pvent cum qda at ex ar
tificio quedam aut ex consue
etc q tam h ptas ex artificio
e ab que proueniunt ysu et
experimento indiget 7 tempore
istum aut voco motu iust
uirtutez 7 forma puenientes
e ptas que vo abs consue in
aut in actib prouenit forma co
sequentes que e ptas agendi ta
les actiones quales fuit ille
que vsitate sunt i ope 7 st
ideo instincti tone vel con
cupiscentia vel irascentia alicuius
// De ptatibus aut naturalibus
iam dictu e // Vn at iam
sciunt ptates dicta de facili
scitur dicta potest ppue potu
sum eam ptatem // Sciendum
at qda assserentes poteas
prec actu i nullo h i omnib
temporari sicut in hoc sr q illud no
pot videri scripius vna die 7
qui no pt vide qu wlt cois
est vl ysi sit falsu 7 cecu
// Attende g eo ip potenciam
precedz effectum 7 no omnis potia
potia ad aq vbiq sicut e quo
potia radicata et 7 eo quo dispo
sit inceptio eius qd e in potia
hec at fit aliq duoz modoz
ut cum sum pote e eius in se
apletum p dispones advenientes
id qd e in potia educta ad
effectum 7 actio e in potia
ln a sum potencie e eius apple
tu tristicione sin eductu
ad effectum 7 eo vocat pppe
7 hoc e duobus modis aut
eam e ex se vel a casu mo
picuis eo h d pole dr prin
cipio no sic sicut forma cor
pora eo aut no h incepco
ceme vel h sic in scia de qua e
aliqua determinaui iste eo tibus
modis dicit pole actiuum et
qualiter corpus 7 inceptio duc
tu educi dr poli ad effectum

In omnibus istis est advertendum
quod omne corpus a quo procedit
actio aliqua non per violentiam neces-
sitatem sed in se potentiam generat
illa actionem et hoc quando actio sic convenit
ei in quantum est corpus sed quod omni
corpori convenit et sic est illa conveniet quod
ex natura [illegible] est hoc corpus non autem
est hoc corpus in perfectionibus naturalis
quod forma est [illegible] et ea cum [illegible]
[illegible]. Ulterius autem advertendum
est hic quod habent potentiam autem [illegible]
[illegible] et recipiat eam per generationem et con-
trarium quod sed tunc est [illegible]
et contrariis quorum potentias sunt
tales quod alterius [illegible] sive [illegible]
actiones. Si autem est in [illegible]
[illegible] eam tunc ergo quod recipiat eam
et tunc recipiat eam a se ipso
et ab alio quod separatum est ab eo
et constat quando recipit a se ipso
quod tunc semper recipiet si autem
recipiat ab alio quod separatum
est a se ipso cum illud separatum non largi-
atur illi formam nisi quod [illegible] non re-
cipiendi [illegible] ad illud quod
[illegible] ad ipsum [illegible]
[illegible] non dederit illi formam
[illegible] sit
in potentia recipiendi [illegible] // alia-
cum autem volunt acceptatam
[illegible] autem non recipit quod [illegible] quae
[illegible] sit vacuo [illegible] id autem est
[illegible] quae sunt sequitur volun-
tas [illegible] sit quod hoc est [illegible]
et non est [illegible] necessario sequitur ergo
quod [illegible] in potentia sit inclina-
tio ad ipsum per aliquid sicut quod
[illegible] ad id [illegible] dat formam //
Ipsa autem inclinatio [illegible] vel imper-
fecta [illegible] sed est imperfecta
[illegible] in se [illegible] [illegible] autem
absolutum [illegible] esse et [illegible]
Iam autem [illegible] esse-
[illegible] potentiae est quod non absolutum
[illegible] ad actum ergo quod sit
[illegible] quoddam [illegible] quod
in [illegible] [illegible]
[illegible] // [illegible] autem quod [illegible]
[illegible] inchoatio [illegible] formae
est quae est in [illegible] et sic [illegible]
[illegible] qualiter [illegible]
sit in potentia ad formam non possi-
[illegible] determinare [illegible] quod [illegible]
in potentia est quod ad [illegible]
et [illegible] non [illegible] in
potentia ad hoc [illegible]
hoc esset magis [illegible]
[illegible] sunt [illegible] de hoc
esse in potentia est [illegible] aliquid

intellectivi sed ex [illegible] adquae compa-
rationem cum de ad posse [illegible] eam [illegible]
[illegible] in potentia [illegible] sit
volunt [illegible] eam [illegible] super [illegible]
[illegible] quod [illegible] super ipsum // Rela-
tionem quod quod [illegible] determinatam potentia
quod est [illegible] non ad actum [illegible]
[illegible] descendamus [illegible] quod ali-
[illegible] inchoata est [illegible] et [illegible]
[illegible] de hoc et [illegible] ad [illegible]
posset [illegible] fieret agentia quod forma
[illegible] formas [illegible] sine im-
pedimento possibilia autem [illegible] suas
[illegible] recipiunt formas et sicut
agentia sequitur agentium quod si
non occurrit impedimentum ex parte
materiae recipientis quod [illegible] quod [illegible]
[illegible] est [illegible] impedimentum sit quod
[illegible] qualiter forma [illegible]
est [illegible] potentia [illegible] et qualiter
in [illegible] quod incipit esse
esse [illegible] in [illegible] radicata potentia
[illegible] quod [illegible] est esse et quod [illegible]
non sed [illegible] potentiam et [illegible]
similiter quod hoc de potentia et possibili
dicta sint a nobis // Tractatus
3us huius libri de quibus [illegible]
[illegible] de modis et varia [illegible] et [illegible]

Consequenter de quibus accidentibus
loquitur primo de [illegible] non [illegible]
[illegible] est mensura corporis [illegible]
[illegible] debilitatio et [illegible] in
[illegible] quod sit differentia non [illegible]
[illegible] [illegible] mensura [illegible]
et [illegible] ut [illegible] et esse [illegible]
[illegible] loci et temporis [illegible]
et [illegible] quorum [illegible]
[illegible] in [illegible] non [illegible]
[illegible] de [illegible] [illegible] pendet [illegible]
et ponemus [illegible] sit entitates
[illegible] [illegible] quod etiam [illegible] loci
non dicat aliam entitatem
[illegible] nec [illegible]
[illegible] esse [illegible]
mensurare se [illegible] deter-
minandum // [illegible] quae est dista
[illegible] esse accipit [illegible]
[illegible] motus et temporis et [illegible]
[illegible] et mensuram vel mensurare
[illegible] entis [illegible]
ipsa non [illegible] // accipientes
[illegible] modos [illegible] quod [illegible]
[illegible] distinguimus [illegible]
[illegible] quod est [illegible]
in [illegible] quae insunt
[illegible] per [illegible] et [illegible] sicut

divisio in duo media aut quorum singula
sit divisio fiat in partes et unum est continuum
in se ipso quam actu divisum est a toto quia
in talibus ergo partes [illegible] manent
in potentia, sed in toto. Et ideo in continuo
sed in parte proprie [illegible] quia nulla divisa
pars a toto habet suam entitatem [illegible]
[illegible] Ratio cum non est totum sed destin-
ditur neque manet et manet [illegible]
dividit in suas partes [illegible] habet entitatem
et unitatem continui [illegible] sed in toto et
sed unius dividit in unitates quarum est
unitas et in divisione sua habet
unitatem hic ergo est differentia continui
[illegible] quia sit [illegible] continui sit in quanto
[illegible] quantitas sua constat
non [illegible] ad alterum sed mensura sed
per [illegible] mensura [illegible] proportionem
[illegible] continuo [illegible] ipso [illegible]
quod est continuo [illegible] hoc [illegible]
in unitatibus quia unus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] mensura
[illegible] lateri [illegible] divisionem
[illegible] [illegible]
[illegible] unius [illegible] divisio [illegible]
[illegible] ad divisionem [illegible]
[illegible] [illegible] unus [illegible]
[illegible] quod est mensura eius quod [illegible]
[illegible] aut [illegible] [illegible]
sive entitates [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quando non sit [illegible] [illegible]
sunt unitates quia [illegible] ipsa divisio
est in unitates [illegible]
Secundum autem divisio est in duo media
[illegible] in duo et sit infinita [illegible]
[illegible] est in celo [illegible]
in corpore [illegible] mensura [illegible]
quae est [illegible] una copu-
lata est mensura [illegible] longitudine
[illegible] est [illegible] divisio [illegible]
non mensura est [illegible] in duo
[illegible] est continuata lateri ad [illegible]
lateribus quia licet superficies [illegible]
duas lineas continua sed nos [illegible]
[illegible] geometrie [illegible]
[illegible] superficies [illegible] una est quae in duo
[illegible] copulata [illegible] latere
copulata [illegible] ad longitudinem [illegible]
[illegible] copulatorum [illegible] mensura
[illegible] copulata [illegible]
[illegible] divisionem [illegible] profunditate
linea [illegible] longitudine superficies
ad latitudinem [illegible] et corpus profunditate
Horum non [illegible] [illegible]
[illegible] finita [illegible] est [illegible] infinita
[illegible] non sit [illegible] est [illegible] longitudo
finita [illegible] linea et latitudo est super-
ficies et profunditas est corpus [illegible]

tri superius quod si quantitas finita esse supponatur non cadit propter hoc dicitur quantum sicut sepe contingit in sensu post mathematicis. Sed nos hic non loquimur nisi de modis entitatis continui absolute contra infinitum. Contingo sunt modi et species per se quantorum et quantitatis // deinde alia dicit quedam secundum ad predicta quedam accidens sicut illa quantitas quedam est quantum se. Ea autem que sunt in accidens quanta sunt dupliciter quanta quoniam quod accidit quanto in eo quod quantum est ita quod non constat omnibus insunt in parte qua quantum est sicut sic agimus et calidum et longitudo et hec mensura mensura sibi. Unum quanta est superficies quantum designatur et [illegible] et agitur ut quanta non in ea parte qua quantum est sed per cuius in ea parte qua simpliciter et passibile est per [illegible] de quibus et hec non mensurant mensura sibi non cum possimus dicere quod [illegible] est musica quantale est quantitas hominis musicus // Quantorum autem quedam sunt secundum se quanta sicut sua substantiam et quantitate proprietas [illegible] corpus quedam sunt differentia per lineam et longitudo / In ratione cuius talis differentia quod dicit quod constat quam quod et hec est quanta et quantitas // Alia dicit quedam secundum quantorum sicut passiones et habitus sive proprietates talis quantorum que sunt sive passiones quanta // Hec cum sit secundum se quanta corpus sicut corpus est in ratione differentia et per se multum et paucum sicut numeri et productum sive longum et breve circa lineam et latum et strictum circa superficiem et profundum circa corpus. Et autem quanta corpus sicut tempus et motus sunt quanta quedam secundum quod dicit distantiam quanti et grave et leve sunt passiones longitudinis et paucum per hoc quod penetrant grave et leve sunt duo motus secundum quod dicitur in [illegible] libro physicorum hec cum addita et diminuta faciunt velox et tardum quod dicitur et magnum bis hec non sunt adeo sunt passiones quanti sed ea que deponunt hic et longitudinis sunt duos modos dicitur per se secundum se dupliciter quanta / Sunt aliter per ea que dicta sunt magnum et parvum et magis et minus adhuc dicit quod quanti passiones que licet hic imponantur non aliquibus dat [illegible] circa quantitatis

dicit[ur] t[er]tio[?] n[on] in p[ri]mo q[uan]tu[m] e[st] q[uan]to com/
para[tur] et id p[er] q[uo]d q[u]alit[er] ita q[uan]titatem
dicit[ur] diffinit[ur] etiam ad ad nomina
etia[m] in alio g[e]n[er]e q[uam] q[uan]titat[is] // dicit[ur] etia[m]
q[uan]titatib[us] q[uo]d[am] vel relac[i]o[n]ib[us] // Earu[m] v[er]o
q[uan]titatu[m] q[ue] s[e]c[un]d[u]m se q[uan]ti[tat]is dic[untu]r de q[u]i[bus]de[m]
sic dic[untu]r sic dictu[m] e[st] q[uo]d v[idelicet] in[ve]stitu[m]
q[uan]titu[m] e[st] l[ine]a q[uan]tu[m] p[ro]p[ter] hoc q[uod] s[ecundu]m se q[uan]titati
cui hec accidit etc si sic dic[itu]r sic p[ro]p[ter] alio
au[tem] dictu[m] e[st] // Alia v[er]o dic[untu]r q[uan]tita q[uia]
accid[u]nt q[uan]to in q[uan]titate refertur ad q[uan]ti
mo[tu]s aq[ua] m[o]d[o] p[ro]pter illud q[uan]ti et
n[on] s[ecundu]m se sic sit motus et tempus. hec
en[im] dic[untu]r q[uan]ta q[uo]da[m] et s[ecundu]m q[ue] q[uan]titatib[us]
q[uia] illa [...] sic n[on] se sibi p[ri]m[u]m sit
p[ro]ponit divisibiles et accepte q[uan]tum[?]
p[ro]p[ter] alt[er]o fluxus [...] alio // hoc au[tem]
in q[uan]titate dicis de[di] v[er]o ip[su]m motu[m]
q[uia] m[ovetu]r et f[er]t[u]r s[ed] potius ip[s]e q[uan]titu[m]
divisibile ip[s]e q[u]o mota sunt in q[u]o sit
et spacio motu[m] e[st] v[er]a p[ro]p[ter] hoc q[uia] spaciu[m]
id q[uan]tu[m] e[st] etia[m] e[st] motus q[uan]titatis. t[em]p[u]s
v[er]o e[st] q[uan]tu[m] i[n] hoc q[uia] e[st] passio motus
s[ecundu]m q[uod] motus q[uan]titat[is] // hec at planu[m]
e[st] vide[re] q[uia] motus e[st] h[oc] eo q[uod] fert[u]r
s[ecundu]m i[n] spacio q[uia] s[ed] ab ip[s]o spacio absolute
n[on] h[ab]et q[uan]ti[tatem] ee ut inest ei absolute
q[uo]dda[m] s[ed] inest ei motus in q[uan]titate ip[s]e
et tunc accipit in spacio a[u]t t[em]p[or]is ab
aute i[n] p[ro]p[ter] procedendo [...] in sit
id q[uo]d fert[u]r in toto spacio [...]
accipit unu[m] ee t[ame]n in spacio s[ed] potius
accipit q[uan]tum[?] e[ss]e s[ed] sibi a[liqu]a[m] et post
donec p[er]fecit totu[m] spaciu[m] etc mo-
tus ee e[st] divisu[m] p[er] ea in eis quo[rum]
q[uo]libet e[st] unu[m] q[uod] // Est ergo q[uan]titu[m] et
h[ab]et e[ss]e q[uan]ti p[ar]tib[us] eo q[uod] n[on] e[st] q[uan]to
s[ed] p[er] se s[ed] potius in eo q[uo]d dicto
modo accipit spaciu[m] // Tempus
e[st] q[uan]tu[m] p[ro]p[ter] hoc q[uia] accidit h[uius]modi q[uan]to
p[er] accidens // Si au[tem] ulti[m]a ut inf[er]ire
et considerare [...] addat q[uod] in alt[er]a q[uan]ti-
du[m] illi n[on] h[ab]ebit motu[m] s[ed] tamen
q[uan]ti q[uia] q[uan]titatib[us] / sit q[uia] n[on] motus
motus n[on] e[st] p[ro]p[ter] hoc n[on] motus
eo q[uod] mensurat et mensurat[ur] spacio vel
t[em]p[or]e s[ed] potius p[ro]p[ter] hoc q[uo]d e[st] vel ubi:
Plerumq[ue] vel quale vel q[uan]tu[m] plures
tocius[?] ubi p[ro]p[ter] ubi vel quale p[er] quale
vel q[uan]tu[m] p[ro]p[ter] q[uan]tu[m] et n[on] etc mo-
tus n[on] e[st] in g[e]n[er]e uno aliquo p[ro]p[ter] hunc
modu[m] acceptus. t[em]p[u]s n[on] licet
referatur ad motu[m] q[ui] e[st] p[er]tinens
q[uan]titati n[on] refertur ad ip[su]m p[ro]pter
h[ab]et alia[m] na[tura]m q[u]a p[er]tinet in g[e]n[er]e
s[ed] refertur ad ip[su]m ut t[ame]n ip[s]ius

et ideo non licet nisi esse indivisibile propter quod non
est nisi de genere quantitatis / Locus etiam potest
accipi in una mensura de tribus omnibus
aliis mensuris quia locus est mensura continui
in quantum est continuus in loco et est alia comparatio
loci et locati ad invicem quam tamen in quantum
spatium sive distantia una est loci et locati
quia sit comparatio lineae et superficiei vel
corporis et ad partes quia ~~corporis~~ corporis
et ideo locus est in hoc esse acceptus
rem licet specialis quantitatis / secundum autem quod
pendet ex eventu quia licet nichil licet quantum
nisi superficiei vel corpori est ideo licet non
ponitur tamen inter modos quantitatis /
Est autem dubitatio satis notabilis de ipso
angulo utrum sit specialis modus quan-
titatis et quantum // Videntur autem
quidam dicere angulum esse modum
specialem quantitatis / constat autem angulum non
esse quantum ad modum lineae eo quod est
inter duas lineas angulus contentus
aliquid autem contentus duas lineas
expansas supra superficiem et appli-
catas non dicitur esse angulus in ~~modus~~
modus lineae in quantum non licet modum
superficiei quia omnis superficies simi-
liter de angulus autem est latum
dividi non potest sed in longitudine
solum aliter enim non esset contentus in
duplicibus duarum linearum // Quod autem
non sit corpus patet hoc quia non habet
profunditatem neque quia inter duas quas
lineas non potest esse profunditas /
Cum quaelibet species est continue quantitatis
duplicata manet in eadem specie quantitatis
et tamen angulus autem acutus est cum
duplicatus non manet in eadem specie
quantitatis licet et non sit angulus
rectus cum duplicetur neque manet lineas
[illegible] applicatarum contentus angu-
lus quod videtur esse specialis modus
quantitatis / non enim potest dici non [illegible]
[illegible] cum aliquis maior et minor esse [illegible]
quantitatis et similiter esse [illegible]
et [illegible] quia constituitur [illegible]
quantum angulus autem est [illegible]
[illegible] quantitatis // haec autem et [illegible] sol-
vere [illegible] est difficile / dicitur enim angu-
lum non esse [illegible] quantum [illegible]
si ponimus angulum dicit qualitatem
[illegible] quantitatem quandam [illegible]
quam quantitatis est angulus et ideo sic
[illegible] esse et qualitas [illegible] quantitatem
[illegible] angulatum esse [illegible]
angulus // angulus enim [illegible]
[illegible] finiti linea sed ideo sit superficies

sine corporis et ideo magnus secundum
lineam et magnus secundum superficiem
in quantum cum puncto similiter sicut
linea secundum ipsius latitudinem non dividi-
tur longitudine. Angulus autem est
unius superficiei plane secundum
duabus lineis continuum et quod angu-
lus duplatus rectus non sit angu-
lus hic accidit excesse angulus ta-
men est medium diametri [illegible] cum
super circulum descripta linea finita
linea contingit circulum si linea
perpendicularis super lineam ducatur
et in centro contactus [illegible] in
mobilibus ponatur et ad quantitatem
[illegible] linee [illegible] pars
circuli [illegible] non demonstra-
tur [illegible] diametro circuli
[illegible] angulo in centro [illegible] //
[illegible] accepit si quocumque [illegible] linea
ducatur in [illegible] angulus rectus
duplicatur [illegible] cessante [illegible]
angulus [illegible] remanet [illegible]
[illegible] Nos autem diximus angulum
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] dicunt angulum
esse medium inter lineam et superfi-
ciem [illegible] dividendi [illegible]
quod non possunt entitatem [illegible]
alia [illegible] sicut [illegible] partes
si intelligatur punctum [illegible] a
linea [illegible] in duas partes et re-
manente [illegible] linee [illegible] linea in-
[illegible] angulus [illegible] lineam
[illegible] [illegible] si [illegible] integra
duplicatum recti angulum [illegible]
[illegible] [illegible] // Nos autem
[illegible] quod non est de superfici-
[illegible] superficies quod [illegible]
linea vel [illegible] non est de [illegible]
corporis [illegible] aliud corpus quod
terminatur superficie vel superfi-
ciebus // hec ergo de modis [illegible] et
quantitatis dicta sunt a nobis
hic cum [illegible] alias determinavimus quam
in cathegoriis etc //

Capitulum 2m et est digressio declarans esse et naturalem corporeitatis

Opportet nos adhuc decla-
rare quod omnes predicti modi
corporum accidunt secundum enti-
tatem et non secundum alias eius pro-
prietates faciemus de isto sermonem pe-
rfecte corporeitates et non sunt sicut
certum mathematicum sermonem sermonis ...
ondamque quod non ... ... est
tronem hoc est secundum productam
ad meliorem ... facile est
nobis diximus enim quod substantia que corpus
est constituitur ex materia et forma
corporeitatis talis que suscipit omnino
mensuram trium dyametrorum et in
hac scientia corpus dicit absolute
corpore nec est magis unum quam aliud
Ex hoc patet quod mensura dimen-
sionum actualium secundum quam quod
pariter corpora adinvicem secundum
maius et minus et equale est
mensura quantitatis suscepta
ab ... substantia secundum hoc quod susce-
ptibilitas perfectionis forme substantialis
et in ea ... quantitas que mensura
est ... composito et non materie
simpliciter / adhuc habitum est
supra quod forma corporalitatis
substantialis non recipit ... magis
et est in ipsa augmentum vel minus
et minorem non pendens ...
partes secundum simpliciter / iste autem
dimensiones quibus corpus
comparatur ad corpus secundum magis
et minus et equale ... corpore ma-
iore secundum substantiam ... et non
... sicut patet in cera extensa
et contracta et nube constricta
et dilatata et quantitate ...
factis et condensatis ...
magna ratione et non ...
... per ... esse corporalitatis
et ... ratione ...
eius salvato secundum esse suum
Ergo quod ista sit accidentia
et esse ipsorum est esse actu ...
... non dixit et ...
... quod ...
non ...
aliquam formam ...
ipsam formam corporeitatis ...
... in ... ratione quantitatis
... non intrat ...
intrat ... sensibilis ... ut

... sunt ...
... ut est dicendum
quod concipiant mathematicam ymaginabilem
ipse enim disciplinales quantitates sunt
ymaginata quia sunt autem quod infra
rationem conceptum ... concipit
non est ymaginatum sed in intellectu conce-
ptum ... corpore et est valde
... in ... physicis / Ex hoc autem
quod ... ymaginatum
... et sensibilis contingit quod
dimensiones disciplinales omnis unum
sunt ... materia quod esse necesse possit
sed subiectum ymaginationis vel sensationis
concipit quod ymaginata esse accidunt
corpora et si subtilibus ... cadunt
in ... disciplinalibus ... ipsa
... unum et non ...
... et in ipsum ca-
dit ... passionibus ... / Amplius
advertendum est quod totum ... eius
quod dixit philosophus de his dimensionibus
... quod ...
quod punctus constituit lineam et linea
superficiem et superficies corpus et
non punctum ... maxime esse substantia
... per hoc ... superficiem
et ... corpus sicut in physicis
dictum est / Est autem totum ...
dimensionum ex hoc quod ... consti-
tuit ... superficies ...
... mensuram ... quod est ... corporis
... corpus mensurare ...
... non ... superficies secundum
... / hoc autem ... probat omne
... perfectum est mensuram secundum tres
dyametros quotiens ... ad rectum
angulum ... perfectus est secundum
rationem mensurati ... quod mensuram
secundum duas / Quod autem ...
est secundum esse ...
quod sunt esse mensuratum non ...
... sed ... mensurat
autem omnes mensura sunt id quod est
... sicut patet ... mensura
... / ... iam probatum sit quod
quantitas omnis est actus ... sit
actus quod est ...
stat quod ... quod ...
est ... est primus / est autem corporalis
... primior ... quod est mensura
illa que est mensura prima ut sup-
erficies ... mensuram in duas
dimensiones ... est ...
corporis et non ... ut corpus ...
hoc ... et adhuc linea

habet mensuram in una dimensione
in quantum est terminus superficiei et punctus
autem esse indivisibilis in quantum est terminus lineae
[illegible] totum ratione quantum eius quod dicit Philosophus.
Quod autem quidam dicunt de motu puncti
quod motu suo constituit lineam et linea
motu suo constituit superficiem quia non
movetur ad punctum sed ad longitudinem
tota sicut imaginem et quia superficies
movetur in profundum constituunt corpus perfectum
est fictum quod punctus non movetur et
similiter nec linea nec superficies nec corpus
mathematicum sed bene dicendum est in physica
illud quod dicta sunt ratione imaginationis solum
et non ratione rei naturae || Est tamen non potest
[illegible] quod in omnibus accidentibus est accipere
quod accidit ratione propria sunt et si est [illegible]
[illegible] magis potest dixit ad
quod positum est [illegible] esse quod est dicit
et [illegible] modum [illegible] [illegible] per
veniat ad unum indivisibile ergo [illegible]
et ideo punctum est indivisibile in quantum est [illegible]
tum punctus sit substantia posita [illegible]
quo indivisibile ens in quo referuntur ad
positionem primum longitudinis est punctus
dividit eam in puncto et terminat
puncta ut dicit [illegible] puncto [illegible]
esset positum in ipsa tamen hoc non [illegible] continua
linea ex punctis quod hoc est
impossibile et ideo [illegible] substantia potentialis
lineae est punctus forma autem con-
tinuatio [illegible] forma [illegible] corpo-
[illegible] puncti in [illegible] sic nunc
[illegible] fit tempus sicut hoc solum
quod tempus non permanet et ideo debitur
fluxus [illegible] in [illegible] ut diffusio
facit esse et ideo [illegible] esse
temporis [illegible] temporis nunc et
[illegible] est [illegible] ita substantia lineae
[illegible] et fundamentum dicitur
esse punctum et continuatio [illegible] processus
eius permanens sed || Et si obicitur
quod ille processus nunc non potest esse
[illegible] in [illegible] in spatio et habet
longitudinem [illegible] et longitudo est
[illegible] processus temporis et [illegible]
[illegible] ipso puncto sit procedente
|| Dicendum autem non facit ad propositum
processus enim puncti non est motus
puncti in [illegible] spatio
hoc enim [illegible] dixerim esse impossibile
[illegible] sed est processus puncti in
diffusionem [illegible] sit
solum [illegible] procedere in diffusionem
esse et sic nunc procedens [illegible] temporis
|| In tali enim processu sed est punctum
et esse quod est ab ipso [illegible] dimensionibus

talibus vel est primum procedens ratione
substantiae dimensio autem ratione esse quia
ipsa processio facit esse quidam
[illegible] hoc [illegible] processio-
nem [illegible] sicut in
ista materia loquitur quidam
de processu puncti in esse quod
autem [illegible] in eo quod est || Hoc
[illegible] non processus lineae [illegible]
ad punctum sed ad longitudinem
[illegible] eiusdem modi [illegible]
est superficiei et tunc [illegible]
non superficies non ad lineam
[illegible] se sed [illegible] procedens
facit corpoream dimensionem
ut sunt plures [illegible] quod angulus
rectus non potest esse [illegible] per tres dia-
metros vel per duos sicut dicit
[illegible] autem quod angulus [illegible]
esse [illegible] dimensionem dicit processi
lineae esse duplex dicitur [illegible] ratione
processu puncti et obliquum et hinc
[illegible] processu dicit [illegible] angulum
[illegible] esse constantia [illegible]
[illegible] quod cum processus lineae
sit processus obliquus [illegible]
sit [illegible] obliquitate quod est [illegible]
lineam procedentem [illegible]
vel [illegible] tale [illegible]
et ideo est causa eiusdem quod est
ratione naturae [illegible] || Sic [illegible]
esse intelligendum de quibus
[illegible] ratione esse [illegible] ratione [illegible]
[illegible] || [illegible] autem
[illegible]
[illegible] quae superdicta sunt [illegible]
non [illegible] sunt [illegible] ratione
[illegible] passiones
talium quae sunt [illegible]
Sed hic advertendum est [illegible]
[illegible] omnium eorum quae dicta sunt
pendet [illegible]
et ideo [illegible] physica sunt [illegible]
sunt [illegible] Sed [illegible] autem
qualitate eorum attendat [illegible]
[illegible] accipiunt et [illegible]
coordinatio in generis [illegible]
sed accipiunt in cathegoriis
et ideo [illegible] multa
referuntur ad ipsa sicut passiones
[illegible] ut motus tempus et
[illegible] autem [illegible] non
referuntur ad ipsa [illegible]
qualia [illegible]
et ratione naturae [illegible]

et ad eum quod potest accipi aliud
manens eius sine hoc potest enim
se in ipso sed unitas in uno
sed potest enim ponendo sine in con-
tinuis et ponderibus hec ergo de
quantitate dicta sint ab angelis. Tam-
zm et c digressio declarando an qualitates
sint substantie quedam

De modis autem qualitatis sic.
non possumus ponere substantias
esse qualitates separatas sensi-
biles sicut antiqui dixerunt aut
que maxime sint qualitates
vel active sint ut calidum et frigidum
vel passive qualitates et ex quibus
ita esse constat ex hiis quod inde
differentes et in de sensu et
sensato a nobis sunt disputata
sed in ingrediendo e utrum ille
qualitates substantie sint vel accidentia habere
et fuerunt enim quidam priores
de scolis Anaxagore quod illas qualitates
substantias esse dixerunt et impossibile
has substantias in corpora dixerunt
corpora fieri sensibilia et hoc
dixerunt separari et transire de corpore
in corpus sicut separato caro est
sicut Platonis sunt separatis
a quo a pauperibus hic do penarum
etiam admirabilem et hic asserta
est. Dicentes hoc ergo ex primo
intendere quod quo ratione
substantie iste que sunt ingrediuntur
in corpora et separantur quotienscumque
ab eis sunt corporee aut incorporee
et si dicatur quod sint incorporee
quomodo an accidentis separantur
corporibus aut non. Si autem dicatur
quod accidentis separantur corporibus hoc
est concedere quod incorporeum non
est situm neque distinctum
et in quo nisi aliquo corpore
corporum. Si autem dicatur
quod accidentis non separantur corporibus
et hoc sit quod non separantur
ab eis corporibus sicut hoc est
contra hypothesim. Si non dicatur
quod calor frigus et humidum cor-
pora sint tunc primo quod sequitur
ex illo est quod humidum quod dicimus
nos qualitates sensibiles situm
et positionem in pluribus simul et
in loco et cum idem sit amarum
et dulce et dens et mollis
sed quia iam unus loco ex et
bia hoc esse unum corporis sicut
in physicis est declaratum. Item autem
quod sequitur ex hoc est quod illa

que ingrediuntur corpora ut faciant
esse sensibilia dum separata sunt ab eis
aut non. Si enim non sunt separa-
te non possunt esse nisi in corporibus
corpora autem in quibus sunt non con-
stituuntur in esse substantiali per ipsa sed sic
ipsis sunt substantia designata hoc sunt in cor-
poribus non sunt quedam pars et non
possunt esse sicut istis in quibus sunt ergo
in natura sunt accidentia et habent
de substantia nisi ubi. Si autem dicatur
quod possunt separari tunc hoc non potest esse nisi
alio duorum modorum. Scilicet quod separata aut
sunt manentia per se aut quod continue
transferantur de corpore in corpus. Si
quidem manent secundum se tunc ipsa cum
sensibilia sint in aliquo spacio et loco
et secundum se agentia sunt subiecta nostre
que omnia contra sunt que ignorari in
libris nostris physicis probata sunt hoc
non cernimus aliis corporibus separatis
que constituerent composita et si sic
et illa non ingredientur in corpora
ut faciant ea sensibilia et hoc est contra
hypothesim. Si autem continue trans-
feruntur de corpore in corpus tunc sequitur
duo inconvenientia quorum unum est quod non po-
terit assignare ubi sunt in medio cum
de corpore moventur ad corpus quod
non est contingit se corpora de quibus
est quod transferuntur. Et iterum sequitur
quod tunc quod ignem calefaciat a
quod calefactum calidum est remanebit
calefaciens frigidum vel non calidum
quod videmus esse falsum. Ad hoc
autem quod faciat ea de specie ad speciem trans-
ferri translatio enim non potest fieri ea
[illegible] ergo cum ea est contra quod [illegible]
sit quod faciat se destruere non esse in specie
uno et destruere in specie alio [illegible]
quod ea non potest esse per suum subiectum in
quibus subiectum est quod ea que faciunt
[illegible] non existere nisi in uno subiecto
subiectum est faciat ipsum non debere
existere in aliquo subiecto eadem ratione
non potest illa ea accidere sed non
subiectum est. Quod quia accidit hinc
[illegible] hoc subiectum et
quia que sit illa substantia enim
humidum [illegible] omnibus de specie [illegible]
non posse invenire. Et [illegible]
voluit [illegible] ea illa non
est de natura accidentium et illa sunt
in qualitatibus que sibi [illegible] dicunt
non etc. [illegible] materiam

qualitatum sunt calidum et frigidum [illegible] et cum non sit [illegible] ille [illegible] quod nulle sunt [illegible]. Adhuc autem quod [illegible] transferunt de subiecto ad subiectum non tollit ab eis accidentalitatem quia multa sunt accidentia que se transferunt sicut [illegible]. Ex omnibus ergo hiis videtur relinqui quod species sint causa esse istorum et singularitatis et tunc [illegible] sunt agentia. Adhuc autem calor et [illegible] in esse sunt distense [illegible] et magnitudine [illegible] constat per sensum. Ista ergo magnitudo aut est de essentia earum aut non. Si est de essentia earum tunc [illegible] omnes [illegible] frigidum maiores sunt ardor dulcedo et huiusmodi [illegible] quo adhuc [illegible] et insuper [illegible] aliud [illegible] forma dans eis esse et erit composita [illegible] et forma [illegible] quod sunt corpora multa in eodem loco sicut superius diximus. Si autem non est ipsa magnitudo de essentia ipsarum formarum sunt tunc [illegible] in materia et non [illegible] ipsis [illegible] in ea sicut partes [illegible] ipsa magnitudo [illegible] esse [illegible] ipsis. Sed ergo ipsa [illegible] accidentia [illegible] hoc idem est utrumque. Capitulum [illegible] et est digressio declarans esse aliarum qualitatum que sunt habitus et dispositiones.

Querent autem multi qui in [illegible] quasi dubitantes de scientia que est [illegible] utrum [illegible] accidens maxime cum ea [illegible] in [illegible] et [illegible] scientia enim que est in anima est [illegible] formis [illegible] separatarum que quidem sunt accidentia in anima et de [illegible] non est dubium quin sit accidens [illegible] separatarum hec enim separata sunt [illegible] sunt in anima separata autem [illegible] earum esse accidens ergo videntur [illegible] in anima precipue quia nos [illegible] in libro de intellectu et intelligibili quod [illegible] forme non sunt in anima sicut in subiecto [illegible] quod scientia que est per [illegible] formis non sit accidens [illegible] esse [illegible] que est una species qualitatis. [illegible] quod [illegible] non est [illegible] quod ipse est substantia non [illegible] accidens [illegible] esse intelligentiam. Adhuc autem iam [illegible] diximus quod separatum non facit substantiam esse accidens [illegible] de se et [illegible] separata et accidat ei [illegible] quod autem [illegible] fortissima [illegible] est id quod [illegible] et [illegible] separate que sunt intelligentie agentes [illegible] philosophi quod sunt [illegible] a nobis

non [illegible] sua [illegible] nec [illegible] esse [illegible] separatum. Sed de omnibus istis non est difficile scire si ea que [illegible] libris de anima [illegible] dicta sunt ad memoriam revocentur. Dicimus enim quod id quod est in anima [illegible] non sit [illegible] esse anime et animam [illegible] esse [illegible] in ipsa [illegible] in ea [illegible] anima in [illegible] in toto se [illegible] in [illegible] ad [illegible] de [illegible] tabula ad illa [illegible] quam de [illegible] per hoc [illegible] quantitas [illegible] erat accidens sine [illegible] in anima sine [illegible] quod [illegible] in anima non est quantitas [illegible] per esse quod est [illegible] et [illegible] quod [illegible] in anima accidentaliter [illegible] esse est accidens [illegible] accipitur [illegible] quantitas [illegible] et non [illegible] anime. Sed autem de intelligentiis agentibus [illegible] quod intelligentias agentes esse in anima [illegible] non [illegible] in anima per separationem [illegible] separate [illegible] se sigillant [illegible] et [illegible] accidentale anime hec autem [illegible] quod impossibile [illegible] quod [illegible] una anima esse [illegible] in alia [illegible] quod [illegible] et acquisitum [illegible] acquisitum [illegible] alia [illegible] in anima hec autem anima [illegible] et subtilius [illegible] alibi [illegible] sufficiat [illegible] in anima [illegible] est [illegible] in subiecto [illegible] non sit [illegible] sicut [illegible] accidens [illegible] quia etiam id [illegible] quod est in anima non [illegible] sit [illegible] in [illegible] Capitulum [illegible] declarans esse [illegible] et [illegible] distinctionem

Est autem una species qualitatis que est forma vel etiam [illegible] constans [illegible] quod in [illegible] que est [illegible] accepta

et hanc quam nos probare vole-
mus quod hac esse non probat geo-
metra sed vlterius eam non eum
probare habet de aqua in vlterius
esse sicut quod probatum fuit
id est nullis aut sufficienter ex parte
vnde in primis ordinare vero tri-
li quia spera que est sua corporis
simpliciter fit ex ductu circuli
processu et revolutione circuli
super se ipsum columpna autem fit
circulorum circulus directe pro-
cedendo ita quod centrum eius
procedat in lineam rectam // Piramis
autem fit quod triangulus vnus an-
gulus immobilis ita quod centrum
sit linea rectum angulum con-
tinens et alterum latus moueatur
circulariter ascendendo circa centrum vsque
ad extremitatem linee // Vnde
aut manifestum est falla-
cia nostri [illegible] error quorundam
dicentium circulum componi ex atho-
mis dico quod quia si circulus sen-
sibilis componitur ex athomis
[illegible] et [illegible] circuli quam circumferentia
et erit indiuisibilis sed circumferentia non
sit [illegible] diuisa per eorum athomorum
// Nunc concedo athomum indi-
uisibilem [illegible] [illegible] esse centro
[illegible] non sit [illegible] centro com-
[illegible] aut linea de centro
ad aliam lineam longitudinem
hoc enim *posse* est quod talis ha-
stat [illegible] athomorum
[illegible] dicit [illegible] linee
quod est in centro stat immobile et
finis eius circulariter moueatur cum
athomis donec tangat cir-
cumferentiam et quod post moueatur circa
centrum aut vndique tangat
circumferentiam aut non si vndique ta-
gat circumferentiam tunc [illegible]
describit circulum circa centrum
eque distantem mota si aut
non vndique tangat describit
circulum qui non sit componitur ex atho-
mis [illegible] circuli esse [illegible] quod
circulus non sit compositus ex atho-
mis [illegible] [illegible] in vase aqua
reali [illegible] sit in [illegible]
aqua a [illegible] spacium equale
aut excedit vel [illegible] alio
si dicatur quod equatur habet quod supponi-
tur [illegible] [illegible] equalitas
rei est [illegible] [illegible] ipsum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]

est [illegible] ypothesim Si aut excedit tunc
ipsum [illegible] diminuto aqua a [illegible] equalis
est Si aut exceditur [illegible] apposito
aqua [illegible] equabitur et [illegible] [illegible]
quod [illegible] // Si aut dicatur a[illegible] quod
superiori portione saluata linea [illegible]
compositione athomorum continue re-
[illegible] de centrali athomo vsque ad
circumferentiam linea illa in [illegible] esse
non potest mouere eque distare eo quod [illegible]
recedet athomus ab athomo [illegible]
linea [illegible] non impedit [illegible] [illegible]
omnibus medijs athomis adhuc
[illegible] dicta apposito [illegible] atho-
mo ad [illegible] quod [illegible] [illegible]
si dicatur [illegible] et [illegible] esse in [illegible]
[illegible] dicam [illegible] quod [illegible] athomos
esse [illegible] centro et tangens [illegible]
potest describi linea motu alterius a-
thomi ad alterum [illegible] quod dicitur esse [illegible]
quod athomi moueantur in vacuo et quod va-
cuum sit locus huius distancie quare
[illegible] potest intelligi sine [illegible] [illegible]
est intelligibile ad motum per centrum
[illegible] motu suo [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] negatur esse
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non man-
[illegible] // Sit aut describta [illegible]
[illegible] athomus [illegible] circulo
[illegible] [illegible] facile describi [illegible]
tota de athomis [illegible] // Sumatur
[illegible] [illegible] linea [illegible] in duo
media et [illegible] in duo media
et [illegible] [illegible] quod non potest esse si com-
ponitur ex athomis [illegible] [illegible]
[illegible] athomis [illegible] [illegible] quod diameter
circuli [illegible] non [illegible] et quod sit quedam
linee [illegible] [illegible] [illegible]
et si linea componitur ex athomis
[illegible] linea [illegible] [illegible] linee
[illegible] athomis [illegible] [illegible]
aut ex [illegible] [illegible] sapientes loquentes
[illegible] [illegible] non componitur [illegible]
[illegible] et [illegible] non potest componi ex a-
thomis / [illegible] [illegible] errore
[illegible] [illegible] circuli [illegible] [illegible] [illegible] est
[illegible] [illegible] figura triangulus
et [illegible] non componitur [illegible]
// Dicamus quod non esse dubium corpora
simplicia esse [illegible] composita corpora ut
simplicia ~~[illegible]~~ sunt [illegible]
[illegible] et motus in omnibus [illegible] // Et
[illegible] [illegible] et [illegible] in omnibus
[illegible] [illegible] aut corporibus non [illegible]
[illegible] spera [illegible] si [illegible] angula
illi distantiam plus [illegible] [illegible] quod [illegible]

r, et ea non potest esse nisi propter differentiam
virtutem et similitudinem eius naturam et utriusque
partis altius sphera quod fuit probata
dicitur probatur ex titulus primo de celo est
... partem in circumferentia sphere po-
sita ... igneo quod in contrario partem
invenire ... corpus sicut stelle
movent et partes ignis et partes aeris
et partes aque ... dicta movetur
moveatur quod in una parte superficiei
... unum et ... ad et ...
... constat eius ... propter omo-
geneitatem corporis mon... eq
distant a centro ... obmabit
alteri ... quod describit circulum sicut ...
... secundo ... facile est
omnes figuras probare ... superficiei
... // Attendendum autem quod celo
posito et moto ... in loco
suo ... ponitur ... dicatis po-
sitionem in celo ... et ... motus
et ... motibus ... posita mo-
tu linee in superficiei a dextro sinis-
tro et altius ... vel
ergo ... angulus rectus et ...
... sunt alii anguli ...
... cum ...
... angulo est
... aut corpus in una parte
... stare sup-
... in superficie secante speram ...
... pa. ... ascende-
ponatur ... stat in inferiori
... autem moveatur
... non recedat a centro ...
... in superficie in qua est cen-
trum ... ~~...~~ angulus sup
superficie ... ubique ... sunt
... et ... dyamet-
... facile est ... invenire
que ... ad
... de ea autem
... que est naturalis positio vel in-
positio ... ubi dixi-
mus ... quantitas ...
... tamen ...
... potentia ...
// ... quod ... quantitatem ...
... in ... de ...
... ad ... plus
... de ... autem ...
... quantitatem ... quantitate
... quod est quantitas ... modo
... hoc ... est quantitas

... est ...

Cam sextu de modis qualitatis

Quale ergo hoc modo dicitur sumptum
de multiplici per analogiam vno n
et primo dicitur quale quod est idem
sube et quale omnis ti 2o quale quod vel
qualis eclus que est dra formalis con
stituens i quale tunc predicata et ideo
ipsa sba dans esse sed primo quod est gemus
et sp in eo cat ce qua tra fam ponens
et si in seo genus 30 quale quod est esse
ho mo. fer est ecl qlis me vnquam
dicit quod forma inse quod est qlis vsic at
sba vt querendo quale quod ho est Rq
est at bipes et quale quod est equus Rn q
est at quadrupes 2 mx hic mon de cu
lus qualis quod forma qua dr quia circulus
est superficies vna linea terminata in cuius
medio est punctus a quo omnes linee
ducte ad circumferentiam sunt equales
vel qui dr quia circulus est agonium hoc
est sine angulo qui ut omnis vna linea
angulum facit ad angulum sic altius
conctus duarum linearum in puncto
sibi non directe applicatarum sic in arithmetica
dixerunt hec cui omnis qualitas diu
quia dra in qua 2m sumptum est et que sue
est quinta qualitas consistat
vnus quorum ho mo dr qualitas dra sive
to est in numeris quibus ceterum hz
differentiam alicuius modi quales dicuntur
quia pares impares et mathe quia
sit etiam in physica 2 mathematica sic num
dicitur qualis quod est qui pares vel impares
vel compositi primi vel lineari et huius
solum num existentes ad num quo
coaptantur quod sit vnus dispositionis
quia lineares ex vnius coaptatione
procedunt sed etiam illi dicuntur ho modo
quales quorum vnitates quod est ad superficiei
latitudinem et ad solidi sine corporis
profunditatem sed tria dimensionem vel
aliorum quibus vnitates superficiem
sunt quod sunt quorum quantitates quotiens
lat sine agnoscens quia sunt conducti
sit in se vel in alium superficiem sit
sed dicta quod est tria vel quaterna in hoc
sensum quod numerus i. nume dicti lineares
longitudo num in latitudine dilatatur
alia at quod vnitates solidi trium
dimensionum sunt quod perveniunt ex ducti
num in num et productum num in
tertium productum vt si dicta terna vel
bis terna quater sit quotiens qui

vocat propter duplicem ductum unius in unum et
in secundum // Nam cum ex hoc dicimus
tetragonum vel quadratum vel speram vel cubicum
que omnia dicuntur qualitates secundum quartum modum
quosdam et totaliter sine ulla esse
id dicat unam qualitatem quod existit in substantia
unam propter quantitatem que est unitas ad
aliquam summam coacervatam et talia quidem in ista
sunt in qualibet modo que accidit sibi
quod probat philosophus quod substantia formalis ...
non est nisi una et sex que sunt in spe-
cificat ipsum sed sex non est bis tres
sed est ad sex ... cum sint sex sex et
de hoc satis in philosophia dictum est // Cum
autem omnia talia sunt in uno per ...
unum et pendent secundum esse ex ipso uno et
ideo non potest esse sine eo in quo sunt
propter quod accidentia ... // Unum enim
eodem modo sunt qualitates ea que circa
... dicuntur ... per rectum et curvum et
planum et asperum et secundum omnem dispositionem
... // Tertie qualitates dicuntur que sunt
passiones vel passibiles qualitates vel illate
vel inferentes mutationes substantie ut
calor et frigiditas ... et humiditas
et ... et levitas ... super
... qualitates ut ... philosophus
... secundum sua ... qualitates
... qualitates passiones ... mo-
tu in velocitate et tarditate secundum quod ad-
duntur sibi duplatum vel diminuuntur
sibi ... propter gravis et levis
... // Insequuntur
... omnia in tactu eo quod in manu
apprehensa ... et bene
... quod impel-
lit manum ... dicta qualitates
hoc non dicte sunt ... sunt
talia secundum quod ... corpora
eorum ... //
Quarte qualitates dicuntur ea que ...
... dicta ... sunt
que ... et ...
et qualiter ... que dicuntur ...
et malum que ... talium ...
et hic ... quedam ...
actum // Ea dicuntur qualitates ... que
naturalis potentia vel impotentia vocan-
tur non autem ubi potentiam discernimus
... ipsa in eo quod potentia
est non ... dicat qualitatem tamen
... dicat quidam ... aptitudine
et ... ad quedam facienda vel
patienda et secundum hoc ... qualitatem
... non dictam ... quod ...

esse totum patet quod non est de per se et non
esse sine eo in quo est quod intellectus
non accipit quod inclinacio sive proportio
vel aptitudo sit nisi in eo cuius est aptitu-
do inclinacio vel proportio et ideo corpo-
ris proportio ipsius accidentalis dicitur et
et dicitur per proportionem naturalem passionem vel proportionalem
qualitatem eius quidam et quod maxime qualitas sint
dicitur secundum parem modum qualitatis prima
eius qualitas et constituens esse
omnes alias qualitates et dicta substantie que sunt
quod ergo non qualitates quedam pars est
in qualitates que est in unius et in hoc
[illegible] minorum secundum quorum qualitates fluunt
ex specialibus primis et in illis quedam
dicta substantia dispositarum per proportionem supple
dicendum et omnes ille dicte sunt aut
eorum quorum movent aut sunt eorum que
moventur sunt ubi sunt eorum non secundum
commota sunt et hec est causa quod prima dicta
sunt secundum talem proportionem ad [illegible] sunt in
motu quia sicut in ipsam proportionem
et in mutacione quod est et sicut est ante
motum ita ille due qualitates sunt
ante motum et ideo est una consequitur
ad aliam et sic unum movens qualitates
in omnibus dictas substantiarum passionis non
sive passibiles qualitates sunt motorum
singulorum composita sunt et sunt motum
dicte secundum unius et mouens ordinant
dictas motus et actus quod sunt in passi-
onibus illarum species et gaudiorum
secundum quos actus homines faciunt
aut patiuntur bene vel male sive
prave [illegible] sunt in eis et hec sunt
in motu alteracionis passionum
ea enim que sunt potencia faciunt agere
vel movere ut ad motum virtutis ori-
ginis boni et divinum secundum voluntatem
illa non alia potencia agere vel movere
sicut sunt ad unum motum vel genere virtutis
dicitur esse quidam primum [illegible] duo
motum adiungi et adiungit esset sibi
via et quod motum ne adiungeretur
dictis sed non sunt in toto diversa
specialibus [illegible] dictis sunt [illegible]
[illegible] et malum quod sunt passiones et
delectaciones in quantum secundum quod est
felicitatem et intellectualem virtutem
dicitur esse circa delectacionem animalem
et formam maxime sequitur bonum secundum
sive sic habere in accidentibus et mobilibus
que sunt circa singula passiones
in corporibus que sunt animata et in hoc

Et in hoc maxime est sicut hominibus qui habent proheresim hoc est destinationem et liberam electionem. In aliis enim animalibus vel hominibus licet sint parvi tamen non fit in eis laudabilibus actus et motus sicut qui bene et prave habent, quod de quali et qualitate dicta sunt a nobis. **Tractatus tertius est de quarto praedicamento quod est ad aliquid: Capitulum primum et est digressio declarans quale ens sit relatio**

Difficile est nobis loqui de ad aliquid et relatione quam multa praecipue habent naturam et esse a quibus entis quaere sunt debilitata. Et ideo primo oportet nos determinare de modo entitatis eius et postea dicere modos eius et tunc redire et subtiliter inquirere quod habeat in suis entitate. Dico ergo quod multi iam fuerunt qui relata entis non esse dixerunt per suam assertionem inducentes quod quaedam mutatur aliis quaedam non mutato in mutatione facta circa ipsum in quo est eius non esse. Comparatum ad aliud non fit mutato patre cum mortuo filio non est mutatio facta circa filium mutatione. Amplius quaedam appositio simpliciter non tollit simpliciter ab ipso declaravit entis non esse primum aut simplicium est et in sine simpliciter tamen habet fit ad multa dicam secundum relationes. Amplius quod est in re signatum omni salvum est in seipso et non in alio et quod est in seipso absolutum, ergo relatio non est natura entis ut illis videtur talia ad multa patet adducta. Nos autem dicimus ad hoc quod in veritate omnium per ipsa remum sapiens relatio habet esse secundum intellectum quod non est alius quod est ad aliquid et ut hoc intelligatur oportet scire quod in eo quod est ad aliquid non est nisi respectus quo id quod est ad aliquid comparatur ad aliud et talis respectus imponitur praedicatum quod dicitur fit pater vel quando dicitur filius et similiter quando oppositum est quod est albus et similitudo quae unica inter tales duos respectus ipsa imponitur relationis et ideo relatio ut dicit est in aliquo respectus aut est res posita in re ipsa et hic respectus quem nomine significatur quod dicitur ad aliud et non est entis et non quoddam entis sed non est nisi in se quod est aliud designatum et in aliud abinducit quibus habet aliud in entis quod id quod praedicatur entis absolutum et ideo eius et sit constantes ex suis principiis absque praedicatis sicut quaelibet sicut quantitas et qualitas id autem non habet entitatem aliquam talem sed ipse respectus esse est sibi entitatem propter quod et iam hic quibus non est relatio

ut ad aliud talis sit positus ad ad aliquid propter demum talis eo quod est sicut in quo est in quatenus ad suum et non est res quaedam quae sit absolute abstracta aut res quaedam absolutas significat in quibus sicut relata non quae non relata sunt ita quod utraque ipsorum relatum imponit sic relatum ut extrinsecus non animo destitutum alterum mutato propter eum est quod sicut aliud habet in filio et non patre mortuo manet adhuc id quo filius dicebatur ad patrem et ideo filius non omnino cessat esse filius ex eo quod cessat habitudo quae fuit inter patrem et filium et habent dicitur in anima esse et non in re ipsa simul, hic nihil ergo in filio remanet quod respectum habet ad patrem, hoc enim est id quod habet a patre sicut comparatio non est eo quod illa non fuit in re ipsa separatim a qua diximus et hoc est planum videre in omnibus relatis quorum utrumque refertur ad alterum in suum esse et quidquid totum quod fit ad alterum sunt. De relatione fraternitatis et ea quae talibus ab uno ut est similis et aequalis iam inveniuntur quidam dubitasse qui iam non est sed alium sua de mutatione efficiuntur supernascente quodam alio eisdem relatibus et eorum non est de simili et aequali dicto et similiter et in talibus propter quod multi perfecerunt de hoc quod dicitur relationes non nisi in anima esse sed hoc non esse videtur quod non relato fit specialiter diximus respectus illi ad parentem ut ad suam originem et ex hoc respectu generative est potius quoddam in id quod est in origine in potentia et hoc potentia reducitur ad actum naturaliter secundum et ideo non dicunt nisi est filius in se re qui per naturalis est. Idem autem est in similibus et aequalibus quod a principio dicatur quae est in forma simplicitatis et multiplicatur in relatione non habet rationem quam primum non refert ad aliquid relatione ipsa sed alia referuntur ad ipsum talia aut sunt relativa in quibus unum refertur

relacio
relativa
ad aliquid

dubium

ad alterum et non econverso sicut in sequentibus
erit manifestum. // Ex omnibus
ergo que dicta sunt, videtur esse quod re-
latio dicitur esse quedam que est respectiva
vel in re existens et hec quod hec est
ipsa est in genere, quod restringit ad ali-
quid et ideo est genus quedam ab te de-
scripta [illegible] loquendo et id quod
hoc est [illegible] relatum et unumquodque [illegible]
relatio vocatur et convenientius
vocatur ad aliquid quod hoc [illegible]
modum [illegible] ad alterum. // Restat autem
adhuc dubium cum non relatorum in-
telligatur absque termino et relata
sunt simul natura, utrum nec ad
aliud quam [illegible] videntur sibi
correlativum quod simul sunt natura
cum ipso et cum ipso sunt. Videbimur
relativorum duo esse genera
prima que non admittit intellectum
quod sit esse aliqua unitas [illegible]
[illegible] non ordinatur ad unum
et idem primum. // Propter quod advertendum
est quod sunt in aliis generibus cer-
tum, sicut ea que secundum potentiam
sunt et operationes [illegible] illius
[illegible] sunt sicut superius et in-
ferius ordinata non [illegible]
[illegible] determinata et specificata ad
esse determinatum. [illegible] species
substantia non agit nisi ad speciem
determinatam neque qualitas qua-
litat [illegible] quantitas mensurat
nisi determinata ipsa [illegible] secundum
naturam illam abstractam et concre-
ptam. Et suas operationes [illegible]
accipiunt sicut non excellentiam
sicut [illegible] est de aliud in quo cum
acceptum non exercet [illegible]
in esse determinato sicut pater
et filius et [illegible] et [illegible]
quod in quo habeat [illegible]
[illegible] existens [illegible] cum ipso [illegible] est
quod antiqui dixerunt quod talia rela-
tiva [illegible] ut [illegible]
// Ex his autem patet quod ad ad
prima [illegible] potentie [illegible]
et [illegible] sicut et alia que
[illegible] sunt que est [illegible]
determinata constituunt et [illegible]
[illegible] determinata [illegible]
[illegible] aliud re absolute
[illegible] recipiunt [illegible]
[illegible] ad [illegible] non omnia sicut
illa principia ita [illegible] sicut

prima generum aliorum sunt [illegible] re-
lationis quod est in relatis proprie secundum
quod considerantur in [illegible] absque
[illegible] esse aliorum quam sunt in
[illegible] aliis sunt a [illegible] distinc-
tionibus non [illegible] admittunt [illegible] rela-
[illegible] a principiis [illegible] illius [illegible]
[illegible]. // Si autem relatum non ut in [illegible] con-
sideretur, sunt est ad alterum sicut [illegible]
est sine quo non potest intelligi [illegible]
sicut de [illegible] sicut pater dicitur filii
[illegible] cum unum relatorum determinat
alterum non determinat sicut [illegible]
[illegible] determinat ipsum sicut est [illegible]
[illegible] quod [illegible] ipsum vel [illegible]
vel equale et vel [illegible] alio [illegible] non
sicut [illegible] ad ipsum [illegible] non accipiunt
relatorum sicut [illegible] in sequentibus. // Est
autem attendendum quod sine relatio nomen
ab una forma que est in utroque relatorum
sicut idem [illegible] et [illegible] sine
[illegible] sicut pater et filius cum [illegible]
[illegible] sunt [illegible] extremis sicut
[illegible] ea que [illegible] sunt et [illegible]
[illegible] est una [illegible] sicut
eadem est via de athenis ad thebas
et de thebis ad athenas [illegible]
que [illegible] sunt [illegible]
[illegible] ad [illegible] in
Cathegoriis. Capitulum secundum de mo-
dis relativorum

Modos autem relativorum de-
terminantes, quedam dicuntur ad aliquid
sine motu per habitudinem mensu-
rati ad mensuram, duplum dicitur
ad dimidium et [illegible]
sive [illegible] et [illegible] sive [illegible]
multiplicatum [illegible] et sub-
multiplex, quod est [illegible]
[illegible] et [illegible] sicut se [illegible]
continens ad contentum [illegible]
[illegible] quod [illegible] appellatur.
Alia autem dicuntur ad aliud per
actionem et passionem, sicut calefactivum
et calefactibile, sive calefaciens
et calefactum et [illegible]
et sectivum ad sectum et [illegible]
vel [illegible] actio est comparatio a-
gentis ad patiens et patientis
comparatio [illegible] ad agens
sicut determinatum est in [illegible] [illegible]. Et
ambo isti modi sunt relativorum [illegible]
[illegible] ad [illegible]. [illegible]
[illegible] relativa [illegible]
[illegible] quod est [illegible] ad a-

et ne eq° sic mensurale ad mensuram
et stabile ad statum et sensibile ad sensum
ut pro sunt dicte cor et quod ipse sunt relata in
genere Continentes autem ad modum primi
dicuntur quod primi non relata in comparatione
sic sunt indistinctibiles in quibus dicitur ad
unum comparata et dicitur autem cum simpliciter
dicitur ad unum non accipiendo nomine quibus
aliqua ipse unum determinata aut dicitur
determinate sic ad unum quod accipiunt
nomine a specie unum determinati aut dicitur
determinate ad unum ex quo fit unum co-
actuato sic duplum dicitur ad unum quod
est medietas ipsius sic unius determinatus
determinatus a quo nomine accipit primum
unius est duo multiplex vero sive multiplum
dicitur 2m unum ad aliud unum secundum hoc non
est determinatum sic dicitur habet signatum
unum determinatum dicitur ad habet alium unum
signatum et determinatum quod multiplex
et similiter 2m sua non dicitur et multa
et pauca quod licet sic unum passiones
tamen non determinant et prestantur a quo unum
determinatum secundum Continentem ad se continens
sive superpartiale ad sub superpartiale eadem
dicitur 2m unum secundum hoc dicitur 2m unum determinatum
a quo nomine accipit et hoc est con-
tinens totum et aliquam partem secundum
superparticulare ad subsuperparticulare
dicitur 2m unum indeterminatum quod accipit
nomine a toto et a qualibet parte que non dicitur
alicui unum partem determinatam sicut
neque multum neque paucum a quibus
accipitur superpartientem multiplicatis
et submultiplicatis ut hec cum omnia sunt
sicut multiplicatis quedam ad unum
aliquod terminant totum quod est indeterminatum
et utique continens ad contentum dicitur
omnino secundum indeterminatum numerum quod
habet non neque in genere neque in speciali
unum determinant sicut multiplex superpartiens
et triplum in speciali dicitur unum Nullus enim
comparativus dicitur 2m aliquem numerum quod sit aliquem
unum genus numerat sic continens dicitur ad
contentum in hoc quod est totum contentum et
amplius Totum exit et amplius
non determinant aliquem unum specialem
determinatum sicut in genere sic in speciali
sicut multiplex quod in genere et duplum autem
in speciali determinat unum dicitur quoniam
quibus evenit sicut contentum unum
et quantitatem ad equale quod ut plus vel
minus sive adeo equale ita quod sit plus
vel minus quia continens sicut a quo nomen
sumitur supponit continentem dicitur ad
contentum vel ista talia relata dicuntur
sic vero in specie determinant et in specie
indeterminatum et sicut omnino indeterminatum
et in genere et in specie hec quo ad aliud

que sic dicuntur omnia secundum numerum dicuntur. Tamen
passiones sicut multiplicis et submultiplicis
et continentis et contenti quedam vero numeri passiones.
Similiter autem equale et simile. Et idem dicuntur
secundum alium modum ab uno quod est unum.
Hec enim omnia dicuntur secundum eundem modum
scilicet qui est in utroque relatorum. eadem namque
dicuntur quorum eadem est substantia et una. Simi-
lia dicuntur quorum qualitas est una. Equa-
litas vero quantitas. Illa relatio dicitur est unum
primum et mensura. Omnia ergo que inducta
sunt dicuntur ad aliquid secundum numerum sed non
eodem modo. quia quedam ab unitate quedam a
numero differenter dicuntur. Activa vero et passiva dicuntur de 2o modo
ad aliquid secundum potentiam activam et passivam et [illegible]
secundum actiones huiusmodi potentiarum sicut calefactivum
ad calefactibile. Et sectivum dicitur
quia vim potest agere in aliud. et aliud potest
recipere actionem alterius. et iterum calefac-
torium calefactibili ad calefactibile se
habet. sicut activus ad passivum secundum quas
activus comparatur calefacientis ad calefactum
et similiter secans ad sectum. hec enim omnia
comparantur ad passiva. sic agentia. Relatorum
non sunt secundum numerum. dictorum relatorum
sunt huiusmodi actiones. Sed sic habent actiones
ille non fiunt nisi quia dicuntur in ma-
thematicis. Dictum est quod fit sed ympare inesse
et huiusmodi. Sed illa nullas habent actiones
secundum potentiam moventi. et moventis. Relatorum
autem que secundum potentias activas et
passivas dicuntur ad aliquid quedam est secundum tempus
dicta ut ad aliud. sed factus dicitur
ad id quod factum est. vel fit ad futurum
ad id quod futurum est fieri. Hec autem
non potest dici simpliciter nisi enim omni
tempore potest quare sed tempore determinato
potest enim inesse est. Sic factus et similiter
sic passiva. Adhuc autem modo re-
duntur quedam relativorum secundum privationem
huiusmodi potentie dicta sic impossibile et
aliqua talia quoque sic dicuntur ut in-
visibile. Quecumque ergo talis relatorum
differo exeunt per relationem et relationes
quibus comparantur alia ad alia
aut se habent secundum unum ad unum. aliquid
ponatur ad ponens sicut quidem secundum unum
ad unum relatio est secundum diversas formas
specierum autem secundum id quod est unum
forme in toto uno in toto uno
Et sic quidem sunt secundum diversas formas
unius. Et hec secundum formas unius speciei
determinatas aut indeterminatas. Et sic est
secundum formas unius determinatas a determinata
Communi quod est pluralitas. vel multi-
tudo aut fit omnino determinate diverse
forme. Sunt enim species sicut duplum
et duplum. et sexquialterum et subsexquialterum
sicut diverse unius in specie determinate

et minor et subtilior et supplicior et
subsupplicare, sicut una differentia in genere
et non specie determinati continens et
contentum, et commensurabile ad commensurabile
et continens ad continentem, et inclinans
ad quantitatem sicut omnino in genere indeterminati
non eo in specie. // Idem dicit et simile
et equale. Sunt ad aliud quia idem quantitas
est una in utroque relatorum que forma est ab
eo quod unius forme est in toto universo. Sicut
quia potentia passivum respectivus et e[illegible]
omnibus potentia talis sit. Et potentia agentis
vel et patientis et istic concordat secunda
temporis. Erunt illa relativa sicut pater
et filius. Et dominus et servus et sponsus
et amicus. Et [illegible] quia [illegible] dicitur
hoc et sit secunda [illegible] suppositio et suppositio
[illegible] experientia. [illegible]
[illegible] dicitur species relatorum. Relativum
enim quod esse dicit et non [illegible] quedam
sic dicimus non constituimus in speciebus suis
per dimensionem quod erit propria quia contra
constituat speciem. Sed ponimus per [illegible]
unum ad alterum species relatorum constituunt
sic [illegible] audit. / Ex hiis ergo sic
[illegible] quod omnia illa sunt ad aliud
[illegible] quod [illegible] Et passivum secunda est sic
[illegible] Ita quod ipsum ad aliquid hoc ipsum
esse [illegible] secundum suam quantitatem alterius
de id quod [illegible] utrorumque relatorum
alterius est [illegible] quantitatem. Et non sufficit
ad esse talium relatorum quod [illegible] hoc
dicitur ad aliquid quod ad [illegible] ad ipsum et id
ad [illegible] secundum esse non est hoc ad aliquid
[illegible] dicitur ad aliquid non [illegible] ad aliquid
3 [illegible] ipse quod sunt secundum id quod ad [illegible]
hoc ipsum quod sunt referuntur ad ipsa
[illegible] septentrionale et [illegible]
et [illegible] non [illegible] ipse quod sunt ad aliquid sed
[illegible] possunt referri ad ipsa
et illa sunt ad illa secundum hoc ipsum
quod sunt [illegible] qua imponunt [illegible]
per nomen designantur sicut [illegible]
[illegible] hoc ipsum quod est sensibilis et intellectus
intelligibilis et [illegible] et [illegible] et
mensura [illegible] actu [illegible] et
de aliis [illegible] eidem [illegible]
[illegible] ipso nomine non dicitur
[illegible] ad aliquid [illegible] ponimus id quod
[illegible] sententiale est id cuius est scientia [illegible]
ad aliquid [illegible] est scientia non [illegible] ponimus
ergo hoc ergo ad aliquid est acceptio relatorum
[illegible] secundum hanc omnia [illegible] in quibus
[illegible] unum [illegible] et non amborum
in [illegible] [illegible] ad aliud
[illegible] ponimus [illegible] ad
ipsum et possibile dicere hoc [illegible] ad [illegible]

et primum et nomen non dicuntur ad aliud secundum suis
nominibus quamvis quia aliqua sunt et dicuntur
ad ipsa et ideo scientia non determinat respectum
eorum que ad ipsa referuntur. Quamvis etiam
sit omnia relative ut sic sunt ultima
sed priorius priora sunt ea que suis nominibus
dicuntur se ad ipsa quam illa ad que referuntur
consimiliter aut quedam contrarietates que sunt
hic contradicunt in ordine relationum in hoc
ac esse ut diximus. sed dicunt scientiam et scientiam
dei ad eam cuius est scientia. et scientia scientibilis
scientia. et scientia scientibilis scientia et contrario hinc dicitur
relatum. sed hoc non est verum cum hoc est verum
quod dicit quod quod vel ad scientiam dicatur et cetera
relative. Et ideo accidit in ipsis scientia
cum non refert ad ipsam scientiam. non enim
ipse est scientibilis hoc est vel scientiam sed dicitur
quod scientia est scientia sed scientiam vel secundum
relatum. Dicitur in ipsis accidit. et est enim
illorum visibilis est cuius visus. hoc autem
enim alia est prima et ideo visibilis est at
visus non est in visu cum et quod visus sequitur
videntis sub visum. sed dicitur ad colorem
non quod sub nomine colorum. sed ad tale sub
nomine visibilis non non quod dicere ad ipsum
dicitur ideo dicitur idem dicitur et aliter
hoc in ipsis secundum pars scientie diximus
secundum hoc enim visibilis est cuius visus
est et hoc non est visus. et ideo sequitur
istas hec enim relativa quedam sunt
est ad alterum altera autem non est ad ipsum
sub nomine suo dicitur alterum esse ad ipsum
secundum ad quem ipsum dicitur et hoc in predicamentis
satis dictum. Utrique ergo horum se dicta
sunt ad aliud dicitur secundum predictos modos
Est autem sicut omnibus dictis modis ea que
sunt activa dicuntur ad aliud et dicuntur
uno modo tamen. Illa enim dicuntur
ad aliquid quia quia eorum sunt ad aliquid secundum quod
participant quia illi sunt in predicatione
est ad ad quam sunt generis quod est scientia
vel esse ad aliud. Quamvis secundo dicuntur
ad aliud ipse in [illegible] quod hec
scientia dicuntur ad aliud sicut primum est ad
aliud. quam bene dicitur ad aliud et equalis
dicitur ad aliud. et sicut simile dicitur ad aliud
quam simile est ad aliquid. Alio modo predicto
non activis dicitur. ad aliquid sicut hoc ad
dicitur ad aliud. quia accidit bonum duplum
esse. quod est ad aliquid vel aliquid dicitur ad aliquid
quia accidit eidem subiecto duplum duplum
esse. et aliquid id enim quod est per accidens
gratia alterius conveniunt. et alia est equale
aut equale. sed equale ad relatio sicut
exercita vel ut accepta. Ex hac
ergo distinctione bene accipitur diversitas
speciei relationis licet non sit ut in libro

ho porcius, penes modos relationes enim
que sunt modi essendi. Sibi autem fiet ipse
et paciens ipse quidem autem in hiis quod est
ad agat. aut in hiis quod sit ad ea quod est
ad at. aut enim modus aut enim potentiis
agendi et paciendi acceptis enim dicit
strates aut inductas. probas autem in
actiua non est opus quod tamen dicitur quod
accipiunt id in secundo. et multiplicat
non sunt dictas per dictorum exequentes ab ro
que. vel per se habet gradus descriptis hoc
de relationibus dicta sunt hiis. ·

Tractatus quintus de constitutivis entis. Capitulum primum de modis imperfectis

Consecutis autem hiis que enim priusquam
negocium de perfectis entis data
videntur tangamus tunc modos
entis eorum que sunt entis quia alia enim
perfecta alia posset hinc quod sit entis eorum
et enim principium de aliquo inquam aut quo
sit quod hoc ad aliud quam in re sicut ad
hoc esse. Sicut enim eorum quod quia entis in
parte acceptum sicut quam et ubi et de hiis
non plus ad primum tertie phisicorum de aliis
autem quidem dicemus in scriptibus de
actione autem quod non unum vel de re de tabilis
est patet in pergeneribus patet ex in sequentibus
ubi de actione priorum loquitur
priorum distinguemus. Ea autem que entis
consequuntur et que probant de gente dicitur
considerant autem enim considerant sunt
entis ipsum de relatione considerant enim
se ipsa. Distancia autem ipsum entis
tempore considerant autem cum accidentis enim
id quod essentia vel ente ex ipsa distancia
aut accipere ipsum determinans vel re
distans vel nunc quo determinans vel hec
distato et penes hec ta loquitur de terminus
vis distato et de tunc et eo quod est perfecte
hec enim tamen penes ta que dictas
attinuis et horum hic modum enumerauit
quedam unus imitatur. Dicamus ergo de
quod perfectum dicitur multis modis. Uno quidem
modo dicitur perfectum ex quo non est accire
de integrantibus et ad esse pertinentibus
et est dicitur enim exigunt entis vel vis
et enim exigunt esse, enim exigunt
entis adhuc dicitur dicitur enim secundum
et quantitatis. perfectionem dicitur enim na
constantinus tunc est. et ideo magnus
tanguleti; sed in ideo de aliqua est
dicimus. Enim autem etiam perfectum est quod
enim tempore de infinitis est enim stabat
distinctum perfecte singulorum dierum esse perfectum
hoc tempus ideo quod non est accipere
temporis aliquid quod sit pars ingrediens
que est in tempore. Hoc autem est dicitur
autem cum finitum est hoc sunt tempore

aut cum tempus singulorum [illegible] cuius
est perfectio temporibus [illegible] esse unde cum se
quieti totum tempus cum revolutiones [illegible]
santes omnium [illegible] de se tempus et successive
tempus aut singulorum est [illegible]
superiori cum [illegible] procedunt habent
perfectio sibi et virtute ad statum in [illegible]
perfecto sibi et virtutibus usque ad ul-
timam deveniens in utroque sicut quasi dispo-
sitio est perfectioni cum Quo aut modo
dicitur perfectum quod est perfectum cum virtutem et bene
se habere cum aliquam et modo homo probe
secundum [illegible] suam et sic [illegible] et
[illegible] facultatem et quod est [illegible]
[illegible] intellectuale vero et morale
[illegible] cum [illegible] summum suscipere perfectio
[illegible] unice [illegible] et [illegible]
[illegible] ad perfectionem et terminatio-
nem suscipere non est [illegible] omnis perfecta
[illegible] perfecte inveniunt se in utroque parte
et [illegible] ad summum [illegible]
[illegible] ordinem [illegible]
[illegible] de perfectione [illegible] ordinem
ad etiam [illegible] dicimus perfectum
sicut de perfectis medicus et perfectus
[illegible] qui cum [illegible]
[illegible] nullo [illegible]
Transfertur autem [illegible]
perfectionis ad perfectionem cum [illegible]
[illegible] dicimus [illegible]
et [illegible] perfectum et [illegible]
est etiam ad talia [illegible] bo-
[illegible] sit [illegible] et [illegible]
bonum quia [illegible] et
sycophantis vel desit in omnibus
[illegible] et maxime in his quibus
[illegible] et [illegible] dicimus perfectum
eo quod virtus est perfectio quedam [illegible]
est perfectum [illegible] perfecta est [illegible]
[illegible] virtutis [illegible]
[illegible] virtus sit [illegible]
[illegible] attingit ultimum et summum
[illegible] aut [illegible] virtus [illegible]
[illegible] et cum illa [illegible] est [illegible] esse
virtus hominis est cum intellectus
solus intellectus est id quo homo est id
quod est homo [illegible] quod etiam talia [illegible]
[illegible] perfectus et in [illegible]
[illegible] non est [illegible]
[illegible] aut [illegible] perfecta esse
quibus [illegible] inest [illegible]
et cum [illegible] perfecta [illegible]
cum [illegible] optimum finem [illegible]
aut [illegible] sit perfecti translatio
ad imperfecta [illegible]

et ideo etiam nomen perfecti ad plura transfer-
tur cum perfectum dicitur et perfecte [illegible]
quia non deest corruptionem et [illegible] est
est in ultimo et [illegible] perfectum et videmus
in methafora [illegible] dicitur finis quia
est ultimum sive [illegible] finis ultimus secundum [illegible]
tionem tamen fit [illegible] quod fit malis aut
ultimum est non intendi secundum corruptionem eius quod
intendebat erat perfecta unde sic ergo dicta stat
mortuus dicitur perfectum plura quidem modum
et quo modo [illegible] sicut scriptum est
[illegible] aut unum [illegible] [illegible] aut
[illegible] quae eius finis et perficiens
[illegible] aut quidem non [illegible] modi
perfecti esse secundum translationem ad modos
imperfectos [illegible] quedam perfectionis
[illegible] ergo modus aut quidem perfecta
dicitur secundum bona quae in nullo deficiunt [illegible]
[illegible] sunt ut ypperbolem habent alia
aut quae non [illegible] accipiunt nec sibi de-
ficiunt [illegible] alia vero omnino dicuntur
perfecta in suo [illegible] quod non habent ypperbo-
lem in ultimo [illegible] quod est non ultimum
[illegible] quod non est [illegible] ultimum quod
[illegible] esse [illegible] alia non dicuntur perfecta [illegible]
[illegible] aut quod [illegible]
similitudine perfecta sunt alia sequuntur ad haec
quae [illegible] nomen perfecta vocantur
perfectum [illegible] esse quo ad [illegible]
[illegible] et [illegible] autem hiis
quae sunt [illegible] esse [illegible] et
secundum quod est [illegible]
[illegible] aut [illegible]
[illegible] ambo [illegible] primum
[illegible] vulgari usu [illegible] est
perfecti [illegible] aut est [illegible]
[illegible] perfectionem posse [illegible]
est [illegible] perfectionem [illegible] ad actum
esse [illegible] et [illegible]
[illegible] sunt non perfecti
[illegible]
[illegible] vocatur [illegible]
[illegible] non est delimabilis

Capitulum 2m et est digressio declarans modos perfecti
et plures perfectiones et vel plures perfecti
et deficientis et habundantis

Adhuc autem de modis perfecti
considerandum [illegible]
[illegible] perfectionem [illegible] quod oppo-
habundanti et deficienti et accipit
[illegible] perfecti [illegible]
[illegible] de perfecto [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] habun-
dat nec deficit in [illegible]

et hoc modo senarium perfectum esse
dixerunt ea quae sunt [illegible] senarium
et perfectum [illegible] quod in rebus
[illegible] sex scintillationes
stellarum dederunt et septimam
quietem et custodiae [illegible]
[illegible] dixerunt esse dedicata
ad esse [illegible] et ad motum defen-
dendum esse dixerunt [illegible]
[illegible] autem esse [illegible]
sunt autem formalia sunt [illegible]
aut [illegible] sunt [illegible]
quemadmodum calor digestivus
[illegible] quidem et formata ca-
lido et humido temperato [illegible]
dixerunt esse dedicata et [illegible]
dixerunt [illegible] quod [illegible]
[illegible] vocatur [illegible]
[illegible] et [illegible] calidum et
humidum omnibus [illegible] qua
[illegible] aereum de vapore [illegible]
[illegible] dixerunt hinc at-
tribuerunt [illegible] una est
[illegible] frigida et humida et
[illegible] frigidum est quod subtili ter-
restri [illegible] est [illegible]
[illegible] et hoc venabili attri-
buerunt [illegible] venatorem [illegible] placuit ap-
pellari et [illegible]
[illegible] aut [illegible]
attribuerunt et [illegible]
aureum [illegible] [illegible]
poeta [illegible] dixit [illegible]
[illegible] et de [illegible]
et digestivus et [illegible] ca-
lor [illegible] hinc [illegible]
ergo dederunt soli moventi
ad vitam omnibus vita [illegible]
[illegible] in [illegible] hinc at-
tribuerunt [illegible] aut [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] simpliciter humidi [illegible]
[illegible] perfecta [illegible]
et hanc dederunt [illegible]
[illegible] plenum humidum quod est [illegible]
[illegible] ad [illegible]
et hinc dederunt [illegible]
[illegible] et [illegible] ut
undique [illegible] et ideo
[illegible] hoc est bonum
[illegible] vocaverunt [illegible] aut
[illegible] alterantibus et
in [illegible] agentibus calido

Audaci quo fit in corde inte-
derunt prius et deo marti dua-
bello conscierunt nec plura dicebat
[illegible] ad incepcio et ideo rerum
et ideo magnum animi confor-
tacio horum redinit in remando
consumaverunt // Eadem aut in
se dederunt septimum eius
continue omnia in esse consistant
frigido imprimente et siccitate contine-
te fugat et fores [illegible]
tendanti quiete satisficabunt
// Est ergo fons et esse perfecto in senario
in septenario aut tota ipsius fit
cessio quod in incepcio quae est in motus
ad esse et quiete ipsa in eodem
tempore quod non calor et spiritus vini-
ficus restaurant continue frigido
sicco exciso obrumpente spiritus
reducente et reflectente spiritus
ad fontem ipsius ideo satim
patere esse eius dixerunt
[illegible] cum vitali tonalis fons et
ad contraria confortatur et
mundans extra expande-
tur precium satim expellit con-
trario // Hic ergo est perfecto summum
quod inde consistit in senario
in tempore septenarii [illegible] perfecte
// Hic aut perfecto ei est sine [illegible]
[illegible] consummacionem suum quod modo
perfectum dimensionis longitudinis lati-
tudinis et profunditatis motus
perfecte attingentes qui etiam
[illegible] modos causantur
[illegible] motus augmenti secundum
altitudinem et unum / Motus aut
localis secundum dextrum et sinistrum
et motus [illegible] secundum
ante et retro et profundum et con-
profundo et corde cum organa
diffundit virtus et corpora-
lis in cor redeunt [illegible] mo-
tus et in hiis [illegible] perfectam
hec tres motus [illegible]
[illegible] et qui desunt ab hiis
[illegible] imperfecta // Amplius
[illegible] perfectum [illegible]
[illegible] ad actus [illegible] di-
[illegible] perfecto [illegible]
[illegible] superficiei ad
[illegible] perfectum [illegible]
[illegible] bonitatem [illegible]
[illegible] et [illegible] hiis [illegible]
spectat // Additum autem
hiis nec ad necessitatem

nec adesse pertinens in bone sufficit
determinat Additum aut adici [illegible]
quod precedit [illegible] profecit non esse [illegible]
perfectum accipit [illegible] Ex hiis aut
accipitur quod omnis ordo principium me-
dio et fine determine nullus aut or-
do fit plurium [illegible]
[illegible] perfectum esse [illegible]
motus [illegible] esse [illegible]
[illegible] dyalecticorum [illegible]
et hec [illegible] quod omnis res est [illegible]
[illegible] magni-
ficacionem Extra autem est omnis imper-
fectum et [illegible] fit unitas [illegible]
imperfectus [illegible] habeat
principium et finem et quod omnis [illegible]
[illegible] imperfectissime quod principium et fine
sine medio et duos fines sine [illegible]
sine principio et [illegible]
[illegible] dicitur [illegible]
na non sistit [illegible] perfe-
[illegible] motus est [illegible]
[illegible] et fine et [illegible] sunt
[illegible] ut in bone [illegible]
sunt omnia [illegible] perfec-
[illegible] amplius
[illegible] ad esse et hec [illegible]
est duplex [illegible] est nec-
[illegible] non [illegible] plus / Alterum
aut [illegible] est [illegible] de-
pendeat ad aliud quod est causa [illegible]
[illegible] ad quod dependet [illegible]
defectu fit [illegible] diximus [illegible]
in modis [illegible] quibus diximus
plus quam perfectum aut in esse quod ult-
[illegible] est in quo non patitur defectu
[illegible] et profundet esse [illegible]
ita quod [illegible] fit [illegible]
[illegible] sapiens [illegible]
[illegible] perfectionis [illegible]
aut [illegible] perfectionis [illegible] quod est
extra perfectum est cum insufficiencia
[illegible] sufficiens at
est quod [illegible] non [illegible] causa [illegible]
[illegible] apud [illegible]
[illegible] efficit [illegible]
[illegible] attribuunt [illegible]
[illegible] dicit esse [illegible]
[illegible] efficit [illegible] formas
et motus celi [illegible] attribuunt
ei [illegible] insufficiens aut est quod [illegible]
[illegible] apud se [illegible] perficit
[illegible] aliud [illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible] perfecta dicta sunt a nobis

Capitulum 3m de modis termini

Terminus sumitur pluribus quedam
est finis de multis de aut
termino id quod est extremum ultimum
et hoc quidem est quod occurrit nec primum
extra quod nichil est de re extrinseca quod sic
occurrens in re primum omnia que sunt
rei [illegible] ultimum est [illegible]
quod non est accipere aliquid ultimum et primum
[illegible] contineatur tamen sic pellis est
ultimum et primum in animalibus intra
quod continetur totum alterum primum et ultimum
[illegible] est [illegible] quod continetur [illegible]
aut non de ultimo [illegible] quod est [illegible]
magnitudinis autem in figurati [illegible]
terminatur finis quod [illegible]
non est ad quod est motus et actus
[illegible] etiam non agens [illegible] aliqui
autem ambo hec dicuntur tamen agens videlicet
[illegible] motus et actus [illegible]
etiam quod preveniunt [illegible] quod dicimus
duos esse terminos [illegible] Ideo autem
non de termino tunc causa sit [illegible]
termino est finalis causa [illegible]
[illegible] accipitur licet sit [illegible]
[illegible] accipitur in [illegible]
de hec quidem [illegible] finis sit [illegible]
finalis [illegible] causa finalis [illegible]
finis [illegible] eius [illegible] sapientie
[illegible] Ideo autem non [illegible]
[illegible] termini differentia que est
[illegible] esse primus hec [illegible]
de [illegible] videlicet factus
[illegible] esse
[illegible] rei sine [illegible] Ideo autem
[illegible] terminos
[illegible] terminus
[illegible] dicere [illegible]
[illegible] dicere et hec dicto [illegible]
[illegible]
[illegible] est cum cognitio [illegible]
[illegible] autem [illegible] est cognitionis
[illegible] esse et
[illegible] quod [illegible] cognitionis
rei quod eadem sit [illegible]
et [illegible] audivimus [illegible]
[illegible] autem quod [illegible] dicuntur
tot modis [illegible] termini licet in pluribus
sit termino [illegible]
primo [illegible]
[illegible] non est [illegible]
[illegible] non [illegible] omnis [illegible] finis
[illegible] Termini [illegible] dictus
est [illegible] esse autem [illegible]
si autem est termini [illegible] termini
[illegible] autem [illegible]

2m mn t tunc qda spti pmse c vl-
tima t prima sunt ipius vel p c
tota et k quod vel l de re t st
negacionis si aut c tunc spti secund
cum c mbtrs 29 st aut c bene
2m sz a hoc e 2m rom tanz a conc
qd tma t 2m vg tianon oc pm
est tunc secundu rom La aut fe
nalis e tunc mteconis q qd aut
est tunc opus e a abipo st
m aut e onsime Tunc aut
esse t cognitionis e ipa qtitatis sine
subia diffna t hc ende pur de
bend **Lam xm d' inois cig qd e pse**
sine s ipm sine 2m q sine rō s quid

Id quod e pse plibus d'sg
nominibus desigua cum pring
esse t p 2m q t m eo quod
esse t quocunque mo designe significat
aliquid esse vel in esse qla sul ipius
vel gra eius qd lz 2m se ipsum
t io quida dicit eende vel m hende
spectale t io nos designacione ipsius
hic 2m qd digit modu essende quoque
sine mediatio sn en qm gt p app
lnetore / de qo vno t p k hus
pse st pse m est pes t id quod
e subia tunque ea q e dero pel
aliud de rone ipsius diffna
st id qd e bonu sco dicimus e
bonu pse t hic homine dicimus
esse homine vel aliud vole pse
talo mo eo q dicimus e pse su
messe pse pacz i eo in qo subtu
natac st pse medio ut gelez
m supficie tat corpis hac ein
nate e oposita ee t pprio nata
t io pse e causa talitis t sbi
Ille gz dico mo eende pse se
dicit q p'mu dm pse e sibi
pz t foris 2m aut dm pse e
pe qua t sbis p'mu opz pao
vel aut id quod votu pse sine
2m qd dicitur tot mois sicut
t causa 2o p2 ph q dicitur
e qd d'ca t dm q sine i eo qd
dicimus m pntes vli aduentis
atmis 2m q venit iste intelligens
ad sedicimus qua d'ca venit i e to
d h e ingnis q dicimus igenies
meius q e ca vel q vi2 tmo e
2m q palogisatio a 2m p palo
gisand te intendentes qui qua
de qua sume st aut palogisimud
qui qd multiplicat causa et
pepine m mota lende et mlsph2

pse sine 2ui cp Augu cp 2m poitonem
distinctum dicat hoc pse esse sine
2m cp yma e de eo cp ipse non in alio
sed vnica illa consistant ipso stant
quod pse existat alio indigens in loco
sine distinctum a quod se nadit extra
aut omnia fortem sequit et breuem
et abundanter sola locus consistit non
sit per se quod corpus locis dedicantibus
esse [illegible] tot duo in uno loca pot esse
vel ymaginari vt intelligi hoc aut
alibi demonstratur e tio ille modus
e neque effendi pse // Ex quibus
in [illegible] accipit contra se et pse
multi dici e [illegible] / sed cum 2m tempus
vel pse dicatur quod hoc aliud erat
ee [illegible] talleas 2m se e talleas to
deficit quod hoc ad erat ee talleas
sed in [illegible] generato ino dictum
est // Aliud non de pse sine 2m ipsum
[illegible] in sed in quod sed in [illegible] eo
quibus sed se talleas ad de esse
2m se eo quod in ratione differre tallie
e ad talleas cum e aliquid quod adda
nec e aut esse parte non cum tamen
hic vt et vnde vel in [illegible] eo
quod hoc ponitur e de quod erat prius quod
dicat magis [illegible] sed dicamus ee pse
in ystorio quod et sequitur inest anime
de // Augustinus autem dicimus ee pse
esse ad [illegible] e cum [illegible] in esse
a causa e in ee sine loco aquo ipsorum
[illegible] eius pfeciam // Ambo cum hec
dicunt pse in ratione [illegible] generato
sed sufficiat in [illegible] e [illegible]
de alia 2m se esse e cum [illegible]
inest ardo et hic de ee vnum 2m
se eo quod anima e [illegible] quod ad parte
homines nec se in sine sed e ipsum
[illegible] et causam in [illegible] de eo
quod a pao [illegible] nec a vse
demum quod [illegible] e eciam passio
de inesse [illegible] subiecti sunt ille est
in [illegible] Augustinus se [illegible] pse
et ca [illegible] de [illegible] quod pse d cum
nec e alia aliqua causa et hoc duo
hic [illegible] a cum de [illegible] [illegible]
qua effectus [illegible] et destructa
destruit se homines quod nec
sunt causa e cum aqua ea homines
ad et aqua bipes quorum [illegible]
e [illegible] neque sunt ambo dicunt
tamen [illegible] 2m se hoc e hic
et [illegible] tamen [illegible] et 2m
illa de pse et 2m [illegible] aliud
aut ~~[illegible]~~ membrorum et quod omnino

nullam h[abe]t tam exquia pondeat zun
se hoc eius maxe e p[er] se et secundum
ipsum sicut p[ri]mus sp[eci]ad sola c[on]venit
esse / aliud vero // sed p[er] se ut dicit
c[omment]o in aritht[ic]o // aliquis quo sunt in
esse p[er] se sic zun ipsum sic qq[uod] sunt
sol[um] rte hinc dicitur cu[m] p[er] se q[uod] soluo
immediat[e] et sed h[abe]t secun[dum] in dependendo
ho[c] eo q[uod] id quod dicitur p[er] se vel secundum
se d[icitu]r q[uod]da[m] sequitur et c[on]clusio[n]e q[uo]d a
ab aliis

Ca[pitulu]m p[ri]mum de dispositione et situ sententiis de p[re]dicamentis q[uorum] esse est in habitudine et relatione

Sicut diligentes [in]scrutantes huius ge-
sunt quia eius zun quod non
refertur ad alt[erum] loqui de his
que licet partes entis determinant [tamen]
non dicunt aliquid eius absolutum sed omnia[...]
sunt circumbus comparantur et comparationes
quasdam dicunt et h[aec] sunt sex p[re]dicamenta que
restant de quibus tu loqui venit ad hanc
speculationem c[on]sequenter et ubi in loco et tempore
speculatoris h[abe]t valere in physi[ca] et secundum
priorem in logica sunt determinata dicamus
ergo primo de dispositione sive positione
sive situ h[oc] eius dicit sic de s[ub]stantiae
disponendo aut in q[ua]m de his partes
ordo et zun distinct[io] ordinis p[ar]tium ita di-
stinguitur dispositio a[utem] eius ordo ille pan
dicitur ad loca dicam aqua et ordinem
partium in loco sic supra et infra et dexter
sinistra et sinistrorsum et cetera et intus et cetera
situs sive dispositio e[st] unum de[...] p[ri]ncipiorum || poi[n]to [e]st ast[r]actore[m]
e[st] ante aqua et partis t[em]p[or]e sic dicit
situs sunt cum dicas actionis et passionis
tenus q[uod] e[st] h[abe]t et hac vero passionem
ipsum in p[ri]mis dico aut hoc de
dispositio partium ordo in toto et cetera dicit a
e[st] ordo partium in toto zun positionem distinctionem
in plus et prius et sic et cetera
et alias situs dicas a[utem] e[st] ordo partium
distinctionem zun dicas situs distinct[i]
zun [...] et forma partium in toto dispo-
sitarum partis aut [...] in his
h[abe]t apparitum ex homogeneis ut
aqua vel vinum in quibus partes non sunt
dicere n[on] zun positionem sic ut sup[ra]
diximus vel loquitur simi[li]ter in uno
vinum est in celis non dicit una pars
esse sup[ra] et alia infra vel unam
et talia intra vel una in dextro
et alia in sinistro u[ide]o zun ima[gi]nat[io]nem

vel tactu vel inçparatiue ad nos̄ quies
ūl 2m aliud tale Simulit aut
subfora viuete accept ptib ulla
distincta ē ab alia / Ex̄m aut 2m
est in ptib ethimogeniis tom adp to
pone būt sic ē in homie ꝗ̄ quibus
p ipas solas suas ptes sit intra
ꝑꝺ sup inf ante retro
et dextre ꝫ sinistre et dr̄ut ta fia
q̄ vtrique sunt dixim̄ in 2o celest
mūdi ꝫ sd tm ad sensu pꝫ pot oꝫ
om ꝗda oꝫ in lins esse sic ꝫ ipa co
pore noïe ondit ui de disposicōt
n hoc noïe pon pont in diuisa
2m situ **Tam 2m de modis hitu
s q̄ ꝯtinet pūtio actiōis et hitu
ꝫ sm q̄litate q̄ dr̄ disposito vl habitu**

.no
Habitus .n̄o sonat idē quod
hre sꝫ hitus ē ꝗda rsultans
medin ꝗ hitute dnoꝫ adm
vic quoꝫ vnu ē mutans ꝫ alte
mutat 2m forma aq̄ ꝫ ꝯ idē multa
ꝯprehendit in diuis sc̄ꝫ quibus et
dicit ꝯ eius vnq̄ quod tuo hitus taq̄
acto quedā hitu ꝫ hitu ꝫ sic actus
quidā medius et motus 2m qd cedit
ꝫ motus ꝯtituit ab agent ꝫ moue
te in paciē ꝫ moti / Na q̄d hi
q̄de fabit id q̄ sit pati ꝫ media
est poesis ho ē 2m quā ymi agens
in id qd subicit ꝫ pati dicitur age
re ipē ē actionis pūtiō et sibi
usu sine ut hitu medimet
ipu medimetū hrid ē medigh
q̄ sic p indutū ꝫ cingatū et
appncatū ꝫ hmōi ꝫ h hitus est
pūtio / Ex h aut palam ē q̄ hitu
id ē p hitus quoꝫlibet hīet hre
sit nec ho · eius ab eoꝫ insistit
sꝫ ꝯcedit q̄ ē hitus quo habere
Also nō n 3o de hitus speties
ꝗlitt que ē ꝗlitas dispō quedam
vel hitu vota ꝫ ꝯ dr̄ a eius hec
dispositio ē 2m bn vel male se hre
in toto vel in pte ꝯia toponis et
vtꝫ q̄ hmō dr̄ ē q a ē 2m bn
simplr q ē 2m bn p ꝯparatione
ad sad q̄ uiq vꝫ ꝫ iō hitu sic dr̄
sanitas homis q̄ē corpis ꝗ dispo
sitione mixtoꝫ huaꝫ ꝫ corpe
vniūsoꝫ procedens sic sor sanus
dr̄ aut simplr q̄ respcu plois ul
altius q̄ etiam partim 2m bona
vel mala ꝯparitione ꝯquida hitus
hitus cui ē ut ēē ꝗda medi
hitu ꝫ hiti quoꝫ ē mutato

queda et ideo potius similitudo vocatur

Capitulum 3m de modis passionis

Passio dicitur uno modo quedam qualitas secundum quam alterari contingit secundum agere et magis dulce et amaritudinem et levitatem et quecumque sunt talia sensibilium qualitatum. et passio est species qualitatis vocatur passio vel passibilis qualitas

Alio uno modo dicuntur et sunt passiones horum actus et passiones in subiecto que ad agere quidem relate sunt passiones et dicta passio sentire est passio

Amplius autem sunt dictarum passionum quecumque sunt magis nocive alterationes et motus in hiis que sunt huiusmodi et sunt lamentabiles propter nocumentum quod inferunt

Amplius autem ille dicuntur passiones que faciunt in sensu quasi excessum sunt per contrariam exultationem in tristiciam sive lamentationem ille magne passiones vocantur

Et isti tres modi ultimi dicuntur eo quod primus dicit speciem qualitatis sentire est nanque secundum autem septem species passionis eius in ipsi nominis determinat accipere autem comprendit lamentum corpus dissolvit quoniam in quo est sensus magnitudinis autem receptionem magnam sive secundum contrarietates sive convenientes dicuntur passiones quando vincunt sensum et unum quidem est voluptas sive delectatio. alterum autem anxietas sive luctus. vel lamentum vel quocumque alio nomine vocetur. et contraria quidem eiusdem passionis magis. vocatur voluptas quod delectatio non convenit illa sola que ut dicit plato quando est insensibilis animam. et ideo quibusdam non omnis delectatio est passio propter quod omnis delectatio non convenit quoniam magis. in corpore dicitur operationibus quod passio est enim delectabilis operationis et connaturalis habitus non impedita sive ut dicit michael in commento super commento in secundo et connaturalis operationis non impedita

Tres ergo ultimi modi sunt proprie passionis et quod sit passio illata est ab agente. in passivum activum agentis et ideo primus magis sunt passiones insensibiles sumuntur passiones

actio et passio sunt unus motus

Hic autem dicitur similitudo actionis et passionis. per quod una similitudo ipsa dicitur esse quod habet in tantum sunt eadem est via de thebis ad athenas et de athenis ad thebas. dicitur passiones et quod passio similiter dicitur actio et passio

relata que 2m pratice agentem et patiens
in nasci diximus supius / io relationes
no sunt eede / sz pmutate ut e sibi
uiccu / Est aut aduertendu hic q pattio
agentis sic ab agente / et copato dicat
agentis et patiens pes pteriy q agit
supia / tu pcto e in paciente sr in sbo et
e pad spins / sicut et motus a monete
i moti sine id qd mo. et e actus mo-
nett et. tu e in eo quod mo. ~~recatus~~
~~~~ ~~~~ ~~~~ ~~quod~~ ~~~~ ~~~~
sr in sbo et q d pace dicta sit a nob — R° qt pa° sr sb recto

Cam xiii de mons puacoe q oppo habitui

Quima uero puacio opponitur ha-
bitui id de puacone h pdictum
et post oz intende / Dicitur igitur q
puacio de apuatoe pus naturali
tabus mois / Uno quide mo dicit
qui no h aliqd quod est aptu hre
licet non sit aptu 2m individuum
sine sbm. neq sm spem neq 2m
genus sr ocullus puari dr / est
tn in talibus puna pon ad habi
.n. vita tn oculta / pona e ad uitam
manifesta. et pfectam / Alio e secun
dm sensum pticipatom. sz neq in
sbo q h placita neq in spe q sicte
e in aliis / neq in gue nata e hre
alio dic quia in gue aut in spe. et no
h ale em ho dr cetus / qui no hz
qd nata e hre in spe. sz no habet
et ale / talpa em puna eo q no
e apta nata hre 2m spem. sz q
nata e hre 2m gn. ho no oerip
na eo q natus est hre 2m sua
spem. sine 2m se. a nature hre
2m ce tpis in quo puatur / sic
ho et puna eo q na e hre sm
tempus deiatu / sic catulus no
hz visu cta nonu die. si no hz
q natu e hre / cecitas em q puaco
qneda / sz no 2m tempus qnlibz
cecus est 2m omnibz etate / sed
tunc cecus e si in etate in qua
aptus natus e vide. visu no hz.
Similiter aut in puacone atte
dendu e no solu tpus. sz et sbm
in q est et 2m q sunt 2m q pona
pus / etad q uiebz determinatum
et si sic no hz id qd aptu nata
e hre. tunc puatu dicit / Cumq
pt omem pus nalis desertum
dr aliqd puatu qd puius sine
~~~~

sine violencia ablati e. sz sic e priuao
ipsi actus. et motus. sicut lapis loco
deorsum. et motu priuatus dr. qui sunt
sic tenet violentia. aut quia impedit
columpna supposita. aut alius impedi
Et hic att. aduertendum e qz modus dz
negao mge. q elimij suum. tot modis
etiam dr priuatio quia negacio talis reducitur
ad priuaoz. ipsi ho. solum qz negao rey
quia non hz medium priuacio aut aliqua
medium hz. sic ondendum iniustus et ideo
a primo non inchoando. quot modis dicitur
in neo. tot modis dicitur priuatio. ita iequale
vel non equale dr. qz non e aptum natum
hre equalitate. ut color qui non e aptus
quantitati. att. Ideo dr non equale. ppter
non in primu. Inuisibile aut dr
sine non visibile. qz hz omo nat
est hre colore. Ideo dr pereus non
aut qz turpe hz colorem aliquo
alicui visibile. Et similiter dr id quod
e sine pede. aut qz non hz pedem. aut
q
non hz omo pedes. qz turpes hz
et viciosos. Amplius priuatio dr
ad impotenciam hre. et cuius qz exigit
ad operacionem. ut non ignitum dr. qz
non hz ignem intensionem sufficienter.
sz ho ultimum reducitur ad turpit
sive corrupte hre. 2m ap. in eo
Amplius dr priuatio quod non facile
vel non bn. sine expedite se habz
ad actum vel opaoz. sic insecabile
vel secabile dr. vel solum ideo qz
non secatus. sz qz non facile aut
non secatur. Amplius in priuatione considerandum e qz non bn se hEat non
agens dr priuatus. qz diminucio
caiz. sz id dicitur sicut facere actu.
Honorius eum non dr ceus.
sz ceus dr qui in ambobus oculis
non hz visum. Ideo e id qz unus
oculus ipse agit visus operacionem.
Et monocolus sine claudus et cetera
qz vnus hre opacionem non perficit
sz ?pressus. qz aut sic e qz oz esse i
totum priuari i multis. et priuao
reducitur ad negacionem mgne. ut i ho.
qz priuacio est oppo huius medium
aut non. Ideo hz bonum et malum
opponi priuacioni et habitui. tamen
aliquis hz bonus aut malus
aut iustus aut iniustus hic cum
hz medium quam bonus et malus.

dicitur dispositio ab actu vel virtutis privatio
ab officio, ab actu quidem virtutis privato
[illegible], omnis homo aut est bonus aut
malus, quia ethica et monastica est in
separando [illegible] homo officium aut
virtutis [illegible] terminis [illegible] actus
persone. Secundum statuta [illegible] rei publice
deserviens [illegible] bonus et iniustus
qui [illegible] dirigit, et non iustitiam
neque homo bonus neque malus, neque
iustus neque iniustus, quia non est civiliter
[illegible] affirmationibus affirmato
aut [illegible] est [illegible] medium [illegible]
[illegible] sapientie [illegible] ordinem
superius [illegible].

Capitulum quid sit habere et modis eius

Habere autem dicitur multipliciter
[illegible] quidem [illegible] [illegible] hec
ad [illegible] tenere [illegible] [illegible]
[illegible], et hec dicit comparatio [illegible]
[illegible] est [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] a calore [illegible] procedens, et
[illegible] dominans, et eodem [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] secundum [illegible] [illegible]
aut [illegible] [illegible] troyanis victo-
res [illegible] [illegible] [illegible] Et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] tenendi [illegible], ad [illegible]
[illegible] aut [illegible] [illegible] [illegible] dicitur
vestimentum [illegible]. Et [illegible] [illegible] a
vestimento [illegible], ad eum [illegible]
est [illegible] [illegible] sive comparatio
quia [illegible] [illegible] [illegible] vel togatus
vel capatus vel qualiter [illegible]
sive vestitus. Alio autem modo dici-
tur [illegible] in quo [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] sive statue et
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] continentis [illegible] [illegible]
sive [illegible] [illegible] [illegible] sive continetur
[illegible] [illegible] forma [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] natas [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] est in vase [illegible]
aut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] forma [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] aut [illegible] [illegible] [illegible]
est [illegible] [illegible] est in [illegible] [illegible]
[illegible] facta ad [illegible] [illegible] aut

Ego aut̄ e in. pu̅to hitus ex hoc est
in hetri extrox compatone facta adin
dutus. Cump goo dicit hec id qd plz
sem unpetud. sue ptatis ut moueat
aut opotuz. 2m sue modi aut quaoz
sit columpne dur hec sunt tenere
podeosa. supporta q phabent ea ne
cadat. 3m ut hec est idem qd p vim
retine. sic in poeticis fabulis attlas
dr hec celu. tamq tasirz sup trans
si in hear ad ipo gpadmo ecia quidaz
phisiologoz. sune de na loquentes
loquend qm naz pauit esse tam
solaz. illi cum diffusa vndique zuanaz
dut attlantez. z sua diffusioe tenere
celu. d hoc aut in phisis inotuit.
aliud. 4m 20 celi z mundi. z in poetico
a nob dictu e. ho go mo id qd con-
tinens e dr hec ea que continz q
ipm continens sit separatu a con-
tento sba. q sbm z locum e quasi
contineat singula q conti pirpetu
violente potestatis phybent ipsa
contentu ab opatione nali. sic celum
attlas. phisice a causa equalit lo-
quendo. hec aliud in ao sic in phisicis
a nobis determinatu est.

Tractatus septimus quti libri methe
qui e de quitatibus eius 2m mo qbus
ex pluralitate e ex principiis 2m oe quin-
titis. etiam pm de modis eius quo
dicitur de aliquo

Post ea que d quitatibus entis
scdm modos essendi cosiderat.
dicenda esse videbant d qua-
bus. ea que sequunt entis. z primo de
numeris partiu entis. 2m qd tuq ipm
costituunt. z in hiis aut primum e quod
determinat ipm ex pluralitate de
principio. 2m e ex aliquo esse hec cum quat
fluxum quant d pno. Dicamq go p
ex aliquo ee dr intibus modis. Uno q
pm. z pmo ex que aliud e sic ex
materia. ho u dic. d vm cum ex
quo res esse dd e pmu sbm sine
materia pma in aliquo que ez. Ab
aut mo dr esse ex aliquo ex ma
p vltimu vltima specie determinata
z no ipa ma vocat. Primum aut ex
est sicut omnia fluida dicunt ee ex
aqua q aqua e pma ma ipsoz
2m aut ex cum e d sic dicimus
statua ydoli exere eo q es ipa
z pxa ma e ydoli. Alio no modo

dicitur aliud esse ex alio sicut ex prima ma-
teria sicut aqua [illegible] divinum [illegible]
[illegible] et divinum videndo [illegible] eo
[illegible] [illegible] ¶ Alio autem modo dicitur
ad esse ex aliquo [illegible] formae
et [illegible] [illegible] in his quae fiunt [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ex illis [illegible] [illegible]
resolvitur [illegible] compositum in materiam et formam
et [illegible] modo [illegible] modo [illegible] resolvitur
totum in partes et [illegible] compositum [illegible] ex materia
et forma et [illegible] modo versus homeri de
troiana hystoria sicut ex hystoria
ylion civitatis [illegible] troya alio nomine
vocatur / Et similiter de domo resoluta sicut
lapides et [illegible] domus [illegible] ex lapidibus in
ordinibus cum talibus [illegible] forma
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] forma totius ¶ Amplius
ad [illegible] dicitur ad ex aliquo sicut ex [illegible] for-
mali [illegible] tamquam ex parte [illegible] species
[illegible] pars est sicut homo [illegible] divinum
est ex bipede sicut [illegible] formam
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sillaba [illegible] ex elementis
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sillaba [illegible]
[illegible] [illegible] indistincte platonis [illegible]
[illegible] sillaba ex elementis [illegible] statua
ex ere [illegible] cum [illegible] composita
[illegible] [illegible] [illegible] ex materia [illegible] species
[illegible] [illegible] [illegible] sillaba [illegible] forma
et species [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] elementis
[illegible] [illegible] id ex quo componitur sillaba
et [illegible] in [illegible] [illegible] sicut dicitur
ex aliquo sicut [illegible] ¶ Alio modo [illegible]
modo dicitur ex aliquo sicut [illegible] [illegible]
et [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] ex aliquo
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ex parte [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] totius [illegible] [illegible]
[illegible] tota [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] forme [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] licet
[illegible] [illegible] ex terra planta [illegible] planta
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] terra ¶ Alio modo
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
modus dicitur ad ex aliquo [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] movetur ad [illegible]
[illegible] [illegible] una [illegible] in toto [illegible] sicut dicitur
ex die [illegible] nocte [illegible] [illegible]
[illegible] die [illegible] nocte tempus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] dicimus [illegible] [illegible]
tempus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicitur
[illegible] ex serenitate sicut hyems [illegible] [illegible]
tempestas [illegible] [illegible] serenitate ¶ [illegible] Textus
[illegible] in omnibus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
videntur in [illegible] / alia [illegible] dicuntur

ex aliquo fieri et ultimum modum habet ad invicem
sic omnia que inducta sunt per modum
solum alia autem dicuntur fieri ex hoc quia sunt
tempus solum sicut dicitur sicut dicimus quod ex e-
quinoctio dies tota fit navigacio eo quod
post equinoctium estimacionem navigacio tota de per
mare incepit et hoc usitatum est in astrono-
mia ubi fiunt ordines tales quod in consi-
lio provenit alius et ordo ex arcu in li-
bram et alius ex libra in capricornum
et in festis dicitur quod ex dyonisiis fit
thargelia quia sunt post dyonisia festa cele-
brata thargelia // dyonisia autem que latini
interpretantur tenebras ex stipenda fue-
runt facta hanc illustrium et landa-
bilium qui primo sunt laudes veteres celebrant
tragelia sunt festa uxorum et consilia
personarum que post ea in vituperacionem
celebrantur et ideo tragelia vocata sunt a
tragos quod est hyrcus quia vituperationes conti-
nentes aliquid quod erat hyrcus et cantare
acceperunt // etc.

Capitulum 2m de distinctione modorum partis

Id ex quo aliquid fit per se convenit quod
fit ex ipso et id quod fit ex
ipso est totum quod sic diffinitur
in quo consistit racio divisionis
et ideo de hiis tribus per ordinem tractandum
est // Pars ergo 2m dicitur et singulis
sine forma dicitur pars primo esse quod
per se est // pars autem primo dicitur quod
quantitas dividitur quantitas quocumque modo di-
visionis sic ut insunt in minimo toto
sive non pars enim id quod aufertur a quantitate
aliqua quanta et cetera sicut pars in dic-
to duo dicuntur partes de tribus et tria
partes quorum tamen aequivocacionem sumpte non
mensurant totum sic non uno dicuntur
partes ea que sunt alia aequivocacionem sumpta
mensurant solum et non sunt in geo-
metria partes sicut duo sunt senarii
et similiter sicut quia partes dividi dicitur
pars divisiva ideo uno modo duo sunt
partes trium et alio non sunt partes ipsorum
Amplius autem sicut ambos predictos
modos dicitur pars in forma sine quantitate
in quam dividitur species sive forma aliqua
ea enim in quam sine aliud dividitur
dicuntur partes ipsius et ideo species dicuntur
partes generis et ideo dicit in ceteris // Amplius
autem dicitur pars in quod dividitur
per resolucionem et ex quibus componitur
totum aut autem species aliqua aut
aliud habens speciem sicut erit quod dicitur
una partem esse et alteram partem
esse proprietate et ubi enim unde pars

dicimus esse eb et altam eubicitate
// Eb enim materia in qua e sic c'sfbo
speciebus specie z spes cubi . simili arti
finalium for e figura ho etia iud an
gulus e pe queda formalis zm q
dut . anguli ee ipse unu genus
quit diserectu a linea z supficie z
corpe quoz rones nos i ptebus i
dextinij lig ho mg ptineat ad ge
ometre q ad mathem ondere //
Amplius quito modo dr pe qe i roe
diffra z diffinie do ondit vnu q
ptinos sui ee subalis Illa cm eb
dicimus ptes esse totius z diffinitu
dr qdam totum ipt q etia dici
pe esse spei q e pe ee spus specici
sic subm in esse spus / Ca cut dig
pe alta spus spei z e qle q i spa
Alio mo dicat species pe q q e pe
ptatis eius genus eo dr i spes
sic in ptes ptatis sue genus aut
hic ostitutu ee spus specie parz
eius / Exmdunt gs pz ptem ee
ex licet in gnu optima si z potestatem
z ceulez aut duplicez zm quam
opponitur zei z hm ina romb zm
quo tez at pe dra eo dr dui parz
ut pz ex pcendunt principalibat
mog pte e zg mog quo dr pe q
aquoticuz supta reddit tomus zm
pmaz acto age zm pma acto dr
pe mez toto z tom pte maius
tlle aut ptes z tpunt de pones
nel diffio z dctiam demostrant
hic go dr modis pt dicta sut a nob
ptes cum sit quit no ipe dui ptes
tto pz q lz qz lz . tamen totius
tm in ptib q species e totuz q
zm esse tactino sibi ipm totu scaudu
ambitu sicz ptatis genus eis zm
toti sui ee z nac subiecta iugaby
ipe similit aut genus e toti ee
spei zm potiam z dra e totu esse
spus zm actu z sibi e in ptibus
sculibz zm reale oppoitez accept
q sui e tom in pom z for e tom
in actu z ista modus in ipe pe
minor toto ulcez totu ipe maius
sua pte // Caim zm de distinctione
modorum totius

T Totu aut qd sit ex aliquo dr
multis modis ho quidez mo
z pmo z pnli dr totu
qd e idem q psem tamq nulla
pe abs ex tatibus ex se ex con
stituentibus aliqua eius no ostituer

pur' put ab ee ypt' etiam distingui 2
partes pures et ptes 2rias hec aut
ygo pur' dicatur totu'. Et sic totu'
dr totu' na' sim' qd p nam forte
c. eo q forma p'mo ind dicta e natura
t pur'. hoc aut e continens q'ta q
in plit' aqua qsistunt lata ad inv'
continues qtigentes ypt' qd etia vmus
dmad illa qtenta. Hoc aut totu' q
fit a suo multa qtinet totu' dr. Aut
eni e sic unu' continens in sua et tm
qpp sive designatu' e illu' in [illegible]
ise clauditur p'm to e q toti integrale
vocat. Aut sit unu qd e ex hiis q'gtinet
totu'. Et hoc e totum quod vocatur to-
tale univ'sale sive ut quibusda placet uni-
vsale. Hec eni sia unus multa n' sit
ex hiis q unit ea totalitas [illegible] si
unimultas sed ulitas accidit ei put
a quo e ex hiis. Sive eni totu' habet
hoc q e a suo ex ptibus. Hoc
aut in septimus docetur [illegible] eiusdem
libri clare probabitur ubi naz ulitatis
investigabimus. Omne [illegible] ulr dicatur
[illegible] de toti qui e tanqm unum
aliud ens quod unit multa. Et
q sit unit e totum ule. Quedam
[illegible] multa continet. Vel actu ut pona-
tur de uno quorum illor et ea de qbus
pdicatur sunt unu tanqm ipsi
ule [illegible] sic unumqq ipsor [illegible] ut
homo equus et deus, et in stoicor opiniones
et epicurios, qui deos animata corpa
esse dixerunt. Cum hoc eni omnia hec
sunt unu. Continens ea eo q illa singula
sit alia. Contentum [illegible] vel continuum et illud
est in forma continens qtenta etiam
que insunt plura qda sunt a ipse
[illegible] sic et etiam inogenus tot sunt
quibus sunt diuse forme perfecte
ut forma ossis et nervi et carnis
[illegible]. Et tn nec sunt psone dentes
in poten sive ptate q alia ptas est
unius et alia alterius sicut e in hiis
quor ptes nec multu dnt. Cum sicut
sunt plantis e in quibus et radix
et stipes et ramus. Et vga ligni e ul
olius. Et tn dentes hnt ptates sin
aut sic no dnt ptate maxima
sic in hiis quor e una potestas i
omnibus ptibus. Et oz tn ut origo
illius ptatis sit originale ex uno
quod e loco cordis in talibus. Sic
e in quibusdam ostriis que omogenia
sunt et in sta et potestate et videntur
non tn omnia sunt que sit ipsis
sive potestatis ptat maxime sicut

Sun aut

Qui aut adhuc & in hoc no dicut h[illegible]
dicut que sunt idem q operacio interior
hoc e operacione que e abintrinsecu p[illegible]
alia e eni operacio seminis & operacio alia
qui v[illegible] et alia dirigit & de aliis
operacionibus hec eni operaciones diverse sunt
in generatis similibus corporibus que totaliter
h[illegible] racionem Dicor aut ou totum magis
sunt distincte p[illegible] q sunt a parte
sic etia dicimus in uno qd habet unum
magis e unum q id qd e unum parte
& hoc e dictum tamquam totalitatis existit
[illegible] unionis atq ea cum q sit unum
vel toti p arte licet forte figura
dicit [illegible] tm forte p[illegible] non
differunt neq [illegible] dicut. [illegible] operacione
Sic ergo tripliciter dicitur totum
integre & universitate

Capitulum [illegible] de divisione totius et universi et
magis proprie dr omne

Amplius aut observandum
[illegible] totius integri & [illegible]
toti dr & dici universi dr q
magis proprie totum omne sive universum
q in omnibus illis que sunt [illegible] [illegible]
ipsorum [illegible] primum medium & ultimum
horum dicta in partibus non fa[illegible] posicionem nal
[illegible] q sit sup et infra & [illegible]
et alia extra et d aliis positionibus
magis dr omne sive universum in omnibus
aut illis in quorum partibus [illegible] aliud
posito facit [illegible] & [illegible] aliud non
facit dici [illegible] diversa racionem & omne
totum sive universum // Dicimus autem
[illegible] q in ethimogeneis posito
facit diversitatem et in his eni aliqua
pars p naturam est int & aliq extra et
supra et infra et dext & sinist
et an & retro & id i to dicimus
[illegible] sicut sunt aliorum corpora // In his
aut que sunt omogenia p totum [illegible]
et operacione non e posito faciens
[illegible] li [illegible] sicut diximus
supius [illegible] hoc q visus vel tactus
vel estimacio vel vicinitas [illegible] [illegible]
una pte ab alia & i magis [illegible]
universum sive omne q universum e unum
[illegible] in omnia & distributa totius
[illegible] e [illegible] qd p naturam [illegible] e i omnibus
partibus In omnibus aut illis in
quibus parti [illegible] posito fa[illegible] [illegible]
& [illegible] non in his dr toti & omne
sit in his in quorum posicione [illegible]
diversa e [illegible] & [illegible] una [illegible] & ead
operacio e [illegible] & [illegible] & [illegible]
eni in his [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

eadem et id dicitur in et toto et vniuersa
retapicta et totum et omne aggregatum et
quecumque sunt similia sicut aque plures
que vnum et lixiuia et similia ea
que sunt nullo modo in partibus variata
dicuntur vniuersum et omne quedam et similiter
unus dicitur vniuersum et omne congregatum
non est in vnitatem aggregatum quod omnibus vnius
sunt forme hoc ergo non dicitur tota quia
non dicitur tota aqua vel totus unus nisi
in methafora sicut vero flat distinctio
situs per latum in partibus sicut in antiquis
determinatum est. Unde non dicitur in hiis
quibus est vniuersum similiter quando est in
vno quodam vniente quia ita quod sit iste
que continet sit in quibusdam vniuersis
vel in uno sicut dicimus omnis homo et
omnes hec vnitates signantes vniuersa
in et vniuersat vnitates omne, et
et vniuersum idem dicimus hoc quod de toto dicimus.

Tam quantum et est digressio declarans quod sit vere quot modis dicitur

Oportet autem nos hic digressionem facere ut vlterius naturam consideremus quod iam vniuersum quoddam esse diximus.
Ex hoc enim facilior erit doctrina quod
perfectum tam sermonem sicut autem sensibilibus
vlterius namque inquirere intendimus prius quot
quoque modis dicatur vere distinguendum et vnde
vnitatem habeat vere eandem, dicimus quod
vere quot modis dicitur ipse. Et quoniam
non dicatur tribus modis vel quatuor
considerans dicitur enim vere actu potentia
sua et opinione. Actu autem idem
est quod actus est de multis et in vnitatem
esse non differt ab illis sicut homo. Potentia
autem vere est quod licet actu non
sit tamen nil prohibet ipsum esse velut si
tamen in arte hoc vna sicut domus
oblongula et forte vna est tamen potest esse
per corpus regulare regulari basi ita
et in natura pretenonatos sicut ar
celestium nil prohibet ad sic quod non est
quod si esset saluare in multis erit
vere. Vere autem natura est sicut id quod
quantum de se in natura sua est ut potest esse
in multis licet aliud impediatur
quod non est de natura sua sicut sol quod
sue forme non prohibet esse de multis
et in multis hoc prohibetur in quantum
est quod totum est perfecta per forma et ideo forte
non multiplicatur licet per hoc dico
etc est de luna et in pluribus aliis
stellis quarum quelibet in specie sua
non multiplicata per nunc. Solent
autem in opinione quedam dici vere non
tamen vere est vere. Et est quando ad eam
sui natura est equale multiplicata et
equale esse et id quod preter omnes particulares
a quibus nomen accipiat sint equales

et primi quidem extra e mundus qui nil
triplicatur ut pt zm sm natura tiq3 ptes
plures genales multi priuenut multos
e mundos cu tn mundus ipse uo immedi-
cat pfio q multiplicacom gdiat sort
ondiug ipo d' celo z mundo // 2m aut
extm e deus cuq opaciones prinde gn
binac et hgdi sunt z q3 illa gnalia
sunt multe multi priuerunt dm ee qda
vle quod pbat de mixtis ti tn na
dina dicat qda iqitale simplex et
primu et solum // hijs g0 modis ca
dicat vle in rem viz in re ipa z p9
rem z i re vlit / Qui rem aut de
vle dn2 ti cu omia st ia prelocut
dixim9 st in intcctu pone eas sort
in formali z pmo lune z ipa st ho
mo for om que tn st in ipa vita
z lux eo q e vita q exhibens omibz
nc lume omibz note z lumis omibz
/ Dicent tn stoyci q pparat hgdi
cas vlia esse pima z rones z formas
Lomi sut forme vlis phice z uni-
phice z simplr vnites ohm apd
se pnes / Conceptus aut z noto
vlis lune z simple z vnice vocat
vle ho g0 uo accepta vle bz qdaz
esse speale quod e ee eae intellectuali
ho uo quo lume intellectus eu cca
z foz vero a se fluentem pintellectu
vlis agentez z pacientez couciat ez
// alio aut uo dicitur vle an rem non
tempe fa z rone z hoc e fem
ut ca solus accepta gstituitur erg
Dictus eu tlis forme z spuis effectus
e eg m om eo qe e hoc at cu m
deus st in omnibus q sut eiusdem
spei vel forme z quis e de se st in
esse lz vna ad omia vel multa
relata et accipit vlitat quandam
uam et ita // vle aut qd dicit esse
in re e ead forma pdicata aliter
actu vel pant to quod dz vlis eo q
de se e gtalis z ppagabilis in
multa ex vno // sit ex genus ho
mo dr vni ex quo e ppagato aliquo
vle aut q e pq rem e sor in esse
abstractus 2m qd dz q b capit fat
vle ex memoria st nos in primo
hmg doctrine Dormiung // Est aut
vlis in re vlitat esse accepedu
ut sic quidem ad e id qd e ipsum
vle z ad e vlitas sive vniustas
ipius st hoc ubi hz z adde z ipa na
qua ho e ho 2 ad e ipa gtabilitas
sive queuino q ipm in se ex
vnu qd multum hoc ut multum
cc pat ut multa qua opponitur
unitati solius z id hoc uo dicit
auice z abusamdin qd vle uo est m

non e vnu nec e multa
relitas aut ipius in sc pe
pparatur vniuersalis e extrapcen
sm ad supposita qua pparit
ia st dicens z i e respectus
e vniuersalitas gmibz forte tm
st in uno qd no vnu ut vni
uc ut multa vel plea sive
multa st ppant sita ut
infinita st ppant vt vim
tibz i ee omibz z to homo
e z to pz q in rone vniu'salis
ad bz eeq st ee omibz an vez
vel in re vel pq rem acceptu
i isti sut uno vlis z no tong
sunt in septibus erat manu-

Cam xiii et e disgressio declarans
originem et causam vniu'salis

Origo aut z ca vlis
dupe e vna quidem pima
z alta gniuta z alt cata
origo quidem pima e gnuis
talis na e fora e lucz qda
intelligencia procedens i sba
in sphera at duo in sceptibus
ondes q omnis intelligencie lune
sue tota ambit nat q3 in mouz
moti ipe sue 2 to nec est
q lucz sui toti ille dessz li
st gtabile z qi fora sit
lume intelligencie agentis
et lume ipius st ypothasis
et vadug omibz reo bz vle
qd vle ee pt q2 ex hoc ad
plura bz gtrabitez // Amp
vle in gne no bz u duplex
ee / separatu vz z partitu
in hoc ad / gstat aut ex hoc
q e ptrapatu cu ho ad non
bz gtrahitez hz g0 ex hoc q
e separatu pinu aut ee separatu
q bz e in intectu agente maz
/ ex hoc g0 et no ex alio hab3
gtrabitez // Dt aut fortasse
ab q gtrabitez hz ex hoc q cpa2
pluribus actu vel pan pla
dentibus / s3 hoc e omino ab
surdu / uo eni qua compar
plibz ca cuibz qd pintectu
e ab hgdi opacz pt at cppa2
plibz u ex hoc qd e gtabile
gtabilitas g0 ca e q2 e com
pabile plibus z uo cata
a tali comparatione ad pla
cu g0 uel st pinu abies
multa infedo ab ipo u
intellectus qd fora actabiat

multa p quitabilitem sua ab ipa
sz ab intellectu pmo agente cu
ipa lumine existit Et io dixi
in sua d'intellectu agente q
ipa e ad ea que ambit sic
des ad naz go ht go e pma
radix vlitatis in omnibus
q vlia sunt tcq aut relis
sine vlitas quietaz e cprim
sit ee d' multis poti vel actu
ho aut e comparato ad mlta
eoz quoz ee e p tm accidit
vle ee cpmus em forte vel
talia sit ipm tn aptitudo
sz sua ee quite qd cdi talib
sp ? qpez Et hc aptitudo
sal ip vle // hz aut heat
ho in intellectu exus Et io heat
ipm ex intellectu in re qeius
tn hoc no sz p hoc q in
intellectu e // sz ex sz p hoc
qd e in re ipa in re cui qemis
sz ee tale et hoc ppm e esse
p indiuidua q accidit ei in re
ipa Et no. sz ee in pluribus
poti vel actu ep sic vle ?
vnu qz e est aliq Et alt
sic in principio de aia diximus //
In intellectu aut qemus e sepa-
ta et ab ee quide sepata no
sz quari pluribus vel respectu vlis
heat no sz cu n sepatum
Sepatu em e p hoc qa ca
no quicdu Et non quitiuni
exis ad hoc qd accipiat vni-
us roz oz q accipiat ad multa
de quibus e vlaco // Et tali go
relone sz vniuf. ronez et io.
vle duobus modis constituit
ua vz cui accidit vlitas
Et respcu ad multa q cplet eaz
naz in rone vniusf // dubitabit
aut fortasse aliquis q nulla
subiectaz supportaz multitu'ne
sz du ipa qd mlta no referri
q multitue no sz ad q referat
// Et ad hoc et hys sua paru
dicta pz resso Sufficit em uti
in eo qd e vniusi cpragd ip
d' se ambiat multa su illa
sic sive no ht sit diuid sic
d' poti sui lrtus sic pz in
fora sola q d'na sua ambitu
Et ptate multa abit liget
em nunqp pcedit i actu qdi
multido sic em ars Et intellectus
agens multa ambiunt de
ptate sua cpmus forte nunquam
aliquo e eozu q ambiut procedant
in actu hc go de origine vlis put
vle e tn dcm sit a nobis
Capitulum xiii et est dispersio declarans naturam ipam que est vlis in rebus et vnu et multu et gne et spm p que oia concluditur dividitur ipmis p que afflatur in aia

Natura aut illa q e fuiex vlenatura e 2m se ipaz cemis ex
sius constans diffinientibus
aut si ipa e pmo diffiens tunc
ipa csistit absolute in sua qtite
Et no accipi actu spe vel relatiui vel
respectiu q consequunt ee suu sicut
si dicamus q ho 2m q ho e vlis e
ho sic em no pendz ee sim ex
intellectu ee vel in supposito q 2m
hoc intelligi e d' ee suo q ng ingediz
in ronez difinaz et io ho in no neq
e spm neq gne neq vnu neq multa
neq vel hoz e i rone ipsius
difinita qmus ee in hoc 2m io et
p hoc effert vle sive gne // accidit
etia eidez ee sepatu Et p hoc effert
intele accidit etia ei ee tunatu
Et indiuiso et p hoc effert vnu //
Et accidit eidem qd ho diuidi p
ma disioz et p hoc effert in
diuiduu sing igitur tale // Si go queritur
a nobis cu ho 2m qd e homo
accipit vtz sit gne vel spm
dicimus q 2m q homo e ho nil
hoz e q nil hoz diffinit ip
s anima hec sequuntur ee ipmis
// Si aut sit queritur vtz ho in eo
q ho e sit vnu vel multa multa
vel gne vel spm dicimus q locuo
du intelligi pt si em intendit
in eo qd ho e ho scz pro intelligatur
tuc dicimus sic prius q ho in eo qd
ho nil e illoz sz ponimus in eo qd
ho e alr tale // Si aut ho in sico
sit Et ee predicetur tuc sensus
ho in eo q e ho in eo q sz esse
cu ee nilu' dicat vel phibeatur
ho in eo q e vnu vel multa sic e
Cu aut dr ho e ho Et ho 2 eo q
e homo e homo non ad ee impta
ue qd ex dispoe sz. Et ideo si ratio
sinx talis na accipiat no habebit
dispoz Et in talibus idem queritur
p qd au e Et p quez q e Et tale
tu ne vnu neq ve multa e neq
gne neq spm sic e in ca prima
ho go no accepta na 2m se ne
e ca illoz quoz i na e Et io no

2m naturam e cum esse separatum sicut autem
diximus vle sicut abstractum quod in intellectu
non sit vle non e cum vle non e si ens
in intellectu to probatur hoc enim non est
vle prout accipitur de omnibus non e
in esse quod l3 in rebus quod sit vnum
et eidem rei accidit ut patet quod quod sit
vnum de omnibus prout vnum e separatum
ab omnibus hoc autem sit per intellectum
tamquam pbaro hoc e due vel formae
eiusdem speciei in vno 2m idem in esse
non sunt / accipiatur quod hoc a sorte et
platone sic omnibus indiuidualitatibus
autem sunt formae non si sit formae
et 2m idem sit in intellectu tt formae
eiusdem speciei non sunt eidem 2m idem
quod iam diximus esse impossibile Si autem
sit eadem tunc eadem ratione de omnibus
indiuiduis accipitur igitur idem quod
in intellectu e vnum et idem quod tamen
de multis Sic quod non e vle in dum
intelligitur et hec e vnitas licet quidam
ex sola ignorantia philosophie hoc negat
sicut quod quod adhuc valde
nobile ex quo enim natura 2 simul e nata
quae 2m se non e intellectu neque in
rebus hic pero quum e dicere. in e vel
et ff e per hoc quod e in alna michil
horum amittit non enim per aliud e in
intellectu nisi per hoc quod e sic separata et
non opponitur cum de in intellectu
quod sicut non vi esse sine hoc dicat
quod non enim e inceo sed in scibo
omnino sic alibi ostendimus In quo ipso
sicut vbique et ff et non erit aliud
in vno et aliud in alio / de hiis
autem alibi et precipue in lio de
perfectione anime determinatum est Ex
inductis autem quo ad comparationem
intellectus e hoc accipe quod natura illa cui
accidit vnitas in se e vnum quod
et 2m quod accidit ei comparatio ad multa
ta e vnitas multa et ex ipso
et ex hoc accipitur diffinitio totius de vlis
quia totum ex hoc quod e totum non est
nisi in rebus signatis singularibus
vle autem ex hoc quod vle non e nisi
adhuc autem totum ex hoc quod est
totum naturale innatum partibus suis
et quelibet pars e aliud simile eius
vle autem non innatum partibus suis
sunt ad dispositiones ipsius // adhuc
autem non totum sed constituunt partes
suas sed natura vlis constituunt omnes
partes suas totum autem constituitur
ex suis partibus vle autem constituit
suas partes et non constituitur ex ipsis

et ideo totum numquam potest fieri
pars partis sue sed
vle quod constituit partes
suas numquam potest fieri pars
sic hic Numquam
totum non e totum
partis 2m se vle autem e totum
2m se // amplius
totum non e totum nisi praesentibus
partibus vle autem praesentibus
et absentibus
amplius totum e totum finitarum
partium vle autem est
infinitas vel non finitas
qui e dicere hec quod de vli
sunt pro dicta etc.

Cap^m xxi^m de eo quod d^r colobon quod
tamen toti opponitur

Habita d[e]t[er]minatione de toto et uli[ter] sequitur
scire q[uo]d est diminutum, quod oppositum
est toti, in eo sensu quo totum
idem dicimus quod perfectum. Hoc quod greca signi-
ficacione dicitur colobon, quod sonat diminutum
vel debile, quod membrum generaliter vocatur
pars que dicat situm actum in toto cui deficio
quod ipse totum vocat. Non enim colobon dici-
mus omne quantitatum non quodlibet, sed oportet
id quod est colobon esse quantitatem que sit
nomine et situ, sed partibilis et sub non
sit totum continuo, propter hec multa.
Et quod est diuisiuum tamen tantum taxata
est per aqua totum non destruit. Et est
quod non quoniam communiter vocant voce mu-
tilatum. Licet non ipse, quia mutilatum est
amputatum naso. Si enim duo didantur et
alia unitatis auferatur ab alia, non est
colobon, quia remanet est per alterius sine co-
lobon aut amputatum oportet esse partem.
Et diminutum sive mutilatum sive colobon
oportet esse totum. Neque enim colobon est quaelibet
relicto amputatione, et vel non continuus
unus decurtata aliqua parte ipsius quod hoc
non efficitur colobonus. In colobonis
autem secundum formam formalem que est partes oportet
manere post partis de cuiuscumque parte autem
alia aliquotibus uno amputata resul-
tat alius numerus partes, tamen in toto et
diminuto, et hoc est sic dicamus quod calix est
etiam est coloba tunc enim post t[...]
adhuc manet etiam licet sit aliqua
parte diminuta, numquam autem sicut diximus
recepta aqua parte non manet idem.
Ad hec autem que dicta sunt oportet addere
quod illa sunt coloba ipse que sunt partium
dissimilium sicut diximus, quia etiam neque
hec omnia que dicta sunt sufficiunt
ad rationem colobi. Numquam enim ut diximus
non est colobon quibus dissimiles habet
partes ut dualitate et trinitate, et
generaliter dicimus quod nunquam talium totorum
est colobon, tamen partium situs ipso non
partium non facit differentiam sicut manent
que suo nomine dicat partis cor-
ruptis mutilare, et oculus suo nomine
potius sufficit ex quam suo
nomine partem ut ex ceteris, et de aliis
sicut sunt determinatum est, et ideo omnia
homogenia sicut aqua et ignis et huiusmodi
quod in partibus non est positum, non partes
non sunt coloba sed diminuta, tamen ut
que dicuntur coloba oportet talia esse que ista

peciu pse licet poronis ¶ Amplius cum omnibus
indiget oportet quantitatem esse continuam
Primum eo modo quo continuum dicitur colliga-
tum ad unum per naturam vel per artem ag-
cum que sunt dissimilium partium
sunt quidam. et non totum nam continua et composi-
ta sicut armonia composita quod unum
est sicut et id inest et in illa non sunt
coloba quia non diminuuntur ex quo in omnia
distincta sunt adinvicem secundum suas totalitates
et cum eorum continuum in alto [illegible]
¶ Adhuc autem que dicta sunt oportet scire quod
non quelibet tota continua dicuntur coloba. et ea
tota que coloba dicuntur non sortiuntur
hoc nomen cuiuslibet particule privatione.
Si enim auferantur ea que non sunt principalia
sicut ab aure plume vel pili
ab homine non dicitur coloba propter talium
privationem. Hoc enim sic non dicitur esse totius
secundum quod totum. sed quedam superflua que
excrescunt et si non excrescerent hoc esset per
accidens in quantitate ¶ Adhuc autem si
sint principalia sicut totius tamen adhuc
non dicitur coloba si auferatur aliquod
utilibus. in tali enim loco potest esse po-
situm in toto quod ablatum non diminuit
sed destruitur totum. et in tali loco potest
esse ablatum quod est de influentibus
et effluentibus secundum naturam. quia non destruat
aqua pecium que poronis dicitur
determinatam licet dicatur in toto. ideo est
sicut si dicatur quod calix sive archa per
foramen infundo. enim ex hoc parte po-
sitionem [illegible] diminuit. sed per aquam ledit
in ipsa archa. sed colobon vero si ansa
amputatur ab alia. sive oculus aut
extremitas aqua pedum vel manuum
ex hoc enim non destruitur aliud secundum substantiam.
sed manet adhuc aliud licet truncatum
vel mutilatum. hoc tamen totum non
dicitur colobon. sicut aqua abscisa precise
carne aliquam quia caro est pars secundum naturam
influentis et effluentis non determinatis
[illegible] in toto. secundum proportionis specialem
dicatur. neque est colobon si diminuatur
[illegible] complexione. aut separatur quod illa
sunt [illegible] et privata destruunt totum
et ideo illorum privatio infecto est et in
[illegible]. et ideo non dicitur colobon nisi
diminuat extremitate aliquarum
que est de substantia propria totius et que
ablata non destruitur suum totum ¶ Adhuc
autem non propter ablationem cuiuslibet extremi-
tatis dicitur colobon sed oportet quod privatum
non recrescat. Licet alii enim esset

de influentibus et effluentibus earum naturalium
et quia non colorum dimittes esse in aqua
quod de ipsa subiecta ignis non tamen non
sunt colorum. Quod igitur color colorum
tincturam ceteri accidit et non de ut accidit
ubi quod suas constituit partes et salvat
in qualibet corpus et id quod est totum per
ubi. Hec autem dicta sunt de colorum
nos autem scire quod si colorum earum dimittitur
eius vero principiat lumine quasi inductor
agens species colorum potest appellari
sic tamen accidit totum et non illa.

Capitulum quartum de modis quibus diceretur gemmis multiplicitas

Ex hac exemplis que ad quedam
sunt dicta earum esse principium
de lapidis scilicet quia aut sunt prima
earum cognitionem et sunt gemme et dicta
et de lapidibus non determinare quare aliter non
possimus venire in cognitionem sicut et quod
determinemus igitur pro modis quibus et modos
dividi earum gemmis et postea accipiamus
primum modum dicere et quod et condecimus
has species. Quibus igitur dicitur uno modo
agnos quorum corporum que sunt unius generi
propagatio vel generatio continua et eo
modo omnia illa que multiplicantur
sub forma sive generatione unita dicuntur esse generis
unius. Sic enim sunt omnia unius patrone
unius forme et corporum propagatio est sub una
forma sicut dicitur hominum esse generis unius
eo quod continua corporum generatio non interrupta
agens generante vel generato earum forma
aliarum et ex hoc patet quod omnium corporum quarum
est generis hoc modo est unum propagatio
est ex uno earum nature conceptus fit id
hic enim quedam parant constellationem unam
quidem autem iudicandum eiusdem generis
unius quedam aut ratione unius vel alicuius
generatio est materia illa et virtutis que in
materia ymaginatio est virtutis sunt et loco tres
opiniones tangunt movens primum et
agentis primum determinantur et forma prima
virtutum et actibus informantes et quo
ad hoc quilibet sit opinantium aquo
dicit verum. Alio autem modo dicatur
gemmis ex quo aqua sunt sicut corpora
movente materiam ad generationem ipsorum sicut
enim dicitur vulgariter quod quidam
fluvii sunt et quedam vives eo
quod portes ab eis primo patrie
sequitur ad actione sic quamvis sit
tenuti et magis quidem decemini
generantur agentes per rationem sine
anima agentem tamen determinata nature
forma sic alterna sive pura porrecta

Non^r dicit aut in lo d'attribus ca assi
gnata e q' nulle sic in p'z aut
sic figure et spes in quoe // Amplius
zoo de gemius q' e q' id in q^d sit spes
sic in suo speali sibi zm ymaginatoem
et sensu To e similiter cu materia sic
superficies de gemius figure superficialium
et solidu sive corpus de ce gemius
figure corporalium Et in hoc e dra q'
hoc sit terminatione figuris superficie
bus vel corporibus determinatur figure
cui a q^a superficialis To q e s sup
ficies qdrata vel talis To e sic vel
sic figurata figure cui alia e que
e solidu sive corpus tle ud tle fi
gurat sed sicut superficies sed solidum
t drys t drys cunegstatuntur fiat
e sim tm sec sm terminee / amp
aut de gemius sunt isse que e
gemius sed de in omnibus differt in
hys id q' primu i est t m q' pbr ho
de esse gemius To e q' fundamentu
omni aliorum sed sicut substantia sed accidia
ho cui e sim primu ud genus i ago
sic in suo t hg quide ipe dre speales
dure esse qualitates To dicit abeo q'
qu dem e qui superficies quide qua
e in quo zm q' partem sed sicut sue
corpore et no zm totu q' similiter est
mixti zm omnis insolido t figura
ude e u in hum superficiei To quidem
no considerauerunt t ideo u erit nos
q' ce designus / q' aut i omnibus
differt e ipa spa eq' tnq e gemius
ud sim partem amplius sz zm totu
amplius nam t sim t dicit qualitas
tenses gemius istius To e gemius
ipe dictu // Capitulacio qo ze.
dugcesi que dicit sic dicimus
lo gemius totneris sint q' dicit e
primum cui ud dicit zm quoz
terminus cuius ue zm spem To
obiicimus sullexus sed v qui na
aliud aut zm gemius dicitz
zm quaz ex uno primo mouete,
Ad alt du sicut fora sive fa
superficiei vel corporis // Ad aut
oibi dem de gemius sz in no
ti omo idem tu materia ad cu
cuius dra e et centies qualitas
specificatiuis ipm t determinatis
ho e sim qda q' aliquos dicit
naturaz // ?

Capitulum decimum et est digressio declarans naturam generis et distinctionem eius a materia

Hec autem ut plenius
intelligantur oportet nos decla-
rare seu determinare naturam
generis subtili consideratione. Sciendum autem
iam premittimus natura generis est communis
qualitatis est differentia, natura quoque generis in singu-
laribus existit ad esse suum non
indigens differentia est generis quod
se ad esse suum ut genus est differentia
indiget oportet quod in omnibus generibus differentie
recipiantur differentia et eo fine est. Simi-
liter lapis genus differentia. Hoc tamen
accidit ei non inquantum genus
est sed prout ut est species quedam
contrahens superiori et differentia constituta.
Sicut enim genus ratione quod genus
habet differentias omne genus habet
differentias quod falsum esse constat expre-
ssis rationibus. Quare id quod simpliciter est genus
et non est in genere nullas pe-
nitus habet differentias. Quia enim om-
nium quod tamen de substantia est omnis
per se existens per se subsistens
non dicitur in alio existere et
non addit super differentia et superius
et idem realiter est idem ens verum
et substantia ~~quod genus in eo~~ et omnia
alia sunt nisi quedam entis.
Constat ergo quod genus in eo quod genus
ad suum esse ipsum quod genus est non
indiget differentia ad esse ergo suum ratione
quod genus est et non est natum recipere
alteras. Est ergo sic existens in se
ipso in eo quod est genus. Sed hoc non
est in se existens et in illo existens
ut in subiecto et exinde habet quod inquantum
per se et substantia eius unde est genus
quod in eo quod est genus non indiget
ad esse suum in eo quod genus
est. Materia autem comparatur ad id
cuius materia est non sic indiges
aliquo sed ponitur sic imperfectum
et indigens forma et ideo
comparatur in se ut que est potentia
ad esse. Et id nisi subsi-
stens non intelligitur in paralo-
gismo ad formam et ideo dicitur
accipere in hoc ipso et hic est
quod materia non potest de eo
cuius est materia. Tamen tamen genus
de eo predicatur cuius est genus
(genus enim est natura

non determinata per differentias sed differentialis et
hec substantia est totum quod in aliqua dicitur. Certum ergo
est quod sic substantia potius de his que sunt
sub ipsa quod ita etiam genus predicatum
hoc enim est substantia animata sensibilis et hec
non intelligatur designari per actum individuationis
etsi non intelligatur determinari per differentias
ut plures est enim homo substantia confusa que
est quod primus sic est substantia determinata. Conclusio
autem in quibusdam sequitur tali per quod tamen
plenius agemus quantum enim ad presens per
spectat non ~~ordinem intendere~~ inten-
dimus ordere nisi quod sit genus natura et qua-
liter a materia. Genus ergo sic differt
a materia sed determinatum est tamen plurima cum materia
convenientia. Sunt enim certis convenientias
quas habet cum ipsa precipue habet tres. Quarum
prima quidem est que est aliquam eam quod genus
est forma. Secundum quod est quod est propinqua
materia vel remota sive enim materia re-
mota accipiatur sive propria propria est propinqua
et materia forme secundum ipsam quod quod est ex
materia que est substantia et potentia que est essentiale
inchoatio forme est forma id quod vocamus
genus et in hoc habet affinitatem cum materia
id enim quod ut forma est ut forma habet
nec habet analogiam ad formam non est
designatum per nomen aliquod et sunt penitus
nulla potentia esse nota. Tertia autem convenientia
est que oritur ex ipsa quod sic materia
non est aliud nisi potentia ita genus
in eo quod genus non est actu determinatum nisi
in potentia. Quarta autem est quod sic materia in potentia
est omnes formas ita genus potestate
habet differentias que sunt qualitates ipsius, sunt
forma substantialis qualitas est unde
aut habeat genus quod potius de toto
tamen tamen non sit nisi per esse totius p[illegible]
dicemus. Quid autem iam diximus de
natura generis quod est quod determinata est
et designata in et individuantibus
in unum eo unde est genus ita quod di-
cimus quod secundum virtutem qualitas
est differentia. Hoc enim potest accipi
duobus modis quidem non in se absolute
per se tale ipsum dicemus totaliter
et hoc non potest quidem esse pars
hominis et qualiter loquendo dicimus unde
est sed non habet dici totum. Nec hoc
modo dicere eius est pars potius hoc
enim modo non est simplex de aliquo nisi
forte de se ipsa dicat modo actualiter

esse determinat actus et omne est diversum
per diversos extra agere et est in proprietate
et est qualitas eius et licet non sit
eadem natura tamen quia tamen hoc modo sunt
de specie quia constituunt quidditatem est esse
ipsius et in actu secundum genus esse
ipsius ponam / Est autem attendendum
quod genus in eo quod genus non est nisi
quod genus in eo quod genus non est nisi
simpliciter primum esse eius tamen est genus
licet quod sit determinatum ad actum vel non
determinatum vel sit designatum individuantibus
non designatum hoc non convenit ei nisi
secundum quod ei accidit sicut diximus de
specie per eam quam tamen in speciebus est determinatum
et non vnum et idem in speciebus determinatum
et non determinatum et designatum et non designatum
Cum sit ei accidit ei est communi
intellectu quidditatis est de natura sua non est nisi
intellectu quidditatis est de natura sua non est in
speciebus quod non in alio per hoc quod generis
specie et per hoc ipsum quod est subiectum primum
est quod simpliciter non est in alio existens
est subiectum per quod accidit ei quod
est et hoc est contingit est non designatum
vel determinatum Licet autem genus sit per se
subiectum eorum quorum esse sequitur ut quod omnia
simul non genus licet genus omnino
simplex non sit quod intelligitur in
omnibus semper ponit genus esse quod in-
tellectuale sit ponimus genus speciebus
diversis et potest ponat in se ipso
accipiendo simpliciter ad invicem composita
Sic autem diximus determinavimus
licet sit proprietas eius quod genus non
habet ut sit subiectum eo quod omnis
sunt per subiectum ipsius quod est quod de
genus determinavimus de natura

Nunc videamus de hiis que sunt
de perfectione generis et sunt de ratione ipsius

Post autem considerandum est
quod in quantum se tenet ad
ipsum ad speciem actum
possibile ad diversas dubitationes
Ad aliquem determinandum genus
et speciem et est natura
actum et forma eius qualitas ipsius est
et accidens videtur quod de esse sunt
accidentia quod per aliquem sunt tamen
quod quidem actus non perficit in esse
quod cum accidens est Diversa autem
non perficit genus in esse tamen per-
ficit ipsum in esse sed et forma quoniam
non perficit materiam in esse materie
tamen perficit ipsam ut dicit ei et esse
quod est de esse et de specie
divinis autem propria indiget aliquo
perficiente alio ab ipso

q cu di gemus diden talia dut esse
quorz vini no pmitt ad q zu ee
ul rorz salnata sba dimdet zt vin
idem dz esse salnata vine sbe sbfora
duarz didenum inveniri q2 ablt qui
no dimdt Si aut vini didenum muta
ad forma alterius salnata vine sbe
sbe tn forma alterius didenu zi co
no st queda ps ee ipius // Est go
attius et q in uno e attius in nullo
e sba go hoc etia in alio ag no potest
esse sealit suba idem aut stymo
sdare q idem ee subsora duorum
didenum // Amp considandu q st i uno
a gmis ptate recebuit hg aut e sig
sequa zm ipm q e vn si quis didat
sbam diens q e vis sistepe motq
sive insistepe motq pz phileno sp
dte q sistepe esse motus no git
sube zm ipm q suba e fz rmp cor
pus locale e vt ilatu ad locu sistepe
laut no git sube zm q sba e fz
q e copea e quda suba t io dimdeda
e p torpeu tm copea bn sistat
dixo ptea q git t sapioris p
sit p ea que no git sit zm ipm
t io illa no sbale dur ee i ptate
gnis sit etia no sunt in ma que
no st i ptate ipsius // Amp si sit
muleta qua no adhuc uno sit
dte ipius q put ee accidens qua
gig t hc cogsit inhe q ignis
qtito ad spem t dsigto t qfinato
t incidna eqv in dat ee
sit ee quedia st sae didatur
p mastluz t formaz thelij in
contutaz al in eo q e alnt st
alis solmus fz teti dsmato t dsigto
sequit ee psen q pou quandi
no e nisi iaz opat et pfecti
in ee / Ita aut sedus ito dimsi
zm posiam quandi i alio vel lao
dctiata t io i st dramtacia al
ep passione ut st talidu et
frigidu n i sta dalibus debatu
leste // efflictz eius nlli st i una
tagu quid altando iducunt
ad spationatu sum agn et in-
ducunt pt spatonis i az ap dans
t in sim alit dthandi in
omis spes sporcalid e le dams
thes grounta gius sitate thia
dua sunt et aqua accidencia

que sunt accidentia quam generis superioris
vel dicere generis specialis sicut si dicimus
quod aliquid est animal vel non animal hec enim accidit
corporis quod est generalius / Aliqua
autem sunt accidentia que generis ipsius
dividentis sicut si dicatur aliquid esse mobile
vel non intellectum vel aliquo tali hoc
enim accidit ei eo quod attingitur a potentia
anime etiam absque anima et quoniam
non tali attingitur dicere sicut dicere genera
dicitur et non ipse licet applicando sibi circumstantias
tantes tamen generis ambitum dicere at
ve sicut quod sicut forme tactum sicut vel
generis prelatam ille enim circumstantiant eius
sic forma materiam et intellectus sicut hoc dat esse
speciale Ratio autem generis adhuc quod accidit
sicut indigens determinante et specificante et de
signante et non perficere quod est eo quod subiectum
non est quod est natura ipsius de quo prius
ut determinatur et specificatur et designatur
et est totum / Sed et patet prius ut in
determinatum et determinatum enim hoc non
non sicut in per se quod prius per determinato
quod est imperfectum / Sed genus obligat quod
generis determinatum est idem enim specie et designatum
et determinatum est idem enim individuum et sic
eadem est species generis et species / Dicendum
quod hoc sunt genera enim sicut determinatum
sine tamen se in esse posito accipitur species
est genus et dixi supra sicut
que accidit ei esse determinatum vel
determinatum quod hoc per quod nature
horum ingredientium vel aliquid differentia que
est generis / Unde reperimus quod hoc
ad determinans et designans non sicut ipsum
esse generis / sublato enim determinante
non tollitur generis / et posito ipso non
ponitur quod sicut hoc hoc esse et non in
dicitur determinante sed hoc quod habet esse
esse / Sed aut ea que designat
ipsum sicut individuum ipse sunt
ipsum sicut id quod ea et ad sic
late prius et individuantibus
remanet adhuc genus id est
de sola et singularis quod individuum
separata sunt / species autem est totum
esse determinatum partium habentium et sua ratione
determinata perficitur / species non remanet
species et non species non indeterminate
sine sicut designante tamen individuum
et species ut totum patet de hiis que
in [illegible] in libro decimo sed animalis
Liber 12us de modis quibus
diversa genera etc.

Cam^m xii de modis quibus dicitur genus

Hys habitis facile scitur que
sunt diversa genere diversa eciam genere
quorum est diversum subiectum subiectum eorum
dicuntur sunt qualitates et non sunt unius eiusdem
potencie et id non resolvuntur alterum in alterum
quare ea quorum non est potencia prima non
transmutantur ad invicem et similiter que sunt
sed diversa genere non transmutantur vel resolvuntur in
ambo in idem quare si in idem resolvuntur
non resolvuntur in in eadem priman
etc erunt unius et eiusdem generis et hoc per
hypothesim sicut species et in genere
sunt unum cum species sit forte et status
huius sed in genere diversa et dicuntur in genere
secundum quemlibet sicut sunt diversa entis cathe-
gorie alia namque sunt singuli kathegorie
quasi sive species designant sive signat
alia quale et alia quantum et alia
signat quod aliorum predicamentorum in logica
primus de diversa ea enim que sunt in
diversis kathegoriis non resolvuntur
ad invicem sed subalterna in quibus
inferius resolvitur in suum superius vel
resolvitur ambo ad unum sicut species
coequeve resolvuntur in unum genus
quod sunt hoc modo et hac de ea de sanguine
dicit Cam tredecim et est digressio
declarans super inductos modos
multiplicitatis generis et secundum quem
modum dicta sit qualitas generis

Oportet autem scire quod modi quibus
determinate genus et differencia
generis dicti sunt omnes ad unum
referuntur quamvis enim continua
unius primo est ex eo quod id quod primo
unum lexius quale est multo genus
est tamen species quatinus se non lexi-
primo secundum quod ei inquantum est ad genus
ut quod adeo an genus qui ex eo
quantum universis secundum per analogiam
cum per species non quatuor se in predictorum
modo suus aut secundum formalem
ultimorum se quatinus quod unum est quatuor
eo quod semper quibus quatinus se genus
diversa exeunt quod patere in actu patere
species non erit quia quo contima per
se ipse est genus et genus autem dicitur
sed commovente primo in tale quamvis
eorum quod id sit prestare quare tribus modis
unum non sunt quod sed eciam per aliud sicut
tercium tercia eorum primo genus esse quatuor
quod movens ad tercium quatuor sine
in hoc primo tercium movente ad ho-

adho n exn^a genus q^e in ipso sz go
q^e etia^m 2° mod ad genus p^ertinet qz
licet sit status p^erfectionis v^irtutes tn^ quibz
fiunt actus eius insunt p^erfectionibus
una iste sunt duo dico nisi singulis inp^er
//3° aut modus iuxta ipsius e^sse^ species
ex. de subiectis p^rimo sp^eciali non in toto
sp^eciale id aliud ex imp^erfectione est aut
adhuc talius in illo modo imp^erfectis
q^e sta n^o e^ medio eque in superficie & corpore
& sequidem superficies & corporis n^o a^ qua
sunt sic superficialis & corporalis sz q^e
dicit tn^ qui ex eisde quis eo q^e in go
dra ad q^ui reducuntur. De modo aut illo
in sequentibus et in malis hic aut q^e dra
sunt etiam 2° modo valde sunt necessaria
q^e etiam modo ille vsqz hodie plures
erraverunt // 4° aut modus verius
est q^e e^ ille q^e s^unt primo in drantibus
definitiones s^unt dicta^r esse sicut eius q^e alteres
sunt dra & tunc hec modo sunt mod
3° // 4° aut equalitas quis d^icitur
dra & non sp^eciei id e q^r nec n^o e^ equalitas
eius & tunc dat esse & ipsum in esse
constituit sp^eciei et dat ei respectum esse
constituit & id ipsius sp^eciei q^e sp^ecifica
Denus aut n^o constituit in esse nec
dat ei esse sz s^ed ipsum & q^r consequitur
ipsum q^uasi ut ad ad imp^erfectum e^ de
rone eius id in tota essentia ipsius
remanet equalitas q^e n^o facit sp^eciei
in cuius rone e q^e q^e genus e^ th^esis
ca q^e id q^d semper e^ quis e q^e tn^
4° aut dra e^ equale tn^ & q^e e^ p^ar-
ticipans utraque e^ equale q^e eo est
sp^eciei n^o id q^d in deficies respectus
e^ sp^eciei & generis // Sunt tn^ q^uidam
q^e hac obicientes dicunt cum q^d idq^d
p^redicatur de aliquo ut eius d^e rone ipsius
ut e quidditatem p^redicatur a^uto e^ quiddita^tem
sz e^ in ad quoddam genere dra sunt
p^redicatur de aliquo sit eius de rone eius
de quo p^redicatur q^r sic p^redicatur de esse in
aut p^redicatur ut p^ertinet quiddita^tem p^redicatur
go ut eius i alio q^uidditate // aut at
q^e e^ p^redicatur in ad genus dicitur sz
dra p^er quia dicit ab hijs consequitur
sicut in eodem v^el dra sz dra //
Est aut hoc obiectio Algazel Rabi
Moysi Avicebron & aliorum philosophorum &
sic soluit dicendo q^e hoc ipso q^e oe
id p^redicatur de aliquo ut eius de
rone ipsius aut p^redicatur quidditatem
aut e^ in alio genere sp^ecialiter que
q^e^ dicitur p^er in aliquo d^e esse quale
genere dicitur dicitur aut illis est
in genere quorum ita q^e id quidditatem
sit de rone ipsius a^ut sequitur

ipsum cum aut addit q^e dra
p^redicatur de ipsa hoc semper dicit
esse verum quidditatem p^redicatur
de homine & alie dre p^redicatur
de alijs speciebus n^o expa
rationalitas dra e^ sz rationalitate
& cum hoc ideo dicitur dicatur
de homine vez anima rationalem
quae & o e^ ho & sz n^o e^ dra
sz dicitur quis & dr de actu
siue endelechia que e^ ecclesie
actus que e^ eius q^d sz quam
rationem esse in eo quod ratione
e^ sz e^ dra q^e cum eius constituit
sp^eciem & o in p^redicatur ut dra
de eo cuius e^ dra Illo aut
n^o coaccipitur ut voluntas
n^o p^redicatur n^ ad modum generis de
hac ratione & de illa Sumi aut
vltimus concluditur q^e dra n^o e^ generis
p^redicatur quidditatem sit in alio genere
Dicit ho posse concedi sub hoc
sensu q^e in suo esse dicitur
id q^d cognitur generis // hec
aut solutio licet bona sit et
vera tn^ ad addendum sit ut
melius intelligatur genus eius
dicitur commutari p^er ut vez sp^eciem
vel n^o ut s^unt & primum quidem
sz ut s^unt tunc in illo q^e co
commutatur sit n^o constituit aliq^d
vnus sic corporis coaptatum
p^er coloratum q^e sz e^ coloratum
corporis // Aliquid aut genus
commutatur ad sic s^unt p^er
primum per commutationem p^er-
cedens // dra n^ p^er differentiam
a genere & e^ in ipso & principiatur
ab ipso sicut determinatum & specie
principiatur ex indeterminato & imp^erfecto
& sic forme principiant materiam
eo quod inchoata in parte e^ in pa
& ideo genus & sp^ecies n^o
p^erficitur et dicatur. De dra & in
constitutione sp^eciei non addit sibi
dra ut p^erfectius ad sz potius
ut ille determinatio // Sz aut sic
e^ in genere n^o ex quid ut eius
de rone sunt & ideo n^o sequitur
q^e habeat dram sz potius est
p^rimo actus sed ipso ho e^ id
sua equitate dicitur ab omnibus
alijs in eodem genere s^unt conuenit
& hic valde notanda sunt plurima
in hac scientia ex vtilitate // Sz
attendendum q^e sic dicitur
dra immediate consequenda ut abstracta
ut vigilia sibi vel irrasibilis

dre dera^ia illa sigo no e infi
ni^m mo infe^di dram p modi
ne donu pse tunc ecu ac
quisita e oppitis siue dif
to^s mo no defi^t ex dre tunc
ipa sit qualitas s intellectus
dre s s ponamus no esse
meaz hominis et adhuc remane
ho in esse alio ratio et tunc
intelligamus actu alitatis
2m illum modum q e actus
eius sic em s e sine et ly
s e in aliquo quod determina^t
et psicit p ipm / et em i actu
t esse in pon ide e et tempus
ee 2m substanciam et qd det insi
p ee potencie et ee actus in
eo qd e actus et in eo quod
e pon q dra in substali esse
nulla facit diuersitatem ro
pz tu dico mensura et addo
et addo linea que e mensura
2m sola longitudine declarata
vel addo q in mensura non
sunt vel qd mensura desinit
s id qd sit pon indeclinatum
et esse actu est declinatum ee
et indeclinatum et in pon et ee
declinatum et actu diuersificat
quidz prior aliqua diuersitatem
s non inducunt aliquam diuersitatem
in ipso ee 2m substanciam // cum
autem diuersis pz q dra subst
substa e et dra accidit e actus
licz no pt ee n in substa tunc
prim substancie et tunc effectus
est substa simili aut no
pt esse u actus tunc prim
accidens et tunc effectus est
actus // Quidq autem principium
dre esse causis omnis enim no
est prim effectum e eu prim
in quo e dra 2m ee consistens
et inchoatum // Ex hoc autem
vlterius pz q s in que non
e dra 2m separatem potentem
dra p dispositionem non debent a
que et s dra p dispositionem no erit
a que dra eu que no con
stituunt speciem et genus no
erit quis // Ex hiis ergo pz q
et dre na simile et e oppositis
cognoscere de sa que 2m mon
suprius assignamus quam ergo
in que sunt dre opposite et
primo maxime distantes
de quibus sit omnis medie dre

et ideo no sunt prime eo q ptis generis
sit sed scda aliunde octaua drarum quam aut
aliunde v sortiz ptate 2m re acceptationis
mini adinuicem quam quo sit in que vb
eorum e tersimo adinuicem et e cu vera
quam adinuicem tersimum ex sit eiusdem pone
sublata quo hinc dicta talla effectiue
et de sa que sunt quam adinuicem no e tres.
minus et e pz omni que inducta sunt
clarius intellectus

Capitulum 18 de exposicione modorum falsi.

Ex exposicione priorum provenit verum
et falsum et similiter ex compositione per
alterum et eadem provenit entibus rationis
sed etiam ex ipsa entibus et virtutibus
divisione quod supra induximus,
Et tertio [illegible] oportet nos [illegible] finem libri
de hiis tractare. primo quidem de falso tracta-
bimus eo accidit compositionem actibus autem
[illegible] accidit compositionibus de vero
autem non dicamus quia de hoc iam multa
in 6o libro huius scripta sunt determinata
// dicimus ergo quod falsum est in rebus po-
test in rebus vero vel in hiis que sic verum
esse dicuntur in rerum falsum autem in rebus
dicitur uno modo prout dicimus res falsas sibi
invicem non attributas vel assumere diu-
sas cum licet verum et falsum in anima sint
sunt in sensu componente et dividente et accipiente
tamen causa in re falsi est in rebus que componuntur
vel dividuntur et hoc in eo quod res est [illegible] non
est ordo est vera vel falsa. falsum autem hic
dicitur est quedam autem causa per hoc quod res
que significantur componi non componuntur vel
que significantur dividi non dividuntur. Similiter
// aliud autem est quod impossibile est componi
vel dividi quod dividi vel componi significatur
sicut dicimus dyametrum esse commensurabilem vel
dyametrum esse incommensurabilem
hoc enim est falsum et impossibile et sic dicitur
descendere qui stat vel non sedere qui non
sedet. hoc enim est falsum sed non impossibile et
ideo primum quidem est semper alterum autem
quandoque est falsum et non semper et hiis modis falsa
non sunt entia et idem dicitur idem falsa
[illegible] sunt sic contra sunt contra quorum
falsitas non est in anima accipiente
ea eo quod non apta nata sunt [illegible] videre
videri eo quod sunt rerum quedam ymagines
sed apprehendere non videntur qualia
sunt licet qualia non sunt que simul
non sunt et videntur esse simpliciter enim non
[illegible] que tamen esse videntur sicut staxa-
graphia hoc est umbre que non sunt
in lineis [illegible] et quod lineie usque
ad terminum quedam [illegible] umbre vi-
dentur figurari et videntur motu lu-
minis ascendere et descendere et reflec-
ti et [illegible] motus [illegible] ho-
ad esse. // Talium autem [illegible] dicunt
quidam esse forma que apparet esse in speculo
sed nos de hoc iam in libro de sensu et
sensato determinavimus. [illegible]
sed non accipiuntur ut sunt forma
[illegible] enim sunt quedam [illegible] sed non sunt ea

quorum sicut fantasia que sic motus ab se
secundum actum sensu. Et in sompno fantasias
faciunt rerum presencium et ideo anima conmittitur
super ea sic super res presentes. Dico autem
illa esse sompnia que non sunt nec intelli-
gere in sompnis accepte vel organon illa
aut non sunt sompnia ut ab aliis accipiuntur
que sunt de huius autem ita quam ad naturam perfecte
spectat in libro de sompno et vigilia et de-
terminatur. Amplius autem hoc in gradere
in sensus divinacioni. Istis quoque modis dicun-
tur false quia vero non sunt eius tamen esse sig-
nificant a que est ab eis fantasia non enim
Alio autem modo dicitur complexum eo quod difinicio
est falsa quia quidem est non enim inquantum est huius
eius oratio difinicio est falsa que attribuitur
dicto ab eo cuius est ipsa vero rei intuitiva
sicut dicto circuli est falsa de trigono
Iste autem modus in tres subdividitur
modos secundum enim dicto de eo cuius non est falsum
est, et ille est modus 2us. Est autem non et
dicto dicitur attributa dicto a enim in toto
sicut si dicatur lapis significatus dicitur sic
ydolum ferri est a in parte dictum est sic dicit
aurum ferrum vel argentum quod alienum
vel permixtum est et ille est modus 3us.
Et per oppositum modum verum est difinicio
de re cuius que est eius oratio difinicio vel non
attribuitur non dicto secundum eidem cuius non
in parte secundum in toto. Singulum autem
si non difinita consideratur dicitur est contingit
non difinitorum esse una secundum multa quodam
congregata ad unum sicut enim quelibet res con-
sideratur absque in quod quod propter se
vel pendet prius sicut quod non difina
quod dicitur quod erat esse una est simpliciter vel
aliter dicto attributa vel quod in specias
dispositionibus est manifestum. Est etiam verum
in accidentium difinicione quando non se considerat
in eius difinicione sicut enim difinitur albedo quod
est color disgregatiuus visus aliquando dicitur
referentur hoc dicto et sic non est in tha-
ntis quod secundum quibus brevitatem magnitudinis
porta. Dixit quod positum est quantum esse
quod dicitur et quantum sunt et secundum quibus ac-
posita dixit quod positum est colorem
esse quod dicitur et qualitate sunt et est in omnibus
vel forte in relatione et huius quorum esse
exemplificatione relationum causat sic super
dicamus considerata quoque eodem modo
difinitiones ita que ad nichil dicti referuntur
tunc illa simpliciter sunt vere. Sed autem
ipsa actum consideratur vero esse vero
in quod sunt esse quodam sicut sic subiectiones

ꝛ oz sab p subam diffit sic omnis pao
diffi p subm ꝛ si subā hoc ūo cadit
i amitb dispe ꝛ q3 sebi ꝛ accīt sit dispe
ne ꝛ io et dispo ad diuisas natas vi ipsi
ꝛ e 2m ea que p dca sūt ee vnū ſ no
Equiuo na e q3 hc dispo no dat d vo
2m naz ſ datur d eo qd e vnū 2m seu
vnitate ſ ꝛ io qd vnū sbo attribuit
no e sa ſ va ꝛ no attribuit dispo ab
eo d quo dat // licet go talis dispo sic
q̄ multe reb c sunt in eod sbo ꝓpie
e idem sbo ꝛ id attrib qd ipm sbm
paciens et tale vnū ꝛ idez e sociteb
et sociteb a29 data g° d vno 2m sbm
et attributa vni sbo vera e falsa aut
est ord dispa qn simpl ig siqdē e de
quo dat ſ dispo abib attribut ipt
qd anthaing qde fatue opinatus
est ꝗ cū nl sermonis diffinito dici
signatus e ne ū orōe dispa q omo
no e ex ipius rei ꝓpiis ita q no dice
bat diffiniri it rez dicaz sup vnū
idem ꝛ io cū quq ꝛ dca dicat nas
desāb dicebat ꝓ hoc non posse sbi
dispoz ū falsam / Similit cū ibia
sint que sēpus puē in dispoe ma
gis qm diffinitū dicebat ad desinu
referri dispoz ꝛ nome ꝛ io dicez
dispoz esse falsā ꝛ no debere diffini
ū vnū p vnū et dispoz ee dicit
nome maxū ꝓpa sigone rē declans
// attēdit aut ex dict anthonii
qd non cōtingit qdē q3 ſ nā no
sigit ea que in dispoe explicent
no e qdeo sic ondimꝰ in loquīg
sapīe libo iii ꝓpt // attēdit
etiam exdictis anthonii cusdē
q fere sp nāe e mūri in omī orōe
dispa // In omni cū orōne dispa
qualitez ꝑ ordo refertur ad diuersa
q3 multipl cōpanī mis exdiuersis
ſ sic q sic 2m anthainiꝰ dicit
ſ vnū p vnū diffiri disposcebus sim
plices simpeas ꝙ nullis mentri
em deum eg no e nām // Relicta
go hiis tāq absurdis dicam
q qd vnū ꝗpe cōtigit diffiniendo dre
no solū sua orōne dispa q dr
q exigit sic dispo data ex ꝓpiis
ei puis ver3 etiā e vnū ꝗpe di
ffiniendo dre orōe disp orōe 2os
dicta que e sbi ꝛ passionis
et cōtigit qd omia hoc ūo falso
dre diffiniendo orōe ad diūsa
relata / Contingit etiā fere omia

h hoc modo falso dicitur diffiniendo oratione
ad diversa relata // Contingit etiam
fere omnia hoc modo dici per diffinitionem diffinitione
que ad diversa est non autem refertur secundum
idem sed sic scilicet diximus quod tamen
semper oblique cadit in diffinitione parvus
sed diximus sumi quod est scientia non
et sic diximus octo sunt dupla unde
multiplicatio dualitatis quod octo
sunt bis quatuor licet octo non sunt duo
in quatuor sed sic ipsa multitudo quatuor per duo
Ista ergo dicitur modo quo dicitur est falsum dicitur
Propter omnis autem qui dicti sunt falsi modos
Et homo falsus quia est in prolixum sic
eligentia libens est eiusmodi orationem que
sunt decepit quia sunt attribuitur et ipse ipsius
sui victor est talium orationum factor non
propter aliud ad id propter quod ipsum hoc est
intentum quod verisimile mendacium
ad multos consuevit appellari hoc
autem est cui placet mendacium ideo ut
per mendacium doceat ut poeta vel non
doceat per mendacium sed mentitur sed
libri ex mentiri ipsi dicit se et ad alios
loquens est factor sed inventor talium orationum
mendaciorum // hec autem hoc dicitur falsus
sed res dicimus falsas quia falsa
faciunt fantasiam sicut ille que apparent
et non existunt propter quod oratio Ypomena
mito refutatur que in Habent h
prolixum et voluntate mendacium
// dicebat enim Ypocras omnia eadem
sunt via et sunt h cum philosophus dixit
esse falsum quia propter facultatem mentiendi
videtur mentiri et talis est qui sciens
et prudens mentitur et tamen dixit esse
esse verum quia qui volens et sciens mentitur
melior est eo qui volens mentitur
et volens verum dicere // Sic ergo qui
volens mentitur et volens verum dicat
et est idem falsus et verus sed mendax
melior est quam verax // Amplius
idem Ypocras accepit esse falsum quod volentes
turpia facit meliores quam qui inviti
et ignorantes aliquid turpe committunt
probat autem quod dicit per inductionem
melius corporalium // Claudicabat autem
sola voluntate diximus et melior
est eo qui non voluntate claudicat
et qui claudicat non valens clau
dicat per naturam tunc tibie eius
sunt curvas tibia voluntatem autem
claudicare diximus hoc imitari
claudicare et imitatus sit claudi
non est sed tibiam curvam reddit

in alijs // Si aut aliquis libere et
cum plenitudine sibi faceret vim, tamen claudi
dicendus, sicut qui sibi ipsi voluntarie tybiam
infringit, hic forsan dignior esset eo quod
per voluntatem esset claudicans, et talis
claudicans per voluntatem in corpore esset
dignior, sed etiam turpior in more turpior
est qui voluntate turpior est, eo quod qui in vir
tutibus et more aut solum sed est ex eo quod non est per
voluntatem dum fuerit virorum actum
et ideo nunquam sponte diceret medicum
et non erat simile quod prius induxit

Capitulum quartum decimum de modis entis quod
inest per accidens

Quibus habitis quod declarant
modos entis per se in hoc vltimo
capitulo quod restat declarandi sunt
modi eius quod est quartum accidens, non enim
proposuit hic declarandum de quibus accidentibus
quia illa superius assignauit ubi
diximus modos quantitatis et qualitatis et ad
ad et aliorum praedicamentorum, et ideo non restat
hic declarare nisi de modis eius quod inest
ut accidens, propter quod oportuit preter
mittere de modis sed quorum unus
fuit quod ad dispositionem apta, secundo quod
multi posuerunt de eo quod inest cum
accidens esse sed perinde expeditis
Ergo iam ostendimus quod hoc non est nisi
restat nunc modos huius accidentis de
terminare // Dico ergo quod accidens hic vero
supposito quod non actum et contingit
verum affirmando dicere Augustinus non tamen
ex necessitate nec sunt frequenter, sicut in
pluribus et eiusdem cum accidens
hic dicitur esse cadens accidere et
ideo ponitur sed necessario omnis quod in
accidente licet propono // Tale aut
accidens est duobus modis quod causa
communis sed causa per accidens aut non est
causa sed simpliciter accidit secundum etiam
accidentibus et si quidem est causa tunc est
sed casus et fortuna, ut si quis
fodiens ut plantaret arborem
fossa facta thezaurum inveniat
accidit enim fodienti fossam thezaurum
invenire quamuis fossio vel loco ubi
latet thezaurus sit causa inve
ctionis thezauri, ideo aut quod non
contingit hoc est ex hoc sed hoc ex
fossura foveae invento thezauri per
fodere foveam necessario est sed magis ut
in pluribus ita fiat quod si quis
fodiendo plantas inveniret thezaurum
Et secundo dicitur accidens quod non est
causa et ideo primo et sed dicitur

accidens ut si quis musicus e(st) albus
e(st) et vel sic musicus inquantum e(st) albus
neq(ue) dicatur sic q(uod) sit, et tamen albus mu-
sicus in(quan)tum dicatur sic neq(ue) de ita sicut
in pluribus sive s(ecundu)m magis tale fiat
accidens s(ed) q(uia) aliud ut est nos
olim s(ed) (con)tra hor(um) et neq(ue) ubiq(ue) s(ed) aeri
et no(n) s(em)p(er) s(ed) aqu(ae) et no(n) i(n) q(uo)c(um)q(ue) mo(do) nu(n)c
aut hoc illud inest s(ecundu)m accidens
q(uia) si s(em)p(er) esset ita q(uod) i(n) esse no(n) esset
dictamus accidit accidit q(uo)d e(st) p(er) accidens
et no(n) p(ro)p(ter) se no(n) e(st) aliqua causa debita
et ordinata q(uia) in casu et fortuna id
quod e(st) s(ecundu)m accidens no(n) h(abe)t unam causam
s(ed) quasdam q(uae) no(n) e(st) ordinata ad
alteram s(ed) utq(ue) e(st) in eo q(uo)d accidit for-
te sive fortuitu q(uia) cum in loco aliquo
thezaurus abscondit hoc abscondit
ut plante fodiens inveniret ut qui
fodit plante ad hoc fodit ut thezaurum
inveniret s(ed) tamen accidit hoc e(st) in
debitatum sic si dicamus q(uod) ali accidit
invenie(n)d(i) egena in portu s(ed) tu(n)c accidit
q(uia) no(n) p(ro)p(ter) hoc advenit navigando
i(n) intentione ut portu(m) egene inveniret
s(ed) poterit cum ad aliu(m) locu(m) navigare
intercedet ab hyeme sive ab aquilonari
vento plante q(uia) navim detentus aut
forte a latronibus piratis captus vel
quidem p(ro)p(ter) infectam et o(mn)i quide(m) e(st) s(ecundu)m
accidens et no(n) venit id inquantu(m) ipsu(m)
sive p(er) causam s(ecundu)m se s(ed) p(ro)p(ter) alte(rum) ab ee
quod e(st) s(ecundu)m se et h(ab)et e(st) causa p(er) accidens
hyemis cum sive ventus aquilonaris
seme(n)s e(st) causa q(uo)d iveris et no(n) ad co(n)navigaret
et ho(c) e(st) q(uo)d sic e(st) causa p(er) accidens ~~dicat~~
ac ~~tali~~ // h(ab)et ergo utriusq(ue) de accidens
p(er) accidens de aut tali q(uia) nunc de e(st)
accidens sic i(n)q(uantu)m q(uae) ut insunt i(n) uno p(ro)pris
sic s(ecundu)m s(ed) ita ita q(uod) s(em)p(er) e(st) i(n) r(ati)one
ip(s)or(um) diffinita ita tu q(uod) no(n) sunt (con)tra
e(st) s(ecundu)m ip(s)or(um) unde q(uod) ab te // dicimus
cum in p(ro)p(ri)et(ate) q(uod) accidens dicu(n)t differ
acceptu(m) n(on) ut q(uo)dda(m) p(ro)p(ter) entis t(ame)n no(n)
ponderi n(on) ex p(ro)p(ri)is sive sentit p(ro)p(ri)us
et no(n) (con)tra ... acceptu(m) aut
ut passio sic differt p(er) subiectu(m) velud
in triangulo in(quantu)m duos rectos h(ab)et an-
gulos s(ecundu)m mensura(m) (con)tinet tres an-
gulor(um) q(uod) e(st) alter sic duobus rectis s(ed)
id q(uo)d sic dr ee accidens dr ee semp(er)-
t(ern)um ideo q(uia) s(em)p(er) e(st) q(uod) ipsius est (com)-
posito sed p(ri)mi et i(n)p(ro)p(ri)e. Accidens
vero p(ri)dicto(rum) nullu(m) (con)tingit esse
sempiternu(m) et h(ab)et quide(m) r(ati)o i(n) p(ro)p(ri)a (con)fi-
g(ur)ata e(st) i(n) aliis loc(is) in r(ati)o cum p(ro)p(ter) hoc
hoc determinatu(m) est // Explicit v(ir) lib(er) metha(phisice) etc.

